

g 10

HET LEVEN
VANDE H. MOEDER
TERESA van IESVS
FONDATERSSE
DER BAER-VOETSCHER
Carmeliten ende Carmeliteressen:

Door haer selve / midts bevel haers Overste in't
Dyaensch beschreven / ende nu versch nae
het origineel correctelijck in't

Duytsch oevergezet.

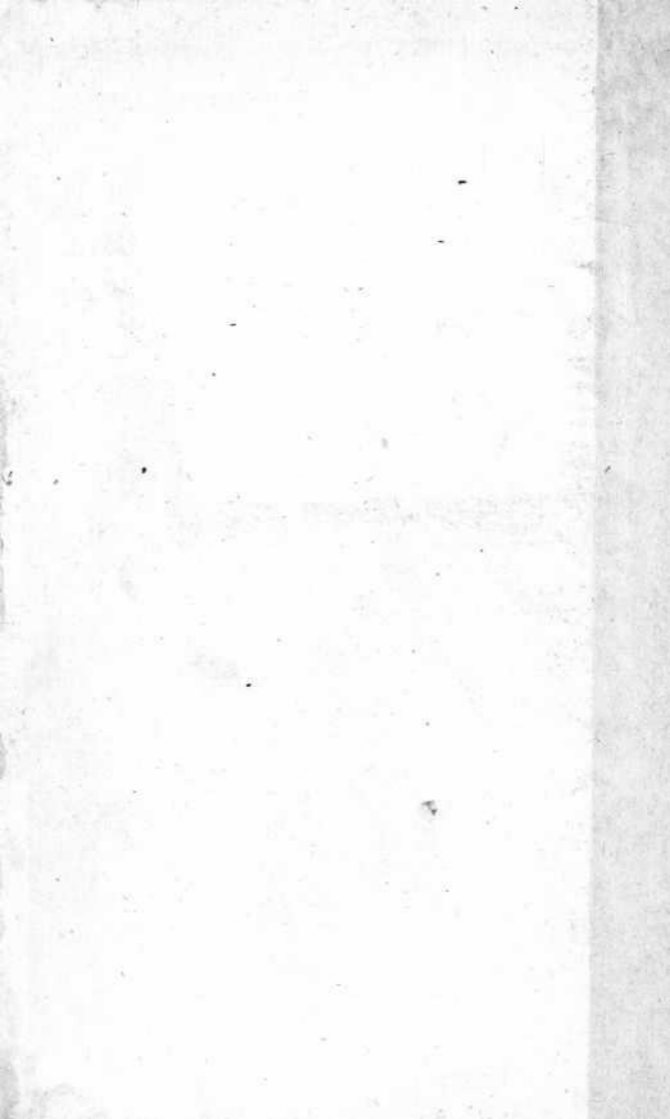
WTGHEGHEVEN,

Door den Fervv. P. F. ELIAS VAN S. TERESA,
Carmeliet Discalce van Antwerpen.

TANTWERPEN,

By Hendrick Aertssens inde Cammerstracet
inde witte Zelle. Anno 1632.

A E N D E N

EERW. ENDE WEL- GEBOREN HEERE

MIIN HEERE

IOSEPHVS GELDOLPHVS

VAN RYKEL

Prelaet

DES SEER EDELEN

Godts-huys

VAN S. GEERTRVYDEN

BINNEN LOVEN.

E vveerdigheyt ende
hoogheyt van de hey-
lige Boecken van
onse Heylige Moe-
der ende Fondaterse
TERESA VAN IESVS,
EER VVEERDIGE
ENDE VVEL- GEBOREN HEERE,
is soo groot ende uytnemende, dat
den Groot-machtighsten Catholijcken
Coningh

Conigh van Spaignien **PHILIPPVS** dē
Tweeden voor een singuliere eere ge-
houden heeft, te vvesen Patroon ende
beschermer vande selve : de vvelcke hy
oock soo groot geacht heeft, dat hy het
origineel exemplaer daervan, in Spaen-
sche tale vande **H. Moeder** gheschreven
zijnde, onder sijn eygē signet en sleutel,
met de originalen van **S. AVGVSTIN**
en **S. CHRYSOSTOMVS**, in de Conigh-
lijcke Bibliotheque van het Conigh-
lijck Clooster, ghenaemt *Sinte Laureys in*
Escorial, buyten Madrid, vvas bevvaerē-
de, te vveten, een Spaensche Leeraerse
met de principaelste en hooghste Lee-
raers, dē eenen uyt de Griecksehe, den
anderen uyt de Latijnsche, doch beyde
vande **H. Catholijcke Kercke**. Van dese
vveerdighe Boecken is nu door ons toe-
doen op een her inde Neder-duytsche
sprake overgheset, ende nae het voor-
seyde origineel met eenen sonderbae-
ren vlijt ende neerstigheyt op vele duy-
sent plaetsen verbeterd, het Leven van
onse **H. Moeder** ende Fondateresse **TE-**
RESA, vvelck sy selve met haer eyghen
handt, door bevel van hare Oversten en
Biecht-

Biecht-vaders uyt ghehoorsaemheydt
gheschreven ende beschreven heeft, ten
eynde aen de naecomelingen ende aen-
de gheheele vvereldt soude kennelijck
vvesen, vvat groote gratien ende hooge
vveldaeden den Almachtighen Heere
aen dese heylighe siele ghedaen heeft,
ende noch doen sal aen de ghene, die
hem met gheheelder suyverder herten
soecken ende beminnen sullen. Tot
vviens bescherminghe teghen de op-
spraecke vande ghene, die al blasmeren,
laecken, ende cleyn achten dat niet van
hunlieden gemaeckt oft ghedaen en is,
vvvel van noode vvas een vveerdige ende
hooghe personnagie van dese Landen,
de vvvelcke door haere autoriteyt ende
aensien hen soude doen ontsien sulcks
in het minste voort te stellen. Peysende
dan, onder vviens bescherminghe ende
protectie dit Leven van onse Seraphin-
sche Moeder TERESA soude mogen in
het licht comen, en hebbe niemant be-
quamer gevonden als den persoon van
uvve Eervveerdigheyt ende Welgebo-
rentheyt, ende sulcks om vele redenen
vville. Want vvie sal ghevoeghelijcker

tot Patroon ende defenseur mogen ver-
kosen vorden van desen Boeck, die ge-
schreven is van een Religieuse persoon,
ende die van Edelen gheslachte ende
afcomste is, als uyve Eervv. ende Wel-
gheb. zijnde een van Weerdighite ende
Edelste Prelaten van ons Nederlandt,
ende dit van een soo Religieus en Edel
Convent, in het vvelck de Religieusen
altijds zijn geveest ende noch zijn de
Edelste van het Landt? Ick segghe, dat
uyve Eervv. en Welgeb. is een vande E-
delste Prelatē, niet alleen van geboorte
ende afcomste vvegen; maer veel meer
door sijne groote en Heroique deugh-
den, de vvelcke in alle sijne handel-
ghen als claer-blincke sterren zijn her-
schijnende ende uytstekende. Ende bo-
ven al steeckt uyt, gelijk als de schoo-
ne helle sonne onder de cleyne sterren,
uyve singuliere ende prijs-weerdighe
Ootmoedigheyt, de vvelcke voorvvaer
is het rechte fondament ende steunsel
van alle deughden: vvaerinne uyve
Eervv. ende Welgheb. leer vvel is too-
nende, dat sy (door een raer ende con-
trarie exempel van vele hedensdaegh-
sche

sche F delen) met onse H. Moeder meer is achtende de Religieuse vervvorpent- heyt, als den uysterlijcken pomp ende pracht vande vvereltlijcken Edeldom: soo dat Godt den Heere schijnt uyve Eervv. ende Welgheb. tot sulcken uyt- schijnende staet ende graet van Godt- vruchtigheyt, deught, ende Religieuse vveerdigheyt verheven te hebben, op dat de selve soude vvesen als een brandende voorbeeldt ende exempel voor alle Prelaten, ende eenen schoonen Spiegel vanden oprechten ende vvaer- achtigen Edeldom; Daer en bovē toont uyve Eervv. en Welgeb. in de geleerde Boecken die sy uytgegeven heeft, vvat diep verstandt ende vvel gheoeffende practijcke de selve heeft vande hooghe ende mysticque saecken begrepen in de Seraphinsche boeckē van onse H. Moeder; ende overfulcks, hoe seer vvel sy de selve sal connen teghen allen aen- stoot beschermen ende bevrijden. Ick laete staen, met wat inbornstigheyt ende yeveruwe Eerw. ende Welgheb. is representerende onse H. Moeder, in te besorghen de winninghe der sielen:

vvant sy niet alleen veel hondert sielen
ghevonnen heeft, doen sy noch onder
het Bisdom van s'Hertoghenbolch Pa-
stoor vvas; maer sy is noch tegenvoor-
digh gheheelijck doende om eenen ye-
gelijck tot Godt den Heere te trecken.
Niet sonder reden heeft my oock be-
vveeght om aen uvve Eerw. ende Wel-
geb. het Leven van onse H. Moeder te
dediceren, uvve singuliere goedertie-
renheyt teghen eenen yeghelijck, vvaer
door de selve met den Apostel allen al-
les ghevorden is; den levenden, tot sa-
ligheydt; den overleden, tot lavenis:
vvant om de selve te helpen hebby in
het jaer M. DC. XXX. op den 2. Novem-
ber inghestelt een Broederschap onder
den standaert vande heylighe ende ge-
benedijde Moeder Godts Maria, om
voor de Overledene te biddē, als vvan-
neer oock uvve Eervv. ende Welgheb.
haer ghevveerdicht heeft my (hoe vvel
onvveerdigh) te ontbieden, om de ge-
heele Octave van de Instellinghe door
te prediken; vvelcke Broederschap al-
reede soo inghetal van persoonen als in
devotie seerghevassen is: om vvelcken
yever

yevert tot de Overledene te claerder te betoonen uyve Eervv. ende Welgheb. oock gheschreven ende in druck uytghegheven heeft sekeren Boeck, gheheeten *Ancile sacrum*, om te helpen de sielen die in den orloge overleden zijnde, noch moeten in het Vaghevier ghesuyvert vvorden; vvaer door niet alleen die van Loven met der daet, maer oock alle Catholijcken; ende in't bijsonder die van Hoogh ende Neder Duytschlandt, aen de vvelcke den selven Boeck toeghe-eyghent is, grootelijcks ontsteken ende vervveekt vvorden om de sielen der Gheloovighe, voor hunne ghepasseerde fauten ende overtredinghen in het Vaghevier voor eenen tijdt ghepijnicht zijnde, te helpen ende te assisteren. Niet min en heeft my oock bevveeght uyve overgrootte liefde ende affectie die ghy zijt draghende tot de Heylighen van Nederlant, om de vvelcke te doen blijcken, uyve Eervv. ende Welgheb. oock in druck verveerdicht heeft de Levenen vande H. GEERTRYDT ende van haere suster S. BEGGA, op dat ghy uyve Patroonen ende

voor-

voorsprekers in den hemel soudet maec-
ken de ghene die in hun leven gevveest
zijn medeborghers ende invvoonders,
oft planters van het Catholijck Geloove,
oft emmers vriendē ende vveldoenders,
in ende van u aertsch ende natuere-
lijck vaderstant, onder de vvелcke
mede terekenē is onse H. Moeder T E-
R E S A, ende oversulcks sal uvver Eervv,
ende Welgheb. haer Leven te aenghe-
naemer ende behaghelijcker vvelen.
Want alsoo in het jaer M. D. LXXX. den
Coningh van Spaignien met sijnen Ra-
de hun hadden laeten bedrieghen door
sekere Bedrieghster van Portugael, om
een stercke vlote van schepen toe te ru-
sten, ende daer mede seker landt te be-
strijden, is Godt den Heere daer door
op de Monarchie van Spaignien soo ge-
stoort ende vergramt ghevworden, dat
hy de selve teenemael vvilde uytroeden
ende teniet doē; doch door de H. Moe-
der T E R E S A verbeden zijnde, heeft
sijne gramschap nederghelēyt ende la-
ten vaeren, nochtans moeste de voor-
seyde vlote te gronde gaen, ghelijck als
sulcks in een sonderbaer visioen gesien
heeft

heeft de Eervveerdighe Moeder ANNA
van S. Bartholomeeus, naederhandt
Prioreffe van het Conyēt tot Antvver-
pen: vvaer over, ende mits vele andere
vyonderdadē, die onse voorseyde Moe-
der aen de Rijcken van Spaignien ghe-
daen heeft, sy met consent ende toela-
tinghe van den H. Apostolijcken Stoel
van Roomen, van alle de selve Rijcken
eendrāchtelijck ghekosen ende ghenomē
is tot principaelste Patronerffe van
Spaignien, alsoo het selve blijktt uyt de
Bulle van onsen Alderheylighstē Vader
VRBANVS den Achsten, ghegeven tot
Roomen op den 21. Iulij, M. DC. XXVII.
Oock heeft dese H. Moeder TERESA,
om te toonen de affectie die sy heeft tot
dese Nederlanden, als mede lidmaten
van de Monarchie van Spaignien, haer
aen Moeder ANNA voorseyt (de vvelc-
ke haer in leven haer van Christus sel-
ve ghegheven vvas tot een gheduerige
ende onscheydbaere ghesellinne in alle
haere sieckte ende svvarigheden, ende
in vviens armen sy nae 14. jaeren haeren
salighen gheest ghegheven heeft) ver-
toont, ende haer nae dese Landen ghe-
stiert,

stiert, om de selve als een brandende
fackel te verlichten, soo den Heere
Christus voorseydt hadde: de vvelcke
oock in het jaer M. DC. XXIV. in Octo-
bri, vvesende alsdoē den nacht nae haere
Octave, als de vijanden Godts ende
der Catholijcker Religie, ende rebellē
van den Coningh van Spaignien, seke-
ren pernicieusen aenslagh op 't Casteel
van Antwerpen hadden, de Moeder
ANNA voorseydt uyt haeren slaep ghe-
vveckt, ende haer vermaent heeft om
Godt den Heere voor den aenstaenden
noot te bidden; alsoo dan oock de selve
haer Religieusen heeft doen bidden,
en vercregen, dat der Hollanders aen-
slagh niet ghesuccedeert en is: soo dat
uvve Eervv. ende Welgheb. met reden
de dochter om der Moeders vville, en
de Moeder om der dochters vville, in
hoogher vveerden is houdende, beyde
als Patronessen eerende. Ende al hoe
vvel dese redenen ghenoech vvaeren
omaen uvve Eervv. ende Welgheb. te
doen presenteren het Leven van onse
H. Moeder, soo heeft 't selve nochtans
boven al vereyft uvve sonderbaere
affectie

GHETVYGHENISSEN

O V E R

DE BOECKEN ENDE LEERINGHE

VANDE H. MOEDER

TERESA VAN IESVS,

VERGADERT

ENDE IN ORDEN GHESTELT

D O O R

F. ELIAS A SANCTA TERESA.

I HOEWEL, devote Leser, de
vveerdige Boecken en Schrif-
ten van onse H. Moeder TE-
RESA haer eyghen ghetuy-
ghenisse mede brengen, ende
ghenoeghsaemelijck aen ee-
nen yghelijck, die de selve
mer behoorelijke aendachtig-
gheydt ende verstandt is le-

sende, te kennen gheven, vvat van de selve te houden
ende te jugeren is; nochtans hebbeick, om eenen yghelijck
te beter contentement van alles te geven, voor
nootsakelijck gheacht hier by te voeghen de oordeelen
ende jugementen van de H. Catholijcke Roomsche
Kercke over de selve. Want overmits onse H. Moeder
(als extraordinarelijck van Godt den Heere in haer
verstandt verlicht, ende feer nae tot hem op een Sera-
phinsche maniere opghetrocken zijnde) allulcke hoo-

Ghetuyghenissen over de Boecken

ghe saecken ende mysterië is tracterende ende beschrijvende, de vvelcke niet alleen de verstanden ende hersenen van den ghemeynen man, maer oock van vele gheleerde Doctoren ende groote Theologanten zijn te boven gaende, mochte het lichtelijck ghebeuren, dat noch eenighe personen souden in twijfel staen, oft oock alle dese hooghe dingen met het Catholijck Ghe-loove vvaeren accorderende, ende alsoo daer door mochten eenen af keer krijghen om dese vveerdighe Boecken ende Schriften van onse H. Moeder te lesen; vvaer uyt voorts mochte spruyten, dat de selve oock by velen (hoe vvel sonder reden ende grondt) souden mispresen, ghelaeckt, ghecalomnieert, ende by avontueren oock teenemaek verstaemt ende vervorpen vworden. Om alle dese inconuenienten behoorelijck te bejeghenen, en vinde ick niet beters noch bequaemers, als ten voorschijn te brenghen het Ghetuyghenis ende het jugement van onse Moeder de H. Catholijcke Roomsche Kercke over de selve vveerdighe Boecken, vvaermede terstont sal ghestopt vworden den venijnighen mondt vande calomniateurs, ende versterckt sulden vworden de goede ende rechtsinnige Catholijcken, als de vvelcke hun in alles zijn submitterende ende ondervorpede het vvaerachtigh ende ondisputabel vonnis ende jugement van hunne Moeder de H. Roomsche Kercke. Dit jugement over de vveerdighe Boecken van onse H. Moeder can ghevoeghelijck ghedeyt vworden in dry classen oft Squadronen, comende van het leeghste tot het hooghste ende opperste, inder voeghen dat de eerste Classe is begripende het ghevoelen vande voornaemste Doctoren ende Theologanten; de tweede, het Relaes vande Eervveerdighe Heeren de Auditeurs vande heylighe Rota aen Sijne Heyligheydt den Paus Paulus den Vijfden nopende het Proces ghefurneert over de Canonizatie van onse H. Moeder, met advoy

advoy ende approbatie vande Congregatie der uytne-
 menster Heeren Cardinaelen over de heylighe ceri-
 monien, in den naem van Sijne Heyligheydt voorseyde
 ende vande gheheele H. Kercke tot examinatie van
 dierghelijcke dinghen gheordonneert zijnde; de derde
 ende alderhooghste, het onfeylbaer vonnis ende defi-
 nitie van den Stadthouder Christi, den Paus van Roo-
 men selve, de vvelcke, als in dit stuck vanden H. Geest
 sekerlijck gheassisteert ende ghedirigeert zijnde, niet
 dolen noch missen en can. Sulcken ordre dan volghen-
 de, sullen vvy hier eerst stellen de principaelste ende
 voornaemste plaetsen oft passagien vande principaelste
 ende voornaemste Doctoren ende Theologanten hun
 de saken van Mysticque Theologie best verstaende;
 vvant te vullen by een vergaderen alle ende yeghelijc-
 ke ghetuyghenissen van alle ende yeghelijcke Docto-
 ren, soude vvel eenen nieuwen ende grooten boeck be-
 hoeven.

DE EERSTE CLASSE
 BEGRIIPENDE HET GHEVOELEN
 VANDE
 MYSTICQUE DOCTOREN.

DE Eersten sal vvesen den Eer-
 vveerdighen Vader B. LOVYS VAN
 LEON, van S. Augustijns Orden,
 der H. Theologie inde hooghe
 Schole tot Salamanea. Professeur,
 ende in sijnen tijdt een licht ende
 pilaer van gheheel Spaignien: de
 vvelcke, nae dat hy de voorseyde Boecken van onse
 H. Moeder door bevel van den Coninghlijcken Raedt
 overlesen, gheexamineert ende vvel rijpeliijk onder-
 socht hadde, in de leeringhe daer van sulck een ghe-
 noeghte ghenomen heeft, dat hy tot recommendatie
 van de selve, een seer langhen ende schoonen Seynd-
 brief ghesonden heeft aen de Priorinne ANNA VAN
 IESVS ende d'andere Religieusen vande Ordre der On-
 gheschoeydde Carmeliterissen in het Convent tot Ma-
 drid; de vvelcke vvy, om dat sy een soo uytnemende
 ghetuyghenisse is vande suyvere ende onberisbaere lee-
 ringhe van onse H. Moeder, alhier stellen sullen, voor
 soo vele; als sy tot ons reghenvoordigh propost is
 dienende, ende luydt als volght:

**Ick en hebbe de Moeder TERESA VAN IESVS
 noyt ghekent noch ghesien / ter wijlen sy hier op
 der aerden leefde; maer nu sy in den hemel leeft /**
 soo

soo krone ende sie ick haer bynae altyds in twee
 van haere levende beelden die sy ons achter gela-
 ten heeft/ welck zyn haere Dochters / ende haere
 Boecken/ de welke nae myn duncken oock zyn
 ghetrouwe ende aldergheloofweerdighste getuy-
 ghen van haere groote deught. Ende voorts veel
 dingen verhaelende tot lof vande voorseyde Religieu-
 sen, om dat sy de voetstappen van haere Moeder soo
 eyghentlijk ende pertinentelijck vvaeren naevolgen-
 de, seght 't ghene dat aenghaect de Boecken van onse
 H. Moeder, inder manieren als hier volght: **M**iet mijn
 claer noch min miraculeus en is het tweede / dat
 ick gheseydt hebbe te wesen haere Schriften ende
 Boecken/ hebbende ontwijffelijck den H. Gheest
 ghewilt/ dat de Moeder TERESA daer in een seer
 raer exempel soude wesen. Want in de hooghe
 dinghen die sy tracteert / ende inde subtylheydt
 ende claerheydt daer sy die mede tracteert/ gaet sy
 veel verstanden te boven: ende aengaende de ma-
 niere van schryven / ende de supberheydt ende
 licheydt des styls / ende de gratie ende goeden
 schick der woorden / ende ongeaffecteerde fraepi-
 gheydt die eenen boven maten vermaecht / twijff-
 fel ick oft eenigh schryft in onse taele is / welck
 daer by te ghelickken zy. Ende oversulcks ben ick
 my altyts / als ick de selve lese / op een nieuw ver-
 wonderende / ende in sommige plaetsen daer van
 dunckt my dat het gheen menschelijck verstaent
 en is dat ick hoor. Ende ick en twijffele niet / oft
 den H. Gheest sprack door haer in veel plaetsen/
 ende regeerde haer penne ende handt / welck ken-
 lijck ghenoegh maecht de claerheydt die sy ghe-
 buypckt in duystere ende onclaire dinghen / ende
 het vier dat sy met haer woorden onsteckt in't
 herte des ghene diese leeft. Want laetende staent

Ghetuyghenissen over de Boecken

heel andere groote proffijten / de welcke in dese Boecken vinden de ghene diese lesen / zijn twee nae mijn duncken / die dat principaelijck wercken.

Het eerste is / dat sy in de hertē der Lesers licht maecten den wegh der deught: het ander / dat sy die ontsteken in de liefde der selver / en van Godt. Want aengaende het een is het wonderlijck om sien / hoe dat sy Godt vooz de oogen der siele stellen / ende hoe licht sy hem thoonen om vinden te zijn / ende hoe soet ende vriendelijck tot de ghene die hent vinden: ende aengaēde het ander / sy ontsteken in de siele niet alleen vooz altemael tsamē / maer vooz elck woozt een hemelsch bier / dat haer verbrandt ende te niet doet. Ende wepēde van haer ooghen ende sinnen alle de swaerigheden die daer ghebonden worden (niet op dat sy die niet en sie / maer op dat sy die niet en achte) maecten sy haer niet alleen bezijdt van het bedroggh dat de valsche imaginatie haer vooz ooghen stelde / maer oock ontlast van haer swaerhepdt ende slappighepdt / ende soo verkleect / ende / indien men dat soo magh seggen / soo haeckende nae het goet / dat sy terstont daer toe blieght met een vierighe begheerte. Want den grooten brandt / die in dat hepligh herte was blaēde / brack upt als cleben de aen haer woorden / soo dat sy al om blammen gheven waer dat sy passerē: waer van ick verstaē dat uwe Eerweerdigheden goede ghetuyghen zijn / ghemerckt dat ghelieden zijt haer waerachtrigh veeldt ende ghelijckenisse. Want my en ghe denckt noyt dat ick in dese Boecken ghelesen hebbe / oft my heeft ghedocht dat ick uwe Eerw. hoorde spreken; ende wederom dat ick u lieden noyt en hoorde spreken / oft my docht / dat ick in de **H. Moeder** las: ende die het selve sullen willen
beproe-

vande H. Moeder TERESA.

beyproeben/sullen bebinden dat het de waerheydt is; want sy sullen sien het selve licht ende grootheid des verstandts in vernuste ende swaere saecken des gheests / de selve abelheyt ende soetheydt in die te verclaeren de selve behendigheyt / de selve discretie: sy sullen het selve Goddelijck bier ghevoelen / ende sullen vatten de selve begherren: sy sullen bebinden de selve maniere van heyligheyt / niet die ghemeen oft oock wonderwerckende is / maer die soo in substantie dooz allen haeren wandel inghestort is / dat sy altemet / sonder Godt te noemē / de sielen op hem berliest marcken.

Zoo dat / om wederom te comen tot het beginsel / al is het dat ick haer niet en hebbe ghesien doen sy hier opder aerden leefde / ick haer nu sie in haer Boecken ende dochters; oft / om beter te segghen / ick sie haer nu in uwe Eerweerdigheden alleen die haer dochters zijt / ende haer manieren aldermeest representeert / wesende een levende afbeeldsel van haere schriften ende Boecken. De welke Boecken / die nu in't licht comen / ende my van den Coninghlijcken Raedt bevolē zijn te overlesen / ick met recht u lieden heyligh Convent opdraghen magh / ghelijck ick't met der daet doe / om den aerbeydt die ick daer aen ghehanghen hebbe / die niet cleyn en is gheweest. Want ick en hebbe niet alleenlijck gheaerbeydt in die te oversien ende te cramineren / welck is't ghene dat den Raedt my bevolen heeft / maer poek in die te confereren met de originaelen selve die ick veel daeghen lanck by my ghehadt hebbe / ende in die wederom te brenghen tot haer eyghen puerheyt / op de selve maniere soo de Heylighe Moeder die met haer handt gheschreven heeft achter ghelaeten /

Ghetuyghenissen over de Boecken

sonder die te veranderen / noch in woorden noch in substantie / waer af seer gheweken waeren de copijen diemen daer af hadde / 't 3p doo; onnachtsaemheydt der schrybers / oft doo; stoutigheydt ende onwetentheydt : want per te veranderen in dinghen gheschreven doo; eene in wiens hert Godt woonde / ende die men gheloost haer ghemobeert heeft om die te schrybē / is een seer grote stoutigheydt gheweest ; ende de woorden te willen verbeteren / is gheweest een seer schandelycke dwalinghe. Want waer't dat sy de Spacische raele wel verstonden / sy hadden ghesien / dat den stijl van de H. Moeder is de eyghen frapigheyt der selver. Want al is het saecken / dat sy in sommige plaetsen van haer schriften / eer sy een reden voleyndt die sy begonst heeft / de selve menghel met ander redenen / ende dickmael bzecht den begonste materie met dingen die sy daer onder voedert / niettemin doet sy dat soo wel / ende het gheschiedt met sulck een goede gratie / dat haer de selve faute is bybzenghende fraepigheyt / ende is het cieraet van 't gheue sy is vertellende. inder voeghen / dat ick die wederom ghebrocht hebbe tot haer eerste nettigheydt.

Maer overmits niet ter werelt soo goet en is / daer den quaden aerdt der menschen niet eenighe faute aen en can versieren / soo binde ick geraden alhier / ter wylen ick uwe Serw. aen spreke / cortelijck te andrwoorden den ghepepsen van sommige lieden. In dese Boecken worden rebeltien verhaelt / ende daer wordt in ghetracteert van inwendighe dinghen die in het ghebedt omgaen / afwykende van den ghemeynen sin ende ghewoonte der menschen : sulcks dat pemande moghelijck sal segghen / dat nopende de rebeltien

tien een onsekere saecke is / ende dat men die over-
 suleks niet en behoorde te lachten in't licht comen;
 ende aengaende den inwendighen handel der siele
 met Godt / dat dat een seer gheestelycke saecke is /
 ende vooz seer luttel persoonen / soo dat het selve
 in't openbaer te stellen vooz een peghelijck / sonde
 moghen een occasie van perijckel wesen. Waer in
 sy inder waerheydt verdoolt zijn. Want aenganc-
 de het eerste van de revelatien / ghelijck het seker
 is / dat den vijandt hem somwijlen transfigu-
 reert in eenen Enghel des lichts / ende de sielen
 met versterde vertooninghen uytstrijckt ende be-
 driecht: alsoo is het oock seker / ende is een punct
 van 't Gheloof / dat den Heylighen Gheest met
 de sijne spreekt / ende hem aen hun in veelderley
 manieren veropenbaert / oft om hun eyghen / oft
 om eens anders profijt. Ende ghelijck de eerste
 revelatien niet en behooren gheschreven noch ge-
 acht te zijn / want het zijn bedrieghelijckheden /
 alsoo zijn dese tweede weerdigh om geweten ende
 beschreven te zijn: want / ghelijck den Enghel tot
 Tobias septe: Het secreet des Coninghs te verber-
 ghen is goedt, maer Godts vvercken te openbaeren
 ende te vercondighen, is een seer heylighe ende be-
 hoorlijcke saecke. Wat Heylighen is / die noyt ee-
 nighre revelatien ghehadt heeft? oft wat leven
 van eenigen Heyligen wordt beschreven / daer niet
 in vertelt en worden de revelatien die hy ghehadt
 heeft? De Historien van Sinte Dominicus ende
 Sinte Franciscus Orden worden van een peghe-
 lijck ghesien ende ghehanteert / ende daer en is
 nauwelijcks een bladt in te vinden sonder reve-
 latie / 't zy van de fondateurs / oft van hunne
 discipelen. Godt spreekt sonder eenigh twijffel
 met syn vrienden / ende hy en spreekt hun niet

Ghetuyghenissen over de Boecken

aen dat niemant dat weten en soude / maer ons
 dat in't licht comen soude 't ghene hy hen seght.
 Want ghelyck hy het licht selve is / soo bemint hy
 dat in alle dinghen; ende ghelyck hy de salighepdt
 der menschen soeckt / soo en doet hy dese bysonde-
 re gratien noyt aen pemandt dan om dooz syn
 middel veel andere te helpen. Doen men noch
 twyffelde aen de deught van de Heplighe Moeder
 TERESA, ende ter wijlen dat noch lieden waeren/
 die contrarie vermoeyden dan het was / (want
 men sagh noch de maniere niet / dooz de welke
 Godt haer wercken approbeerde) soo was wel
 goedt datmen dese Historien niet en soude in't
 licht brengen noch ghemeyn maecken / om alsoo
 te beletten de vermetelycke oordeelen van som-
 mighe menschen: maer nu nae haer doot / als
 wanneer de wercken selve / ende der selver upt-
 ganck ons verskerhepdt gheben dat het Godt
 is / ende dat het mirakel van de onverdozvent-
 hepdt haers lichaems / ende andere mirakelen die
 sy daghelycks doet / ons haere heplighepdt by-
 ren allen twyffel stellen / te willen verberghen de
 ghenaden die haer Godt ghedaen heeft binnen
 haer leben / ende niet te willen openbaerē de mid-
 delen / dooz de welke hy haer tot soo groote vol-
 maekthepdt ghezocht heeft tot proffijt van soo
 vele menschen / dat soude hy sekere maniere onge-
 lyck ghedaen zyn aen den Hepligen Gheest / ende
 syn wonderlyckheden verdoncieren / ende syn
 glorie bedecken. Ende oversulcks sal niemant /
 die wel oordeelen can / booz goedt houden dat dese
 rebelatien souden verborghen ghehouden wordē.
 Nengaende dat sommighe segghen / dat niet be-
 hoorlyck en is / dat de H. Moeder selve rebelatien
 schrybe van haer selven / en is / soo veel als haer
ende

ende haer oodtmoedighepdt ende sedighepdt aen-
gaet / sulcks niet / mits dien sy dat ghedaen heeft
doo; ghebodt ende bedwanck; ende aengaēde ons
ende onse gheloobighepdt / is het eer seer behoor-
lijck. Want van pemanden anders die de selve
beschreven hadde / soudemen moghen dencken oft
hy bedroghen hadde gheweest / oft dat hy wilde
bedrieghen; welck niet te vermoepen en is van
de Moeder / de welcke gheschreven heeft 't ghene
dat haer selve ghebenrt is / ende die soo hepligh
was dat sy de waerhepdt niet en soude ghespaert
hebben in soo hooghe saecken.

't Ghene dat ick van sommighe breesse / is / dat
alsulcke schriften hen niet en behaghen / niet om
het bedrogh dat daer magh in ghelegen zyn / maer
om het bedrogh dat sy binnen hun selven hebben /
het welck hen niet laet ghelooven dat hem Godt
met pemandt soo ghemejn maect : welck hun
niet en soude duncken / waer't dat sy overpepsden
't selfde dat sy ghelooven. Want is het dat sy be-
lijden dat Godt mensch gheworden is / waerom
twijffelen sy dat hy met den mensch spreckt
ende is het dat sy ghelooven dat hy doo; de men-
schen ghegheestelt ende ghecrupst is gheweest /
waerom verwonderen sy hun van dat hy met
hen sijn ghenoghte neemt : Wat is meer / dat hy
hem aen een van sijn knapen vertoont ende met
hem spreckt / oft dat hy hem selven als onsen die-
naer maect ende de doot sterft : Dat de mensch
een couragie nemen / om Godt te soecken doo; den
wegh dien hy ons leert / den welcken is het ghe-
loove / ende de liefde / ende de waerachtighe on-
verhoudinghe van sijne gheboden ende raeden /
ende het sal 't minste wesen dat hy hen diergelijc-
ke ghenaden verleenen sal. Doo dat de ghene /
die

Ghetuyghenissen over de Boecken

die gheen goet geboelen en hebben van dese rebe-
latien/ by aldien het comt om dat sy niet en ghe-
looben datmen die bindt / in seer groote dolinghe
leben; ende by aldien het comt om dat sommighe
bande ghene diemen bindt bedrieghelijck zijn / sy
schuldigh zijn goedt gheboelen te hebben van de
ghene/die de bekende heyligheyt haerder Auchen-
ren thoont waerachtigh te wesen/ als zijn de ghe-
ne die hier beschreven worden. Welcke Historie
niet alleen niet perijculeus en is in dese materie
van revelatien/ maer is profijtigh/ ende noodigh
tot kennisse bande goede in de ghene die deselve
sullen hebben: want sy en verhaelt niet alleen
blootelijck de ghene die Godt aen de Heylighe
Moeder T E R E S A verleent heeft / maer vertelt
oock wat neerstigheden dat sy dede om die te on-
dersoeken/ ende verclaert de ken-teecken die de
waerachtighe achterlaeten / ende wat bonnis wy
daer over moeten strijken / ende oftmen moet be-
gheren oft refuseren die te hebben. Want inden
ersten leert ons dit schrift / dat de ghene die van
Godt zijn/altijds vele deughden voort-brenghen
in de siele/ soo tot profijt van de ghene diese ont-
fanght / als tot welbaert van vele andere. Ten
tweeden waerschouwt het ons / dat wy ons dooz
de selve niet en behoozen te goubernerem: want
den reghel van't leven is de leeringhe bande Heyl-
lighe Kercke / ende het ghene dat Godt in sijn
Boecken veropenbaert heeft / ende dat de goede
ende waerachtighe reden upwijst. Ten derden
seght het / dat wy deselve niet en behoozen te soec-
ken / noch te peysen dat daer in gheleghen is de
volmaecktheidt des gheests/ oft dat het sekere
teecken zijn van datmen is in gratie: want het
profijt der sielen is eygentlijck ghelegen in Godt
meer

meer te beminnen/ende meer booz hem te liden/
 ende in meerder versterdinghe der gheneghenthe-
 den/ ende meerdere bloothoep ende verlatentheyt
 van ons selven ende van alle dingen. Ende 't selfe
 dat dit schrift ons leert niet woorden/dat toont
 het ons terfront booz het exempel van de Moeder/
 van de welke het verhaelt/ wat een achter-
 dencken sy altyds hadde in haere revelatien/ en
 hoe sy dis was ondersoekende/ ende hoe sy haer
 altyds reguleerde niet soo seer nae deselve / als
 nae 't ghene dat haer Oversten ende Biecht-va-
 ders haer bevalen/ midts dien soo openbaer was
 dat sy goet waeren/ als ghebleken heeft dooz de
 effecten van reformatie/ die deselve in haer ende
 in haer ghehele Orden gheuercht hebben: soo dat
 de revelatien / die hier verhaelt worden / niet
 twyffelachtigh en sijn/ noch gheen occasie en sijn
 tot andere die sulcks sijn: eer sijn ons dese
 Woeken verlichtende/ om te kennen de ghene die
 sulcks wesen / ende sijn ghelyck eenen roetsteen
 tot dese kennisse.

Afsteert nu cogtelijck te antwoorden den ghe-
 nen / die in dese Woeken verijckel vinden om de
 hooghe materien daer sy af tracteren / ende die
 segghen/ 't En is niet booz alle man. Ghemerckte
 dan dat by soorten van menschen sijn / d'ene van
 die het ghebedt seffenen/ d'andere van die 't sou-
 den connen seffenen waer 't dat sy wilden/ de der-
 de bandte dat niet en connen doen om de condi-
 tie van haeren staet; soo vraghe ick/ Wie van de-
 se sijn die verijckel hebben? De Gheestelijcke?
 gheensins/ in dien het niet schadelijck en is / dat
 remande were 't ghene dat sy doet / ende daer sy
 van professie maecht. De ghene die bequaemig-
 heyt hebben om sulcks te wesen? Weel min: want
 sy bin-

Ghetuyghenissen over de Boecken

sp binden hier niet alleen wie hun den wegh too-
 ne teghen dat sy't sullen wesen maer oock ; die
 hun verwecke ende ontsteke om sulcks te willen
 wesen / welck een seer groot goedt is. De derde
 dan waerin lyden die perijckel ? In te weten / Wat
 Godt lief-ghetal is met de menschen ? Wat hem
 bindt de ghene die hem alles quyt maect ? Hoe
 lieflijck hy de sielen onthaelt ? Wat verscheydent-
 hepdt daer is tusschen de soetigheden die hy haer
 verleent ? In wat manieren hy die supbert ende
 repnighet ? Wat is hier dat niet hepligh maecten
 en sal den ghenen die't lesen sal dat in hem niet
 verwecken en sal een verwonderinge van Godt /
 ende hem ontsteken in liefde tot hem ? Is het
 saecken dat de bebroedinghe van dese uytwendig-
 ghe wercken / die Godt werckt in de scheppinghe
 ende regeringhe van alle dinghen / is een schole
 van ghemeyn profijt voor alle menschen / hoe can
 de kennisse van syne verholen wonderheden pe-
 manden schadelijck wesen ? Ende inghevalle pe-
 mandt / mits sijn quaede dispositie / daer schaede
 uyt troek / soude't daerom gheraden wesen de
 denre te sluyten aen een soo groot profijt / ende
 van soo vele menschen ? Datmen dan het Evan-
 gelie niet en predike / want aert den ghene die't
 niet en ontfanght / is het een occasie van meerder
 berdoemenisse / ghelijck sinte Paulus seght.
 Wat schriften zijnder / al is het dat de heplighe
 schrijtuere daer oock onder gherkent worde /
 daer enen qualijck-ghesinden moet niet en sal
 connen eenighe dolinghe uyttrayen ? In't oorde-
 len der dinghen moetmen aensien oft sy in het
 selven goet zijn ende nut tot haere eynden / en niet
 wat daer mede doen sal het quaet ghebruyck van
 sommighe : want wiltmen daer nae sien / daer en

is gheen dinck soo heyligh datmen niet en sal
 moghen verbteden. Wat is doch heylighet van
 de Sacramenten? ende hoe veel zijn die quader
 worden doo; het quaedt ghebruyck der selver?
 Den vyandt/ als loos zynde/ ende altyts waer-
 kende om ons te beschadighen/ verandert hem in
 veelderley colouren/ ende ghelaet hem in de ver-
 standen van sommighen als voo;zichtigh/ ende
 sozghbuldigh voo; de welvaert des naesten/ om
 alsoo onder 't derksel van te belctten een particu-
 lier schade/ t'samen upt de ooghen van een peghe-
 lyck wegh te nemen 't ghene dat goedt ende pro-
 fytigh is in 't gheineyn. Hy weet wel / dat hy
 meer sal verliesen in de ghene die hun sullen be-
 tteren / ende tot gheestelycke volmaecktheydt co-
 men doo; het lesen van dese Boecken / dan hy sal
 winnen in de onwetentheydt oft snoortheydt van
 desen oft dien / die hem doo; sijn quade ghestelle-
 nisse daer aen sal stooten. Ende oversulcks om de
 eerste niet te verliesen / verheft hy seer ende stelt
 voo; ooghen de schaede van dese die hy doo; ande-
 re dupsent middelen bedo;ben heeft. Hoe wel/
 ghelyck ick ghesepdt hebbe / ick niemant soo qua-
 lyck ghestelt en weet / dien het can lctten dat hy
 weet dat Godt goedertieren is tot sijn vrienden/
 ende hoe soet dat hy is / ende doo; wat weggen de
 stelen tot hem gheraecken / waer toe hem dit ghe-
 heel Schrift is streckende. Alleen vrees ick voo;
 sommighe / die alle de werelt nae hunne maniere
 willen leyden / ende houden voo; quaedt dat sy
 niet en o;donneren / ende arbeypden dat niet ghe-
 acht en soude worden 't gene dat nae hunne herse-
 senen niet en is: den welcken ick gheen satisfac-
 tie gheben en wil / want hunne dwalinghe come
 opt hunnen wille / ende alsoo en sullen sy gheen
 satis

Gheruyghenissen over de Boecken

satisfactie willen aennemem; maer ick wil alle andere ghebeden hebben / dat sy dien gheen ghehoor en gheben / want sy sulcks niet weerdigh en sijn.

Ick sal hier alleenelyck een saecke waerschouwen / de welcke nootsaeckelyck moet ghenoteert worden / ende is dat de Heplighe Moeder sprekende van het ghebedt / welck sy noemt van stilte / ende van andere hoogere trappen / ende tracterende van sommighe particuliere gratien die Godt den sielen verleent / ghewoon is in veel plaetsen van dese Boecken te segghen / dat de siele nae by Godt is / ende dat sy malckanderen verstaen / ende dat de sielen sekerlyck weten dat Godt haer aenspreckt / ende andere dierghelycke dinghen. Waerin niemant verstaen en moet / dat sy is stellende sekerhepdt in de gratie ende rechtbeerdighepdt van de ghene die hun becommeren met dese oeffeninghen / noch van eenighe andere hoe hepligh die oock sijn / inder voeghen dat sy van hun selven sekerlyck souden weten dat sy die hebbe / 't en sy alleenlyck de ghene dien Godt dat openbaert. Want de Moeder selve / die beproeft heeft al dat sy in dese Boecken schryft / ende veel meer dan sy schryft / seght dese woorden van haer selven : inden wegh der Wolmoeckt, cap. 4. Ende 't ghene dat ick niet verdragen en can, ô Heere, is, dat ick niet sekerlyck en can vveten oft ick u lief-hebbe, ende oft mijn begeerten u aengenaem sijn. **Ende op een andere plaetse** : Maer eylaes, ô mijnen Godt, hoe can ick vveten oft ick van u niet ghescheyden en ben? Och mijn leven, dat ghy aldus leven moet met soo cleyne versekerheydt van een saecke daer soo veel aen hanght ! Wie soude u begheren, ghemerckt het profijt, datmen van u hebben oft vervvachten magh

over de Boecken vande H. TERESA.

magh (vvelck is Godt in alles te behaghen) soo onseker ende vol perijckelen is? Ende in het Boeck der Wooninghen / sprekende van de sielen die in de sevenste inghegaen zijn / welck zijn de ghene die van meerderen ende volmaeckteren staet zijn / seght sy aldus inde 7. Wooningh. in't leste Capit. Aengaende doodtsonden, die sy vveten sulcks te vvesen, daer zijn sy vry af, hoe vvel sy niet verskert en zijn dat sy gheene en hebben die sy niet en vveten, vvelck hun gheen cleyn verdriet vvesen en sal. Alleenlijck wilt sy segghen 't ghene dat de waerheyt is / dat de sielen in dese oeffeninghen Godt teghenwoordigh gheboelen tot de effecten die hy alsdan in haerlieden werckt / de welcke zijn / haer te verbeyghden / ende te verlichten / haer onderwijsinghen ende soetigheden verleenende: de welke hoe wel het groote gratien Godts zijn / ende dat sy dickmaels verghefeschappen de gratie die rechtbeerdigh maect / oft daer toe leyden / soo en zijn sy nochtans hierom de selve gratie niet / noch en spruyten daer niet upt / noch en zijn altydts met haer niet; ghelijck men siet in de propheetie / de welke can wesen in een die in quaden staet is: dewelcke alsdan seker is dat Godt hem spreckt / ende en weet niet oft hy hem rechtbeerdigh maect: ende in der waerheyt en maect hy hem alsdan niet rechtbeerdigh / hoe wel hy hem aenspreect ende leert. Ende dit moet ghenoteert zijn belanghende dese heele leeringhe in't ghemeyn: maer soo veel als aengaet de Moeder in't particulier / magh het wesen / dat sy / nae dat sy gheschreven hadde de woorden die ick nu verhaelt hebbe / eenighe particuliere revelatie ende verskertheyt ghehadt hebbe van haer gratie. Het welck ghelijckmen niet en behoort vastelijck

Ghetuyghenisse over de Boecken

te verskeren / alsoo en is het oock gheen reden datmen't hard-neckelijck loogene: want de gaben die Godt haer inghestoijt heeft/ ende de gratien die hy haer verleent heeft op dese laetste jaeren/ zijn seer groot gheweest / welck eenighsins te kennen gheben sommighe dinghen die sy in dese Boecken schrijft. Maer men moet gheenen generalen reghel maecten van't ghene dat haer moghelijck dooz singuliere gratie is ghegheben gheweest. Ende met dese waerschonwinghe is dit Schrijft gheheelijck beschermt teghen allen aenstoot: jae/ nae dat ick gheloobe ende hope/ sal het proffijtigh wesen vooz de sielen / ghelijck als het blijkt upt het exempel van uwe Eerweerdigheden die daer mede opghevoet zijn/ ende daer mede onderhouden worden; de welke ick bidde/ mijnder altydts te willen ghedachtigh wesen in haere heylighe ghebeden. In Sinte Philips tot Madrid/ den vijftienden Septembzis/ Anno M. D. LXXXVII.

I I.

DEN Eervveerdighsten Vader, Heer DIDACVS VAN YEPES, van S. Hieronymus Orden; ende naderhandt Bisschop van Taragona, Biecht-vader van PHILIPPVS den Tveeden Coningh van Spaignien, ende oock vande H. Moeder TERESA; handelende van de ingestoorde vvetenschap van de H. Moeder, seght aldus in het Derde boeck in't 18. Capittel van haer Leven: Alle dese Boecken heeft de Salighe Moeder gheschreven dooz openbaeringhe des Heeren/ &c. Ende ghelijck den Heere haer bevolen heeft deselve te schrijven / alsoo schijnt hy oock hebben willen betoonen/ dat hy den Auteurs daer van is: want de maniere ende methode oft ordje met den
welcken

welcken de H. Moeder de selve geschreven heeft/
 toont ooghschijnbaerlijck / dat sy anders niet dan
 een werck-tuygh oft instrument van Gode ghe-
 weest is / ende dat sy van 't haere alleenelijck den
 arbejdt ende de penne gheleent heeft. Dickmaels
 is ghebeurt / dat / als sy met dese Boeckē te schrij-
 ven besigh was / sy opghetogen wierde / ende dat
 sy wederom tot haer selven ghecomen zijnde / ge-
 bonden heeft dat eenighe dinghen gheschreven
 waeren met haer farsoen van letteren / doch niet
 van haere / maer van een ander handt. Sy hadde
 wel de penne in de handt / ende haer aensicht gaf
 eenen wonderlijcken glants van hem / soo dat het
 schein dat het binnenste licht der siele hem oock
 nae buyten in het lichaem was uytstreckende / &c.
 Ende voorts in het 19. Capittel seght hy aldus : Ger-
 de Boecken vande Salighe Moeder ghedruckt
 wierden / zijn de selve vande Aechters der hepli-
 gher Inquisitie gheexamincert / ende aen andere
 geleerde ende treffelijcke mannen / die als doen in
 Spaignien waeren / ghelevert om vande selve ge-
 examineert te worden : maer daer en is niet in
 ghebonden / welck niet uyt den hemel ghecomen
 en sy / ende dat niet en schijne te wesen een vācks-
 ken van het licht / waer doo; de sielen / die langhs
 desen wegh zijn ingacnde / verlicht / gelejdt / ende
 in de liefde Godts meer ontsteken moghen wo-
 den. Den hooghen Raedt vande Inquisitie selve
 heeft dese Boecken doo; een treffelijck Decret ge-
 approbeert / maer heeft ghewilt (niet sonder son-
 derbaere voorsichtighejdt) dat het selve soude se-
 creet blijven. Doen zijn sy eerst ghedruckt ghewo-
 den / ende terstondt dat sy uytgegeven wierden /
 zijn sy van پدرman in hooghen weerde ende esti-
 me ghehouden. Philippus de Tweede Coningh

Ghetuyghenissen over de Boecken

van Spaignien heeft terstont het autograeph exemplae onthoden / ende doen in sijne Bibliothecq van S. Laureys stellen. Ende hoe wel vele andere autograephe van de heylighe Schryvers der H. Kercke aldaer bewaert worden / soo toont hy nochtans principaelyck de meeste eerbiedinghe ende reberentie aen dy / te wetē aen de autograephe van S. Augustijn / van S. Chrysostomus / ende van de H. TERESA, willende dat de selve souden in costelycke cofferkens ende achter stercke ijere traeliē / daer hy den sleutel selve af draeght / bewaert worden. Jae de Boecken van de Salighe Moeder en laet men niet sien noch aenraecken / dan upt een particuliere gratie / ende ghelyck Aliquien. Daerenboven worden sy van gheleerde ende treffelycke mannen / soo Spaignaerden als uplandtsche / seer gheestmeert : ende hoe de ghene / die de selve lesen / gheleerder zijn / hoe meer sy de selve in weerden houdē / als die beter / dan andere / kennen ende onderscheyden den prijs van het aldersupverste goudt dat daer in besloten is : ende hy aldien sy somtydts niet en verstaen / om dat het selve in de experientie ghelegen is / soo houden sy de selve in te hoogheren estime / om dat sy sien dat noch een ander Theologie is / die veel hoogher ende treffelycker is als de ghene die sy leeren / mits dat de selve is een mysticque ende verholen kennisse van Godt / de welke met de experientie ende eenen soeten smaeck verfaemt is.

III.

DOCTOR FRANCISCVS RIBERA, een man in sijnen tijdt van groote gheleertheyt ende autoriteyt, spreckt aldus in het vierde Boeck, het 6. Capittel, over het Leven

vande H. Moeder TERESA.

Leven vande H. Maghet: Den stijl ende maniere van stellen van haere Schriften en is niet moepelijck/ noch curieus/ maer sulck als wy in dagelijckfche conuersatie zijn ghebruyckende: nocht als is hy claer/ fuyver/ net/ treffelijck/ ephentlijck/ den Lefer behagelijck/ ende bequaem tot de dinghen daer hy van is tracterende. Als sy fchryft van 't ghebedt/ vande contemplatie/ ende de vriendelijcke cõuersatie Godts met de siele/ ende der stele met Godt/ soo brenghet sy boozs soo hooghe ende verheben faecken/ ende sulcks met een soo gheestelijcke maniere/ dat oock de aldergheleertste/ 't en zy dat sy mede een uytnemende kenniffe der gheestelijcke dingen hebben/ hun eer daer over verwonderen als de selve verstaen sulen: niet dat sy de selve niet claer genoegh beschreven en heeft (want sy een sonderlinghe wetensfchap ende erbarethejdt heeft om de selve uyt te leggen/ ende sy verclaert de selve op verscheyden manieren/ daer toe ghebruyckende seer fraepe ende abele ghelijckeniffen;) maer om dat de selve soo hoogh ende gheestelijck zijn/ dat sy niet lichtelijck van pemanden/ als die daer experientie van heeft/ connen verstaen worden.

IV.

Den Eerweerdighen Vader, B. DOMINICVS BANEZ, vande Predickeheeren Ordre, ende opperstē Professeur van de H. Theologie in de hooghe Schole tot Salamanca, heeft, nae dat hem vande Inquisitie belast vvas dese Boecken te overlesen ende te examineren, de volghende censure daer over ghegheven: **Ick hebbe seer neerstelijck ende acndachtighlyck overlesen desen Boeck/ waer inne de Salighe Moeder TERESA**

Ghetuyghenissen over de Boecken

van IESVS claerlijck ende openbaerlijck verhaelt
t'ghene in haer siele gheschiedt is / om dat sy sou-
de moghen van haere Biechtvaders onder wesen
ende gheleydt worden ; ende en hebbe daer in niet
ghevonden / dat / soo my dunckt / eenighe quaede
leeringhe is inhoudende ; maer wel veel Instruc-
tien worden daer vooz ghehouden / de welke den
ghenen die het ghebedt hanteren / connē stichtigh
ende profijtelijck wesen ; want de groote erbarent-
heyt / discretie ende ootmoedigheyt van dese he-
ligieuse persoon / dat sy altydts by haere Biecht-
vaders is om verlichtinghe ende onderwijsinghe
ghetomen / zijn oorzaecke / dat sy in 't ghene dat sy
van het ghebedt is schryvende / schryft sulcke ende
soo verheven dinghen / dat somtydts oock seer ge-
leerde mannen / om dat sy de practijke ende d'er-
perientie daer van niet en hebben / daer toe niet
en connen gheraecken / &c. Ghegheven tot Walla-
dolid in 't Collegie van S. Joans / den 7. Junij /
anno 1575.

F. Dominicus Bañez;

V.

THOMAS BOSIVS een seer treffelijck ende gheleert
man spreekt in sijn 12. Boeck vande Kenteeckenen der
H. Kercke, in 't 23. Capittel, in het 57. Teecken, van-
de Boecken der H. Moeder TERESA aldus : Sy heeft
uytghegheven boecken vol zijnde van hemelsche
leeringhe / dooz de welke ons moghen gheleert
worden de weghen om een Chrijstelijck ende God-
delijck leven te leyden.

VI. Den

Den Eerweerdighen Vader, B. IOANNES VAN JESU M A R I A, Procurator Generael van de baer-voetsche Carmeliten der Congregatie van Italien, seght aldus vande Boecken van onse H. Moeder, in het vierde Boeck in het vierde Capittel van het Leven ende Mirakelen der selver Maghet: **Daer wordt gepresen haeren netten/ on-opghepalleerden/ sebaeren/ schoonen ende crachtighen stijl. Tot verwonderinghe is verweckende de hoogheydt vande materien/ de welke vele Theologanten / 't en waere dat sy de Goddelijcke inspraken geproeft hadden / niet verstaen en connen. De voornaemste Doctoren van desen tijdt versuffen hun aldus in de lichte ende soet-bloeyende verclaringhe vande mysticque affectien/ dat hen dunckt een extraordinarisse wijshedydt te wesen/ dat het ghene dat de Vaders hier ende daer dupsterlijck van de Mysticque Theologie gheleert hebben/ van een Maghet in soo claeren ende pertinenten ordyne ghebrocht is. Ende in het eerste Boeck in het eerste Capittel seght hy aldus: Hier by comt noch de verwonderinghe ende het lof van de treffelyckste Theologanten / die de Boecken vande H. TERESA ondersocht hebben. Want/ (om dat ick maer sommighe noemen en soude) den hooghsten Theologanten P. Dominicus Banez ende P. Bartholomeeus de Medina/ Driedick-Heeren / ende P. Louys van Leon Augustijn/ zijnde neerstighe ondersoekers ende lofcondighers van de Boecken van TERESA, en can noch onwetentheydt/ noch onbedachtsaemheydt/ noch eenighe andere politicque reden geopposeert worden. Gheen onwetentheydt/ mits dat alle**

Scholen

Ghetuyghenissen over de Boecken

Scholen de schriften van hun dzyen in eeren houden. Gheen onbedachtsaemhepdt / want sy / als scherpsinnighe ondersoeckers / dese Boecken expresselyck oversien hebben. Noch oock gheen politicque reden / mits sy selve niet van die Ouden en waeren / noch uyt het approuberen van de selve Boecken renighen lof oft wiuninghe sochten. En het is goet / dat / ick en weet niet wat Theologant / sommige passagien van de Moeder TERESA verisyt heeft: want hier door onsen Alderheplighsten Vader Paulus V. beweeght geworden is om 't ghene dat daer teghen ghesepdt wierde / ter nauwer examinatie te stellen van de herbarenste Theologanten / alsoo in dierghelijcken saecken pleeght gedaen te worden. Want nae dat tot Roomen seer neerstigh ondersoek ghesaen was / soo hebben de seer gheleerde Patres / D. Didacus Aluarez / Predickheer / naederhandt Aerts-bisschop / ende D. Joannes de Gada / Minrebieder / naederhandt Bisschop / aen de welke Synne heplighghedt sulcks ghecommitteert hadde / in naevolghende maniere gheschreven. D. Alvarez / nae dat hy de teghen-argumenten beantwoordt hadde / heeft aldus gheconcludeert: Hier uyt luyte ick / dat de leeringhe vande Moeder TERESA, aengaende de boozseyde propositien / niet in en houdt / dat de Catholijcke leeringhe oft goede manieren contrarie is; maer dat sy seer profytelyck is den ghenen die en volmaect Gheestelyck leven leeden / oft daer nae haecken. Aldus censere ick / myn jugement stellende onder de correctie van den H. Apostolijcken Stoel / sc. D. de Gada / hebbende alle obiectien wel ghesolueert / heeft aldus ghesepndt: Doo ordeele ick dan / dat niet te verispen en is in 't ghene dat den Verisper opwoypt tegen

vande H. Moeder TERESA.

de Moeder TERESA, maer dat het al can probabli-
liter gedefendeert worden. Oerfulcks is dit aen
Sijne Heyligheydt gherelateert / ende alsoo meer-
der weerdigheydt oft authoriteyt ghecomen aen
de Boecken van TERESA.

DE TWEEDE CLASSE
BEGRIIPENDE HET RELAES
VANDE AVDITEURS
DER HEYLIGHER ROTA.

E Eervveerdighste Heeren Audi-
teurs vande H. R O T A, van Sijne
Heyligheydt den Paus P A V L V S
den Vijfden tot examinatie van het
Proces over de Mirakelen ende ga-
ven vande Moeder TERESA, die-
nende tot haere Canonizatie, ghe-
stelt ende gedeputeert zijnde, segghen in hun tyveede
Relaes aen Sijne voorseyde Heyligheydt (vvelck ghe-
daen is onterent October van het jaer ons Heeren ende
Salighmakers I E S V Christi M. DC. XVII.) in den 27.
Artijckel in den 2. §. fol. 148, b. van hare boecken ende
schriften aldus: Dat sy / te vveten, de H. Moeder T E-
R E S A, ghehadt heeft de gabe der wijsheydt ende
wetenschap / dat is / een hooghe kennisse van God-
delijcke ende wereltlycke dinghen / tot onderwijs
van andere / gheben ghenoegh te kennen de vier
Boecken die sy gheschreven heeft : de welke upe

Ghetuyghenissen over de Boecken

de Spaensche tale in verscheyden spraccken overgheset zijnde/by alle staten/ de Kercke Godts herkennende/ ghebzupcht worden / ende der welcker leeringhe/ als oprecht ende Catholijck / ende van Godt inghestoxt / seer nae van pederman gheapprobeert ende ghelaudeert is / principaelijck van vijfentachtentigh ghetuyghen / onder de welke zijn ses soo Aertsch-bisschoppen ende Bisschoppē / etc. de welke allegader de leeringhe vande voorszeyde Boecken niet alseen als Hepligh ende Catholijck approuberen / ende de selve met sonderbaere lof-redenen zijn verheffende ; maer oock (dat meer is) sommighe van henlieden houden deselue als van den hemel inghestoxt / ende van Godt den Heere almachtigh gheleert / doox middel van het ghebedt ende de familiere conuersatie / als de Salighe TERESA met de Goddelijcke Majestejt hadde. Ende oock sommighe vande Ghetuyghen roonen ende slupten / vut de hoogheydt der Goddelijcker mysterien van ons Ghelooue / ende andere hemelsche verholentheden / die de voorszeyde Salighe TERESA met een wonderbaer verstandt/ wetenschap ende claerheydt beschryft (daer sonochtrans noyt in scholen noch erghens gestudeert en heeft / maer meer een vrouwe was die in de heplige Schryftuere niet herbaeren en was) ende mits haere leeringe teenemael is obergoten met het vier der liefde / waermede ontsteken worden de herten vande ghente die dese Boecken lesen ; dat vut het lesen vande selve groot yosijt ende groote gheestelijcke vrucht ghevolght is ende volghen sal inde Kercke Godts ; want de sielen wordē daer doox afgehouden van de lasteren / ende worden verweckt tot de deughden / ende dit vijnæ miraculeuselijck/ mits de cracht ende werckinge/waer

Door het hert der ghenet die deselve lesen/hoe hart ende versteent het oock is/ tot berouw ende devotie vermozwt wordt. Welcke vele ghetuyghen bekenuen in hun selven ghebeurt te zijn; soo dat oock een goedt deel daer van segghen / dat dese Salige Maget/ten regarde van de voorszepde van Godt ingestozte wetenschap/met redē magh gheschildert wordē met een dupbe boven haer hoof/ in welke ghedaente de Salige maghet selve verhaelt dat haer op eenen * Sincksen avondt verschenen is den heplighen Gheest/die haer met een groot ghevoelen van glorie in byghetoghentheit ghestelt heeft. Daerenboven heeft men dickwils ghesien / dat / als sy dese Boecken schreef / haer aēsicht met eenen glants ende licht was herschijnende/ ende dat sy seer rasschelijck was schryvende: welck een seer groot teecken is dat den H. Gheest daer tegenwozdigh was/ ende haer voorszepde wat sy schryben soude. * Siet beneden in het Leven het xxxy 111. Capittel, aen het 538. bladt.

Hier upt/ende mits de censure ende goetduncken van soo vele gheleerde ende treffelijcke mannen/ achten wy / dat dese Boecken niet reden de selve censure weerdigh zijn.

Ende in de Dooz-reden vande selve Relaelen seggen sy aldus: Als ghy in desen boeck leest/ dat de Salighe TERESA is een meesterisse van de gheestelijcke leeringhe/ ende dat sy van Godt almachtigh aende Kercke verleent is; item dat de treffelijcste Theologanten van alle Ordenē hun over de wijsheyt van de Salighe TERESA verwonderen / ende alsoo versuft staen/ over de lichte uptlegginge vā de mysticque passie/dat hun dunct een raer exempel van wijsheyt te wesen/ 't ghene dat de Vaders vande mysticque Theologie duysterlijck ende hier
ende

Ghetuyghenissen over de Boecken

ende daer gheleert hebben / van eene Maghet in een soo schoone claere ende welgheschickte ordie ghebucht te sijn : item / dat den goedertieren Godt de Salighe TERESA heeft ghesonden om sijnne Heplige Kercke te verlichten / ende de Godts vruchtigheyt te vermeerderen / ende andere dierghelijcke dinghen / en sult niet meynen / dat in het minste te veel gesproken oft eenigh exces in woorden ghedaen en is / &c.

DE DERDE CLASSE, BEGRIPENDE HET VONNIS ENDE DEFINITIE VANDE PAVSEN VAN ROOMEN.

I.

EN Paus GREGORIUS den XV. die de H. Moeder TERESA gestelt heeft onder het ghetal vande heyliche Maeghden , seght inde Bulle vande Canonizatie aldus : **W**oven alle dese gaben vande Goddelijcke liberaelheyt / de vvelcke sijne Heyligheyt tot noch toe verhaelt hadde, waermede den Almoghenden dese sijne beminde Wuyde ghelijck als met costelijcke joulwelen heeft willen verciere / heeft hy haer noch met andere gratien ende gaben seer rijckelijck begaest : want hy heeft haer verbult met den gheest des verstandts / soo dat

dat sy niet alleen in de Kercke Godts achterghela-
 ten heeft exempelē van goede wercken / maer
 dat sy deselve Kercke oock bespreypt ende beboch-
 richt heeft met de slaghe-reghenen van Goddelijc-
 ke wijsheyt / hebbende gheschreuen Boecken van
 de Mysticque Theologie / ende noch andere / de
 welcke vol sijn van vele Godtvruchtigheyt / waer
 uyt de sielen der Gheloovige seer menighvuldige
 vruchte sijn ontfanghende / ende daer doot tot het
 verlangen nae het hemelsche vaders-landt won-
 derlijck verweckt worden.

II.

Onsen Alderheylighsten Vader VRBANVS den Ach-
 sten, tegenvoordelijck Paus van Roomen ende Stadt-
 houder Christi, heeft selve uyt singuliere affectie tot
 dese H. Maghet, ghemaect het Officie oft de Ghetij-
 den, de vvelcke op haeren Feestdagh ende de gheheele
 Octaue door in de Kercke Godts ghelesen vvorden; al-
 vvaer Sijne Heyligheyt in het eynde vande vijfde Les-
 se in het tveede Nocturn van den Feestdagh aldus is
 sprekende: Sy heeft vele leeringhen van hemelsche
 wijsheyt gheschreuen / waer doot de sielen vande
 gheloovighe tot het verlanghen van het opperste
 vaders-landt grootelijcks verweckt worden.

Ende dat noch meer is, Sijne Heyligheyt voorseyt
 heeft de leeringhe van onse H. Moeder, vvaer mede sy
 de H. Kercke verlicht heeft; ende de vvonderbaere
 Godtvruchtigheyt ende devotie daer haeren gheest
 mede uytgheschenen heeft, met tvee vvorden ghe-
 approbeert, ende der gheheeler Kercke voorghestelt in
 het Ghebedt, vvelck Sijne Heyligheyt geordonneert
 heeft om in de Misse ende Ghetijden van haeren Feest-
 dagh ghelesen te vvorden, luydende aldus:

Exaudi

EXaudi nos Deus salutaris noster: vt sicut de
beata TERESIAE virginis tuæ festiuitate gau-
demus, ita caelestis eius doctrinæ pabulo nutria-
mur, & piæ deuotionis erudiamur affectu.

D A T I S:

Verhoort ons Godt onsen Salighmae-
ker / op dat / gelijk wy ons ober den feest-
dach van de Salighe TERESA uwe Maghet
verheughen / alsoo oock door de spijsse van haere
hemelsche leeringe moghen gheboedt / ende door
d' affectie van haere Godtbzuchtighe deuotie mo-
ghen ondertoesen worden.

Alvvaer Sijne Heyligheydt haer is kennende ende
approberende vooren Leeraesse, mits de selve vvil
dat de Kercke sal bidden dat vvy moghen door haere
leeringe ondertvesen vyorden; zijnde eenen tijtel, de
vvelcke tot noch toe aen geen Santinne in het heyligh
Officie en is ghegheven ghevveest.

HET LEVEN
VANDE H. MOEDER
TERESA
VAN IESVS,

Met sommighe gratien ende gaven die
Godt haer verleent heeft, beschrevē
door haer selve door bevel van haren
Biecht-Vader, aen vvien sy seynde
ende stiert, ende seght aldus:

Mer ic wylde wel / dat ghelijck
sy my bevolen ende vollen
ooslof gegeben hebben om te
beschrijven de maniere van
bidden / ende de gaven die den.
Heere my verleent heeft /
sy my denselven oock ghegeben hadden / om inre
bysonder ende elacrljck te verhalen mijne groote
sonden

sonden ende boos leven. Het hadde my eenen grooten troost getweest : maer sy en hebben niet ghewilt / jae hebben my seer cozt ghebonden aengaende dit punct : ende daerom bidde ick om de liefde des Heeren / dat den ghenen / die dit verhael van mijn leven overlesen sal / beliebe booz doghen te hebben / dat het soo boos ghetweest is / dat ick niemandt vande heylighen / die hun tot Godt ghekeert hebben / ghebonden en hebbe om my dooz sijn exempel te troosten. Want ick bemercke / dat sy / nae dat hun den Heere tot hem gheroeven hadde / niet achterwaerts ghekeert en zijn om hem te vergaemmer : ende ick en ben niet alleen achterwaerts ghekeert om quaeder te wesen / maer het schijnt dat ick mijn beste dede om te wederstaen den ghenaden die sijne Goddelijcke Majesteit my was doende / als de ghene die haer sagh verbonden te zijn meer te dienen / ende merckde dat sy het minste niet en conde betalen van het ghene dat sy schuldigh was. Ghebenedijt sy hy in der eeuwigheyt / die my soo langh verwacht heeft : wien ick uyt gantscher herten bidde / dat hy my gratie verleenen wille / dat ick met alle claerheyt ende waerheyt magh volbrenghen dese verclaringhen die mijn Siechtvaders my doen doen (ja den Heere selve / weet ick wel / heeft het ober langh beghert / maer ick en hebbe 't tot noch toe niet verben bestaen) ende dat sy magh wesen tot sijnder glozie ende lof / ende op dat sulieden boozt-aen / my beter kennende /

nende / mijne cranckhepde moghen helpen / ten eynde ick yet magh bedienen van het ghene dat icks den Heere schuldich ben / wien altijd alle dinghen moeten loben. Amen.

HET I. CAPITTEL.

Hoe dat den Heere dese siele in haer kintsheyt, tot deughdelijcke dinghen heeft begonst te vervvecken, ende hoe seer daer toe helpt; dat de Ouders deughdelijck zijn.

Dat ick deughdelijcke ende Gode- vreesende Ouders ghehadt hebbe/hadde mi genoegh behoorren te wesen (en hadde ick niet soo quaedt gheweest) met het ghene dat den Heere mi ghenadighlijck verleende / om goet te wesen. Mijn Vader was ghenepghjt tot het lesen van goede boecken / ende daerom hadde huse in 't Spaensch / op dat sijn kinders die dock lesen souden. Dit / mits de sozghvuldigheyt die mijn Moeder hadde van ons te doen bidden / ende ons deboot te maerken tot onse lieve Vrouwe ende tot sommighe Heplighen / begonst mi eerstmael te vertoecken om Godt te dienen / oudt wessende (soo mi dunckt) ses oft seben jaeren. Mi hielp dock dat ick mijn Ouders nleiders toe en sagh gheneghen te zyn dan tot de deught / die in hen seer menighvuldigh was. Mijn Vader droegh den armen groote liefde / ende was den siccken seer goet-hertigh /

jae oock den dienst-boden / soo grootelijcks / dat men hem noyt en conde wijsmaecken dat hy soude willen slaeben houden / want hy met hen te groot medelijden hadde. Ende soo daer eens een slavinne in sijn huys was / die een van sijne broeders toebel hoorde / toefde hysse ghelijck sijn eyghen kinderen / segghende dat het hem seer naer ter herten ginck / dat sy niet vry en was. Hy was seer waerachtigh in sijn woorden : noyt en hoorde hem yemant sweeren / oft murmureren. Hy was seer eerbaer boven maten. Sijn moeder was oock begaeft met vele deughden / ende brocht haer leven ober in groote cranckhedt. Sy was seer eerbaer : ende hoetwel sy redelijck schoon was / en gaf sy nochtans noyt eenigh teecken / dat sy van haer selven eenigh werck was makende : want al is 't dat sy stierf oudt wesende alleenlijck dzy-en-dertigh jaeren / soo was nochtans haer cleedinghe ghelijck van een oude vrouwe. Sy was seer saechtmoedigh / ende van redelijck goet verstandt. Sy hadde veel lijdens in haer leven / ende stief ten lesten seer Godtvuchtelijck : wy waeren dzy ghesusters / ende neghen broeders : sy waeren altesamen hun Ouders gelijck (dooz de ghenade Godts) in deughdelijckheyde / ick alleen uptghenomen / al was 't dat ick aldermee st bemindt was van mijnen Vader : ende eer dat ick begonste Godt te bergrammen schijnt het dat hy daer toe eenige reden hadde ; want ick leetwefen gheboele / als ick indachtigh woerde de
 goede

goede genegenheden/dieden Heere my doen gaf/
ende hoe qualijck dat ick daermede wiste mijn
profijt te doen. Voorts mijn broeders en gaeben
my gheen beletsel ter werelt/om Godt te dienen.

Ick hadde eenen bycans van mijnen ouder-
dom/dien ick aldermeest beminde/ al is 't dat ick
hen altesaemen groote liefde-droegh/ ende sy my:
wy quamen dickwils by een om beyde t'samen
te lesen de Levenen der Heylighen. Alsoo ick de
martelien der Heylighen hoorde / soo docht my
dat hen het ghenieten van het rijcke Godts niet
seer dier en stondt/ ende ick hadde groote begeer-
te van alsoo te sterben / niet om de groote liefde
die ick meynde tot Godt te hebben / maer om al-
soo haest ende lichtelijck te ghenieten de groote
blijsthap die ick las inden Hemel te wesen. Ick
voeghde my met desen mijnen broeder/ om t'sa-
men te spreken wat middel hier toe soude mo-
ghen wesen. Wy sloten dat wy t'samen souden
gaen naer Moorenlandt / bedelende en biddende
om Godts wille / op dat sy ons daer souden ont-
halsen : ende my dunckt nu dat de Heere ons
moet ghenoegh daer toe gaf in soo teeren ouder-
dom/hadden wy eenigh middel gesien; maer het
pincipaelste beletsel docht ons te wesen / dat wy
Ouders hadden. Ons maecte wonderlijck seer
verbaest / dat wy laesen/dat de pijn ende de glo-
rie eeuwig duerden. Het ghebeurde dat wy dick-
wils langhen tijdt hier mede besigh saeten/ ende
wy naemen ghenoegh te in dickwils te segghen/

Eeuwigh/ eeuwigh/ eeuwigh. Door dit dickmaels te herhaelen/ liefde't den Heere/dat my in dese kindtsheyt inghepzynt bleef den wegh der waerheyt. Alsoo ick dan sagh dat onmoghelijck was te gaen daer sy my om Godt souden dooden/ soo schickten wy dat wy souden hereinijen worden: ende in eenen hof die aen ons huys was/ begoosten wy/ soo wy best conden/ cluyfen te maecken/ legghende somnighe steenen d'eene op d'andere/ de welcke terstondt af-rolden: ende alsoo en bonden wy in gheene dinghen hulpe tot onse begheerte/ inder boeghen dat ick oock nu noch behotte gheboele/ als ick overdencke/ hoe dat my Godt doen soo haest gaf het ghene dat ick daer nae door mijn schult quam te verliesen. Ick gaf aelmoesse nae mijn vermogen/ ende dat was cleyn. Ick socht eensaemheyt/ om mijn devotien ende ghebedekens te lesen/die veel ghenoech waeren/ bijsonder het Roosen-hoeyken/ daer mijn Moeder seer toe ghenegen was/ ende oversulcks/maeckte dat wy 't oock waeren. Ick nam groote ghenoechte/ spelende met andere meyskens/in Cloosters te maecken/als oft wy Nonnekens gheweest hadden: ende my dunckt dat ick 't begheerde te wesen/ maer niet soo seer als 't ghene dat ick te voren gheseyt hebbe.

My gedenckt/dat ick twelf jaeren oudt was oft luttel min/doe mijn Moeder stierf. En begiunende te herstaen wat ick verlozen hadde/ soo ginck ick seer bedruyct tot een beelt van onse liebe Vrouwe/

we/ ende badt haer met veel tranen / dat sy soude
 willen voortach mijn Moeder wesen. My dunct/
 al is 't dat ick 't doen dooz onnooselheyt dede / dat
 het selve my naemaels gebaet heeft : want merck-
 kelijck hebbe ick hulp ghebonden in dese alder-
 hooghste Maghet / vooz soo veel als ick my aen
 haer bevolen hebbe : ende ten lesten heeft sy my
 tot haer ghekeert. Het is my pijn te sien ende te
 oberpeysen / waer aen dat het lieghen mochte / dat
 ick niet volherdigly en bleef in de goede begheer-
 ten die ick doen begonst te hebben. Ogh lieben
 Heere / overmits het schijnt dat ghy gheschickt
 hebt dat ick soude saligh wesen (laet het utver
 Majesteit belieuen dat het alsoo zy) ende dat
 ghy my soo vele gratien wilt verleenen als ghy
 my verleent hebt / en soude u niet beliest hebben/
 niet om mijn profijt / maer om utve eere / dat met
 soo groote vupligheyt niet verbult en soude wor-
 den het huys daer ghy soo gheduerighlijck in
 moestet comen woonen ? Het is my pijn / o Heer /
 oock dit te segghen : want ick weet wel dat het
 teenemael mijn schuldt was : want my en dunct
 niet / dat ghy yet achterghelaten hebt te doen op
 dat ick u van dien jonghen ouderdom af hadde
 gheheelijck moghen toebehooren. Wil ick my
 van mijn Ouders beclaghen / dat en bermagly
 ick niet te doen / want ick en sagh aen hen an-
 ders niet dan alle goedt / ende sorghebuldigheyt
 vooz mijn welbaert. Voortgaende dan van dien
 ouderdom / ende dat ick begonst te verstaen de

natuerlijcke gaben die den Heere my ghegeven hadde/de welcke (soo sy seydten) bele waeren/ als ick hem daer vozen hadde moeten loben ende dancken/soo begost ick deselve altemael te ghebruycken om hem daer mede te bergrammen/ ghelijck ick nu segghen sal.

HET II. CAPITTEL.

Sy verhaelt hoe dat sy dese deughden begost te verliezen, ende hoe veel dat daer aen gheleghen is, dat men inde kindtsheyt met deughdelijcke menschen verkeere.

Mij dunckt dat my seer begonst hinder te doen 't ghene dat ick nu segghen sal. Ick oberdencke altemets / hoe qualijck dat de Ouders doen / die niet en besorghen dat de kinders althijt ende in alles deughdelijcke dinghen aensien : want hoe wel mijn Moeder soo deughdelijck was / als ick gheseydt hebbe; soo en nam ick nochtans het goet niet seer wel aen doen ick begonste verstandt te ghebruycken /jae alsoo veel als niet /ende het quaet hinderde my seer. Sy was seer gheneyght tot Ridderlijcke Historien/maer sy en brocht hier mede den tijdt soo quaelijck niet ober/ als ick : want sy en versuynde haer werck niet/maer sy dede ons die lesen. Ende mogelijck dede sy dit / om niet te peusen op groote swarigheden die sy hadde / ende om haer kinde-

ren besigh te houden / dat sy niet en souden bedor-
 ven worden dooz andere dingen. Dit mishaegh-
 de mijnen Vader soo seer / dat men moeste op sijn
 goede wesen / op dat hy 't niet en soude mercken.
 My bleef by een ghewoonte van die boecken te
 lesen / inder voeghen dat dese cleyne fante / die ick
 in mijn Moeder sagh / mijn goede begheerten be-
 gonste te verquiten / ende oorzaeck was dat ick
 begost te failleren in alle andere dinghen : ende
 my docht dat het niet quaedt en was / al was 't
 dat ick vele uren des daeghs ende des nachts in
 soo ijdele oeffeninghe verquistede / hoetwel achter
 rugge ende sonder wete van mijnen Vader. Hier
 in vertwerede ick my soo bijsker seer / dat ick niet
 en cost ghedueren / soo saen als ick gheenem nieu-
 wen boeck en hadde. Ick begost my te vercierem
 met pzooperheden / ende socht te believen ende
 schoon te schijnen / ende bedreef groote dertellheyt
 met mijn handen ende hant / en nam ghenoechte
 in goede reucken ende andere ijdelheden die ick
 hier in mocht hebben / de welcke veel ghenoegh
 waren / mits ick seer curieus was. Ick en hadde
 nochtans gheen quaede intentie : want ick en
 hadde niet ghewilt dat yemandt om mijnent
 wille Godt vergramt hadde. My bleef by een
 groote curieusheyt van al te groote nettigheyt ;
 ende die dinghen die my vele jaeren lanck doch-
 ten gheen sonde te zijn / sie ick nu hoe quaet dat sy
 waren. Ick hadde sommighe Cousijns van
 mijn naeste maeghschap / die welcke hier om

Alleen mochten in mijns Vaders huys comen/
 die altijd groot achterdencken hadde : ende och
 dat het Godt belieft hadde / dat hy 't van dese
 oock ghehadt hadde : want ick sie nu het perijt-
 kel / dat ghelegghen is in te hanteren / binnen den
 tijdt datmen behoort d'eerste deughden te plan-
 ten / met personen die de ijdelheyt des wereltds
 niet doozien en hebben / ende eer een ander ver-
 wecken om hem dieper daer in te steken. Sy
 waeren bijtans van mijnen ouderdom / emmers
 luttel ouder dan ick. Wy ghinghen altijd t'sa-
 men. Sy hadden my seer lief : ende ick onderhiel-
 de hem met t'samen-sprekinge van dingke daer sy
 ghenoechte in naemen / ende ick aenhoorde de
 avonture van hunne ghenegentheden ende kin-
 deragien die niet seer goet en waeren : ende dat
 quader was / desiele liep van selfs tot het ghene
 dat haer oorsaek was van alle quaedt. Moeste
 ick raedt gheben / ick soude den Ouders rae-
 den / dat sy in desen ouderdom groote acht sou-
 den nemen op de personen die met hunne kin-
 ders hanteren : want hier in is groot quaet ghe-
 legghen / mits onse nature eer treckt tot het quaet /
 dan tot het goet. Alsoo is my geschiet. Ick had-
 de een suster die veel ouder was dan ick / wiens
 deught ende eerbaerheyt / daer sy vol van was /
 ick my niet aen en trock / ende nam alleen het
 quaedt van een van mijn nichten / die t'onfent
 dickwils verkeerde. Sy was van sulcke licht-
 veerdighe manieren / dat mijn Moeder groote-
 lijcks

lijcks haer beste dede om haer van ons huys te
 weyren (voorziende / soo het schijnt / het quact dat
 my door haer soude toecomen :) maer de occasie
 die sy hadde om t'onfent te comen / was soo groot /
 dat mijn Moeder dat niet en cost vercrighen.
 Met dese was ick seer gheneyght te hanteren :
 met haer was mijn conuersatie ende coutinghe;
 want sy brocht my aen alle soozten van tijdt-pas-
 seringhe die ick begheerde : ja sy stelde my van
 selfs daer in / ende maecte my deelachtigh van
 hare conuersatien ende ijdelheden. Soo langhe
 als ick met haer hebbe verkeert / welck was tot
 het veertienste jaer van mijnen ouderdom oft
 wat soo ick meyne / dat sy met my vziendtschap
 onderhieldte (ick segghe / dat sy my van haer saec-
 ken deelachtigh maecte) en docht my niet dat
 ick van Godt af-gheueken was door dootsonde/
 noch dat ick de vzeese Godts verlozen hadde / al
 was 't dat ick noch meer sozge broegh voor mijn
 eere. Dese sozge was oorzaeck / dat ick haer
 niet teene-mael en quam te verliesen: ende my en
 dunckt niet dat eenigh dinck ter werelt my daer
 in hadde conuen wantkelbaer maecten; ende
 oock en was ick op niemandt soo verliest / die my
 daer toe soude hebben conuen bzenghen. Godt
 gabe dat ick soo sterck hadde gheweest / om niet te
 doen teghen de eere Godts / als ick van natuere
 broom was om niet te verliesen van het ghene/
 daer my docht dat dese eere des werelts in ghele-
 ghen was: ende ick en sagh daer en tusschen niet /
 Dat

Dat ick de selve verloor dooz vele andere manieren. De liefde die ick tot dese eere ijdelijck hzoegh / was upnemende; maer gheen van die middelen / die om deselve te bewaren van noode waeren / en stelde ick te werck: alleenlijck was ick seer sozghbuldigh / om my niet teenemael te bederven. Mijn Vader ende mijn suster waren seer qualijck te vreden met dese vrientschap / ende bekeben my dickwils daerom: maer dooz dien sy niet en konden beletten de occasie / die mijn richte hadde om in ons huys te comen / soo was het al te bergeefs wat neerstigheyt dat sy deden / want mijn schalckhepdt was seer groot tot alle quaedt. Ick verwondere my somtijds over den schade dien het quaedt gheselschap doet: ende en hadde ick 't niet beproeft / ick en soude 't niet connen ghelooven: maer principaelijck inde jonckheyt is dien schade meerder. Ick wilde wel dat de Ouders aen my exempel naemen / om hierin wel toe te sien. Ende het is voozwaer alsoo / dat dese verkeeringhe ende conbersatie my aldus veranderde / dat van een goede siele ende inborst / ick nauwelijcks het minste lit-teeckē en bleef behouden: jae my dunckte dat sy teenemael haer manieren van doen in my printede / met noch een andere persoon / die oock de selve maniere van tijdpasseringe hadde. Hier uyt verstaē ick het groot profijt dat uyt het goet gheselschap t omt. Ende ick houde vooz seker / waer't dat ick in desen ouderdom verkeert hadde met deughdelijcke personen /

soonen / dat ick geheel soude ghebleven hebben in de deught: want hadde ick als doen vermanden ghehadt die my hadde leeren Godt breefen / mijne siel hadde sterckheyt aengenomen om niet te vallen. Daernaer teentiael verlozen hebbende dese breefe / bleef my alleenlijck by de breefe die ick droegh vooz mijn eere / de welcke my in al wat ick dede seer pijnlijck viel. Door het peysen dat men 't niet en soude comen te weten / dorste ick veel dinghen bestaen teghen dese eere ende teghen Godt.

In 't beghinsel schaeddten my de dinghen die ick verhaelt hebbe / alsoo my dunckt / ende en moet niet hen-lieden maer my ghetweten worden / want daer-nae was mijn snootheyt groot ghenoegh tot het quaet; hebbende daer-en-boven maerten / in de welcke ick groote ghereetschap bondt tot alle quaet: ende hadde my eenige van haer-lieden goeden raedt gegeven / het hadde my moghelijck ghebaet; maer haer eyghen baet verblindese soo seer / als my mijn quade gheneghentheydt. Ende al en was ick noyt gheneyght tot seer groot quaet; (want uut der nature hadde ick eenen schroom van alle oneerlijckheyt / behalves van tijdt-passeringhen in goede conversatien;) maer nochtans eens in de occasie gesteken zijnde / was het perijckel vooz de deure / ende stelde in het selve mijnen Vader ende broeders / waer-af nochtans my Godt beschermt heeft / soo dat het wel schijnt / dat hy tegen mijnen wille besorghde

DAS

dat ick my niet teenemael en bedorf/al is't dat
 het soo secreet niet en const ghetwefen / oft ick ver-
 looz ghenoech van mijn eere/enwe mijnen Vader
 creegh eenigh vermoeden. Want my dunckt dat
 het gheen dzy maenden gheleden en was dat ick
 my met dese ydelheden hadde begonst te betom-
 neren / oft men besteedde my in een Clooster dat
 in onse Stadt was / daer jonge dochterkens on-
 berhouden wierden maer niet van soo snoode
 manieren als ick was / ende dit soo secretelijck /
 dat het niemandt dan ick ende een van mijne
 vrienden en wiste: want sy hadden alleenelijck
 d'occafie verwacht/dat het niet meewas en soude
 schijnen te wesen: want dooz dien mijn suster nu
 gehoutwt was / soo en was't niet goet/dat ick al-
 lefsonder Moeder soude t' huys blijue. De liefde
 die mijnen Vader my droegh / ende mijn ghe-
 beynstheydt waeren soo uytmerkende groot / dat
 hy van my soo grooten quaedt niet en conde ghe-
 looben/ ende alsoo en bleef hy niet qualijck ghe-
 stut op my. Ende want den tijt cort was/al was
 t' datmen yet hoorde / soo en moeste het met geen
 sekerheyt gheseyt zyn: want aenghesien ick soo
 seer vreesde booz mijn eer/ was alle mijn neer-
 stigheyt daer in ghelegghen / dat het soude secreet
 blijven/ende ick en sagh niet aen/dat het soo niet
 en conde ghetwefen booz den ghenen die alle dinc-
 ghen siet. Och mijnen Godt / wat een schaede
 doet het inde werelt/ datmen dit luttel acht/ende
 datmen peyst dat yet sal secreet blijven dat
 teghen

teghen u is! Ick houde booz seker / dat menigh
quaet soude achterghelaten worden / waer't dat
wy verstonden / dat de saecke daer niet in gelegen
en is dat wy ons wachten van de mensche / maer
dat wy ons wachten van u niet te mishaghen.

De eerste acht daghen vielen my seer swaer /
maer meer om de suspicie die ick hadde datmen
mijn ydelheyt ghetwaer was ghetworden / dan
om daer te zijn : want ick was't nu moede / ende
ick en liet niet te hebben groote vreesse Godts
als ick hem vergramde / ende ick maecte dat
ick diekwils blechte. Ick hadde soo ongherust
ghegaen / dat ick binnen acht daghen (ende ick
gheloof noch min) veel beter te vreden was / dan
in't huys van mijnen Vader. Sy waren alle-
gaedes, wel te vreden niet my : want hier int gaf
my de Heere gratie / dat ick behaeghde altoer
dat ick was / ende alsoo was ick seer bemint.
Ende al was het dat ick doen gheenstins gesint
en was om Nonne te wesen / nochtans verbljdde
ick my aensjende soo goede Nonnekens : want
sy waren seer goet / ende van groote eerbaerheyt /
Godtbruchtrigheyt / ende boozsienigheyt. Alle
dit nietteghenstaende en liet de vjhandt niet van
my te tenteren / ende die van buyten op te stoken
dat sy my souden ongherust maecten met boot-
schappen : maer want daer toe gheen bequamig-
heyt en was / soo was het haest ghedaen / ende
mijne siele begonst haer wederom te keeren tot
de goede ghetwoonte ende oeffeninghe van
mijn

mijn eerste jaren / ende ick bemerkte de groote gratie die onsen lieben Heere doet aen de gene / die hy stelt in 't gheselschap van de goede. **M**an dunckt dat sijne Goddelijcke Majesteit ginc siende ende herfiende waerlaighs hy my soude moghen tot hem keeren. Ghebenedijt moet ghy zijn / o Heere / dat ghy my soo seer verdragen hebt / Amen. Ick hadde een dinc dat mi cost eenighsins / soo mi dunckt / ontschuldighen / en hadde ick soo vele schulden oft fouten niet ghehadt / te weten / dat mijnen handel was met de ghene / met de welcke het door middel van houwelijck mocht tot een goet eynde comen : ende in vele dinghen onderwesen zijnde van de ghene daer ick by te biechten ginc / ende van andere persoonen / seiden sy mi / dat ick teghen God niet en dede. **E**en Sonne sloop met ons die weerlijck waeren / soo dat het schijnt / dat door haer middel de Heere mi wilde beghinnen licht te verleenen / ghelijck ick nu segghen sal.

HET III. CAPITTEL.

W aer in sy betoont, hoe dat door het goet geselschap vvederom in haer vervveckt vierden haere goede begheerten, ende door vyat maniere haer de Heere begost tot kennisse te brenghen van de dolinghe daer sy in ghescken hadde.

Beghinne de dan sitaect te binden in de goede ende heylighe conuersatie van dese **Sonne**

Nonne/nam ick groote ghenoechhte in te aenhooren hoe wel sy van Godt sprack/ want sy was seer discreet ende heyligh. Dit / soo my dunckt/ en liet ick noyt in gheenem tijt gheerne te hooren. Sy begonst my te vertellen / hoe dat sy Nonne ghetworden was / te weten door alleenlijck te lesen/ dat daer staet in 't Evangelie/ Vele zijnder gheroepen, maer luttel zijn vercosen. Sy seyde my wat loon de Heere gaf aen de ghene / die 't al verlaten om hem. Dit goet gheselschap begonst in my te verdrjben de ghetwoonten / die het quaet gheselschap my hadde aenghebrocht / ende wederom in mijn hert te pzingen de begheerte van eenwighe dinghen / ende een weynigh te minderen den grooten af-keer dien ick hadde gecregen van Nonne te wesen / den welcken seer groot was : ende als ick eenighe Nonne sagh weenen als sy badt / oft eenighe andere deught hebben / ick benijdde 't haer grootelijcks / want mijn hert was soo versteent aengaende dit punct / dat al hadde ick de heele Passie ghelesen / ick en soude niet eenen traen gelaten hebben / ende dit bedroefde my seer. Ick woonde anderhalf jaer in dit Clooster / wesende daer en tusschen seer gebetert : ick begonst vele Ghebedekens te lesen / ende van hen altemaele te versoecken dat sy voor my souden bidden / op dat Godt de Heere my soude willen verleenen alsulcken staet / daer ick hem in soude moghen dienen : maer nochtans en begheerde ick gheen Nonne te wesen / ende dat Godt

belieben soude my sulcks niet te gheben al was
 het saecken dat ick doock vreesde te houtwen. Op
 d'eunde van desen tijt dat ick daer was / hadde
 ick meerderen sin om Nonne te zyn / maer niet
 in dat Huys / om sekere deughdelijcke dinghen
 die ick daer naer verstonde dat sy hadde / de welc-
 ke my dochsten te seer upt-nemende straf te we-
 sen : ende daer waeren sommige bande dochter-
 kens die doock de selve opinie hadden : ende had-
 den sy altemael van eenen sin ghetweest / het hadde
 my seer gheholpen. Daeren-boven hadde ick
 een seer groote vriendinne in een ander Cloo-
 ster / ende dese riede my dat ick nergkens soude
 Nonne wesen (waer 't dat ick 't moeste wesen)
 dan daer sy was. Ick aensagh meer het behae-
 ghen van mijne sinnelijckhejdt ende ijdelhejdt /
 dan het ghene dat profijtigh was booz mijn siele.
 Dese goede ghepeysen van Nonne te wesen qua-
 men my altemet ober / ende verghingen terstont /
 ende ick en conste van my selven niet vercrjgen
 dat ick 't soude wesen.

In desen tijdt / al was 't dat ick niet achter en
 liet om my te helpen / beliefde 't den Heere my
 meest te disponeren tot den staet die my alder-
 salighste was. Hy verleende my een groote sieck-
 te / dat ick moest wederom keeren ten huuse van
 mijnen Vader. Wesende wederom becomen /
 wierdt ick gheleydt ten huuse van mijn Suster /
 die op een Dorp woonde / om haer te besoecken /
 want sy my boven maten lief hadde ; ende hadde
 ick

ick haeren wille ghevolght / ick en soude van
 daer niet ghegaen hebben : ende haeren man
 hadde my oock seer lief / eminers hy tracteerde
 my seer wel ; ende hieraf ben ick den Heere schul-
 digh te dancken / dat ick t'allen canten wel ghe-
 baeren ben / hoetwel dat ick hem diende ober soo
 ick was. Onder weghen woonde een van mijns
 Vaders broederen / een seer boozsienigh man /
 ende van groote deughde / zijnde wedutwenaer /
 den welcken de Heere oock tot hem was trecken-
 de / soodat hy in sijnen hooghen ouderdom ver-
 liet al dat hy besadt / ende wierdt Moninck / ende
 boleynde in desen staet / soodat ick wel gheloobe
 dat hy saligh is. Hy begheerde dat ick eenighe
 dagen by hem soude blijvê. Sijn oeffeninge was
 lesen goede boeckten in't Spaensch / en sijn spraken
 was ghemeynlijck van Godt ende van de ijdel-
 heyt des werelts. Hy dede my booz hem lesen.
 Ende al en hadde ick daer gheenen sin toe / ick
 toonde dien nochtans te hebben : want aengaen-
 de van gheerne eenen anderen te believen / daer
 was ick uytnemende cloeck in / al soude ick my
 selven verdziet aenghedaen hebben : inder boe-
 ghen dat het ghene dat in een ander deught sou-
 de ghetweest hebben / in my een groote faute was /
 want ick ginck dickwils booz sonder eenighe
 discretie. Och Heere Godt / door wat middelen
 ginck my sijne Majesteit bereet maeckê tot dien
 staet daer in hy van my wilde ghediënt wesen /
 soodat hy my teghen mijnen danck bedwongh

my selven getwelt aen te doen! Ghebenedijt moet hy zijn inder eeuwigheyt / Amen. Al was ick daer seer luttel daegen / nochtans dooz de cracht die in mijn herte hadden de woorden Godts / soo ghelesen als gheloozt / ende dooz het goet geselschap / quam ick te begrijpen de waerheyt / die ick verstaen hadde oock noch cleyn twesende / dat het al niet en was / ende de groote ijdelheyt des wereldts / ende hoe dat sy haest verginck : ende ick begonste te vreesen / hadde ick ghestorben / dat ick nae de helle soude ghEGAEN hebben. Ende al was het / dat mijn herte niet teenemael ghesint en was om Nonne te twesen / sagh ick nochtans dat het den besten ende sekersten staet was / ende oversulcks nam ick booz my allenghskens my selven ghewelt aen te doen / om dien te aenbeerden.

In desen strijdt was ick dry maenden lanck / bedwinghende my selven met dese reden / dat de pijn ende swarigheyt van Nonne te twesen / en cost niet meerder ghewesen dan de pijn van 't Daghebier : ende want ick wel de helle verdient hadde / dat het niet veel en was dat ick soude leven als in 't Daghebier / ende dat ick daernaer recht nae den Hemel soude gaen / want dit was mijn begeerte : ende in dese bedwinghinghe om dien staet te aenbeerden wierde ick meer ghedreven / soo my dunckt / dooz een slabelijcke vrees / dan dooz liefde. Den vijandt bracht my te bozen / dat ick niet en soude connen verdraghen den arbeys

beyt van de Religie / om dat ick ghetvoon was
 goede daegen te hebben : daer teghen bescherm-
 de ick my met den arbeit dien onsen Salighma-
 ker lede / ende dat daerom niet veel en was dat
 ick oock wat booz hem soude lijden / ende dat hy
 my dat selve soude helpen dragen. Dat ick moest
 peysen (doch dit leste en ghedenckt my niet wel.)
 My quamen vele tentatien over gheduerende die
 daghen. Met de cozsen die ick hadde / viel ick
 dickwils in groote slautotheds / want ick hadde
 altoos seer luttel ghesontheyt. My hiely groo-
 telijcks / dat ick gheneuyght ghebleven was tot
 goede boeckten. Ick las de Brieven van Sinte
 Jeronymus / die my seer couragheerden / in der
 boegen dat ick eyndelijck resolbeerde dat mijnen
 Daeder te segghen : welck my bijcans soo veel
 was als het Habijt selve aen te nemen / want ick
 was soo couragieus / dat my docht / dat ick
 gheensins en soude achterwaerts ghekeert heb-
 ben / dat eens te kennen ghegeven hebbende. Hy
 hadde my soo lief / dat ick 't in gheender manie-
 ren van hem en conde vercrighen / noch daer en
 mochte oock niet helpen het bidden van andere
 die ick toeghemaeckt hadde. Het uysterste dat-
 men van hem const vercrighen / was / dat ick
 nae sijn doodt soude doen dat my beliefde. Ick
 hadde nu begonst te vreesen van my selven / ende
 van mijn cranckhepdt / dat ick soude moghen
 achterwaertssteeren ; en daerom en docht my dit
 niet goet te wesen / ende oversulcks pooghde ick

het selve door een ander middel te soecken / gelijck ick nu segghen sal.

HET IV. CAPITTEL.

Sy vertelt hoe dat sy door de hulpe des Heeren haer selve ghevvelt aen dede, om het Habijt te aenveerden, ende hoe vele sieckten sijne Majesteit haer begonst toe te seynden.

Gheduerende desen tijdt dat ick met alsulken begheerten betommert was / hadde ick een van mijn broeders betout / dat hy soude Religieus worden / vertoonende hem de ijdelheyt des wereldts : ende wy sloten te samen dat wy eens heel vroegh op eenen moeghenstont souden gaen nae het Clooster daer mijn boorsepde vriendinne was / want dit was daer mijn herte seer nae trock / midts ick in die leste resolutie alsoo ghesint was / dat ick tot elck een / daer my hadde ghedocht datmen onsen Heere beter diende / oft tot het welcke mijn Vader my hadde willen seynden / soude ghegaen hebben : want ick aensaghy nu meer het profijt van mijn siele / dan mijn ghemack / daer ick niet naer en vraeghde. Het ghedenckt my / nae al dat my heught / ende ick segghe de waerheyt / dat doen ick schepdde uyt den huuse van mijnen Vader / ick niet en gheloobe dat ick meerder pijn sal connen gheboelen als ick sal comen te sterbē / want my dunckt dat elck lidt mijns lichaems uyt malcanderen ginck. Want aenghesien dat gheen liefde Godts in my en

en was / om te verwinnen de liefde van mijnen
 Vader ende vrienden / soo moest ick in alles my
 selven soo groot ghetwelt aen doen / dat / 't en waere
 dat my de Heere gheholpen hadde / alle mijn
 goede consideratien my niet en hadden connen
 doen voortgaen. Hier gaf my de Heere alsulcken
 moet teghen my selven / dat ick 't ten laesten te
 werck stelde. Alsoo saen als ick 't Habijt aenge-
 daen hadde / gaf my den Heere te kennen / hoe
 seer hy toeghedaen is den ghenen die hen selven
 ghetwelt aendoen om hem te dienen / welck ghe-
 twelt nochtans niemant aen my en cost bemerc-
 ken / dan alleenlijck een seer groote begeerte. Op
 de selfde ure ontfinc ick soo groote blijdschap
 dat ick dien staet aenbeert hadde / dat de selve
 my van dier tijt af tot noch toe noyt ghesailleert
 en heeft : ende Godt veranderde de dozheyde
 mijns herten in een seer groote bewegelijckheyt.
 Ick verbljdde my in alle dinghen die de Religie
 aenginghen : ende het is voortwaer alsoo / dat ick
 altemet was het Hups keuzende / op den tijt dien
 ick plagh te hanghen in my selven te palleren
 ende te koesteren. Ende merckende dat ick daer-
 af verlost was / creegh ick een nieuwe blijdschap /
 soo dat ick my verwonderde / ende en conste niet
 verstaen van waer dat het quam. Als ick hierop
 dencke / soo en is ter werelt niet dat men my sou-
 de moghen te bozen legghen / hoe swaer het oock
 sy / oft ick soude het bestaen te doen. Want icks
 hebbe nu experientie in vele andere / dat mits den

Heere my in het beginsel gheholpen heeft om een
 resolutie te nemen van 't selve te volbrincken
 (zijnde in die dinghen/die alleen om Godt aen-
 ghenomen worden/gheuoegh datmen begint)hy
 wilt/op dat my meer souden verdienen / dat een
 siel alsulcken schroominghe gheboele / de welcke
 hoe sy meerder is / hoe oock den loon meerder is /
 is 't dat sy betwommen wordt/ende men gheboelt
 daer naer meerder soetigheyt : want oock in dit
 leven verghelt sijne Majesteit dit insulcker voe-
 ghen/ dat het alleenlijck verstaet de gheire die 't
 beproeft. Dit hebbe ick door experientie / soo ick
 gheseydt hebbe / in vele ende ghewichtighe din-
 ghen ende daerom en soude ick noyt raeden /
 waer ick een persoon die raedt moeste gheben/
 als veruanden een goede inspraecke dickwils
 aencomt / dat hy die soude upt vreesen laten te
 wercke te stellen : want is sy puerlijck om Godt/
 men moet niet vreesen dat het qualijck lucken
 soude/want Godt is machtigh tot alle dinghen:
 ghebenedijdt sy hy in der eeuwighheyt/ Amen.

Het hadde genoegh behooren te wesen / o mijn
 opperste goet ende ruste/ met de ghenaden die
 ghy my berleent hadt tot noch toe / hebbende u
 goetheydt ende macht my door soo vele weghen
 ende keeren gebrocht tot eenen soo sekeren staet/
 ende tot een huys daer soo vele dienaerssen
 Godts waeren / aen de welcke ick cost exempel
 nemen om daegelijcks te wassen in utwen dienst.

Ick en weet niet hoe dat ick sal comen van hier

boort gaen/als my nu gedenckt de maniere van
 mijn professie/ met wat een groote resolutie ende
 bzeught ick die dede/ ende hoe ick u doen onder-
 trouwde. Dit en can ick niet segghen son-
 der tranen / de welcke souden moeten van bloede
 wesen/ ende mijn hert soude my moeten versten/
 ende noch soude dit leertwesen al seer cleyn wesen/
 ghemerckt hoe grootelijcks ick u naemaels ver-
 gramt hebbe. My dunckt nu/ dat ick groot ge-
 lijk hadde in niet te begeeren een soo groote dig-
 niteyt / aenghestien dat ick die soo qualijck soude
 ghebzuypcken : maer ghy/ mijnen Heer / hebt bij-
 cans twintigh jaeren lanck/in de welcke ick dese
 ghenaele qualijck ghebzuypckt hebbe/ willen on-
 ghelijck lijden/ op dat ick soude tot beternisse co-
 men. Het en schijnt anders niet / o Heer / dan
 dat ick beloofde gheen dinck te houden van al
 het ghene dat ick u beloofst hadde / al is 't dat dit
 doen mijn intentie niet en was : maer ick sie dat
 mijne wercken daernaer sulcks ghetweest zijn/
 dat ick niet en weet wat intentie dat ick hadde:
 op dat men te beter magh sien wie dat ghy zijt/
 mijnen Bzuypdegom / ende wie dat ick ben.
 Want het is boozwaer alsoo / dat menighmael
 in my versoet wort het geboelen van mijn groo-
 te fouten / dooz de blijdschap die ick ontfanghe/
 van dat hier dooz verstaen magh worden de me-
 nighbuldighepdt van utwe bermhertigheden.
 Ende in wien/ o Heer/ can die soo blincken als in
 my / die soo grootelijcks verdonckert hebbe dooz

mijn quaede wercken de groote weldaden die
 ghy my hadt begonst te doen? Wee my / mijnen
 Schepper! want wat wil ick my excuseren / ick
 en hebbe gheen excuse: noch daer en heeft nie-
 mant de schuldt dan ick. Want waer 't dat ick u
 yet hadde betaelt van de liefde die ghy my hadt
 begost te toonen / ick en hadde dat aen niemant
 beter connen besteden dan aen u / ende daermede
 hadden alle dinghen wel ghegaen: maer mits
 ick het niet en hebbe verdient / noch soo ghelue-
 kigh niet gheveest en ben / soo beschermt my nu
 Heer / dooz utwe barmhertigheyt. Dooz de verā-
 deringhe van leben ende van spijse wierdt mijn
 ghesontheyt ghequetst / soo dat / al was ick daer
 seer wel mede te vreden / 't selve niet en hiely. De
 slautwgheden begonsten my meer ende meer aen
 te comen: ende ick wierdt ghequet met alsul-
 ken grooten pijnē aen het hert / dat een pēghelijck
 die 't sagh / hem boven maten verwonderde / bo-
 ven oock veel andere cranckheden seffens; ende
 alsoo brocht ick ober het eerste jaer met seer lut-
 tel ghesonde daghen: nochtans en dunckt my
 niet / dat ick in dien tijdt den Heere seer vergramt
 hebbe. Ende obermits de sieckte soo groot was /
 dat sy my t'elcke reyse bijnae van alle ghevoelen /
 ende altemet oock teene-mael beroofde / soo dede
 mijnen Vader wonderlijcke groote neerstigheyt /
 om remedien daer teghen te vinden: ende want
 de Medecijnen van dese plaetse hem gheene en
 gaben / soo dede hy my voeren naer een andere
 plaetse /

plaetse/ daer de maere ginck datmen noch vele
 andere siekten ghenas / ende het selve seyden
 sy soude oock met de mijne wesen. Maet my
 ginck mijne boozseyde vriendinne die ick in dat
 Huys hadde/ ende sy was een van d'outste; ende
 in dat Clooster en deden de Nonnen gheen belof-
 te van besloten te zijn. Ick was daer bycans
 een jaer/ ende daerentusschen lede ick dzy maen-
 den lanck soo uptnemende groot tozment in de
 rouwe meesterijen die sy my aen deden / dat ick
 niet en weet hoe ickse cost verdraghen: ende ten
 lesten/ al verdroegh ickse met der hertē/ nochtans
 en costse mijn lichaem niet verdraghen/ alsoo ick
 segghen sal. De meesterije moeste beginnen in't
 beghinsel vanden Somer / ende ick ginck daer
 in't beghinsel van den Winter. Allen desen tijde
 was ick ten huyse van mijn Suster / die ick ghe-
 seyt hebbe dat sy op een Dorp woonde/ verwach-
 tende den April/ want het niet verre van daer en
 was / om niet altydts te gaen ende te comen. Als
 ick ginck/ soo gaf my mijnen Oom (dien ick ge-
 seyt hebbe dat onder weghen woonde) eenē boeck
 ghenaeamt Tercer abecedario / oft den Derden
 abecedaris / inhoudende hoemen leeren sal het
 ghebedt van innigheyt: ende al was het dat ick
 in dit eerste jaer vele goede boecken ghelesen had-
 de/ soo dat ick niet en begheerde andere meer te
 gebuycken/ mits ick nu verstant wat schade ick
 daer uut ontfanghen hadde; nochtans en wiste
 ick niet hoe ick moeste voortgaen in't ghebedt/
 noch

noch hoe ick my selve soude conne binnetwaerts keeren: ende alsoo verblijdde ick my seer daermede/ende nam vooz my dien wegh te volghen met alle mijne crachten. Ende want my den Heere nu verleent hadde de gabe der tranen/ende ick ghenoechte in't lesen nam / soo begonst ick my somtijds in mijn eenigheyt te vertrecken/ nauw te biechten / ende dien wegh in te gaen/ houdende dien boeck vooz Meester / want ick geenen Meester en vondt / ick wil seggen Biechtvader / die my verstant / al was 't dat ick eenen sochte twintigh jaeren lanck nae dat ick nu segghe/het welck my grootelijck schaerde om dickmaels achterwaerts te keeren / jae om seer nae teenemael verlozen te gaen : want ten minsten soude hy my hebben leeren blieden de occasien van Godt te vergrammen.

Sijne Majesteit begonst my in dese beginselen soo groote gratien te verleenen / dat op 't eynde van desen tijdt dat ick hier was / welck duerde bijcans neghen maenden / wesende alsoo alleen (al was 't dat ick soo bevizijt niet en was van Godt te vergrammen / ghelijck den boeck my leerde / ick gincker doch mede den / want my docht bijcans onmoghelijck te wesen hem soo nauw te wachten) ick my wachte van dootsonde te doen (ende oft Godt gabe dat ick my al tijds daer af ghelwacht hadde) maer van dagedelijcksche sondē maecte ick cleyn werck/ende dat was het ghene dat my bedierf. Dusdan begonst
my

my de Heere soo wel te toeben door desen wegh/
 dat ick gratie vercregh van te connen houden
 een ghebedt van stillheyt/ ende altemets quam 't
 tot bereeninghe / al was 't dat ick niet en ver-
 stont wat 't een oft 't ander was/ ende hoe seer dat
 het moest gheacht wesen : ende hadde ick 't ver-
 staen / ick gheloobe dat het my grootelijcks sou-
 de ghebaet hebben. Het is wel waer dat die ver-
 eeninghe soo luttel duerde / dat ick niet en weet
 oft 't wel eenē Aue Maria was: maer sy werckte
 in my wel soo grooten cracht / dat my docht dat
 ick de werelt onder mijn voeten hadde / daer ick
 nochtans doen ter tijdt maer twintigh jaeren
 oudt en was : ende alsoo ghedenckt my / dat ick
 medelijden hadde met de ghene die de werelde
 volghden/ al was 't oock in gheoorlofde dingen.
 Ick dede alle mijn beste om Christum Iesum
 onsen Heere ende ons goedt binnen in my te-
 ghenwoordigh te hebben / ende dit was de ma-
 niere van mijn ghebedt. Als ick op eenighe pas-
 sachie pepsde / soo verbeelde ick my die inwend-
 lijck : nochtans besteedde ick meer tijts in goede
 boecken te lesen /welck alle mijne recreatie was/
 want Godt en hadde my die gratie niet gheghe-
 ven om te discourreren met het verstandt / noch
 om pzoft te doen met de imaginatie/die in my
 soo plomp is / dat ick noyt en cost perfectelijcks
 oberpepsen/ (soo ick wel moeyte dede om te doen)
 ende in my verbeelden de menschejdt van onsen
 Salighmaecker. Ende al is het saecke/dat door
 die

dit middel van niet te connen wercken met het
 verstant / men te lichtelijcker gheraect tot de
 contemplatie / als men volherdigh is / soo is het
 nochtans een saecke van grooten arbejdt ende
 pijn: want is 't dat de becommeringe vandē wil
 gebreckt / ende dat de liefde gheen teghentwooz-
 digh dinck en heeft om haer daer in te oeffenen /
 soo blijft de siele gelijk sonder steunsel ende exer-
 citie / ende de verlatericheyt ende dozheyt valt
 haer seer moepelijck / ende lijdt seer grootē strijdt
 van de ghepeysen. Dooz personen dan die alsoo
 ghestelt zijn / is meer van noode supberheydt van
 consciencie / dan dooz de ghene die met het ver-
 standt connen wercken : want de ghene die dis-
 courreert in 't ghene dat de wereldt is / ende in 't
 ghene dat hy Godt schuldigh is / ende hoe veel
 dat hy gheleden heeft / ende hoe wepnigh dat hy
 hem dient / ende wat hy verleent den ghenen die
 hem lief heeft / die treckt hier uyt leeringhe om
 hem te beschermen tegen de gepeysen en tegen de
 occasien en perijckelen van u allen: maer de gene
 die hem hier mede niet en cā behelpē / heeft meer-
 der perijckel / ende het is vā noode dat hy hem veel
 becommere met lesen / aenghestien dat hy van sy
 selven niet en can ghydoen. Dese maniere van
 doen is soo swaer / dat / is 't saecke dat den mee-
 ster / die leert / pemanden dwinghet te zijn sonder
 lesen (het welck grootelijcks helpt om in eenig-
 heyt te houden den ghenen die dooz dese manie-
 re woogtgaet / jaer is hem van noode / alwaer 't dat
 hy seer

hy seer luttel laese / 'ten waere in stede van het inwendigh ghebedt / het welck hy niet oeffenen en can) is het saecke / segghe ick / dat sonder dese helpe van lesen yemandt bedwonghen wordt om langhen tijdt te bidden / dat onmoghelijck sal zijn te connen harderen : ende wil hy 't niet ghetwelt doen / soo sal hy sijn ghesontheyt krencken / want het is een seer moepelijcke saecke.

Ick verstaen dat het den Heere alsoo voorszagh dat ick niemanden en vout die my soude leeren / want het hadde anders onmoghelijck geweest / soo my dunckt / alsoo te harderen achtien jaren lanck / als ick desen arbeyt verdoegh / ende de groote dozheden / om dat ick by my selven niet en conde discoureren . In allen desen tijdt (behalvens als ick versch onsen Heer ontfanghen hadde) en doest ick noyt beghinnen te bidden sonder boeck : want sonder dien bresde mijn siel te bidden / min oft meer als oft sy hadde moeten stryden teghen een groote menighyte van stryghsvolck.

Door dese remedie / de welcke was ghelijck een compaignie / oft ghelijck eenen schilt / op den welcken ick moeste ontfangen alle de slaegē van de menigherhande ghepeysen / wierdt ick vertroost : want de dozhent hadde ick niet altyts / maer alleenlijck als my den boeck ghebrack / als wanneer terstont de siele ontstelt / ende de ghepeysen veritroyt wierden ; maer met den boecks begonst ickse te vergaederen / ende leyde alsoo mijn

mijn siele ghelijck al streelende. Ende dicktwils
 alleenlijck den boeck open ghedaen hebbende /
 hadde ick ghenoegh: somtijts las ick luttel / som-
 tijts veel / nae de ghenade die den Heere my dede.
 My docht in dit beghinsel daer ick af sprake / dat
 alsoo langh als ick boecken soude hebben / ende
 middel om alleen te wesen / gheen perijckel wesen
 en soude om te connen afghetrocken worden van
 soo grooten goet: ende ick gheloobe dat het dooz
 Godts gratie alsoo soude gheweest zijn / hadde
 ick eenen Meester oft persoon ghehadt die my
 in 't beghinsel getwaerschoutwt hadde van de occa-
 sient te vlieden / ende als ick daer in gevallen had-
 de / my terstont hadde doen uytgaen. Ende had-
 de den vijandt my doen openbaerlijck bestreden /
 my docht dat ick in gheender manieren my we-
 derom en soude begheben hebben om groote son-
 den te doen. Maer hy was soo loos / ende ick soo
 boos / dat alle mijne proposten my luttel hielpen /
 hoewel my seer vele profijterde dien tijdt dat ick
 Godt ghedient hadde / om te verdragen de groo-
 te sieckten / die ick was lijdende met alsulcken
 patientie / als sijne Majestejt my verleende.
 Seer dicktwils heb ick by my selven oberpepst /
 verluondert zijnde van groote goedertierenthejt
 Godts; ende mijn siel heeft haer verheught /
 aensiende sijne grootdadighejdt ende vermer-
 tighijt. Ghebenedijt zy hy van alles / want ick
 elaelijck ghemerckt hebbe / dat hy my noyt on-
 betaelt ghelaten en heeft / oock in dit leven / van
 mijns

mijn minste goede begheerte. Hoe quaet ende
 dubolmaeckt dat mijn twercken waeren / so en
 heeft den Heere nochtans deselve beter ende vol-
 maekter ghemaeckt / hen cracht ghebende / ende
 mijn boogheden ende sonden die verberghde hy
 terstont. Jae dock in de ooghen van de ghene
 die mijn ghezeken aensaghen / ghedooghde syne
 Majesteit dat sy verdonckert worden / ende
 neemse uyt hun memorie. Hy vergult de fau-
 ten / hy maekt dat in my blincke een deught die
 hy my self instort / my bycans dwinghende die te
 hebben. Ick wil my keeren tot het ghene dat sy
 my bevolen hebben : ick segghe / waer't dat ick
 in't particulier moeste segghen / in wat maniere
 dat de Heere hem tot mywaerts hadde in die be-
 ghinselen / dat van noode soude wesen een ander
 verstant dan het mijn / om wel te connen uytspre-
 ken het ghene dat ick hem schuldigh ben aen-
 gaende dit punct / ende hoe groot ghetweest zijn
 mijn ondankbaerheyt ende snootheyt / want ick
 dat altemael vergheten hebbe. Ghebenedijt sy
 hy inder eeuwigheyt / die my soo langh verdja-
 ghen heeft / Amen.

HET V. CAPITTEL.

Sy vervolght de groote siekten die sy hadde,
 ende de patientie die haer de Heere daer in
 gaf; ende hoe dat hy uyt het quaet goet tred-
 ghelijck het blijktt uyt een seker dinck dat
 haer ghebeurde in die plaetse daer sy gegaen
 vvas om ghenesen te zijn.

Ick hebbe vergheten te segghen/hoe dat ick in's
 jaer van het Nobittiaet verdoegh groote quael-
 lingen / om dingen die in hen selven van cleyne
 impoztantie waerck Jae sy bekeben my wel dick-
 wils /sonder dat ick eenighe schuldt hadde. Ick
 verdoegh 't met groote pijn ende onbolmaect-
 hept ghenoegh / nochtans passerde ick 't al/doog
 de groote bzeught die ick hadde van dat ick Non-
 ne was. Doen sy saghen dat ick sochte stil ende
 alleen te wesen / ende dat ick altemets creet om
 mijn sonden / soo meynen sy dat ick qualijck te
 bzedden was / ende sy seyden 't alsoo teghen mal-
 randeren. Ick was wel ghesint tot alle dinghen
 die de Religie aengingen / maer ick en conde niet
 verdoeghen yet daer versmaethept schein in ge-
 leghen te sijn. Ick was gheerne gheacht : ick
 was curieus in al wat ick bede : my docht dat
 het al deught was / alen was ick daer dooz niet
 geexcuseert; want ick was in alles wijs genoegh
 om mijn ghenoechte ende ghemack te soecken/
 ende alsoo en heeft de ontwerenthept my de schult
 niet afghenomen. Eensdeels magh tot ontschul-
 dinghe dienen / dat het Clooster niet ghesondeert
 en was in seer groote perfectie: ende ick als snoo-
 de / volghde het ghene dat quaet was / ende liet
 staen het ghene dat goet was. Daer was doen
 een Nonnestieck van een seer swaere ende lastighe
 sieckte / want daer waeren sekere gaeten in ha-
 sen buck / die haer aenghecomen waeren dooz
 verstopthepdt / waer dooz sy quijt warden al was
 sy adt /

sy abt / ende alsoo quam sy haest te sterben : ick
 sagh dat sy altesamen seer schzoomden van dese
 sieckte / maer ick beghjdde haere groote patien-
 tie / ende begheerde van Godt dat hy my die al-
 soo verleenende / wilde toefeynden alle de sieckten
 die 't hem belieben soude. My dunckt dat ick
 gheenderhande sieckte en vreesde / want ick had-
 de alsulcken begheerte om het eeuwigh goet te
 bereyghen / dat ick booz my nam het selve te
 winnen booz alderhande middel : daer ick nu
 wel af verwondert ben. Want / soo my dunckt /
 en hadde ick doen noch gheen liefde Godts / ge-
 lijck my dunckt dat ick daer naer ghehadt heb-
 be doen ick begonst te bidden / dan alleenlijck een
 licht / waer booz my docht dat al van cleynder
 weerden was dat ten lesten bergaet / ende van
 grooter weerden het goet datmen daermede
 winnen magh / mits het eeuwigh is. Hier in
 wederde ick oock verhoort van syne Majesteit ;
 want eet twee jaeren ober waeren / was ick soo
 ghestelt / dat alen was mijn sieckte van sulcker
 soorten niet / ick meyne nochtans dat my niet
 min pijnlijck ende swaer en viel het ghene dat
 ick d'yn jaeren lancck droegh / alsoo ick nu seg-
 ghen sal.

Ghetommen wesende den tijt dien ick was ver-
 wachtende te plaetsen daer ick gheseydt hebbe
 dat ick by mijn Suster was om ghecureert te
 te worden / soo hebben my mijn Vader / mijn
 Suster / ende de Nonne mijn vzerdinnre die met

my gheromen was / ende my wonderlijck lief
 hadde / Daer gheleydt met grooter sozghbuldig-
 heyt ende toefeninge dat my niet gebreke en sou-
 de. Hier begonst den vijant mijn siel te ontstellen /
 al is 't dat den Heere daer goedts ghenoech uyt
 trock. In 't Doop daer ick my giuck tureren /
 woonde een gheestelijck persoon van redelijcken
 goeden huyse ende verstant: hy hadde ghestu-
 deert / maer niet seer veel. Ick begonst my aen
 hem te biechten / want ick hebbe altoos seer be-
 mint de gheleertheidt / hoewel dat groot achter-
 deel aen mijn siele ghedaen hebben half-geleerde
 Biecht-vaders / want ick en vondt gheen en soo
 gheleert als ick wel hadde ghewilt. Ick hebbe
 dooz experientie beproeft / dat beter is dat de
 Biecht-vaders / deughdelijck ende van heyligh
 leven zijnde / teenemael ongheleert dan maer half
 gheleert en zijn: want de ongheleerde en betrou-
 wen hun selven niet / sonder te rasde te gaen de
 ghene die gheleert ghenoech zijn / noch ick en be-
 troutode hen oock niet; ende noyt geleert man en
 bedroogh my. De andere en sochten my oock
 niet te bedriegen / weet ick wel / maer sy en wisten
 niet beter: nochtans hadde ick goet gheboelen
 van hun / ende liet my voozstaen dat ick niet
 voozder schuldigh en was dan hun te gelooben /
 al was seer ruym 't gene dat sy my seyden / ende
 van meerder liberteyt: ende hadden sy oock seer
 nauwe met my getweest / ick ben wel soo boos dat
 ick andere Biecht-vaders soude ghesocht heb-
 ben.

ben. Het ghene dat daeghelijcksche sonde was /
 seiden sy my dat gheen sonde en was ; ende dat
 seer groote dootelijcke sonde was / dat maer dae-
 gelijcksche sonde en was. Dit dede my soo groo-
 ten schade / dat ick 't hier wel magh segghen / tot
 waersehoulwinghe van soo grooten quaet / booz
 andere personen : want ick sie wel dat ick booz
 Godt niet gheexcuseert en ben / mits het genoegh
 was / dat die dinghen uyt hun selven niet goet en
 waeren / dat ick my daer af hadde behooren te
 wachten. Ick geloobe dat Godt toeliet om mijn
 sonden / dat sy hun verabuseerde / ende my bedzo-
 ghen / ende ick bedzoogh oock menigh ander
 mensch booz het selbe te hersegghen dat sy my ge-
 seyt hadden. Ick bleef in dese verblintheyt steken /
 soo ick meyne / meer dan seventhien jaeren ; tot
 der tijdt toe dat eenen Predickheer / die een seer
 gheleert man was / my onderwees in sommighe
 dinghen / ende de Vaders der Societeit I E S V
 maecten my in alles seer verbaert / my beris-
 pendende van soo quaedt fundament / alsoo ick naer-
 maels seggen sal. Soo ick dan begonst te biech-
 ten / by desen dien ick segge / droegh hy my won-
 derlijcke groote affectie : want ick en hadde doen
 niet veel te biechten / by het ghene dat ick nae-
 maels hadde / noch ick en hadde 't oock niet ghe-
 hadt sedert dat ick Nonne ghetweest was. Zijn
 affectie en was niet quaet / maer van te seer groo-
 te affectie quam sy niet goet te wesen. Hy hadde
 van my verstaen / dat ick om gheen saecke en

soude willen yet doen dat grootelijcks teghen
 Godt soude wesen / ende hy bersekerde my des-
 ghelijcks van sijnent weghen / ende alsoo was
 onse familiariteyt seer groot. Maer daer ick
 alsdoen in mijne handelinghen / dooz dien dat
 ick met Godt soo seer betommert was / meest
 ghenoechte in nam / was in te spreken van God-
 delijcke dinghen. Ende want ick noch soo jonck
 was / wierdt hy beschaemt sulcks te sien; ende
 dooz de groote liefde die hy my droegh / begonst
 hy my te kennen te geben sijn verderffenisse / die
 niet cleyn en was: want het nu bijcans seven
 jaeren aensiep / dat hy stekende was in eenen seer
 dangereusen staet van vleeschelijcke liefde ende
 hanteringhe met een vrouwe van die plaetse;
 ende in desen staet dede hy Misse. Dit was soo
 publicq / dat hy sijn eer ende faem verlozen hadde /
 ende niemant en dorste hem hier af aen spreken.
 Ick hadde groot medelijden met hem / mits ick
 hem seer lief hadde: want ick hadde dat uut
 groote lichtbeerdigheyt ende blintheyt / dat my
 hocht dat het deught was / danckbaer te wesen
 ende verbonden te zijn aen een die my lief hadde.
 Maer bermalcdijt moet zijn alsulcke verbindin-
 ghe de welcke streckt tot wederstant inde contra-
 riteyt van de verbindinghe diemen Godt schul-
 digh is! Het is een sotternisse diemen inde werelt
 ghebruyckt / die my oock sot maecte: dat daer
 my Godt schuldigh zijn allen het goet dat ons
 van de menschen ghedaen wordt / wy nochtans

Dooz dencht houden de byenschap der misfchen
 niet te byken / al souden wy teghen Godt doen.
 Och verblintheit des werelts! Och oft u belief-
 de / o Heere / dat ick waere de alderondanckbaer-
 ste teghen de gheheele werelt / ende dat ick 't niet
 een ster en waer teghen u! maer het heeft teene-
 mael contraris ghetweest dooz mijn sonden. Ick
 dede soo vel / dat ick my byeder inozmeerde van
 de personen van synen huse : ick quam tot
 meerder kennisse van syn verderffnisse / ende
 sagh dat dien armen mensche soo groote schulde
 niet en hadde : want dat ellendigh wijf hadde
 hem betoobert dooz een afgodeken van koper / het
 welck sy van hem begheert hadde dat hy om haer-
 en wil aen den hals byaghen soude / ende nie-
 mant en was machtigh om hem dat af te nemē.
 Ick gheloof wel dat dit niet teenemael waer en
 was van dese tooberge / maer ick sal segghen
 wat ick ghestien hebbe / tot waerschoutwinghe
 booz de mans / op dat sy hun wachten van vrou-
 wen die desghelijcke handelinghe ghebypcken:
 want sy moeten weten / dat / nenghestien alsul-
 ke personen. gheen schaemte en hebben booz
 Godt (want de vrouwen zijn meer schuldigh
 eerbaerheyt te bewaren dan de mans) dat sy die
 gheensing en behooren te betrouwen / want sy
 nietwers nae en sien / om te moghen volbyngen
 den quaden wil ende begheerlijckheyt die den
 sijant haer instoet. Al hebbe ick soo quaet ende
 boos ghetweest / nochtans en viel ick noyt in pes-

fulcks/ ende noyt en yozde ick my om perrands
 quaet te doen: ende al hadde ick 't gherost/ ick en
 soude noyt hebben willen eens anders sin be-
 dvinghen om my te berrinnen/ want den Heere
 behoedde my hier af: maer hadde hy my verlae-
 ten / ick hadde hierin soo quaet ghetweest als ick
 was in andere dingē / want op my en magh ick
 niet betrouwen. Dit dan verstaen hebbende/ be-
 gonst ick hem meedere liefde te toonen. Sijn
 intentie was wel goet / maer het werck was
 quaet: want om goet te doen / hoe groot dat het
 oock hadde mogen wesen / en moeste ick het min-
 ste quaet niet doen. Ick sprack hem ghemeyn-
 lijk van Godt. Dit moeste hem wat helpen;
 maer principelijck hielp hem / soo ick meyne / dat
 hy my seer lief hadde: want om my vrentschap
 te doen / gaf hy my het afgodeken / het welck ick
 verstantz dede in de rivier worpen. Dit toegh
 genomen zijnde / begonst hy / ghelijck een die uyt
 eenen diepen slaep onspringht / te oberdencken
 al dat hy ghedaen hadde binnen die jaeren: ende
 verwondert zijnde van hem selven / ende betrouw
 hebbende van sijn verderffenisse / begonst dat wijs
 allenghskens te verlaeten. Onse liebe Vrouwe
 moest hem wel seer helpen / want hy seer deboot
 was tot haer Ontfauckenisse / ende dien dagh
 vierden hy solemnelijk. Ten laetsten verliet hy
 haer teenemael / ende en cost hem niet versaedē
 van Godt te dancken dat hy hem verlicht had-
 de. Just een rondt jaer daernaer / op den selven
 dagh

Dagh dat ick hem eerstmael gesie hadde / stierf hy. Hy hadde nu Godt seer gebient: want de groote affectie die hy my droegh / en const ick nouwt ghe- mercken dat quaet was / al is 't dat sy wel hadde moghen supherder wesen: daer en ghebzaken dock gheen occasien om meerder sonden te doen / en hadden wy Godt soo seer booz ooghen niet gehad. Ghelijck ick gheseyt hebbe / gheen dinck / dat ick gemeynt hadde dat dootsonde hadde ghe- tweest / en soude ick doen ghedaen hebben: ende my dunckt dat hy dat in my siende / bertwecke wierde om my te meer te beminnen: want ick laet my boozstaen dat alle mans meer die vrou- wen behozen te beminnen / die sy sien geneuyghs te zijn tot der deught: jae oock aengaende die dinghen die sy hiet versoecken / behozen de vrou- wen by de mans meer te winnen / soo ick daer- nae segghen sal. Ick houde booz seker dat hy is in het perck der salighejdt. Hy stierf seer wel / ende wesende nu geheel ontslaghe van die occasie: het schijnt dat den Heere begeerde dat hy dooz dese middelen soude saligh worden.

Ick was in dat Dozp dzy maenden lanck met seer groote pijn / want de cure was straffer dan mijn complexie bereyschte / ende twee maenden langh meynde ick van de crachte der medecijnen te sterben / ende mijn hert-pijn daer ick af moeste ghetureert worden / was veel straffer gelworden / soo dat my altemet docht dat mijn herte gebeteit wierde met scherpe tanden / sulcks dat in vrees de

dat het rasernije moeste wesen. **W**oben dat ick heel machteloos was (want ick en const niet eten / dan alleen d'yncken / om de groote walginghe ende gheduerighe coztse die ick hadde / mits oock dat ick soo uptghemerghelt was / want een heele maendt lauack hadden sy my alle daghen een purgatie inne ghegheben) was ick soo van binuen ontsteken / dat alle mijn zenuen begonsten te crimpen / met soo onberdzaeghelijcke pijnen / dat ick noch dagh nocht nacht en cost gheruften / ende hadde daerby een seer diepe droefheyt. **M**et dese winninge leydde my mijn **W**ader wederom te sijnen t'huys / alwaer de **M**edecijns my wederom begonsten te bisiteren : sy wanhopten altesamen van my / want sy sepden / dat ick oben alle andere quaet uytzoogende was. **W**aer en bzaeghde ick niet veel nae : de pijn was die my quelde / want sy al eben groot was van de boeten tot den hooftde ; ende de pijn der zenuen is de alderonberdzaghelijckste / alsoo de **M**edecijns sepden / ende dat te meer / om dat sy altemael incrompen. **D**oozwaer / en hadde ick 't niet verloren door mijn schuldt / het was een strengh tozment. **D**ese strengigheyt en moest my maer ontrent d'yu maenden dueren / want het scheen onmogelijck te wesen soo vele pijnen t'samen te connen verdzaghen. **I**ck ben nu seer verwondert / ende bekenne ghetweest te zyn een groote gabe des **H**eerē de patientie die sijne **M**ajestept my gaf / de welcke men claerlijc sagh dat vā hem quam. **M**y
hielp

hielp grootelijcks om die te hebben / dat ick ghelesen hadde de Historien van Job inde de boeken van Sinte Gregorius dicens Morales heet / soo dat my dunckt dat den Heer my daermede heeft willen voorzomen; ende oock dat ick my hadde begost tot het ghebedt te begheben / op dat ick't al soude connen berdzaghen met alsulcken saechtmoedigheydt. Alle mijn coutinghe was met hem: ick hadde ghemeynlijck de woorden van Job in mijn ghepeysen ende mont / Hebben vvy het goet ontfanghen van de hant des Heeren, vvaerom en sullen vvy het quaedt niet verdragen? My dunckt dat my dat berstercke.

Ons liebe Vrouwe Hemelbaertsdagh quam aen / want van den April tot dien dagh toe hadde dit tozment gheduert / maer was meerder gheworden op de leste dry maenden. Ick haestede my om te biechten / want ick was altoos seer geneyght om dickwils te biechten. Sy meynden dat het was uyt zeeft van sterben: ende om dat ick my gheen pijn aendoen en soude / soo en liete't mijn Vader niet toe. Och onmaetighe liefde des bleschs! dewelcke al quam sy van eenen soo Catholijcken Vader / ende die soo voorzichtig was / soo dat het gheen onwetentheydt en was / my grootelijcks hadde connen schaeden. Ick viel dien nacht in een popelcye / die my vier daghen langh oft luttel min by bleef / dat ick teenemael buyten mijn sinnen lagh / daerentusschen gaben sy my het hepligh Ols / ende alle uren jae oogeblicken

blicken meynden sy dat ick mijnen gheest soude ghegeven hebben / ende en deden anders niet dan my het Gheloof voorszegghen / als oft ick yet verstaen hadde. Altemets hielden sy my soo voorszoodt / dat ick soek de drippelen van het wasch daernaec op mijn ooghen bondt. De benautetheyt van mijnen Vader was seer groot / om dat hy my niet en hadde laeten biechten : sijn aenroepinghen ende ghebeden tot Godt waeren seer veel. Ghebenedijt zy hy / diese heeft willen verhooren : want al was 't soo / dat mijn lichaem oertwacht wierdt in mijn Clooster / daer mijn graf anderhalven dagh open ghestaen heeft / ende dat mijn uytbaert ghehouden was in een mansclooster van onser Orden buyten dat Dorp / soo beltefde 't nochtans den Heere dat ick wederom tot mijn selven quam ; ende terstondt wilde ick my biechten. Ick ontfinck onsen Heere met vele traenen / maer soo my dunckt en quamen sy niet upt sulcken berouwt ende leedtswesen van alleenlijck Godt bergramt te hebben / als wel van noode was om saligh te wesen ; ten waer dat my gebaet hadde / dat ick bedrogghen was van de ghene die my seydten dat gheen dootsonden en waeren sommige dingen / die ick naederhandt claerlijck ghemerckt hebbe dat dootsonden waeren : want de pijn die my by bleef / was onberdzaegelijck / ende het ghevoelen mijns lichaems seer cleyn / hoewel nochtans mijn biechte gheheel was soo my dunckt / van allen het ghene daer my

docht dat ick Godt mede vergramt hadde. Want
 dese ghenade verleende my sijne Majesteit on-
 der andere / dat naedemael ick begost hadde on-
 sen Heere te ontfanghen / uoyt achter en liet yet
 te biechten / dat my docht sonde te wesen / al was
 't oock maer een daeghelijcksche. Maer my
 dunckt sonder twijfel dat ick daer dooz niet seer
 verferkt en was van mijn saligheyt / hadde ick
 doen comen te sterben / eensdeels om dat mijne
 Biechtvaders soo luttel gheleert waeren / ende
 deel meer anderdeels om dat ick soo boos was.
 Het is boozwaer alsoo / dat my dunckt dat ick in
 my een groate schroominghe ghevoele dit ober-
 denckende / ende dat schier mijn leden beven / sien-
 de hoe dat den Heere my doen soo veel als vanden
 doot verweckt heeft. My dunckt dat wel be-
 taemt hadde / o mijn siel / dat ghy soudt aenge-
 sien hebben van wat perijckel den Heere u ver-
 lost hadde : ende aenghesien ghy hem dooz liefde
 niet en hadt achterghelaeten te vergrammen /
 'tselbe ten minsten hadt laeten te doen dooz vree-
 se / mits hy u duysentmael hadde anders mogen
 het leven nemen in veel perijckeluseren staet.
 My dunckt dat ick niet seer veel by en hanghe /
 als ick segghe duysentmael anders / al soude hy
 my bekijken / die my bevolen heeft dat ick my
 modereren soude in mijn sonden te verhalen ; en
 boozwaer sy gaen ghenoech betwimpelt. Ick bid
 hem om Godts wil dat hy van mijn sonden niet
 afen trecke / aenghesien dat hier uyt meer blijcke
 de

de grootdadigheyt Gods / ende hoe seer hy een siele verdraeght . Ghebenedijt zy hy voer altoos / ende sijne Majesteit beliebe my te verleenert dat ick eer vergae / dan dat ick hem opt laetert soude lief te hebben.

HET VI. CAPITTEL.

Sy verclaert hoe veel dat sy onsen Heere schuldigh yvas, mits dat hy haer ghestadigheyt verleende in soo groote pijn , ende hoe dat sy den H. Ioseph tot eenen middelaer ende Patron vercoos, ende hoe seer haer dit baette.

Ick bleef alsoo ghestelt nae de vier daeghen van de popelcye / dat alleen de Heere can weten de onberdraeghelijcke tozimenten / die ick in my ghevoelde. mijn tonghe was in stucken gebeten : mijn keel / mits dat ick soo langh niet inghenomen en hadde / ende dat ick soo uutgeteert was / was soo ghesloten / dat ick gheen water en souste doorcrighen. my docht dat alle mijn leden uut malcanderen waeren / ende mijn hooft stont oft het sot ghevoest hadde. Ick was teene-maal in een getrompen gelijk ten gaten-cloute / want hier in boleynde het toziment van die daeghen / dat ick noch arm / noch voet / noch handt / noch hooft en conde roeren / al oft ick doode ghevoest hadde / ten was dat permaent my vercoerde : alleenlyck dunckt my dat ick eenen dinghet dan mijn rechte handt const roeren. Doozes dan my non te vaecken / wist men niet hoe / want alle

alle mijn lichaem was soo miserabel/dat het niet
 en cost verdzaghjen : in een slaepplaken / d'een met
 d'een / ende d'ander met d'ander eynde / moesten
 sy my verdzaghjen: ende datduerde tot Welcken
 Paesschen. Alleen hadde ick dat/dat wanneer sy
 my stil lieten / soo verginghen dickwils de pijn-
 nen : ende uyt hope van een luttelken te rusten/
 gheliet ick my wel te wesen / want ick hadde
 hzeese dat my de patientie begheben soude; ende
 alsoo was ick seer blijde siende my sonder soo
 nijpende ende gheduerighe pijnen / hoetwel sy
 my noch onberdzaghelijck vielen / alsoo dick-
 wils als my aengriam de afgrijselijcke roude
 van de dobbel vierdaeghsche coztse / die my seer
 fellyck by bleef / ende dat met een seer groote
 walghinghe. Ick creegh terstont sulcken haest
 om in 't Clooster te wesen / dat ick my alsoo der-
 waerts dede dzaghjen. De ghene die sy doot waer-
 ven verwoachtende/ ontfinghen sy noch levende/
 maer het lichaem was argher dan doot / dat het
 een grootwel was om sien. De strengigheyt van
 mijn sieckte en can niet uytghesproken worden/
 want ick anders niet en hadde dan belien been.
 In desen staet/segge ick/was ick meer dan acht
 maenden : maer de lammigheyt/ al beterde sy
 allenighstiens / duerde by nae dzy jaeren. Ick
 danckte Godt/doen ick begonst op handen ende
 hoeten te cruppen. Ick byocht alle desen tijt over
 met groote ghestadigheyt/jae oock/uytghesteken
 alleen het beghynsel/met groote blyfshap:want
my

mij docht dat al niet te bedieden en hadde / gheleken zijnde by de pijnen ende toymenten van het beginsel. Ick was seer vereenicht met den wille Godts / al hadde hy my altydts alsoo ghelaten. My dunckt dat alle mijn becommernis van genesen te zijn / was om te moghen alleen wesen in't gebedt / gelijk ick van te bozen ondertwefen was ; waer toe inde Sieck-camer gheen bequaemigheyt en was. Ick biechtete dichtwils / en ick sprack veel van onsen lieben Heere / soo dat ick se altemael stichtede / en sy waeren seer verwonderd van de patientie die den Heere my gaf: want en hadde't van sijn Goddelijcke handt niet ghecomen / het schein onmoghelijk te zijn / soo grooten pijn te connen verdraghen met soo groote blijdschap.

Daer hinck veel aen / dat hy my de gratie van te bidden hadde inghestort / want daer uyt verstonde ick wat een saecke dat het is Godt den Heere te beminnen: want van dien tijdt af gheboelde ick dese deughden niemo in my / maer niet seer sterck / mits sy my niet en costen houden staende in de rechtbeerdigheyt. Ick en sprack van niemant gheen quaet / hoe luttel dat het oock was / maer mijnen ordinaris was allen achterclap te beletten: want ick liet my altoos boozstaen / dat ick niet en moeste begheeren noch segghen van een ander / dat ick niet en wilde van my gheseyt te wesen. Ick nam die seer ter herten / om de occasien die daer vielen /
hoetwel

hoewel niet soo volmaecktelijck / oft ick verkiep
 my altemet in pet / als sy my groote occasien
 gaben / maer het ander was altijd in sijn ma-
 nier; ende ick twiste't selve den ghenen die my
 dienden ende by my waren soo wel wijs te maec-
 ken / dat sy daer een ghewoonte af cregghen. Men
 quam te verstaen / dat daer ick present was / geen
 perijckel van achterclay en was: ende de selve
 opinie hadden sy van de ghene die my aengin-
 ghen oft dooz vrientschap / oft dooz maeghschap /
 oft die ick leerde: nochtans hebbe ick andere din-
 ghen ghenoech daer ick Godt sal moeten reke-
 ninghe af gheben / namentlijck van het quaedt
 exempel / dat ick hen gaf. Och Godt wille't my
 vergheben / want van veel quaedts ben ick ooz-
 saeck gheweest / al en hadde ick in den eersten soo
 quaede intentie niet / als gheweest is het werck dat
 daer nae gevolght is. Ick bleef met een groote
 begeerte van alleen te zijn / en ick handelde ende
 sprack gheerne van Godt (ende als ick daer pe-
 mandt toe bonde / nam ick daer meerder ghe-
 noeghte in / dan in de aerdigheyt / jae / om beter
 te segghen / inde bottigheyt van alle wereltsche
 conuersatie) van te communiceren / seer dickwils
 te biechten / ende daer begheerte toe te hebben;
 gheerne te lesen in goede boecken; groot leetwe-
 sen te hebben als ick Godt vergramt hadde: soo
 dat my ghederickt / dat ick tot verscheyde reysen
 niet en dorfde bidden / van vreesse die ick hadde
 van de pijn die ick soude gheboelen van hem

bergramste hebben/als een straffinge. Dit quam
 naederhandt soo seer in my te groepen / dat ick
 niet en weet waer by ick soude connen ghelhe-
 ken een soo groot tozment. Ende dit en quam
 noyt uit opzichte vreesse / noch groot noch cleyn:
 maer als ick indachtigh was / hoe minnelijck
 my de Heere toefde in 't ghebedt / ende hoe veel
 ick hem schuldigh was / ende dat ick hem soo
 qualijck betaelde / en conste ick het niet verdra-
 gen. En ick woterde seer ontsteken in gramschap
 tegen my selven/om dat ick ghenoegh booz mijn
 sonden toende/maer sagh dat ick my selven lut-
 tel beterde/ende my niet en hielp noch goet booz-
 nemen / noch gheweel dat ick my selven aen dede
 om niet te vallen soo saen als my de occasie ghe-
 presenteert was. My docht niet alleen dat mijne
 traenen vol bedroghs waren / maer oock dat de
 schult daernaer meerder was/ mits ick aensagh
 de groote gratie die Godt my dede in my deselve
 te gheben/mede oock soo grooten berouw. Ick
 maecte dat ick dicktoils bichte: ende nae mijn
 duncken dede ick mijn beste om wederom in
 Godts gratie te comen. Alle mijn schade was
 gheleghen daerin / dat ick de occasien niet aen
 snede tot de wortel toe; en oock in mijn Biecht-
 vaders/ die my niet ghenoegh en hielpen: want
 hadden sy my gheseyt in wat perijckel ick stack/
 ende dat ick ghehouden was alsulcken hande-
 linghe te verlaeten/ick meyne sonder twijffel/dat
 het soude ghevermedicert ghetweest hebben; want
 in

in gheender manieren en soude ick hebben con-
 nen verdraghē / dat ick alleen eenen dagh lanck
 soude ghegaen hebben met een dootsonde / als
 ick't maer ghetweten hadde. Alle dese teeckenen
 van dat ick Godt vreesde / quamen my t'samen
 met hetbidden / ende het beste van allen was /
 dat de vreeselvermenght was met liefde / mits ick
 gheen straffinghe booz ooghē en hadde. Alle
 den tijt dat ick soo sieck was / bleef my altoos by
 een groote sorghe van mijn conscientie / aengaen-
 de dootelijckesonden. Och Godt spaere my ! Is
 't socht moghelijck dat ick begeerde ghesont te
 wesen om hem beter te dienen / ende dat my het
 selve een occasie is ghetweest van alle mijn schade
 Alsoo ick my dan soo lam sagh / ende dat in mijn
 jonghe dagen / ende dat ick vande Medecijns der
 aerden soo armelijck ghetracteert was / nam ick
 booz my mijnen toeblycht te nemen tot de Me-
 decijns des Hemels / op dat sy my souden ghe-
 senen : want in alle manieren socht ick ghenesen te
 zijn / al was 't dat ick mijn sieckte met groote
 blydenschap verzoegh / en altemets peysde / waer't
 dat ick ghesont wesende my soude verdoemen /
 dat ick noch beter alsoo was : maer nochtans
 docht my dat ick veel beter Godt soude dienen
 ghesont wesende. Dit bedrieght ons / dat wy
 ons niet teenemael en boeghen nae't ghene dat
 den Heere doet / die beter weet wat ons saligh is.
 Ick begonst devotie te hebben in Missen te
 doen doen / ende in andere gheoorlofde dinghen

van ghebeden : want noyt en was ick geneuygh
 tot andere debotien / die sommighe lieden / ende
 bysonder vrouw-persoonen doen met seremo-
 nien die ick niet en const ghelijden : ende ick had-
 de wel wat debotie daerin / doch heeft naeder-
 handt gijebleden / dat sulcks niet en behoorde/
 mits sy superstiteus waeren. Dus nam ick booz
 mijnen advocaet ende Patroon den glorioosen
 S. Joseph / ende beval my hertelijcken seer aen
 hem : ende ick hebbe merckelijck bevonden / dat
 soo wel van dese swarigheyt / als oock van andere
 meerdere / die mijn eer oft mijner sielen welbaert
 aenginghen / my desen mijnen heplighen Vader
 ende Heere verlost heeft / met meerder boozspoot
 dan ick van hem wilt te begheeren. Ap en ghe-
 denckt niet / dat ick tot noch toe pet van hem
 begheert hebbe / dat hy ghelaten heeft te doen.
 Het is qualijck om ghelooven / wat groote wel-
 daden den Heere my ghedaen heeft dooz 't middel
 van desen Heplighen / van wat perijckelen hy
 my verlost heeft / soo aen lichaem als aen siele.
 Want anderen Heplighen schijnt Godt den Hee-
 re gratie verleent te hebben om in sekeren noot
 behulpigh te wesen ; maer desen grooten Hepli-
 ghen weet ick wel by experientie / dat hy in alle
 soortē van nootfakelijckheden behulpigh is / ende
 dat ons den Heere wilt te kennen geben / dat ghe-
 lijck hy hem onderdaenigh is ghetweest hier op
 der aerden (want ghelijck hy den naem hadde
 van Vader / wesende synen Doedster-heere / alsoo
 moghe

moght hy hem ghebieden) hy oock soo inden Hemel doet al dat hy van hem begeert. Dit hebben oock dooz experientie beproeft sommige andere personen / dien ick gheseyt hadde dat sy hun aen hem souden bevelen : ende nu zijnder bele dte devotie tot hem draeghen : ende wederom hebbe ick't waer te zijn beproeft. Icks maecte dat ick sijne Feestdagh vierde met soogroote solemniteyt als het my moghelijk was / wesende meer van ijdelheyt dan van den geest verbult: mits ick begeerde dat alle dinhen souden seer curieuselijck en uytwendelijck wel ghedaen wesen / nochtans uyt goede intentie. Maer ick hadde dat quaet / was't sake dat den Heere my gratie gaf om het goets te doen / dat was vol onbolmaeckheden / ende vol ghebreken : maer tot het quaet / tot uytwendigheyt ende tot alle ijdelheyt was ick seer gautw en neerstigh / Godt wille't my vergheben. Ick wilde wel eenē yegelijck raeden / deboot te wesen tot desen glorieusen Heylighen / om de groote experientie die ick hebbe van de gabtn ende weldaden die hy van Godt vercrjght. Ick en hebbe noyt pemanden ghekent die tot hem uyt der herten deboot was / ende tot sijnder eeren eenighe particuliere goede wercken dede / oft hy ginck merckelijck voort in alle deught : want hy helpt boben maten seer tot de deught de ghene / die hui t'syntwaerts ghebieden. My dunckt dat nu sommighe jaeren gheleden is / dat ick alle jaer op sijnen dagh het van hem begheere / ende altoos

sie ick 't volbrocht : ende als mijne ghebeden een
 tweynigh scheef gaen / doet hy se recht gaen tot
 mijn meerder baete . Waer ick eenen persoon
 macht hebbende om te schrijven / ick soude seer
 gheerne in het lanck ende in 't bijsonder vertellen
 de ghenaden die desen glorieusen Heylighen my
 ende anderen persoonen ghedaen heeft; maer om
 niet meer te doen dan my bevolen en is / sal ick
 in veel dinghen cozt wesen / meer dan dan ick wel
 begheeren soude; ende in andere dinghen sal ick
 breeder zijn dan 't wel van noode wesen soude/
 ghelijck een die in alle dat goet is / luttel discre-
 tie weet te ghebruycken. Alleenlijck bidde ick
 om de liefde Godts / dat hy 't beproebe die my
 niet en gheloofst / ende hy sal door experientie be-
 binden hoe grootelijcks dat het baet/hem te ghe-
 bieden aen desen glorieusen Patriarch / ende tot
 hem deboot te wesen . Ende in 't particulier/
 persoonen die veel bidden /souden hem behooren
 seer groote affectie te draghen : want ick en weet
 niet hoe dat yemant can yepsen op de Coningin-
 ne der Enghelen in dien tijdt dat sy soo veel lede
 met haer kindelken I E S V S/sonder Sint Joseph
 te bedancken / van dat hy hun aldan soo wel
 hielp ende diende. De ghene die gheenen meester
 en bindt om hem te leeren bidden / dat hy desen
 glorieusen Heylighen voor sijnen meester neme/
 ende hy en sal niet verdolen. Godt ghebe dat ick
 niet en moet verdoolt zijn / dat ick my verstout
 hebbe van hem te spreken : want al is 't dat ick
 belijde

belijde dat ick tot hem deboot ben / nochtans in hem te dienen / ende in hem nae te volghen / hebbe ick altijd ghefailleert. Want hy heeft ghe-toont wie dat hy was / makende dat ick const opstaen ende gaen / ende niet lam en bleef; maer ick hebbe ghetoont wie dat ick ben / als ick dese tweldaet quaelijck ghebzuypct hebbe.

Wie soude gheseyt hebben / dat ick soo haest soude hebben comen te vallen / naedemael ick soo groote gratien van Godt ontfanghen hadde / naedemael sijn Majesteit my begost hadde alsulcke deughden te verleenen / die selve my berweecten om hem te dienen; naedemael ick my bijcans doot hadde ghesien / ende in soo grooten perijckel van verdoemt te wesen; naedemael ick verresen was nae siel ende nae lichaem / want alle die my saghen / waeren verwondert dat sy my levende saghen? Wat is dit o lieben Heere? moeten wy hier in alsoo perijculeuse ghestalt leven / als ick nu ben beschrijvende? ende des niet teghenstaende my dunckt dat ick dooz u gratie ende dooz u barmhertigheyt soude connen segghen met den Heylighen Paulus / hoewel niet met alsulckē volmaecktheyt / dat ick nu niet en lebe / maer dat ghy mijnen Schepper in my leeft / mits alsnu eenighe jaeren ghepasseert zijn / dat ghy my / nae al dat ick begrijpen ende verstaen can / niet utwe handt houdt. Ende ick ghevoele in my alsulcke begheerten ende vast vooznamen (ende ick hebbe't oock in dese voozledē jaeren

eenighsins dooz experientie in vele dinghen be-
 pzoeft) dat ick gheen dinck en soude willen doen
 teghen uwen wille / hoe cleyn dat oock waere ; al
 is het dat ick ghenoegh gheloobe te misdoen te-
 ghen uwe Majestejt / sonder dat te verstaē. Ende
 oock dunckt my / dat my gheen saecke en soude
 connen boozghelept worden te doen om uwen't
 wil / die ick niet terstont met groote resolutie en
 soude derben bestaen : ende in sommighe saecken
 hebt ghy my gheholpen / om die te volbringhen.
 Ende ick en begeere noch de werelt / noch yet dat
 de wereldt aengaet / noch my en dunckt niet dat
 my yet behaeght dat van u niet en comt : ende al
 het ander schijnt my een swaer cruys te zyn. Ick
 can my selven wel bedzieghen / ende alsoo magh
 't ghebeuren / dat ick niet en hebbe 't ghene dat
 ick gheseyt hebbe : maer ghy siet wel / o Heere /
 dat ick / booz soo veel / als ick verstaen can / niet
 en lieghe. Ende ick ben hreeseude / ende niet son-
 der groote reden / of ghy my noch wel eens sult
 verlaetē : want ick weet nu hoe luttel mijn sterck-
 heyt ende clepne cracht vermagh / ten zy dat ghy
 my doozgaens die verleent / ende my helpt / op
 dat ick u niet en verlaete. Ende och of het uwe
 Majestejt liefde / dat ick oock teghenwoozdigh
 van u niet verlaten en zy / hebbende al dit betrou-
 wen van my selve. Ick en weet niet / hoe dat
 ons lust te leven / daer alle dinghen soo onseker
 zyn. My docht doen / o Heere / onmoghelijck te
 wesen dat ick u soo teenemael verlaeten soude ;
 maer

maer want ick u soo dickwils verlaeten hebbe/
 ick en can niet ghelaeten te vreesen : want alsoo
 haest als ghy u een weynigh van my ont-trockt/
 soo vlieten alle mijne dinghen inde affchen. Ghe-
 benedijt moet ghy eeuwelijck zyn / dat al was 't
 dat ick u verliet / nochtans ghy my niet soo seer
 en verliet / oft ick stont wederom op / door dat
 ghy my de handt gaest : ende dickwils / o Heere /
 en begheerde ickse niet / noch en wilde niet ver-
 staen hoe dat ghy my dickwils op een nieuw
 riept / ghelijck ick nu segghen sal.

HET VII. CAPITTEL.

Sy verclaert, door vyat manieren sy quam te
 verliezen de genaden die den Heere haer ver-
 leent hadde, ende vyat een bedorven leven
 sy begonst te leyden : ende beroont hoe scha-
 delijck dat het is voor Vrouvve-cloosters,
 dat sy niet ghenoegh gesloten en zijn.

Alsoo dan begonst ick van tijdt-verdzijf tot
 tijt-verdzijf / van ijdelheyt tot ijdelheyt /
 van occasie tot occasie my selven soo seer te steken
 in de grootste occasien / ende mijn siele was soo
 bertwoest in vele ijdelheden / dat ick my doen
 schaemde door een soo bysondere ghemeynschap/
 als het bidden is / my wederom tot Godt te
 keeren. Ende hier toe hielp my / dat alsoo
 de sonden wiesse / soo begonst my oock te fail-
 leren den sinnecke ende soettigheyt in de dinghen
 die de draught aengaen. Ick sagh seer claerlijck /

o Heere / dat my dit ghebzack / om dat ick aen
 uwen dienst gebzack. Dit was het alder-afgrij-
 selijckste bedroggh dat den vijandt my moecht
 boozleggghen onder den schijn van ootmoedig-
 heydt / te weten / dat ick begonst verbaert te zyn
 van te bidden / siende my soo bedrogen : ende my
 docht dat beter was dat, ick soude wandelen ghe-
 lijck den meesten hoop / aenghesien dat ick niet
 alleen quaedt / maer een van de quaetste was ;
 ende dat ick maer en soude bidden 't ghene dat
 ick schuldigh was / ende sulcks met den monde ;
 dat ick niet bidden en soude met der herten / ende
 soo te handelē met Godt / die verdiēt hadde by de
 dubbelē te wesen : jae dat ick het volck bedroogh /
 want dat ick eenen uytwendighen schijn hadde
 van goet te wesen. Soo en moet dan niet de wijte
 gegeven worden aen het Clooster daer ick was /
 want dooz schalckheyt maecte ick soo veel dat
 men goede opinie van my hadde : hoewel die
 niet gheschiede uyt opset / dat ick soude ghebeynst
 hebben Godtvuchtigh te wesen ; want / Godt zy
 ghelooft / in 't stuck van hypocrisie ende ijdel glo-
 rie en ghedenckt my niet dat ick hem oyt verto-
 rent hebbe / dat ick weet : want alsoo saen als my
 de eerste beweginghe aenquam / soo viel 't my soo
 pijnelijck / dat den vijandt vertwonkē doozginc /
 ende ick bleef in het veldt behouden ; ende alsoo
 heeft hy my altoos hierin luttel ghetenteert. Het
 magh wel zyn / dat / hadde 't Godt alsoo toeghe-
 laten / hy my in dit soo seer soude ghetenteert
 hebben

hebben als in andere dingen/ ende ick soude oock
 gheballen hebben : maer hy heeft my altoos tot
 noch toe hierin betwaert / ghebenedijt moet hy in-
 der eeuwigheyt zijn : het was my seer leedt dat
 sy van my goede opinie hadden / midts dien ick
 wel kende het binnenste dat in my was. Dit / te
 weten dat sy my booz soo quaedt niet en hielden /
 quam daer uyt / dat sy saghen dat ick soo jonck
 was / ende dat ick onder soo veel occasië my dick-
 twils in eenigheyt vertroock om te biddē / ende dat
 ick veel las en sprack van Godt ; dat ick seer ghe-
 neught was om sijn beeldt te doen schilderen in
 vele plaetsen ; dat ick een bidt-plaetse was houdē-
 de / ende besozghde dat daerin waeren dingen die
 tot devotie vertweecten ; dat ick van niemant
 quaet en seude / ende andere dierghelijckedingen /
 dewelcke schijnfel van deught haddē : ende niet te
 min wist ick met enckel ijdelheyt my selvē groot
 te achten in dingen die in de werelt plegen groot
 gheacht te zijn. Hier dooz quam't dat sy my soo
 groote jae meerdere liberteyt gaben als dē oudt-
 sten / ende van my gheen achterdencken en had-
 den : want liberteyt aen te nemen / ende yet te doen
 sonder oozlof / te weten dooz gaten / oft mueren /
 oft 'snachts met yemant van buyten te spreken /
 dunckt my dat ick my selven noyt soude hebben
 sonnen voeghen om sulcks te doen in 't Clooster /
 ende ick en dede't oock niet / want den Heere my
 daeraf behoedt heeft. My docht (mits ick met
 aendachtigheyt ende rijpighyeyt op veel dinghen
 was

was acht nemende) dat seer qualijck ghedaen hadde ghetweest / de eere van soo vele personen in hasard te stellen / om dat ick quaet was / ende sulieden goet / ghelijck oft andere dinghen die ick dede goet ghetweest hadden. Om de waerheydt te segghen / het quaet en gheschiedde met soo groote versinninghe niet / als dit soude ghetweest hebben / al was 't groot.

Daerom dunckt my / dat my grootelijcks schaedde / dat ick in gheen besloten Clooster en was: want de vrijheyt (die de ghene die goet waeren wel mochten ghebzuypcken / want sy tot niet meer gehouden en waeren / aenghesien men daer gheen slot en beloofde) soude sonder twijfel my die boog ven / ter hellen ghelept hebben / 'ten waere dat my de Heere upt een singuliere ghenaece door soo veel remedien ende middelen upt een alsulcken perijckel ghetrocken hadde : welck my dunckt het grootste te zijn een Vrouwen-clooster met vrijheyt. jae dat meer is my dunckt dat het is eenen wegh om nae de helle te gaen door de ghene die quaedt willen wesen / dan een remedie door hunne cranckheydt. Maer dit en moet niet verstaen wesen van mijn Clooster : want daer zijndt er soo vele die Godt den Heere upt der herten ende met groote volmaecktheyt dienen / dat sijne Majesteit (mits hy soo goet is) niet en can laeten hen wel te doen : ende 'ten is oock niet een van de ghene die te seer open zijn / ende daer wort oock alle Godsdiensstighet onderhouden: maer ick

ick syzke van de ghene die ick weet / ende die ick
 hebbe ghesien. Ick segghe dat ick medelijden
 met hen hebbe / om dat van noode is / dat den
 Heere alsulcke personen particulierlijck roepe/
 ende dat niet een maer veel reysen / op dat sy sa-
 ligh moghen worden / aenghesien daer in soo
 grooter weerden ghehouden worden de eere ende
 recreatie des wereltds / ende verstaen soo luttel
 waertoe sy ghehouden zijn : (en of Godt gabe
 dat sy niet en mochten vooz deught houden's
 ghene dat sonde is / ghelijck ick dickwoils dede :)
 ende het is een sooswaeren saecte hun dat te doen
 verstaen / dat van noode is dat Godt de Heere
 daer teenemael sijn almoghende handt in toone.
 Wilden de Ouders mijnen raet volghen / dat/
 wilden sy niet sozghen hunne dochters soo te be-
 steden dat sy hunne saligheyt moghen wercken/
 ende niet gheraecten tot meerder perijckel dan in
 de wereltd is / sy emmers sozghden vooz soo veel
 als het hunne eere aengaet / ende dat syse liever
 tot een slecht houtvelijck holpen / dan in sulcke
 Cloosters besteden : 'ten waere dat sy seer tot der
 deught gheneyght waeren. Ende Godt ghebe/
 dat het hen magh helpe / oft dat syse liever t'huyse
 houden. Want is het dat sy willen quaedt zijn/
 het en sal niet langh connen secreet blijen / te
 meer in sulcke plaetsen; ende de Heere openbaert's
 ten lesten : ende sulcke personen en doen niet al-
 leenlijck hun selven schade / maer oock allen d'an-
 deren : ende somtijts en hebben de arme slozen
 daer

Daer gheen schuldt in / want sy volghen 't ghette
 dat sy binden. Ende het is jammer booz bele die
 hun willen af trecken van de werelt / dewelcke
 meynende dat sy den Heere gaen dienen / ende
 dat sy scheyden upt de perijkelen des werelts / hun
 in thien werelden seffens binden / alsoo dat sy niet
 en weten wat doen om hun selven te bezijden
 ende te helpen : want de jonckheyt / ende de sinne-
 lijkheyt / ende den vijandt vertrecken se ende
 stercken om sommighe dinghen nae te volghen /
 die vande selve werelt zijn. Siet hier hoe sy dat
 booz goet houden by maniere van segghen. **A**n
 dunckt dat sy eenighsins ghelijck zijn den ellen-
 dighen heretiken / die hun willens ende wetens
 verblinden / ende willen wijs maecten dat goet
 is het ghene dat sy volghen / ende sy gheloo-
 ben't sonder te gheloo-
 ben / want binnen hen hebben sy
 die hen seght dat het quaedt is. **O**ch wat groot
 quaet / wat groot quaet is't booz de Religieusen
 (ick en spjcke niet meer van vrouwen als vande
 mans) daer men gheen Religie en onderhou-
 daet in een Clooster twee weghen zijn / te weten
 van deucht ende Religie / ende van faute van Re-
 ligie. Ende beyde gaen sy seer nae ghelijck : ick
 segghe qualijk ghelijck / want dooz onse sonden
 ghebeurt het / dat men veel meer gaet dooz den
 wegh der onvolmaecktheyt ; want mits dien
 daer meer langhs denselven in gaen / soo heeft
 sy oock meer beminnaers. **I**ae den anderen
 wegh van oprechte Religie wort soo luttel betre-
 den /

ben / soo dat een Monick oft Nonne (die oprechtelijck sijnen roep begheert te volghen) meer moet vreesen de ghene die selve van sijnen huuse zijn / dan alle de duyvelen der hellen : ende moet meer voorzichtigheyt ende loofsigheyt ghebruycken in het spreken van dinghen die aengaen de vrientschap diemen met Godt moet hebben / dan die aengaen andere vrientschappen ende sinnelijckheden die den vijandt uytstrouyt inde Cloosters. Ende ick en weet niet waerom dat wy ons verwonderen / dat soo veel quaets in de heylighe kercke omgaet / aenghestien de ghene die als patroonen / modellen oft voorbeelden moesten wesen daer een yeghelijck mocht daughden uyt raeven / soo seer verbzodt hebben de neerstigheyt ende den yever dien den gheest van de voorleden heylighen heeft achterghelaeten in de Religien. Sijne Goddelijcke Majesteit beliebe daer remedie in te stellen / ghelijck hy siet dat van noodt is. Amen.

Alsoo ick dan begonst te hanteren in dese conversatien / my niet latende voorsstaen (want ick de ghewoonte aensagh) dat daer dooz aen mijn siele soude comen de schaede / ende de verstroytheden / die ick daernaer verstant dat gheleghen waren in alsulcke hanteringhen ; my docht dat een soo sloerachtighe sake / als daer zijn de vistsatien in diversche Cloosters / my niet meer en soude letten dan andere persoonen die ick sagh dat goet waeren. Ende ick en aensagh niet dat

Ick veel beter waeren / ende dat het ghene dat booz
 my perijckel was / booz d'andere sulck niet wesent
 en soude / want ick twijfele daer aen dat ick
 gheen van allen achterghelaeten en hebbe / al
 waet't oock maer den tijdt quaelijck bestedt te
 hebben. Ick hielde vziendtschap niet seker per-
 soon / ende stracks in 't beginfel dat ick kennisse
 daer aen creegh / beliefde't den Heere mi te ken-
 nen te gheuen / dat mi alsulcke vziendtschap niet
 en diende / ende mi te vermaenen / ende licht te
 verleenen in soo grootē verblindheyt. Christus
 onsen Heere vertoonden hem aen mi met grootē
 straffigheyt / mi verclaerende het ghene dat
 hem daerin niet en behaeghde. Ick aensagh hem
 met de ooghen der sielen veel claerder / dan ick
 hem hadde connen sien met de ooghen des lich-
 aems : ende hy bleef mi soo inghedruickt / dat die
 gheleden zijnde meer dan sessentwintigh jaeren /
 mi eben-twel dunckt dat ick hem noch teghen-
 woordigh hebbe. Ick was seer verschriickt ende
 gheturbeert / ende en wilde niet meer gaen by
 den persoon daer ick te bozen mede was conber-
 ferende. My dede groot achterdeel / dat ick niet
 en twist datmen yet const sien anders dan met de
 dogen des lichaems : ende den vjant hielp daer
 toe dat ick't alsoo soude meynen / ende dat ick
 mi soude laten boozstaen dat het onmoghelijck
 was / ende dat het maer fantasije en was / ende
 dat het mocht den duyvel wesent / ende andere
 dieghelijcke dinghen : nochtans mi bleef een
 opinie

opinte by dat het Godt was / ende dat het gheen fantasije en was ; niettemin om dat het niet en was nae mijn sinnelijcke affectie / liet ick my booztaert dat het ontwaerachtigh was : ende overmits ick het aen niemant en derfde communiceren / ende dat ick oock seer gheimpoptuneert werde / door dien men my verskerde dat gheen quaedt in ghelegghen en was met alsulcken persoon te hanteren / ende dat ick daer gheen eer aen en verloos / maer veel meer conste winnen / begaff ick my wederom tot deselve conversatie / ende op andere tijden noch tot andere : want het liep veel jaeren aen / dat ick my in dese schadelijcke recreatie oeffende ; mits my niet en docht (soo ick daer in was) dat sy soo quaet was als sy was / al was 't dat ick altemiets claerlijck sagh dat sy niet goet en was : maer gheen van altemael en was my soo groote occasie van verstroytheyt als dese daer ick af sprake / want ick groote affectie tot haer hadde.

Doen ick eints noch op eenen anderen tijt met de selve persoon was / saghen wy tot ons comen (ende andere personen / die daer waeren / sagen't oock) een dinck ghelijck een groote padde / met veel meerder raffigheyt / dan sy plegghen te gaen. Ick en can niet verstaen / hoe dat in dien cant / van daer sy quam / alsulcken ghedierte const in't midden van den dagh wesen / ende noyt en was sy daer meer gheweest : ende nae het ghene dat dit in my wzochte / dunckt my dat niet sonder mis-
E
sterie

sterie en was / ende oock en hebbe ick 't noyt con-
nen vergeten. Och grootheydt Godts / met wat
een voorzorghe ende barmhertigheydt waerdu
my bermanende in alle manieren / ende hoe lut-
tel baette't my !

Ick hadde daer een Nonne van mijn maegh-
schap / een oude ende groote dienersse van Godt /
ende seer heyligh van leben. Dese vermaende
my oock somtijds : ende niet alleen en gheloofde
ick haer niet / maer ick twierdt op haer ghestoortz
ende my docht dat sy daer schandael uyt nam
sonder reden. Dit verhaele ick / op dat men magh
verstaen mijn boosheydt / ende de goetheydt
Godts / ende hoe grootelijcks ick de helle ver-
dient hadde dooz soo groote ondancckaerheydtz
ende oock op dat / is het saecken dat Godt alsoo
schijckt ende hem belieft / dat dit met der tijdt eeni-
ghe Nonnen comen te lesen / sy haer aen my ma-
ghen spiegelen. Ende ick bidde haer om de liefde
Godts / dat sy alsulcke recreatien schoutwen. En
och oft het sijne Majesteit beliefde dat eene van
allen dooz my mochte tot kennisse comen / in
plaetse van vele als ick bedzoghen hebbe / seggen-
de haer dat het niet quaet en was / ende haer ge-
rust maeckende van een soo grooten perijckel / dooz
de blintheydt daer ick in stack : ende al en was
mijn intentie niet haer te bedzieghen / nochtans
dooz het quaedt exempel dat ick hen gaf / soo ick
geseyt hebbe / was ick dozsaecke van veel quaets /
niet pensende dat ick soo grooten quaet dede.

Doen ick sieck was / gheboelde ick in de eerste
 daghen eer ick my selven cost gheregeren / in my
 een seer groote begheerte om andere te helpen tot
 der deught / welck is een gheimeyne tentatie van
 de ghene die eerst beghinnen / al is 't dat het my
 wel verginck. Overmits ick mijnen Vader soo
 seer beminde / soo was alle mijn begheerte dat hy
 de selve deught mochte hebben / die my docht dat
 ick hadde van te bidden : want my docht dat in
 dit leven gheen meerder deught en cost ghetoesen
 dan het bidden. Alsoo dat ick van verre ende door
 omweghen begost te besorgen dat hy hem tot het
 ghebedt soude begheben. Ick gaf hem boeckken
 die daertoe dienden : ende mits hy soo deughde-
 lijk was / ghelijck ick gheseydt hebbe / soo beviel
 hem dese oeffeninghe soo wel / dat hy binnen vijf
 oft ses jaere (soo my dunckt dat het twesen magh)
 soo verre gheromen was / dat ick den Heere groo-
 telijcks daeraf danckte / ende in mijn herte een
 sonderlinghe blijdschap gheboelde. Hem qua-
 men seer groote swaerigheden van alle soorten
 over / ende hy verzoeghse altemael met seer groo-
 te ghestadighepdt. Hy quam my dickwils be-
 soecken / mits hy groote ghenoechte nam in te
 spreken van Goddelijcke dinghen. Maer naede-
 mael dat ick soo verstroyt ginck / ende sonder te
 bidden / soo ick sagh dat hy meynde dat ick de sel-
 ve was die ick plagh te wesen / en cost niet boozhy
 oft ick moest hem de waerhepdt segghen : want
 ick was een jaer ende meer ghetwest sonder te
 E z bidden /

bidden / my laetende boozstaet dat 't meerder oot-
 moedighjeydt was. Ende dit / soo ick naeder-
 handt seggheti sal / was de meeste tentatie die ick
 hadde / dooz de twelcke ick my teertemael ginck
 bederven : want dooz het ghebedt / al was 't dat
 ick Godt den eenen dagh vergramde / quam ick
 wederom tot my selvest op andere daghen / ende
 troock my meer af vande quaede occasie. Alsoo
 dan den goeden man hievmede doende was / en
 cost ick niet gelijde dat hy soo verdoolt was / pey-
 sende dat ick met Godt haanteerde ghelijck ick
 plagh / ende oversulckes seyde ick hem / dat ick nu
 niet meer was biddende / maer ick en seyde hem
 de reden niet. Ick staeck het op mijn sieckten / de
 twelcke ick altyds / al was 't dat ick ghsnas van
 de groote sieckte / tot noch toe ghehadt hebbe /
 ende zijn noch wel groot / hoewel sy ober een poo-
 se wat ghemindert zijn / maer sy blijven by my in
 vele manieren. Bijsonder was ick twintigh iae-
 ren lanck ghewoon alle morgghen ober te geben /
 soo dat ick tot nae den noen niet en const onbij-
 ten / ende altemet noch laeter : ende sedert dat icks
 dickwilder t'onsen Heere ghegaen hebbe / is dat
 'sabonts laet te doen eer ick slapen gae / met veel
 meerder pijn / soo dat ick my daertoe moet ver-
 wecken met bedercks ende andere dingen / want
 als ick dat achterlaete / soo lijde ick groote pijn.
 Ende noyt en ben ick / soo my dunckt / sonder
 veel pijnen / die oock altemet wel groot zijn / bij-
 sonder aen't hert : maer de sieckte die my seer dic-
 twils

wils plagh te oberballen / comt my nu seer selden
 aen. Van lammighejdt / ende andere siekten
 van coorsen die ick dickwils plagh te hebbe / bin-
 de ick my verlost. Het is nu wel acht jaeren ghe-
 leden / dat ick soo luttel bzaeghe nae dese siekten /
 dat ick my oock dickwils verbljide / latende my
 boozstaen dat den Heere daer eenigh behaghen
 in heeft. Dusdan gheloofde my mijneu Vader /
 dat dit de oorsaccke was / ghelijck hy niet ghe-
 woon en was te lieghen : ende ick en hadde oock
 niet behoozen te liegen / nae den eyfch van 't ghe-
 ne dat ick met hem handelde. Ick seyde hem / om
 dat hy my te beter soude ghelooben (want ick
 sagh wel dat ick gheen ontschuldighen en hadde)
 dat ick ghenoegh bede / dat ick den Choos const
 dienen : hoewel oock dit gheen ghenoeghsame
 redenen was om yet achter te laeten ; want tot
 het gebedt en is gheen lichamelijcke sterckte van
 noode / dan alleenlijck liefde ende ghewoonte /
 want de Heere gheeft altoos bequamigheyt / is 't
 dat wijse soecken. Ick segghe / altoos : want al
 hoewel dat dooz diversche occasiē ende dooz sieck-
 te dickwils belet wrodt de eensaemhejdt / soo en
 laet men daerom niet te hebben anderē tijdt ende
 ghelegghentheden die daertoe bequaem zijn / oock
 inde sieckte ende onder de occasien selve. Dat is
 een waerachtigh ghebedt / als een siele liefde
 heeft. In het lijden op te offeren / ghedachtigh te
 wesen vooz wien datmen lijdt / ende hem daer
 in te bevenighen met den wille Godts / ende

in duysent andere dinghen die te hoz en comen/
 hier werckt de liefde: want devotte en moet niet
 gheen ghewelt ghecregen worden als 't tijdt is
 van eenfaemheit / oft anders en is het gheen de-
 votie. Met een weynigh neefstighets ber-
 rijghtmen groot goet / ten tijde als de Heere door
 het lijden ons afneemt den tijt van bidden; ende
 ickden / abonbebbe 't alsoo bels ick een goede con-
 scientie hadde. Maer mijnen Vader door de goede
 opinie die hy van my hadde / ende de liefde die
 hy my droegh / ghelooftde my in als / jae hy had-
 de noch medelijden niet my. Maer doen hy nu
 ghecomen was tot soo hooghen staet / soo en bleef
 hy by my niet meer soo langh / maer soo by my
 ghestien hadde / soo ginc hy door; want hy seyde
 dat het verlozen tijdt was: ende mits ick dien
 oberzoocht in andere ijdelheden / soo en vraggh-
 de ick daer oock niet veel nae. Ten was niet met
 hem alleen te doen / maer noch in sommige ande-
 re persoonen / die ick raedde dat sy hun souden be-
 gheven tot het ghebedt / oock ter wijlen ick in die
 ijdelheden was stekende. Als ick sagh dat sy
 gheerne baden / seyde ick hen hoe dat sy souden
 connen mediteren / ende het profiteerde hen /
 ende ick gaf hen boeckken daertoe; want dese be-
 gheerte / dat andere persoonen Godt souden die-
 nen / hadde ick / alsoo ick gheseyt hebbe / van doen
 ick my eerstmael begaf tot het gebedt. My dochte
 dat / aenghestien ick den Heere niet en blende / ge-
 lijck ick wiste dat ick doen moest / enimmers niet
 en

en soude verlozen gaen het ghene dat sijne Maesteyt my gheleert hadde / ende dat hem andere booz my souden dienen. Ick segghe dit / op datmen sien magh de groote verblintheyde daer ick in stack / latende my selven verlozen gaen / ende arbejdende om andere te winnen.

Op desen tijt creegh mijnen Vader een sieckte daer hy af stierf / de welcke sommighe daghen duerde. Ick ginck hem bijstaen / wesende meer sieck nae des te le dan hy nae het lichaem / in mijne vele ijdelheden / maer niet in sulcker boeghen / dat ick soude ghesteken hebben in doods sonde / booz soo veel als ick mercken const / gheduerende alle desen meest verlozen tijdt dien ick segghe; want hadde ick sulcks gheweten / gheensins en hadde ick daer in ghebleven. Ick verdroegh redelijcken arbejdt in sijn sieckte : ick gheloof dat ick hem eenighsins boldede booz het ghene dat hy booz my gheleden hadde in mijne sieckten. Al was ick selve cranck genoegh / nochtans maecte ick myselven cloeck : ende hoetwel ick hem gemissende / mede doock gemisde allen het goet ende lieffelijckheydt die ick gheduerighlijck van hem ontfinck / soo was ick soo triel ghemoet / dat ick hem de minste pijn niet en liet mercken / ende hiel my / tot dat hy quam te sterben / al oft ick niet een sier gheboekt en hadde; daer my nochtans docht / datmen my de siel uyt het lichaem trock / als ick hem sagh sijn leven eynden / mits ick hem seer lief hadde. Het was een saecke om

Godt te lobben / te aensien de doot die hy sterf;
 ende de begheerte die hy hadde en te sterben.
 De bemaninghen die hy ons gaf/nae dat hy het
 Heyligh Olyf ontfangen hadde / waeren / dat hy
 ons beval dat wy vooz hem souden bidde / op dat
 Godt hem soude wilke barmhertigh wese / dat wy
 Godt altyts souden dienen / ende dat wy souden
 considereeren dat het al verganckelijck was. En
 met traenen verclaerde hy ons het groot berout
 dat hy hadde / van dat hy Godt niet ghedient en
 hadde: dat hy wel hadde ghewilt een Religieus
 wesen / ick wil segghen gheweest te hebben / van
 de stranghste dier waeren. Ick houde vooz seer
 seker / dat vijftien daghen te vozen den Heere
 hem te kennen ghegeuen heeft / dat hy niet lan-
 gher en soude leven / want te vozen / al was hy
 sieck / nochtans en peysde hy op het sterben niet:
 daer naer al hadde hy groote beternisse / ende dat
 de Medecijns sulcks seyde / soo en pasten hy doch
 op hun segghen niet / maer hy arbeydde om sijn
 siel wel te schicken. Sijn principael sieckte was
 seer groote pijn der schouderen / die hem noyt en
 verliet / ende altemet perste sy hem soo seer / dat sy
 hem seer benautvt maecte. Ick seyde hem / aen-
 ghesien dat hy soo devotelijck ghelwoon was te
 overpeysen hoe dat onsen Salighmaecker het
 Cruys op sijn schouderen droegh / dat hy soude
 peysen / dat sijne Majesteit hem wilde een wey-
 nigh te proeben gheuen van 't ghene dat hy dooz
 die pijn gheleden hadde. Hy wierdt daermede
 soo

soo ghetroost / dat my dunckt dat ick hem noue
 meer en hoorde claeghen. Hy lagh dzy daghen
 sonder verstant: maer op den selven dagh dat hy
 stierf / soo gaf de Heere hem dat soo gheheel we-
 derom / dat hy verwondert waeren / ende bleef
 hem by / tot dat hy in 't midden van den Credo /
 dien hy selve las / sijnen gheest gaf. Hy sagh ge-
 lijck eenen Enghel / soo my dan docht dat hy
 oock was by maniere van segghen / nae de siele
 ende haer ghesteltenisse / die seer goet was. Ick en
 weet niet waertoe ick dit geseyt hebbe / ten waere
 om meer te beschuldighen mijn snootheyt / mits
 dat ick ghesien hebbe alsulcken doot / ende ge-
 kent alsulcken leven / ick het mijne hadde moeten
 beteren / om in yet ghelijck te wesen alsulcken
 vader. Sijnen Biechtvader / die een Predickheer
 was / een seer gheleert man / seyde dat hy niet en
 twijfelde oft hy soude recht nae den Hemel gaen /
 want hy nu sommighe jaeren lanck sijn biechte
 ghehoort hadde / ende prees seer sijn suuberheydt
 van consciencie.

Desen Predickheer / die seer goet ende Godt-
 preefende was / hielp my wonderlijck seer / want
 ick biechte my aen hem / ende hy nam den last
 aen van mijn siel te helpen / ende my te kennen te
 gheben de berderffenisse daer ick in stuck. Hy dede
 my t'onser Heere gaen alle beerthien daeghen /
 ende makende met hem allenghskens meerder
 kennisse / begonst ick hem te spreken van mijn
 ghebedt. Hy seyde my / dat ick dat niet en soude

achterlaeten / want dat my dat veel soude helpen: ende alsoo begost ick my wederom daertoe te begheben / maer niet my af te trecken van de occasien / ende noyt en verliet ick het ghebedt meer. Ick leefde een seer pijnlijck leven / want in 't ghebedt verstonc ick meer mijn fouten. Van d'een sijde riep my Godt / ende van d'andere volghde ick de werelt: ick bondt groote ghenoeghen in Goddelijcke dingen / ende my hieldē ghebonden de weerlijcke. My dunckt dat ick wilde t'samen doen accorderen dese twee dinghen die malcanderen soo contrarie ende als gheswozen vijanden zijn / te weten een gheestelijck leven / ende sinnelijcke ghenoeghen / recreation / ende tijtverghetingshen. In het ghebedt lede ick groote pijn / want den ghrest en was gheen meester / maer een slabe; ende alsoo en cost ick my in my selven niet in sluyten (welck nochtans was de maniere die ick hiel in 't bidden) sonder t'samen oock met my in te sluyten d'ysent ijdelheden. Ick broecht alsoo vele jaeren over / soo dat ick my nu verwondere / hoe een siel dit cost verdraeghen / sonder d'een oft d'ander te laeten. Ick weet wel dat aldoen in mijn macht niet en was het ghebedt te laeten / want my hielde vast door sijn ghenaden / de ghenē die my noch vele andere meerders begeerde te verleenē!

Och! dat ick conde uytsprecken wat occasie dat de Heere my in desen tijdt afnam / ende hoe dat ick my wederom daer in ginck seken / ende van
wat

wat perijctelen van teenemael mijn welbaeren
 te verliefen hy my verlostē; hoe dat ick wercken
 dede die te kennen gaben Wien ick was / ende hoe
 de Heere mijn quaetheydt bedeckte / ende eenighe
 cleyne deught ontdeckte / als ick die hadde / ende
 deselve dede groot schijnen in de ooghen van alte-
 mael / alsoo dat sy my altoos groot achteden !
 Want al was 't dat altemet mijn ydelheden uyt
 schenen / nochtans mits sy andere dinghen sa-
 ghen die goetd schenen te wesen / en geloofden sy's
 niet. Ende de reden moest wesen / dat de Kenney
 van alle dingen hadde voorszien dat het alsoo van
 noode was / op dat sy in die saecken die ick daer
 nae ghesproken hebbe van Godt te dienen / my
 soudē eenigh gheloof gheven. Ende sijn opper-
 ste mildtheydt aensagh niet mijn groote sonden /
 maer de begeertē die ick dicwils hadde om hem
 te dienē / ende dat my leet was dat ick geen ster-
 theydt in myen hadde om 't selve te volbrēnghen.

Och Godt mynder sielen saeligheydt / hoe sal
 connen weghen de ghenaden die ghy my aende-
 det in dese jaeren? ende hoe dat inden tijdt dat ick
 u meest vertoznde / ghy my in cozter spatie bereet
 maecte / met een seer groot leedtwesen / om te
 proeben uwe lieffelijckheden ende ghenaden !
 Om de waerheydt te segghen / ghy mijnen Co-
 ningh / naemt tot een middel de alder-delicaetste
 ende swaerste castijdinghe die my hadde mogen
 toecomen / als die wel wiste wat my alderpijn-
 lijckst soude wesen. Met groote lieffelijckheden
 castijd-

castijdd ghy mijn sonden. Ende ick en meyne niet dat ick sotten clap uyt slae / al is 't dat ick nu wel nae mijn verdienste behoorde sot te wesen / als ick wederom op een nieuwe indachtigh woerde mijner ondancckaerheyt ende boosheyt. Het was my soo veel te pijnlijcker nae mijn natuerlijcke conditie / ghenaeden te ontfanghen als icks in groote schulden gheballen was / dan het hadde gheveest castijdinghe te ontfanghen ; om dat my sekerlijck dunckt / dat een weldaet my meer te niet dede / beschaaemde ende bestwaerde / dan veel sieckten met andere swaerigheden t'samen : want dit laetste sagh ick wel dat ick verdient hadde / ende my docht dat ick wat voldede booz mijn sonden / al was 't altemael luttel / gheleken by de menigthe van mijn sonden. Maer te sien dat ick nieuwe gaben ontfinc / voldoende soo quaelijck boozde boozledene / is booz my altoos een seer afgrijpselijck toornent / ende ick gheloof boozwaer dat het aldus oock is booz een peghelijck die een luttel kennisse oft liefde Godts heeft : ende dat moghen wy hier ghenoegh mercken uyt eenen deughdelijcken aert oft conditie. Hier waeren alle mijn tranen ende mijn gramschap / siende wat ick ghevoelde / ende dat ick niettemin als op de cant was om wederom te vallen / al was 't dat mijn booznemen ende goede begheerten als doen / dat is booz die poot / vast ghenoegh waeren. Och wat een groot quaet is het een siel alleen te wesen tusschen soo veel perijckelen ! My
dunckt

bunckt hadde ick yemant ghehadt met wien ick dit altemael hadde moghen tracteren / dat het my gheholpen soude hebben om niet wederom te vallen / ten minsten dooz schaemte / aenghesien dat ick die vooz Godt niet en hadde.

Daerom soude ick raeden den gheiten die 't ghebedt hanteren / principlijck in 't beghinsel / dat sy souden vziendtschap ende familiariteyt maecten aen andere persoenen die hun met het selbe betommeren. Het is van grooter importantie / al en waer't maer om d'een d'ander te helpen met hun ghebeden / ick laet staen menigh ander profijt dat daer uyt comt. Ende ick en weet niet waerom (mits dat men dooz weerelijcke conversatien ende toeghenegentheden / al en zijn sy niet seer goet / soeckt vzienden te maecten / om met hun vzielijck te moghen spzeken / ende om meerder vzeught te scheppen uyt het vertellen van de ijdele behaeghelijckheden des werelts) men niet en soude moghen toelaeten / dat de ghene die begint Godt waerachtelijck lief te hebben / ende hem te dienen / soude moghen met yemander communiceren sijn ghenoechten ende swaerigheden de welcke hebben de ghene die hun begeven tot het ghebedt: want is 't saecke dat dit oprechtelijck is vziendtschap met Godt te maecten / soo en heeft hy gheen perijckel van ijdel glorie: ende alsoo saen als hem d'eerste betveginghe sal bestrijden / soo sal hy daer uyt woestelen niet verdiensten. Ende ick gheloof / dat de ghene die
met

met sulcker intentie daer af spreken ende tracteren sal / sal profijt doen aen sijn selven / ende oock de ghene die hem hoozen sullen / ende sal gheleerder worden / soo dooz te hoozen / als dooz te onderwijfen sijn vzienden. De ghene die ijdel glozie sal hebben in hier van te spreken / sal die oock hebben in devotelijck misse te hoozen / is 't datmen hem siet ; ende in andere dinghen te doen / de welcke hy schuldigh is te doen wilt hy booz een Christen mensch gehouden worden / ende nochtans daerom gheenssens en moeten achterghelaeten worden om 't perijckel van ijdel glozie te schoutwen. Want dit dan van soo grooter importantie is booz de sielen die niet versterckt en zijn inde deught (met dat sy soo vele teghensegghers hebben / ende andere die hun beste doen om hun tot het quaet te stieren) dat ick niet en weet hoe icks dit ghenoech soude comen verheben ; soo danckt my dat den vijandt dit opghenomen heeft booz een practijck / als een saecke daer hem seer vele aen ghelegghen is / te weten / dat de goede hun soo grootelijck souden verberghen / op datmen niet en mercke dat sy Godt begheven waerachtelijcks te beminnen ende te believen ; ghelijck hy ter contrarien de quade berweckt om hun oneerlijcke begheerten te ontdecken ; het welck nu soo ghemeyn is / dat het schijnt datmen 't neemt booz een fraepijgheyt / ende men openbaert desonden die men in dit stuck teghen Godt is doende.

Ick en weet niet oft vafernye is / 't ghene ick segghe:

segghe: is het alsoo / soo beliebe u Gectw. dit te
 scheure; ende en is 't niet alsoo / soo bidick u / wilt
 toch mijn slechtighepdt helpen / ende hier noch
 meer bijboegen. Want de dinghen die den dienst
 Godts aengaen / zijn nu soo seer verflautwt / dat
 van noode is / dat de ghene die Godt dienen
 malcanderen bijstaen om boozt te moghen gaen;
 soo seer woordt nu gheacht ende boozt goet ghe-
 houden / datmen in ijdelheden ende in ghenoegh-
 ten des werelts wandelt: ende hier en is nie-
 mant af verwondert: maer als hem permant be-
 gint tot Godt te begheben / daer zijnder soo veel
 die daer teghen murmureren / dat van noode is
 datmen gheselschap soecke om hem te bescher-
 men / tot datmen nu soo sterck zy dat eenen niet
 en verdziete te lijden; soo anders / sal men hem
 in groote benauwtheypdt bevinden. My dunckt
 dat dit de reden is dat sommighe Heplighen nae
 de woestijne ghegaen zijn: ende het is een specie
 van ootmoedighhepdt / hem selven niet te betrou-
 wen / maer te ghelooven / dat Godt helpen sal om
 te gheraken by alsulcke daer men mede verkee-
 re / ende de liefde wast dooz de ghemeynschap.
 Ende daer zijn noch andere dupsent profijte-
 lijckheden die ick niet en soude verben segghen /
 't en waere dat ick dooz experientie grootelijcks
 beproeft hadde hoe veel hier in ghelegghen is.
 't Is wel waer / dat ick de aldercranckste ende al-
 derquaetste ben van alle die ghebozen zijn / maer
 ick gheloove / dat hy niet verliesen en sal / die
 hem

hem berootmoedigende / al is hy sterck / heft
 dat nochtans niet en laet voorstaen / ende liever
 heeft te ghelooven den ghenen die hier af expe-
 rientie heeft. Wan my weet ick te segghen / 't en
 waere dat den Heere my dese waerheyt hadde
 gheopenbaert / ende middelen verleent om seer
 bickwils te spreke met personen die het ghebedt
 hanteren / dat ick nu vallende nu opstaende rechte
 tiae de helle ghebieren soude hebben: want om te
 vallen hadde ick vglenden ghenoech die my daer
 toe hielpen; naer om op te staen bondt ick my
 soo alleen / dat ick my nu verwondere / hoe dat ick
 niet altoos en bleef neder ligghen. Ende ick
 dankte de barmhertigheyt Godts / want hy al-
 leen was die my de handt gaf; ghebenedijt moet
 hy zijn inder eeuwigheyt. Amen.

HET VIII. CAPITTEL.

Sy vertoont hoe seer haer profiteerde om haer
 siele niet te verliezen, dat sy het ghebedt niet
 teenmael en verliet; ende hoe schoonen
 middel het is om vvederom te vercrijghen 't
 ghene dat verloren is. Sy raedt eenen yegho-
 lijcken dat te ghebruycken. Sy toont hoe
 grooten gevvin dat het is: ende dat, al en sou-
 demen daer in niet volherden, het nochtans
 een groot goet is voor eenighen tijdt gheniet
 te hebben van een soo costelijck juuveel.

Niet sonder reden hebbe ick soo seer overtwe-
 ghen desen tijdt van mijn leven / midts ick
 wel

tiel sie / dat niemant ghenoechte en sal binden in
 een soo snooden dinck te aensiē. Ende boozmaer/
 ick wilde wel dat de walghe van my hadden alle
 de gherte die dit sullen lesen / aensiende een soo
 hartneckighe siele / ende soo ondanckebaer tot den
 ghenen die haer soo veel gratien verleent heeft.
 Ende ick wilde wel oozlof hebben / om te seggen/
 hoe dickwils ick in desen thdt Godt vergat/
 mitsdien ick niet en steunde op dien vasten pi-
 laer des ghebēds. Ick dreef in dese tempeestach-
 tighē Zee bycāns twintigh jaeren lanck al val-
 lende / dan wederom op staende / hoe wel quae-
 lijck ghenoech / aenghesien ick wederom quanti-
 te vallen / ende sulcks in een leven soo onvol-
 maect / dat ick gheensins en achtēde de daeghe-
 lijcksche sonden; ende de dootelijcke / al was't dat
 ickse vreesde / en wachte ick niet ghelijck het be-
 hoorde / aenghesien ick my niet afen trock van
 de perijckelen. Ick magh segghen / dat dit een van
 de pijnlijckste leuenen is als my dunckt datmē
 soude connen ghepeysen : want ick en hadde van
 Godt gheen ghenieten / noch ick en vondt oock
 gheen ghenoechte in de werelt. Doen ick in de
 ghenoechten des werelts was / soo was my een
 groote pijn / te overdencken wat ick Godt schul-
 digh was : als ick met Godt was / soo maect-
 ten my de begheerlijckheden des werelts onghē-
 rust. Dit is een soo pijnlijcken strijdt / dat ick
 niet en weet hoe ick dien een maent lanck hebbe
 connen verdraeghen / ick laet staen soo veel jae-

ren. Nochtans bemerk ick claerlijck de berm-
 hertigheyt die den Heere my dede / dat / hoe snel
 ick inde wereldt verkeerren moeste / niet te min
 stoutigheyt hadde om te bidden : Ick segghe nu
 stoutigheyt ; want ick en sie niet / tot wat dinck
 van de wereldt die meer van noode is / dan om
 verraderije te doen teghen sijnen Coninck / we-
 tende dat hy't weet / ende hem altoos booz oogen
 hebbende. Want alhoewel wy altyts booz de oo-
 ghen Godts staen / dunckt my nochtans dat het
 op een ander maniere is met de ghene die het ge-
 bedt hanteren : want sy mercken dat sy sien den
 ghene die hun siet / daer d'andere moghelijck
 sommighe daeghen sullen zijn sonder eens te o-
 verdencken dat hun Godt siet. Het is wel waer /
 dat onder dese jaeren veel maenden waeren / ende
 ick meyne altemet wel een gheheel jaer / dat ick
 my wachte van Godt te bergrammen / ende ick
 begaf my veel tot het ghebedt / ende dede eenighe
 jae veel diversche neerstigheden om hem gheest-
 siens te bergrammen / (om dat al het ghene / dat ick
 schryve / vast gaet / soo vertel ick dit nu ;) maer
 wy ghedenckt seer luttel van dese goede daghen /
 ende alsoo moeten sy wel luttel wesen / ende seer
 veel de quade ; emmers luttel daeghen liet ick
 boozby gaen sonder langhe poosen tijts te biddē /
 't en waere dat ick seer cranck oft seer belet was.
 Als ick sieck was / stondt ick beter met Godt :
 ende ick besorghde dat het oock alsoo soude wesen
 met de ghene die met my hanteerden ; ende ick
 badt

badt den Heer daerom / ende sprack seer dick-
 twils van hem; soo dat nu / uytghesteken het
 jaer dat ick gheseyt hebbe / in achtentwintigh
 jaeren dat gheleden is dat ick t'ghebedt begoft te
 veffenen / ick meer dan de achthien gheleden heb-
 be desen strijdt ende bataille van te hanteren met
 Godt ende met de werelt. In de andere jaeren/
 die my nu resteren te verhaelen / wiert de oorzae-
 ke des strijts verandert / al en was hy niet cleyn:
 maer want ick doel was / alsoo ick meyne / in den
 dienst Godts ende kennisse van de ijdelhejdt des
 werelts / is hy my teenemael soet ghetveest / ghe-
 lijck ick boordaen segghen sal. De reden dat ick
 alle dese dinghen soo vertelt hebbe / is ten eersten/
 op dat / ghelijck ick gheseyt hebbe / men sien
 magh de berinhertigheyt Gods ende mijn on-
 danckbaerheyt; ende ten tweeden / op dat men
 verstaen magh de groote gratie die Godt een sie-
 le aendoet / als hyse bereet maect om uyt der
 herten te bidden / al is't dat sy soo bereet niet en
 is / als wel van noode waere. Ende is het dat sy
 daerin persevereert / wat sonden / tentatien / ende
 stronckelingen den vijant in duysent manieren
 haer sal boozstellen / houde ick booz seker dat den
 Heere haer sal trecken tot de haben der saelig-
 heyt / ghelijck hy my / alsoo het nu schijnt / ghe-
 trocken heeft: sijne Majestejt wille believen / dat
 ick my wederom niet en bzenighe tot verderffe-
 nisse. Veel heylighje ende goede personen hebben
 beschreben / wat een groot goet dat heeft de ghe-

ne die hem in 't ghebedt oeffent / ick niepnie frivwendigh ghebedt / ende des herten / de Heere zy daerbooz ghebenedijt. Ende by aldien dit soo niet en waere / al ben ick weynigh ootmoedigh / nochtans en ben ick soo hoobeerdigh niet / dat ick daer van soude derben sprekten.

Van het ghene dat ick dooz experientie hebbe / magh ick segghen / ende is / dat / wat quaet hy doet die het gebedt begonst heeft te oeffenen / hy't eventwel niet en laete / aenghesien het een middel is / dooz het welcke hy hem wederom can tot betternisse keeren / ende sonder dat sal 't hem veel swaerder vallen. Ende dat hy wachte / dat den bijandt hem niet en tentere in sulcker voeghen als my / om het selve te laeten dooz ootmoedighheyt. Dat hy vastelijck gheloobe / dat de woorden des Heeren niet en connen faelgeren / is 't dat wy comen tot oprecht berouwt / ende een vast propoost maecten van hem niet te vergramme / dat hy hem wederom keert tot d'eerste vrientschap / ende ons verleent de ghenaden die hy te voren verleende / ende altemet noch veel meerdere / is 't dat het leet-wesen dat verdient. Ende soo wie het ghebedt noch niet begonst en heeft te oeffenen / dien bidd' ick om de liefde des Heere / dat hy niet en derbe een soo groot goedt. Hier en is niet te vreesen / maer meer te wenschen : want al en soude hy niet voortgaen / ende hem niet pozren om te comen tot de volmaecktheyt / om te verdienen de soetigheden ende lieflijckheden die den Heere

Heere gheeft den genen die sulcks doen; ten minsten sal hy soo veel winnen / dat hy sal comen tot kennisse van den wegh die nae den heimel leydt; ende is 't dat hy persebereert / soo betrouwe ick op de barmhertigheyt Godts / dat hem niemant oyt booz eenen vrient betrosen heeft / dien hy 't niet betaelt en heeft; want soo my dunckt / en is het inwendigh ghebedt des herten anders niet / dan van vriendschap te tracteren / ende dickwils in ons eenighedyt sprekten met den ghenes die wy weten dat hy ons lief heeft. Ende is het dat ghy hem noch niet lief en hebt (want op dat de liefde waerachtigh wese / ende op dat de vriendschap blijve dueren / is van noode dat de conditien der minnaeren van beyde sijden over een comen: en de conditie des Heeren weetmen wel dat gheen ghebzeck en can hebben / maer de onse is gheleghen in ghebzeckelijck / sinnelijck ende ondancbaer te wesen; ende daer door comt het dat ghy u selven niet en cont begheben om hem soo seer te beminnen / want hy en is van uwer conditie niet) siende niettemin hoe seer u van noode is sijn vriendschap / ende hoe seer hy u bemint / verdraeght desen arbeeydt van dickwils te hanteren met den ghenen die soo verscheyden van u is.

Oneyndelijcke goetheyt van mijnen Godt! my dunckt dat ick u sie / ende in dier voegen my siet. O vermaeck der Engelē / ick wilde wel / als ick dit sie / my selbē te niet doen in u lief te hebben! Hoe seker is het doch / dat ghy verdraeght den ge-

nen die u niet en verdraeght / om dat ghy met hē
 wesen soudet! Och wat eenen goeden vrient heeft
 hy aen u / o Heere / hoe seer vermaectt ende ver-
 draeght ghy hem! Ghy verwacht dat hy hem
 voeghenae utwe conditie / en daerentusschen ver-
 draeght gy de sijne. Ghy neemt op rekeninghe / o
 Heere / de poosen die hy u lief heeft / en om het be-
 rouw van eenen ooghenblick vergheet ghy wat
 hy teghen u misdaen heeft. Ick hebbe dit clær-
 lijck in my bemerckt / ende icken weet niet / o
 mijnen Schepper / waerom de heele werelde
 haer niet en pozt tot u te comen dooz dese parti-
 culiere vrientfchap. De quaede / die van utwe
 conditie niet en zijn / moesten tot u comen / op dat
 ghy hun soudet goet maecten. Om dat sy u dan
 moghen verdragen / soo weest met hen ten min-
 sten twee uren 'sdaeghs / alen soudē sy met u an-
 ders niet wesen / dan met duysent spertelingen
 van sorghevuldigheden ende ghepeusen des we-
 relts / ghelijck ick dede. Om dit ghewelt dan
 dat sy hun aendoen in te willen wesen in soo goe-
 de gheselschap (want sy niet meer en vermoghen
 in 't beghinsel / ende altemet oock noch langh
 daernaer) soo belet ghy / o Heer / de duybels / dat
 sy hen niet en ghenaecken / ende dat sy daghe-
 lijcks onstercker worden teghen hunlieden / ende
 ghy verleent hen sterckheyde om de duybels te
 herwinnen: want ghy en neemt jae niemands
 het leven (o Leven van alle levens) van de ghe-
 ne die hun op u betrouwen / ende die u tot hun-
 nen

nen vrentdt verkiesen : jae ghy vermeerdert het
 leven des lichaems dooz meerder ghesontheydt/
 ende verleent het selve nae der sielen. Ick en can
 niet verstaen wat het is daer booz dat vreesen de
 gene/die ontsien hun te begheben tot het intwen-
 digh ghebedt/noch en weet waer sy af verbaert
 zijn. Den duyvel doet dit om ons verbaert te
 maecten/ ende inder waerheydt om ons quaedt
 aen te doen : namentlijck als hy my vreesen in-
 jaeght om niet te peysen op 't ghene dat ick te-
 ghen Godt misdaen hebbe/ende hoe veel ick hem
 schuldigh ben / ende dat daer een helle ende eenen
 hemel is/ ende wat eenen grooten arbeit en pijn
 ne onsen Salighmaecker booz my geleden heeft.

Dit was alle mijn ghebedt / ende heeft dat al-
 toos getweest als ick noch wandelde in de perij-
 kelen/ ende hier op peysde ick als ick coste. Ende
 sommighe jaeren lanck was ick seer dickwils
 meer besigh in te wenschen dat de ure mocht ge-
 passeert zijn / (soo dat ick my voeghde om te luy-
 steren/wanneer dat de ure soude slaē) dan om my
 te bekommeren in andere goede dingen. En ick
 en weet niet wat swaere penitentie men my sou-
 de hebben connen te bozen leggen / die ick dick-
 wils niet liever soude ghedaen hebben / dan my
 in eenigheyt te vertrecken om te bidden. Ende
 boozwaer het ghewelt dat den vijandt oft mijn
 quade ghetwoonte my aendede / om dat ick niet
 en soude tot het ghebedt gaen/was soo onverdza-
 ghelijck ; ende de dozesheyt / die ick gheboelde soo

saen als ick in't Oratorie quam / was soo groot
 dat ick my moest behelpen om met gheheelder
 affectie mijns herten (ende soomen seght / en
 hebbe ick gheen cleyne affectie / ende het heeft ge-
 bleken dat my Godt die meerder verleent heeft/
 dan booz een hzoutwe / behalven dat ick die qua-
 lijck besteedt hebbe) my ghetwelt aen te doen/
 ende ten lesten hielp my den Heere. Ende nae-
 derhandt dat ick my dit ghetwelt aenghedaen
 hadde/ bevondt ick in my meerder stilligheydt
 ende soetigheyt / dan somtijlen als ick begeerte
 hadde om te bidden. Aenghesien van den Heere
 sulck een snoode / als ick ben / soo langhen tijdt
 verdraghden heeft / ende men claerlijck bemerckt/
 dat ick hier dooz tot beternisse getomen ben van
 alle mijn quaet ; wat mensche / hoe boos die oock
 is / sal connen breezen ? Want hoe quaedt dat hy
 magh zyn / en sal hy sulcks emmers soo veel jaerē
 lanck niet wesen / nae dat hy van den Heere soo
 menigerhande gratie ontfangen mochte hebbē.
 Oft wie sal derben wantroutwē / aengesien hy my
 soo seer verdraghden heeft / alleenlijck / om dat ick
 sochte en beneerstighde eenige plaetse ende tijt dat
 hy met my soude wesen / en dit dicwils sonder ee-
 nige begheerte / alleenlijck dooz groot getwelt dat
 ick my oft den Heere selke my aedede. Is het dan
 dat den ghenen die hem niet en dienen / maer eer
 bergrammen / het ghebedt soo wel te passe comt /
 ende hen soo grootelijcks van noode is / ende dat
 upt het ghebedt gheen schade comen en can / oft
 die

die soude veel grooter wesen dooz het achterlaten des ghebedts; waerom sullen dat achterlaten de ghene die Godt dienen / ende die hem oock soecken te dienen? Doozwaer ick en can dit niet verstaen / 't en waere dat sy dat deden om met meerderen arbejdt den arbejdt deses lebens te passeren / ende om de deure te sluyten aen Godt / dat hy hen lieden gheen plaisir aen doen en soude. Doozwaer sy deynen my / om dat sy Godt op hun eyghen beurse dienen : want den ghenen die het ghebedt hanteren verschiet den seluen Heere de onkosten / mits dien hy hen booz een weynigh arbejdens sulck contentement verleent / daer sy alen arbejdt mede verdragen connen. Ende want ick beneden breeder spreken sal van de soetigheden die den Heere verleent den ghenen die in 't ghebedt volherden / soo en sal ick daer nu niet af segghen: alleen segghe ick / dat het ghebedt is de poorte ghetweest tot de groote ghenaden die den Heere my verleent heeft: de welcke ghesloten treffende / en weet ick niet hoe hy die verleenen sal; want al wilde hy ingaen om hem te vermaeckē met een siele / ende om haer te vermaecken / daer en is gheen middel / want hy soeckt eene die alleen ende suyper is / ende die begheerte heeft om vermaeckinghen te ontfanghen : Is het nu saecken / dat wy hem veel beletselen doen / ende niet en arbejden om die wegh te nemen / hoe sal hy tot ons comen? ende hoe willē wy dat hy ons groo-
tegratien verleene?

Op datmen dan sien moghen sijn barmhertigheyt / ende hoe seer my ghebaet heeft dat ick niet en hebbe verlaten het ghebedt ende het lesen van goede boecksen / soo sal ick hier verclaren (aenghesien daer soo veel aen gheleghen is datmen dit wel verstaen) den strijdt die den duyvel aen een siele doet om haer te winnen; ende de subtyltheyt ende barmhertigheyt die den Heere ghebruyckt om die tot hem te keeren: ten eynde men hem magh wachten van de perijckelen daer ick my niet af ghetwacht en hebbe. Ende bovenal bidde ick om Godts wille / ende om de groote liefde daer hy ons mede soeckt te winnen ende tot hem te keeren / dat sy hun wachten van de occasien: want eens daer in ghestelt wesende/en hoeftmen niet te betrouwen / daer soo veel vijanden zijn die ons beechten / ende daer in onse cranckheyt soo groot is om ons te connen beschermen. Ick wilde wel dat ick cost beschrijven de ghebanckenisse / daer mijn siele in desen tijt in was stekede: want ick gheboelde wel dat sy ghebangen was / maer ick en wist niet waer in: noch ick en cost oock niet teenemael verstaen / dat het ghene dat mijnen Biechtvader my soo swaer niet en maecten / cost soo quaet ghewesen / als ick't gheboelde in mijn siele. Daer was een die my seyde / soo ick tot hem ginck met woeghinghe der conscientien / dat al waer het dat ick hooge contemplatie hadde / my gheen letsel en costen wesen al sulcke occasien ende hanteringhen. Dit was op't leste / als ick

ick my nu meer was afstreckende door de gratie
 Godts van de groote perijkelen; maer ick en
 schouwde niet teenemael de occasie. Als sy saghen
 dat ick goede begheerten hadde/ende bekommet
 was in 't ghebedt / docht hun dat ick veel dede:
 maer mijn siele verstont wel / dat dit niet ghedaen
 en was 't ghene daer sy in ghehouden was aen
 de ghene dien sy soo veel schuldigh was. Het seurt
 my noch als ick overdencke hoe veel sy ver-
 droegh / ende hoe luttel secours sy ontfincck van
 alle canten / dan alleenlijck van Godt; ende hoe
 groote vryheyt men haer gaf tot alle tijt-verdrif
 ende ghenoeghelijckheyt / met te segghen dat sy
 gheoorloft waren. Maer het toziment dat ick lede
 in de Sermooenen / en was niet cleyn: ende ick
 was seer gheneyghyt om die te hoorzen in der boe-
 gen dat / als ick yemant met vierigheyt ende wel
 sagh predikten / ick tot hem een sonderlinghe lief-
 de creegh / sonder die te maecten / soo dat ick niet
 en weet wie my die was instortende. Noyt en
 docht my bycans eenigh Sermoon soo quaet te
 wesen / oft ick hoorde't gheerne / al was 't dat den
 Predikant nae het segghen van andere / niet wel
 en predickte. Als het Sermoon goet was / soo
 was my dat een sonderlinghe recreatie. Van
 Godt te spreken / oft te hoorzen spreken / en verdoot
 my schier noyt; ende dit nae dat ick het ghebedt
 begost te oeffenen. Van d'een sijde hadde ick groo-
 te ghenoechte in de Sermooenen te hoorzen / ende
 van d'ander sijde quelden het my; wát daer leer-

de ick/dat ick by verre niet en was de ghene die ick moeste wesen. Ick badt dat dē Heere my wilde helpen / maer het moest aen my lieghen / nae dat my nu dunckt / om dat ick alle mijn betrouwen niet en stelde op sijne Majesteit / ende 't selve niet teenemael afen trock van my selven. Ick socht remedien / ende was neerstigh / maer ick en verstant niet dat het altemael luttel was helpende / 't en zy dat wy geensiens op ons selven / maer alleenlijck op Godt steunen. Ick begheerde te leven / mits ick wel merckde dat ick niet en leefde / maer dat ick was bechtende met een schaduw des doots / ende dat niemant en was om my het leven te gheben / ende ick en conste't niet ghenemen : ende die my dat gheben conste / hadde gheen onghelijck van my niet te hulpe te comen / aenghesten hy my soo dickwils tot hem gekeert / ende ick hem alle tijts verlaten hadde.

HET IX. CAPITTEL.

Sy toont door vvat manieren den Heere begonst haer siele te vervvecken, ende haer licht te verleenē in soo groote duysterheden, ende haer crachten te verstercken, om hem niet te vergrammen.

So dan was nu mijn siele teenemael vermoeyt / ende al wilde sy / nochtans en lieten haer niet rusten de quaede ghewoonten die sy hadde. My is ghebeurt / dat ick op sekeren dagh comende in 't Oratorie / een beelt sagh dat daer ghe-

ghebrocht was om te bewaren / welck men gheleent hadde vooz sekere feest diemen in't Clooster was houdende. Het was van Christus onser Salighmaecker heel doozwont / ende soo deboot / dat ick mijn ooghen daer op staende / teenemael beroert wierde van onser Salighmaker alsoo aen te sien / want het representeerde wel 't ghehele dat hy vooz ons gheleden heeft. Ick gheboelde in my alsulcken leetwesen / van dat ick hem soo luttel danckbaer hadde geweest vooz alsulcke wonden / dat my docht dat mijn hert in 't midde doozsmeden wterdt / ende ick wierp my neffens hem met een seer groote uytstortinghe van traenen / hem biddende / dat hy my eens vooz al soude verstercken om hem niet meer te vergrammen.

Ick was seer deboot tot de ^{nieuse} Magdalena / ende ick peysde seer dick ⁱⁿ haer bekeerlinghe / principaelijck als ^{men} communiceerde / want mits ick seker wiste dat den Heere binnen my was / soo stelde ick my aen sijn voeten / laetende my duncken dat mijn traenen niet te verachten en waeren : ende ick en wist niet wat ick seyde; want hy ghenoech dede / die my toeliet dat ickse vooz hem mocht uytstorten / aengheffen dat ick alsulck gheboelen soo lichtelijck was verghetende; ende ick bebeeldde my aen dese glorieuse Sante / op dat sy my soude vergiffnisse vercrighen. Maer dese leste reyse / te weten van het beek daer ick van sprake / dunct my dat my meer hielp; want ick wantroude nu teenemael my selben /

ven / ende stelde alle mijn betrouwen op Godt:
 My dunckt dat ick hem doen seyde / dat ick van
 daer niet en soude opstaen / tot dat hy soude doen
 't ghene dat ick van hem was begerende. Ick
 gheloof sekerlijck dat het my hielp / want van
 doen af begonst ick my seer te beteren. Ick hadde
 dese maniere van bidden / soo dat / mits ick met
 het verstant niet en const discoueren / ick Chri-
 stum binnen in my selven was verbeldede; ende
 ick bevondt my beter / soo my dunckt / in de plaets-
 sen daer ick hem meer alleen sagh: ende my dochte
 dat hy alleen zijnde / ende bedruckt / als een per-
 soon in noot wesende / my te beter aenbeerdē sou-
 de. Veel dierghelijcken eenboudigheden hadde
 ick / ende in 't bijzonder bevondt ick my seer wel
 met het ghebede van 't Hofken: daer hielde ick
 hem gheselsch in 't Hofken te peysde op dat sweet / ende op
 die benautheyt in 't Hofken die daer hadde. Hadde 't mo-
 ghelijck ghetweest / ick hadde wel begeert hem af
 tebaeghen een soo pijnelijcken sweet: maer
 my ghedenckt / dat ick 't noyt en derfde bestaen /
 mits mijn sondē my altyts soo swaer voor mijn
 ooghen laghen. Ick was daer met hem alsof
 lanck / als 't my mijn ghepeysen coelteten / want
 ick daer seer mede ghequelt was. Veel jaeren
 lanck / bijcans alle nachten / recht eer ick slaepen
 ginck / als ick my aen Godt beval om slaepen te
 gaen / peysde ick altyts een weynigh op het ghe-
 bedt van 't Hofken / doock als ick noch gheen
 Sonne en was / want my was gheseyt dat men

Daer

daer veel Aflaets mede verdiende. Ende ick laet
 my boozlaet / dat mijn siele hier-dooz seer veel pro-
 fiteerde / want alsoo begonst ick het gebedt te oef-
 fenen / sonder te weten wat dat het was : ende ick
 wierdt dat ten lesten soo getwoon te doen / als my
 te seghenen met het teecken des Cruys / slaepen
 gaende. Maer om wederom te comen tot het gene
 dat ick begonst te seggē van de pijn die de gepep-
 sen my aendeden / dese maniere van boozt te gaen
 sonder discours des verstandts heeft dat in / dat
 een ziel hier dooz moet oft veel winnen / oft veel
 verliezen: ick wil segghen / dat de consideratie / oft
 het ghepeps verlozen zijnde / de ghene die alsoo
 booztgaet die gaet seer boozt / want alle sijn doen
 is lief hebben. Maer het cost hem seer veel hiet
 toe te gheraecken / uptghenomen die personen /
 die den Heere rasch wilt bzenghen tot het gebedt
 van stilligheyt / van de welcke ick sommige ken-
 ne. Dooz de ghene die desen wegh ingaen / is 't
 seer goet dat sy eenen boeck nemen / om terstont
 tot innigheyt te comen. My hielp oock te aensien
 benden / water / bloemen : in dese dinghen bondt
 ick memorie des Scheppers : ick meyne / dat sy
 my bertweecten / ende my deden in my selven
 gaen / ende dienden my boozt eenen boeck / oock in
 mijn ondancckaerheyt ende sonden. In hemel-
 sche ende in hooghe dinghen was mijn verstant
 soo plomp / dat ickse noyt en const imagineren oft
 begrijpen / tot dat den Heere my die representeer-
 de op een ander maniere.

Ick hadde soo luttel bequaemighepdt om miy eenighe dinghen door het verstandt booz te beelden / soo dat ('ten waere gheweest het ghene dat ick was stende) miy mijn imaginatie nergkens toe en hielp / als wel doet aen andere persoonen die hen selven comen inbeeldinghen maecten / waermede sy tot innighepdt comen. Ick cost alleenlijck ghepeysen op onsen Salighmaecker nae sijn menschepdt : maer noyt en cost ick hem in miy selven verbeelden / al las ick noch soo veel van sijn schoonheyt / ende aensagh sijn beelden / maer het was alleenlijck ghelijck een die blind ende in't doncker is / de welcke al is het dat hy niet yemanden spreeckt / ende merckt dat hy by hem is (want hy weet sekerlijck dat hy daer is / ick segghe dat hy verstaet ende gheloofst dat hy daer is) hem nochtans niet en siet : al even eens ghebeurde't miy als ick op onsen Heere peysde; ende om dese reden wille / sagh ick soo gheerne beelden. Ongheluckigh zijn de gene die door hun schult alsulcke goet verliesen ! Men siet wel dat sy den Heere niet lief en hebben / want waer't dat sy hem lief hadden / sy souden gheerne sijn conterfeysel aensien / ghelijck het oock hier onder de menschen vermakinghe is te sien den ghenen die men lief heeft.

In desen tijdt wierdt miy ghegeven den boeck der Belijdinghen van Sint Augustin / welck miy dunckt dat het den Heere alsoo schickte / want ick en besorghde dien boeck niet / ende ick en hadde hem

hem oock noyt ghesien: Ick ben Sint Augu-
stijn seer toegedaen / want het Clooster / daer ick
woonde noch tweerlijck wesende / was van sijn
Orden / ende oock om dat hy van te voert een son-
daer gheweest is: want in de Heyligen / die sulcks
gheweest zijnde tot onsen Heere ghetrocken zijn /
bondt ick grooten troost / laetende ick my vooz-
staen dat ick in hen soude hulpe vinden / ende dat
my den Heere soude vergheben mijne sonden /
ghelijck hy henlieden ghedaen hadde: behalven
dat my een dinck mistroostigh maecte / gelijk
ick gheseyt hebbe / te weten / dat him den Heere
alleenelijck booz een reyse gheroepen hadde / ende
daernaen quamen sy niet wederom te vallen;
ende my was dat soo dickwils ghebeurt dat het
my groote quellinche dede. Maer aenstende de
liefde die den Heere my was toedragende / greep
ick wederom eenen nieuwen moet / want ick en
wantrouwde noyt vā sijn barmhertighheyt / maer
seer dickwils van my selven.

Och Heere Godt / hoe verwondere ick my nu
van de hardighepdt mijnder sielen / daer sy seer
van Godt gheholpen wierdt! My doet schrod-
men / dat ick soo luttel macht hadde ober my sel-
ven / ende dat ick my soo ghebonden vont / dat
ick my niet eens teenemael en cost aen Godt
overtgheben. Soo ick begonst de Beljdinghen te
lesen / durckt my dat ick my selven daer sagh /
ende begonst my seer hertelijck te bevelen aen de-
sen glorieusen Heylighen. Als ick quam tot sijn

bekeeringhe/ende las hoe dat hy de stemme hoorde in den hof/ my en dunckt anders niet dan dat se de Heere aen my sondt / soo seer twiert mijn hert beroert. Ick was een groote poose dat ick teene-mael was smiltende in traenen / ende in my selven groote benautetheyt ende quellinge gheboelde. **O** Godt wat lijdt een siele / om haer vryheyt te verliezen / die sy soude behooren te hebben om d'overhandt te hebben : ende wat tozmenten verdraecht sy ! Ick verwondere my nu / hoe dat ick cost leven in soo grooten pijn. Ghelooft moet doch Godt wesen / die my leven gaf om te ontgaen een soo dootelijcken doot. **M**y dunckt dat mijn siele groote sterckte ontfinck van de Goddelijcke Majesteit / ende dat hy mijn roepinghen moest aenhooren/ende medelijden hebben met soo menighe traenen.

In my begonst te wassen de begeerte van meer tijds met hem te wesen / ende van mijn ooghen te weyren de occasien; de welcke af getweyrt zijnde/twierdt ick terstont sijne Majesteit wederom lief hebbende : want al merckede / ick soo my dunckt / dat ick hem lief hadde/ nochtans en verstondt ick niet waer in dat ghelegghen was Gode oprechtelijck lief te hebben / ghelijck ick dat hadde behooren te verstaen. **M**y en dunckt niet dat ick my waerachtelijck was bereydbende om hem te willen dienen / soo dickwils als sijne Majesteit my wederom begost met soetigheyt te onthaelen. Het en schijnt anders niet dan dat den Heere my sochte

sochte te verwillichghen / om t'ontfanghen 't ghene dat andere persoonen met grooten arbejdt soeken te winnen; welck was dat hy my op dese leste jaeren gheestelijcke soetigheden ende genoeghten verleende. Hem te bidden dat hy my de selve oft oock eenighen smaeck van devotte soude verleen / en hadde ick noyt derben bestaen: alleenlijck badd' ick hem / dat hy my gratie soude verleen om hem niet te vergrammen / ende dat hy my mijn groote sonden soude vergeben. Ende want ick sagh dat die soo groot waeren / soo en dozde ick my noyt verstouten / om al willens daeren boven eenighe geestelijcke soetigheyt oft vermaekinghe te versoeken. My dunckt dat sijn goeder-tierenhejdt ghenoech dede (ende boozwaer hy toonde my groote barmhertigheyt) dat hy ghe-dooghde dat ick booz hem stondt / ende my in sijn teghenwoordigheyt stelde; daer ick wel sagh / dat ick / by aldiē hy selve sulcks niet soo grootelijcks ghedzeben hadde / niet en soude gecomen hebben. My ghedenckt alleenlijck eens van mijn leven dat ick gheestelijcke vermaekinghe van hem begheert hebbe / wesen in groote dozhejdt: ende doen ick ghetwaer wierdt wat ick dede / wierdt ick soo beschaemt / dat de selfde doezhejdt die ick hadde van my te sien soo wepnigh ootmoedigh te wesen / my gaf het ghene dat ick my verstout hadde te eyschen. Ick wiste wel dat gheozlooft was dit te begheren / maer my docht dat dat was booz de gene die hun daer toe hebben betret ghe-

maectt / hebbende met alle hun macht besozght
 het ghene dat oprechtte devotte is / de welcke ghe-
 legghen is in Godt niet; te vergrammen / ende in
 bereet ende bligtigh te zyn tot alle goet. My docht
 dat mijn traenē al te kinderachtigh / ende sonder
 cracht waren / aenghestien ick daer mede niet en
 vercreegh dat ick begeeyde. Doch emmers mey-
 ne ick dat sy my gebaet hebben: want / soo ick seg-
 ge / principlijck nae de twee reysen dat ick groot
 beroutw ende benaertheydt des herten creegh /
 begonst ick my meer tot het ghebedt te begheben /
 ende min te bekommeren in de dinghen die my
 mochten letten: hoe-wel ick die nochtans niet
 teenemael en verliet / maer ghelijck ick segghe /
 Godt almachtich heeft my gheholpen om my
 daer af te trecken. Ende want sijne Majesteit
 anders niet en verwachtte dan eenigh bereetsel
 in my / soo begonsten sijne gheestelijcke genaedē
 in my te waassen / in der boeghen als ick / nu / seg-
 ghen sal: zijnde een saecke die den Heere niet ghe-
 twoon en is te gheben / dan den ghenen die meer-
 der supberheyt van consciencie hebben.

HET X. CAPITTEL.

Sy beghint te vertellen de ghenaden, die den Heere haer dede in't ghebedt; ende vvaerin vvy ons selven connen helpen: ende hoe grooten saecke het is, dat vvy vvel verstaen de ghenaden die den Heere ons is doende. Sy begheert vanden ghenen daer sy dit aen seyndt, dat voort aen secreet moghe blijven 't ghene sy sal schrijven, aenghesien men haer beveelt, dat sy soo in't bijzonder soude verclaeren de gratien die den Heere haer is doende.

Ick hadde altemet / ghelijck ick gheseyt hebbe / (al was't dat het niet seer langh en duerde) een beghinsel van 't ghene dat ick nu boordaen segghen sal. *My* gheschiedde in die verbeeldinge die ick gheseydt hebbe dat ick was makende van my te stellen neffens onsen Salighmaeker / jae (oock altemet als ick yet las) dat ick subitelijcken in my gheboelde de teghenwoordighydt Godts / soo dat ick in gheender maniere en cost ghetwijffelen / oft hy was in my / oft ick was teemael verflonden in hem. Dat en was gheen manier van visioen (ick meyne datmen't noemt *Mysticque Theologie*;) dit is een siele soo ophesfende / dat het schijnt dat sy gheheel buypen haer

selven is. Den wille die bemint: de memozie dunckt my dat hijcans verlozen is: het verstant en discourreert niet soo my dunckt / maer men en woerdt het niet quijt; maer / soo ick segghe / 'ten werckt niet / maer het blijft als staende in verdwelintheyt van dat het soo veel verstaet: want Godt beghheert dat men het verstaet / dat het niet met allen en verstaet van 't ghene dat hem sijne Majesteit is vertoonende.

Ick hadde te bozen in my seer gheduerighlijck gheboelt een sekere teerheuyt oft betweghinghe / diemen eensdeels / soo my dunckt / soude moghen maken / oft bewercken; ende 't is een bzeught / die noch teenemael sinnelijck noch teenemael gheestelijck en is / maer woerdt teenemael van Godt ghegheben. Het schijnt nochtans / dat wy ons hier toe seer connen boozdren door het aenmercken van onse cleynigheuyt ende ondancckaerheyt teghen Godt / hoe veel hy booz ons ghedaen heeft / sijn passie met soo groote pijnen / sijn leven soo

¶ Sy seght, dat het verstant niet en vverckt: vwant ghelijck sy geseydt heeft, het en discourreert niet van d'een saecke op d'ander, noch en treckt daer gheen consideratien uyt, vwant de grootheydt van het goet dat hem ghe'toont vwordt, houdt het belet. Maer met der daet ende, inder vvaerheydt vverckt het, vwant het neemt ghemerck op het ghene dat hem vertoont vwordt, ende merckt dat het niet en can verstaen hoe dat het selve is. Dusdan seght sy, het werckt niet / dat is, 't en discourreert niet, maer staet ghelijck als verdwelmt van de vele dinghen die het verstaet, dat is, vande grootheydt van het o bieft dat het siet, niet dat het veel daer van verstaet, maer dat het siet dat 't selve soo groot in sy selven is, dat het sulcks niet gheheelijck verstaen en can.

soo vol anghsten; dooz ons te verheughen van te aensien sijn wercken / sijn grootheydt / sijn liefde tot ons waerts / ende vele andere dinghen; soo dat de ghene die neerstelijck soeckit boozder ende boozder te gaen / dickwils deselve comt te gheraken / al is het dat hy daer niet veel op en let / ende als daer eenighe liefde hijcomt / soo verheught haer de siele / het hert wozt beweeght / de traenen die loopen: dan schijnt het dat wy die met ghetwelc uyt-trekken / dan schijnt het dat Godt ons die beroozsaectt / soo dat wy hen niet wederstaen en conuen. Het schijnt dat sijne Majestejt onse gheeringhe sozghbuldigheydt wilt betaelen met een soo groote ghifte / als is de vertroostinghe die een siele schept / als sy siet dat sy tweent booz eenen soo grooten Heere. Ende ick en verwondere my niet / want sy heeft meer dan reden om haer te vertroosten: daer verblijt sy haer / daer verlusteert sy haer.

Wy staet wel aen de ghelijckenisse die my nu te horen comt / te weten / dat dese verheuginghen des ghebedts moeten sijn ghelijck der ghenen die in den hemel sijn / de welcke mits sy niet meer en sien dan den Heere en begheert dat sy sien nae dat elck een verdient heeft / ende mits sy aensien hun clepne verdiensten / soo houdt hem pghelijck te vreden met de plaetse die hy heeft; daer nochtans soo uytnemende groot is het onderscheydt tusschen d'een ende d'andere bzeught des hemels / veel meerder dan hier onder

ons is tusschen d'een en d'ander gheestelijcke soe-
 tighheit / die nochtans boven maten groot is. En
 boozwaer een siele / als Godt in't begijn sel haer
 dese gracie aendoet / meynt bycans dat nu niet
 meer te begeren en is / ende sy houdt haer booz
 wel betaelt van alle dat sy ghedient heeft. Ende
 sy heeft daer wel reden toz: want een van dese
 traenen / die / soo ick gheseyt hebbe / wy selve by
 nae betwecken (al is't dat sonder Godt niet ghe-
 daen en wordt) en dunckt my niet datmen niet
 alle den arbeit des werelts soude connen coopen /
 want men wint seer veel daer mede. Ende wat
 meerder winninghe is / dan te hebben eenighe
 ghetuyghenisse van datmen Godt behaeghet
 Soo dat de ghene die hier toe ghetomen is / Godt
 seer behoort te dancken / ende te bekennen dat hy
 hem seer veel schuldigh is. Want het schijnt nu /
 dat hy hem begheert booz sijn huys / ende dat hy
 hem bercofen heeft tot sijn rijck / is 't dat hy niet
 achterwaerts en keert.

Dat hy niet en braeghe nae sekere ootmoedig-
 heden die daer zijn (daer ick booz my ghenomen
 hebbe af te spreken:) want sommighe meynen /
 dat het ootmoedigheydt is / niet te verstaen dat
 den Heere hen gracie is doende. Laet ons te be-
 ghe verstaen soo het is / te weten / dat ons Godt
 die verleent sonder onse eenighe verdienste / ende
 laet onse sijne Majesteit daer danck af weten:
 want 't en sy dat wy verstaen wat wy ontfan-
 ghen / wy en sullen niet bermeckt worden tot lief-
 de.

de. Ende het is een saecke die seer seker is / dat hoe
 top meer sien dat wy rijck zijn (boven te weten
 dat wy van ons selben arm zijn) hoe ons oock
 meerderen boozt-ganck aencomt / ja oock meer
 waerachtighe ootmoedigheydt. De rest en is an-
 ders niet dan verflappinghe des ghemoets / uyt
 meyninghe datmen niet bequaem en is om ee-
 nigh groot goet te ontfanghen; soo saen als den
 Heere yet sulckx beghint te verleenen / beghint de
 mensch verwaert te worden uyt vreesse van ijdel
 glozie. Laet ons ghelooven dat de ghene die ons
 het goet verleent / ons oock sal gratie verleenen /
 om den dubbel te kennen / als hy ons aengaende
 dit stuck sal beghinnen te tenteren / ende sterck-
 heyt om hem te wederstaen: wel verstaende / is 't
 dat wy met simpelheydt booz Godt wandelen /
 hem alleen soeckende te behaeghen / ende niet den
 menschen. Het is een saecke die seer clær is / dat
 wy eenen persoon meer beminnen / als wy dick-
 twils indachtigh zijn de weldaden die hy ons is
 doende. Ende is het gheozlooft ende soo verdien-
 stigh / datmen altoos indachtigh is dat wy van
 Godt hebben het wesen / ende dat hy ons van niet
 gheschapen heeft / ende dat hy ons onderhoudt /
 ende alle d'andere weldaden / te weten van sijn
 doot ende lijden / die hy oock langh te voren eer
 hy ons schiep / ghedaen hadde booz elck een van
 de ghene die nu leven: waerom en salt niet geoz-
 loft wesen / dat ick sie ende dicktwils aenmercke /
 dat ick plagh ghetwoon te zijn van ijdelheden te

ſpreken / ende dat den Heere my nu verleent heeft
 dat ick niet en wilde als van hem te ſpreken.
 Siet hier dan een jutweel / het welck / als wy we-
 ten dat het ons ghegheben is / ende dat wy't be-
 ſitten / ons crachtelijck beweeght om te bemin-
 nen; welck allen het profijt is van 't ghebedt dat
 ghefondeert is op ootmoedigheyt. Wat ſal't dan
 zijn / als ſy in hunne macht ſullen ſien veel ande-
 re costelijcke jutweelen / ghelijck ſommighe die-
 naers Godts nu ontfanghen hebben / van ver-
 ſmadeniſſe des werelts / jae oock van hun ſelven.
 Het is ſeker / dat ſy hun moeten houden vooz
 meerder ſchuldnaeren / ende die meer verbondē
 ſijn om te dienen / ende verſtaen / dat wy ſulcks
 van ons ſelven niet en haddē / ende bekennen de
 mild-dadigheyt van den Heere / dat hem aen een
 ſoo booſe ende catijvighe ſiele / ende van gheene
 verdienſten / als de mijne is (daer nochtas d'eer-
 ſte van deſe jutweelen vooz my genoegh / jae meer
 dan ghenoegh was) belieft heeft meerder rijck-
 dom te verleenen dan ick hadde connen wensche.
 Het is van noode datmen op een nieuw ſterck-
 heydt maecte om den Heere te dienen / ende dat
 men beneerſtighe niet ondancckaer te weſen /
 want op ſulcke conditie verleēft de Heere ſijn gra-
 tien: ſoo dat / is 't dat wy niet wel en ghebruy-
 ken den costelijcken ſchat / ende hooghen ſtaet
 daer hy ons in ſtelt / hy ons dien wederom af ne-
 men ſal / ende wy ſullen dan veel armer weſen /
 ende ſijne Majestept ſal die jutweelen aen een an-
 der

der geben / diese beter sal besteden / en die het sijne
 ende eens anders profijt daer mede doē sal. Want
 hoe is' t moghelijck / dat hy yet sal profijt doen
 oft mildelijck uptgheben / die niet en weet dat
 hy rijck is ? Het is onmoghelijck nae onse natu-
 re / (soo my dunckt) dat hy wel ghemoet zy tot
 hooghe dinghen / die hem niet en laet booztaen
 dat hem Godt toeghebaen is : want wy zijn soo
 cattijbigh / ende soo gheneyght tot aertsche din-
 ghen / dat hy seer quaelijck met der daet ende met
 eenen grooten afkeer sal connen versmaeden al
 dat hier beneden is / die niet en ghelooft dat hy is
 hebbende eenigen pant van de dinghen van daer
 boven. Want dooz dese gaben is 't dat den Heere
 ons verleent de cracht / die wy dooz onse sonden
 verlozen hebben. Ende seer qualijck sal hy con-
 nen begheven dat hy niemant en behaeghe / ende
 dat hem een yghelijck versmade / mitsgaders
 alle andere groote deughden die de volmaecte
 hebben ; 'ten zy dat hy hebbe eenighen pant van
 de liefde die Godt hem dzaeght / mitsgaders een
 lebende gheloof (want onse nature is soo doodt /
 dat wy seer gheerne gaen tot het ghene dat wy
 teghenwoordigh sien :) ende daerom zijn de selve
 gaben de ghene die 't gheloof in ons vertoecken
 ende verstercken. Het can zijn / dat ick dit / als
 die soosnoode ben / nae my selven alsoo oordeel ;
 want daer sullen andere zijn / die niet anders en
 sullen behoeven dan de waerheydt des gheloofs /
 om seer volcomen wercken te volbringen / welck
 ick

ick/soo miserabel zijnde/altemael van doen ghehadt hebbe.

Dit moghen sy lieden segghen : maer ick segghe 't ghene dat my overcomen is/ ghelijck't my bevolen is; ende is't saecke dat het niet wel en is/hu maght't scheuren daer ick't aen seynde want hu beter verstaen sal wat dat niet wel en gaet / dan ick : dien ick om de liefde des Heeren bidde/dat hu'tgene dat ick tot noch toe van mijn sonden ende quaedt leven gheseydt hebbe/ wille openbaeren : hiertoe ghebe ick hem van nu af oorlof/ ende oock aen alle mijne Viechtvaders/ waer af leen is de gene daer ick dit aen seynde/eff sulcks/ belieft het hem/van stonde aen ter wijlen dat ick noch lebe/ op dat ick de lieden niet meer en bedrieghe / detwelcke meynen dat in my eenigh goet is : ende boozseker / boozseker / met de waerheydt seggh' ick / nae dat ick nu van my geboele / het sal my seer lief wesen. Booz het ghene dat ick boozdaen segghen sal / en ghebe ick hen gheen en oorlof; noch en beghere/ is't dat sy't aen peinant toonen / dat sy segghen / wie het is / wien dit ghebeurt is / oft wie dit gheschreben heeft : want om dese reden en noeme ick noch my selben noch peinant anders / maer ick sal't altemael schryben alsoo ick best sal connen / om niet bekent te zijn : ende sulcks bidde ick om de liefde Gods. Soo geleerde ende tresselijcke personen zijn genoeghsaem om geloofbaer te make een saecke die goet is / by aldien my den Heere gratie verleent om

om 'tselbe te segghen / ende is het sulcks / soo sal't
 sijn ende niet mijn wesen; want ick ben onghel-
 leert ende quaedt van leben; noch en ben van gee-
 ne geleerde oft eenighse andere persoonen onder-
 wesen: want alleenlijck / die dit my doen schrij-
 ven / weten dat ick 't schrijbe / ende op dit pas en
 zijn sy hier niet: ende ick schrijbe 't bijcans op
 ghestolen tijdt / ende met pijn; want ick verlet
 mijn spinnen / ende ick woone in een arm huys /
 ende ben verlast met redelijck veel becommerin-
 ghe. Ende och oft my de Heere meerder bequae-
 mighedt ende memoze verleent hadde / dat ick
 noch alsnu moeste mijn profijt doen met het gene
 dat ick ghelooft oft ghelesen hebbe! maer die ick
 hebbe is seer weynigh. Soo dan / is het saecke
 dat ick yet goets segghe / den Heere begeert dat tot
 eenigh goet eynde: 't gene dat quaet sal wesen /
 sal van my zijn / ende v. Eertweerdigheyt sal't be-
 lieven upt te doen. Noch tot d'een noch tot d'an-
 der en dient mijnen naem te segghen: ten tijde
 van 't leben is het seker datmen niet en behoore
 te spreken van 't goet; nae de doot en is het oock
 niet van noode / 'ten sy om het goet te doen sijn
 crediet verliesen / ende datmen't niet en achte /
 om dat het gheseyt is van een soo slechte ende
 snoode persoon. Ende want ick betrouwe dat u
 Eertw. dat doen sal / (ende sulcks bidde ick v. I.
 om de liefde des Heeren / ende alle de ghene die dit
 sien sullen) soo schrijbe ick met vrymoedighedt:
 want anders soude ick dat met woeginghe van
 conscien.

conscientie doen / behalven te schryben van mijn
 sonden / want ick des aengaende gheen wroe-
 ginghe en hebbe. Dooz de rest is ghenoech om
 mijn vleugelen te doen sinckē / dat ick een vrouw
 ben; hoe veel te meer / nu ick een vrouw ende
 noch boos ben & Ende daerom 't ghene dat meer
 sal wesen dan het slecht verhael vanden loop
 mijns levens / sal u Eerw. dooz hem houden
 (aenghestien ghy my soo seer ghepzaemt hebt/
 dat ick soude schryben eenighe verclaeringhe
 van de gratien die my Godt den Heere verleent
 in't ghebedt:) is het dat het ober een comt met
 ons heyligh Catholijck gheloof / anders sal't
 uwe Eerweerdighejdt terstont doen branden;
 want ick my hierin gheheel t'ondergebe. Ende
 ick sal segghen 't ghene dat ober my passeert / op
 dat / het sulcks wesen als gheseyt is / u Eerw.
 daer eenighsins sijn profijt magh mede doen:
 ende soo niet / soo beliebe u mijn siele te verlossen
 van dolinghe / op dat den vhandt niet en moghe
 winnen in het ghene daer ick meyne in te win-
 nen: want den Heere is bekend / ghelijck ick seg-
 ghen sal / dat ick altoos mijn deboit hebbe ghe-
 daen om te soecken die my souden verlichtē ende
 ondertwiffen.

Maer hoe claer ick my pijnen sal te segghen
 de dinghen die't ghebedt aengaen / sal het noch-
 tans duyfter ghenoech wesen dooz de ghene die
 gheen experientie daer af en heeft. Ick sal som-
 mighe beletselen verclaeren / die daer zijn / soo my
 dunckt /

dunckt/om boozt te gaen in desen wegh / ende
 noch andere dinghen daer perijckel in gheleghen
 is / nae het ghene dat den Heere my geleert heeft
 dooz experientie/ ende ick naederhandt gheconfe-
 reert hebbe soo met seer gheleerde als met oude
 verbarene Gheestelijcke persoonen : ende sy sien/
 dat binnen sebenentwintigh jaeren alleen dat
 ick het ghebedt oeffene/ sijne Majesteit my ver-
 leent heeft alsoo grooten experientie (daer icks
 nochtans soo quaelijck ende met soo menighe
 stronckelinge dooz desen wegh ghetwandelt heb-
 be) als andere persoonen in sebenendertigh ende
 in sebenenbeertigh jaeren/ die met penitentie en
 altydts met deught daer dooz ghetwandelt heb-
 ben. Ghebenedijt zy hy van alles / ende hem be-
 lieve my te gebuycken om die hy is : want mij-
 nen Heere weet wel / dat ick hierin anders niet
 en soecke / dan dat hy magh ghelobet ende een
 wepnigh groot ghemaectt worden/ als men sie
 dat hy in eenen soo vuyll ende stinckenden mest-
 hoop heeft willen maecten eenen hof van soo
 wel-riekende bloemen. Sijne Majesteit moet
 believen / dat ick dooz mijn schuldt deselve niet
 tijt en roede / ende wederom worde die ick te
 hozen was. Dit versoekte ick om de liefde des
 Heeren dat v. Certe. van hem bidden wille/aen-
 ghesien ghy claerder ende beter weet wie ick ben/
 dan ghy my hier hebt laten segghen.

HET XI. CAPITTEL.

Sy seght vvaerin gheleghen is de faute datmen Godt niet volcomentlijck lief en heeft binnen corten tijdt: sy beghint datte verclaeren dooreen gelijkenisse, stellende vier trappen des ghebedts; ende beghint hier te tracteren van den eersten trap. Het is seer profijgh voor de ghene die beghinnen, ende die gheenen smaeck en ghevoelen in t ghebedt.

Sprekende nu dan van de ghene / die beghinⁿ en dienuers te zijn van de liefde (welck my anders niet en dunckt te zijn / als resolutie te nemen om door desen wegh des ghebedts te volgen den ghenen / die ons soo seer bemint heeft:) het is een soo groote weerdigheyt / dat my mijn hert open gaet van blijdschap als ick daer op pepsen want de stabelijcke vreesse vergaet terstonts / als wy ons in desen eersten staet vraghen soo't behoort. **O** Heere mijnder siele / ende mijn goet ! waerom en hebdu niet ghewilt / dat soo saen als een siele haer overgheeft om u te beminnen (met te doen dat sy can / verlaetende alle dinghen om haer beter te begeven tot dese Goddelijcke liefde) sy terstont soude opclimmen tot het ghenieten van dese volcomen liefde ! Ick hebbe quaelijck gheseyt : ick behoorde te vraghen / ende my te beclaeghen / waerom dat wy't niet en begheren / nenghesien dat het gheheel onse schult is / dat wy niet terstont volcomentlijck en ghenieten dese
waerach.

waerachtige liefde Godts / die met haer bzenghc
 alle goet. Wy houden ons soo pzetieus / ende zijn
 soo traegh om ons teenemaal tot Godt te beghe-
 ben / dat naedemaal sijne Majestejt niet en be-
 gheert dat wy soo tweerdighen saecke souden ghe-
 nieten sonder grooten cost / wy ons noyt volco-
 mentlijck bereet en maecten. Ick sie wel dat op-
 der aerden niet en is daermen een soo grooten
 goet mede soude connen coopen; maer waer't dat
 wy deden't ghene dat wy connen / om niet soo
 vast te kleven aen de aertsche dinghen / maer dat
 alle onse sorgghbuldighejdt ende hanteringhe in
 den hemel waere / ick gheloof sonder twijffel / dat
 ons binnen seer corten tijdt dit goet soude ghe-
 gheben worden waer't dat wy in't cort ons
 teenemaal bereet maecten / ghelijck sommighe
 heylighe't selve ghedaen hebben. Maer wy lae-
 ten ons voorslaen / dat wy't al gheben / ende wy
 offeren Godt alleenlijck den rocht / oft de vruch-
 ten / ende wy behouden den grondt ende de
 erbe. Wy willen arm zijn / ende het is oock van
 groote verdienste; maer dickwoils keeren wy ons
 tot sorgghbuldighejdt ende neerstighejdt / om te
 besorghen dat ons niet en ghebezake / niet alleen-
 lijck dat van noode is / maer oock dat te bergeefs
 is ende overschiet / ende om vrienden te maecten
 die't ons gheben / ons alsoo stellende in meerder
 sorgghbuldighejdt / upt vrese dat ons yet sal ghe-
 bezeken / jae mogghelijck oock in swaerder perijckel /
 dan wy te voren hadden het goet besittende. Ons

dunckt oock dat wy ons eere verlaeten als wy
 religieus worden / oft als wy nu begonst heb-
 ben een gheestelijck leven te leyden / ende de vol-
 maectheyt te volghen : ende heeft ons nauwe-
 lijcks gheraect in een punct van ons eere / ende
 wy hebben vergeten dat wyse Godt opghoeffert
 hebben ; ende wy willen wederom keeren / om
 daermede te rebolteren / ende hem deselve (soo
 men seght) uyt de handen ruppen / nae dat wy
 hem nae den schijn van onsen wil meester ghe-
 maect hebben. Alsoo is het oock met alle ande-
 re dinghen.

Het is wel een dzollighe maniere van de liefde
 Godts te soecken (ende wy willen die terstondt /
 by maniere van segghen / met handen vol heb-
 ben) te willen onse gheneghentheden behouden
 (al is het dat wy onse begheerten niet en soecken
 te volbrēghen ;) ende deselve niet te heffen van
 de aertsehaeckten / ende nochtans vele gheeste-
 lijcken troost te wachten. 't En comt niet wel /
 noch wy en dunckt niet dat d'een met d'ander
 kan staen. Soo dan om dat wy ons niet heel sef-
 fens ober en gheben / en wordt ons oock niet sef-
 fens desen schat ghegeven. Den Heere wille be-
 lieben ons dien al dzuppēde te verleenē / al sou-
 de't ons costen alle den arbejdt des werelts. Hy
 doet groote barmhertighejdt ghenoegh aen den
 ghene dien hy gratie verleent ende couragie
 gheeft / om resolutie te nemen van dit goedt met
 allen macht te soecken : want is't dat men is
 vol-

bolherdende / soo en weygeret hem Godt aen niemandt: allenghskens maectt hy den moet bequaem om dese victorie te vercrighen. Ick segghe den moet / want de swarigheden zijn bobert maten veel ende groot / ende den vijandt te voren leght den ghenen die eerst beghinnen / op dat sy niet te beghe desen wriegh souden inslaen / als die wel weet de schade die hem hier af comt / niet alleenlijck van dese siele te verliesen / maer sock vele andere. Is't dat de ghene / die beghint / hem pijn te comen met de gratie Godts tot het sojber volmaectheyt / ick meyne dat hy noyt alleen naeden hemel en gaet / maer hy treckt vele andere met hem: Godt verleent hem / als aen eenen goeden Capiteyn / die met hem in compaignie gae. Oversulcks dan stelt hen de vijandt soo vele perijckelen ende swaerigheden te voren / dat hen gheen cleyn couragie van noode en is om niet achterwaerts te wijcken / waer seer groote ende groote gratie Godts.

Sprekende dan van de beginselen der ghenen die nu een vast opset ghemaect hebben van dit goet te vervolghen / ende desen aenflagh te volbrenghen (want soo vele als aenghaet de reste / dat ick begonst hebbe te spreken van de Mystique Theologie / soo ick meyne dat men 't noemt / sal ick hier beneden tracteren) in dese beghinselen is meest den arbejdt gelegen / want dit zijn de ghene die arbejden / maer den Heere verleent de cracht. In de andere trappen des ghebedts is den

meestdeel verheuginge / alhoetwel de eerste / ende de middelste / ende de leste altesamen hun cruyden draghen / al zijn sy verscheyden : want dooz desen wegh / daer Christus dooz ghegaen is / moeten gaen die hem volghen / willen sy hun niet bederven : ende saligh is den arbejdt / die oock hier in dit leven soo overbloedelijck betaelt wort. Ick sal my moeten behelpen met eenighe ghelijckenisse / al is 't dat ickse wel soude willen laten / om dat ick een vrouwe ben / ende soecke slechtelijck te sehrijven 't ghene dat my bevolen is ; maer dese taels des gheests is soo swaer om uyt te legghen dooz de ghene die niet gheleert en zijn ghelijck ick ben / dat ick sal moeten volgen een sekere wijse : ende moghelijck sal de ghelijckenisse seer selden wel te pas comen / maer 't sal ten minsten aen v. *Cor.* dienen dooz een recreatie / te sien mijn groote bottigheyt. My dunckt nu / dat ick erghens ghelesen oft gheloozt hebbe dese ghelijckenisse : maer dooz dien ick gheen goede memorie en hebbe / soo en weet ick niet waer / oft tot wat propoost / maer sy bevalt my nu wel tot het mijn. De ghene die begint / moet hem laten voozstaen / dat hy begint eenen hof te maecken in een seer onbruichbaere aerde / ende die seer gnaede cruyden voozt-bringht / op dat de Heere hem daerin vermaecke. Sijnt : Majestejt roedt de quaede cruyden uyt / ende moet de goede planten. Laet ons dan peysen dat dit nu gedaen is / als een siele een vast vooznemen maect van haer te begeben

tot het ghebede / ende dat nu heeft begonst te oeffenen : ende met de gracie Godts moetmen arbeypden als goede hoveniers / op dat dese planten moghen wassen ; ende sozghen d'zaghen om die te beghieten / op dat sy niet en versterren / maer dat sy moghen welriekende bloemen voortz brengen / om recreatie te gheben aen desen onsen Heere / op dat hy hem dickwoils wille comen recreeren in desen hof / ende hem tusschē dese deughden vermaecken.

Laet ons nu dan sien / op wat maniere hy magh begoten worden / op dat wy moghen weten wat wy moeten doen / ende wat arbeypdt het ons sal kosten / ende oft dien meerder is dan den winst / ende hoe langh hy moet dueren. Nu dunckt dat hy op vier manieren magh beghoten worden ; 1. oft treckende het water uyt eenen put / het welck gheschiedt met onsen grooten arbeypdt ; 2. oft met een craen ende gote / het welck geschiet met een radt oft wiel / welck ick altemet geproeft hebbe / ende is gemakelijcker dan d'ander / ende men scheyt meer waters ; 3. oft oock uyt een riviere oft beke / en dese maniere is veel beter / want de aerde d'zinckt alsoo meer waters in / ende en behoeft soo dickwoils niet begoten te zyn / ende is vooz den hovenier veel minderen arbeypdt ; 4. oft ten lesten door veel reghens / als Godt den Heere dien self beghiet sonder onsen eenighen arbeypdt / welck onghelijck beter is als het ghene dat wy nu bertelt hebben. wāsende dan te werck gestelt

dese vier soorten / daer desen hof mede onderhouden moet worden (want anders soude hy vergaen) soo hebbe ick dat ick begheere: ende my heeft ghedocht / dat daer door yet verstaen can worden van de vier trappen des ghebedes / daer den Heere altemet mijn siele inne ghestelt heeft. Hem wille door sijn goedtheit believen / dat ick't alsoo magh seggen / dat het magh dienen aen een van de ghene die my dit hebben doen schrijven / den welcken de Heere in vier maenden tijts vorder ghebrocht heeft / dan ick was in seghentien jaeren. Hy heeft hem beter bereydt / ende alsoo begiet hy sonder sijnen arbeydt desen bloem-hof met alle dese vier wateren / al is dat het leste hem noch niet ghegheven en wordt dan met druppelen; maer het gaet in sulcker voeghen / dat hy haest daer in swemmen sal met de hulpe Godts: ende ick sal my verheugen als hy lachen sal / is't dat hy lache / dat hem de maniere van dit soo uyt te legghen dunckt sottrigheyt te wesen.

Dan de ghene die het ghebedt beginnen te oefenen / maghen wy segghen / dat het zijn de ghene die het water putten / het welck sy doen met grooten arbeydt / alsoo ick gheseyt hebbe: want sy moeten hun seer vermoeden om de sinnen te vergaderen; ende mits dien sy ghetwoon zijn hunne sinnen te laten stierē / soo valt hen dit seer swaer. Sy moeten hun allenghskens ghetwennen niet met allen te sien noch te hoorzen / ende't selve oock te wercke te stellen ten tyde des ghebedts; maer
alsoo

alsoo in eensaemheyt ende afghescheyden zijnde/
moeten sy hun boozleden leven oberpeysen. Ende
alhoetwel sy hier op de eerste ende de leste te'gader
dickwils moeten peysen / can het nochtans min
ende meer ghedaen worden / ghelijck ick boozder
segghen sal. In't beghinsel is 't hen groote pijn/
dat sy niet wel en weten oft sy berouwt hebben
van hunne sonden: ende boozwaer sy hebben't/
aenghesien sy soo oprechtelijck booz hun nemen
Godt te dienen. Sy moeten hun pijnen te tracte-
ren van het leven van onsen Salighmaecker/
daer het verstant in vermoeyt wordt.

Tot hier toe connen wy ons selven boozderen
met de hulpe Godts / want hier sonder weetmen
wel dat wy niet een goet ghepeys en connen heb-
ben. Dit is beginnen water te putten: ende of
Godt gabe / dat daer water inden put waer! em-
mers 't en lieght aen ons niet / als wy nu gaen
putten / ende doen dat wy connen om dese bloe-
men te besprepen: ende Godt is soo goet / dat als
om reden die sijne Majestejt bekennt zijn (moge-
lijck tot ons groot profijt) hy begeert dat den put
dzoogh wese / ende wy als goede hobeniers doen
dat in ons is / hy de bloemen sonder water on-
derhout/ende de deughden doet wassen. Ick noe-
me hier water de tranen / oft als die ghebreken/
de beweeghinghe ende 't intwendigh 'ghevoeken
vande botte.

Maer wat sal hier doen de ghene die siet / dat
in heel daghen daer anders niet en is dan doz-

heyt / ende walghinghe / ende onlustigheyt / ende
 sulcken afreck van te comen water putten / soo
 dat / 't en waere dat hy indachtigh was dat hy
 daerin beliefde ende diede den Meester des hofs /
 ende dat hy toefaghy niet te verliesen 't ghene hy
 tot noch toe ghedient hadde / ende dat hy aensaghy
 het ghene dat hy hopt te ontfanghen vooz den
 grooten arbejdt / die daer gheleghen is in dick-
 twils den eemer in den put te werpen / ende dien
 sonder water uyt te trecken / hy soude alle din-
 ghen laten staen : ende dicktwils sal hem oock
 ghebeuren / dat hem de armen sullen begheben /
 ende en sal niet een goet ghepeys connen hebben
 (want dese maniere van te wercken met het ver-
 stant moet verstaen worden dooz het water-put-
 ten. Wat sal / segghe ick / den hofnier hier doens
 hy sal hem verbljden ende vertroosten / ende
 vooz seer groote gracie houden / dat hy arbejdt in
 den hof van soo een grooten Keyser . Ende aen-
 ghesien hy wel weet / dat hy hem daer in be-
 haeght / ende dat sijn intentie wesen moet / met sy
 selven maer Godt te behaeghen / dat hy hem seer
 dancke van dat hy hem betrouwt / aengesien hy /
 sonder eenighe betaelinghe te ontfanghen / soo
 groote zorghe draeght vooz het ghene dat hem
 van Godts weghen bevolen is ; ende dat hy hem
 sijn crups helpe dzaghen / ende pepse dat hy sijn
 leven lanck daer mede is gheladen getweest ; ende
 dat hy sijn rijck hier niet en soecke / noch oyt het
 ghebedt en verlate ; ende dat hy alsoo een vast op-
 set

fet maecte / van Chyſtum niet te willen laten
 vallen met het crups / al soude hem dese dorhepde
 ſijn leben lanck by blijen. Den tijdt ſal comen/
 dat hem dit al ſeffens ſal betaelt worden. Dat hy
 geen breeſe en hebbe dat hy ſijnen arbeit ſal ver-
 lieſen. Hy dient eenen goeden meeſter / die hem
 is aenſiende. Dat hy geen tverck en maecte van
 quade ghepeyſen / ende peyſe dat den bijandt die
 pock Sinte Jeronymus inde Woestijne te bozen
 bocht. Deſen arbeit heeft ſijnen loon / ſoo dat als
 ick (als eene die de ſelve vele jaeren verdraghen
 heeft) een druppel waters ſchepte uyt deſen ſali-
 ghen put / ick my liet voorſtaen dat my Godt
 groote gratie was doende. Ick weet dat hy bo-
 ven maten groot is : ende my dunckt / dat daer
 meerder couragie toe van noode is / dan tot me-
 higen anderen arbeit des werelts ; maer ick
 hebbe clarelyck gheſien / dat Godt dien groote-
 lijcks loont / oock in dit levē. Want het is voor-
 waer alſoo / dat my dunckt / dat met een ure van
 die gheestelycke blijdschap die den Heere my
 naemaels van ſelfs ghegheven heeft / wel ghe-
 noegh betaelt blijft alle de pijn die ick men-
 ghen tijt gheleden hebbe in my te onderhouden
 in't ghebedt. Ick houde voor my / dat den Heere
 dickwils in't beginsel / ende altemet oock in't le-
 ſte / alſulcke tozimenten ende andere dierghelijcke
 tentatien / die dickwils overcomē / wilt overſen-
 den / alleenlyck om ſijne minnaeren te proeben /
 ende te weten oft sy ſullen comen van ſijnē kelcks

Dzincken / ende hem helpen sijn cruyss draghen / eer dat hy hen soo groote tresoozen verleent. Ende ick gheloof dat den Heere ons hier wilt leyden tot ons profijt / om dat wy wel verstaen souden hoe arm dat wy zijn : want de ghenaden die hy naemaels verleent / zijn van soo grooten weerde / dat hy begheert dat wy door experientie leeren kennen onse behoefdigheydt / eer hy ons die verleent / op dat ons niet en gheschiede het ghene dat Lucifer gheschiedt is.

Wat doet ghy doch / dat niet en zy / o Heere / tot meerder profijt vande siele / die ghy wel weet dat u nu toebehoort / ende die haer teenmael stelt in uwre handen / om u te volghen alwaer ghy gaen sult / oock tot de doot des cruyss / ende die te vreden is u dat te helpen dragen / ende u niet alleen daer mede te laten? Die hem selven alsoo gestelt vint / en behoeft niet te vreesen. Gheestelijcke herten / ghy en behoeft niet te treuren / wesende nu gestelt in soo hooghen staet / als is te willen alleen met Godt spreken / ende te verlaten de ghenoechten des werelts. Het meeste is nu ghedaen / danckt daer voor sijne Majesteit / ende betrouwt op sijn goetheit / die sijn vrienden noyt verlaten en heeft. Stopt u ooghen van te peysen / Waerom gheeft hy die persoon op soo luttel daghen debotie / ende my noch op soo veel jaeren niet? Laet ons ghe-looben / dat het al is tot ons boordeel : dat sijne Majesteit ons leyde al daer hy wilt : wy en zijn ons selfs niet / maer hoorzen hem toe. Hy doet ons
noch

noch gratie ghenoech / als hy maect dat wy be-
gheren te spitten in sijnen hof / ende te staen nes-
sens den Heere des hofs / want seker hy is met
ong. Belieft hem / dat dese planten ende bloemen
op wassen met sommighen te gheben water te
moeten putten / ende anderen daer sonder / wat
gaet my dat aen ? Doet ghy / o Heere / dat u be-
lieft / alleelijck en laet niet toe dat ick u vergram-
me / oft dat de deughden verlozen gaen / by aldien
ghy my eenighe dooz uwe enckele goetheydt ge-
gheben hebt. Ick beghere te lijden / o Heere / aen-
ghesien ghy gheleden hebt / laet in my volbrucht
worden in alle manieren nwen wil : ende uwe
Majesteit en wil niet toelaten / dat een saecke
van soo grooten werde / als is u liefde / soude ge-
gheben worden aen persoonen / die u alleen die-
nen om smaeck te hebben.

Dit dient seer wel ghenoteert te zijn : ende ick
segge om dat ick dooz experientie weet / dat een
siele / die in desen wegh van het inwendigh ghe-
bedt des herten beghint met een vaste resolutie
te wandelen / ende haer selven can pozren dat sy
gheen groot werck en maecte / noch haer verblij-
de / noch te seer en bedzoeve (oft dese soetighede ende
betveghinghen ontbraken) oft dat sy van den Hee-
re verleent worden / nu een groot deel des weghs
afgheleghy heeft / ende niet en behoeft te vreesen
dat sy sal achterwaerts keeren / al soude sy noch
soo seer stronckelen / want sy heeft haeren bouw
begonst op een vast fundament. Want de liefde
Godts

Godts en is niet gheleghen in tranen te stozten/
 noch in dese soettigheden ende betweghinghen (die
 wy booz den meesten deel soecken / ende ons daer
 mede vermaecken;) Maer in te dienen met recht-
 veerdighheydt / ende stercktheydt des herten / ende
 met ootmoedighheydt. my dunckt dat dit eer is
 ontfanghen / dan yet te gheben. Booz vrouw-
 kens / die cranck ende van cleyne macht zyn/
 ghelijck ick ben / dunckt my is dit van noode/
 my te leyden met vermaeckinghen (ghelijck
 Godt met my nu doet) op dat ick soude mach-
 sigly wesen te verdraghen den arbeydt die sijne
 Maesteyt belieft heeft dat ick hebbē soude: maer
 booz dienaers Godts / mans van qualiteyt / van
 gheleertheydt ende verstandt / dat ick die sie soq
 hoogh achten dat hen Godt gheen devotie en
 verleent / misnoeght my dat ick't hooze. Ick en
 segghe niet / dat sy die niet en souden ontfanghen
 oft die niet groot en achtē als hun Godt die ver-
 leent / want als dan sal sijne Majesteyt sien dat
 het van noode is: maer als sy die niet en hebben/
 dat sy hun daerom niet quellen en sullen / ende
 dat sy hun sullen laten boozstaen / dat het niet
 van noode en is / aenghesien sijne Majesteyt die
 niet en gheeft / ende dat sy souden leeren meesters
 zyn van hun selven. Sy moeten weten / dat het
 een faute is: ick hebb't beproeft ende ghemerckt.
 Sy moeten weten dat het onvolmaecktheydt is/
 en dat het niet en is boozsgaen met vryheyt des
 geests / maer met blooheyte en vreesse des stryds.

Dit en segghe ick soo seer niet vooz de ghene
 die beghinnen / (al is't dat ick dat voock groot
 achte / mits daer soo veel in gheleghen is / dat sy
 beghinnen met dese vryheydt ende vasten wille)
 als vooz andere / want men vindt vele die over
 langh begonst hebben / ende noyt ghedaen en
 hebben ; ende ick geloof dat hier af vooz een groot
 deel oozsaeck is / dat sy van't beghinsel het Cruys
 niet en omhelsen. Sy gaen bedruckt / ende lae-
 ten hun voozstaen dat sy niet met allen en doen ;
 want soosaen als het verstant laet te wercke / soo
 en connen sy niet ghedueren : ende nochtans can
 het gheschieden / dat den wil dan toeneemt ende
 versterckt wordt / sonder dat sy't wetē. Wy moe-
 ten peysen / dat sijne Majesteit nae sulcke din-
 gen niet en siet : want al is het dat het ons schijnt
 dat fouten zijn / nochtans en zijn't gheene. Sijne
 Majesteit kent seer wel onse armoede ende one-
 belen aert / beter dan wy selbe ; ende weet / dat al-
 sulcke sielen wel wilden altydts op hem peysen
 ende hem beminnen. Desen vasten wille is dien
 hy begheert ; de andere quellinghen die wy ons
 selven aendoen / en dienen nergens toe dan om
 ons siele in onrust te doen leven ; ende was sy
 te vozen onbequaem vooz een uwe om te connen
 voozgaen / haer sulcks te doen wesen vooz vier
 uren. Want seer dichtwils (ick hebbe daeraf seer
 groote experientie / ende weet dat het waer is /
 want ick hebbe't met neerstigheydt ghemerckt /
 ende daer nae ondersocht met geestelijcke persoo-
 nen ;)

nen;) comt het dooz lichamelijcke ongesteltheyt
oft cranckheyt: mits wy soo allendigh zijn / dat
ons arme ghevanghene siele mededeylet van de
allendigheden des lichaems: ende de verande-
ringhen des tijds ende lochts ende de heroerin-
ghen der humeuren / maecten dickwils / dat sy
sonder haer schult niet en can doen 't gene sy wel
wilde / maer moet in alle manieren lijden: ende
hoemiense meer wilt bedwinghen in sulcken
tijdt / hoe het quaeder is / ende het quaedt lan-
gher duert: ende daerom moetmen discretie ghe-
bzuypcken om te sien wanneer het dooz yet sulcks
comt / op datmen de arme siele niet en versmach-
te. Sy moeten verstaen dat sy cranck zijn;
datmen de ure des gebedts verandere: ende alte-
met sal dit eenighe daghen langh aenloopen.
Dat sy dooz dit ballinghschap gaen soo sy best
connen / want het groot verdriet ghenoegh is
dooz een siele die Godt bemint / te sien dat sy leeft
in dese allendighheit / ende dat sy niet en vermogh
't ghene sy wel wilde / om dat sy soo snooden gast
heeft / als dit lichaem is. Ick hebbe gheseyt
discretie te ghebzuypcken / want altemet sal den
bhandt daer oozsaeck af wesen; ende daerom is
het goet / niet altijts het ghebedt te laten als daer
groote verströytheyt ende turbatie in 't verstant
is / ende oock niet altijds de siele te quellen om te
doen 't ghene dat sy niet en can doen. Daer zijn
noch andere uytwendighe wercken van liefde /
ende van in boecken te lesen; ende altemet en sal
sy

sy daertoe oock niet bequaem zijn : dat sy als dan
 het lichaem diene om de liefde Godts (aenghe-
 sien 't selve op andere reysen dickmaels de siele
 dient) ende den tijdt verdrybe met eenighe heylighe
 conuersation / oft met wandelen te gaen nae't
 belt / nae dat den Biechtvader sal gheraeden bin-
 den. Ende generaelijck helpt seer veel de expe-
 rientie / detwelcke te kennen gheeft wat ons goet
 is : ende men can Godt in alles dienen : sijn jock
 is saecht. Ende het is een importante saecke / dat
 men de siele niet met den hayz en sleure / soo men
 seght / maer datmense met soetigheydte leyde tot
 haeren meerderen voortganck. Alsoo dan ver-
 maene ick noch eens ; ende al segghe ick't dick-
 maels / 'ten schaedt niet / want daer is veel aen-
 ghelegen / dat noch om doozheyt / noch om onrust /
 noch om verstroytheydt des verstandts hem pe-
 mant en bedroefte noch en quelle ; is het dat hy
 de vrijheydt des gheests vercrijghe / ende niet
 altydts benauidt gaen en wil. Dat hy eens be-
 ghinne niet verbaert te zijn van het cruyts / ende
 hy sal sien / hoe dat den Heere hem dat oock helpt
 dzaghen / ende in wat blijdschap hy sal leven /
 ende wat een profijt hy uyt alles sal scheppen.
 Want topsien / is het dat den put gheen water en
 heeft / dat top dat daer niet in ghieten en connen.
 Doozwaer top en behooren niet onachtsaem te
 zijn om het water op te trecken / als het daer sal
 wesen ; want dan is het dat Godt dooz dit mid-
 del de deughdē in ons wilt bermenighbuldigen.

HET XII. CAPITTEL.

Vervolghende desen eersten staet, seght sy, hoe verre vvy door ons selven met de gratie Godts gheraecten connen, ende hoe seer het schaecht hem te pijnen, eer Godt selve den gheest tot bovennatuerlijcke ende onghewoonelijcke dinghen optrecke.

Het ghene dat ick in 't boozleden Capittel hebbe willen leeren (al is het dat ick met enen sommighe andere puncten gheraect hebbe/ die my dochten seer nootsaeckelijck te wesen) is te verclaren/hoe verre dat wy ons selven conuenen boozderen/ ende in wat maniere wy in dese eerste devotie ons selven eenighsins conuenen helpen. Want het overpeysen ende ondersoecten van 't ghene dat den Heere booz ons gheleden heeft/ verweckt ons tot medelijden/ ende de pijn ende traenen die hier uut volghen/ zijn seer soet: ende het overpeysen van de glorie die wy zijn verwachtende/ende van de liefde die den Heere ons ghetoont heeft/ ende van sijne verrijfense/ verweckt ons tot een blijdschap die niet teenemael gheestelijck noch niet teenemael sinnelijck en is/ maer het is een crachtighe ende twerckende blijdschap/ ende de pijn is seer verdienstigh. Sulcks zijn alle dinghen die dese devotie twercken/ die eensdeels ghewonnen wort door het toedoen des verstandts/ al is het saecken dat wijsse noch verdien noch ghewinnen en connen/ 'ten zy dat

Godt

Godt die ghebe. Het is seer gheraden voor een sie-
 le / die van Godt niet hoogher dan tot hier toe
 verheven en is / dat sy haer niet en pooghe hoo-
 gher te climmen; ende datmen dit wel notere/
 want het nergkens anders toe dienen en sal/datt
 om haer te bederven. In desen staet magh een
 mensch verscheyden wercklingen doen / sommit-
 ghe om een vast propoost ende opset te maecten
 van veel voor Godt te doen / ende om de liefde te
 vermecken / sommitghe om de deighden te doen
 groepert / nae den inhoudt van seker boeckken
 gheheten De conste om Godt te dienen, welck
 seer goet is / ende wel dient voor de ghene die in
 desen staet sijn / want het verstant moet werckē.
 Hy magh hem selven inbeelden te staen in de te-
 ghentwoordighuydt van onsen Salighmaecker/
 ende hem ghevennen groote liefde te draeghen
 tot sijn ghebenedijde menscheyt / ende hem al om
 met hem leyden / ende niet hem sprake houden;
 hem bidden voor sijne noot / ende hem sijn swae-
 righeden clagen; hem niet hem in alle sijne blijd-
 schappen verbljden / ende hem door de selve niet
 vergheten : ende dit sonder daertoe te besighen ee-
 nighe ghemaeckte ende ghesochte gebeden / maec
 alleenlijck sulcke woorden als tot sijn begeerten
 ende nootfaeckelijckheden dienen. Dit is een seer
 excellēte manere / om wel ende seer in't cozt door
 te gaen : ende den ghenen die nu arbeydende is
 om niet hem alijds te draeghen dit costelijck ge-
 selschap / endedaer grootelijcks sijn profijt mede

doet / ende een waerachtighe liefde draeght tot desen Heere dien wy soo veel schuldigh zijn ; dien segghe ick dat hy grootelijcks geprofiteert heeft. Hier om en moet ons niet seer quellen dat wy gheen debotie en gevoelen / soo ick ghesepdt hebbe / maer wy moeten den Heere dancken / dat hy ons doet leven met begheerte van hem te behaghen / al is 't dat de wercken slap zijn. Dese maniere van onsen Salighmaecker altydts met ons te draeghen / is seer profijtelyck voor elcken staet / ende is een aldersekerste middel om voort te gaen in den eersten staet / ende om haest te gheraecken tot den tweeden trap des ghebedts ; ende voor de leste / op dat sy moghen bezigt zijn van de perijckelen die den vijandt hen soude moghen legghen.

Dit is dan 't ghene dat wy vermoghen : die voordersoude willen gaen / ende sijnen gheest opheffen / om smaken te ghevoelen die hem niet ghegheven en worden / die soude nae mijn duncken d'een ende d'ander verliezen. Want dat is bovennatuerlijck ; ende het verstaent verlozen zijnde / blijft oock de siele als verlaten / ende met groote dorheyt. Ende want alle desen bouw gefondeert is op ootmoedigheyt / hoe een mensch naerder onsen lieven Heere comt / hoe dese deught oock meer moet wassen / oft anders gaet het al verloren. Ende het schijnt een specie van hoobaerdijte te wesen / te willen hoogher klimmen daer ons Godt niet dan al te veel doet / wesende sulcks

fulcks als top zijn / dat hy ons neffens hem stelt. Men moet niet peysen / dat ick dit segghe van het opclimmen niet het verstandt / om te oberpeysen hooghe dinghen van den hemel / oft van Godt / ende de magnificentie die daer zijn / ende sijn wetentheydt : want al is het dat ick't noyt en dede (mits ick daer niet bequaem toe en was / soo ick gijeseyt hebbe / ende ick gheboelde my soo ratjvigh / dat dock om te peysen op aertsche dinghen my Godt singuliere gratie dede dat ick dese waerheyt verstant / het welck gheen cleptie stoutigheyt booz my en was / hoe veel te meer booz hemelsche dinghen?) nochtans andere lieden sullen daer mede connen hun profijt doen / principaelijck in dien sy gheleert zijn welck (soo my dunckt) eenen grooten tresoor is booz dese oeffeninghe / soo verre sy niet eenen dootmoedigh zijn. Over sommighe daghen hebbe ick dit gemerckten een eentighe gheleerde / de welcke / niet langhe gheleden zijnde dat sy begonst hadden / wonderlijck seer voortghegaen zijn : ende dit doet my soo grootelijcks wenschen / dat vele van henliedē hun begeben souden tot de devotie / ghelijck ick noch segghen sal.

Het ghene van dat ick segghe / is dat sy niet hoogher en klimmen / dan Godt hun is ophesfende. Dit is een taele des gheests: my sal verstaen de ghene die eentighe experientie heeft: want ick en can't anders niet segghen / is't datmen's aldus niet en verstaet. In de Mystique Theolo-

gie/ daer ick begonst hebbe af te spreken / verlies
 het verstant sijn werckinge / want Godt houdt
 dat * op / alsoo ick naemaels breeder sal verclae-
 ren/ indien ick dat can doen / ende hy my daer
 toe sijn Goddelijcke hulpe verleent. Dat top ons
 sou-

* Het om-hoogh-houden des verstandts, dat Godt doet,
 ende daer alhier de H Moeder van is sprekende, 't selve noe-
 mende Mysticque Theologie is, dat den verstande voorge-
 stelt vordt ghelijck een ghesloten paeket van bovennatuere-
 lijcke ende Goddelijcke dinghen, ende dat hem in groote
 menichte licht oft claerheyt inghestort worde om de selve te
 sien met een bloot ende simpelick aenschouven sonder dis-
 cours sonder aemerckinge ende sonder moeyte; ende sulcks
 nochtans met sulcken cracht dat het op gheen andere saecke
 lerten; noch hem daervan afkeeren en can. Ende dit en blijft
 niet staen oft haperen alleen in het bloot aenschouven oft
 verwonderen, maer het licht dringht door tot in den vulle;
 ende daer comt een vier in vvelck den selven ontfleekt; in
 der voeghen, dat de ghene dien sulcks overcomt, voor den
 tijdt dat het hem over comt het verstandt sterrelincs vast ge-
 naghelt ende verbaest is houdende op het ghene dat het siet,
 ende dat den vulle brandt in liefde van het selve: de memo-
 rie is teemaet sonder verreckinge: want de siele besigh
 zinde met de reghenwoordighe vreught, en laet geen ander
 memorie toe. Dese ophoudinge dan seght sy dat bovennatuere-
 relijck is, sy wil segghen, dat onse siele meer eyghentlijck is
 lijdende dan verreckende: ende sy seght, dat hem niemandt
 vervoorderen en soude om sijn selven in deser maniere op
 te houden, ten zy dat hy ophcheven vvorde; een sdeels om
 dat sulcks boven alle onse macht ende wijsheyt is, ende o-
 ver sulcks soude te vergeefs zijn; andersdeels, om dat het sal
 zijn saute van ootmoedigheyt. Ende hiervan vvaershouvt
 de H Moeder met goede redenen, om dat daer Ghebede-
 boeckens zijn, die den ghenen die bidden vullen zijn ra-
 dende, dat sy hunne ghepeysen gheheelijcken sonden ophef-
 fen, ende dat sy in hunne imaginatie hem niet ter verclen
 sonden inbeelden, ende dat sy oock hunnen asem niet her-
 haelen en souden: vvaeruyt dan comt dat sy heel coudt ende
 ondevoot vworden.

souden vermeten oft pepsen / dat wy ons verstant
 op souden houden / dat is dat ick segghe dat wy
 niet en behooren te doen / ende dat wy niet en sul-
 len laeten daermede te wercken: want wy souden
 daer blijven / steken als bottrijcken / ende souden
 heel coudt blijven / ende noch d'een noch d'ander
 doen. Als Godt den Heere het verstantd ophoudt
 ende doet stil staen / soo gheeft hy het selve daer't
 hem af verwondere / ende mede becommere / ende
 maectt dat het sonder discourreren meer verstaet
 op eenen Credo tijts / dan wy souden connē ver-
 staen met alle onse aertsche neerstigheden op vele
 jaeren. De crachten der sielen te willen becom-
 mert houden / ende die meynen te doen stille staen /
 is sotternijge. Ende ick segghe noch eens / het is
 alsoo / al verstaet men't niet: 't en spruyt uyt geen
 ootmoedigheyt; ende al geschiede't sonder schult /
 nochtans niet sonder pijn: ende het sal verlozen
 arbejdt zijn: ende de siele wordt daer onlustigh
 van. Ghelijckerwijs eenen die meynēde te sprin-
 ghen / van achter vast ghehouden wordt / soo dat
 hy sijn cracht gheroont hebbende / niet en can
 wercken het ghene dat hy voor hem hadde ghe-
 nomen. Ende uyt het luttel profijts dat hy hier
 uyt scheidt / sal de ghene / die daer op sal willen let-
 ten / lichtelijck sien dese faute (hoe cleyn die oock
 sy) van ootmoedigheydt / daer ick af ghesproken
 hebbe: want dit heeft dese excellentē deught van
 ootmoedighēdt / dat gheen werck / daer sy mede
 ghemenght is / de siele onlustigh laet. *My dunct /*

dat ick't verclaert hebbe / ende moghelijck sal't
alleenlijck booz my wesen : de Heere wil de oogen
der ghener die dit lesen sullen / open' doen dooz de
experientie; want hoe cleyn die oock zy / terstone
sullen sijn verstaen,

Ick was veel jaeren dat ick veel dinghen las/
sonder daer yet af te verstaen; ende menighen tijt
heb ick ghetweest / dat al was 't dat my Godt yet
dede verstaen / soo en cost ick niet een woordt spre-
ken om dat uyt te segghen / soo dat my dit gher-
nen cleynen arbeudt ghestaen en heeft : maer als
het sijne Majesteit belieft / op een ooghenblick
leert hy 't ons altemael / soo dat ick my groote-
lijcs daer af moet verwonderē. Een dinck magh
ick met der waerhepdt segghen / dat al was 't dat
ick veel Gheestelijcke personen sprack / die my
wilden verclaren 't ghene dat den Heere my gaf/
op dat ick't hen soude connen uyt segghen / noch-
tans was mijn bottrighepdt soo groot / dat het
my noch veel noch luttel en hielp. Oft dit quam
moghelijck daer dooz / dat den Heere begheerde
(ghelijck sijne Majesteit altoos mijn meester
ghetweest is / ghebenedijdt zy hy booz alles; ende
het is my beschaemthepdt ghenoech dat ick dit
met der waerhepdt segghen magh) dat ick het
niemandt en soude behoeven danck te weten.
Ende sonder dat te begheren / oft daerom te bid-
den (want hier in en hebbe ick niet met allen cu-
rieus ghetweest / daer't nochtans deught ghe-
weest hadde / maer wel in andere ydelheden) gaf
my

my dat Godt op eenen bot / met alle claerheyt te verstaen / om het selve oock te connen uytspyzken / soo dat sy seer verwondert waeren / ende ick noch meer dan mijn Biechtvaders / want ick mijn eyghen bottigheyt beter verstont. Dit en is niet langhe gheleden : ende aldus en versoeck ick niet 't ghene dat den Heere my niet ghelceert en heeft / oft 't waer het ghene dat mijn consciencie aengact.

Ick come wederom / om te segghen / dat het grootelijcks impoertert / dat den gheest niet open climme / 'ten sy dat hem den Heere opheffe / welck een saecke is diemen verstont merckt. Principelijck is dit sozghelijcker vooz vrouwpersonen / om dat den vijant hen met eenigh bezogh soude mogen verblinden : hoetwel ick vooz seker houde / dat den Heere niet toe en laet / dat hy bezzen souden den ghene die met ootmoedighheyt soeckt tot hem te comen : jae hy sal daer meerder profijt ende winninghe haelen / daer den vijandt hem die sal meynen te doen verliesen. Om dat dan desen wegh van de eerste meer ghebaent is / ende dat grootelijcks impoerteren de waerschouwvinghen die ick gegheven hebbe / soo hebb' ick 't hierin soo langh ghemaect : jae ick bekenne dat sy de selve elders veel beter beschreiben sullen bindē / ende dat ick dit met beschaemtheydt ghenoechly gheschreiben hebbe / hoetwel niet met soo groote als ick hadde behooren te hebben. Den Heere sy ghebenedijt vooz alles / dat hy aen sulck een / als

ick ben / consenteert ende beghert dat ick spreke
van dinghen die hem aengaen / jae van alsulcke
ende soo hooghe saecten.

HET XIII. CAPITTEL.

Sy vervo'ght desen eersten staet, ende gheeft
sommighe remedien teghen de tentatien die
den vijandt plagh alremer voor te stellen, met
sommighe vvaerschouvinghen daer toe die-
nende. Het is seer profijtelijck.

Men heeft goedt ghedocht te verclapen som-
mige tentatien / die ick ghemerckt hebbe
dat eenen mensch in 't beginsel overcomen / daer
ick sommighe selve af gheladht hebbe / ende te
gheben eenighe onderwijsinghen van dinghen
die my duncken nootsaeckelijck te wesen. Dat
men dan in 't beghinsel arbeide om boozt te gaen
met blijdschap / ende vryheydt des herten : want
daer zijn sommighe personen / die meynen / dat
hen de debortie onthliegghen sal / is 't dat sy hun
maer een luttel vergheten. Het is wel goedt dat
men booz sy selven bebreest zy / ende hem noch veel
noch luttel en betrouwe / om hem selven niet te
stellen in de occasien daer men in gewoon is Godt
te vergrammen : want dit is teenemael van
noode / tot dat men in deught versterckt zy. Ende
men vindt niet vele / die sulcks connen wesen / oft
sy sullen hun lichtelijck comen te vergheten in de
occasien daer hunne natuere toe is streckende:
want alsoo langh als wy hier leven / mede oock
om

om de ootmoedigheyt / is het goedt dat wy onse
 catijbighe natuere kennen. Maer daer zijn veel
 dinghen (ghelijck ick gheseydt hebbe) daer men
 magh recreatie uyt nemen / oock om stercker te
 wesen tot het ghebedt: doch moerten in alles
 discretie houden / ende een vast betrouwen heb-
 ben; want het betaemt grootelijcks / dat wy onse
 begheerten niet en laten verflauten; maer daer
 wy op Godt betrouwen sullen / is het dat wy ons
 allenghs kens pooghen om voort te gaen / al en
 is het niet terstont / dat wy sullen connen geraec-
 ken daer veel heylighen door sijn gratie toe ghe-
 raect zijn. Want waer't dat sulieden noyt voort
 hunlieden ghenomen hadden sulcks te begheer-
 ren / ende het selve allenghs kens te wercke te stel-
 len / sy en waeren noyt tot soo hooghen staet ghe-
 comen. Sijne Majesteit soeckt ende is liefhebber
 van kloecke sielen / in dien sy alleenlijck voort-
 gaen met ootmoedigheyt / ende sonder eenigh be-
 trouwen op hun selven te hebben. Ende noyt en
 sagh ick eenighe van dese blijven steken in desen
 wegh: noch oyt en sagh ick eenighe bloode siele /
 al was het oock onder bescherminghe van oot-
 moedigheyt / soo veel voortgaen in vele jaeren /
 als de andere voortgaen in luttel jaeren. Wy
 verwondert seer / hoe grootelijcks dat het helpt in
 desen wegh / hem selven te vercloecken tot groote
 dinghen: al en heest een siele soo terstonts gheen
 sterckheyt / soo blyeght sy nocht as optwaerts / ende
 gheraectt verre voort: al is het dat sy / ghelijck

een boghjelken dat eenen quaden bleughel heeft/
 ondertuffchen moede wordt / ende blijft erghens
 fitten.

Op andere tijden oberpeysde ick dicktwils
 't gene dat Sinte Paulwels seyt / datmen in Godt
 alle dinghen vermagh. Van my selven merckde
 ick wel dat ick niet en vermochte. Dit hielp my
 seer / ende oock 'tghene dat S. Augustijn seght/
 Gheeft my, ô Heere, dat ghy ghebidt, ende ghe-
 bidt dat u belieft. Ick peyse dicktwils dat het
 S. Peeter niet en schaedde dat hy hem inde zee
 wierp / al was het dat hy daernaes breefde. Dese
 eerste resolutionen zijn groot te achten : hoetwel dat
 in desen eersten staet van noode is datmen sijn sel-
 ven wat in houde / ende aen de discretie ende goet-
 duncken banden Meester verbinde : maer men
 moet toese / dat dien sulcks zy dat hy ons niet en
 leere padden te wesen / noch hem en laete vernoe-
 ghen met dat de siele toone alleenlijck heghdissen
 te jaeghen. Altoos moetmen d'ootmoedigheyde
 booz ooghen hebben / om te verstaen dat dese
 crachten van ons niet en moeten comen. Nocht-
 ans is oock van noode / dat wy weten hoeda-
 nigh dese ootmoedigheyt wesen moet : want ick
 gheloof / dat den vijandt groote schaede doet aen
 de ghene die hun in 't ghebedt oeffenen / om niet
 seer boozt te gacen / makende dat sy quaedt gheboe-
 len hebben van de ootmoedigheyt / ende dat hun
 duncke hooverdijge te wesen / hooghe begheerten
 te hebben / ende de hepligen te willen naevolgen /
 ende

ende tē wenschen om Martelaers te wesen. Terstont beeldt hy ons in / ende maect ons wijs / dat de dingen vande heyligen dienen tot verwonderinghe / ende niet om dat wy / die sondaers zijn / die souden naevolghen. Dit is oock mijn seggen; maer men moet sien wat dat te verwonderē / ende wat dat nae te volghen is ; want 'ten waer niet wel ghedaen / dat een swacke ende sieckachtighe persoon haer soude begheben tot veel vastens ende swaere penitentiē / gaende nae een woestijne / daer sy niet en soude connen slaepen / noch niet t'eten en soude hebben / oft yet sulcks.

Maer wy moeten weten / dat wy ons connen verstercken met de gratie Gods / om te comen tot een groote betrachtighe des werelts / tot een versmaedenisse van alle eer / ende niet seer gheneghen tē zijn tot den rijckdom : maer wy zijn soo nauw van herten / dat ons dunckt dat de aerde ons ontzeken sal / soo saen als wy willen een wepnigh het lichaem vergheten / ende ons tot den gheest gheben. Terstont schijnt dat tot de innigheyt is helpende datmen seer wel hebbe 't ghene men behoeft / want dat de sorghebuidigheden het ghebedt verstroyden. Dit aengaende / my is leet dat wy soo cleyn betrouwen hebben op Godt / ende soo veel eyghen liefde / dat wy ons niet al sulcken sorghe belammeren. Ende het is alsoo / dat als den gheest soo luttel gheavanceert heeft als dit / ons sulcke cleyne beuseltijen groote pijn en doen / als andere lieden dinghen die hoogh
ende

ende van grooter weerden zijn : ende in onsen sin laten wy ons dunckē dat wy seer geestelijck zijn. **M**y dunct dat dese maniere van doen is tusschen den lichaeme ende de siele te willen een accorzd maken / om hier niet te verliezen de ghemackelijckheyt / ende ghinder eventuel Godt te ghenieten. Ende het sal oock alsoo wesen / is het datmen wandelt in rechtveerdighepdt / ende hem vast houdt aen de deught : maer dit is alsoo veel als een himmen-schzede / noyt en salmen daermede comen tot vryheyt des gheests. **M**y dunckt dat dese maniere van booztgaen goedt is boozt gheloude lieden / die nae hunnen staet ende roep moeten leven : maer boozt eenen anderen staet en begheere ick gheensins dusdanigen booztganc / ende men sal my niet connen doen gheloooven dat hy goet is / want ick dien gheproeft hebbe; ende ick hadde altyts alsoo ghebleven / 'ten waere dat den Heere my doozt sijn vermhertighepdt eenen cozteren wegh ghetoont hadde. **M**aer aengaende de goede begheerten / die waeren in my altyts groot; dan ick maecte soo ick ghesept hebbe / dat ick my aen 't ghebedt hiel; maer socht met eenen nae mijnen lust ende welgheballen te leven. **I**ck ghelooobe wel / hadde my pemandt gheleert hoogher blieghen / ick hadde wel ghemaeckt dat de begheerten niet sonder werckinghen ghelueest en hadden : maer sy zijn doozt onse sonden soo luttel ende soo licht ghetelt / dat sy in dese saecke niet te groote discretie en houden; soo dat ick meyne

dat een van de p̄ncipalē oorzackē is / waerom dat de ghene die eerst beginnen / niet eer en ghe-
raecken tot groote perfectie / want de Heere en
ghebzeckt niemanden / noch 'ten liegh̄t aen hem
niet / maer wy-lieden zijn ghebzeckelijck ende
ellendiḡh.

Daerenboven maghmen de heylighen nae-
bolghen in eensaemheyt / stilhepdt / ende veel an-
dere deughden te soecken / die dese onse buyle lic-
haemen niet en sullen dooden / die soo ghemacke-
lijck willen ghetraecteert zijn / om de siele in on-
ghereghelichepdt te brenghen; ende den vjand
helpt seer om de selve lichaemen onbequaem te
maecken. Als hy maer een luttel bzeese siet / soo
en soeckt hy niet meer om ons te connen wijs
maecken dat het ons aen ons leben en aen de ge-
sontheyt letten soude / sulcks dat hy oock in het
stozten der tranen ons doet bzeesen dat wy daer
dooz souden blindt worden.

Ick hebbe dien wegh al ghepasseert / ende
daerom wete ick't: ende ick en sie niet / wat beter
ghesicht ende ghesanthepdt wy souden moghen
wenschen / van die te verliesen dooz sulcken oor-
sackē. Overmidts ick soo cranck ben / soo was
ick althijts ghebonden sonder yet te connen doen /
tot dat ick eens teenemael dooz my nam / nae het
lichaem ende nae de ghesontheyt niet te bzaighen /
ende nu doe ick oock seer luttel: maer sedert dat
Godt belieft heeft dat ick dese listighepdt des
vjandts hebbe connen verstaen / soo wanneer hy
my

my te horen leght het berlies des ghesonthejts/
 antwoorde ick : Daer en is niet vele aen gelegen,
 al sterve ick. Leght hy my ghemack te horen / soo
 segghe ick : My en is gheen ghemack van noo-
 de, dan alleen het cruys. ende soo voortz in alle
 dinghen. Ick sagh claerlijck / dat het in seer vele
 dinghen / al ben ick niet der daet cranck genoegh /
 anders niet en was dan tentatie des vijandts /
 oft mijn slappigheyt : want naederhandt dat ick
 soo toesiende niet en ben / noch mijn ghemack soo
 seer niet en soecte / waere ick veel beter. Inder
 boeghen dat veel daer aen ghelegghen is / in de be-
 ginselē als men hem tot het ghebedt is begeben-
 de / dat men de ghepeysen niet teenemael onder
 en bzinghe : ende men magh my by wel gheloo-
 ben / want ick hier van experientie hebbe. Ende
 om dat andere van my een exempel nemen mo-
 ghen / sal hen baten ende profiteren dese mijne
 fouten te verhaelen .

Een andere tentatie is hiernaer seer gemeyn / te
 weten / dat dese persoonen wel wilden / dat een pe-
 ghelijck seer gheestelijck waere / soo saen als sy
 beghinnen te smaken de gherustigheyt ende pro-
 fijt dat daer in ghelegghen is. Dit te begheren / en
 is niet quaet; het selve te procureren soude mogen
 niet goetd wesen / ten zy dat het gheschiede met
 groote discretie ende bedecktheyt / soo dat het niet
 en schijne dat sy andere willen leeren : want die
 in dese saecte sal willen eenigh profijt doen / is
 van uode dat hy seer versterckt zy in deughden /
 op

op dat hy de andere gheen tentatie aen en jaeghe.
 Het is my ghebeurt (ende daerom hebbe ick daer
 verstandt van) doen ick / soo boben verhaelt is/
 arbedde op dat andere oock souden 't ghebedt
 hanteren / dat soo sy my van d'een sijde hoorde
 hooghe dinghen spreken van het groot goet dat
 in het ghebedt gheleghen is / ende van d'andere
 sijde my saghen het selve oeffenen met groot ghe-
 beck van deughden / wierden sy daer door ghe-
 tentert ende cranck van sinnen. Ende dit met
 groote reden : want / soo sy my naemaels gheseyt
 hebben / sy en wisten niet hoe het een cost met het
 ander atzoderen. Ende dit was oorzaecke / dat
 sy hoor niet quaet hielden 't ghene dat nochtans
 sulcks uyt hem selven was / om dat sy sagen dat
 ick 't altemets dede / mits sy goede opinie van my
 hadden. Ende dit doet den vijant / de welcke (soo
 het blijkt) hem behelpt met de goede deughden
 die wy hebben / om door deselve credit te gheben/
 soo verre als hy can / aen het quaet dat hy soeckt
 in te brengen : want hoe luttel oft weynigh dat
 het zy / daer een ghemeente is / daer moet hy veel
 winnen; hoe veel te meer mits dien het quaet dat
 ick dede / seer groot was. Ende oersulcks waer-
 en in vele jaeren alleenlijck dzy die profijt deden
 met 't gene dat ick hen seyde : maer naederhande
 dat my de Heere meerder sterckheyt verleent had-
 de in de deught / hebben in twee oft dzy jaer tije
 daer seer vele mede gheprofiteert / soo ick daer nae
 segghen sal. Ende sonder dat / is noch een ander
 groot

groot hinder / te weten / dat de siele haer eyghen
 profijt verliest: want 't ghene dat wy behoozen
 principaelijck te besorghen in't beghinsel / is / al-
 leenlijck sozghen te draghen door haer alleen / ende
 dat wy ons laten doorstaen dat op der aerden
 niet anders en is dan Godt ende sy: ende dit is
 't ghene dat haer seer nut is.

Noch isser een ander tentatie / (ende altemael
 schijnen sy eenen peber der dencht te hebben/
 soo dat van noode is datmen dit wel verstaet/
 ende althijds toel sozghbuldigh zy) een becom-
 mernisse over de sonden ende fauten die sy in
 andere sien: Den vijandt maectt hem wijs / dat
 dese becommernisse alleenlijck spruyt uyt een
 begheerte dat sy Godt niet vergrammen en mo-
 ghen / ende uyt eenen peber door sijn eere: Ende
 terstont soudent sy 't wel willen remedieren:
 Ende dat maectt hem soo ongherust / dat het ge-
 bedt daer door veel toort: ende het quaetste van
 allen is / datmen meent dat het dencht is / ende
 perfectie / ende grooten peber van Godts eere.
 Ick en spreke niet van de becommernisse die welc-
 ke spruytende is uyt de openbaere sonden van een
 gheheele Vergaedinghe / by aldien deselve al-
 daer omgaen; oft uyt de schande die de heylighe
 Kercke is lijvende van de teghenwoordighe ket-
 serijen / waer door men soo vele sielen siet verlo-
 ren gaen: want dese becommernisse is seer goet;
 ende door dien sy goet is / soo en veroozfaectt sy
 doek gheen verstopthijt.

Oberfulcks dan sal het sekerste wesen booz
 een siele die 't ghebedt oeffent / dat sy ghescheelick
 alle dingen ende alle menschen uyt den sin stelle/
 ende alleenlijck booz haer selven sozghhe / ende om
 Godt te belieben. Dit is grootelijcks van noo-
 de : want waer't dat ick moeste vertellen de fait-
 ten ende erreuren die ick hebbe sien gheschiedet
 dooz het betrouwen op de goede intentie / ick en
 soude noyt ghedaen hebben. Dus dan soo moeten
 wy altyt acht nemen op de deughden ende goe-
 de dingen die wy in andere sullen mercken / ende
 hunne gebzeken stoppen met onse sonden. Dit is
 een maniere van wercken / de welcke al is't dat sy
 terstont niet en gheschiedt met volmaecktheidt/
 nochtans wintme daer dooz een groote deught/
 te weten / datmen alle d'andere booz beter houdt
 dan wy zijn ; ende men beghint hier dooz te win-
 nen / met de gratie Godts / (de welcke in alles
 van noede is / ende als die ghebzeckt / zijn alle on-
 se neerstigheden te verghoefs) hem te bidden dat
 hy ons dese deught verleenen wille / want hy nie-
 manden en verlaet / ten eynde wy dese neerstig-
 heidt souden connen doen. Dese waerschouw-
 inghe moet sock ghenoteert worden van de ghene
 die veel discourreren met het verstant / scheppen-
 de vele dinghen uyt een dinct / ende vele begrijpe-
 penissen : want de ghene / die niet en connen
 wercken met het verstandt / (gelijk als ick dede)
 en behoeven anders gheen vermaninghe / dan
 dat sy patientie hebben tot dat den Here hen ver-
 leene

leene daer sy hem mede moghen bekommeren/
ende tot dat hy het licht ghebe / aenghesten sy soo
luttel van hem selven doen connen / ende het ver-
stant herlieden meer belet dan helpt.

Keerende dan tot de ghene die discourrere / seg-
ghe ick / dat sy hier in alle den tijdt niet en moeten
verlijten: want al is het seer verdienstigh / hen en
dunckt niet / ghemerckt dat hen dit ghebedt soo
wel smaect / dat daer moet ecken vierdagh we-
sen / ende een pauze daermen niet en moet wer-
ken met het verstant. Sy meynen terstondt / dat
dien tijdt verlozen is / ende ick houde dit verlies
booz goeden winst. Maer dat sy / soo ick gheseydt
hebbe / hem selven stelle booz onsen Salighmaec-
ker / ende alsoo sonder vermoedtheydt des ver-
standts hem aanspreken / ende hem met hem ver-
heughen / sonder hem te verbaeckelen met lange
proposten te maecten / dan alleen hynne noodig-
heden hem te bozen leggende / ende de reden waer-
om hy ons behoorde te verdraghen / het een op
den eenen / het ander op anderen tijdt / op dat de
siele niet vermoedt en worde van altoos deselue
spijse te eten. Dese spijsen zijn seer goet ende pro-
fijtig / is 't dat den smaect hem ghetrent daer
af te eten: sy brenghen met haer groot voetsel om
de siele het leven te gheben / ende grooten winst.

Ick sal mijnen sin wat claerder uytsprecken /
want alle dese dinghen / die 't ghebedt aengaen /
zijn seer swaer / ende als men daer toe gheenen
Maester en bindt / seer quaedt om te verstaen:
ende

ende daerom al wilde ick't cozt maecten / ende al
was het ghenoech booz het goedt verstandt des
ghenes die my dit heeft doen schryven / dese din-
ghen alleenlijck te raecten ; en laet nochtans
mijn bottighepdt niet toe met cozte woorden te
segghen ende tijt te legghen een dinck / daer soo
veel aenghelegghen is / dat het wel verclaert wo-
de : want ick / overmidts ick soo veel gheleden
hebbe / hebbe nu medelijden met de ghene die al-
leenlijck beghinnen met boecken : want het
wonder is hoe grooten onderschepdt daer is tus-
schen 't ghene datmen eerstmael verstaet / ende
daer nae booz langhe oeffeninghe stet. Keerende
dan wederom tot 't ghene dat ick seyde laet ons
ons selven voegghen om te overpepsen een seker
stuk van de Passie / by exempel / hoe dat onsen
Heere ghebonden was aen de pilaer : het ver-
standt ondersoect de oorzaecke / tijt de welcke men
verstaen can de groote smarten ende pijnen / die
sijne Majesteit hadde in die verlatinge ende een-
saemheyt / inidsgaders vele andere dinghen die
het verstant hier tijt sal connen rapen / by aldien
dat het eenen goeden wercker oft oock gheleers
is. Het is een maniere van ghebedt / daer elcken
een moet mede beghinnen / booztgaen / ende vol-
eynden : ende het is eenen seer excellenten ende se-
keren wegh / tot dat den Heere hun leyde tot an-
dere boven-natuurlijcke dinghen. Ick segghe
elcken een; alhoewel daer veel sielen zijn die meer
profiteren booz andere meditationen dan van de

ghebenedijde Passie: want gelijk daer veel was-
ningen zijn inden hemel / alsoo zijn daer oock vele
weghen. Sommighen persoonen doen hun profijt
met te peysen dat sy in de helle zijn; andere dat sy
in de hemel zijn / hen pijn zijnde op de helle te den-
ken; andere / peysende op de doot. Sommige / twee-
moedigh van herten zijnde / pozen hun altoos
te peysen op de Passie / ende worden daer in ver-
heught / ende profiteren aenstaende de macht ende
grootheydt Godts in de creaturen / ende de liefde
die hy tot onswaerts ghehadt heeft / die haer in
alle dinghen vertoont / ende is een seer goede oeffe-
ninghe: sonder nochtans dickwils achter te la-
ten de Passie ende leven ons Heeren / van waer
ons gecomen is ende comt alle goet. Het is noot-
saeckelijck dat men waerschouwe den ghenen die
beghint / ten eynde hy acht neme op 't gene daer
hy best profijt in is bindende. Hier toe is van
noode eenen meester die wel herbaeren zy: want
is hy sulcks niet / hy sal grootelijcks moghen
dolen / ende sal een siele leyden sonder die te ver-
staen / ende en sal niet toelaten dat sy haer selven
verstaen: want overmits sy wel weet / dat het
van grooter verdienste is den Meester ondertog-
pen te zijn / soo en derf sy oock niet afwijken van
't ghene dat hy haer ghebidt. Ick heb altemet
siele aengetroffen die heel benautot ende gequele
waren / alleenlijck om dat de ghene die haer leer-
de gheen experientie en hadde; die deerden my;
ende oock eene / die niet en wiste wat sy met haer
selven

selven doen soude : want als de Meesters gheen
 verstant en hebben vanden gheest/soo bedrucken
 sy siele ende lichaem / ende beletten den booz-
 ganck. Wy heeft eene ghesproken/twien's meester
 haer acht jaeren lanck hadde als ghebonden ge-
 houden / niet toelatende dat sy soude treden uyt
 haer eygen kennisse / ende de Heere hadde haer nu
 ghebeycht tot het ghebedt van stilligheyt oft in-
 nigheyt / ende alsoo hadde sy veel te lijden. Ende
 al is het soo / dat dit / te weten de kennisse van sijn
 selven / noyt en moet achterghelaeten worden /
 mits men geen soo reusachtige oft groete siele in
 desen wegh en bindt / die niet van noode en hebbe
 dickwils wederom een kint te worden / ende de
 mamme te supghen / (ende dit begeehre ick dat
 niet sal vergeten wordē / mits ick by abontueren
 noch meer daer af spreken sal / om dat daer soo veel
 aen hanght) ende gheenen soo hoogh en staet des
 ghebedts en is / daer niet van noode en sy dat-
 men dickwils wederom keere tot het beghinself;
 ende dat dit / belanghende de sonden ende kennisse
 van sijn selven / is het groot daer alle spijfen moe-
 ten mede gheten worden / hoe delicaet die oock
 zijn / in desen wegh des gebedts / ende dat sy han-
 sonder dit broodt niet en souden connen onder-
 houden : nochtans moet het met mate gheten
 worden. Want als een siele haer nu teenemael
 oberghegeven siet / ende claerlijck verstaet dat sy
 niet goedts van haer selven en heeft / ende bebindt
 haer beschaemt booz eenen / soo grooten Coninck /

ende siet hoe luttel sy hem betaelt daer sy hem so
 veel schuldigh is; wat noodt is het datmen hier
 den tijdt verlijte/ dan dat wy booztgaen tot au-
 dere dinghen die den Heere ons te bozen leghe
 ende ten is gheen reden/ dat wy die laten staen:
 want syne Majesteit weet beter dan wy waeraf
 dat wy moeten eten.

Alsoo dan is daer veel aen ghelegghen/ dat den
 Meester boozsienigh zy / (ick wil segghen van
 goet verstant/) ende dat hy experientie hebbe: en
 heeft hy daer geleertheit by/ dat is een seer groo-
 te saecke; maer als men dese dzy dingen niet t'sa-
 men binden en can / soo zijn de twee eerste van
 meerder importantie; want gheleerde connen sy
 wel becomen/ om met hun te communicerē/ als't
 noot sal wesen. Ick segghe dat / by aldien sy in't
 beghinsel hun in't ghebedt niet en oefnenen / de
 gheleertheit seer luttel helpt. Ick en seggh niet
 dat sy met gheleerde niet hanteren en souden;
 want eenen gheest die niet in der waerheyt be-
 gonst hebbende booztgaet / dien hadde ick lie-
 ver sonder't ghebedt. Ende de gheleertheit is
 een saecke van grooter weerden/ want die leert/
 ons die luttel weten / ende gheeft ons licht: ende
 als wy ghecomen zijn tot de waerheyt der heyl-
 igher Schryfture / dan doen wy dat wy schul-
 digh zijn: Van sorte devotie wille ons den Heer
 betwaeren. Ick sal wat claerder spreken / mits
 my dunckt dat ick my vele dingen ondertwinde.
 Ick hebbe altoos dese saure ghelijad / dat ick niet
 en

en hebbe connen mijnen sin verclaren / (ghelijck ick gheseyt hebbe) oft het moet my veel woorden kosten. Een Nonne beghint haer tot het ghebedt te begeben: is't dat haer yemant regcrt die slecht is / ende hem dat alsoo in't hooft comt / hy sal haer wijs maecten / dat het beter is dat sy hem ghehoorsaem zy dan haer Oberste / ende dat sonder argheyt / meynende dat hy wel daeracn doet. Is het dan dat hy eene Religieuse voor handen heeft / hy sal meynē dat het soo is : ende is het een ghehouwde vryuwe / hy sal haer seggen / dat het beter is dat sy haer ghebe tot het ghebedt als sy met haer huys moet becommert zijn / al soude sy haeren man misnoegen aendoen : soo dat hy de tijdt niet wel en weet te deplen / noch de dinghen alsoo te ordonneren / dat sy nae behooren moghen ghepast zijn. Om dat hem licht ghebreckt / soo en can hy dat aen andere niet gheben / al wilde hy. Ende al is 't dat het schijnt dat hier toe gheen geleertheit van noode en is / mijn opinie is altyt ghetweest / ende sal wesen / dat yeder Christen mensch behoort te besozghen te hanteren met de ghene diese heeft / is het moghelijck ; ende hoe hy die meerder sal hebben / hoe dat beter is. Ende de ghene die door den wegh des gebedts wandelen / hebben dit meer van noode / ende soo veel te meer hoe sy geestelijcker zijn. Ende dat sy hun selven niet en bedrieghen / segghende dat gheleerde sonder ghebedt niet en zijn voor de ghene die dat oefenen. Ick hebbe met vele verkeert (want sedert

eenighe jaeren herwaerts hebbe ick dat meer be-
 zorght dooz meerderen noot) ende ick ben daer
 altydts een groote liefhebster van geweest: want
 al is 't dat sommighe van hen gheen experientie
 en hebben / nochtans sy en versnaden den gheest
 niet / noch hy en is hun niet onbekent / mits dien
 sy in de heylighe Schryfture / die sy handelen / al-
 toos binden de waerheydt banden goeden geest.
 Ick houde voorszeker / dat een persoon het ghebede
 oeffende / die niet gheleerde verkeert / ('t en sy dat
 sy haer selven wilt bedrieghen) van den vjandt
 niet en sal bedrogen worden dooz valsche schyn;
 want ick laet my voorztaen / dat onse vij-
 anden grootelijcks vreesen oodtmoedighe ende
 deughdelijcke gheleertheit / ende weten wel dat
 sy ontdeckt sullen worden / ende dat sy niet ver-
 lies sullen moeten wijcken.

Dit heb ick gheseyt / om dat daer zijn / die
 willen segghen / dat de gheleerde niet bequaem en
 zijn vooz de ghene die 't ghebede oeffenen / als sy
 selve niet met den gheest begaest en zijn ; ende ick
 hebbe nu oock gheseyt / dat men moet eenen gee-
 stelijcken Meester hebbē / maer als die niet mede-
 t'samen gheleert en is / dat het een groot letsel is.
 Ende het sal grootelijcks helpen dat men niet ge-
 leerde hantere / by aldien sy deughdelijck zijn / al
 is 't dat sy den gheest niet en hebben / sy sullen
 ons nochtans helpen / ende Godt sal hun te ken-
 nen gheben wat sy moeten leeren ; jaet hy sal hun
 oock gheestelek maecken / op dat sy ons mogen
 vooz-

boorden. Ende dit en segghe ick niet sonder dat
 beproeft te hebben / het is my ghebeurt met meer
 dan twee. Ick segghe dan / dat een siele / die haer
 teenemael stelt onder subiectie van eenē Meester
 alleen / grootelijcks faelt / by aldien sy niet en be-
 sorght dat hy sulcks zy / (als gheseyt is) princi-
 paelijck als het een Religieuse persoon is; want
 die moet sijnen Vzelaet onderworpen zijn: ende
 moghelijck sullen hem die dzy dinghen allegader
 ontzeken / welck geen cleyn crups en sal wesen;
 sonder dat / dat hy met sijnen vzyē wille sijn ver-
 stant magh onderworpen aen den ghenen / die
 self gheen goet verstandt en heeft. Emmers ick
 en hebbe my selven daer noyt connen toebzen-
 ghen / noch het en behoort oock niet / soo my
 dunckt. Maer is het een weerlycke persoon / dat
 hy Godt dancke / dat hy magh kiesē dien hy
 wilt onderworpen zijn. Dat hy maecke niet te
 verliesen een soo deughdelijcke vzyhepdt: dat hy
 liever sonder yemant wese / tot dat hy dien ghe-
 bonden sal hebben; ende den Heere sal hem dien
 verleenen / als hy teenemael ghefondeert gaet in
 ootmoedighpdt / ende met begheerte van niet te
 falen. Ick dancke Godt grootelijcks; ende wy
 vrouwen / ende alle die niet gheleert en zijn / be-
 hoozen hem altyts onepndelijck te dancken / van
 datter zijn / die met soo grooten arbeidt gheco-
 men zijn tot de waerhepdt / die wy ontwetende
 niet en weten. Ick verwondere my dickmaels
 over gheleerde personen / bysonderlijck over

Religieusen / van dat sy met sulcken arbeijt hebben ghetwonnen 't ghene dat my sonder moeyte / meer dooz vzaegē / te stade comt: ende datter noch personen souden zijn die niet en soeckē hun profijt hiermede te doen / en wille Godt niet ghedoo-ghen. Ick sie dat sy verbonden zijn aen den arbeijt der Religie / die groot is / van penitentien / van qualijck t'eten / van onderwozpen te zijn der ghehoorzsaemheyt / soo dat ick in der waerhejdt altemets daer dooz beschaeamt worde: met dit qualijck slapen / met alle desen arbeijt / met alle dit crups dunckt my dat een groot onghelucks soude wesen / dat yemandt een soo grooten goet dooz sijn schult soude verliezen. Ende het soude connen gheschieden / dat yemandt van ons / die ontslaghen zijn van alsulcken arbeijt / dien men 't al te voren knauwt (soo men seydt) ende die wel op ons ghemack leven / souden moghen peysen / dat wy om een weynigh meer ghebedts dat my doen / waeren te boben gaende de gene die alsoo arbejden. Ghebenedijdt zijt ghy / o Heere / die my soo onbequaem ende onprofijtigh geschapen hebt; maer ick dācke u grootelijcks dat ghy soo vele vertweckt die ons moghen vertwecken. Ons ghebedt behoorde seer gheduerigh te wesen vooz de ghene die ons verlijchten. Wat souden wy sonder hunlieden wesen tusschen soo groote tempeesten als nu zijn in de heylighe kercke? Ende zijnder sommighe van henlieden quaet geweest / soo sullen de goede te schoonder wjsteken. Gode
de

de Heere wilse behoeden / ende hen helpen / op dat sy ons moghen helpen / Amen.

Ick ben verre ghetwcken van 't propoost / daer ick af hadde begonst te spreken / maer het is al ten proposte van de ghene die beginnen / op dat sy eenen soo hooghen wegh in alsulcker voeghen beginnen moghen / dat sy den waerachtighen wegh ingaen. Om dan weder te keeren tot het ghene dat ick seyde / van onsen Salighmaecker te oberdencken aen den pilaer / het is goedt datmen een wepnigh discourreert ende oberpeyst de pijnē die hy daer lede / ende waerom hy die lede / ende wie dat is de ghene diese lede / ende met wat een liefde hy die lede : maer datmen hem niet en vermoede met dat te ondersoekē / maer datmen daer met hem wese / het verstandt in stilte houdende. Kan hy / dat hy't becommere in te siē dat hy hem aensiet / ende dat hy hem gheselschap houde / ende yet beghere; dat hy hem vernedere / ende hem met hem verheughe / ende dat hy ghe-dencke / dat hy niet weerdigh en is daer te staen. Als hy dit sal connen doen / al is het in't beginsel van 't ghebedt / sal hy groot profijt vinden : ende het profijt is menighbuldigh dat dese maniere van ghebedt byzenght; emmers mijn siele heeft het alsoo beponden. Ick en weet niet / oft ick wel doe dit te seggen / u. Certo. sal't besien: den Heere moet belieben / dat ick niet en fale in h:m altyts te belieben / Amen.

HET XIV. CAPITTEL.

Sy beghint uyt te legghen den tvveeden trap des ghebedts, de vvelcke is, als den Heere nu aen de siele meer uytnemende smaecken oft soetigheden verleent. Sy leght die uyt, om te kennen te gheven, hoe dat die nu bovennatuerlijck zijn. Het is vveerd't om ghenoteert te zijn.

A Enghesten top gheseyt hebben met wat eenen arbejdt desen hof begoten woerdt / ende met wat een ghelwelt der armen het water gheput woerdt: top sullen nu spreken van de tweede maniere / van het water te scheppē / die den Maester des hofs inghestelt heeft / op dat den hovenier dooz de constigheyt van een wiel / ende buyse meer waters ende met minderen arbejdt soude trekken / ende altemet oock soude moghen rusten / sonder soo ghedurighlijck te arbejden.

Deze maniere van gheatcommodeert zijnde op het ghebedt datmen noemt van stilte oft inrigheyt / is 't ghene daer ick nu van wil spreken. Hier beghint haer een siele innetwaerts te treckē: sy raecht hier nu wat bovennatuerlijcks / want in gheender maniere en can sy dat vercrighen / wat neerstigheden sy oock doen magh. Het is wel waer / dat sy schijnt booz een poose tijds haer vermoeyt te hebben dooz het draeyen des wiels / ende dooz het wercken des verstants / ende het bullen bande buyse; nochtang is het water hier
beel

beel hoogher / ende oerfulcks cost het beel min
 arbejdens dan het putten : ick segge dat het wa-
 ter beel naerder is / want de gratie gheeft haer
 claerder te kennen aen de siele. Dit is een vertrec-
 ken oft ingaen der crachten onser sielen in hun
 selven / om de soetigheyt met meerderen smaechs
 te ghenieten / maer men en wordt die niet quijdt /
 noch sy en slapen niet : den wille alleē is besigh / in
 sulcker voegen dat hy (sonder te weten hoe) hem
 selven ghevanghen gheeft : hy gheeft alleenlijcks
 consent dat hem Godt ghevanghen neme / als
 wel wetende dat hy een ghevanghen is van den
 ghene dien hy lief heeft. **O** IESVS mijnen Heere /
 hoe wel comt ons hier te pas utwe liefde : want
 dese houdt de onse soo vast ghebonden / dat sy
 haer op dat pas gheen vryheyt en laet / om yet
 anders te beminnen dan u alleen.

D'andere twee crachten helpen den wil / op dat
 hy hem moght bequaem maecken tot het genie-
 ten van een soo groot goet : alhoewel het altemet
 ghebeurt / dat sy den wil oock / als hy nu teene-
 mael vereenicht is / grootelijcks beletten. Maer
 als dan en moet hy naer hun niet vraghen / maer
 in sijn vzeught ende stilte blijven : want is't dat
 sy die wilt nae binnen trecken / hy ende sy suller
 verliesen : want sy zijn als dan ghelijck aen sekere
 dupfken / die niet te vreden en zijn met het aen
 dat hen den meester van het duppen-huys sonder
 hunnen arbejdt voortwozpt / maer gaen elders
 t'eten soecken / ende binden't soo qualijck / dat sy
 weder:

wederom comen; ende alsoo gaen ende comen sy om te sien / oft hen den wil het soude geben van 't ghene dat hy is ghenietende: is het dan dat den Heere hun wilt spysen / soo blijven sy; ende is het oock niet / soo comen sy weder om te soecken: ende moeten dencken / dat sy aen den wil profijt doen; ende nochtans somtijlen als de memozie oft imaginatie begeert den wil te verbeelden 't gene hy gheniet / doet sy hem achterdeel. Dat hy dan waerneeme / om hem tot hem alsoo te draeghen / als ick nu segghen sal: want al het ghene dat hier omgaet / gheschiedt met seer grooten troost / ende niet soo cleyne arbeidt. / dat het ghebedt niet swaer en valt / al is 't dat het langh duert: want het verstandt werckt hier teentmael van langer handt / ende schept nochtans veel meer waters / dan oft het was puttende. De tranen die den Heere hier verleent / loopen nu niet brengh af: al gheboeltmense / men besoghtse niet.

Dit water van groote gratien ende ghenaden die den Heere hier verleent / doet de deughden onghelijck meer wassen / dan in het boozleden ghebedt: want dese siele gaet nu optwaerts byt haer miserie / ende haer wordt nu ghegheben een weywich kennisse van de soetigheden der glozien. Dit gheloof ick wel dat haer veel meer doet wassen / ende oock veel naerder comen by de waerachtighe deught / daer alle deughden af comen / de welcke Godt is: want sijne Majesteit beghint hem ghemeyn te maecken met dese siele / ende

begheert

begheert dat sy gheboele hoe dat hy hem selven
 met haer gemeyn maectt. Men beghint soo saen
 als men hier toe comt / te verliesen de begeerte van
 alle dat hier beneden is / ende de cleyne genoegh-
 te daerban / want men siet dan claerlijck / dat men
 oock het minste deel van die soetighejdt hier niet
 en can hebben / ende dat noch rijckdom / noch
 heerlijckhejdt / noch eer / noch wellust en is / die
 ghenoeghsaem zijn om vooz eenen ooghenblicks
 tijds dese vernoeghsaemhejdt te gheben / want
 sy is waerachtigh ende vernoeghde / soo dat men
 siet dat sy ons vernoeghet : want wy van hier be-
 neden verstaen / soo my dunckt / by mirakel /
 waer dese vernoeginghe in gheleghen is / om dat
 daer ons noyt en ghebzeckt een jae / oft een neen.
 Hier in desen tijdt is het teenemael jae / het
 neen comt daer nae / midts men siet / dat de
 bzeught ghekeert is / ende dat sy die niet weder-
 om crijghen en can / noch en weet dooz wat mid-
 del : want al soude men hem selve vernielen dooz
 penitentien ende bidden / ende alle andere din-
 ghen / wilt den Heere die niet gheben / soo baet het
 al seer luttel. Den Heere begheert om sijn groot-
 hejts wil / dat de siele verstaet / dat sijne Maesteyt
 soo nae is / dat sy niet en behoeft eenighen bode-
 sen hem te seynden / dan dat sy selve hem aenspre-
 ke / ende sulcks sonder ghelupt / want hy is nu
 soo nae dat hy haer verstaet / soo saen als sy haer
 lippen roert.

Het schijnt buyten propooste te sijn dat ick die
 segghe /

segghe/aenghesien wy weten / dat ons Godt al-
 toos verstaet/ende met ons is / daer en is gheen
 twijffel aen oft het is alsoo : maer desen onser
 Monarchj ende Heere begheert / dat wy hier ver-
 staen dat hy ons verstaet / ende 't ghene dat sijne
 presentie werckt / ende dat hy bijzonderlijck wile
 beginnen te wercken in een siele dooz de groote
 veruoeginghe soo van binnen als van buuten / die
 hy verleent / ende dooz het groot verschil dat daer
 is tusschen dese vzeught / ende de veruoeginghe
 (soo ick gheseyt hebbe) van die van hier beneden :
 soo dat het schijnt dat sy teenemael verbult het
 hidel dat wy dooz onse sonden in onse siele ghe-
 maect hadden. Dese veruoeginghe is in het al-
 derbinnenste van haer / ende sy en weet niet van
 waer of hoe haer die aenghecomen is ; ende dick-
 wils en weet sy niet wat doen / noch wat beghe-
 ren / noch wat eusschen. Haer dunckt dat sy het
 al te samen bindt / ende en weet niet wat sy ghe-
 bonden heeft ; noch ick en weet oock niet hoe ick
 dit soude connen te kennen gheben : want tot veel
 dinghen waer gheleertheyt wel van noode ; mits
 hier seer wel te pas comen soude / te connen ver-
 claren wat dat is bijstandt generael oft parti-
 culier / mits dien daer vele zyn die sulcks niet en
 weten ; ende hoe dat den Heere hier begheert dat
 een siele het particulier bijcans met de handen
 soude tasten / soomen seght ; ende oock tot veel an-
 dere dinghen / daer men in soude ghedooft heb-
 ben. Maer alsoo dit al moet ondersocht worden
 dooz

Door persoonē die hun vande fouten verstaen/soo
 ben ick gheurst ende sonder sorghe: want soo wel
 aengaende de gheleertheydt als den gheest/weet
 ick wel dat ick sulckx can wesen / staende onder
 de macht van de ghene die dien toeziet te ver-
 staen/ende uyt te doen 't ghene dat quaet sal toe-
 sen. Ick soude dan dit wel willen te kennen ghe-
 ven/ want het zijn beginselen: ende als de Heere
 beghint dese gratien te verleenē/soo en verstaet-
 se de siele selve niet / noch en weet wat doen met
 haer selven. Want is het dat Godt haer leyt door
 den troegh der bresse/ ghelijck hy my dede / het is
 seer pijnelijck / als niemandt en is die haer ver-
 staet; ende het is haer een groote genoeghte/ haer
 selven uytgheschildert te sien / want dan siet sy
 claerlijck dat sy hierlanghs gaet. Ende het is
 een groote saecke te wetē wat men doen moet om
 met profijt voort te gaen / in wat staet het oock
 sy: want ick hebbe veel gheleden / ende veel tijds
 verlozen / om dat ick niet en wist wat doen. Ende
 ick hebbe groot medelijden met de sielen / die
 haer alleen vinden als sy tot hier toe comē: want
 al hebbe ick veel gheestelijcke boecken ghelesen/
 de welcke raecten 't ghene dat tot de saecke dient/
 nochtans verclaren sy dat seer weynigh: ende al
 waer't dat sy't breedt ghenoech uytleyden / in
 dien de siele niet wel geoeffent ende herbaren is/
 sal sy ghenoech te doen hebben om haer selven te
 verstaen.

Ick wilde wel / dat de Heere my wilde de gra-

tie doen / om te mogen stellen de byzichten die dese
 dinghen inde siele wercken / de welcke nu begin-
 nen bobennaturelijck te zijn; op datmen door de
 vruchten moghe verstaen wanneer het den geest
 Godts is. Ick wil seggen datmen 't moghe ver-
 staen / voer soo verre als men 't hier verstaen can:
 hoetvel dat althits goet is / datmen in vreesse ende
 met achterdencken wandele. want al is den
 gheest van Godt / altemet sal den vjhandt hem
 moghen vercleeden in eenen Enghel des lichts;
 ende als de siele niet wel gheoeffent ende herbae-
 ren is / en sal sy sulcks niet merckē; ende tot sul-
 ke herbarentheyt om dit te verstaen / is van noo-
 de dat sy teenemael tot den hooghsten graet des
 ghebedts ghecomen zy. My comt qualijck dat
 ick luttel tijts hebbe; ende daerom is van noode
 dat sijne Majesteit my helpe: wāt ick moet onder
 de Ghemeynte verkeerē / ende hebbe andere be-
 commeringhen ghenoech / ghemerckt ick in een
 huys ben datmen nu beghint te stichten / gelijk
 hier nae bliken sal. Ende hier door comt het
 dat ick niet met stade en schrijbe / dan alleenlijck
 nu wat ende dan wederom wat / ende stade sou-
 de ick wel willen hebben / want als de Heere den
 gheest gheeft / dan can men 't lichter ende beter
 stellen / ghelijck als yemant eenen patroon voer
 hem heeft / ende daer nae werckt: maer als die
 den gheest ontbreckt / soo en is 't niet meer moge-
 lijck dese tael in orden te stellen / dan of het he-
 breeusch waere (by maniere van segghen) al
 hadde

hadde hem oock pemaent veel jaeren lanck in het ghebedt gheoeffent. Ende daerom dunct my dat het een seer groot voordeel is / dat ick / als ick schrijue / daer mede besigh ben : wát ick sie claerlijck / dat ick niet en ben die het seght / mits ick het niet en oordonnere niet / het verstandt / noch oock daer nae niet en wete hoe ick't hebbe kunnen segghen. Dit ghebeuet my seer dickwils.

Wy sullen nu wederom keeren tot onsen hof / ende sien hoe dat de boomen beginnen te botten / om te bloeyen ende vzychten voort te brengen / oock hoe de bloemen ende de geioffelen opschieten om reuck te gheben. Ick neme ghenoechte in dese ghelijckenisse: want dickwils in mijn beginselen (ende Godt gheue dat ick sijne Majesteit nu magh hebben begonst te dienen: ick segge beginselen / ten aensien van 't ghene dat ick voortdaen van mijn leven seggen sal) was het my een groote ghenoechte te pepsen / dat mijn siele eenen hof was: ende den Heere die daer in ghinck wandelen badt ick / dat hy doch wilde vermeerderē den geur vande blommekens der deughden / die nu begonstē / nae dat het schein / te willen uptcomen / ende dat het mocht wesen tot sijnder glorie / ende dat hyse wilde onderhouden / gemerckt ick niet voort my en begheerde; ende dat hy soude afsnijden de gene die hem belieude / mits ick wel wiste datter betere opspruyten souden. Ick segge af-snijden: want het by tijden inde siele ghebeuet / dat daer gheen ghedachtenisse en is van

desen hof: het schijnt dat hy heel droogh is / ende dat gheen water wesen en sal om hem te onderhouden; jae het schijnt dat nouwt pet deughdelijcs inde siele ghetweest en is. Dit is een groot lijden / want den Heere wilt / dat den armen hobentier hem late booztaen / dat alle den arbejdt dien hy ghedaen heeft in den hof te onderhouden ende te beghieten / verlozen is. Dan is het den rechten tijdt van te wieden / ende tot de wortelen toe uyt te roeden de quaede kruptekens die daer ghebleven zijn / hoe cleyn dat sy oock zijn; bekennende dat gheen neerstigheyt ghenoeghsaem en is / als ons Godt het water der gratie beneemt; ende cleyn achtende onsen niet / jae oock min dan niet. Hier wintmen groote ootmoedighejdt / ende de bloemen beghinnen wederom op een nieuwt te wassen.

O mijnen Heere ende mijn goet! Ick en can dit doch niet segghen sonder weenen / ende groote verheughinghe mijnder sielen / dat ghy / o Heere / soo met ons wilt wesen / ende dat ghy zijt in het heyligh Sacrament / ghelijckmen met alle waerheyt magh ghelooben / mits het alsoo is: ende in der waerheyt moghen wy dese ghelijckenisse hier ghebruycken: ende ten sy dat het aen ons lieghe / wy moghen ons vermaecken ende verheughen met u / want ghy verheughyt u met ons / ghamerect dat ghy seght, / dat uwe ghenoechte is te wesen met de kinderen der menschen. Och Heere / wat is dit? Soo dickwils als ick

ick dit woort aenhoore / soo is het my eenē groo-
 ten troost / oock doen als ick seer verlozen was.
 Is het moghelijck / o Heere / dat eenighe siele sou-
 de wesen / de welcke soo verre ghetomen zijnde /
 dat ghy haer dierghelijcke gaben ende genoegh-
 ten verleent hebt / ende dat sy verstaet dat ghy
 uwe ghenoechte met haer neemt / u wederom
 soude vergrammen / nae soo groote gracen ende
 soo groote teekenen van liefde die ghy haer zijt
 dzaeghende / soo dat daer aen geen twijfel en can
 wesen / overmits het selve met der daedt is blij-
 kende? Jae het boozwaer / ende sulcks niet op een
 maer op veel reysen; want ick ben die : ende och
 oft het uwer goetheyt beliefde / o Heere / dat ick
 alleen waere de ontdanckbaere / ende de gene die
 soo grootelijcks misdæen / ende alsulcke boben-
 matighe ondanckbaerheyt bedreue hadde / want
 uwe onepndelijcke goetheydt heeft nu daer ce-
 nich goedt uyt ghetrocken; ende hoe het quaet
 meerder is / hoe oock het groot goedt van uwe
 barmhertigheden claerder uyt schijnt. Ende niet
 wat goede reden magh ick deselve althijt loben?
 Ick bidde u / o mijnen Godt / dat het alsoo sy / en
 dat ick die althijt love sonder eynde / ghemerckt
 ghy goet ghebonden hebt my die soo boben alle
 maten te betoonen / dat sy tot verwonderinghe
 trecken alle de ghene diese sien / ende my dickwils
 buyten my selben doen wesen / om u te beter te
 moghen loben in u : want wesende in my selben
 sonder u / en soude ick / o Heere / niet vermoghen /

dat ons dat de bloemen van desen hof wederom
 fouden af ghesneden worden / soo dat de se allēdī-
 ghe aerde wederom soude worden tot eenē mest-
 hoop / ghelijck sy te voren was. En wilt doch
 dit / o Heere / niet ghehenghen / noch en wilt niet
 begheeren / dat verlozen gaen soude een siele / die
 ghy met soo grooten arbeyt ghecocht hebt / ende
 die ghy soo menigh werben hervantsoent / ende
 uyt de tanden vanden vreeselijcken draeck ghe-
 trocken hebt. **D**ERTO. moet my berghen / dat
 ick bukten propoost trede; ende dat ick nae mijn
 propoost spzke / en moet u niet verwonderen / o-
 berrmits het selve is nae dat die siele opneemt het
 ghene dat gheschreven wordt; de welcke samtwij-
 len moerpe ghenozgh doet om te laten voorts te
 gaen in Godt te lofen / als haer onder het schrij-
 ven te voren comt hoe grootelijck sy in hem ge-
 houden is. Ende ick gheloabe dat u **ERTO.** dit
 niet quaelijck nemen en sal: want my dunckt dat
 top beyde wel een liedeken singhen moghen / hoe-
 wel op verscheiden manieren; want ick Godt
 veel meer schuldigh ben / om dat hy my meer
 berghen heeft / ghelijck u **ERTO.** wel weet.

HET

HET XV. CAPITTEL.

Sy vervolght de selve materie, ende gheeft eenighe leeringhen hoe datmen hem draghen moet in dit gebedt van stilte: sy tracteert datter veel sielen zijn die tot dit ghebedt comen, maer seer luttel die noch voerder gaen. De dinghen die alhier gheraect vvorden, zijn seer noodigh ende profijgh.

NW sullen wy wederkeeren tot ons propoost. Dese stilte ende innighepdt der siele is een saecke die men seer is gheboelende inde vernoeghinghe ende gherustigheyt/ die in de selve ontspringht met een wonder groote vzeught ende vermaeckinghe haerder crachten/ ende met een seer groote soetigheyt. Haer dunckt / als sy noyt voerder gheweest en heeft/ dat haer niet meer versteert te begeren/ ende dat sy wel soude twenschen met S. Peeter / dat hier mocht haer wooninghe wesen. Sy en derf noch kicken noch micken/ om dat haer dunckt dat haer dit goet vpt de handen ontblieghen sal/ ende somtijdts en soude sy oock niet verben haeren asem herhaelen. Ende sy en verstaet niet / dat ghemerckt sy van haer selven niet en heeft connen doen om dit goedt tot haer te trecken/ sy het selve veel min langher sal connen behouden dan het den Heere believen sal. Ick hebbe te voren gheseydt / dat in dese eerste innighepdt ende stilte de crachten der sielen niet en beswijcken; maer sy vernoeghet haer soo met Godt/

dat ondertuffchen dit is duerende / al hoe wel de twee andere crachten in 't wilt loopen / nochtans den wille met Godt bereenicht zijnde / haer stilte ende ruste niet verlozen en woerdt / jaer eer vergaderet hy allenskens tot hem het verstandt ende de memorie: wāt al is 't dat hy noch niet teenemael verstanden en is / soo is hy nochtans soo becomert sonder te weten hoe / dat wat moeyte ende arbejdt sy doen / nochtans niet machtrigh en zijn om hem te benemē sijn genoeghte ende vzeught / ende hy helpt sijn selven sonder eenighen arbejdt / dat het ghenstercken der liefde Godts niet uyt gebluscht en woerde.

Sijne Majestejt wille belieben my gratie te gheben / dat ick dit wel moghe doen verstaen: want daer zijn veel sielen die tot desen staet comen / maer luttel die voorder gaen / ende ick en weet niet wiens schuldt het is: seker is het dat de faute aen Godt niet en is / want obermits sijne Majestejt gratie verleent om tot hier toe te comen / soo en gheloope ick niet dat hy soude ophouden van meerder gratie te verleenen / 'ten waere door onse schult. Ende daer is veel aengeleghen / dat een sielen / die hier toe comt / verstaede groote waerdigheyt daer sy inghestelt is / ende de groote ghenade die den Heere haer betrefen heeft; ende hoe dat sy met recht niet en behoorde vander aerden te wesen / want het schijnt / dat sijn goethejdt haer nu maectt inwoonder des hemels / 'ten zy dat het door haer schult belet woerde.

de. En sy sal seer onfaligh wesen / is 't dat sy achterwaerts keert; ic meyne dat het zyn sal om nederwaerts te gaen / ghelijck ick ginck / en hadde de barmhertigheyt des Heeren my niet wederom doen keeren: want het sal vooz den meestendeel gheschieden dooz groote fouten / soo my dинrkte. Ende het en is niet moghelijck te verlaeten een soo groot goet / sonder groote verblinthejdt van eenigh groot quaet. Ende daerom bidde ick om de liefde des Heeren de sielen / dien sijne Majestejt soo groote gracie verleent heeft / dat sy gheromen zyn tot desen staet / dat sy haer selben wel leeren kennen / ende hun groot achten met een potinodighe ende heylighe betmetenthejt / om niet wederom te keeren tot de bleeschpotten van Egypten. Ende indien sy dooz haere cranckhejt ende wooshejdt / ende quade ende allendighe natuere comen te vallen / ghelijck ick dede / dat sy altydts vooz ooghen hebben het goedt dat sy verloozen hebben / ende dat sy noyt sonder achterdencken ende bzeese en zyn; want met recht moghen sy bzeesen / dat by aldien sy niet wederom keeren tot het ghebedt / sy meer ende meer sullen toenemen ende waffen in 't quaet / want de ghene noeme ick waerachtelijck ghevallen te zyn / de welcke eenen afkeer heeft van den wegh dooz den welcken sy tot soo grooten goedt gheromen is; ende teghen sulcke sielen spreke ick: niet dat ick wil segghen / dat sy Godt noyt bergrammen en sullen / nae ij in sonden vallen; alwaer het wel reden / dat hem

Daer wel af moeste wachten de ghene die dese genade begonst heeft te ontfanghen. Maer my zijn crancke vaten. Het ghene dat ick soo seer ben waerschoutwede is / dat hy het gebedt niet en verlate / want daer sal hy verstaen wat hy doet / ende sal vanden Heere vercrighen leedtwesen / ende sterckheydt om op te staen / dat / is het saecke dat hy hem daer van is vermijbende / hy / soo my dunckt / niet sonder perijckel en is. Ick en weet niet oft ick verstaet ghene dat ick segghe / want / ghelijck ick gheseyt hebbe / ick spreke nae mijn verstandt.

Soo dan / dit ghebedt is een ghensterken / dat den Heere beghint te onsteken in de siele van sijn waerachtighe liefde / ende wilt dat de siele beginne allenghskens te gheboelen wat een dinck dat dese liefde is / ende sulcks met vermaeckelijckheyt. Als dese ruste / dese innigheyt / ende dit gensterken is den gheest Godts / ende niet een wellustingheblasen vanden vijandt / oft door onselven besozght (hoetwel het onmoghelijck is vooz den ghene die experientie heeft / dat hy niet terstondt en verstaet / dat het gheen saecke en is die men door sy selven ghetwinnen can : naer dat onse nature soo begheerlijck is van smaeckelijcke dinghen / dat sy't al proeft / maer seer haest verroudt wordt inder boeghen / dat al beghint sy noch soo seer te atbeyden om dit bter te doen vanden om alsoo dese soetigheyt te vercrighen / het anders niet en schijnt / dan dat sy daer water

op ghiet om het selbe te bliffchen) dit genstercken dan (segge ick) als het van Godt comt/hoe cleyn dat het oock is/maectt groot gherucht; ende 'ten zy dat het uytghedaen worde dooz onse schuldt/soo is het 't ghene dat in ons begint te ontsteken dat groot vier / het welck vlammen van hem uytwerpt (ghelijck ick op sijn plaetsen segghen sal) van de obergroote liefde Godts / die sijne Maajestejt de volmaecte sielen doet hebben. Dit ghenstercken is een teercken / oft eenen pandt/dien Godt dese siele schenckt / van dat hy haer van nu zy verkiesende tot groote dingen / is 't dat sy haer bereet maectt om die te ontfanghen. Het is een groote gabe / veel meerder dan ick sal connen segghen. Het deert my seer / want (soo ick segghe) ick kenne vele sielen die hiertoe comen / maer die van hier voortgaen soo sy behooren voort te gaen / zijn soo luttel / dat ick 't my schaeme te segghen. Ick en segghe niet dat daer luttel zijn om dat-ter vele behoorden te zijn / mits met luttel ons Godt onderhoudt. Ick segghe 't ghene dat ick ghesien hebbe. Ick wil dese ghevaerschoutwt hebben / dat sy toesien / dat sy hun talent niet en berghen / ghemerckt het schijnt dat hen Godt begheert te verkiesen tot profijt van vele andere/bijsonderlijck in dese tijden / in de welcke van noode zijn stercke vrienden Godts om de crancken te verstercken : ende de ghene die dese gabe in hen gheboelen / moghen hun booz sulckx houden / is 't dat sy weten te onderhouden de wetten

wetten die oock de goede vziendtschap des werelts bereyft / ende soo niet / dat sy (ghelijck ick gheseydt hebbe) breefen / ende achterpeyfen hebben dat sy hen selven gheen schaede en doen : ende Godt ghebe / dat het hunne schaede alleen moghte wesen.

Het ghene dat een siele doen moet ten tijde van dese stilheyt / is anders niet / dan dat sy haer niet soetighedyt / ende sonder gherucht houde. Ick noeme gherucht / als men niet het verstandt gaet soecken vele woorden ende aenmerckinghen om Godt van alsulcken weldaet te dancken / ende sijn sonden ende ghebzeken by een hoopt / om te sien datmen die niet verdient en heeft. Alle dit woordt hier dooz het verstandt opgheworpen ende boozgehouden / ende de memorie raecht het : want sekerlijck dese crachten vermoeden my somtijds / soo dat ick / mits mijn memorie cleyn is / die niet en can bedwinghen. Den wille dan sal in desen tijdt niet sebaerheydt ende ghestadigheyt verstaen / datmen by Godt niet upt en recht niet cracht oft ghelwelt der armen / de welcke zijn eben ghelijck groote houten derwelcker hol overbol gheleyt zijn om dit ghensterken te versmachten : ende dat hy dit verstaende / ootmoedelijck segghe : Heere, wat can ick hier doen ? wat vermagh de dienst-maerte teghen den meester, ende de aerde teghen den hemel ? oft dierghelijcke woorden van liefde / die hier te horen sullen comen ; wesende altoos wel ghesondeert in te verstaen

staen dat de waerheydt is 't ghene dat hy seght/
 ende dat hy niet en vragenaē het verstandt / want
 het is een quel-ijser: en wilt hy 't selve deelachtigh
 maecten van 't ghene hy is ghenietende / oft wilt
 hy arbeiden om dat stil te houden / (want dick-
 wils sal hem een mensch bevinden in dese veree-
 ninghe ende vrede des wils / het verstandt teene-
 maect verstroyt wesende) hy en sal niet uytrech-
 ten; het is beter dat hy het laet loopen / dan dat
 hy het soude naevolghen (ick meyne den wille)
 maer dat hy hem stillekens houde / ghenietende
 dese ghenaeude / ende dat hy binnen blijue ghelijck
 een wijse bie: want waer't dat niet een bie inden
 kozf en quame / maer dat sy altemael uytboghē
 om d'eene d'andere in te vzenghen / seer qualijck
 soude den honigh ghemaect worden.

Overfulcks dan sal de siele veel berliessen / is 't
 dat sy hier niet wel toe en siet / principaelijck als
 het verstands scherpsinnigh is: want als het be-
 ghint redinghen te dichten / ende wat redenen te
 verdencken / is het dat sy wel ghebonden zijn / soo
 sal het meynen dat het wat doet. De reden die
 hier moet wesen / is / claerlijck te verstaen / dat an-
 ders gheen reden en is waerom ons Godt een soo
 groote gratie verleent / dan alleen sijn goetheydt /
 ende dat men aemercke dat wy hem soo nae zijn /
 ende dat men van sijne Majesteit gratie versoec-
 ke / ende hem bidde vooz de h. Kercke / ende vooz
 de ghene die hun in ons ghebedt ghecomman-
 dert hebben / ende vooz de sielen in het Wagevier /
 niet

niet met gerucht van woorden / dan met een her-
 telijcke begheerte / dat hy ons wille verhooren.
 Het is een ghebedt dat veel begrijpt / ende men
 verkrijght daer dooz meer dan dooz te veel praten
 met het verstandt. Dat den wille dan in hem
 verwecke sommighe redenen / die uyt de reden
 selve haer vertoogen sullen (mits haer soo verbe-
 tert te sien) om dese liefde te vernieuwen: en dat hy
 sommighe werckingen van liefde doe van't gene
 dat hy doen sal vooz dien / aen wien hy soo veel
 schuldigh is / sonder toe te laeten / soo ick gheseydt
 hebbe / gherucht des verstandts om groote din-
 ghen te overdencken. Meer vermogen hier som-
 mighe clepne stropkens ghelept uytootmoedig-
 heydt (maer willen wy de selve legghen / soo sul-
 len sy min dan strop wesen) ende sullen meer hel-
 pen om hun te ontsteken / dan veel houtts seffens
 van seer gheleerde redenen nae ons goedt dunc-
 ken / want dese sullen dat op eenen Crede tijds
 versmachten. Dit is seer goet vooz de gheleerde
 die my dit doen schryven / want dooz de genaede
 Godts gheraecten sy altemael hier toe: ende het
 sal moghen wesen / dat sy veel tijts sullen verlij-
 ten in passagien van de Schryfture by te brengen.
 Ende hoe wel de selve hen vooz oft naer niet en
 sullen laten grootelijcks te helpen / nochtans zijt
 sy hier in den tijdt des ghebedts luttel van noo-
 de / soo my dunct / ten waere om den wille te ver-
 slawen. Want het verstandt siet hem te wesen ont-
 scet het licht mer een seer groote claerheyt / sood dat
 ick

ick oot selbe / twesende nochtā s die ick ben / schijne
 een andere te wese. En het is soo / dat my gebeurt
 is / dat ick zijnde in die stilheyt / hoetwel ick schier
 niet en verstaē van 't ghene dat men in Latijn is
 lesende / principaelijck van de psalmen / niet al-
 leen den beers verstaē en hebbe op Spaensche ta-
 le / maer noch voozder ghecomen ben om my te
 verheughen van te verstaen 't ghene dat het in
 Spaensche taele gesepdt is. Ick laet staen waer't
 dat sy moesten pzediken oft leeren : want van is
 het goet dat sy hen behelpen met dien schat om te
 helpen den armen die luttel weten / ghelijck ick.
 De liefde is een groote saecke / ende namentlijck
 dit werck van de sielen te helpen / het selve althēds
 enckelijck om Godts wille doende.

Alsoo dan is van noode in dese tijden van stil-
 te / dat men de siele in haere ruste laete / ende dat
 de gheleertheyt blijve ter sijden staen : den tijt sal
 comen dat hen die te pas sal comen / jae dat syse
 soo groot sullen achtē; dat sy om geen goet en sou-
 den willen dat sy die niet en hadden / alleenlijck
 om sijne Majesteit te dienen / daer sy grootelijcks
 toe is dienende. Doch in de tegentwoozdigheyt
 van de onepndelijcke Wijsheyt / ghelooft my / ver-
 magh meer een weynigh neerstigheyt om oot-
 moedighheyt te vercrighen / ende eenigh werck
 der selver / dan alle de werentheyt des wereldts.
 Hier en moet men niet disputeren / dan opzichte-
 lijck verstaen wat wy sijn / ende ons met eenbul-
 digheyt stellen in de teghentwoozdigheyt Godts /
 de

de welcke begeert dat haer de siele sterft ende dat
 maecte ghelijck sy inder waerhejdt in sijn pre-
 sentie is / ghemerckt sijne Majestejt hem soo seer
 vernedert / dat hy haer neffens hem is lijdende /
 twesende wplieden sulcks als wy sijn. Dan ghe-
 lijcken wordt hier het verstant betweeght om wel
 ghedichte dancksegghinghen te spreken; maer
 den wille met sijn stilte / ende niet te verber-
 de ooghen opslaen met den Publicaen / gheeft
 meerder dancksegginghe / dan moghelijck het
 verstandt met alle de twesprekenthejdt employe-
 rende soude moghen doen. *Somma* / men moet
 hier niet teenemael verlaeten het inwendigh ge-
 bedt / noch oock sommighe woorden / oock met
 den monde / als men dat soude begheren oft con-
 nen doen: want als de stilte groot is / en can men
 qualijck spreken // dan alleen met groote pijn.
 Men gheboelt hier / soo wy dunckt / oft het dert
 gheest Godts is / oft dat wy yet sulcks van ons
 selven besorghen / nae het beghinself der debotie
 dat Godt gheeft / ende dat wy begheren / soo ick
 gheseyt hebbe / voozt te gaen tot dese stilte vanden
 wille: want als dan en bedijft hy niet / hy ver-
 gaet terstont / ende is dozhejdt veroorsaeckende.
 Maer comt hy vanden vjandt // soo dunckt wy
 dat een verbaren siele 't selve wel verstaen sal /
 want hy bzenghet dan by onrust / ende luttel oot-
 moedighejt / ende clejne bereedinge tot de wer-
 kinghen die den gheest Godts werckt; ende hy
 en laet gheen licht in het verstant / noch vastig-
 hejt

heyt inde waerheyt.

Den vijandt can hier luttel oft gheente schade doen / is 't dat de siele haer ghenoechte ende soetigheyt / die sy daer gevoelt / siert tot Godt / ende op hem haer ghepeysen ende begheerten stelt (soo boven getwaerschoutot is) soo en can den dwyvel hier niet ghetwinnen; jae Godt sal eer toe-laten / dat hy veel comē te verliezen dooz de selve ghenoechte die hy in de siele ertoeckt: want dese sal een oosaecke wesen / dat de siele meynede dat van Godt is / haer dicketwils tot het ghebedt sal begeven / met een begheerte tot het selve. Ende is het een ootmoedighe siele / ende niet curceus / ende die haer sinnē niet en stelt op genoechten / al waeren sy gheestelijck / maer als sy lief heeft het Cruys / soq sal sy wepnigh achten de smaeckelijckheyt die den vijandt gheeft: het welck sy alsoo niet en sal tonnen doen / in dien het den gheest Godts is / in aer sy sal bedwonghen zijn de selve hoogh te achten. Maer in dinghen die van den vijandt comen / mits hy gheheelgck lo ghenachtigh is / is het dat hy siet dat de siele niet de genoechte ende smaeckelijckheyt haer verootmoedicht (want sy moet wel letten in alle dinghen die 't ghebedt aengaen ende in de smaeckelijckheden / dat sy sie met ootmoedighheyt daer af te scheyden) den vijandt en sal niet dicketwils wederom comē / siende sijn verlies. Om dese ende meer andere redenen hebbe ick inde eerste maniere des ghebedts / in het eerste wāter ghetwaerschoutot / dat het een

groote saecke is vooz de sielen / dat sy alsoo het gebedt beginnen te oeffenen / dat sy hent mede beginnen te spenē van alle soozten van smaeckelijcheden / ende een vast opset te maecten van alleen Christus sijn cruyx te helpen draegen / als doen goede Edel-mans / die sonder gagie hunnen Coninck begheeren te dienen / ghemerckt sy daeraf wel verskert zijn / altyts voghgemerck hebben de op het waerachtigh ende eeuwighe rijck dat wy soecken te winnen.

Het is een seer groote saecke dit altydts vooz voghen te hebben / specialijck in't beginsel : want naederhandt wordtmen claer siende / dat meer van noode is 't selve te vergheten / om te connen leven / dan datmen arbejde om indachtigh te wesen hoe luttel dat het al duert / ende hoe dat het al niet en is / ende hoe luttel oft niet te achten en is de gherusthepdt. Het schijnt dat dit een al te slechte saecke is / ende het is alsoo : want de gene die woorder ghecomen zijn in volmaeckthepdt / souden hun schaemen / ende hun soude spijten te pepsen / dat sy daerom het goet vāde werelt waeren verlatende om dat het verganckelijck is : maer al soude het inder eeuwigheyt dueren / soo verblijden sy hun 't selve te verlaten om Godts wille : ende hoe sy volmaeckter zijn / soo veel te meer ; ende hoe alsulcken goet langher duert / soo doock noch meer. In dese is nu de liefde ghetrasfen / ende sy is de ghene die werckt : maer vooz de ghene die eerst beghinnen / is het een importante saec.

saetke; ende sy en moeten dat niet licht schikken/
 want men daer door tot groot profijt gheraect;
 ende daerom belaste ick het soo seer / jae ick seg-
 ghe / want het sal hen somtijlen van noode we-
 sen (jae oock de ghene die seer verheben zijn
 in't ghebedt) als Godt hun wilt proeben; ende
 dan schijnt het dat sy van hem verlatē zijn. Soo
 dat / ghelijck ick mi gheseyt hebbe / (ende ick en
 wil niet datmen dit vergijete) in dit leven dat-
 men hier leydt / de siele niet en wast ghelijck het
 lichaem / al is't datmen seght dat sy wast / ende
 dat sy inder waerheydt wast. maer een kindt nae
 dat het wast / ende een groot lichaem crijght / en
 nu een man gheworden is / en onttwast niet we-
 derom / noch en crijght geen cleyn lichaem meer:
 ende hier wilt den Heere dat het alsoo gheschiede/
 booz soo vele als ick dat in my beproeft hebbe/
 want ick anders niet en weet. Dit moet dienen
 om ons te verootmoedighen / tot ons groot pro-
 fijt / ende op dat wy ons selven niet en veronacht-
 samen / soo latigh als wy in die ballinckschap
 zijn / ghemerckt de ghene die hoogher is / meer
 behoort te vreesen / en sy selven min te betrouwen.

Somtijlen ghebeurt het (want den ghenen
 die hunnen wille nu soo verenicht hebben met
 den wille Gods / is van noode / om hun van
 Godt te vergrammen te vermijden / dat sy hun
 eer souden laten pijnighen / ende dat sy dupsent
 dooden souden sterben / dan eenige onvolmaecte-
 heyt te bedriyven) somtijlen / segghe ick / gebeur

het/ dat sy/ om niet te sondighen als sy hun siet
 bespronghen met becozingen ende tentatien/ van
 noode hebben hen te behelpen met de eerste wa-
 penen des ghebedts / ende met te herdencken dat
 het altemael verganckelijck is / ende dat eenen
 hemel ende helle is / ende andere dierghelijcke
 dinghen. Comende dan tot het ghene dat ick be-
 goest hadde te segghen / het is een groot fonda-
 ment om te moghen ontgaen de listen ende sma-
 kelijckheden die den vijandt bijzenght / datmen
 vanden eersten af beginne met een vast opset het
 crups te draeghen / sonder de selve te begheeren/
 gemerckt den Heere selve ons desen wegh der vol-
 maectheyt ghetoont heeft / segghende / Neeme
 u crups, ende volght my nae. Hy is onse model
 ende patroon: hy en behoeft niet te vreesen/ die om
 hem alleen te believen sijne raeden sal naevol-
 ghen: aen den booztgancck dien elck een in hem
 ghevocht / canmen mercken dat het den vijandt
 niet en is : want al comen sy wederom te vallen/
 soo blijft daer nochtans een teecken van dat den
 Heere daer ghetweest is / te weten datmen haeste-
 lijck opstaet / ende 't ghene dat ick nu seggen sal.

Als het den gheest Godts is/ soo en is niet van
 noode dat wy veel dinghen opsoecken om oodr-
 moedighydt ende beschaemtghydt te verwecken/
 want den Heere verleest die wel op een ander ma-
 niere / dan wy die souden connen vercrighen dooz
 onse slechte gepepstkens/ detwelcke niet te ghelijc-
 ken en zijn by een waerachtighe ootmoedighydt/
 met

met een licht dat den Heere hier verleent / deswelcke sulcke beschaemtheit maectt / dat sy doet te niete doen. Dit is een saecke die seer bekent is / te weten de kennisse die Godt gheeft / om dat wy souden leeren kennen dat wy van ons selven niet goets en hebben / ende sulcks soo veel te meer / hoe de gratten grooter zijn. Sy werckt in ons een groote begheerte van voort te gaen in 't ghebedt / ende het selve om gheen swaerighedyt ter merelt die ons soude mogen overcomen / achter te laten. Sy offert haer tot alles. Een verskertheit / ghemenght met ootmoedighedyt ende vreesse / van dat men soude saligh worden / roept raschelijck uyt de siele de slabelijcke vreesse / ende plant in de selve de kindelijcke vreesse met veel meerderē wasdom. Sy siet ende merckt dat in haer begint te comen een liefde tot Godt sonder hem selven te soecken / ende sy soeckt somwijlen alleen te zijn / om dit goet meer te moghen ghenieten. Spndelijcken / op dat sck't niet langh en maecte / sy is een oorspronck van alle goet ; sy brenghet de bloemen tot sulcken staet / dat nu schier niet en ontbreckt oft sy gaen open ; ende dit sal een siele claerelijck bemercken / ende sy en can haer alsdan anders niet laeten voozstaen dan dat Godt met haer geweest is / tot der tijt toe dat sy haer wederom verbindt in fouten ende onvolmaectheden : want alsdan is sy vooz alles bebreest / ende het is goet dat sy vreesst. Hoe wel daer sielen zijn die meer voozgaen dooz sekerlijck te ghelooven dat het

Godt is / dan door alle de zeesen diemen haer soude moghen aenjaghen : want als een siele van haer selven goedertieren ende danckbaer is / soo doet haer mere tot Godt keeren de gedenckenisse van de gratie die haer ghedaen is / dan alle de pijnen der hellen diemen haer voor houdt. Immer het gebeurde met de mijne alsoo / als sy soo boos.

Obermits ick de teekenen vanden goeden gheest noch breeder verclaren sal / als aen wien het groote moeyte coste om die uyt te leggen / so en sal ick daer nu niet meer af segghen. Ende ick hope door de gratie Godts / dat ick hier in niet dolen en sal / want latende staen de experientie / die my veel heeft doen verstaen / ick wete het selve door seer gheleerde ende seer heylighe personen / diemen met recht behoort te ghelooben ; op dat de sielen / die hier toe comen sullen door de gratie Godts / soo seer niet ghequelt en worden als ick gheweest ben.

HET XVI. CAPITTEL.

Sy tracteert van den derden trap des ghebedts, handelt van seer hooghe saecken, verclarende vvar een siele vermogh die hier toe ghe-raeckt, ende vvar dese groote gaven des Heeren zijn vverckende. Het vervveckt den gheest seer tot Godts lof, ende is seer troostelijck voor den ghenen die hier toe comt.

Wij sullen nu spreken van het derde water daer desen hof inede bespreyt wort / welck is

is loopende water uyt een rivièrè / oft uyt een fonteyne; ende gheschiedt met veel minderen arbejdt / al is het dat het wat arbeidens cost / om het water te leyden. Den Heere begheert hier den hovenier te helpen / in sulcker boeghen / dat hy bycans selve den hovenier is / ende de ghehe die't al doet. Het is een slæp der crachten / die men oock niet teenemael quijt en woordt / noch men verstaet niet hoe dat sy twercken. Den smaeck / de soetigheyt / ende de wellustigheyt is ongheleijck meerder dan de boozgaende / ende is / als het water der gratie comt tot in de kele van dese siele / soo dat hy nu niet en can noch en weet woordt te gaen / noch en soude oock niet willen achterwaerts keeren; ende sy gheniet een seer hooghe glorie. Sy is ghelijck een die nu de keerse in de handt heeft / want haer seer luttel ontbreect om te sterben dien doot daer sy nae is haeckende. Sy is haer in desen strijt verheughende niet meerder ghenoechte dan men soude comen uyt spreken. Wy dunkt dat het anders niet en is / dan by nae gheheelijcken versterben allen saecken des wereldts / ende hem in Godt verheughen. Ick en weet niet met wat andere woorden ick dat soude comen segghen / noch in wat maniere ick dat soude comen uytleggghen / in de siele en weet dan oock niet wat doen / want sy en weet niet of sy spreekte oft swijght / oft sy lacht oft cryt. Het is een saelighe vaseruige ende hemelsche dwaesheyt / waer door men leert de waerachtighe wijsheyt;

ende het is een alder-gheuoeghelijckste maniere van blijdschap die een siele magh hebben. Ende ick meyne dat het ontrent vijf of ses jaeren gheleden is dat den Heere my dickwils dit ghebedt oberbloedelijck verleende/ende dat ick 'tselbe niet en verstont/ ende niet en hadde connen uytsprekken; ende oversulcks booz my nam / hier toe gescomen zijnde / weynigh oft teenemael niet daer af te spreken. Ick verstont wel / dat het geen gheheele bereeninghe en was van alle de crachten / en sagh wel merckelijck dat sy meerder was dan de boozgaende: maer ick belijde dat ick niet en konste gheoordeelen oft verstaen / waerin het onderscheydt gheleghen was. Maer ick gheloobe / dat den Heere / om de vortmoedighheyt die utwe Eertw. gehadt heeft / om ghedient te zyn met een soo groote eenboudighheyt / als de mijne is / my heden / nae dat ick ghecommuniceert hadde / dit ghebedt verleent heeft / sonder dat ick conde boozgaen / ende my beropenbaert heeft dese ghelijckenissen / leerende my t'samen de maniere om het selve uyt te spreken / ende wat een siele hier doen moet; ende boozwaer ick hebbe my daer grootelijcks in verinondert / ende hebbe 't op eenen oogeblick begrepen. Ick was dickwils alsoo ghelijck uyt sinnigh ende dzoncken van dese liefde / ende noyt en hadde ick connen verstaen hoe dat dit was; ick verstont wel dat het Godt was / maer ick en cost niet verstaen hoe dat hy hier werckte; want inder waerheyt de crachten zijn

by

by nae teenemael vereenicht / maer sy en zijn soo niet verslonden dat sy niet wercken en souden. Ick ben boben maten verbljdt / dat ick 't nu verstaen hebbe. Ghebenedijt zy den Heere / die my soo ghetweerdicht heeft.

De crachten hebben alleenelijck bequaemigheyt om haer teenemael met Godt te becommenren / het schijnt dat gheen van allen haer derf verroeren / noch wy en connen die oock niet verroeren / 'ten waere dat wy met enckel neerstigheyt ons wilden verstroyen; ende noch en duncke my niet datmen't dan eenighsing soude connen doen. Men spreekt hier veel woorden tot Godts lof sonder orden / 'ten zy dat den Heere selve die ordonnere ende schicke; eimmers het verstandt en vermagh hier niet. De siele soude gheerne Godt loben / maer sy is alsoo ghestelt / dat sy in haer selven niet en heeft een soete onruste. Nu gaen de bloemen open / nu beginnen sy veuck te geben: hier soude de siele wel begheeren dat een yegelijck haer saghe / ende dat sy haer glozie verstonde tot Godts lof / ende dat sy haer daer toe hielpen / ende sy soude hun gheerne deelachtigh maecten van haere blijdschap / want sy soo veel blijdschap niet verdragh en can. My dunckt dat sy is ghelijck dat / daer het Euangelie van seght / dat sy wilde roepen / oft riep haer ghebueren. Dit dunckt my moeste gheboelen den wonderlijcken geest van den Conincklijcken Propheet David / als hy op de harpe speelde ende sonck lof sangen

Godts. Ick ben seer deboot tot desen glorioosen Coninck / ende wilde wel dat alle menschen sulcks waeren / bysonder wy die sondaers sijn.

Och Heere Godt hoe is een siele ghestelt als sy aldus ghestelt is! sy soude wel willen niet dan tonghen wesen om Godt te lofen. Sy clapt duysent heylighe sotternijen / altydts soeckende te behaegen den ghene die haer aldus is houdende. Ick kenne den persoon / aen de welcke / al en was sy gheen woet / ghebeurden dat sy subhtelijck quam seer treurighe dichten te stellen / waerdoor sy wel te kennen gaf haer pijn; niet dat sy die uyt haer verstandt was dichtende / maer om dat sy te meer soude moghen ghenteten de glorie die haer soo ghenoeghelijcke pijn aendede / soo beclaeghde sy haer daeraf aen haeren Godt. Sy soude dan wel willen dat al haer lichaem ende siele verscheurt wierde / om te toonen de blijdschap die sy met dese pijn gheboelt. Wat torment sal haer dan connen te bozen comen / dat haer niet soet en sal wesen te verdraegen voor haeren Heere? Sy siet claerlijck / dat de Martelaers schier niet en deden uyt hun selven in het lijden vande tormenten : want de siele verstaet wel dat de sterckheydt van elders comt. Maer hoe swaer sal haer vallen wederom te beghinnen sinnelijckheydt te ghebzuucken om inde wereldt te leven / ende wederom te keeren tot de sozghvuldigheden ende onderwinselen desselfs. Soo dan en dunckt my niet / dat ick yet soo hoogh verheben hebbe / oft

het

het is heel min ende te slecht booz de blijdschap die den Heere wilt dat een siele gheniet in dit bal-
 linckschap. Gebenedijt moet gy booz althijt zyn Heere; alle dinghen moesten u inder eeuwigheyt loven. Wilt doch nu / bidde ick u o mijnen Coninck / dat / o barmhertich ick dit schrijvende niet en ben buyten dese heylighe hemelsche sottenighe / dooz utwe goedertierenheyt ende barmhertigheyt (want ghy my sonder mijne eenighe verdiensten dese gratie zijt doende) alle de ghene / niet de welcke ick sal hanteren / moghen sot twesen van utwe liefde / oft en laet niet toe dat ick met yemande hantere : oft ordonneert o Heere / dat ick my niet gheen dinck des wereldts moeyde / oft haelt my daer upt. Dese utwe dienaersse / o Heere / en can nu niet verdraeghen soo groote arbeiden van te sien dat haer die comen sonder u / soo dat indien sy moet leven / sy in dit leven gheen ruste en begheert ; nocht en wilt haer die oock niet gheben, Dese siele soude haer nu wel willen verlost sien want het eten is haer pijn / het slapen maect haer benautwt / sy siet dat den tijdt des lebens haer booz by gaet al passerende in wellustigheyt / ende dat haer nochtans nu niet verlustighen en can buyten u ; soo dat sy teghen natuere schijnt te leven / want sy nu niet in haer / maer alleen in u gheerne soude leven. Och waerachtigh Heere / ende mijn glorie / wat een delicaet ende swaer crups hebdu bereydt booz de ghene die tot desen staet coment delicaet / want het is soet : swaer / want

twant het ghebeurt somtijlen / dat alle verdu-
 digheyt te cleyn is om het selve te draeghen / ende
 nochtans en soude de siele 't selve gheenffins wil-
 len quijt wesen / 'ten waere om haer te sien met u
 te wesen. Als sy indachtigh wordt dat sy u ver-
 ghens in ghedient en heeft / ende dat sy in 't leven
 zijnde u noch can dienen / soo soude sy wel een seer
 swaer pack begeeren / ende te blijven sonder ster-
 ven tot het eynde des wereldts. Sy en braeght
 niet met allen nae haere ruste / als sy u maer re-
 nen cleynen dienst magh doen. Sy en weet niet
 wat sy wilt begheeren / maer sy weet wel dat sy
 anders niet en begheert dan u.

Och mijnen sone / (twant dien ick dit toeschic-
 ke / is soo ootmoedigh / dat hy hem alsoo wilt noe-
 men / ende dat hy my alsoo te schryben bevolen
 heeft :) houdt booz u alleen de dinghen / daer ghy
 in siet dat ick buyten schrebe gae ; want gheen re-
 den en is machtigh om my daer niet uyt te trec-
 ken / als den Heere my uyt my selven is trecken-
 de : noch ick en gheloove dat ick 't ben die sprek-
 sedert heden moeghen dat ick ghecommuniceert
 hebbe. My dunckt dat ick droome 't gene dat ick
 sie / ende wilde wel niemandt anders sien dan die
 sieck zijn van de sieckte die ick nu hebbe. Ick bid-
 de u Gertw. laet ons altesamē sot zijn om de lief-
 de van dien die sulcks booz ons is gheheeten ghe-
 weest. Ende want u Gertw. seght / dat sy my lief
 heeft / ick wilde dat sy my dat thoonde in haer te
 bereyden / op dat haer Godt dese gratie verleene ;
 want

want ick sie seer weynighe / aen de welcke ick niet en bemerkte te veel sinnelijckhejdt tot het ghene dat hen ghelijckt; ende het magh wesen dat icks des meer hebbe dan yemandt: ende u Gerto. mijnen Vader en laete dat niet toe (want ghy dat niet min en zijt dan mijnen sone / om dat ghy mijnen Biecht-vader zijt / ende de ghene / wien ick mijn siele betrouwt hebbe) helpt my uyt het bedzogh door de waerheyt / want dese waerheden seer seldom ghebruyckt worden.

Ick wilde wel / dat wy onder ons vijuen / die malcanderen alnu in Christus beminnen / alsulcken verbondt maecten / dat ghelijck andere in desen tijt hun pleghen secretelijck te versaemen teghen sijne Majestejt / ende dat om boosheden en ketterij te stichten / wy ons altemet versaemden om d'een d'ander te ondertoijfen / ende te seggen waer in wy ons souden connen beteren / ende Godt den Heere meer behaghen: want daer en is niemant die sy selven soo wel kendt / als ons kennen de ghene die ons sien / als sulcks comt uyt liefde ende uyt sozghbuldigheyt om malcanderen boozt te helpen. Ick segghe dit in secret: want men is nu dese taele niet ghebruyckende / soo dat oock de Predikanten selve hun sermoonen boegen om niet te mishaghen / 't magh zijn dat sy goede intentie hebben / ende dat het werck oock sulcks soude mogen wesen / nochtans zijn luttel die hun beteren. Maer waerom zijn soo weynighe / die om de sermoonen openbare sonden laeten? *May*
dunck

dunckt dat het is / om dat te veel sinnelijckheyt
 hebben de gene die hen prediken. Sy en zijn daer
 niet by af / oock ontsteken zijnde met het groot
 bier der liefde Godts / ghelijck sulcks de Aposte-
 len waren / ende alsoo en verwert hen de blam-
 me soo seer niet. Ick en segghe niet / dat sy soo
 groot moet zijn als de Apostelen hadden / maer
 ick wilde wel dat sy meerder waere dan ick
 sie dat sy is. Weet u Eerw. wel waer in dat
 deel ghelegghen is ? In het leven nu versaeckt
 te hebben / ende de eere cleyn te achten : soo
 dat sy [de Apostelen] niet om en ghaven / om
 eens de waerheyt temoghen segghen / ende de
 selve vooz te staen ter eeren Godts / al te ver-
 liefen / als al te winnen : want die't om Godt
 waerachtelijck al hasardeert / die en braecht niet
 meer nae d'een dan nae d'ander. Ick en segghe
 niet dat ick sulcks ben / maer ick wilde't wel we-
 sen. Och wat een groote vrijheyt is het / als men
 vooz slavernije houdt / te moeten leven ende han-
 teren nae de wetten des werelts ! welcke vrijheyt
 mits sy vanden Heere te verkrijghen is ! soo en sal
 niet eenen slave wesen die niet gheerne alles wa-
 gen en sal / om hem soo te verlossen / ende nae sijn
 landt te keeren. Ende aengesien dat den opzich-
 ten wegh is / soo en moet men hier in niet blij-
 ven stil staen : want wy en sullen soo eenen groo-
 ten trefsoz noyt perfectelijck besitten soo langh
 als wy hier sullen leven : de Heere wil ons daer-
 soe sijne gratie gheven. **W** Eerw. magh dit schen-
 ken /

ren / in dien het hem belieft / ende het selve booz
hem in plaetse van eenen hzief houden ; ende my
vergheben dat ick te stout ghetweest ben.

HET XVII. CAPITTEL.

Sy vervolght de selve materie van den derden
trap des ghebedts, ende verclaert 't ghene hy
voorts in de siele is vverckende : seght oock
hoe grootelijcks hier schaedt de Imaginatie
ende de Memorie.

DEse maniere van ghebedt is redelijck wel
uytgeheleght / ende 't ghene dat de siele doen
moet / oft / om beter te segghen / 't ghene dat Godt
in haer werct / die de gene is die nu het officie des
hobenierys aennemt / ende wilt dat de siele ruste:
alleenlijck consenteert den wille in de gratien
die hy gheniet / ende moet hem bereet toonen tot
allen het ghene dat de waerachtighe Wijsheyde
in hem sal willen wercken / waertoe een groote
couragie van noodde is. Want de blijdschap is
soo groot / dat het somtijts schijnt dat hy nae niet
en gebreckt om de siele uyt het lichaem te schep-
den. Ende wat een gheluckighe doot soude dat
wesen ! Nu dunckt dat hier wel te passe comt /
ghelijck aen u Eertw. gheseyt is / hem teenemael
over te gheben in de handen Godts. Wilt hy een
siele nae den hemel voeren / dat sy gae : wilt hy
haer in de helle hebben / sy en ghevoelt gheen pijn
ne / want sy gaet met haer opperste goet : wilt hy
dat sy teenemael sterbe / sy begheert dat oock ;
wilt

twilt hy dat sy duysent jaeren lebe / dat begheert sy oock: dat sijne Majestejt met haer doe dat hem belieft / als met het ghene dat hem toebehoort / want de siele en is nu haer selfs niet: sy is den Heere teenemael overghegheven; dat sy haer van niet met allen meer aen en trecke. Ick segge / dat in soo hooghen ghebedt als dit is (want als Godt het selve aen een siele verleent / vermaghy sy dat al te doen / ende noch veel meer / want dat zijn sijne werckingen) ick verstaen ende mercke / dat sy dat doet sonder eenighe vermoedthejt des verstandts / alleenelijck dunckt my dat sy verwondert staet / siende dat de Heere soo wel den hovenier maecte / ende niet en begeert dat sy eenighen arbeit doe / waer dat sy ghenoechte neme in te beghinnen aen de bloemen te riecken: soo dat / als dit maer eens begint te comen / hoe cozten tijdt het oock duert (overmits den hoveniers sulcks is / ende oock selve schepper van het water) hy 't selve gheeft sonder mate; ende 't ghene dat de arme siele dooz arbejdt / naer dat sy mogelijk twintigh jaere lanck haer verstandt gegheleert en vermoeyt heeft / niet en heeft connen verrijghen / werckt desen hemelschen hovenier op eenen oogenblick / ende doet de vruchten wasfen ende rijpen / dat de siele can leven by haeren hof / zijnde 't selve den wille des Heeren: maer hy en gheeft haer gheen oozlof dat sy het fruyt wydeple / tot dat sy sterck ghenoech ghetworden sy dooz het eten van het selve fruyt / haer niet ge-

noeghepde met het selve alleenlijck te pzoeben; op dat sy niet / als de ghene aen wie sy 't gheben sal / haer gheen vergheldinghe oft betaelinghe en gheben / de selve onderhoude ende hen spijsen uut haere borse / ende selve by avontiere van honger en sterbe. Dit is claer ghenoegh vooz alsulcke verstanden / die dat oock beter sullen weten te passe te brenghen dan ick het soude connen segghen; ende ick doe my selven maer moeyte aen.

Opdelijcken / is het dat de crachten nu soo veel te stercker zijn dan in het voozleden ghebede van stilte / de siele en can dat niet laeten te weten: want sy siet haer verandert / ende en weet niet hoe dat sy begint groote dinghen te wercken met den goeden reuck dien de bloemen van haer gheben / dewelcke den Heere begheert dat sy open gaen / op dat sy mercke dat sy deughden heeft / al siet sy claerlijck genoegh / dat syse te bozen niet en conde noch in menighe jaeren en heeft connen winnen / ende dat den hemelschen hobenier haer die op soo cozter tijt verleent heeft. Hier is de ootmoedighepdt / die de siele bijlijft / veel grooter ende dieper / als in 't ghene dat ghepasseert is: want sy siet oock claerlijcker / dat sy noch veel noch luttel daer toe ghedaen en heeft / dan dat sy alleenlijck gheconsenteert heeft dat den Heere haer soude sijne gaben instozten / ende dat sy deselbe met den wille in danck ghenomen heeft.

My dunckt / dat dese maniere van ghebedt is een seer kernelijcke vereeninghe vande gheheele

siele met Godt; dan het schijnt / dat de Heere best
 crachten wilt verlos gheben / ten eynde sy ver-
 staen ende ghenieten de groote dinghen die hy
 daer werckt. Het ghebeurt altemet / ja seer dick-
 wils / dat den wille vereenicht wesende (op dat
 u Verin. moghe sien dat dit can wesen / ende het
 selve verstaen als hem dit sal gebeuren: emmer
 het heeft my dwepende ghemaect / ende daerom
 segge ick dat hier) men merckt ende verstaet dat
 den wille ghebonden is / ende in vzenghden : ick
 segghe / dat men verstaet dat alleen den wille in
 groote stilte is / daer nochtans ter andere sijde
 het verstandt ende de memozie soo vry zijn / dat
 sy hun moghen begheben tot affairen / ende oeffe-
 nen in wercken van caritaten. Al schijnt dit een
 dinck te wesen met het ghebedt van stilte daer ick
 af ghesproken hebbe / nochtans is het eensdeels
 verscheyden / want ghinder is de siele soo gestelt /
 dat sy haer het minste niet en soude willen roe-
 ven oft betwighen / ghenietende de heylighe ledig-
 heyt van Maria; maer in dit ghebedt can sy oock
 Martha wesen / inder voeghen / dat sy haer bij-
 tans t'samen is oeffenende in het werckende ende
 in het schouwendende leven / want sy can haer be-
 gheben tot wercken van caritate / oft tot affairen
 nae haeren staet / oft tot yet te lesen : hoewel al-
 sulcke personen niet teenemael meesters en zijn
 van hun selven / ende wel verstaen dat het beste
 deel van de siele elders is. Het is eben als oft top
 niet pemanden waeren coutende / ende dat van
 d'an.

d'ander sijde ons een ander aenspraecke / soo dat
 top noch op het een noch op het ander wel en con-
 den letten. Het is een saecke diemien claerlijck ge-
 boelt / ende als men die heeft / soo bezicht sy mede
 groote vernoechinghe ende vzeught; ende 't is een
 groote bereydinghe / op dat in tijt van eensaem-
 heyt / oft ledighheyt van alle becomingnissen / een
 siele ghet alke tot een seer stille ruste. Het is een ge-
 steltenisse ghelijck een persoon die vernoecht is
 in haer selven / ende gheenen hongher en heeft /
 maer gheboelt dat de maeghe te vzeden is / in der
 boeghen dat hy niet alderhande spijse en soude
 willen eten / nochtans soo versiet niet en is / dat
 hy / als hy yet goedts was siende / laten soude 't
 selve gheeste te eten. Alsoo en vernoecht haer
 niet / noch sy en soude oock alsdan niet beghee-
 ren de ghenoechte des wereltds / want sy heeft
 binnen haer den ghenen die haer vernoecht:
 meerder ghenoechte in Godt / begheerten om
 sijnen wille te volbrenghen / ende haer meer te
 verbljden van dat sy met hem is / dat is dat sy
 begheert.

Daer is een ander maniere van vereeninghe /
 dewelcke noch gheen volcomen vereeninghe en
 is / doch meerder dan de ghene daer ick nu af ge-
 sproken hebbe / ende minder dan die daer af ghe-
 sproken is van dit derde wäter. **W**ertw. sal wel
 blijde zijn (den Heere beliebe haer die altemael te
 verleenen / indien sy die noch niet en heeft) dat sy
 dit sal beschreiben vinden / ende verstaen wat dat

Het is: want het is een gabe dat den Heere die gabe geeft; ende een andere is het te verstaen wat gabe ende wat gratie het is; ende een andere is het / dat te weten te segghen / ende te kennen te gheben hoedanigh het is. Ende al schijnt het niet / nochtans is van noode meer te hebben dan de eerste / op dat een siele niet twijfelachtigh ende bezweet en sy / ende op dat sy met meerderen moet magh gaen door den wegh des Heeren / alle wereldtsche dinghen onder haer voeten tredende. Het is seer profijtigh ende een gratie dit datmen verstaet: soo dat het reden is dat den Heere grootelijcks dancke de ghene die de selve heeft; ende diese niet en heeft / dat hem die dancke van dat sijne Majesteit die ghegeven heeft aen yemandt van die in 't leven zijn op dat die ons behulpigh wesen soude. Dese maniere dan van vereeninghe / die ick segghen wil / ghebeurt dickwils ende bijzonderlijck aen my (want Godt verleent my vele van dese gratien) dat Godt den wille bat / jae oock het verstandt / nae dat my dinct: want het en discourreert niet / maer het is besigh met Godt te genieten als een die staet en siet / ende heeft soo veel te sien / dat hy niet en weet waerwaerts hy sijn ghesicht keeren wilt / ende verliest alsoo 't een door 't ander uyt sijn ghesicht / dat hy het minste reecken niet en soude comen gheben van yet.

De memoerie blijft by / de welcke by de imaginatie hadde behooren te wesen: ende als sy haer
 alle:

alleene bindt/ soo is het om Godt te danckē van den strijdt dien hy haer verleent; ende sy soeckt het ober al in roeren te stellen. Wat my aengaet/ ick ben daer moede af / ende hebbe eenen afkeer daer van; ende ick bidde den Heere dickwils/ dat hy aldien sy my aldus beletten soude / hy my die liever afnemen wylde in alsulcken tijdt. Altemet segghe ick tot hem: Wanneer, ô Heere, sal mijn siele teenemael ende gheheel uvven lof mogen becōmert zijn, ende niet in stuckē verdeylt zijnde, sonder haer selven te connen helpen? Hier sie ick het quaedt dat ons de sonde heeft veroorzaeckt / ghemerckt sy ons soo t'onder ghebroche heeft // dat wy niet doen en connen 't ghene wy wel souden begheren/ te weten altijts met Godt becommert te wesen. Ick segge/ dat het my somwijlen gebeurt/ ende 't is my noch heden gebeurt (want ick daer versche memozie af hebbe) dat ick bevinde dat mijn siele haer selven vernielt om gheheel te moghen wesen daer sy nae het meestedeel is: maer dat het onmoghelijck is / om den grooten strijdt die de memozie ende imaginatie haer aendoen / soo dat sy niet toelaten dat sy haer helpe. Ende als de twee andere crachten ghebreken / soo en vermoghen de memozie ende imaginatie niet/ oock niet om quaet te doen; doch doen sy ghenoegh mits dien sy verstroyen. Ick segghe/ oock niet om quaedt te doen/ want sy en hebben gheen macht / ende en blijven niet in een wesen. Als het verstandt de memozie niet met

allen en helpt tot het ghene dat sy hem te voren
 leydt/soo en staet sy niet met allen stil / maer
 springht van het een tot het ander / soo dat het
 anders niet en schijnt te wesen als nacht-motte/
 die heel moepelijck ende ongherust zijn/soo loopt
 sy van het een op het ander. Ende my dunckt dat
 dese ghelijckenisse wel te passe comt: want al en
 heeft de motte gheen macht om quaedt te doen/
 nochtans quelt sy de ghene die haer aensien. Hier
 tegen en wet ick gheen remedie / want tot noch
 toe en heeft my Godt gheen beropenbaert / ende
 ick soude dat wel booz my selven begheren / ghe-
 merckt het my dickmaels swaer valt/soo ick ge-
 seyt hebbe. Hier blijkt onse miserie / ende noch
 meer de cracht Godts: want de eene cracht die
 vryende los is/ schaedt ons soo/ende doet ons soo
 veel spels aen; ende de andere/ die met sijne Ma-
 jesteit becommert zijn / vzenghen ons sulcke ge-
 rustigheyt.

Het leste remedie dat ick nae veel jaeren arbe-
 dens ghevonden hebbe / is't ghene ick gheseyt
 hebbe in het ghebedt van stilte/datmen van haer
 niet meer werck en maecte dan van eenen sot/
 maer datmense laet in haer rasernije / want
 Godt alleen can haer die afnemen / ende sy moet
 haer ten lesten r'onder gheben als een slave. Men
 moetse patientelijck verdraghen/ ghelijck Jacob
 dede met Lia; want de Heere doet ons noch groo-
 te gratie dat wy Rachel moghen ghenieten. Ick
 segghe / dat sy haer ten lesten r'onder gheeft als
 een

een slabe / want sy en can de andere crachten gheenffins tot haer brengen / wat moeyte sy oock doet : de andere doen haer eere dickwils sonder eenighen arbeydt tot hun comen. Altemet is Godt soo goet / dat hy niet haer medelijden heeft / dooz dat hyse siet verlozen loopen / ende soo ongerust uyt begheerte van niet d'andere te wesen; ende sijne Majestejt ghedooght / dat sy haer verbrandt in dit vier van dese Goddelijcke keerse / daer de andere twee nu in stof ende aschen verandert zijn / hebbende bijcans hun natuerlijck wesen verlozen / ende ghenieten bovennatuerlijck soo groote ende hooghe goederen.

In alle dese manieren die ick van dit leste fonteyn-water verhaelt hebbe / is de glorie ende ruste der sielen soo groot / dat het lichaem seer merkelijck deelachtigh is van de selve bzeught ende blijdschap / ende dit seer ghetoelijck / ende de deughden crighen alsulcken wasdom als ick gheseyt hebbe. Het schijnt dat den Heere heeft willen verclaeren de ghesteltenissen / daer de siele haer in beuint / soo my dunckt / ten uystersten datmen 't selve can te verstaen geben : u Gertw. sal believen daeraf te spreken met een geestelijck persoon / die hier toe ghecomen zy / ende die gheleert zy. Zy aldien die seghet dat het wel is / denckt / dat dat het u Godt gheseyt heeft / en danckt sijne Majestejt grootelijcks daeraf; want soo ick gheseyt hebbe / den tijt sal comen dat ghy u seer sult verblijden van dat ghy verstaen sult wat dat het is /

ontertuffchen dat hy de gratie noch niet ghege-
ben en heeft (al is 't dat hy u de gratie doet van
te ghenieten) van het selve te verstaen : oermits
sijne Majesteit u dat eerst verleent heeft / soo suldy
door u verstandt ende gheleertheydt dit hier door
verstaen : ghebenedygt moet hy zijn door alle eeu-
wen der eeuwen / Amen.

HET XVIII. CAPITTEL.

Waer in sy tracteert van den vierden trap des
ghebedts; sy beghint door een excellente ma-
niere te verclaeren de groote digniteyt inde
yvelcke den Heere een siele stelt die in desen
staet is. Het dient grootelijcks om te ver-
kloecken de ghene die het gebedt oeffenen,
op dat sy hun pijnen tot eenen soo hoogh
staet te gheraecken, ghemerckt datmen hier
opder aerden daer toe comen can, hoevel
niet door onse verdienstē, maer door de goet-
heyt des Heeren. Het moet met aendachtig-
heyt ghelesen yvorden.

DEn Heere wille my doch woorden heerlee-
nen / om wat te moghen segghen van het
vierde water. Sijne ghenade is hier wel van
doen / meer dan tot het boozleden : want in dat
gheboelt een siele / dat sy noch niet teemael doot
en is / welck wy alsoo moghen segghen / gemerckt
sy nae de werelt sulcks is. Maer / soo ick gheseyt
hebbe / sy heeft gheboelen om te verstaen / dat sy
noch daer in is / ende om haer eenfaemheyt te be-
broeden

broeden : ende sy behelpt haer met het uyttoendi-
 ghe om te kennen te gheben wat sy gheboelt/em-
 mers dooz teekenen. In al het gebedt / en in alle
 manieren des selfs die ick gheseyt hebbe / werckte
 den hovenier wat; hoetwel in de leste den arbejdt
 ghemenghelt is met sulcken glozie ende verlich-
 tinghe der siele / dat sy daer noyt en soude willen
 af scheidten / ende alsoo en wordt het niet geboelt
 vooz arbejdt / maer vooz glozie. Hier en is gheen
 gheboelen / dan alleen ghenieten / sonder te weten
 watmen gheniet : men verstaet datmen gheniet
 een goedt daer te samen in besloten is alle goedt /
 maer dat goet en canmen niet begrijpen. Alle de
 sinnen zijn bekommert met dese vzeught / sulcks
 dat niet een onbecommert en is / om sijn selven te
 conne begehve tot eenigh ander dinck / 'tzy inwen-
 digh oft uytwendigh. Te voren was hen gheoz-
 looft / op dat sy (soo ick segge) sommighe teekens
 souden gheben vande groote vzeught die sy ghe-
 boelen : hier heeft de siele onghelick meerder
 vzeught / ende men can die veel min te kennen
 gheben / want daer en blijft gheen macht in het
 lichaem / noch de siele en heeft die oock niet om
 die blijdschay uyt te stozten : als dan soude het
 haer altemael een groot hinder / tozment / ende
 beletsel van haer ruste weseu. Ende ick segghe /
 is het dat het een vereeninge is van a'le de crach-
 ten / dat alsoo langhe als sy daer in is / al wilde
 sy / sy dat niet en can doen : ende can sy 'tgedoen /
 soo en is het gheen vereeninghe. Hoe dat dese ver-

eeninghe gheschiedt / ende wat dat sy is / dat en can ick niet segghen ; in de Mystique Theologie woordt dat uytgheleght / want ick en soude de woorden niet connen noemen : noch ick en can niet verstaen / wat dat mens oft gheest is / ende waer in sy verscheyden zijn van de siele; mydunct dat het alleen dinck is : ick weet wel dat de siele altemet uyt haer selven scheidt op de maniere van een vier dat brandt ende blamt; ende het ghebeurt altemet / dat dit vier met een ghedruysch opbrandt : dese blamme verheft haer seer boven het vier / ende en is nochtans niet verscheyden / maer is de selfste blamme die in 't vier is. Dit sal uwe Eerw. verstaen door haere geleertheydt / want ick en can daer niet meer af segghen.

Het ghene dat ick beghere te verclaeren / is 't ghene dat een siele ghevoelt als sy in dese Goddelijcke vereeninghe is. Wat dat vereeninghe is / is claer ghenoech / te weten / dat twee diversche dinghen een worden. Och mijnen Heere hoe goet zijt ghy! ghebenedijt moet ghy inder eeuwigheyt zijn: alle dinghen moeten u loben o Heere / dat ghy ons soo bemint hebt / dat wy met der waerheyt moghen spreken van dese ghemeynschap / die ghy oock in dit ballinckschap hebt met de siele: ende al zijn sy goet / soo is 't nochtans een groote liberaelheyt ende grootdadigheyt; somma het is de uwe / o Heere / want ghy geeft als de ghene die ghy zijt. Och onepndelijcke mildigheyt / hoe grootdadigh zijn uwe wercken ! Sy
maeckt

maectt verbaest den gene die sijne sinnen soo seer niet ghehanghen en heeft aen d'aertsche dingen / dat hy niet oock eenige soude hebben om de waerheydt te verstaen / aenghestien ghy aen die sielen / die u soo grootelijcks geoffenseert ende vergramt hebben / soo hooghe gracie zijt betoonende. **Woozwaer** mijn verstant comt my te ghemissen; ende als ick hierom come te peysen / soo blijve ick daer in steken. **Waer** sal men connen henen gaen / dat niet en soude wesen achterwaerts keeren? **Om** u te dancken wooz soo groote gaben / en weet men niet hoe. **Sprekende** 't ghene dat noch hoeft noch steert en heeft / heeft my altemets wat geholpen. **My** gebeurt diekwils / als ick nu eerst de gaben ontfanghen hebbe / oft dat **Godt** my die beghint te verleenen (want als men daer in is / soo en can men niet met allen doen / soo ick gheseyt hebbe) dat ick segghe: **O Heere**, liet vvat ghy doet; en vergheet soo haest niet mijne groote boosheden. **Nu** ghy die vergeten hebt om my deselve te vergheven, soo bidde ick u, dat ghy vvilt indachtigh vvesen om in uvye gaven mate te houden. **En** stort niet, ô mijnen Schepper, soo costelijcken sap in een vat dat soo leck is, mits ghy nu op andere tijden ghesien hebt dat ick die vvederom uyt-storte: en legt diergelijckē schat niet in sulcke plaetse, alvvaer noch niet teene-mael verstorven en is, soo het vvul behoorde, de begheerlijckheyt van de vermaeckelijckheden des levens, vvant hy sal anders onnutte-lijk

lijck verquist vvorden. Hoe comt dat ghy de sterckheyt deses stadts, ende de sleutelen haers casteels, gheeft aen eenen soo bloeden Casteleyn, die de vijanden met d'eerste bestorminge laet in comen? Laet de liefde soo groot niet vvesen, ô eeuwvighe Coninck, dat ghy soudt in hasaerd stellen soo costelijcke juvveelen. Het schijnt, ô mijnen Heere, dat ghy oorsaecke gheeft om die cleyn te achten, ghemerckt ghyse stelt in de macht van een soo snaode, soo slechte, soo crancke ende allendighe; ende die soo versmadelijck is, dat, niet tegenstaende sy is arbeydende om die niet te verliezen door uvve hulpe (develcke voor my niet cleyn en moeste vvesen, vvesende ick sulcks als ick ben) sy daermede aen niemant anders en can profijt doen: somma in de macht van een vrouvve, die niet goedt, maer soo vileyn is. Het schijnt dat de talenten niet alleenlijck gheborghen, maer begraven vvorden, als die in een soo malheureuse aerde ghestelt vvorden. Ghy en zijt niet ghevvoon, ô Heere, diergelijcke groote vveldaden aen een siele te verleene, dan op dat sy veel andere daermede behulpigh zy. Nu is u ketnelijck, mijnen Godt, dat ick u met gheheel mijnen vvillo ende herre bidde, ende u noch altemets ghebeden hebbe, ja te vreden ben te verliezen het meeste goedt dat men op de aerde magh hebben, ten eynde ghy deselve vvilt verleenen den gene, die daer meerder profijt mede magh

magh doen , op dat uve glorie vermeerderd vvorde. Dese ende dierghelijcke dinghen is my dickwils ghebeurt te segghen : daernaer sagh ick mijn ontvetentheyte ende cleyn ootmoedigheyt: want den Heere weet wel wat dat van noode is / ende dat in mijn siele gheen cracht en was om tot der saligheyt te comē / ten waer dat sijne Maajesteit haer die ghegheben hadde dooz de groote gratien.

Doorts ben ick van sinne te verhaelen de gratien ende vruchten die in de siele blijvē / ende wat sy van haer selvē doen can / ende oft sy eensdeels oorzaecke is om tot eenen soo hooghen staet te comen. Het ghebeurt dat dese verheffinghe des gheests / oft vereeninghe / comt met de hemelsche liefde; want in dese vereeninghe is nae mijn verstant de verheffinghe verscheyden van de selve vereeninghe. De gene die dit laeste niet beproeft en heeft / sal meynen dat het soo niet en is ; maer soo my dunckt / al is het al een dinc / soo wercke nochtans den Heere in verscheyde maniere / ende noch meer in het toenemē der versmadenisse vande creaturen. In het opbliegen des geests heb' ic claerlijck gemerckt dat het een particuliere gratie is / al is het dat het sy oft schijne al een dinc te wesen / ghelijck ick segghe. Maer een cleyn vier is soo wel een vier als een groot vier / ende nu siet men de differentie die daer is tusschen d'een ende d'ader. Eer in een cleyn vier een cleyn ijser gloeyende worde / gaet veel tijds dooz / maer als het
vier

bier groot is / al is het yser noch grooter / soo ver-
 leest het op seer luttel tijds teenemael sijn wesen /
 soo het schijnt: eben eens dunckt my te wesen in
 dese twee soozten van gratien die den Heere geeft.
 Ende ick weet / dat de ghete die gheromen sal zijn
 tot opghetoghentheyt / dit wel verstaen sal; maect
 als hy dat niet geproeft en heeft / sal het hem schij-
 nen siffinghe te wesen / en het can geschieden dat
 het alsoo is: want dat een brouwe gelijck ick wil
 spreken van alsulcke saecte / ende yet verclaeren
 van 'tghene daer oock onmogelijck schijnt woor-
 den te vinden om 't selve te beghinnen / 't en is
 gheen wonder dat sy siffe.

Maer ick vertrouwe op Godt (want sijne Ma-
 jesteyt weet wel / dat uyt ghehoorzaemheyt mijn
 intentie is de sielen begerigh te maecten van een
 soo hoogh en goet) dat hy my daer in sal bijstaen:
 ick en sal niet seggen oft ick sal't wel onderproefe
 hebben. Ende het is soo / dat doer ick begonst te
 schryben van dit leste water / my docht onmoge-
 lijck te zijn yet daer van te connen segghen van
 Grieks te spreken; want het is al eben swaer.
 Hier mede staecte ick het / en ginck tot de Com-
 munie. Ghebenedijt sy den Heere die aen de on-
 twetede soo veel jonste doet. O deught des gehoor-
 zaemheys / die dit al vermagh! Godt verlichte-
 de mijn verstandt / somtijds met woorden / ende
 somtijds my te bozen stellende hoe dat ick't seg-
 ghen soude: soo dat / gelijck sijne Majesteit dede
 in't boozeden ghebedt / hy schijnt te willen seg-
 ghen

ghen 't ghene dat ick noch en can noch en weet.
 't Ghene dat ick segghe / is de oprechte waerheyt:
 ende oversulcks is 't ghene dat goedt sal wesen/
 sijne leeringe ; dat quaet is / is seker dat het come
 uyt den afgrondt van alle quaedt / welck ick beu.
 Ende daerom segge ick / by aldien dat persoonen
 waeren (ghelijck daer veel behoorden te zijn) die
 nu gheromen waeren tot de saecken des gebedts/
 (waer toe den Heere my allendige dooz sijn ghe-
 naede ghebzocht heeft /) ende dat hen beliefde
 met my van dese selve saecke te tracteren / vree-
 sende oft sy verdoolt ghinghen / ick soude hopen/
 dat den Heere my sijn dienst-maeght soude hel-
 pen / dat ick dooz sijn waerheyt eenighen boozt-
 ganck doen soude.

Nu dan / om te spreken van dit water dat van
 den hemel comt / om met sijn overbloedighede
 dit gheheel hofken te verbullen ende te versae-
 den ; waer 't dat den Heere dat noyt en liet te ghe-
 ven als het van noode was / men soude claerlijck
 sien wat een goede daghen den hovenier soude
 hebben. Ende waer 't dat noyt winter en waer/
 maer altoos goedt ghetempert weder / ende dat
 noyt bloemen noch vruchte en souden gebreken/
 wat een vernoeghinghe soude hy hebben ? Maer
 soo langh als wy in dit leven zijn / is het onnoge-
 lijck : men moet altoos sorghe draghen teghen
 dat het een water sal gebreken / het ander te doers
 comen. Dit hemelsch water comt somtijlen als
 den hovenier alderminst op sijn hoede is. Het
 is wel

is wel waer / dat het in't beginsel bijcans altyds
 comt nae een lauck intwendigh ghebedt / want
 den Heere heft dit voghelken op van den eenen
 trap tot den anderen / ende leght het alsoo in het
 nest / op dat het ruste. Als hy dat een lange poose
 heeft sien blieghen / hem pijnende met den ver-
 stande / den wille / ende alle sijn crachtē om Godt
 te soeckeren / ende hem te behagen / soo wilt hy dat
 oock in dit leven loonen. Ende hoe groot is den
 loon ? Die ghenoegh is / om op eenen ooghen-
 blick wel te betaelen alle den arbeydt die daer in
 magh wesen.

Wesende dan de siele alsoo bekommert met
 Godt te soecken / soo gheboelt sy met een soete
 ende overgroote verheughinghe / dat sy bijcans
 teenemael van haer selven gaet / op maniere van
 flautwte / soo dat den asem haer begheeft / ende
 alle lichaemelijcke crachten / inder voeghen / dat
 sy oock de handen niet sonder groote pijnē en can
 verroeten: de oogen sluyten sonder dat sy die wil
 sluyten: ende als sy die open houdt / soo en siet sy
 bynae niet: noch als sy leest en can sy een letter
 noemen / ende qualijck can sy die onderkennen;
 sy siet wel dat daer letteren zijn / maer dooz dien
 het verstande niet en helpt / soo en can sy niet lesen /
 al wilt sy oock: sy hoozt / maer sy en verstaet niet
 't ghene sy hoozt; inder voeghen dat de sinnen
 haer nergkens toe en dienen / dan alleen om haer
 niet tot haeren contentemente te laeten / ende al-
 soo beletten sy haer meer. Te willen spraken / is
 te

te verghheefs / want sy niet een enckel woordt formen en can: ende al cost sy dat doen / soo en heeft sy gheen macht om het selve te prononceren / want alle uytwendighe cracht woordt verlozen / ende de inwendighe cracht der siele woordt vermeerderd / om beter te moghen ghenieten haer glozie. De uytwendighe bzeught diemen ghevoelt / is groot / ende seer kennelijck. Dit ghebede en hindert niet / hoe langh dat het oock duert: emmers 't en heeft my nouw ghelet; ende my en ghedenckt niet / dat ick / als den Heere my dese gratie dede / over soo sieck als ick was / eenighe pijn geboelt hebbe / mijn sieckte wierdt eer daer door vermindert. Maer wat quaet can doch doe een soo groot goet? Het is een soo kennelijcke saecke door de uytwendighe wercken / datmen niet en can twifelen / oft daer is groote occasie gheweest / ghemerckt dat alle de crachten met een soo groote vermakinghe ontnomen zijn / om de selve te vermeerderen.

Het is wel waer / dat het selve in't beginfel so lichtelijck door passeert / dat noch door uytwendighe teekenen / noch door het begeben der sinnen soo wel verstaen can worden om dat het so rasschelijck doorpasseert / nochtans merckt men wel aen de overvloedigheyt der gratien / dat de claerheyt der Sonnen / die daer geschenen heeft / groot is gheweest / gemerckt sy de siele alsoo ghesmolten heeft. Ende datmen dit notere / want nae mijn duncken hoe langh den tijdt soude moghen

ghen twesen / dat de siele alsoo gestelt is in het op-
houden van alle de crachten / hy emmers seer
cozt is: is het een halve ure / soo is het seer langh
ende noyt / soo my dunckt / ben ick soo langhe
daerin ghetweest. Het is wel waer / datmen qua-
lijck gheboelen can hoe langh men daer in is /
mits dien men niet en gheboelt: maer ick segge /
dat altemets niet seer langhen is / oft daer comt
eenighe van de crachten tot haer selven. Den
wille is die het werck houdt staende: maer d'an-
der twee crachten begheben hun terstondt om
moepelijck te vallen: als den wille blijft stille
staen / soo haelt hy die wederom op / ende sy blij-
ben soo noch een weynigh / maer draepen weder-
om nae het leven. Hierin connen sommige uren
des ghebedts doorzgebzocht worden / ende wor-
den oock doorzgebzocht: want als de twee crach-
ten beghinnen dzoncken te worden / ende hun te
verleckeren aen dien Goddelijcken wijn / soo ver-
liesen sy haer selven lichtelijck wederom om te
beter ghetwonnen te zijn / ende bergheselschap-
pen den wille / ende verblijden hun alle d'zije.
Maer dit teenemael verlozen gaen / ende te we-
sen sonder imaginatie op yet (want / nae dat my
dunckt / soo wort de selve oock teenemael verloze)
duert seer cozten tijdt / alhoetwel sy niet soo teene-
mael tot hun selven en keeren / oft sy connen een-
ghe uren langh twesen als bestwijmt / Godt den
Heere deselve al soetkens wederom beghinnende
tot hem te trecken.

Wy sullen nu comen tot het binnenste van 't
 ghene dat de siele hier is gheboelende. Dit magh
 uytsegghen de ghene die't weet / want men can
 het niet verstaen / hoe veel min segghen? Doen
 ick dit wilde schryben / nae dat ick gecommuni-
 ceert hadde / en uyt dat gebedt quam daer ick af
 schrybe / was ick oetpessende wat de siele in dis-
 tijdt was doende. Den Heere seyde my dese woor-
 den: Dochter, sy verdoet haer teene-mael, om
 meer in my te comen, ende sy en is nu niet die
 leeft, maer ick ben't: ende vwant sy niet en can
 begripen 't ghene sy verstaet, soo is het al ver-
 staende niet verstaen. Die dit gheproeft sal heb-
 ben / sal hier af yet comen verstaen / want 't en
 can niet claerder geseyt worden / om dat soo duy-
 ster is 't ghene daer ghebeurt. Alleenlijck soude
 ick comen segghen / dat het schijnt datmen by
 Godt is / ende men houdt daer sulcke verskert-
 heyd van / datmen't gheensins en can laeten te
 gheloooven. Hier begheben haer alle de crachten /
 ende worden opgehouden / in der boeghen / dat-
 men gheensins / soo ick gheseyt hebbe / mercken
 en can dat sy wercken. Was sy oetdenckende
 eenigh mysterie / soo gaet dat soo uyt de memo-
 rie / als oft sy daer nouw eenighe van ghehadt en
 hadde: leest sy yet / soo en gedenckt haer niet wat
 sy ghelesen heeft / oft waer sy gheleben is: ende
 het selve ghebeurt in 't bidden / inder boeghen /
 dat de bleughelen van dit moelijck pepelken der
 memorie hier verbandt worden / ende dat het hem

niet meer roeren en can. Den wille moet wel be-
 commert wesen met lief te hebben / maer hy en
 verstaet niet hoe dat hy lief heeft. Is't dat het ver-
 standt verstaet / so en verstaet men niet hoe dat
 het verstaet / emmers 'ten can niet begrijpen
 van 'tghene dat het verstaet. My en dunckt niet
 dat het verstaet / want soo ick segghe / men ver-
 staet dat niet. Ick can dit niet verstaen. My ober-
 quam in't beghinsel een ontvetentheydt dat ick
 niet en wist dat Godt in alle dinghen was : ende
 want my docht dat hy my soo nae was / docht
 het my onmogelijck te wesen. Om te laten te ghe-
 looben dat hy daer was / en conde ick my niet be-
 geven / om dat my docht dat ick bykans claere-
 lijck ghemerckt hadde dat daer was sijn teghen-
 woordighheydt selve. Deghene die niet ghestu-
 deert en hadden / seyden my / dat hy daer al-
 leenelijck was door de gratie. Ick en coste dat
 niet ghelooben / want / soo ick segghe / my docht
 dat hy daer teghentwoordigh was / ende alsoo
 was ick in dubbinghe. Een seer gheleert man
 vande Orden van Sinte Dominicus verlostte
 my van dese twijfelachtighheydt / my segghende
 dat hy present was / ende hoe dat hy hem aen ons
 was mededeplende / welck my eenen grooten
 troost was. Men moet noteren ende verstaen / dat
 dit hemelsch water / ende dese aldergrootste gra-
 tie des Heeren / de siele altyts laet met seer groote
 winninghen / soo ick nu segghen sal.

HET XIX. CAPITTEL.

Sy vervolght deselve materie, ende verclaert de vverckinghen die desen trap des ghebedts in de siele is vverckende. Sy raedt leer, datmen niet achtervvaerts en keere, noch het ghebedt verlate, al vvaer 't dat yemandt nae dese gave vvederom quame te vallen. Sy toont de schade die overcomen soude de ghene, die dit niet en onderhouden. Het is vveerdigh ghenoteert te zijn, ende is seer troostelijck voor de crancken, ende voor de fondaeren.

De siele blijft van dit ghebedt ende vereenighe behoudende een seer groote teerheydt / inder woeghen dat sy haer wel soude willen vverdoen / niet door pijn / maer door eenighe breughdighe wanen : sy bindt haer daer af begoten / sonder die te gheboelen / oft te weten wanneer oft hoe sy die ghestoort heeft / maer het is haer een groote bermakinge / te sie / dat de groote cracht des viers gebluscht is met water welck 't selve meer doet wassen. Dit schijnt Hebrzeusch te zijn / ende is nochtans alsoo. **M**y is in desen standt des ghebedts altemet ghebeurt / dat ick soo van my selven was / dat ick niet en wiste oft het droom was / oft in der waerheyt alsoo ghebeurt was de glorie die ick ghevoelt hadde : ende siende my soo obergoten met water / welck my sonder pijn met sulcken rascheyt ende snelligheyt afliesp / dat

Het schein te comen bloeyen uut de wolcke des
 hemels / sagh eck wel / dat het gheenen broom ge-
 weest en was. Dit was in't beginsel als het met
 der haeste overginck. De siele blijft wonderlijck
 versterckt / soo dat al waer't datmen haer op dien
 poghenblick om Godt wel bescheurde / het haer
 penen grooten troost wesen soude. Daer zijn hoo-
 ghe beloften / ende broome propoosten / de vie-
 righeyt der begherten / het beghinnen de swerelt
 grootelijck te haten / ende te doozsien haer ijdel-
 heydt. Sy is tot veel meerder vooztganck ende
 hoogheyt ghecomen dan in de voozleden ghebe-
 den / ende de ootmoedigheyt is seer ghemeerdert;
 want sy siet claerlijck dat sy een soo uytne-
 mende ende hooghe gabe niet vercregen en heeft dooz
 haere neerlijgheydt / noch dat sy daer toe yet ghe-
 daen en heeft om die te halen / oft om te houden.
 Sy siet claerlijck dat sy des alderontweerdighste
 is / want daer de Sonne veel schijnt / en blijft
 geen spinnewebbe verborzen : sy siet haer allen-
 digheyt. De ijdel glorie bliedt soo van daer /
 dat haer niet en dunckt dat sy die soude connen
 hebben / want nu ooghen-schijnigh is het lut-
 tel oft niet dat sy bermaght / mits sy daer toe nau-
 welijck consent ghegheben heeft; maer het schijnt
 datmē alle haere sinnen de poozten gesloten heeft /
 op dat sy den Heere beter souden moghen ghenie-
 ten : sy blijft alleene met hem ; wat can sy anders
 doen dan hem lief hebben. Sy en siet / noch en
 hoort / ten waer dooz ghetwelt / haer moet cleu-
 nen

nen danck ghetweten worden. Daer nae come haer haer boozleden leven te bozen / ende de groote bermhertighejdt Godts / ende sulckx in der waerheyt / sonder dat het verstandt behoefte veel te ketfen ende te jagen; want daer siet sy al ghecockt 't ghene sy moet eten ende verstaen. Wan haer selven siet sy dat sy de helle verdient / ende datmen haer castijt met glozie. Sy verdoet haer selven in Godts lof / ende ick wilde my nu wel te niete doen. Ghebenedijt moet ghy zijn / o mijnen Heere / die van eenen soo buylen poel / als ick ben / soo claer water maect / om op utve tafel gestelt te worden. Gheloofte moet ghy zijn / o banquet der Enghele / dat ghy aldus wilt verheffen eenen soo smooden woym. Wesen booztgancck blijft eenen tijt lanck in de siele.

Sy magh nu / aenghesien sy claerelijck verstaet dat de byzucht haer niet toe en behoort / daerof beghinnen upt te deplen / sonder haer selve te vergheten. Sy beghint teeckenen te gheben van een siele detwelcke hemelsche tresoozen is betwaerende / ende begheerten te hebben van die een ander mede te deplen / ende Godt te bidden dat sy niet alleen en moghe rijck zijn. Sy beghint haeren eben-naesten behulpigh te zijn sonder dat bijcans te geboelen / ende yet upt haer selven te doen; de andere verstaen 't / want den reuck vande bloemen is nu soo ghetwassen / dat hy hen nae de selve doet haecken. Sy verstaen dat sy deughden heeft / ende sien dat de byzucht aenlockende is / ende sou-

den wel willen mede eten. Als dese aerde wel ghegraven is met swarigheden / ende verbolginghen / ende tegensprekingen / en stercken / (want ick meyne wel / dat luttel ziju die sonder dit hier toe ghevaecten :) ende als sy wel doorspit is / by en los wesende van eygensoeckelijckh:yt / het water dzinght daer soo in / dat het bijcans noyt uyt en dzoocht: maer is het een aerde die noch benedē in d'aerde blijft / ende soo vol doonen als ick in't beginsel was / ende noch niet afgetrocken van de occasien / noch soo danckbaer niet als wel verdiēt soo grooten gabe / alsulckē aerde wordt wederom dzooch. En als den jubenier onachtsaem is / ende den Heere door sijn goedertierenheyt niet en begeert wederom te verghenen / soo schickt alsulcken hof verlozen : wāt my sulckis altemet geschiet is / dat ick my daer af seer verwōdere : ende waer het my selver niet gebeurt / ick en soude't niet comen ghelooben. Ick schrijbe dit tot troost van cranche sielen / ghelijck de mijne is / op dat sy noyt en wanhopen / noch laten te betrouwen op de grootheidt Godts / al is het dat sy hoogh verheben zijnde / als is dat hen den Heere tot hier toe bzenight / comen te vallen. Dat sy den moet niet verlozen en gheben / is't dat sy niet teenemael willen verlozen gaen ; want de tranen winnen't al / ende't een water treckt het ander.

En vande redenen waer door ick my betwecke (wesende de ghene die ick ben) om gehooftaem te zyn in dit te schryben / ende rekeninghe te gheben

gheben van mijn boos leben / ende te verhaelen
 de ghenaeden die den Heere my ghedaen heeft/
 sonder hem ghedient maer seer vergramt te heb-
 ben / is gheweest dese : (ende boozwaer ick wilde
 hier wel groote authoriteyt hebben / op datmen
 my dit te beter soude ghelooben. Ick bidde den
 Heere dat hy my die wille verleenen). Ick seg-
 ghe dat niemandt den moet verlozen en ghebe
 van de ghene die begost hebben het ghebedt te oef-
 fenen / met te segghen : Begheve ick my vveder-
 om tot quaet, soo is het erger om voort te gaen
 in de oeffeninghe desselfs. Ick gheloobe het / als
 hy het gebedt verlaet / en hem niet en betert van
 het quaedt / maer als hy dat niet en verlaet / soo
 magh hy wel betrouwen dat het hem sal brengen
 tot de haben des lichts. Den vijandt heeft my
 dit aengaende seer bestreden / ende ick lede soo
 veel / my latende duncken dat het luttel ootmoe-
 moedighyeyt was 't selve te oeffenen / wesen-
 de soo boos / dat ick dat verliet / soo ick boben gheseydt
 hebbe / anderhalf jaer / oft ten minsten een jaer
 lanck / want van het half jaer en ghedenckt my
 niet wel. Ende dit en soude anders niet geweest
 hebben / noch en was oock anders niet / dan dat
 ick my selven ginck steken inde helle / sonder duy-
 velen te behoeben die my derwaerts souden ley-
 den. Och lieben Heere / wat een groote verblint-
 heydt is dit ! ende hoe wel weet den duyvel / wat
 hy doet als hy dit beneersticht ! Dien verrader
 weet wel / dat hy moet verlozen schicken een siele

die het ghebedt met standtbaſtigheyt blijft houden/ ende dat ſoo menighen bal als hy haer aenbrenghet / haer naermaels dooz de goedthejde Godts helpt om eenen hoogheren ſpronck te ſpringhen in den dienſt Godts.

Ⓞ mijnen ſoeten I E S V / wat is het te ſien een die hier toe ghecomen zijnde in eenighe ſonde gevallen is ? Als ghy dooz utwe bermhertighejde haer wederom de handt biedt ende haer opheft / hoe wel verſtaet sy dan de menighe van utwe grootheden/ ende haer allendigheyt! Hier is het dat sy haer oprecht verdoet/ ende utwe grootheden bekennt : hier is het dat sy haer ooghen niet en darf om hoogh ſlaen: hier is het/ dat sy die opheft om te verſtaen wat sy u ſchuldigh is: hier toonen sy haer deboot tot de Coninghinne des hemels/ op dat sy u bebedige : hier aenroept sy de Heylighen/ dewelcke gheballen zijn nae dat ghy hun gheroepen hebt / op dat sy haer helpen ſouden: hier is het dat haer dunckt/ dat noch te veel is 't ghene dat ghy haer gheeft / want sy ſiet / dat sy niet tweerdigh en is de aerde daer sy op is tredende: hier is het datmen tot de Heylighe Sacramenten gaet : hier is het lebende gheloof / dat in haer blijft dooz het aenmerckē van de cracht/ die Godt in de ſelve gheſtelt heeft : hier is het dat sy u looft/ van dat ghy alſulcken medecijne ende ſalbe booz onſe wonden hebt achter ghelaten / die de ſelve niet alleen uptwendelijck ghenefen / maer tegnemael wegh nemen. Sy verwondert haer
hier

hier af. Ende wie is / o Heere van mijn siele / die
 hem niet verwonderen en sal van een soo groote
 barmhertigheyt / ende soo uytnemende ghenae-
 de seggen een soo leelijcke ende afgrijselijcke verra-
 derijē / Dat ick niet en weet / hoe dat my het her-
 te niet en bzeckt als ick dit schrijve / om dat ick soo
 boos ben. Maet dese traenkens die ick hier stozte /
 ende die ghy my verleent (zijnde water uyt eenen
 soo quaden put / soo veel als my aengaet) schijnt
 het dat ick betaelinghe doe voor soo groote ver-
 raderijen / altydts quaedt doende / ende u verwer-
 kende om te niet te doen de gratie die ghy my
 verleent hebt. Gheeft hen doch cracht / o Heere /
 maectt claer een soo troubel water / emmers op
 dat ick niemanden occasie en ghebe tot tentatie
 om te oordeelen / ghelijck ghy my die ghegheben
 hebt / denckende ; waerom dat ghy o Heere / an-
 dere seer heylighe personen achterlaet / die u al-
 tydts ghedient ende ghearbejdt hebben / ende in
 de Religie opgezocht zijn / ende Religieusen zijn /
 ende niet als ick die niet dan den naem en hebbe /
 ende claerlijck sie dat ghy hen die gratie niet en
 verleent die ghy my verleent hebt. Ick sie wel /
 o mijn Godt / dat ghy hen den loon zijt betwae-
 rende / om hen dien seffens te gheben / ende dat
 mijn cranckhejdt dit van doen heeft. Sulieden /
 als die sterck zijn / dienen u nu daer sonder / ende
 ghy tracteert hen als die sterck zijn / ende niet
 eyghensoeckigh. Maer niet te min u is kenne-
 lijck / o Heere / dat ick dickmaels voor u gheroe-
 pen

pen hebbe / ontschuldighende de persoonen die teghen my murmurēerden / want my docht dat sy meer dan ghelijck hadden. Dat was doen / o Heere / nae dat ghy my alsoo hadt begonst te bewaeren door uwe goedtheit / om dat ick u soo seer niet meer en soude vergrammen ; ende ick my was aftreckende van al't ghene daer my docht dat ick u hadde in connen verstoozen ; dat soo saen ick dit dede / ghy / o Heere / begonst uwe thersoozen voor uwe dienst-maeght open te doen. Het schijnt / dat ghy anders niet en waer't verwachtende / dan dat ick in my soude hebben begheerte ende bereytsel om die te ontfanghen / gelijk ghy my die oock terstondt begonst niet alleen te gheben / maer oock te willen datmen soude verstaen dat ghy my die waert ghebende. Dit verstaen zijnde / begonste men goede opinie te hebben van de ghene / die elck een niet wel en kende / noch en wiste hoe quaedt dat sy was / hoe wel dat seer was uytverschijnende. Murmuratie ende persecutie begonst van stonden aen op te staen / ende nae dat my dunckt / niet groote reden ; ende daerom en droegh ick oock op niemandt vijandschap / maer ick badt u / dat ghy soudt aensien de reden die sy hadden. Sy seyden / dat ick my wilde heyligh maerken / ende dat ick nientwigheden versierde ; wesen ick doen noch verre van in alles mijnen Reghel te onderhouden / oft ghelijck te wesen aen de seer goede ende heylighe Nonnen dit in't Convent waeren ; ick en gheloobe oock niet dat ick

daertoe

daertoe comen sal / 't en zy dat Godt door sijn
 goedtheit van sijnre sijde dat al wercker: ick was
 eer sulckx om het goet wegh te nemen / ende ma-
 nieren in te brenghen die sulckx niet en waerens-
 ten minsten dede ick daer mijn beste toe / ende in
 het quaet vermocht ick veel: dus dan berispten sy
 my sonder huune schult. Ick en segghe niet dat
 het alleen Nonne waren / maer oock andere per-
 soonen: sy openbaerden my de waerheydt / over-
 mits ghy dat waert ghehengahende.

Lesende eens mijn Ghelijden (naedemael ick
 altemet dese tentatie hadde) ende comende tot het
 beersken welck seght / Iustus es Domine, [Heere
 ghy zijt rechtveerdigh] en uwe oordeel / begonst
 ick te peusen hoe waerachtigh dat dit was: want
 hier in en hadde den duivel noyt macht om my
 soo verre te tenteren dat ick soude getwijfelt heb-
 ben / dat ghy / o Heere / alle goet waert hebbende /
 noch in eenigh punt des Gheloofs: my docht eer
 dat hoe meer sy den cours der nature te boven
 waeren gaende / ick dat te vaster hielde / ende 't
 causeerde my groote devotie. Door dat ghy al-
 machtigh zijt / waeren in my besloten alle de
 grootdadigheden / die ghy my soude hebben con-
 nen doen; ende hier aen / soo ick segge / en twijfel-
 de ick noyt. Soo ick dan peysde / hoe dat het
 rechtveerdighheit was / dat ghy aen veel van u
 groote dienaerffen / die daer waren / (soo ick ghe-
 sept hebbe) waert toelatende / dat sy niet en had-
 den de smakelijckheden ende gratien die ghy
 my

my waert ghebende / wesende ick sulcks als ick was ; soo hebt ghy my o Heere gheantwoordet: Dient ghy my, ende en moeyt u daer niet mede. Dit was het eerste woordt / dat ick verstant dat ghy my waert segghende / ende oversulcks was ick seer bestaen. Doch sal ick dese maniere van verstaen beneden uytleggghen / met noch andere dingen. Ick en verhael dit hier niet / om niet buyten propoost te gaen : ick meyne wel dat ick ghenoech daet buyten ghegaen ben / ende en weet by nae niet wat ick gheseyt hebbe! 't En can niet min wesen / oft u Eerw. moet dese uytsproughen verdraghden : want als ick sie hoe my Godt verdraghden heeft / ende dat ick my in desen staet binde / soo en is't geen wonder / dat ick verliese den inhoudt van 't ghene dat ick segghe / oft segghen moet.

Godt gebe / dat dit magh wesen alle mijn sotternij / ende dat sijn Majestejt niet meer en ghehenge / dat ick soude macht hebben om in't minste teghen hem te wesen / eer wille hy my vernielen in desen ooghenblick daer ick nu in ben. Het is nu genoegh om te sien sijn groote barmhertigheden / dat hy niet eens maer dickwils soo groote ondancckbaerheyt vergheben heeft. Het ghene dat Sinte Peeter eens gheschiedt is / is my soo dickwils gheschiedt / soo dat den dupbel my met recht tenteerde / dat ick gheen bijzondere vziendtschapen behoorde te soecken by den gheue dien ick soo openlijck was vjandschapy betoonende.

Wat

Wat een groote verblindthejdt was dat ! Waer
 meynde ick / o mijnen Heere / remedie te binden /
 dan by u ? Wat een sotternije is het te mijden het
 licht / om altoos te gaen suckelen ! Wat een hoo-
 berdighe ootmoedighejdt vertoeckte den duyvel
 in my / als daer is / niet te steunen teghen den pi-
 laer oft stock / die my moet teghenhouden / om
 sooswaren val niet te doen ? Ick cruyce ende se-
 ghene my nu ; ende my en dunckt niet dat ick in
 eenigh perijculeuser perijkel gesteken hebbe / dan
 ghetweest is desen bondt / die den duyvel my in
 gaf onder 't decksel van ootmoedigheyt. Hy stack
 my in 't hooft / hoe dat ick een soo snoode creatie-
 re / ende die soo groote gaven ontfanghen hadde /
 my soude derben begheben tot het ghebedt ; dat
 my ghenoech was dat ick las 't ghene daer ick
 in gehouden was / ghelijck alle d'andere ; hoe ick /
 mits ick dit noch niet wel en dede / noch wilde
 meer doen : dat het was een versmadenisse ende
 cleynachtinghe vande gratien Godts. Het was
 wel goet dit te pepsen ende te verstaen / maer dat
 te werck te stellē / dat was het meeste quaet. Ghe-
 benedijt moet ghy zijn / o Heere / dat ghy 't met
 my soo gheremedieert hebt. My dunckt / dat dit
 ghetweest is een beghinsel van de tentatie die
 hy Judas aendede : dan den schelm en doost my
 niet soo opentlijck aencomen / maer allengskens
 soude hy my ghebzocht hebben tot het selve daer
 hy hem toeghebzocht heeft. Dat om de liefde
 Godts hierop acht nemen de ghene die hun in 't

bidden oeffenen. Sy moeten weten / dat mijn le-
 ven veel quaeder was / gheduerende den tijdt dat
 ick het ghebedt niet en oeffende. Dat men besic/
 wat een goede remedie den vijandt my gaf / ende
 wat een aubollige ootmoedighyeyt / te weten / een
 groote onruste in my. Maer hoe was het moge-
 lijck dat mijn siele soude rusten? Dese miserabele
 verliet haer ruste: sy hadde booz ooghen de gra-
 tien ende gaben / ende sagh dat de aertsche ghe-
 noeghelijckheden niet dan walginghe en waren.
 Ick verwondere my / hoe dat sy dat conde booz-
 comen: het was met hope; want / nae dat ick nu
 indachtigh ben (ende dit is nu gheloden meer
 dan een-en-twintigh jaeren) ick en was nout
 sonder propoost van wederom te keeren tot het
 ghebedt / maer ick beydde tot dat ick soude heel
 supber wesen van sonden. Och hoe berdoolt was
 ick met die hope! Tot de dagh des oordeels had-
 de my den duyvel alsoo wel houden gaende / om
 my van daer naer de helle te voeren. Overschulck
 als ick besigh was met lesen ende bidden (welck
 was om te sien de waerheydt / ende den quaden
 wegh dien ick volghde) ende den Heere dickmael
 niet tranen aentiep / soo was ick soo boos / dat icks
 de oberhandt niet en cost hebben. Wesende dan
 hier af ghetrocken / ende ghestelt zijnde in tijdt-
 passeringen met veel occasien / ende cleyn hulpe /
 jae ick soude dorben segghen gheene / dan om my
 te doen vallen; wat cost ick anders verwachten /
 dan 't ghene ick gheseyt hebbe? Ick gheloove dat
 veel

beel booz Godt verdient heeft sekeren seer gheleerdē Predickheer / om dat hy my uyt dien slaep dede ontwaken. Hy dede my (soo ick meyne dat ick gheseyt hebbe) alle vierthten daghen t'onser Heere gaen / ende van dit quaedt begonst ick wederom tot my selven te comen / hoe wel ick niet en liet te misdoen teghen den Heere. Maer want icks den rechten wegh niet verlozen en hadde / soo ginck ick den selven in / alhoetwel boetken booz boetken / ende dan vallende dan wederom opstaende. Ende die niet op en houdt van gaen / ende al boozt te gaen / die gheraecht / al is het laet. Mi dunckt / dat den wegh verliesen niet anders en is / dan het ghebedt verlaten / Godt wilt ons daerof betwaven / booz wien het is.

Hier uyt can men verstaen / (ende datmen die wel waerneeme om de liefde Godts) dat al is't dat een siel soo verre comt dat haer Godt soo groote gratien verkeent in't ghebedt / su op haer selven niet betrouwen en moet / aenghesien su can vallen / ende dat su haer gheeniffins in de occasien en behoort te steken. Dat men daer wel op lette / doordien daer veel aengheleghen is / want het bezogh dat den vijandt naderhandt can besteken / al is het dat de gabe sekerlijck van Godt is / is daer in gheleghen / dat den schelm hem behelpt met de selve gabe soo verre als hy can. Ende booz personen die niet opghetwassen en zijn in de deught / noch verstorven / noch teenemael afghetrocken / mit's su hier noch niet sterck ghe-

p

noegh

noegh en zijn / soo ick boozdaen seggen sal / om
 haer te stellen in de occasien ende perijkelen / al
 hadden sy noch soo goede begeerten ende propoo-
 sten / is dit een seer goede ende bequaeme leerin-
 ghe / ende 'ten is de mijne niet / maer sy is van
 Godt ghegeven; ende daerom wilde ick wel / dat
 de onwetende personen / ghelijck ick / die wel wi-
 sten : want al is het dat een siele in desen staet is /
 soo en moet sy nochtang op haer selven niet be-
 trouwen om den strydt te beginnen / maer sy sal
 genoegh doen is het dat sy haer can beschermen.
 Hier heeft sy wapenen van doen om haer te be-
 schermen teghen de duybelen / want sy noch niet
 sterck ghenoech en is om teghen hen te stryden /
 ende de selve onder de voeten te treden / als doen
 de ghene / die inden staet zijn daer ick af spraken
 sal. Dit is het bedroggh daer den vijandt mede
 uytstryckt : want als een siele haer soo nae by
 Godt siet / ende dat sy verstaet de differentie die
 daer is tusschen het hemelsch ende aertsche goet /
 en dat sy aensiet de liefde die de Heere haer toont /
 uyt dese liefde spruyt een betrouwen ende verse-
 kertheit van niet te verliezen 't ghene dat sy ghe-
 niet. Haer dunckt dat sy den prijs seker siet / ende
 dat niet moghelijck en is / dat sy een dinck / welck
 soo ghenoegelegick ende behagghelijck is oock booz
 dit leuen / soude verlaeten booz een soo versmade-
 lijck en buyl dinck / als de wellustighheit is. Ende
 dooz dit betrouwen neemt haer den duybel af het
 luttel betrouwen dat sy van haer selven moeste
 heb-

hebben / ende / soo ick segghe / sy streekt haer in de perijckelen / ende beghint met eenen goeden peber van de vruchte sonder mate uyt te gheben / meynende dat sy booz haer selven niet en behoeft te breefen. Ende dit en gheschiedt uyt gheen hooverdijje / want de siele verstaet wel dat sy van haer selven niet en vermaght; maer uyt te groote betrouwinghe op Godt / en sonder discretie / want sy en aensiet niet dat sy noch al te jonghe playmkins heeft. Sy maght wel uyt den nest gaen / ende Godt treckt haer daer uyt / maer sy en is noch niet bequaem om te vliegen / want de deughden en zijn noch niet sterck / ende sy en heeft noch geen experientie om de perijckelen te mercken / noch en weet niet wat schade het is op sijn selve betrouwen.

Dit was het ghene dat my bedierf / ende hier om / ende om alle andere dinghen is het grootelijcks van noode datmen eenen meester hebbe / ende datmen hantere met geestelijcke personen. Ick gheloobe wel / dat Godt een siele / die hy tot desen staet brenghet / ten zy dat sy sijne Majesteit teenemael verlate / noyt en sal laten jonstigh te twesen / noch en sal haer laten verlozen gaen: maer als sy / ghelijck ick gheseydt hebbe / sal ghevallen zijn / dat sy om de liefde des Heeren wel nauwe toefte / dat den vijandt haer niet en bedrieghe / haer doende het ghebedt verlaten / ghelijck hy my dede / door een valsche ootmoedigheyt / alsoo ick nu gheseydt hebbe / ende wel dickwils soude willen segghen. Dat sy haer betrouwen stelle op

de goetheyt Godts / die meerder is dan allen het quaedt dat wy doen connen / en hy en is niet indachtigh onser ondackbaerheyt / als wy / ons selven kennede wederom wille keerē tot sijn vrient-schap; noch oock der tweldaden die hy ons gedaen heeft / om ons daer af te straffen: jae sy helpen eer dat hy ons genadigh zy / als de ghene die nu van sijn huys waeren / ende / soo men seydt / van sijn broodt gheten hebben. Datmen sijnder woorden gedachtigh zy / ende insie 't ghene dat hy met my gedaen heeft / want icks hebbeeersmoede geweest van hem te vergrammen / dan sijne Majesteit heeft ghelaten my ghenadigh te wesen. Hy en woerdt noyt moede van gheben / noch sijn bermhertigheden en connen niet uytgheput worden: en laet ons niet moede worden van die te ontfanghen. Ghebenedijt zy hy inder ewigheyt Amen. Ende alle dingen moeten hem loben.

HET XX. CAPITTEL.

Sy toont vvat differentie daer is tusschē de Vereeninghe ende Opghetoghentheydt: sy leert vvat opghetoghentheydt is, ende verhaelt vvat van het goedt dat een siele heeft, die den Heere door sijn goedtheydt tot hem is treckende, ende vvat cracht dat sy heeft. Het is schoon ende vvonderlijck om lesen.

Ick wilde wel dat ick met Godts hulpe con-berclaeren de differentie / die daer is tusschen vereeninghe ende opghetoghentheydt oft opghe-
heben-

hebentheyt / oft opblijgen / soo men't noemt / des
 geeſts / wāt dit is altemael een dinck. Ick ſegge /
 dat alle deſe naemen een dinck bedieden / welcks
 oock extraliſ geheeten wordt. * Groot is de a-
 vantagie ende het boozdeel dat ſy heeft boven de
 Vereeninghe. Sy doet veel hoghere werckin-
 ghen / ende andere operatien ghenoech ; want de
 vereeninghe ſchijnt te weſen beghinſel / middel /
 ende eynde ; ende ſy is het oock inwendelijck :
 maer alſoo het eynde van deſe veel hogher ende
 edelder is / ſoo is het oock dat ſy haer werckingen
 inwendelijck ende uytwendelijck doet. Den
 Heere wille dit berclaeren ghelijck by het ander
 ghedaen heeft : want boozwaer en hadde ſijne
 Majestejt my niet te kennen ghegheben op wat
 maniere oft wiſſe yet can gheſeyt worden / ick en
 hadde't niet ghetweten.

D 3

Wp

* Sy ſeght, dat de opghetoghentheydt heeft avantagie ende
 voordeel boven de vereeninghe, dat is te ſegghen, dat de ſie-
 le Godt meerder is ghenietende in de opghetogentheydt, ende
 dat Godt deſelve daerin meer is vervvinnende, dan in de ver-
 eeninghe. Ende men bevindt dit alſoo te zijn : vvant inde op-
 ghetogentheydt verliest men 't ghebruyck ſoo vviel van de uyt-
 vvendighe als vande invvendighe crachten. Ende als ſy ſeght,
 dat de vereeninghe is het beghinſel, middel ende eynde, ſoo
 vvil ſy ſegghen, dat de enckele vereeninghe bijcans altijs ge-
 ſchiet op een maniere; maer dat inde opgetogētheyt verſchey-
 den trappen zijn, vande vvielcke ſommige zijn ghelijck beghin-
 ſel, andere ghelijck middel, ende andere ghelijck het eynde.
 Ende om deſer oorſaecke vville heeft ſy verſcheyden naemen,
 ſommighe daeraf bediedende het minder deel daer van, ſom-
 mighe het hogere, ende het volnacckte, ghelijck dat elders
 uyt gheleghet vvordt.

wy moeten nu aenmercken / dat dit leste wa-
 ter / dat ick gheseyt hebbe / soo overbloedigh is /
 dat / 'ten zy dat de aerde sulcks niet toe en laet /
 wy ons moghen laten voorztaen / dat met ons is
 dese wolcke van de groote Majestejt / diese ober
 dese aerde uytgiet. Als wy hem dan dancken
 van dese weldaet / ende ons in goede wercken oef-
 fenen naer ons vermenghen / soo bat Godt de
 siele / eben ghelijck de wolcken (in dien men't soo
 magh segghen) de dampen van de aerde optrec-
 ken; ende hy heft die gheheel op van der aerden /
 ende de wolcke climt op nae den Hemel / en voert
 haer mede / ende hy begint haer te toonen de din-
 ghen van het rijck dat hy haer bereypt heeft. Ick
 en wete niet oft de ghelijckenisse wel ghelijckt /
 maer met der daet gheschiedt het alsoo. In dese
 opghetoghentheden schijnt het dat de siele in het
 lichaem niet en is / want het verliest merckelijck
 sijn natuerlijcke warmte / het wozt allenghskens
 cout / ende nochtans met groote saetigheyt ende
 vernoeghen.

Om dit te beletten en is gheen middel. In de
 bereeninge / ghemerckt wy als dan noch in onse
 aerde zyn / is daer middel toe / ende wy connen't
 hycans altoos beletten / al is't dat het ons wat
 arbejdt ende ghewelt cost : hier en is ghemeen-
 lijck gheen remedie / maer vele overcomt (sonder
 datmē daerop peyst oft eenighsins daer toe helpt)
 een seer snelle ende crachtighe drijvinghe / ende
 ghy siet en ghevoelt dese wolcke oft dien bromen

Arent optwaerts blieghen / ende u onder sijn
 vleughelen nemen / (jae ick segghe datmen't ge-
 boelt) ende ghy siet datmen't weghboert / ende
 ghy en weet niet waer henen : want al gheschiedt
 het met vermaeckelijckheyt / nochtāns de cranck-
 heyt onser nature doet ons in't beghinsel vreesen:
 ende daerom is hier toe een groote couragie / ende
 vast opset van noode / veel meer dan tot't ghene
 dat gheseyt is / te weten al te waghen wat daer
 is / wat daer oock magh af comen / hem leveren-
 de in de handen Godts / ende gheerne gaende
 daer men ons boert: want ghy wordt opgeboert /
 al is het teghen uwen danck : ende dat in sulcker
 voeghen / dat ick seer dickwils wel wilde weder-
 staen / ghebruyckende daer toe alle mijn cracht /
 specialijck somtijlen als het publicquelijck ghe-
 schiedden / ende oock seer dickwils in't secreet /
 vreesende bedrogghen te zijn. Altemet vermochte
 ick yet met groote vermoetheyt / als een die becht
 teghen eenen stercken reuse / ende bleef daer nae
 wel vermoeyt : op andere reysen was't onnoge-
 lijck / behalven dat my mijn siele optrock / ende
 bijcans den meesten paert mijn hooft / sonder dat
 ick dat coste stil houden ; jae oock altemets mijn
 lichaem / soo dat het opgheheben wierde. Dit is
 my selden ghebeurt / maer soo het my eens ober-
 quam / doen wy alle te gader inden Choor wae-
 ren / ende soo ick wilde ter Communie gaen / nu
 op mijn knien sittende / was my dat groote pijn /
 want my docht dat het een vrezende saecke was /

ende dat daer seer soude op ghelet worden / so
 belaste ick de Nonnen (want het is gheschiedt
 sedert dat ick het officie van Priorisse bediene) dat
 zijt niet en souden voort segghen. Maer op an-
 dere tijden / so ick begost te mercken dat den Hee-
 re het selfde ghinck doen / (ende specialijck eens
 ten tijde van het Sermoon / wesende daer tegen-
 woordigh veel edele Jouffrouwen / want het was
 den dagh van onsen Patroon / soo streckte ick
 my lancks henen ter aerden uyt / ende sy qua-
 men mijn lichaem houden / ende men coste dat
 ghenoech ghemercken) hebbe ick den Heere her-
 telijck ghebeden / dat hy my gheen gaben meer
 en soude verleenen met uytwendighe teekenen /
 want ick was nu moede van soo nauw op mijn
 hoede te wesen / ende om dat sijne Majesteit my
 die niet gheben en conde / sonder dat men't moe-
 ste ghelmaet worden. Nu dunct dat hem dooz
 sijn goetheyt belieft heeft my te verhooren /
 want sedert en hebbe ick dat tot noch toe niet
 meer ghelad: het is wel waer / dat het noch
 broegh is.

Het is alsoo / dat my docht als ick't wilde
 wederstaen / dat ick van onder de voeten met al-
 sulcken cracht opgheheben wierde / dat ick niet
 en weet waerby dat te ghelijcken / want het was
 met veel meerder ghelwelt dan de andere dingen
 die in den gheest gheschieden / ende alsoo bleef ick
 teenemael ghebroken : want het is eenen grooten
 strijdt / ende ten lesten het vaet my seer luttel /
 mits

mits het den Heere alsoo belieft; want daer en is gheen macht die sijn macht can wederstaen.

Op andere tijden is het hem ghenoech / dat wy sien / dat hy ons de gabe wilt doen / en dat het aen hem niet en lieght : ende als men door ootmoedighyut wederstaet / soo werckt het eben beel als oft men dat teenemael was toelatende . De bzychten die dit werckt / sijn seer groot . In den eersten wort daer gheopenbaert de groote macht des Heeren / ende hoe dat wy / als het den Heere belieft / niet meer machtigh en sijn het lichaem teghen te houden / als de siele / ende dat wy daer gheen meester ober en sijn : maer / hoe seer ons dat oock spijt / wy bemercken dat daer een boben ons is / ende dat dese gaben van hem ghegeven sijn / ende dat wy van ons selven nergheens in het minste en vermoghen : ende hier door comt men tot groote ootmoedighyut . Ende ick moet belijden / dat het wy groote bzeese aen dede / ende bysonderlijck in 't beghinsel / te sien dat een lichaem alsoo van der aerden opgheheben wort : want al is het dat den gheest dat met hem opwaerts treckt / ende dat het met groote soetighyut gheschiedt als men daer niet teghen en is / nochtans en wort men het gheboelen niet quijt / emmers ick was alsoo gestelt / dat ick cost verstaen dat ick verheben werde . Hier blijkt de Majesteit van den gene die dat doen can / dat eenen de haeyzen te berghe staen / ende men blijft houden een groote bzeese bā soo grootē Godt te bergram-

men/bermēgt niet een seer groote liefde/die men van nieutws vercrijght tot den gene die men siet een alsulckelgroote te hebbē; tot eenē rotten worm/soo dat het schijnt/ dat hy niet te vreden en is alleen de siele soo waerachtelijck tot hem te trecken/maer hy begheert oock het lichaem /nietteghenstaende dat het soo sterffelijck is / en van een soo buyle aerde daer het hem door soo vele sonden toeghebzocht heeft. Noch spruyt hier uyt een seer wonderlijcke afghescheydentheydt van alle dinghen/die welcke ick niet en soude connen seggen hoe sy is: my dunckt/dat ick magh segghen/dat sy eenighsins verscheyden is/ick segghe meerder dan de andere die alleen den gheest aengaen: want aenghesten men nu voor soo veel als aenghaet den gheest/ghecomen is tot een gheheele afghescheydentheydt van alle dinghen /soo schijnt het/dat den Heere begheert /dat het lichaem het selve oock te wercke stelle/ ende men crijght eenen nieutwen afkeer van de dinghen deses wereldds/waerdoor ons dit leven veel verdrietiger wordt. Hierop volghet een verdriet /welck wy ons selven niet en connen aendoen/ noch oock dat gecomen zijnde/niet en connen quijt worden.

Ick soude dit groot verdriet seer wel willen verclaeren/maer ick vreesse dat ick niet en sal connen; ick sal nochtans wat segghen by aldien ick can. Ende men moet weten /dat my dese dingen overcomen zijn langh nae alle de visioenen ende beropenbaeringhen die ick beschrijven sal /ende

nae

nae dat ick ghetwoon was te bidden / waerin den Heere my groote soetigheden en vermaeckingen plagh te geben. Teghentwoordelijck / naedemael dat sulcks altemet niet op en hout / hebbe ick meestendeels en gemeynelijck die pijn daer ick nu afspreken sal. Sy is altemet meerder / altemet minder. Ick wil nu spreken van als sy meerder is: want al hoewel dat ick hiernaeg segghen sal van de groote crachten oft drijvinghen die my aenguaem als den Heere my wilde de opghetogentheden verleen / nochtans dunckt my dat daer niet anders te sien en is / dan een seer lichaemelijcke saecke ten aensien van een seer gheestelijcke. Ende ick meyne wel dat ick dit niet te hoogh en verheffe; want dese pijn alhoewel de siele die gheboelt / schijnt te wesen met vergheselschappinghe des lichaems: jae het schijnt dat sy daer beyde af deelachtigh zijn: ende nergheens en is daer soo uptermacten groote verlatenisse als hier / is tot de welcke / soo ick gheseyt hebbe / wy gheen oorsaecke en zijn / dan dickwils comt ons onbetsiens een begheerte over / ende ick en wete niet hoe dat sy verweckt wordt / maer sy doordringht de heele siele op eenen ooghenblick / ende beghint haer soo moepelijck te ballen / dat sy teemael opclimt boven haer selven / ende boven al dat gheschapyen is / ende Godt laet haer soo verlaten van alle dinghen / dat / hoe seer sy oock arbeyt / gheene ter werelddt en schijnt te wesen die haer gheselschap houde / noch sy en soude die begheeren

gheeren dan alleenlijcks in dese verlatenthepdt te sterben. Het baet weynigh / datmen haer aenspreke / oft dat sy haer selve alle mogelijck getwelt aendoe om te spreken / om dat haeren gheest / al dede sy noch soo veel / hem dese verlatenthepdt niet quijt en maectt. Ende al dunckt my / dat Godt alsdan alderbeerste van haer is / soo maectt hy haer somtijden deelachtigh van sijn grootheden op die wonderlijckste maniere diemē soude moghen bepepsen / ende alsoo en can het niet gheseyt worden; ende ickt en meyne niet dat het yemandt ghelooven oft verstaen sal / van die 't ghepasseert heeft : want 't en is gheen mededeplinghe om te troosten / van om te toonen de reden / die een siel heeft om haer te bedroeben / van dat sy absent is van het goet dat in hem heeft alle goet.

Door dese mededeplinghe wast de begheerte / ende oock de groote verlatenisse daer sy haer in siet met een soo subtyle ende doorsnijdende pijn / dat alhoewel de siel ghestelt is in dese worstijne / sy doch / soo my dunckt / wel nae de letter magh segghen (ende by avontueren heeft den Coninghlijcken Propheet dit gheseyt wesende in ghelijcke verlatenthepdt; behalven dat Godt die aen hem als een heyligh persoon / te gheboelen ghegheben heeft op een meer excessive ende uytstekende maniere) *Vigilavi, & factus sum sicut passer solitarius in recto.* [Ick hebbe ghetwaectt / ende ben geworden als een eensame mussche op't dack.]
 En alsoo comt my alsdan dat beers te bozen / dat
 my

my dunckt dat ick 't selve in my sie : ende my is eenen troost / dat ick sie dat andere persoonen oock soo groote verlatentheyt in hen ghevoelt hebben / hoe veel te meer alsulcke ! Soo dan schijnt het dat de siele in haer selven niet en is / maer op het dack oft sop van haer selven ende van alle dat ghescheyen is / want my dunckt / dat sy noch is boven het alderhooghste dat in de siel is.

Op andere reysen gaet de siel als een die in zijn uystersten gheperst ende ghedwonghen is / segghende ende vzaegghende aen haer selven / Waer is uven Godt ? Ende het is te noteren / dat ick eerst niet wel en wiste wat dese beeyen in het Spaensch gheseydt waeren : maer naederhandt doen ick 't verstonde / was my een solaes te sien dat my den Heere die in mijn memozie gezocht hadde / sonder dat ick daer op ghepeyst hadde. Op andere tijden was ick indachtigh 't ghene dat Sinte Paulus seght / dat hy der werelde ghecrust is. Ick en seggheniet dat dit alsoo is / want dat sie ick nu ; maer my dunckt dat de siel alsoo ghestelt is / dat sy gheenen troost ontfanghs vanden Hemel / ende dat sy oock daer niet en is ; noch sy en begheert die niet vander aerden / ende sy en is daer oock niet / maer hanght als gecrust tusschen hemel ende aerde / al lijdende / sonder dat haer van eenigh quartier secours ende onderstandt comt. Want het ghene dat haer vanden hemel comt / het welck is / soo ick gheseyt hebbe / een soo wonderlijcke kennisse Godts / verre boeg
alle

alle dat wy moghen begeren / is om haer meerder tozment aen te doen / want sy doet vermeerderen de beghéerte / in sulcker voeghen / dat de groote pijn / nae mijn duncken / altemet het geboelen beneemt ; maer dat duert niet seer langh. Het schijnt dat het eenighe passagien des doodts zijn / behalven dat dit lijden soo groote genoeghete niet hem bzenghyt / dat ick niet en wete waerby te ghelijcken . Het is een felle-soete martelie : want niet met allen van alle aerdsche dinghen / dat aen de siele soude vertooght worden / en staet haer aen / al waer het van 't ghene dat haer meest pleegh behaghelijck te wesen : terstont schijnt het dat sy 't van haer smijt. Sy verstaet wel dat sy niet en bemint dan haeren Godt / maer sy en bemint niet sonderlinghs van hem / dan sy begeert 't al teenemael seffens / ende en weet niet wat sy beghheert. Ick segghe dat sy 't niet en weet / want de imaginatie en vertooght haer niet met allen / ende nae dat my dunckt / een langhe poose tijds dat sy alsoo ghestelt is / en wercken de crachten niet : ghelijck sy in de vereeninghe ende opghe-toghentheydt opgehouden worden door de bzenghyt.

Ⓜ I E S V S / oft ick dit doch uwer Gertn. wel roft te kennen geben / ou dat ghy my oock moght seggen wat is het ; want het is het gene daer mijn siele teghentwoordelijck altijts mede becommert is. Ordinareljck als sy ledigh is / valt sy in dese benauttheden des doots / ende sy vzeest als haer die

die aencomt / midtsdien sy niet sterben en sal.
 Maer daer eens in ghestelt wesende / soude sy wel
 alle den tijdt / dat sy leven moet / willen overbren-
 ghen met dat lijden / niet teghenstaende dat het
 soo uytneemende groot is / dat het lichaem dat
 qualijck can verdragen. Altemet begheben my
 dock bycans alle de polsaderen (soo de Suster-
 kens segghen / die altemet tot my comen / ende
 dat nu meer ghetwaer worden) mijn leden zijn
 ghelijck upt de cote / ende mijn handen zijn soo
 stijf dat ickse altemet niet en can t'saemen leg-
 ghen / ende alsoo blijf ick tot 'sanderdaeghs met
 seer groote pijn in de slagaderen ende in het lic-
 haem / dat het schijnt dat mijn leden verstopckt
 zijn. Ick peyse wel / dat het den Heere eens sal
 believen / dat by aldien het soo voortgaet als 't
 tot noch toe ghedaen heeft / het sal een eynde ne-
 men met het eynde van mijn leven : want / soo
 my dunckt / alsulcke pijn is daertoe groot ghe-
 noegh / dan ick en bens niet weerdigh. Alle mijn-
 ne benauttheydt is alsdan te sterben / ende ick
 en peyse noch op het Daghevier / noch opde groo-
 te sonden die ick ghedaen hebbe / waer mede ick
 de helle verdient hadde. Ick verghete't al dooz
 de groote begheerte van Godt te aenschoutwen /
 ende die verlatenheydt ende eenfaemheydt be-
 haeght mijn siele veel meer / dan allen het ghesel-
 schap des wereldts. Waer daer yet dat haer sou-
 de connen vertroosten / dat soude wesen te spreken
 met pemandt die dit tozment beproeft hadde;
 ende

ende te sien dat al wilde sy haer daerban beclaeghen / haer dunckt dat haer niemandt gheloooben en soude.

Haer valt oock seer swaer / dat die pijn soo groot is / dat sy noch alleen en soude willen zijn gelijk t'ander tijde / noch in geselschap / dan van de ghene aen wien sy soude connen haer beclaegh doen. 't Is ghelijck een die den strop aen den hals heeft / ende beginnende te smachten / soeckt zijnen aesein te haelen : alsoo dunckt my dat dese begeerte van gheselschap comt uyt onse cranckhepdt; want (ghemerct de pijn ons in perijckel des doots stelt / het welck sy boozwaer aldus doet; ick hebbe my somwijlen daer in bebonden door groote siekten ende andere oorzaecken / soo ick gheseydt hebbe; jae ick meyne dat ick soude moghen segghen / dat dit perijckel soo groot is als alle de andere soo is de begeerte / die het lichaem en de siele heeft om niet te scheyden) de ghene die hulp eyscht om asem te halen: endemet dit te seggen / met haer te beclaghden / ende haeren sin daerof te trecken / soo soeckt sy remedie om te leven grootelijck te gheden wil des gheests / oft van het opperste deel der siele / die dese pijn niet en soude willen quijt zijn.

Ick en weet niet oft ick wijselijck doe in't ghewone dat ick segghe / ende oft ick't wete te segghen; doch soo my emmers dunckt gheschiedt het aldus. **DeERTO.** wil aenmercken wat ruste ick van hebben in dit leven : want die ick plagh te hebben

hebben (het welcke was wesende in 't ghebedt ende censaemheyt / want daer was my den Heere te vertroostende) is nu booz den meestendeel verandert in dit toziment ; ende dit is soo wel smakende / ende de siele bevindt dat het van soo groo- ter weerden is / dat sy 't liever heeft dan alle de lieflijckheden die sy plagh te ontfanghen. Haer dunckt dat het sekerder is / want het is den wegh des cruys / ende heeft in hem / nae mijn duncken / eenen seer costelijcken lust / want aen het lichaem en wordt niet ghegheven dan pijn / ende de siele is de ghene die lijdt / ende die alleen gheniet de vreught ende blijfchap die dit lijden mede vreghet. Ick en weet niet hoe dit can zijn / maer het is boozwaer alsoo / dat ick dese weldaet die den Heere my is doende / detwelcke van sijn handt alleen comt ende gheensins dooz mijn toedoen / want sy is seer bobennatuerlijck / niet en soude willen manghelen booz alle de andere daer ick hier nae affegghen sal : ick en segghe niet booz altemael seffens / maer booz elck in 't bijzonder. Ende hier en moet niet vergheten zijn dat ick segghe / dat dese aenballen my nu aencomen nae alle de weldaeden des Heeren / die hy my verleent / naer al 't ghene dat in desen Boeck beschreven is / ende in het ghene daer den Heere my nu toe ghebzocht heeft.

Alsoo ick in 't beghinsel bebreest was / (gelijcks ick bijcans altyts ben / als den Heere my eenige nieuwe weldaet is doende / tot dat sijne Majesteit

❧

he

het selbe continuerende my daer af versekert) seyde hy my / dat ick niet en soude breezen / ende dat ick dese weldaet meer soude achten dan alle de ghene die hy my van te bozen ghedaen hadde / want dat in dese pijn de siele ghesuybert wierde / ende ghesmedt oft reyn ghemaectt wierde / gheleijck het goudt in den smelt-oven / op dat het maekertsel van sijne gaben daer beter magh op boeghen / ende dat sy daer ghesuybert worde van 't ghene daer sy in 't Daghelieck booz moeste wesen. Ick verstont wel dat dit een groote weldaet was / ende ick wierde daer door meer versekert / ende mijnen Siecht-vader seght dat het goet is. Ende al breefde ick / om dat ick soo boos ben / soo en cost ick my nochtans noyt laeten booz staen dat het quaedt was : my dede eer de hoogheijde van dat goet breezen / siende ick hoe quaelijck ick dat verdient hadde. Ghebenedijt zy den Heere / die soo goet is / Amen.

My dunckt / dat ick byten mijn propoost ghegaen ben : want ick hadde begost te spreken vande opghetoghentheden / ende 't ghene dat ick nu gheseydt hebbe / is noch meer dan opghetoghenthed / ende alsoo werckt het de effecten die ick verhaelt hebbe. Wy sullen nu wederom comen tot de opghetoghenthed / ende tot 't ghene dat daer ordinarelijck in gheschiedt. Ick segghe / dat my dickwils docht / dat mijn lichaem soo licht wierdt / dat het alle swaerte verloor / ende somtijlen ghebeurde 't wel / dat ick nautvelijck en

en gheboelde dat mijn voeten de aerde ghenaeckten. Als dan het lichaem in de opghetogentheyd is / soo is het als doodt / dickwils sonder yet te vermoghien : ende soo het hem aencomt / soo blijft het altoos / 'tzu sittende / het zu met open oft ghesloten handen. Want hoewel het gheboelen selden verlozen wordt / soo is my nochtraus somtijlen ghebeurt dat ick 't teenemael verlozen hebbe / maer niet dickwils / ende niet seer langh. Den ordinaris is dat beroert wordt : ende al en can het door hem selven uytwendelijck niet uyt-rechten / nochtans en laet het niet te verstaen en te aenhooren / als van verre. Ick en segghe niet / dat het verstaet oft hoort / als het nu in 't hooghste vande opghetogentheydt is (ick noeme het hooghste / als men de crachten quijt wordt / dooz dien su soo seer met Godt vereenicht worden :) want 'ten siet / noch en hoort / noch en gheboelt dan niet / soo my dunckt. Maer / ghelijck ick geseydt hebbe in het voorleden ghebedt des vereenighheids / dit / te weten dat de siele gheheelijck in Godt verkeert wordt / duert niet langhe / maer soo langh als 't duert / soo en gheboelt men gheen dan de crachten / noch men en weet wat daer gheschiedt. Dit moet niet wesen om verstaen te worden ter wijlen men hier op der aerden leeft / eimmers Godt en begheert niet dat wy daertoe souden bequaem zijn. Die hebbe ick aen myselben beproeft.

Deertu. sal my vraghen / hoe duert dan de

opghetogentheyt altemets soo veel uren & 't Ghe-
 ne dat my dickwils overcomt / is dat / soo ick
 in't voozleden ghebedt gheseydt hebbe / het ghe-
 nieten gheschiedt met poosen. Dickmaels ver-
 slint haer de siele / oft om beter te segghen / de Hee-
 re verslindt haer in hem / ende hebbende haer al-
 soo een poosken tijds in hem ghehouden / blijft
 haer alleenelijck den wil. My dunckt / dat dese
 verroeringhe van de andere twee crachten wel
 magh vergheliken worden met de naelde van
 eenen Sonne-wijser / die noyt stille en staechmaer
 als het de Sonne der rechtveerdigheyt belieft /
 soo doet syse wel stille staen. Dit segghe ick duert
 niet langhe / maer alsoo het ghetwelt ende opghe-
 hebentheyt des gheests is groot ghetweest / al is
 het dat de andere crachten haer wederom roe-
 ren / soo blijft nochtang den wille verslonden /
 ende doet als teenemael meester sulcke operatien
 in het lichaem. Want naedemael dat de twee an-
 dere spertelende crachten de siele soecken te belet-
 ten (die de minste zijn van haer vijanden) om dat
 hy door de sinnen oock niet belet en worde : soo
 is het dat hy die ophoudt / want den Heere dat
 alsoo begheert. Ende meestendeel zijn de ooghen
 ghesloten / al en willen wy die oock niet sluyten /
 ende is't dat sy altemet open zijn / soo en worde
 men niet ghetwaer / noch men can niet onderken-
 nen 't ghene dat men siet / ghelijck ick te bozen ge-
 seydt hebbe.

Hier van can het lichaem vele min yet uyt sijn
 selven

selben doen / ten eynde het niet / als de crachten
 wederom by een comen / te veel te doen hebben
 soude. Daerom soo wie dese gabe van den Heere
 ontfanghen heeft / dat hy hem niet bedzoete / is't
 dat hy altemet sijn lichaem veel uren lanck ghe-
 bonden siet / ende somtijds noch het verstande
 ende de memozie verstroyt. Het is wel waer / dat
 sy bycans altydt versmoort sijn in Godts lof /
 oft in te willen begrijpen oft verstaen 't ghene dat
 haer overcomen is / ende noch en sijn sy daertoe
 niet wel wacker / maer sijn ghelijck die bijster ge-
 slapen ende ghedroomt heeft / ende noch niet tee-
 nemaal wacker ghetwozden en is. Ick verclaere
 dit soo eughentlijck / om dat ick weet datter noch
 persoonen sijn / oock hier in dese plaetse die de Hee-
 re dese gratie is doende / ende is't dat de ghene die
 haer regeren / hierin niet herbaeren en sijn / hen
 sal misschien duncken / dat sy moeten sijn ghe-
 lijck doodt in de opghetoghentheyt / principelijck
 als sy niet gheleert en sijn. Ende het is wel een
 jammerlijcke saecke 't ghene datmen van de
 Biechtvaders moet lijden / die dat niet en ver-
 staen / ghelijck ick hiernaeg segghen sal. Ick en
 verstaem moghelijck niet wat ick segghe / u Verin-
 sal't verstaen als ick erghens in de waerheyt
 raecte / ghemerckt den Heere u daer nu experien-
 tie af ghegheben heeft / hoe wel ghy / mits het
 niet seer langh gheleden en is / moghelijck soo
 seer niet gade gheslaen en hebt / als ick. Soo
 dan / al is het dat ick dickwils mijn beste toe doe /

soo en is daer gheen cracht in't li-haem om dat te roeren; de siele heeft die gantschelijck tot haer getrocken. Menighmael wordt daer door ghesont die ghene die wel sterk ende vol groote pijnen is/ ende wordt oock byzomer/want het gene dat daer ghegeven wordt is seer groot: ende altemet wilt den Heere /soo ick segghe / dat het lichaem het selve gheniete / aenghesten dat het nu ghehoorsaem is in't ghene dat de siele begheert. Na dat den mensch tot hem selven ghecomen is// is het dat de opghetogentheit groot ghetweest is/soo gebeurt het dat de crachten eenen dagh twee oft dyp soo deussigh ende verstormt zijn / dat het schijnt dat sy by haer selven niet en zijn.

Hier is het suchten / om dat men wederom moet keeren tot het leven: hier zijn nu de vliegheleu ghelen ghetwassen om wel te vliegghen / het wolhavy is nu vergaen. Hier wordt nu het vendel Christi teenemael opgherecht: dat het anders niet en schijnt / dan dat den Casteleyn van dit fort opklint/ oft opghetoghen wordt tot den alderhooghsten toren / om aldaer het vendel voor Godt op te rechten. Sy aensiet van daer de gene die beneden zijn / als een die nu behouden is: nu en is sy voor gheen perijkelen meer verbaert/ eer soeckt sy die / als die nu op sekere maniere versekert is van de victorie. Hier sietmen claerlijck hoe luttel te achten zijn alle de dinghen van hier beneden / ende hoe dat sy niet en zijn. Die daer is / die verrijght veel dinghen npt den hooghen.

Hy en wilt nu niet begeeren noch hebben eenen anderen wille // dan die den Heere hem gheeft : ende hierom bidt hy ootmoedelijck / ende gheeft hem de sleutels van synen wille. Siet hier den Hobenier die nu Casteleyn gheworzen is. Hy en begheert anders niet te doen dan den wille des Heeren ; hy en wilt gheen meester zyn noch ober su selven / noch ober yet anders / noch ober eenighen water-put van desen hof ; maer als daer yet goedts in is / dat wilt hy dat sijne Majesteit uyt deyle : want boozdaen en begheert hy niet eyghens te hebben / dan dat hy teenemael doe nae synen wille / ende tot sijne glorie. Ende dit alles gheschiedt alsoo oprechtelijck met der daet / als het waerachtelijck opghetoghentheden zyn / dat de siele houdt alsulcke werckingen ende profijt als ick gheseydt hebbe : ende by aldien sy sulcks niet en zyn / soude ick seer twijffelen oft sy van Godt souden wesen / ende eer vreesen dat het soude sulcke rasernijen zyn daer. Sinte Vincentius af spreeckt. Dit weet ick wel / ende hebbe het beproeft door experientie / dat de siele hier van alles meesterse blijft / ende dat sy op een ure oft minu tijdts alsulcke vryheyt ende liberteyt berceyght / dat sy haer selven niet kennen en 'can. Sy siet wel / dat het haer eyghen niet en is / noch sy en weet hoe sy aen sulcken goetd gheromen is / maer sy verstaet claerlijck het overgroot profijt dat elcke van dese opgetoghentheden haer aenbrenghet. Niemandt sal dit ghelooven / van die 't beproeft

heeft: ende daerom en ghelooen sy een armie siele niet / die sy gesien hebbende soo boos getweest te zijn / nu sien soo haest te beghinnen haer tot soo cloecke daeden te begheben / want sy begheeft haer terstondt om niet te byeden te zijn in cleyne dinghen den Heere te dienen / maer in het alderhooghste dat haer moghelijck is. Sy meynen dat het een tentatie ende dweperye is. Maer wisten sy dat het daer van niet en comt / maer van den Heere / aen wien sy nu de sleutelen van haeren wil opghedraghen heeft / sy en souden hun niet verwonderen. Ick laete my voozstaen / dat een siele die tot desen staet gheraeckt is / nu niet en spzeekt noch en doet uyt haer selven / maer dat van alles dat sy doen moet / desen oppersten Coninck sorghe draeght. Och Heere Godt / hoe claerlijck sietmen hier de uytlegghinghe van dat beersken / ende hoe wel verstaetmen wat reden den Propheet hadde / ende wy altemael moghen hebben / om bleughelen van een duybe te begheven. Men verstaet claerlijck dat het een bleughe is / die den gheest gheeft om hem te verheffen boven al dat gheschaepen is / ende boven sy selven voozal / maer het is een soete bleughe / een ghenogghelijcke bleughe / een bleughe sonder gherucht.

Och wat een heerschappije heeft een siele / die den Heere hiertoe byenght / dat sy alle dinghen can aensien sonder erghens in verwerret te zijn / hoe spijt haer den tijdt / dien sy daer gheweest is / hoe

hoe verwondert sy haer van haer boozledig blind-
 heydt / hoe bezynen haer de ghene die daer noch
 in steken / specialijck als het volck is die hun in't
 ghebedt oeffenen / ende den welcken Godtsaetig-
 heden verleent! Sy soude wel willen luyder ke-
 len uytzcheytuen / om te kennen te gheben hoe
 seer sy bedrogen zijn : ende altemet doe't sy't oock/
 ende dan regenen over haer hooft duysent verbol-
 gingen / men hout haer booz luttel ootmoedigh/
 ende dat sy wil leerē den ghene van wien sy sou-
 de behooren te leeren / ende bijzonderlijck als 't
 een Wouw-persoon is / daer is het datmen bon-
 nis strijckt / ende met reden / want sy en weten
 niet de cracht daer sy mede ghedreven wort / dat
 sy niet rusten en can / noch en can haer niet ont-
 houden van te waerschoutuen van hunne dolin-
 ghe de ghene die sy lief heeft / ende die sy gheerne
 soude verlost sien van den kercker van dit leven/
 den welcken niet minder en is / noch haer niet
 minder en schijnt te zyn / dan den ghenen daer
 sy in ghesteken heeft.

Haer spijt den tijdt dien sy ghe-employeert
 heeft in te soecken de eere ende tot het bedroghe
 dat haer dede ghelooen / dat eere was / 't ghene
 dat de werelt eere heet. Sy siet dat het een over-
 groote loghen is / ende dat wy allegader daer
 in wandelen. Sy weet wel dat de oprechte eere
 niet loghenachtigh maer waerachtigh is / booz
 pet achtende 't ghene dat het is / ende booz niet
 houdende 't ghene dat niet en is : ghemerckt al

niet en is / en min dan niet / 't ghene dat vergaet /
 ende Godt niet en behaeght. Sy bespot den tijt /
 in den welcken sy eenigh werck ghemaect heeft
 van het gelt / ende van de begheerte desselfs : hoe
 wel ick gheloobe / dat ick hier van (ende het is
 waerachtelijck alsoo) my noyt beschuldicht en
 hebbe : 'tis schuldt genoegh het selve eenighsins
 te achten. Waer't saecke datmē daermede mocht
 coopen het goet dat ick nu in my sie / ick soude dat
 groot achten ; maer men siet dat dit goedt ghe-
 wonnen wordt met dat al te verlaten.

Wat is het datmen coopt met het gelt dat wy
 soo-begheren ? is het yet costelijcks ? is het yet
 lanckduerighs ? oft waer toe begeren wy't ? Men
 soeckt boozwaer een doncker ruste / die soo dier
 staet ? Dickmaels twintmen daer door de helle /
 ende men coopt daer mede een gheduerigh vier /
 ende pijnē sonder eynde. Och dat een peggelijck
 het selve wilde houden booz onproffytighe aerde !
 hoe seer wel soude de wereldt ghereguleert zijn /
 hoe souden alle werwinghen tesserē / met wat een
 vziendischap souden alle mensche onder malcan-
 deren verkeerē / als daer gheen eygen baet van
 eere ende gelt en waere ? Ick late my boozstaen /
 dat alle dinghen souden gheremedieert worden.

Doortz siet sy hier soo groote verblintheyt des
 wellustighepds / ende hoe datmen daer door tot
 berdziet ende onrust comt oock in dit leven. Och
 wat een onrust / wat een clepne ghenoechte / ende
 wat eenen ijdelē aerbeyt is dat ? Hier aensiet-
 men

men uiet alleen de spinnetwebben van sijn siele/
 ende haere groote ghebzeken / maer oock de kese-
 linghskens / hoe cleyn die oock mogen zyn / want
 de Sonne schijnt daer seer claer. Ende daerom /
 hoe seer dat een siele aerbeyt om haer volmaecte
 te maecten / woerdt sy eens waerachtelijck van
 dese Sonne gheraecte / soo siet sy dat sy seer trou-
 bel ende onclaer is. Het is eben ghelijck water
 dat in een ghelas is / welck buyten den Sonnen-
 schijn seer claer is / maer soo saen als de Sonne
 daer op schijnt / soo sietmen dat het vol stofs is.
 Dese gelijckenisse comt wel nae de letter. Eer dat
 de siele ghestelt is in dese opghetogentheydt / soo
 dunckt haer dat sy haer neerstelijck wacht van
 Godt te vergrammen / ende dat sy nae haer ver-
 moghen doet al dat sy can : maer hier toe gheco-
 men zijnde / dat de Sonne der rechtveerdigheyt
 op haer begint te schijnen / die haer ooghen doet
 open doen / dan siet sy soo veel beselinghen / dat sy
 die wel wederom soude willen sluyten / want sy
 en is noch niet van het gheslacht van dien broo-
 men Arent / dat sy dese Sonne soude connen ster-
 relijcks aensien : maer hoe luttel sy die oock open
 houdt / soo siet sy haer geheel onclaer. Sy denckte
 op dat veersken : Wie sal in uyve teghenvoor-
 digheydt rechtveerdigh zyn ? Wanneer sy dese
 Goddelijcke sonne aensiet / soo woerdt sy verduy-
 stert door de claerheydt : wanneer sy op haer sel-
 ven siet / soo worden haer ooghen ghestopt van
 het sijck / ende alsoo woert dit duyfsken heel blind.

Dit

Dit ghebeurt menighwerf / dat sy aldus teene-
mael blindt/ verflonden / verflaghen / ende buy-
ten haer selven is dooz de groote dinghen die sy
siet. Hiev vercrijghtmen waerachtighe ootmoe-
digheyt / om gheensins hem te begheven van sy
selven te prijsen / noch dat andere dan doen sou-
den. Den meester van den hof deyle de bruchten
upt/ en niet sy/ende oversulckts en blijft haer niet
aen de vingeren clevende. Alle 't goede dat sy
heeft / wordt tot Godt ghestiert. Seght sy yet
van haer selven/ dat is tot sijnder glorie : sy weet
wel dat sy hier niet en heeft. Ende al wilde sy/soo
en can sy dat niet laten te weten/ want sy siet het
claerlijck met haer ooghen de welcke sy /hoe seer
het oock tegen haren danck is/ moet slupten aen
de dinghen des wereldds/ ende open houden om
de waerheydt te aenschouten.

HET XXI. CAPITTEL.

Sy vervolght ende voleyndt desen laetsten trap
desghebedts. Sy seght vvat een pijn dat het
is voor een siele die daer toe ghecomen is, dat
sy vvederom moet verkeeren onder de men-
schen; ende sy verclaert het licht dat de Hee-
re verleent om de bedrieghelijckheydt des
vvereldds te mercken. Het houdt goede lee-
ringhen in.

OMa dan te voleynden 't ghene daer ick nu af
was sprekende / ick segghe / dat den Heere
hier gheen consent van dese siele van doen heeft/
sp

sy heeft hem nu dat ghegheben / ende sy weet wel
 dat sy haer ghetwillighlyck in sijne handen over-
 ghegheben heeft / ende dat sy hem niet en can be-
 driegghen / want hy al wetende is. 'tEn is niet
 ghelyck hier / daer het leven vol bedroghs ende
 dobbelheydts is. Als ghy meynt eenen vrentde
 ghetvonnen te hebben / nae het ghene dat hy u
 toont / soo comt ghy naemaels te verstaen dat het
 al valscheyd is. 'tEn is niet moghelijck in al-
 sulcken vertweringe te leven / bysonderlijck als
 men daer mede geinteresseert is. Saligh is de sie-
 le / die den Heere vrent tot kennisse vande waer-
 heyt. Och wat eenen staet ware dit booz Conin-
 ghen ! hoe veel meer soude hen baeten dit te soec-
 ken dan Heerschappij ! wat een rechtveerdigheyt
 soude in't landt wesen ! hoe veel quaedts soude
 daer dooz belet worden / ende belet ghetweest heb-
 ben ! Hier en vrentmen noch leven noch eere te
 verliesen om de liefde Godts. Wat een groot goet
 is dit booz een die meer schuldigh is besorght te
 sijn booz de eere Godts / dan alle andere die mis-
 sijn / want de Coninghen sijn de ghene wien an-
 dere menschen moeten naevolghen. Om het ghe-
 loof een stipken te vermeerderen / ende om de ket-
 ters een wepnigh lichts te gheben / soude ick dup-
 sent Rijcken willen verliesen / ende niet recht.
 Een ander winninghe is het van een Rijck dat
 gheen eynde en heeft / soo dat dooz een druppelken
 waters / dat een siele proeft van het water dat
 daer is / sy schijnt de walghe te hebben van al dat
 hier

hier beneden is : Wat sal't dan wesen / als sy haer
 sal binden teenemael daerin verslonden ? Och
 Heere / hadde't u belieft my tot eenen bequaemen
 staet te roepen / om dit met luyder stemmen te
 moghen segghen ! Men soude my soo niet geloob-
 ben / ghelijckmen andere doet / die't op een andere
 maniere weten te segghen dan ick ; ick soude ten
 minsten my selven voldoen. Nu dunckt / dat ick
 mijn leven luttel soude achten / om alleenlijck
 een van dese waerheden te kennen te gheben : ick
 en weet niet wat ick ten laesten doen soude / want
 my en is niet te betrouwen : dies niet tegenstaen-
 de / wesende sulcke als ick ben / gheboele ick my
 soo grootelijck gheperst / om dit te segghen aen de
 ghene die commanderen / dat ick niet ghedueren
 en can. Nu ick niet hoorder en magh / soo keere
 ick my tot u / mijnen Heere / om van u remedie
 hoorz alles te versoecken. Is is wel kennelijck /
 dat ick my seer gheerne soude ontblooten vande
 gaben die ghy my verleent hebt / om te moghen
 wesen in eenen staet / inden welcken ick u niet en
 soude bergrammen / ende soude die gheben aen
 de Coninghen : want ick weet als dan dat het on-
 moghelijck soude zijn / dat souden toeghelaeten
 worden de dinghen die nu toeghelaeten worden /
 ende dat menigh groot goet daer soude naevol-
 ghen. Och mijnen Godt / gheeft hen doch te ken-
 nen waer toe sy verobligeert zijn / ghemeret ghy
 hen soo doorluchtigh hebt willen maken opder
 aerden / dat ick oock heb hoorzen segghen dat tee-
 kenet

kenen inden Hemel zijn / als ghy yemandt van
 henlieden wegh neemt. Want voortwaer het is
 my oorzaecke van devotie / als ick overpeyse / dat
 u mijnen Coninck beliest / dat sy oock tot hier toe
 vetstaen souden / dat sy u moeten naevolghen in
 hun leven / ghemerckt daer eenighsins tecke-
 nen zijn inden Hemel als sy comen te sterben / ge-
 lijk het in uwe doot gheschiedt is. Ick ben al te
 stout : u Eerw. wil dit scheure / is't dat het u mis-
 haeght / ende gheloofst my dat ick 't beter soude
 mondelinghs segghen / waer 't dat ick coste / oft
 dat ick meynde dat men my soude ghelooven /
 want ick bidde dickmaels voer henlieden / ende
 ick woude wel dat ick yet coste verwerben. Het
 is al ghelegghen in het leven te waghen / ende dick-
 wils soude ick dat wel willen quijt wesen : ende
 het soude wesen een cleyn prijsken te aventueren
 voer groot ghetwin / want daer en is niemant
 die soude willen leven / siende het groot bedrog
 daer wy in wandelen / ende de verblintheyt daer
 wy in steken.

Als een siele hier toe ghetomen is / soo en is't
 niet alleen begeeren 't ghene sy voer Godt heeft /
 sijne Majesteit gheeft haer oock sterckheyt om
 die te volbrenghen. Gheen dinck en comt haer
 te bozen / door het welcke sy hem meynt te dienen /
 oft hasardeert haer selven daertoe / ende sy doet
 niet, want / alsoo ick segghe / sy siet claerlijck dat
 het al niet en is / uptghenomen Godt te beha-
 ghen. Alle de swaerigheyt is / dat daer niet en
 valt

halt vooz de ghene die soo luttel boozgancick
 doen als ick ben. **D** moet belieben o mijn Godt
 dat den tijdt magh comen / in den welcken ick u
 moghte betalen een mijte van de groote schulde
 die ick u schuldigh ben. Schickt ghy 't o Heere/
 alsoo 't u belieft/ dat dese u dienst-maeght u er-
 ghens in magh dienen. Daer zijn noch andere
 vrouwen ghetweest/die vooz u tresselijcke dingent
 ghedaen hebben: ick en ben maer bequaem om
 te clappē/ende hierom is het/ o mijnen Godt/dat
 ghy my niet en wilt in het werck stellen: alle
 mijnen dienst is ghelegghen in woorden ende be-
 ghéerten/ende noch en heb ick hier toe gheen vrij-
 heyt/moghelijck om dat ick in alles can failge-
 ren. Versterckt ghy mijne siele / ende stelt haer
 eerst/ o Goedt van alle goeden/o mijnen **I E S V S**/
 ende versietse eerstmael wel van alle goedt / ende
 ordonneert dan stracks middelen / hoe ick yet
 vooz u magh doen / want daer en is niemant
 die soo veel ontfanghen hebbende / niet en soude
 betaelen. Dat het coste soo veel als het costen
 magh/en laet doch niet toe o Heere / dat ick vooz
 u come met soo ijdele handen/gheemerckt dat nae
 de wercken den loon ghegheven sal worden. Hier
 is mijn leven / hier is mijn eere / ende mijner
 wille / ick heb't u al ghegheven / ick hooze u toe/
 schickt ende doet met my nae uwen wille. Ick
 sie wel / o mijnen Heere / hoe luttel dat ick ver-
 magh / maer wesende neffens u / ende staende op
 dien hooghen togen/daer men de waerheden siet/
 is het

is het dat ghy my niet en verlaet / soo sal ick't
al bevinoghen ; maer scheidt ghy van my / hoe
luttel het oock zy / soo sal ick gaen daer ick was /
welck was nae de helle.

Och wat is het / dat een siele / die haer hier toe
ghecomen siet / wederom moet beginnen met een
peghelijck te verkeerren / dat sy aensien moet het
battement van dit soo onghereghelt leven ! dat sy
moet den tijdt vergunnen het lichaem dieneende
met slapen ende eten ! Het verdriet haer al / sy en
weet niet hoe t'onblijden / sy siet haer ghekent
ende ghevanghen : sy ghevoelt dan veel eyghent-
lijcker de ghevanghenisse daer wy mede in onse
lichaemen gheladen gaen / ende de ellendigheyt
des levens. Sy siet de reden die Sinte Paulus
hadde om Godt te bidden dat hy hem daervan
soude verlossen : sy roept met hem / sy bidt Godt
om vryheyt / ghelijck ick op andere reysen geseyt
hebbe ; maer hier gheschiedt dat dickwils met
alsulcken reecht / dat het schijnt / dat de siele wilt
uyt het lichaem breken / om dese vryheyt te soe-
ken / om dat men haer niet uyt en treekt. Sy
gaet als vercocht wesende in een vzeindt landt :
ende't ghene dat haer aldermeest quelt / is / dat sy
weynighe bindt / die hant met haer van ghelijc-
ken beclaghen / ende nae't selfde haecken ; maer
dat ghemeenelijck een peghelijck soeckt te leven.
Och dat wy nergghens aen gebonden en waren /
en dat wy in gheen dinck der aerde ons behagen
en hadden ; hoe soude versoeten het verdriet dat

my souden gheboelen van altoos sonder hem te
 leben/ de vzeese des doodts/ met begheerte van te
 ghenieten het waerachtigh leben! Ick oberpepse
 altemets / naedemael my (door dien den Heere
 my dat licht verleent heeft / daer mijn liefde soo
 slap / ende de waeraechtigh ruste soo onseker is/
 mits mijn wercken dat niet verdient en hebben)
 sulcken pijn is/ my selven dickmaels te sien in dit
 ballinghschap / wat pijn het den Heyligen moet
 ghetweest hebben. Wat een lijden moeste Sinte
 Pautwels hebben / ende de Heilige Magdalena/
 ende andere dierghelijcke / inde welcke het vier
 der liefde Godts soo sterck was! Het moest vooz-
 waer een gheduerighe martelie wesen. My
 dunckt / dat de ghene die my eenighsins verlich-
 ten / ende daer ick sonder verdriet mede spreke/
 zijn persoonen die ick bebinde dese begheerten te
 hebben / ick meyne begheerten met wercken.
 Ick segghe met wercken / want daer zijn som-
 mighe persoonen / die hen laeten voozstaen dat sy
 afghetrocken zijn van alle dinghen / ende sy ghe-
 ben't alsoo uyt / ende het behoorde wel te zijn / ge-
 merckt hunnen staet dat berepcht / ende dat sy
 van ober soo vele jarē begost hebbē in te gaen den
 wegh der volmaecktheit. Maer dese siele verstaet
 wel / oock van verre / wie dat zijn de ghene die
 sulcks maer en zijn in den mode / oft wie dat hun-
 ne woorden bevesticht hebben met de wercken:
 want haer is kernelijck het cleyn profijt dat de
 eene / ende het groot profijt dat d'andere doen /
 ende

ende het is een saecke / dat de ghene die experientie heeft / sulcks claerlijck siet.

Albus dan hebbe ick nu verclaert de uytwerkinghen ende effecten vande opghetogentheden / als die door den gheest Godts comen. Het is soo dat hiet een meer ende een min is. Ick segghe / een min : want in het beghinsel / al werckt sy de boosseyde effecten / soo en hebben sy 't doch niet beproeft niet der daet ; ende men en can soo niet weten oft yemandt die heeft : van gelijcken wast de volmaecktheydt daghelijcks / ende men aerbeyt op dat gheen ghedenckenisse blijven en soude van eenighe spinnetweblen : ende dit bereyscht wat tijds : ende hoe de liefde ende de oostmoedigheid meer in de siele wassen / hoe oock de bloemen der deughden meerderen reuck gheben / soo booz hun als booz andere. Het is waer / dat den Heere in een van dese opghetoghentheden soo dapper in een siele wercken can / dat sy daer naer seer luttel behoeft te aerbeyden om tot volmaecktheyt te comen : want niemant / die 't niet beproeft en heeft / en soude connen ghelooben wat den Heere haer hter gheeft / soo dat wy / nae mijn goetdunken / door ons eygen neerstigheid daertoe geensins en souden connen gheraecken. Icken segghe niet / dat yemandt niet de gratie Godts hem regulerende veel jaeren lanct nae de twetten als 't boozschrijven der ghene die gheschreven hebben van 't ghebedt / ende van desselfs beginselen ende middelen / niet en sal gheraecken tot volmaeck-

heyt ende groote versterbinghe / met grooten a-
 beyt / maer niet in soo corten tijdt als den Heere
 hier sonder onsen toedoen is werckende : ende re-
 solutelijck treckt hy een siele af vander aerden/
 ende gheeft haer oberhandt ober al dat daer in
 is / al waer't oock dat in die siele niet meer ver-
 diensten en waeren / dan in de mijne waeren /
 de welcke ick niet hoogher soude connen pzijsen/
 want ick bynae gheen met allen en hadde. De
 reden waerom sijne Majestejt dat doet / is om
 dat hy 't wilt; ende ghelijck hy wilt / alsoo doet
 hy : ende al en is in haer gheen dispositie oft be-
 reydinghe / hy dispooneertse om te ontfanghen
 het goedt dat hy haer is ghebende; inder boegen/
 dat hy 't niet althijds en gheeft / om dat sy't van
 hem verdient hebben door den hof wel te onder-
 houden : al is het meer dan seker / dat hy den ge-
 nedie dat doen sal / en hem pijn te ontbloo-
 ten van de liefde der creatueren / niet en sal laten
 grootelijcks te troosten : dan sijnen wille is alte-
 niets sijn groothijt te toonen ober de aerde die de
 snootste is / alsoo ick gheseydt hebbe / ende die te
 disponeren tot alle goedt / soo dat het schijnt / dat
 het by seker maniere in haer macht niet en is /
 dat sy wederom soude connen keeren tot de son-
 den / daer sy in plagh te vallen.

Haer verstandt is nu soo gewoon ghetworden
 te verstaen 't ghene dat de opzechte waerheyt is /
 dat alle andere dingen haer schijnē kinder-spel te
 wese. Sy lacht altemets by haer self als sy weer-
 dighe

diſge perſoonen van't gebedt ende religie ſiet groot
 werck maecten. van ſekere punten van eere / die
 deſe ſiele nu onder de voeten ghetreden heeft. Sy
 ſeggen dat het diſcretie is / en reputatie van hun-
 nen ſtaet om meerder profijt te doen. Maer ſy
 weet wel / dat ſy meer ſonden profijteren op eenen
 dagh / waer't dat ſy die reputatie des ſtaets om
 Godts wille achterſtelden / dan ſy anders daer-
 mede ſonden doen op thien jaeren. Soo leydt
 dan een alſulcke ſiele een ſeer ſwaer ende mope-
 lijk leven / ende een gheduerigh crups : maer ſy
 gaet dapper voort : ende als de ghene die met
 haer verkeerren / meynen dat ſy nu op't alder-
 hooghſte is / dan is het dat ſy op corten tijdt ſeer
 grootelijck voort gaet : want Godt favoriſeertſe
 altoos meer ende meer. Godt is haere ſiel / hy
 is die haer gade ſlaet / ende haer verlicht / want
 het ſchijnt dat hy haer met ſijne aſſiſtentie al-
 tijdts is betwaerende / op dat ſy hem niet ver-
 grammis en soude / haer gratie verleenende / ende
 verwekkende op dat ſy hem dienen mochtte. Als
 mijn ſiel hier toe ghetomen was dat de Heere
 Jaer deſe groote gratie was verleenende / ſoo na-
 men alle mijn ellendigheden een eynde / ende den
 Heere gaf my ſterckheyt om daer uyt te gheraec-
 ken / ende my ſchaede niet meer te weſen in't mid-
 den der occaſien ende onder de liede die my plegh-
 den te verſtroven / dan oft ick daer niet gheweest
 en waere : jae eer was het tot mijnder baete.
 't Ghene dat my plagh te ſchadighen / was my

allegader een middel om Godt beter te kennen/
ende te beminnen / ende om te weten wat ick
hem schuldigh was/ende om leetwesen te hebben
van 't ghene dat ick ghetweest was.

Ick verstonde wel dat van my niet en
quam/ ende dat ick't door mijn neerstigheyt niet
en hadde ghetwonnen / want ick daer toe oock
gheen en tijdt ghehadt en hadde; sijne Majesteit
hadde my daer toe sterckheyt verleent door sijn
enckele goetheyt. Van dien tijt af dat den Heere
my begonst dese gratie der opghetoghentheden
te verleenen/ tot noch toe / is dese sterckheyt al
meerder ghetworden / ende door sijn goetheyt
heeft hy my altydts beschermt / om niet achter-
waerts te treden : en my en dunckt niet/ gelijk't
oock is/dat ick bijtans yet doe van mijnen't we-
ghen / dan ick bevroede claerlijck dat het den
Heere is die werckt. Ende daerom dunckt my/
dat een siele/die dese gaben vanden Heere ontfan-
ghen heeft/ wandelende in ootmoedigheyt ende
vreese / dunckende dat den Heere dat is wer-
kende/ ende dat wy by nae niet en doen /sal mo-
ghen verkeerren met alle soorten van menschen/
goock die seer verstroyt ende bedorven zijn / dat
het haer niet letten en sal / noch sy en sal daer
door gheensins beroert worden / eer sal het haer
helpen/ soo ick gheseydt hebbe / ende het sal haer
wesen een oorzaeck van veel meerderen voort-
ganck. Dit zijn nustercke ende baillante sielen/
die den Heere upt kiest tot onderwijsinghe ende
hulpe

hulpe van andere / al is het dat sy dese sterckheyt van haer selven niet en hebben; allenghskens / als den Heere een siele hier toe brenghet / ontdeckt hy haer seer groote secretē. Hier zijn de waerachtighe revelacien in dese opghetoghentheyt / ende de groote gaben ende visioenen / ende het helpt altesamen om de siele te verootmoedighen ende te verstercken / ende op dat sy min achte de dingen van dit leven / ende claerlijcker leere kennen de grootheden des loons die den Heere bereyt heeft voor de ghene die hem dienen. Sijne Majesteit wille believen dat de groote liberaelheyt / die hy tot dese ellendighe sondaerffe ghetoont heeft / magh eenighsins oorsaeck wesen / dat de ghene die dit sullen lesen / hen verwillighen ende vercloecken om Godts wille gheheelijck te verlaten al datter is / ghemerckt dat sijne Majesteit so overbloedelijck betaelt / dat men oock in dit leven slaerlijck siet wat eenē loon ende prijs van Godt ontfanghen de ghene die hem dienen ; wat sal het wesen in't ander leven ?

HET XXII. CAPITTEL.

Waerin sy toont hoe sekeren vvegh dat het is voor de Contempleerders, den gheest niet te verheffen tot hooghe dinghen, ten zy dat hy van den Heere daertoe verheven vvorde; ende hoe dat het middel tot de alderhooghste contemplatie moet vvesen de Menscheyt Christi. Sy spreeckt van seker dolinghe, daer sy eenighen tijdt inghesteken heeft. Het is een seer profijtigh Capittel.

Een sake begyhere ick te seggen / de welcke nae mijn duncken is van importantie / ende sal moghen dienen tot ondertwijsinghe / by aldien't u *Scrim.* goetd bindt / want het sal u moghen te passe comen. In sommighe boecken dit van't ghebedt tracteren / wordt gheseydt / dat al is het saecke dat de siele door haer selven niet en can geraecken tot desen staet / (mits het een werck is dat teenemael bobennaturelijck is) den Heere nochtans in haer werckt dat sy haer selven daer toe can ghehelpen / den gheest ophessende boben al dat gheschapyen is / ende hem oprechtende met ootmoedighedyt / nae dat sy haer veel jaeren lanck sal gheoeffent hebben in den *Superenden* wegh / ende nu voortghegaen wesende in den *Verlichtenden* wegh. Ick en weet niet wel wat sy heeten den *Verlichtenden* wegh / ick meyne dat sy dat verstaen van de ghene die nu voort gaen. Sy waerschouwen seer datmen van hem weyze

weyze alle lichamelijcke imaginatie / ende datmen gae contempleren inde Godtheyt : want sy segghen / dat oock de menscheyt Christi belamert de ghene die soo verre ghecomen zijn / oft belet de volmaeckste contemplatie. Sy brenghen hier toe voort 't ghene dat den Heere seyde tot de Apostelen / teghen de comste van den Heylighen Gheest : ick meyne als hy wilde opclimmen ten Hemel. Maer my dunckt / waer't dat sy het geloof ghehadt hadden / (ghelijck sy hadden nae dat den Heylighen Gheest ghecomen was) dat hy Godt ende mensch was / dat het hem niet en soude belet hebben / ghemerckt het selve niet gheseydt en wordt tot de Moeder Godts / daer sy hem nochtang meer beminde dan sy lieden allegader. Soo dan brenghen sy voort 't ghene dat den Heere tot sijn Apostelen seyde als hy opclom ten Hemel : want hen dunckt / ghemerckt dit werck teenemael gheestelijck is / dat het door alle lichamelijcke dinghen can belet ende ghehindert worden; ende dat hem selven te considereren in vierkantighe wijse / ende dat Godt van alle canten is / ende te duncken datmen in hem als verslonden is / is 't ghene dat men dan beneerstighen moet. Dit dunckt my wel te wesen booz sommighe reysen / maer datmen hem teenemael soude af trecken van onsen Salighmaker / ende dat dit Goddelijck lichaem soude gherekent worden met onse ellenden / oft met al 't ghene dat gheschapyen is / dat en can ick niet lijden. Godt ghebe dat ick my

wel magh verclaren. Ick en segghe daer niet te-
 ghen / want sy zijn gheleert ende gheestelijck / ende
 weten wat sy segghen / ende Godt leydt de sielen
 dooz veel ende verscheyden weghen : hoe dat hy
 de mijne gheleydt heeft / dat is dat ick nu wil seg-
 ghen (met de reste ey moeye ick my niet) ende in
 wat perijckel ick my ghebonden hebbe / om dat
 ick wilde volghen 't ghene dat ick las. Ick ghe-
 loobe wel / dat de ghene die ghetomen is tot Ver-
 eeninghe / ende niet boozder en gaet (ick wil seg-
 ghen / tot opghetogentheden / ende visjonen / ende
 andere gratien / die den Heere de sielen verleent)
 vooz beter sal houden 't ghene dat gheseyt is / ge-
 lijck ick oock dede ; ende hadde ick daer mede te
 vreden ghelweest / ick meyne dat ick noyt soo ver-
 re ghecomen en soude zijn als ick nu ben : want
 soo my dunckt / het is dolinghe / 't magh wesen
 dat ick nu selve verdoolt ben / maer ick sal seggen
 wat my ghebeurt is.

Dooz dien ick sonder meester was / soo las ick
 in dese boecken / waer dooz ick allenghskens wat
 meynde te verstaen : maer ten laetsten hebbe ick
 gemerckt dat / en hadde my de Heere niet onder-
 wesen / ick luttel soude geleert hebben uyt de boec-
 ken : want 't gene dat ick verstont / en hadde niet
 te bedieden / tot dat sijne Majesteit my dat dooz
 experientie te kennen gaf / noch ick en wiste niet
 wat ick dede. Soo saen als ick begost eenigh
 bobennatuuerlijck gebedt te doen (ick wil seggen /
 van stilte) soo dede ick mijn beste om van my te
 weyzen

weyzen al dat lichamelijck was : maer mijn siele
 te gaen opheffen dat en dorst ick niet bestaen ;
 want mits ick altyt so quaedt ende boos was /
 sagh ick dat het beringtentheyt was : maer my
 docht dat ick de teghentwoordigheyt Godts ghe-
 boelde / alsoo't oock is / ende ick maecte dat ick
 met hem vereenicht was. Ende het is een smac-
 kelijck ghebedt / als Godt daer permandt toe
 helpt / ende de bzeught is groot : ende wantmen
 dat profijt ende de ghenoghte gheboelt / soo en
 was daer niemandt machtigh om my wederom
 tot de Menscheyt Christi te doen keeren / dan my
 docht inder waerheyt dat het een beletsel was.
 O mijner sielen Heer / o I E S V mijn goet / o ghe-
 crupsten Christus! Hoyt en dencke ick op die opi-
 nie die ick doen hadde / ofthet doet my twee / ende
 my dunckt / dat ick een groot verraders stuck be-
 dreeven hebbe / al is't gheschiedt door ontwetent-
 heyt. Ick hadde alle mijn leven lanck soo de-
 boot gheweest tot Christum onsen Salighmaec-
 ker / (want dit was nu op't laetste : ick segghe
 op't laetste / zijnde recht te bozen dat den Heere
 my de gaben verleende van opghetaghentheden
 ende visioenen.) 't En duerde niet langhe dat ick
 in dese opinie was / ende alsoo begaf ick my al-
 tijt wederom tot mijn ghewoonte van mijn
 ghenoghte te nemen met den Heere : specialijck /
 als ick communiceerde / hadde ick wel altoos be-
 gheert voor ooghen te hebben sijn contrefeytsel
 ende beeltenisse / ghemerckt ick hem niet en cost
 soo

soo gheprijnt oft ghegrabeert hebben in mijn siel/
als ick wel hadde ghewilt, Is het moghelijck/
mijnen Heer/dat oock dooz een ure alleen in my
heeft connen wesen alsulcken ghedachte/ dat ghy
my soude wesen een beletsel van meerder goet,
Dan waer is my gheromen alle het goet / dan
van u? Ick en wil niet eens peysen dat ick daer
deel in ghehadt hebbe / want het doet my te
groote pijn aen/ ende voozwaer het was onwe-
tentheydt : ende alsoo heeft 't u dooz utwe goet-
heyt beliest die te verdrjben / mits my te versien
van eenen persoon die my upt dese dolinge trock;
ende noch mits dat ick u soo dickmaels sagh / soo
ick hier beneden segghen sal / op dat ick te beter
soude verstaen hoe groot die dolinghe was / ende
opdat ick't selve aen veel lieden soude voozseg-
ghen / alsoo ick oock ghedaen hebbe; ende op dat
ick't nu hier soude instellen. Ick laet my vooz-
staen/dat die de doorsaecte is / waerom vele sielen
niet anders voozten gaen / ende niet en gheraet-
ken tot een seer groote vryheyt des gheests / als sy
romen tot het ghebedt van vereeninghe.

... **Op** dunckt datter twee redē sijn / op de welcke
ick mijn segghen magh sonderen. Ende moghe-
lijck en segghe ick niet met allen : maer 't ghene
dat ick segghen sal / hebbe ick dooz experientie
gheleert / dat mijn siel haer seer qualijck geboel-
de / ter tijt toe dat den Heere haer licht gaf / want
alle haer ghenoechten waeren alleen met heur-
ten / ende die ghepasseert zijnde / en vout sy haer
niet

niet met alsulck gheselschap om alle swaerigheden ende tentatiën te verwinnen / als sy naemaels ghedaen heeft. De eerste is / dat daer een weynigh van luttel ootmoedighydt bedecktelijck onder sluypt / soo dat men 't niet getwaer en woort. Ende wie sal soo hooverdigh ende miserabel wesen als ick / dewelcke / als hy al sijn leuen lanck sal ghearbeut hebben met alle de penitentiën / ghebeden / ende vervolginghen die men soude moghen verdencken / hem niet booz seer rijckelijck ende overbloedelijck betaelt sal houden / als hem den Heere sal toelaten met Sint Jan te staen aen den voet van het Cruys ? Ick en weet niet in wiens herffenen het soude connen comen / om daer mede niet te vreden te zijn / dan inde mijne / die nu in alle manieren verlozen was / aengaende 't gene daer't in hadde moeten winnen. Is het dan dat de natuerlijcke complexie oft cranckheyt (want op de Passie te peysen / is swaer ende mopelijck) sulcks niet toe en laet / wie ons verbieden niet hem te wesen nae sijn Verrijferisse / ghemerckt wy hem soo by ons hebben in 't H. Sacrament / daer hy nu glorieus is / ende daer wy hem niet sien en sullen / soo madt / verscheyt / obergoten ende lekende van bloede / vermoeyt van gaen / vervolghet bande ghene die van hem soo veel weldaden ontfanghen hadden / ende mistroutot van sijn Apostelen ? Want daer en is boozwaer niemant / die alle reyse soude connen peysen op de groote pijnen ende arbeuyt / die hy gheleden

gheleden heeft. Siet hier is hy sonder pijn / vol
 van glozie / de sommighe versterckende / de an-
 dere vertroosten de / eer hy na den hemel was op-
 klimmende. Hy is onsen compaignon oft mede-
 ghesel in het alderheylighste Sacrament / soo
 dat het schijnt dat hem onmoghelijk is geweest
 eenen oogenblick van ons absent te wesen. Ende
 hoe is het my moghelijk ghetweest / o Heere / my
 van u af te trecken / om u meer te dienen & ende
 dat ick doen / als ick u vergramde / u niet en
 kende / maer dat ick u kennende / my hebbe con-
 nen laten voozstaen dat ick dooz dien weegh meer
 soude winnen & Och wat eenen quaden weegh
 ginck ick in / o Heere ! Nu dunckt my dat ick
 ginck sonder weegh / en hadt ghy my daer niet
 wederom in gheholpen : mits u neffens my te
 sien / hebb' ick te samen alle goet ghesien. Ghee-
 nen arbejdt en is my overcomen / die my niet
 licht ghetworden en is mits u te aensien hoe dat
 ghy daer stont vooz de Rechters. Met hy hent te
 hebben eenen soo goeden vrient / met eenk soo goe-
 den Capiteyn die hem inde voozbaen des lydens
 ghestelt heeft / can men't al verdraghen. Hy helpt
 ende gheeft sterckheydt : hy en verlaet niemant /
 hy is eenen waerachtighen vrient : ende ick sie
 claerlijck / ende hebbe't naederhandt bevonden /
 willen wy Godt behaghen / ende van hem groo-
 te weldaden ontfanghen / dat het al moet comen
 dooz de handen van dese alderhooghtweerdighste
 Menscheyt / daer sijne Majestejdt sijn behaghen
 seghe

seght in te hebben. Ick hebbe dit seer dickwils
 dooz experientie beproeft / den Heere selve heeft
 het my gheseyt. Ick hebbe claerlijck gesien / dat
 wy dooz dese poozte moeten ingaen / is het dat
 wy willen dat ons de opperste Majestejt groote
 secreten te kennen ghebe. Inder boeghen dat u
 Eerw. gheenen anderen wegh en moet soecken /
 al soudu gecomen zijn tot den oppersten trap der
 contemplatie. Hier langhs gaet ghy seker: de-
 sen onsen Heere is de ghene dooz wien ons toe-
 comt alle goet: hy sal u leeren / aenfiende sijn le-
 ven; hy is het beste voorbeeldt oft patroon. Wat
 begheren wy meer / dan eenen soo goeden bziende
 neffens ons te hebben / die ons niet en sal verla-
 ten in arbejt ende tribulatie / ghelijck die van de
 werelt doen? Saligh is de ghene / die hem waer-
 achtelijck sal lief hebben / ende hem altyds nef-
 fens hem houden. Laet ons den glorioosen S.
 Paulus aensien / die altyds den naem I E S U S in
 den mont ghehadt heeft / als dien hy soo wel in
 sijn herte ghepint hadde. Ick hebbe wel neerst-
 lijck aenghesien sommighe Heplighen (nae dat
 ick dit verstaen hebbe) detwelcke groote Contem-
 pleerders gheweest zijn / ende sy en zijn gheenen
 anderen wegh ingegaen. Sinte Franciscus
 gheeft daer een proef-stuck van dooz de wonden /
 S. Antonius de Padua dooz het kindeken; S.
 Bernardus verblijdde hem met de menschejde
 Christi; desghelijcks S. Catharina van Senen /
 en veel meer andere Heplighen / die u Eerw. beter
 sal

sal weten dan ick. Dit hem af te trecken van al dat lichamelijck is / moet seker oock wel goeet zijn / om dat sulcks segghen soo gheestelijcke ende debote personen; maer / nae dat my dunckt / behoort de siele seer voort ghegaen te zijn : want tot hier toe is het seker dat mē behoort den Schepper te soecken door de creaturen. Het is al nae de gratie die den Heere aen yeder siele verleent / daer ick my niet mede en moepe. 't Ghene dat ick segghen wilde / is / dat de alderhooghweerdighste Menscheyt Christi daer niet en behoort mede onder ghetecken te worden. Dit punct moet men wel leeren verstaen / ende ick wilde wel dat ick mijnen sin wel mochte connen uytleggghen.

Als Godt alle crachten wilt ophouden / gheelijck top upt de manieren van bidden (die ick verhaelt hebbe) ghesien hebben / dan is het seker / dat al is het oock teghen onsen wille / dese tegenwoordighheyt weghghenomen wordt : ende alsdan moet het ter goeder uren zijn / gheluckigh is alsulcken verlies / mits het is om te ghenieten het ghene dat ons dunckt verlozen wordt. Want alsdan is de siele ternemael besigh met te beminnen den ghenen / om wien te kennen het verstant ghearbeydt heeft / ende sy bemint 't ghene dat sy niet en heeft connen begripen / ende gheniet het ghene dat sy soo wel niet en soude connen ghenieeen / 'ten waer dat sy haer selven verloor / om haer selven / soo ick segghe / meer te winnen. Maer dat splyeden met eenighe subtylheden ende eyghen-

neer.

neerstigheden ons souden willen ghetwennen om niet met alle onse crachten te besorgen dat wy altydts booz ooghen souden hebben (ende of Godt gabe/ dat het altydts soo wesen mochte) dese alderheylighste Menscheyt: dit/ segghe ick/duncke my niet goet te zijn / ende het is de siel doen in de locht drijven alsoo men seght; want het s. sijnt dat sy gheen steunsel en heeft/al dunckt haer noch soo seer dat sy vol van Godt is. Het is een groote sake/ ter wijlen dat wy in het leven ende menschen zijn / hem als mensch booz ooghen te hebben: ende dit is het tweede inconuenient/ dat ick segghe te wesen. Het eerste/daer ick nu af hebbe begonst te spreken/ is een wepnigh ghebreck van ootmoedigheyt / dat een siele haer wilt verheffen eer den Heere haer verheft/ende dat sy haer niet te vreden en houdt met te overpeysen een soo precieusen saecke/ ende dat sy Maria wilt wesen/ eer dat sy met Martha ghearbejdt heeft. Als den Heere begheert dat sy sulcks wese/ al waer't oock van den eersten dagh/ soo en behoefmen niet te vreesen: maer wy moeten van onsen 'tweghen heusch ende niet te stout wesen / ghelijck ick noch elders vermaent hebbe/ soo ick meyne. De beselingsken van te cleyne ootmoedigheyt/ al is het dat het schijnt niet te wesen / is nochtans een groot hinder ende letsel om in het contempleren voortgaenck te doen.

Maer om wederom te comen tot het eerste punt/ wy en zijn gheen Enghels/ maer hebben

een lichaem : ende dat wy ons fouden twillen Enghels maecten in de aerde stekende / ende soo seer als ick emmers daer in was stekende / dat soude groote sotternije wesen. Maer het is van noode / dat wy yet hebben daer ons ghepeys ghemeynlijck op steune : naedemael de siele altemet uyt haer selven tredt / oft dat sy dickwils soo vol gaet van Godt / dat sy gheen gheschapien dincken behoeft om haer wederom tot haer selven te bzenghen. Dit en gheschiedt niet ordinarelijck : dan in becommernissen ende verbolghinghen / ende swaerigheden / als men niet en can soo groote stilte houden / ende ten tijde van dorhepdt / is Christus eenen seer goeden vziendt : want wy sien dat hy mensch is / ende die vol cranckhepts ende miserie is / ende is ons geselschap; ende doozde ghewoonte connen wy hem seer lichtelijck nefsens ons ghebinden / hoe wel het altemets gheschieden sal / dat wy noch d'een noch d'ander sulen connen doen. Hier toe is seer goedt 't ghene dat ick nu gheseydt hebbe / dat wy niet en toonen dat wy gheestelijcken troost soecken / dat voort daer af comt dat magh : het cruys te omhelsen / is een groote saecke.

De Heere is verlaten gheweest van allen troost / sy hebben hem alleen ghelaten in den arbejdt; en laet ons hem doch niet verlaten / want om hoogher te climmen / sal hy ons beter helpen dan onse neerzighepdt / ende hy sal hem vertrecken / als hy sien sal dat 't behoorzijck is / ende als hy sal willen de siele van haer selven trecte

ken / soo ick gheseyt hebbe. Godt neemt groot behaghen in een siele / die niet ootmoedighent sinnen Sone neemt tot eenen middelaer / en die hem soo bemint / dat oock wanneer sijne Majesteit haer wilt verheffen tot seer hooghe contemplation / sy haer daer toe ontveerdigh kent / soo ick gheseydt hebbe / ende sy seght met Sinte Peeter : Heer gaet van my , vvant ick ben een sondarigh mensche. Dit hebbe ick beproeft : op dese maniere heeft Godt mijn siele gheleydt. Andere sullen gaen / soo ick gheseyt hebbe / door eenen coeteren wegh. Soo vele als ick verstaen hebbe / is / dat alle dit fundament van 't ghebedt is ghesondeert op ootmoedighent : ende hoe dat een siele haer meer vernedert in 't ghebedt / hoe Godt haer oock meer verheft. My en ghedenckt niet dat hy my opt eenighe sonderlinghe gabe verleent heeft van de ghene daer ick voorts af spreken sal / oft ick was als tehenmael tot niet ghebocht / siende dat ick soo boos ende vileyn was : jae noch / om my te doen comen tot kennisse van my selven / gaf my sijne Majesteit alsulcke dinghen in / die ick noyt en hadde connen imagineren. Ick late my booztaen / dat wanneer een siele yet uyt haer selven doet om voort te gaen in dit ghebedt van bereeninghe / al dunckt haer oock dat het haer van stonden aen boordert / sy niettemin / als wesende een saecke die niet ghesondeert en is / daer haest sal comen te vallen ; ende ick vrees dat sy noyt en sal comen tot een waerachtighe aermoede des

gheests / als de welcke ghelegen is in niet te soeken eenighen troost oft ghenoechte in't ghebedt (want die sy uyt aertsche dinghen soude moghen scheppen / heeft sy nu verlaten) dan alleenlijck in pijn ende arbejdt / ter liefde vanden ghene die daer altydts in gheleest heeft ; ende daer in / ende in de dorheden des ghebedts niet beroert te zijn / ende al is het dat sy yet gheboelt / haer niet te begheben tot onruste ende quellinghe / als sommighe hen selven aendoen / die hen laten boozstaen / dat het al verlozen is / soo wanneer sy niet en arbejden met het verstandt om devotie te vercrighen / als oft sy met hunnen arbejdt een soo groot goedt verdienden. Ick en segghe niet / dat men dat niet en behoort te besorghen / oft dat sy niet en behooren met een wacker ghemoet voor Godt te staen : maer dat sy / als sy oock niet een goedt ghepeys en connen hebben / hen daerom niet en quellen / gelijk ick op andere reysen geseyt hebbe. Wy zijn doch onnutte knapen / wat meynen wy te vermoghen ? Godt begheert dat wy dit verstaen sullen / ende dat wy sullen arbejden als eselkens / om dien watercraen te draepen daer ick af ghesproken hebbe ; want alsoo sullen sy oock blindelinghs / ende niet wetende wat sy doen / meer waters scheppen / dan den hobenier soude connen doen met alle sijne neerstigheyt. Men moet met brijheyt door desen wegh gaen / sijn selven Godt teenemael overghebende : is het dat sijne Majestejt ons wilt stellen in sijn camer / ende ons
 deelach-

deelachtigh maecten van sijne secreten / dat men
 daer gheerne gae; wilt hy oock niet / soo moet-
 men te vreden wesen met slechte officieken te
 bedienen / ende niet de beste plaetse kiezen / gelijk
 ick nu tot meer reysen gheseydt hebbe. Godt
 draeght meer zorghe voor ons dan wy selve / ende
 hy weet waer toe dat een pghelijck bequaem is:
 waer toe dient het dat yemandt hem selven wil
 regeren / die nu alle sijnen wille den Heere heeft
 oberghegheben? Dit is hier nae mijn duncken
 veel min gheoorlooft / ende schaedt veel meer dan
 inden eersten trap des ghebedts: want dese ga-
 ven sijn boven-natuerlijck. Heeft yemandt een
 quade stemme / hy en sal die niet verbeteren / al
 pijnct hy hem noch soo seer te singhen: is't dat
 Godt hem die wilt gheben / soo en is hem niet
 van noode veel te schreulwen. Laet ons dan
 altijdt bidden / dat hy ons sijn gratie verleene /
 hem teenemael onderwozpende onse siele / betrou-
 wende nochtans altijdts op de grootdadigheyt
 Godts. Overmits men haer dan oorlof gheeft
 om aen de voeten Christi te sitten / dat sy zorghe
 draeghe om niet van daer te gaen: dat sy daer blij-
 ve soo sy best can / ende dat sy de H. Magdalena
 nabolghe: want als sy sterck ghenoegh wesen sal /
 sal haer Godt nae de woestijne voeren.

Aldus dan sal u Eerw. hem hier aen houden /
 tot dat ghy yemandt ghebonden sult hebben / die
 meerder experientie sal hebben / ende dat beter
 sal weten dan ick. Zijn't personen die eerst be-

ghinnen Godt te smaecten/en ghelooft hen niet/
 want hen dunckt dat het hen boordert / ende hen
 behaeght meest dat sy hun selven helpen. Och
 hoe openbaerlijck comt Godt als't hem belieft/
 sonder dese neerstighedekens ! want hoe meer
 wy oock doen / soo grijpt hy doch den gheest ghe-
 lijck eenen Reuse een stropken soude op nemen/
 ende daer en baet gheen teghenspertelen. Wat een
 dinghen is dat / dat men soude meynen / dat als't
 hem belieft / hy wachtē soude tot dat de padde vā
 selfs opblieghe ! Jae noch swaerder ende moeye-
 lijcker dunckt het my te wesen / dat onsen gheest
 hem soude opheffen als hem Godt niet op en
 heft / want hy is gheladen met aerde ende duy-
 sent beletselen / en 't baet luttel dat hy wilt vliegē:
 want al is hy daer van natuere wegen bequae-
 mer toe dan een padde / soo steckt hy nochtans soo
 diep in't slijck / dat hy sulcks dooz sijn schult ver-
 lozen heeft. Ick wil dan hier mede sluyten / dat
 men altydts / als men op onsen Salighmaecker
 peyst / indachtigh zy der liefde dooz de welcke hy
 ons soo veel gratien ende weldaden gedaen heeft /
 ende hoe groot dat is de liefde die Godt ons ghe-
 toont heeft / als hy ons sulcken pandt ghegeven
 heeft van die die hy tot ons is dragēde; want lief-
 de vertwerckt liefde. Ende al is't oock heel in't
 beghinself / ende dat wy noch seer boos sijn / laet
 ons nochtans arbeuden om dit altydts booz oog-
 ghen te hebben / ende ons alsoo te bertwerken tot
 liefde: want is't dat den Heere ons eens de gra-
 tie

tie verleent / dat dese liefde in ons hert magh ghe-
 print worden / het sal ons al seer licht vallen / ende
 wy sullen veel werckis doen op corten tijdt / ende
 met seer cleynen arbejdt. Zijne Majestejt wil
 ons die gheben / gemerckt hy wel weet hoe groo-
 telijck ons die van noode is ; ende dat om de lief-
 de die hy tot ons ghehadt heeft / ende door sijnen
 glozjoosen Sone / dien hy ons op sijn soo swaeren
 cost ghetoont heeft / Amen.

Een dinck soude ick u Gertw. wel willen bza-
 ghen / te weten / hoe dat comt / dat soo saen als de
 Heere beghint een siele soo hooghe gratien te ver-
 leenen / als is de selve te stellen in volcomen con-
 templatie / dat sy niet reden behoorde terstondt
 volmaeckte te wesen / (met reden? jae 't boozwaer /
 want de ghene die een soo groot goet ontfanght /
 en behoorde gheen ghenoechte meer in aertsche
 dinghen te soecken) hoe het comt / dat inde opghe-
 toghentheyte / ende booz soo vele de siele nu bequa-
 mer is om gratien te ontfangen / ende het schijnt
 dat sy haer is bzenghende soo hooghe ende upt-
 nemende werckingen ; ende sulcks te meer / hoe
 sy meer afghetrocken is van de creaturen / soo dat
 den Heere / als hy comt / op eenen ooghenblick
 haer conde teenemael heyligh maecten : hoe / seg-
 ghe ick / den selven Heere dan naederhandt haer
 is bzenghende tot volmaeckthejte van deughden
 dooz lanckhejte van tijde. Dit wilde ick wel we-
 ten / want ick 't niet en weet : ick weet wel / dat
 daer groot vershil is aengaende de sterckhejdt

die Godt in de siele laet / als de opghetogentheit
 in't beghinsel maer eenen ooghenblick en duert /
 ende men dat qualijck anders is bemerckende
 dan dooz 't ghene dat sy naemaels werckt / oft
 als de selve gratie langheren tijdt is duerende.
 Ick pepse dickmaels / oft het daer dooz comt / dat
 de siele haer niet terstot teenemael en disponeert /
 tot dat den Heere die allenghskens boedende /
 haer doet een vaste resolutie nemen / ende haer
 verleene mannelijcke sterckheydt / om allen den
 bias der creaturē teenemael van haer te wozen:
 ghelijck hy in corten spoede ghedaen heeft met
 Magdalena. Hy doet 't selfde met andere persoo-
 nen / naer advenant dat sy doen / mits latende sij-
 ne Majesteit ghetwoerden. Ick can qualijck ghe-
 looben / dat sijne Majesteit oock in dit leven hou-
 dert booz een gheeft.

Hy is oock te vozen gheromen dese ghelijcke-
 nisse / dat (ghenomen dat het al een dinck is dat
 ghegeven wort den ghenen die boozts zijn gaen-
 de / als in't beghinsel) het is ghelijck een spijse
 daer veel persoonen af eten / ende die luttel eten /
 houden alleenlijck eenen goeden smaeck booz een
 wepnigh tijts / maer die meer eten / wozen daer
 oock eenighsins dooz gheboedt ; maer die veel
 eten / die wozen daer gesont ende sterck by. Ende
 men can soo dickmaels ende soo oberblodelijck
 eten van dese spijse des lebens / dat haer' gheen
 andere spijse wel smaecten en soude van dese al-
 ken : want sy siet het profijt dat haer daer af
 comt /

comt / ende haeren smaeck is nu soo ghepast op dese soetighepdt / dat sy liever hadde te sterben / dan te moeten andere dinghen eten / die nergens toe en dienen dan om wegh te nemen den goeden smaeck dien de goede spijse ghemaect heeft. Van ghelijcken de conbersatie van een hepligh gheselschap / en is van soo grooten profijt niet op eenen dagh / als sy is op veel daghen / ende wy souden moghen soo langhe daghen daer in wesen / dat wy ten lesten / met de gratie Godts / souden aen de selve ghelijck worden. Somma het is al gheleghen in't ghene dat sijne Majesteit ende aen wien't hem beliest te gheben : maer meestendeels dat de ghene / die nu begost heeft / dese gratie te ontfanghen / vastelijck vooz hem neme hem van alles af te trecken / ende de selve soo groot achte als't reden is. My dunckt oock dat sijne Majesteit ondersoect wie hem lief heeft / oft het niet den eenen oft den anderen en is : ontdeckende / wie dat die is / dooz een soo hooghe wellust / om in hem te verwecken het geloof van 't ghene dat hy ons sal gheben / by aldien het moghelijck doodt waere / segghende : Siet, dit is alleenlijck een druppel van de overvloedighe zee van alle goet, om niet met allen achter te laten te doen vooz de ghene die hy lief heeft. Ende nae dat hy siet dat sy hem ontfanghen daer naer gheeft hy oock / ende gheeft sijn selven. Hy bemindt de ghene die hem lief heeft. Och wat een goet lief ! och wat eenē goeden vriendt ! O mijner

stelen Heere! o die doch woorden ghenoech hadde om te kennen te gheben / wat dat ghy gheeft den ghenen die hun betrouwen op u stellen; ende wat dat verliefen de ghene die ghecomen zijnde tot desen staet / noch willen op hun selven staen. En laet doch dit niet toe / o Heere: doch ghy doet meer dan dit / ghemerckt dat ghy comt in een soo vileyn logement als het mijn is: ghebenedijt moet ghy zijn inder eeuwigheyt.

Ick bidde u Eertw. wederom / is't dat ghy dese dinghen / die ick van't ghebedt gheschreven hebbe / confereert met eenige geestelijcke personen / dat sy emmers sulcks zijn: want als sy niet meer dan eenen wegh en weten / oft dat sy in't midden van den wegh zijn blijven steken / soo en sullen sy niet wel connen oordeelen. Ende men bindt sommige die Godt / stracks van't beginsel af door eenen seer hooghen wegh leydt / ende hen dunckt dat andere daer oock soo sullen moghen profiteren / ende het verstant tot stilte bzenghen / sonder hun te behelpen met middelen van lichamelijcke dinghen; ende die sullen soo dorre blijven als eenen staeck: andere zijn die tot wat stilte ghecomen zijnde / meynen dat soo sy het een hebben / sy het ander oock sullen connen doen; ende in stede van voort te gaen / sullen sy achterwaerts gaen / soo ick geseyt hebbe: in der boeghen dat in alles van noode is discretie ende experientie: de Heere wilt ons die verleenē door sijn goedtheyt.

HET XXIII. CAPITTEL.

Sy comt vvederom te verhalen den discours van haer leyen, ende hoe sy haer begoft te begeben tot meerder volmaecktheydt, ende door vvat middelen. Het is profijgh vvoor personen, der vvelcker officie is sielen te regeren die haer in't gebedt oeffenen, om te vveten, hoe die haer moeten draghen in't beginsel; ende vvat profijt het haer ghevveest is gevveten te hebben dat te houden.

Ick wil nu wederom keeren daer ick ghebleven ben aengaende mijn leben (want ick meyne / dat ick my langher als't wel behoorde / met andere dinghen verachtet hebbe) op dat men te beter verstaen soude 't ghene dat hier naevolgen sal. Van nu vvoorwaen / is het eenē anderen nieuwen boeck / ick segghe een ander nieuw leben. Tot hier toe is het mijn leben gheweest ; 't ghene dat ick gheleest hebbe sedert dat ick begonst hebbe te verclaeren dese dinghen van 't ghebedt / is het leben dat Godt in my leefde / nae al dat ick laet duncken : want ick bemerkte / dat het onmoghelijck was op soo corten tijdt af te legghen soo quade ghetwoonten ende wercken. Den heer zy geloofst / dat hy my verlost heeft van my selve. Soo saen dan als ick de occasien van my begoft te wepen / ende my meer te begheben tot het ghebedt / begonst de heere my de gracie te verleenen / als die anders niet en sochte / nae dat het scheē / dā dat

dat ick die soude willen ontfanghen. Zijne Majestejt begost my ordinarelijck te verleenen een ghebedt van stilte / ende dickwils oock van bereeninghe / het welck redelijck langh duerde. Ick (om dat in dien tijdt aen eenighe vrouw-
 personen overcomen was groot bedroghe ende verblindtcheyt / welck den duubel teghen haer te werck gheleydt hadde) begonst te vreesen / overmits het contentement / vernoeghen ende soetigheyt / die ick ontfinck / soo groot was / dat ick die altemet niet en coste beletten; niet teghenstaende dat ick ter ander sijden in my sagh een groote verseteringhe van dat het Godt was / bijzonderlijck als ick in't ghebedt was: ende ghetwaer wierde dat ick daer door grootelijcks ghebetert ende veel stercker wierde. Maer als ick my wat verstopde / soo begost ick wederom te vreesen / ende te peysen / oft den bijandt my wilde het verstandt ophouden / maeckende my wijs dat het goedt was / om my het inwendigh ghebedt des verstandts te benemen / ende op dat ick op de Passie niet en soude peysen / noch my en soude behelpen met het verstandt / welck my te meerder verlies docht te wesen / om dat ick het niet en verstondt. Maer want zijne Majestejt my nu wilde licht verleenen / om hem niet te vergrammen / ende op dat ick soude verstaen hoe veel ick hem schuldig was / soo wies dese vrees so seer in my / dat sy my neerstelijck dede soecken eenighe gheestelijcke personen / om met henlieden te spreken /
 alsoe

alſoo ick alreede eenige wiſte / want hier waeren
 ghecomen de Paters der Societeit I E S V, tot de
 welcke ick / ſonder vermanden van henlieden te
 kennen / ſeer ghenueghen was / alleenlijck om dat
 ick wiſte de maniere die ſy hielden van ſeven ende
 bidden . Maer ick en bandt my niet woerdigh
 om hen aen te ſpreken / noch ſterck ghenuegh om
 hen ghehoorzaem te zijn / welck my noch meer
 dede bzeefen / want henlieden aen te ſpreken / we-
 ſende ſulcks als ick was / viel my ſeer ſwaer.

Hier-inne was ick eenigen tijt / tot dat ick ten
 leſten nae grooten ſtrijdt ende anghſt die ick lede /
 een booz - nemen nam te tracteeren met eenen
 gheestelijcken perſoon / om hem te vraghen welc-
 kerhande het ghebedt was dat ick hiel / ende op
 dat hy my ſoude den wegh wiſen waer't dat ick
 doolde / ende te doen al dat ick ſoude connen om
 Godt niet te vergrammen : want ſoo ick geſeydt
 hebbe / het ghebzeck van ſterckheyt dat ick in my
 gheboelde / dede my ſoo ſeer bzeefen . Wat grooter
 dolinghe / ſoo waer my Godt helpe / was deſe / dat
 ick my / om goetd te weſen / van het goetd was af-
 treckende . Hier mede moet den dupbel wel groot-
 telijcks wercken in't beghinſel vande deught /
 want uyt my ſelven en conſte ick dat niet te we-
 ghe bzenghen . Hy weet wel / dat de eenighe wel-
 baert van een ſiele ghelegghen is in het tracteeren
 met vzienden Godts / ende oberſulcks en wag
 daer gheenen com-af om my daer toe te reſolbe-
 ren . Ick verbeypde tot dat ic' my eerſt ſoude ge-
 betert

betert hebben / ghelijck ick dede als ick't ghebedt
 achter liet : ende moghelijck en soude ick't noyt
 ghedaen hebben / dooz dien ick soo verballen was
 op sekere clepne dinghen van quade ghetwoonte /
 die ick niet en conde ghelooven dat sy quaet wae-
 ren ; soo dat van noode was dat andere my soude
 helpen ende de handt reycken om op te staen.
 Ghebenedijt zy den Heere / want de sijne is d'eer-
 ste ghetweest. Alsoo ick sagh dat mijn vrees so
 seer was groepende / om dat mijn ghebedt groep-
 de / soo docht my dat daerin eenigh groot goetd
 oft een seer groot quaedt moeste gheleghen zijn ;
 want ick nu wel sagh dat yet boven-natuer-
 lijcks was 't ghene dat ick hadde / want somtijts
 en conste ick't niet wederstaen ; ende 't selve te heb-
 ben wanneer ick wilde / en was in mijne macht
 niet. Ick peysde by my selven / dat ick niet te
 helpen en was / 'ten waere dat ick beneerstighde
 een supbere conscientie te hebbē / ende my aftrōck
 van alle occasien / al waer't oock van daghelijck-
 sche sonden. Want by aldiē het den gheest Godts
 was / soo was het ontwijffelijck winst : ende was
 het den vjandt / den selven conste my wepnigh
 schaeden / maer veel eer soude hy aen my verlie-
 sen / ter wijle ick beneerstighde den Heere te be-
 haghē / ende hem niet te vergrammen. Dit al-
 soo vastelijck ghesloten hebbende / ende den Hee-
 re althijds biddende / dat hy my soude helpen :
 ende eenige dagen hieromme arbejdende / sagh
 ick dat mijn siele gheen sterckte en hadde / om
 dooz

dooz haer selven alleene tot soo groote volmaecktheyt te gheraeckē / midts sekere ghenegentheden die ick hadde tot dingē / de welcke al was't dat sy van haer selven niet seer quaet en waerē / waeren even-wel ghenoeghsaem om alles te bederven.

Hy werdt gheseyt van eenen gheleerden Prie-ster / die in dese plaetse was / wiens goetheyt ende deughdelijck leven de Heere aen het volck begonst kennelijck te maecken. Ick employeerde eenen heyligen Edelman die in dese Stadt woont : hy is ghehoutwt / maer van een soo stichtbaer ende deughdelijck leven / ende van soo grooten devotie ende liefde / dat sijn goetheyt ende volmaecktheyt in alles is upt-schijnende. Ende met groote reden / want dooz sijnen middel hebben vele sielen groot profijt ontfanghen / midts de groote gaben hem van Godt ghegheben / met de welcke hy niet en can laten te wercken / niet tegheustaende dat sijnen staet hem daer toe niet en helpt. Hy is van seer groot verstandt / ende seer minnelijck teghen een peghelijck : sijn conversatie en is niet verdrietigh / maer soet ende aenghe-naem / mede oock oprecht ende heyligh : soo dat hy verheught de ghene daer hy mede verkeert. Hy schiet het al tot welbaert der sielē die hy hantteert / en het schijnt dat hy anders niet en tracht dan om te helpen alle de ghene die hy eenighsing can oft magh / ende een peghelijck te behaeghen ende te brede te stellen. Ende alsoo is naer mijn duncken desen goeden ende heylighen man dooz sijn

sijn cloeckheydt een beghinsel ghetweest dat mijti
 siele soude saligh worden. My verwondert van
 sijn ootmoedigheyt / dat hy tot my woude comen /
 naedemael dat hy / soo ick meyne / by de beertigh
 jaeren hem in't ghebiedt gheoeffent heeft / (ick en
 weet niet / oft een oft twee min is) ende een heel
 volmaect leven leydt / voor soo vele als sijne staet
 (nae dat het schijnt) is toelaetende. Want hy
 heeft eene soo Godtbzuchtige huys-vrouwe / ende
 van soo groote caritate ende liefde / dat hy door
 haer niet belet en wordt om Godt te dienen.
 Somma / Godt heeft haer uytghecosen tot een
 huys-vrouwe van den ghenen dien hy boozien
 hadde dat sijnen grooten dienaer soude wesen.
 Sommighe van sijn vrienden waeren gehoutwt
 met mijn maeghschap. En oock hadde hy groo-
 te gemeynschap met eenen anderen sonderlingen
 dienaer Godts / die ghehoudwt was met eene van
 mijne nichten. Door desen middel beneerstigh-
 de ick dat den Priester my quam spreken / dien
 ick segghe dat een soo grooten dienaer Godts
 ende sijnen goedē vriendt was / hopende hem tot
 mijnen Biecht-vader ende Meester te hebben.
 Hy dan ghecomen wesende om my te spreken /
 ende ick my seer beschaemt vindende in de tegen-
 woordigheyt van soo heylighen man / gaf hem
 te kennen den staet van mijn siele / ende ghebedt:
 maer mijn biechte en wilde hy niet hoorzen / seg-
 ghende dat hy seer belet was / ende 't was alsoo.
 Hy begonst my te leyden met een seer groote ende
 heylighe

heylighe resolutie / als oft ick seer sterck hadde
 gheweest / ghelijck ick met reden wel hadde be-
 hoorzen te wesen (nae 't ghebedt dat hy my sagh
 houden) op dat ick Godt in geenderley maniere
 en soude vergrammen. Ick / siende sijne promp-
 te resolutie in dinghen van cleynere importantie /
 ende dat ick / soo ick segghe / gheene sterckheyde
 gheuoeghen hadde om terstont soo volmaect te
 zijn / quelde my seer: ende alsoo ick sagh dat hy de
 saecke van mijn siel aen-nam als een dinck dat
 ick seffens soude moeten bertwinnen / bebandt ick
 dat ick behoorde vele meerder neerstigheyt te doe.
 Somma ick sagh / dat de middelē die hy my gaf /
 niet en waeren de ghene daer door ick moeste ge-
 holpen worden / want sy waren vooreen volmaect-
 ter siele. Ende al was ick gheboordert in de ga-
 ven Godts / soo stack ick nochtans seer in de be-
 ginselen der deughden ende af-sterbinghe. Ende
 voorszeker en hadde ick niet en anders ghe-
 tracteert gehadt dan met hem / mijn siele en soude
 noyt geprofiteert hebbē: want de quellinge die ick
 hadde / siende dat ick niet en dede / noch en conste
 doen soo my docht / 't gene hy my seyde / was ghe-
 noeg om desperaet te worden / en alles te late staen.
 Altemet verwondere ick my / hoe dat / hy wesende
 een persoon van sonderlinge gratie om te begin-
 nen de sielen tot Godt te trecken / het den Heere
 niet en beliefde dat hy de mijne soude kennen / en
 de selve tot sijnen last nemen. Maer ick sie dat hec
 al getweest is tot mijn meerder profijt / op dat ick

soude kennen ende hanteeren soo heylighe mannen / als zijn die van de Societeit IESU.

Van doen af vercreegh ick van dien heyligen Edelman / dat hy my altemet soude comen besoecken. Hier bleeck sijn groote ootmoedigheyt / dat hy wilde verkeerē met een soo snoode persoon als ick was. Hy begonst my te besoecken / ende goeden moet te gheben / segghende dat ick niet en behoorde te peysen / dat ick my van alles op eenē dagh soude connen afstrecken / maer dat het Gode allenghskens soude doen / want dat hy selve ettelijcke jaeren niet en hadde connen geraecken uyt eenighe lichte dinghen / die hy door sijn selven en hadde connen verwinnen. O ootmoedigheyt! hoe veel goets doet ghy daer ghy zijt / ende aen de ghene die comen by alsulcke die u besitten! Desen heylighen man / (dien ick / naer mijn duncken alsoo magh noemen) verclaerde my sommighe van sijne cranckhedē / (die hem mits sijne ootmoedigheyt sulcks dochten te zijn) om my te helpen / maer nae de conditie van sijnen staet en was daer noch ghebzeck noch onvolmaecktheydt in ghelegen; maer volghende mijnen staet was het een seer groot ghebzeck die te hebben. Ick en segge dit niet sonder reden: want al schijnt't dat ick te langen verhael maecke van cleyne dingen / soo zijn sy nochtans van soo grootē importantie om een siele beginnen te boozderen / ende haer te brengen tot het blieghen / wiens pluymen / (soo men seght) noch niet ghewassen en zijn: soo dat het

niemant

niemant en soude connen gelooben/dan die't gheproeft heeft. Ende mits ick hope dat Wwe Gertw. met Godts gratie grootelijcks haer profijt daer mede doen sal/ soo is't dat ick't hier segghe/ te weten / dat alle mijn welbaert daer in gheleghen was/ dat hy my wist te ghenesen / ende dat hem gheen ootmoedighyent noch liefde en gebzack ont hy my te wesen / noch patientie om te verdraghen dat ick my niet gheheelyck en beterde. Hy ginck allenghskens voort met discretie / my leerende manieren om den vijande te verwinnen. Ick begonst hem soo grooten liefde te draghen / dat ick noyt meerderen troosten hadde / dan als hy my besocht / al was het seer selden. Als hy 't te langh uystelde/ terkont quelde ick my seer/denkende dat hy my niet en besocht om dat ick soo boos was.

Als hy quam te verstaen mijne groote onvolmaechedē die oock wel mochten sondē wesen / hoe wel ick seer gebeter was / sedert ick met hem hadde begonst te verkeeren / ende doen ick hem seyde vande weldadē oft gratien die den Heere my was boēde / oy dat hy my daer in wat ondertwijns soude geben / soo antwoorde hy my / dat d'een met d'ander niet seffens en quam / dat alsulcke lieffelijcke onthalingen alleen gegeben wierden aen personen / die alrede meer gheboordert ende verstorben waeren; ende dat hy niet en const laten grootelijcks te vreesen / want dat hem dochte dat in sommighe dinghen eenen boosen gheest schuypl.

de/ maer dat hy sulcks niet en wilde verſekeren:
 dan dat ick wel soude overpepfen al 't ghene dat
 mijn ghebedt aenginck / ende dat ick 't hem dan
 soude ſeggghen. Maer de ſwaerighedyt was dat
 ick noch veel noch luttel en wiſte te ſeggghen wat
 dat mijn ghebedt was : want 'ten is niet langhe
 gheleden / dat den Heere my deſe gratie verleent
 heeft / dat ick can verſtaen ende uytſpreken wat
 het is. Doen hy my dit gheſeyt hadde / ſoo was/
 mits de vzeese die ick hadde / mijne benauwt heyt
 groot / ende mijn tranē oberbloedig / want booz-
 waer ick ſochte Godt te behaegghen / ende en coſt
 my niet laeten boozſtaen dat het den vijandt sou-
 de zyn: niet te min ick vzeesde / dat Godt my ver-
 blinden soude om mijn groote ſonden / dat ick't
 ſelbe niet en soude connē verſtaen. Overſiende dā
 eenige boeckē / om te ſien oft ick mijn gebedt sou-
 de connen uytſpreken / ſoo bondt ick in eenen / die
 genoemt is De opclimlinge op den bergh, no-
 pende 't gemē dat de vereeninge der ſiele met Godt
 aengaet / alle de teekenen die ick hadde van niet
 met allen te pepfen : want dat was 't ghene dat
 ick aldermeest ſeyde / dat ick niet met allen en
 conſt ghepepfen als ick dat ghebedt hielde: ende
 ick teekende met linien de plaetſen die't waeren/
 ende ick gaf hem den boeck / op dat hy met den
 anderen Prieſter dien ick gheſeyt hebbe een heyl-
 ligh man ende dienaer Godts te wesen / dien sou-
 de leſen / ende my ſeggghen wat ick doen moeſte/
 want dat ick / waer't dat het hem goet dochte / het
 ghebedt

ghebedt teenemael soude verlaeten: want wat noodt soude het wesen/ dat ick my soude stellen in die perijkelē/ naerdemael dat naer ontrent twintigh jaeren tijts / dat ick het ghebedt ghehouden hadde / daer uyt gheen profijt gescheyt en hadde/ dan banden vjandt bedzoghē te zjyn / soo dat beter was het selve te laeten. Hoe wel my dit oock seer swaer viel/ dooz dien ick nu ghepzoest hadde/ hoe mijn siele was ghestelt sonder ghebedt. Soo dat ick van alle canten swaerigheyt sagh/ gelijk yemandt die in 't midden van eene riviere ghestelt zjinde/ ende alsoo begint bynae te verdzinken/ tot wat cant hy hem keere/ meerder perijkel vzeest. Dit is een seer groote pijnē/ende dierghelijcke hebbe ick seer vele ghepasseert / ghelijck ick segghen hiernaē segghen sal: want al schijnt hier luttel aen gheleghen te zjyn / nochtans sal't moghelijck profijt wesen te weten hoemē den geest moet pzoeben.

Ende boozwaer het is eenen grooten arbejdt diemen lijdt/ende daer is van noode nauwe toeficht/sonderlingh met vrouw-persoonen / want onse cranckhejdt is seer groot / ende daer soude moghen groot quaet uyt comen / waer't datmen haer claerlijck uyt seyde dat het den vjandt is: maer men moet de saecke wel insien/ende haer af weyzen van de perijkelen die daer moghen zjyn/ ende haer vermaenen / dat sy haer saecke wel secret houdē/ende de Biecht-vaders van gelijcken/ want het is van noode. Ende hier van sprake ick

als eene die ghenoechly te lijden heeft / om dat sommighe personen die pijn niet en lijden met de welcke ick van mijn ghebedt getracteert hebbe : maer vragende aen d'een en d'andere / in plaetse van weldaet hebben sy my groote schade gedaen : want hier dooz zijn eenighe dinghen in't openbaer ghecomen / die beter verborghen hadden gebleven / ghemerckt die niet en zijn booz een pegeelijck ; ende het scheen dat ickse openbaerde. Ick gheloobe / dat de Heere sonder hem schuldt het selve toegelaeten heeft / op dat ick soude lijden. Ick en segghe niet / dat sy openbaerden 't ghene dat ick met hen tracteerde in de biechte ; maer om dat sy personen waeren / aen de welcke ick mijn saeken te kennen gaf / om de vreesse die ick daer in hadde / op dat sy my soude onderwijsen / soo docht my dat sy behoorden te swijghen : nochtans en dozite ick noyt yet verborghen houden booz dierghelijcke personen. Soo dan segghe ick datmen seer discretelijck behoort toetesen met voutwepersonen / haer goeden moet ghebende / en verwachtende den goeden tijdt dat den Heere haer sal helpen / ghelijck hy my gedaen heeft ; wāt andersints hadde't my grootelijcks geschaedt / ende mits ick beanghist ende bezeeft was / mits de groote hert-pijne die ick daer beneben hadde / verwondere ick my grootelijcks hoe dat het my niet meer en schaede :

Alsoo ick dan den boeck overghelevert / ende verclaringhe ghedaen hadde van mijn leue ende
sonden

sonden ten besten dat ick conste (hoe wel ick by hem niet te biechte en ginck / om dat hy werelijck was / gaf ick doch ghenoegh te kennen hoe boos dat ick was) soo waeren dese twee Dienaeren Godts met groote caritate ende liefde lettende op 't ghene dat booz my van noode was. De antwoorde ghetomen zijnde / de welcke ick met groote vreesse was verwachtende / ende hebbende veel persoonen ghebeden / dat sy Godt booz my soude bidden / d'welck ick oock dede alle de dagen met vele ghebeden ende groote moeyte / soo quam hy tot my / ende seyde / dat naer hun beyder best verstandt het den bijandt was ; maer dat ick des aengaende soude tracteren met eenen Vater van de Societeit I E S V , den welcken / soo ick hem ontbode / segghende dat ick sijnder van doen hadde / soude comen / ende dat ick dooz een generale biechte hem alle mijn leben ende staet ten claersten soude te kennen gheben / hopende dat hem Godt dooz de cracht des Sacraments der Biechten meer lichts soude gheben : ende want sy seer wel verbaeren waeren in saecken die den gheest aengaen / dat ick in het minste niet en soude gaen buyten 't ghene dat hy my soude segghen / want dat ick in seer groot verijckel was / 'ten waere dat my pemant regeerde. Ick wierdt soo verschickt ende benautwt / dat ick niet en wiste wat ick met my selbē doen soude / ende en dede anders niet dan tweenen. Ende alsoo ick in seker bidtplaetse was / zijnde heel bedroeft / ende niet wetende

tende wat van my worden soude; soo quam ick te lesen in eenen boeck / den welcken my dunckt dat den Heere my in de handen moest steken / hoe dat Sint Paulus seght / dat Godt seer ghetrouy is / ende noyt toe en laet / dat de ghenen / die hem lief hebben / van den vijandt bedroghen worden. Dit vertrooste my boven maten seer. Ick begonst te dencken op mijn generaele biechte / ende in geschryft te stellen allen het quaet ende goet / maeckende een discours ende verhael van mijn leven / soo claer als ick conde oft wiste / sonder yet achter te laten. My ghedenckt dat ick / naer dien het geschreue was / soo veel quaets siende / ende by-nae gheen goet / boven maeten groote quellinge ende benauotheyt creegh: ende my quelde oock seer / dat men my binnens huys soude sien spreken met soo heylighe persoonen / als zijn die van de Societeit I E S V, want ick vreesde mijn boosheyt: en my docht / dat ick soude gehouden zijn die af te leggen / ende mijn ghenoeghen te verlaeten / ende soo ick't niet en dede / dat het ergher waere / ende daerom versocht ende badt ick de Costerffe ende de Portieresse / dat sy't niemanden souden segghen. Daer het baette my seer luttel / want alsoo ick gheroepen werde / soo was daer by gebaleen aen de poorte / die't geheel Convent door ginck segghen. Och hoe soeckt den vijandt te belette / ende in wat anghst brenghyt hy den mensche / die hem tot Godt wilt keeren!

Tracterende dan met dien dienaer Godts (die sulcks

sulcks hoorwaer was / ende wel voorzichtig) van mijn gheheel leben ende siele / soo seyde hy my / als wel verstaende dese taele / wat het in der waerheyt was / ende gaf my goeden moet. Hy seyde / dat het kenbaerelijck den gheest Godts was / maer dat van noode was dat ick my van her soude begheben tot het ghebedt / want dat ick niet wel ghesondeert en was / noch en hadde begonst te verstaen wat mortificatie oft verstervinge was (ende het was alsoo / want my dunckt dat ick den naem daer van noch niet en verstondt) dat ick het ghebedt gheensins en soude achterlaten / maer dat ick my daertoe soude porren / ghemerckt dat Godt my soo sonderlinghe gratien was doede. Want wie soude connē weten / oft de Heere door mijn middel veel persoonen soude willen helpen / ende andere dingen: soo dat hy schijnt geprofeteert te hebben 't ghene dat den Heere naemaels met my ghedaen heeft. Dat ick seer qualijck doen soude / waer't dat ick my tot de gratie / die Godt my was verleenende niet en boeghde oft en beneerstighde te verdienen. My docht dat den heplighen Gheest in alles door hem sprack / om mijn siele te ghenesen / nae dat hy sijn selven daerin was druckende: hy maecte my seer beschaemt / jae hy leydde my door sulcke middelen / dat het schein dat hy my teenemael in een ander mensch verkeerde. Och wat eene groote saecke is het / een siel te verstaen ende te kennē! Hy seyde my / dat ick daghelijcks soude ghebedt houden oft

mediteren op een stuck van de Passie / dat ick my daer mede soude boorderen / ende dat ick nergens op en soude peysen dan op de Menscheyt Christi / ende dat ick den vertreckinghen oft eenigheden ende gheestelijcke soetigheden soude wederstaen / soo seer als het my moghelijck soude zijn / sonder den selben in mijn herte plaetse te gheben / tot dat hy my anders soude segghen. Hy liet my seer ghetroost ende ghesterckt/ende den Heere hielp my/ende hem mede/ op dat hy mijnen staet soude verstaen / ende hoe hy my moeste gouberneren. Ick maecte een vast propoost van niet met allen te overtreden van 't ghene dat hy my soude bevelen/ende alsoo hebbe ick't ghedaen tot heden toe. Den Heere zy ghelooft die my gratie ghegheben heeft om mijn Diecht-vaders ghehoorzaem te zijn/al was't onbolmaecktelijck : ende bycans altijd zijn't ghegheweest van dese ghebenedijde Vaders der Societeit I E S V, al is't dat ickse onbolmaecktelijck ghebolght hebbe / soo ick segghe. Mijn siele begonst te verstont tot merckelijcke beternisse te comen/ ghelijck ick nu segghen sal.

HET XXIV. CAPITTEL.

Sy vervolght het voor-begonste, ende seght hoe haer siele toe-nam, naer dien sy begonst ghehoorsaem te zijn, ende hoe luttel haer profijteerde, den gratien Godts te vverstaen, ende hoe dat de Goddelijcke Majesteit haer de selve noch volcomender vvas verleenende.

Door dese generale biechte wierdt mijn siele soo ghemoepigh / dat my dochte dat daer niet met allen en conde wesen / daer ick my niet toe en soude gheboeght hebben: ende oversulcks begonste ick my in vele dingen te veranderen / al was 't dat den Biecht-vader my niet en praede / daer wel eer scheen dat hy van alles cleyn werckt maecte. Dit beweeghde my meer / oermits hy sulcks nam op maniere van Godt lief te hebben / ende gelijk den ghene die de vrijheyt verliet / ende niet den loon / 'ten waere ick dien door de liefde verdiende. Ick was soo by-nae twee maenden / doende mijn upterste beste om de geestelijcke soetigheden ende gratien Godts te wederstaen. Aengaende het uytwendighe / sagh men in my merckelijcke veranderinghe : want de Heere begonst my nu cloeckheyt te gheben / om sommige dinghen te verwinnen / de welcke eenighe personen die my kenden / mitsgaders oock die vanden huyse / seyden dat hun dochten buyten schrebe te gaen. Ende naer advenant 't ghene dat ick te
bozen

vozen dede/ soo hadden sy gelijk / het ginck buy-
 ten scheybe; maer nae 't ghene dat ick aen mijn
 habijt ende pzoessie schuldigh was/ dede ick min
 dan behoorde. Ick vercreegh door dit wederstaen
 de soetigheden en verheugingen die my Godt toe
 sondt/ dat ick van den Heere ondertwefen wierdt:
 want te vozen docht my / dat / om in het ghebedt
 alsulcke bermakinghen te gheboelen / van noo-
 de was / my dickwils in een hoecksken te ver-
 trecken / ende ick doost my nauwelijcks verroe-
 ren : maer daer nae sagh ick hoe luttel daer aen
 ghelegghen was : want als ick my meest socht te
 vertrecken / alsdan bevinck my den Heere meest
 met de selve soetighepdt ende glozie / soo dat my
 dochte dat ick daer gheheelijck mede omringhelt
 werde / ende dat ick die nergghens en conste ont-
 gaen; ende 't was alsoo. Ick was soo sozghbul-
 digh / dat het my grootelijcks quelde : maer de
 Heere was noch sozghbuldigher om my gratten
 te verleenen/ende om hem meer te laeten kennen
 in dese twee maenden / dan hy pleegh/op dat ick
 beter soude verstaen / dat het niet meer in mijn
 macht en was. Ick begonste op een nieuw liefde
 te crighen tot de alderweerdighste Menschepdt/
 mijn ghebedt begonst vastighepdt te hebben/
 ghelijck een timmeragie die wel grondt-vast is/
 ende ick werde ghenegen tot meerder penitentie/
 daer ick nu in verflapt was / om dat mijn sieck-
 ten soo groot waeren. Dien heplighen Man/die
 mijn biecht hoorde / seyde my / dat sommige dia-
 ghen

dingen my niet en souden deynen / ende dat Godt my moghelijck soo groote pijn toefondt / overmits ick gheen penitentie en dede / dat sijne Majesteit my die twilde stellen. Hy leyde my sommighe mortificatien op / die my hart ghenoechly vielen: ick dede die al / want my dochte dat den Heere my die was opleggende / ende hy gaf hem gratie / op dat hy 't my alsoo soude bevelen / dat ick hem soude ghehoorzaem wesen. Mijn siele begonst nu woeginghe te ghevoelen van de minste sonde die ick teghen Godt dede / hoe cleyn sy oock was: in der voeghen / dat / als ick yet overbloedighs oft overdaedighs hadde / ick my niet en conste begeben tot de eenigheyt des ghebedts / tot dat ick my 't selve quijt maecte. Ick stoztede menigh ghebedt / dat den Heere my soude willen bewaeren / dat ick niet en soude achterwaerts keeren / ghemerckt ick met sijn dienaers handelde / 't welck soo my dochte / een groot misdaet soude wesen / ende dat sy dooz my souden comen te verliezen hun crediet.

In desen tijt quam binnē dese stadt Water Frāciscus / die getweest was Hertogh van Gandien / en was nu eenige jaeren geleden dat hy / verlaten hebbende al dat hy hadde / hem hadde begeben in de Societeit IESU. Mijnen Biecht-vader en den Edelman daer ick af ghesproken hebbe / de welke daerom tot my quam / besorgghden dat ick hem soude spreken / ende de maniere van mijn gebedt te kennen gheben: want hy wist wel / dat hy grooten

grooten voortganck was doende / zijnde soo seer
 begratiet ende ghecareffeert van Godt / de welcke
 hem / als die vele om sijnen't wille verlaten had-
 de / oock in dit leven was vergeldende. Ober-
 sulcks nae dat hy my ghelooft hadde / seyde hy
 my / dat het den gheest Godes was / en dat hem
 docht niet goet te wesen den selven langher te we-
 derstaen / ende dat het tot noch al wel ghedaen
 was : dan dat ick althits soude beginnen met het
 overdencken van een stuck oft punt vande Passie /
 ende dat waer't dat den Heere daer nae mijnen
 gheest optrock / ick niet en soude wederstaen ;
 maer dat ick sijne Majesteydt soude laeten ghe-
 worden / sonder yet daer toe te helpen. Hy gaf my
 raet ende remedie / als een die verre gecome was :
 want hierinne hanght veel aen de experientie :
 hy seyde my dat het dolinghe was voortaan te
 willen wederstaen. Ick was seer ghetroost / ende
 den Edelman desghelijcks : hy was seer blijde /
 dat hy seyde dat het van Godt was / ende hy hielp
 my althits / ende gaf goeden raet in't ghene dat hy
 costte / welck veel was.

In desen tijde wierdt mijnen Siecht-vader
 versonden van dese plaetse tot een andere / daer
 ick seer droef om was / want ick peysde dat ick
 wederom quaedt soude worden ; ende my docht
 onmoghelijk te zijn / dat ick sijns ghelijck soude
 vinden. Mijn siele bleef als in een woestijne / seer
 mistroostigh ende bezeeft / niet wetende wat ick
 met my selven doen soude. Gene van mijne nich-
 ten

ten ontfinck my in haer huys / ende ginck terstont tot die vande Societeit / om my van eenen anderen Biecht-vader te versien. Het belieefde den Heere / dat ick inde vziendschap gheraecte van een weduwe / die van grooten huysse ende seer deuooot was / ende veel hanteerde met die Waters : sy dede my biechten aen haeren Biecht-vader / ende ick bleef veel daghen in haer huys. Sy woonde nae by / ende ick was blide dat ick dickwils met henlieden mochte spreke / want mijn siele geboelde groot profijt van alleenlijck te verstaen de heyligheyt van hunnen handel. Desen Pater begost my tot meerder volmaecktheydt te stieren. Hy seyde my / dat ick niet met allen en moeste laten te doen / om Godt teenemael te behaghen / waer toe sy ghenoeghsame behendigheyt ende soetigheyt ghebzuypcte : want mijn siel en was noch niet met allen sterck / maer seer teer / specialijck om te verlaeten sommige particuliere vzienschappen die ick hadde : ende al en vertooynde ick Gode daer mede niet / nochtans was de affectie seer groot / ende my docht dat het ondancckaerheyt was die te verlaeten : ende oversulcks seyde ick hem / ghemerckt ick Godt niet en vergramde / waerom dat ick soude ondancckaer wesen. Hy seyde my / dat ick't Godt sommighe dagen lancks gedue redesoude opdragen / en lesen den Lof-sanck Veni creator, op dat hy my soude verlichten om te sien welck het beste was. Hebbende op eenen dagh seer veel en geduerigh gebeden dat de Heere

my

my soude helpen in hem alles te behaeghen / begonste ick den voorszeyden Lof-sanck te lesen : ende daermede besigh zijnde / wierdt ick subijtelick soo opghetoghen / dat ick bycans teenemael van my selven viel. Dit is een saecke daer ick niet aen const twijffelen / want het was seer kennelijck / ende was d'eerste reyse dat den Heere my dese gratie dede van opgetogenheit. Ick hoorde dese woorden : Ick en vvil nu niet dat ghy vordaelen verkeerē sult met de menschen, maer met de Enghelen. Ick wierdt grootelijcks verslaeghen / want de beroerte der siele was gvsot / ende dese woorden wierden my seer hoogh inden geest gheseyt / ende alsoo wierde ick seer bezyest / maer van d'ander sijde ontfinck ick grooten troost / de welcke / als de vzeese boozby was / die nae mijn duncken dese nieuwigheit in my verweckt hadde / my bybleef.

Dit is seer wel afgheloopen / want sedert en heb ick noyt comen vzienschap maecten / noch ghenoechte nemen / noch liefde draghen / dan tot persoonen die ick weet dat Godt lief-hebben ende hem soecken te dienē : ende my en is anders niet moghelijck ghetweest / ende my en belanght niet dat het vzienden oft magē zijn / ten zy dat ick die verstaē / oft dat pemandt zy die hem in't ghebede oeffent; anders is het my een groot cruys dat ick niet pemandt moet tracteren. Dit is alsoo / soo my gheheelijck dunckt / sonder eenigh twijffel. Van dien dagh af bleef ick soo wel ghemoet om alles

alles te verlaeten om Godts wille / aen twien be-
 lieft hadde op eenen oogeblick tijds (want my
 en dunckt niet dat het langher duerde) sijn die-
 nerse in eenen anderen mensche te veranderen:
 inder boeghen dat niet van noode en was / dat
 men't my meer soude bevelen. Want als mijnen
 Biecht-vader my daer in soo vast verwertet
 sagh / soo en dorste hy my niet plat uyt segghen/
 dat ick't doen soude. Hy moeste verwachten dat
 Godt in my wercken soude / gelijk hy dede / noch
 ick en meynde nouw dat ick't volbrēnighen soude/
 want te voren hadde ick my selve daer toe ghe-
 pozt: ende het viel my soo uitermaten swaer / dat
 my docht niet onbequaem te wesen dat ick't sel-
 ve soude laten: ende hier gaf my den Heere vry-
 heyt ende sterckheydt / om het selve te wercke te
 stellen. Aldus seyde ick't aen mijnen Biecht-va-
 der / ende ick verliet het al / ghelijck hy my bevo-
 len hadde. Het profiteerde wel veel aen den ghe-
 ne daer ick mede hantteerde / dat hy dese resolutie
 in my sagh / Godt zy altoos gheloft die my op ee-
 nen oogeblick de vryheyt gaf / die ick niet alle
 de neerlijghheit by my veel jaeren lanck ghedaen
 door my selven niet en hadde connen vercrighen/
 doende ick somtijlen soo groote ghewelt / dat het
 my niet wispnich en schaedde aen mijne ghesont-
 heyt. Doch mit's het een werck was vanden
 ghene die machtiigh is / ende waerachtigh Heere
 van alles / soo en viel het my niet met alle swaer.

HET XXV. CAPITTEL.

Sy verhaelt hoe dat verstaen vwordt de aensprake, die den Heere tot de siele doet sonder die te hooren, ende vvat bedrogh daer in magh ghelegghen zijn, hoe ende vvanneer men 't selye sal vveten. Het is seer proffijgh voor den ghenen die tot desen trap des ghebbedts ghecomen sal vvesen; vwant het vwort seer vvel verclaert, ende begrijpt veel goede leeringhen.

HEt dunckt my goet te verclaeren hoedaenigh dat het aenspreken is dat Godt inde siele doet/ ende hoe haer de selve gheboelt / op dese wyse. 't selve magh verstaen: want van dese reyse af dat ick gheseydt hebbe dat de Heere my dese gratie dede / is my de selve tot noch toe seer ghemeen / ghelijck het blijcken magh uyt het ghene dat hierna gheseydt sal worden. Het zijn eenighe wel gheformeerde woorden / maer en worden niet met de lichamelijcke ooren niet gehoozt / dan men verstaetse veel claerder als oft mense hoorde / ende 't is onmoghelijck die niet te verstaen al is 't datmen 't selve seer wederstaet. Wāt als wy uytwendelijck niet en willen hoozen / soomoghen wy ons ooren stoppen / oft op yet anders letten / in der woeghen dat men 't niet en verstaet / al hoorzmen het. Dese spraecke / die Godt met de siele houdt / en can niet belet worden: want weder het my lief oft leet is / soo moet ick toe lusteren /

ren / ende het verstandt wordt frisch ende waeker
 gehouden om te verstaen. Godt wilt dat wy ver-
 staen / ende alsoo is het te vergheefs datmen het
 selve wille oft niet en wille. Want de ghene die 't
 al vermaght / wilt dat wy verstaen : 't ghene dat
 hy wilt moet ghedaen zijn / ende hier in toont hy
 hem een waerachtigh Heere oer ons te wesen.
 Dit heb ick seer wel beproeft / want ick bijcans
 twee jaeren lanck ben doende ghetweest om te
 wederstaen / mits de groote vreesse die ick hadde;
 ende nu proebe ick 't noch altemet / maer het baet
 my seer luttel.

Ick wilde wel te kennen gheben de doelinghen
 die hier in moghen geschieden / (al is het dat daer
 gheen perijckel afen is / oft seer luttel / nae mijn
 duncken / vooz den ghenen die groote experientie
 heeft / maer die experientie moet seer groot wesen)
 ende oock het onderscheyt dat daer is / als het den
 goeden oft den quaeden gheest is; oft hoe dat het
 oock can alleen wesen een appzehsie des ver-
 standts; oft dat moghelijck den gheest tot hem
 selven soude spreken. Dit en weet ick niet oft het
 can wesen / maer tot den dagh van heden heeft
 my ghedocht ja. Ick hebbe in veel dinghen be-
 proeft / dat / als het van Godt was / my die ghe-
 seyt werden twee oft dzy jaeren te vozen / ende sy
 zijn altemael valbzacht ghetweest; ende daer en is
 niet eene tot noch toe valsche ghetweest; en voozts
 in andere dinghen / daer men clarclijck dooziet /

dat het den gheest Godts is / ghelijck hier nas gheseyt sal worden.

Maer dunckt dat het soude connen gheschieden / dat eenen persoon yet van Godt met groote affectie ende apprehensie begherende / hem soude moghen laten boozstaen / dat hy verstaet oft het gheschieden sal oft niet / ende het is seer moghelijck ; hoe wel de ghene die de boozscyde maniere geproeft heeft / claelijck sien sal wat het is / want het onderscheyt is seer groot : ende is het yet dat het verstandt selve tuerckt / hoe subtyl dat het sy / soo verstaetmen lichtelijck dat het verstandt het selve ordonneert ende spzeckt : welck anders niet en is / als dat den eenen de reden spzeckt / oft luystert nae het ghene dat den anderen hem seght. Ende het verstant can claelijck verstaen / dat het als dan niet toe en luystert / mits dat het tuerck ende de woorden die het verstant self booztzengt / sijn als yet dat doof ende gheimagtheert is / ende en hebben die claelheyt niet de welcke de andere hebben. Ende hier is het in onse macht ons te verstoppen / ghelijck't is te swijghen als topspzecken : maer in het ander en is dat niet mogelijk. Ende het beste teecken van allen is / dat de spzaecke des verstandts niet en tuerckt / maer de spzaecke des Heeren sijn woorden ende wercken / ende al en sijn't gheen woorden van debotie / maer van berispinghe / niet te min sy disponeren stracks / factsoeneren / vermogwen / verlichten / verblijden /
ende

ende bebedighen een siele: ende was sy met doogheden bebanghen / oft met eenighen quellaghe oft onruste / dat wordt al ghelijck met der handt afgebaeght / ende noch veel beter; soo dat het schijnt / dat den heere wil datmen verstaet dat hy machtigh is / ende dat sijn woorden werckē zijn. Nu dunckt dat het verschil is min noch meer / als oft wy spraecken / oft hoorzen: want als ick spreke soo ordonnere ick met het verstandt (ghelijck boven gheseydt is) 't ghene dat ick segghe: maer als mi toespreckt / soo en doe ick anders niet dan hoorzen / sonder eenighen arbeydt. Het eene gaet ghelijck yet dat wy niet wel en connen onderscheyden oft het is / gelijck een die half slaepdroncken is: maer dit ander is een soo claere stemme / dat oock niet een sillabe verlozen en gaet van 't ghene dat gheseyt wordt: jae het ghebeurt altemets / dat soo wanneer het verstandt ende de siele alsoo beroert ende verstroyt is / dat sy niet een goede reden en soude connen formieren / ende bindt subijtelijck groote sententien bereet / diemen haer seghet / de welcke sy / oock seer gherust ende aendachtigh wesende / niet en hadde connen bedencken: ende met het eerste woort / alsoo ick segghe / wordt sy teenemael verandert. Bijsonder als sy in opghetogentheit is / om dat de crachten opghelouden worden / hoe salmen sulcke dinghen verstaen die nouw te bozen inde memoerie ghecomen en waeren? hoe sullen sy aldan comen / als sy nauwelijcks en arbeydt / ende

De imaginatie is als oft sy heel bot waere
 Maen moet weten / dat als men visioenen siet /
 oft datmen dese woorden verstaet / sulckx nae
 mijn dunckē noyt en geschiet ten tijde dat de siele
 noch in opghetoghentheyt is / want als dan (ghe-
 lijck ick boven verclaert hebbe / soo ick meyne/
 in't tweede water) worden alle crachten teene-
 mael verlozen / ende men can dan nae mijn dunc-
 ken noch sien / noch verstaen / noch hoorzen. Sy is
 dan teenemael inde macht van een ander : ende
 my en duncke niet / dat gheduerende dien tijdt
 die seer cort is / den Heere haer eenighe vryheyt
 toelaet. Maer als desen corten tijdt vooz by is
 dat de siele noch in opghetoghentheyt blijft / soo
 gheschiet het ghene dat ick ghesept hebbe : want
 de crachten blijven dan in sulcker voeghen / dat/
 al en zijn sy niet verlozē / sy bycans niet en wer-
 ken / ende zijn als verflonden / ende onbequaem
 om redenen te verdencken. Daer zijn soo vele
 redenen om de differentie te kennen / dat als men
 eens bedrogghen is / sy niet bele en schijnen. Ende
 ick segge / is het dat het een ervaren siel zy / die op
 haer hoede is / dat sy't seer claerlijck sien sal.
 Want latende staen andere dinghen waer dooz
 men siet't ghene icks ghesept hebbe / 'ten werckt
 niet met allen / noch de siele en ontfanght het niet /
 ende men gheeft het gheen ghehoor / jae men ver-
 staet claerlijck dat het rasernije van't verstandt
 is ; ghelijck men bycans gheen werck en soude
 maecten van eenen persoon / die men weet dat hy
 rasende

rasfende is. Het ander is / als oftmen hoorde eenen persoon die seer heyligh oft gheleert ende van groote authoziteyt is / dien wy weten dat niet lieghen en sal : ende noch is dese ghelijckenisse al te slecht; want altemet bzenghen dese woorden een Majesteit met haer / dat sy sonder te weten wie datse spreckt / als sy berispende zijn / den mensche doen beben; ende zijne van liefde / maecten sy dat hy hem selben verdoet in lief te hebben; ende het zijn dinghen / ghelijck ick gheseydt hebbe / die wel verre van de memorie waeren : jae daer worden met der haesten soo groote sententien gheseyt / dat om die te ozdonneren / veel tijds soude van noode zijn : ende my dunckt / datmen dan gheensins en can ghetwijffelen / dat sulcks gheen sake van onse verstercheyt en is.

Ober sulcks dan en is van gheenen noode langher hier in te blijven dzaelen : want het soude wonder zijn / soo my dunckt / dat een gheoeffende persoon hier in soude dolen / 'ten waere dat hy willens ende wetens wilde dolen. My is dickwils ghebeurt / dat ick eenigh twijffel hebbende / niet en gheloofde 't ghene datmen my seude / ende liet my boorztaen dat het fantasije was (te weten doen ghepasseert was / dat doen onmoghelijck was) ende langhen tijdt daer nae hebbe ick 't selve volbracht gesien : want den Heere maect dat het in de memorie blijbe / soo datme't niet en can vergeten : maer 't ghene dat van 't verstant comt is ghelijck d'eerste beweginghe van het gheheyl /

dat boozhy gaet/ ende woerdt vergheten. Het ander is ghelijck een werck oft werckinge: want al is 't dat yet daer van vergheten woerdt / ende dat eenighen tijdt passeert; nochtans soo niet teene-mael dat men de memozie verliese van 't ghene dat ten lesten gheseydt is / behalven als het niet seer langhe gheleden en is / oft als het woerden zijn van gunste oft van leeringhe: maer die eentghe prophete inhouden / die en kunnen niet vergheten / soo my dunckt / emmers ick beproebe dat aen my / al hebbe ick cozte memozie. Ende ick segghe noch eens / dat my dunckt / ten waere dat een siele soo goddeloos waere dat sy 't wilde versieren (het welck quaedt ghenoech soude wesen) ende segghen dat sy 't verstaet / als het soo niet en is; dat het niet waerschijnelijck en is dat sy niet claerlijck soude sien hoe dat sy 't selve ozdonneert / ende by haer selven spreckt / is 't dat sy den geest Godts verstaen heeft / want anders sal sy al haer leven lanck in die dolinghe moghen blijven steken / ende haer laten boozstaen dat sy 't verstaet: hoe wel ick niet en weet hoe 't selve soude connen gheschieden. Oft de siele wilt dat verstaen / oft niet. Als sy haer is betommerende met het gene dat sy verstaet / ende in gheender manieren soude willen verstaen / om oorzaecke van duysent vzesen ende andere redenen die hier zijn / om begeerte te hebben van stil te zijn in het ghebedt; boven alle dese dinghen / mits het verstandt soo veel respijt gheeft om redenen te formieren / soo is daer

toe tijdt van noode. Hier worden wy ondertwe-
 sen sonder eenighen tijdt te verliefen / ende men
 verstaet dinghen / om de welcke te ordonneren
 schijnt dat wel een maent tijds van noode was.
 Ende het verstandt selbe ende de siele zijn ver-
 wondert van somnighen dinghen die sy verstaen.
 Dit is alsoo / ende de ghene die experientie heeft/
 die sal verstaen dat het waerachtelijck alsoo is al
 dat ick gesept hebbe. Ick dancke Godt / dat ick't
 alsoo hebbe connen segghen : ende ick voeynde
 met te segghen / dat my dunckt / als 't van 'tver-
 standt is / dat wy dat lichtelijck connen verstaen
 als wy willen / ende soo dickwils als wy ghebedt
 houden / can het schijnen dat wy het verstaen.
 Maer in het ander en is dit alsoo niet / mits ick
 dickwils sal veel dagen wesen / dat my niet mo-
 gelijk en sal zijn het te verstaen / al waer't dat ick
 wilde; ende op andere tijde / als ick't niet en wil /
 soo ben ick bedwonghen 'tselbe te verstaen / ghe-
 tijck ick gheseyt hebbe. My dunckt dat by aldien
 pemandt de menschen wilde bedriegghen / seggen-
 de dat hy van Godt verstonde 't ghene dat van
 hem selven is / dat hem niet dier staen en soude te
 segghen / dat hy de stemme hoorde met lichame-
 lijcke ooren. Ende het is boortwaer alsoo : want
 ick noyt en meynde dat daer eenighen andere ma-
 niere was van hooren oft verstaen / tot dat ick't
 by my selven beproeft hebbe / ende oversulcks
 sost het my grooten aerbeydt / soo ick gheseydt
 hebbe.

Als het den vijandt is / soo en laet hy niet alleenlijck achter de goede / maer oock de quaede werckingē. Dit en is my niet meer dan twee oft drey reysen ghebeurt / ende terstondt vierde ick van den Heere gelwaerschoutwt dat het den vijant was. Boven de groote dorzheyt de welcke eenen byblijft / soo is het onruste der siele / eben ghelijck ick op vele andere reysen gheboelt hebbe / want den Heere toeghelaten heeft / dat ick groote tentatien ende verscheyden soorten van gheestelijcke smerten soude lijden / ende noch daer en boven dat ick my dickwils daerin quellen soude / ghelijck ick hiernaeg seggen sal. Het is een ongerustigheyt / diemen niet en can weten van waer sy comt / dan het schijnt dat de siele haer daer teghen stelt / ende haer selven stoot ende quelt / sonder te weten waerom : want 't ghene dat hy [den vijant] seght en is gheen quaet / maer goet. Ick meyne / dat / soo den eenen gheeft den anderen gheboelt / de soete smaecten ende wellustigheden die den vijant gheeft / in alle manieren verscheyden zijn. Hier mede soude hy connen bedrieghen den ghenen die gheen andere soete smaecten oft vzeughden van Godt is ghenietende / noch ghenoten en heeft. Ick noeme met waerhejdt soete smaecten oft vzeughden / een soet / sterck / vast / behaeghelijck ende stil vermaeck ; want eenighe clepne devotiekens ende gheboelijckheden der siele / die als bloemkens met het eerste windeken der verholghinghe te niet gaen / en heete ick gheen devotien /

botien / al is 't dat het goede beginselen zijn / ende
 heylighe gheboelinghen / maer niet om te connen
 onderscheyden dese werckingen van den goeden
 oft van den quaden gheest. Ende daerom is van
 noode / datmen altydts wel neerstelijck toefiet
 want de personen / die niet boozder als tot hier
 toe in 't ghebedt gheraecht en zijn / soudent seer
 lichtelijck bedrogghen worden / waer't dat sy vi-
 sioenen oft revelatien hadden. Ick en hebbe van
 dese laetste dinghen niet ghelad / tot dat Godt
 door sijn barmhertigheyt alleen my verleent had-
 de het ghebedt der vereeninghe / behalven d'eer-
 ste reyse van ober vele jaeren gheleden / doen ick /
 ghelijck gheseydt is / onsen Salighmaker sagh:
 ende Godt gabe / dat ick doen ghebeten hadde
 dat het een waerachtigh visioen was / ghelijck
 ick naemaels verstaen hebbe / 'ten soude my niet
 luttel ghebaet hebben. Daer en blijft gheen teer-
 heyd oft soetigheyt in de siele / maer sy blijft als
 verbaest / ende seer mismoedigh ende t'onbzeden.

Ick houde boozeker / dat den vijandt niet en
 sal bedrieghen (ende Godt dat oock niet toelaten
 en sal) een siele die nergens in op haer selven en
 vertrouwt / ende die vast ende ghesterekt is in't
 Gheloof / oft sy gheboelt haer selven bereet te zijn
 duysentwerf de doot te sterben booz het minste
 punt desselfs : en met dese liefde tot het Gheloof-
 waerts / die Godt terstont instort / welck is een le-
 vende ende sterk gheloove / bezoght sy altydts
 te wandelen nae 't ghene dat de heylighe kercke
 houdt /

houdt/ onderbzaghende nu d'een nu d'ander/ als een die nu soo vast ghefondeert is in dese waerheden/ dat alle de reuelatten die men soude moghen versinnen/ jae al saeghe sy oock de hemelen open/ haer niet een stipken en souden doen afwijcken van 'tghene dat de H. Kercke is leerende. Waer't dat sy hier teghen altemet eenighe wankelbaerheyt in het ghepeys gheboelde/ oft dat sy haer selven toefde met te segghen: Aenghesien dat Godt my dat seght/ soo magh't oock wel waer wesen/ ghelijck 'tghene dat hy tot de Heylighen seyde. Ick en segghe niet dat sy 't geloobe/ maer dat den vjandt haer begint te tenteren met de eerste aenroeringhe: soo datmen claerlijck siet/ dat daer oy te blijven staen seer groot quaeet is: niet te min ick gheloobe dat oock met alsulcke eerste aenroeringhen selden sal ghequelt worden een siele / die hier in soo ghesterckt is / als de Heere maect den ghene aen dien hy dese dinghen gheeft / dat haer dunckt dat sy alle de duybels soude verpletten om der minste waerhejdt wil van 'tghene dat de heylighe kercke houdt. Ick segghe/ is 't dat sy in haer dese groote sterckheyt niet en geboelt/ ende dat haer de debotie oft visioen daer toe helpt/ dat sy die booz onseker houde / want al is het datmē de schade terstont niet en betwoedt/ nochtans de selve allenghskens soude moghen groot worden: want nae dat ick sie/ ende wete door experientie / soo verre gheloofmen dat het van Godt is/ als men siet dat het t'samen over een

comt met de heylighe Schrijftuere : ende by aldise het minste daer af soude wijcken / dunckt my dat het buyten comparatie vaster soude gaen te gheloo-
 looben dat het den vijandt is / dan ick nu gheloo-
 be dat het van Godt is / al gheloo- be ick dat noch
 soo vast: want als dan en is niet van noode / dat-
 men gae teekenen soecken oft wat gheest dat het
 is / ghemerckt dit tecken soo claer is om te ghe-
 looben dat het den vijandt is / dat al wilde my
 de gheheele werelt verskeren dat het Godt is /
 ick het niet gheloo- ben en soude. Dit is daer van:
 als het den vijandt is / soo schijnt het dat alle goet
 verborghen word / ende van de siele vliet / soo on-
 lustigh ende ongherust blijft sy / ende sonder eeni-
 ghe goede uytverkinghe : want al schijnt het
 dat hy goede begeerten vertoeckt / de selve en zijn
 niet sterck ; ende de dootmoedigh- heyt die hy achter
 laet / is valsch / ongherust ende sonder eenighe soe-
 righejdt. Nu dunckt dat de ghene die experien-
 tie heeft van den goeden gheest / dit verstaen sal.

Emmers den vijandt can veel listen ende lae-
 ghen legghen / ende daerom en is hierinne niet
 soo seker / oft noch sekerder is vreesen / ende altyt
 boozsichtigh te zijn / ende eenen meester te nemen
 die gheleert zy / ende hem niet te verstaen / ende
 alsoo en sal daer geen schade connen uyt comen /
 al is het dat ick schade ghenoegh gheleden hebbe
 door de al te groote vrees die eenighe personen
 hebben. In bysonder is my eens ghebeurt / dat
 veel personen vergadert waeren / dien ick ghe-
 lijck

lijck reden was / ende grootelijcks gheloofde (al en tracteerde ick maer met een / sprack ick doch oock met de andere als hy my dat belaste) onder malckanderen lanck ende breedt tracteerden om my te helpen / want sy my seer lief hadden / ende breeyden dat ick bedrogen soude worden. Ick hadde oock seer groote vreesse / ter wijlen ick was buyten het ghebedt : maer als ick daerin was / ende my den Heere eenighe gratie verleende / twierdt ick terstont verskeret. Ick gheloobe / dat sy vijf oft ses waeren / alle yeverighe dienaers Godts: ende mijnen Siecht-vader seyde my / dat sy al t'samen bastelijck meynden / dat het den vijandt was : dat ick soo dickwils niet en soude ter Communie gaen / ende dat ick my soude porren om noyt in eynigheyt te wesen. Ick was boven maten seer bevreesst / ghelijck ick gheseyt hebbe / waer toe oock hielp mijn hertpyn / soo dat ick dickwils by daghe niet en dorst in een camer alleen wesen. Ick siende dat soo vele waeren die dit seyden alsoo waerachtigh te zyn / ende sulcks nochtans niet connende ghelooven / creegh groote woeghinghe ende scrupel / als oft daer ghebreck van oodtmoedigheyt in hadde gheleghen gheweest / mits sy altemael onghelijck beter van leven waeren dan ick / ende daerenboven gheleert; waerom ick hen lieden dan niet ghelooven en soude. Ick dede al mijn beste om hen te ghelooven / ende oberpeysde mijn boos leven / ende dat sy dien volghende wel moesten de waerheyt segghen.

segghen. Met dese benauwtsheydt ghinck ick nae de Kercke / ende verrock my in een bidtplaetse / hebbende nu veel daeghen ghederft de Heylighe Communie / ende verlaeten de eensaemheyt daer allen mijnen troost in ghelegghen was / sonder pe-
 mant te hebben daer ick mede mocht tracteren / want sy altesamen teghen my waeren.

My docht dat eenighe met my geckten als ick daer afsprack / als oft het maer imaginatie ghe-
 weest en hadde: andere ginghen mijnen Biecht-
 vader waerschoutven dat hy hem van my waech-
 ten soude: andere seuden dat het claerlijck den
 duyvel was. Mijnen Biecht-vader alleen (hoe
 wel hy met d'andere spande / anders niet dan
 om my te proeben / gelijk ick nae der handt ver-
 staen hebbe) trooste my altydts / segghende dat
 al waer't saecke dat het den duyvel ware / soo
 verre ick Godt niet en vergramde / hy my niet
 met allen doen en conste; dat dit vergaen soude:
 dat ick Godt daer hertelijck om soude bidden /
 ende hy ende alle de ghene die by hem te biechten
 quamen / ende vele andere / ghelijck ick insghe-
 lijckis dede met allen mijn ghebedt / ende deden
 het selfde seer neerstelijck / alle de dienaeren
 Godts die ick kende / op dat den Heere my door
 eenen anderen wegh soude willen leyden: ende
 dit duerde ontrent twee jaeren / dat ick den Heere
 gheduerighlijck daer om badt.

Gheen troost en conde my helpen als ick peys-
 de dat het ghebeuren mochte dat den vijande
 met

met my soo dicktwils soude spreken. Want sedert dat ick gheen uren van eensaemheydt meer en nam om te bidden / soo dede my de Heere ten tijde van conuersacie my binnen my vertrecken / ende sonder dat ick't conde ontgaen / seyde hy my 'tghene dat hem beliefsde / ende al was het teghen mijnen danck / soo moest ick't hoorzen. Maer als ick alleen was / sonder yemandt te hebben die my soude by staen / soo en cost ick niet bidden / noch lesen / maer ghelijck yemandt die van soo groote tribulatie / ende van vreesse oft den byandt my soude bedrieghen / gheheelijck ongherust ende ghequelt wesende / sonder te weten wat ick met my selven doen soude : ende in dese benauchttheyt heb ick my altemet / jae dicktwils ghebonden / hoe wel noyt in sulcken excess / soo my dunckt. In dese ghesteltemisse bleef ick vier oft vijf uren / dat noch aertschen noch hemelschen troost booz my en was / dan den Heere liet my de vreesse van duyfsent perijckelen lijden. O mijnen Heere / wat eenen waerachtighen ende machtigen vrentdt zijt ghy ! al dat ghy wilt dat condy / ende ghy wilt altydts als men u wilt lief-hebben. Alle dinghen der werelt moetē u loben o Heer. Och oft yemant met luyder stemme ober de gheheele wereldt bercondighde hoe getrouw ghy zijt aen u vzienden ! Alle dinghen begeben ons / maer ghy o Heer van alles en begeeft ons noyt. Weynigh is het ghene dat ghy laet lijden den ghenen die u lief heeft. Och lieven Heere / hoe lieffelijck / hoe heuschelijck ende

ende soetelijck weet ghy utwe vzienden te trackte-
 ren! Och oft hem pemandt noyt becommert en
 hadde niet pemandt anders lief te hebben/ dan u
 alleen! Het schijnt/ o Heere / dat ghy met stren-
 gicheyt proeft den ghenen die u lief heeft/ op dat
 men op het uiterste des arbeys geboele het u-
 terste van uwe liefde. O mijnē Godt/ oft pemandt
 het verstandt/ gheleertheyt ende nieuwe woorden
 hadde/ om utwe wercken te pzijsen/ ghelijck mijn
 siele dat verstaet! Heere/ alles valt my af/ maer
 is't dat ghy my niet en verlaet/ ick en sal u niet af
 ballen. Dat alle de gelcerde tegē my opstaen/ dat
 my alle geschapen dingen verbolghen/ dat my de
 duivels tozmēterē/ maer en begeeft ghy my niet
 o Heere/ want ick weet wat winninghe ghy ver-
 leent den ghene die in u alleen vertrouwt. Wesen-
 de dan ghestelt in dese groote benauwticheyt/ (tot
 alsdoen en hadde ick noch gheen visioen begonst
 te hebben:) waeren dese woorden alleen crach-
 tigh ghenoech om my die af te nemen / ende my
 teemael te bezedigen: Dochter, en hebt gheen
 vreesse, vvant ick ben't: ick en sal u niet verlaten,
 en vrees niet.

My docht/ dat/ nae dat ick ghestelt was / veel
 uren tijds souden van noode ghetweest hebben/
 om my wijs te maecten dat ick soude te vreden
 zyn/ ende dat niemant daer machtigh ghenoech
 toe en soude ghetweest hebben: ende siet hier met
 alleen dese woorden werde ick gerust / versterckt/
 wel ghemoet / verskert / gestilt / ende soo verlicht/

dat ick mijn siel op renen ooghenblick in een stri-
 dere verkeert sagh/ ende my dunckt / dat ick te-
 ghen de gheheele werelt soude ghesustineert heb-
 ben dat het Godt was. Och hoe goet is Godt!
 Och hoe goeden ende machtighen Heer is hy! Hy
 en gheeft niet alleenlijck vaedt / maer oock reme-
 die; sijn woorden zijn wercken. Och Heere Godt/
 hoe versterckt den mensch het gheloof / ende hoe
 vermeerdert haer de liefde! Het is boozwaer al-
 soo / dat ick dickwils indachtigh wierdt / hoe dat
 de Heere de windē beval stil te staen / doen het on-
 tweder op zee was: ende oversulcks septe ick:
 Wien is dese, dien alle mijne crachten soo ghe-
 hoorsaem zijn, ende op eenen ooghenblick ver-
 licht in soo groote duysternisse, ende vermorvve
 een herte, vvelck eenen steen scheen te vvesen,
 verleent vwater van soete tranen, daer t'scheen
 dat de dorheyt noch langhen tijt soude dueren?
 Wie verleent dese begheerten? vwie verleent
 desen moet? vvat heeft my doen dencken dat
 ick vreesse? vvat is dit? Ick beghere desen Heere
 te dienen, ick en soecke anders niet dan hem te
 believen: ick en beghere noch ghenoeghen,
 noch ruste, noch ander goet, dan sijnen vvil te
 doen. want hieraf was ick wel seker / nae mijn
 duncken / om dat te moghen affirmeren: Is het
 faecke dan, dat desen Heere machtigh is, alsoo
 ick sie ende vvete dat hy is, ende dat de duyvels
 sijn slaven zijn, vvaeraen niet te tvvijffelen en
 is, vvant het Gheloof sulcks houdt: vvesende
 ick

ick een dienaerſſe van deſen Heere ende Coninck, vvat quaet cönnen ſy my gedoen? vvaerom en ſalick gheen ſterckheyt hebben om te ghen de gantsche helle te vechten? Ick naich een Crups inde handt / ende het ſcheen boozwaer dat Godt my eenen moet gaf / want op cozten tijdt ſagh ick my alſoo verandert / dat ick niet en ſoude ghebreest hebben mit hen te woꝛſtelen : want my docht / dat ick hun niet dat Crups altemael lichtelijck ſoude verwonnien hebben ; ende alſoo ſeyde ick : Comt nu altemael, ick vvil ſien, vvat ghy my, die een dienaerſſe des Heeren ben, ſult cönnen doen?

Boozwaer my docht dat ſy van my bebreest waeren / om dat ick geruſt was / en ſo onbebreest van hen allen / dat my afghenomen wdierdt alle de breefe die ick te woꝛen gewoon was te hebben. Want al was het / dat ickſe altemet ſagh / gheelijck ick hier nae ſegghen ſal / nochtans en breefde ickſe niet / ſae my docht meer dat ſy my bebreeden. My bleef by een heerſchappje ober hen dooz de weldaet des Heeren / dat ick nu nae hen niet meer en braghe dan oft vblieghen waeren. Sy duncken my ſoo blaode te zyn / dat ſy alle hunne tracht vertiefen / ſoo ſaen als ſy ſien dat men hun veracht. Deſe vijanden en cönnen niemant niet verdaet bebrechten / dan die ſy ſien dat hem obergheeft / oft wannet Godt toelaet dat ſy ſijne dienaers tenteren ende tozmenteren / tot hunlieder nederder proffijt. Godt gabe / dat wy bebreeden

dient wy behooren te vreesen / ende dat wy ver-
 stonden / dat ons meer schade can comen van een
 daghelijckesche sonde / dan van de gheheel helle sef-
 fens / ghemerckt het alsoo is. Hoe verbaest holt-
 den ons dese vijanden / om dat wy ons selven
 willen verbaest maecten door onse begheerlijck-
 heden van eere / rijckdom ende wellustighēdt:
 want sulieden dan t'samen met ons (door dient
 wy ons selven contrarie zijn / beminnde ende
 begheerende t'ghene dat wy behooren te versmae-
 den) sulken ons groote schade aendoen / overmits
 wy maecten dat sy met ons eyghen wapenen te-
 ghen ons bechten / stellende die in hunne handen /
 daer wy ons mede souden behooren te bescher-
 men / welck een groot jammer is : maer is het
 dat wy't al versmaede om Godts wil / het cruyts
 omhelsen / ende arbeiden om hem inder waer-
 heydt te dienen / soo bliedt den vijandt van dese
 waerheden als van een peste. Hy is eenen vziendt
 van logenen / ende de logentale selve. Hy en sal
 gheen verbont maecten met den ghenen / die in
 de waerheyt wandelt. Als hy het verstandt van
 eenen mensch verduystert siet / soo arbeidt hy
 neerstelijck om hem voorts de ooghen upt te ste-
 lken. Want dat hy yemant nu soo verblindt siet /
 dat hy sijn ruste stelt op ijdele dingen / jae soo ijde-
 le / dat de dinghen van dese werelt schijnen kin-
 derspel te wesē / soo siet hy terstont dat afsulcke
 persoon maer een kindt en is / ghemerckt hy nae
 de maniere van een kindt leeft / ende alsoo woedt
 hy

hy verftout om tegen hem te woestelen eene ende meer reysen.

Godt ghebe dat ick gheen van die en zy / maer dat hy my wil gratie verleenen / om booz ghemack oft ruste te houden 't ghene dat ruste is; booz eere / 't ghene dat eere is; ende booz wellust / 't ghene dat wellust is / ende niet contrarie : ende ick sal allen den dupbelen de vijghe gheben / want sy sullen my vreesen. Ick en verstaer dese soozte van vreesen niet / dupbel / dupbel / daer wy segghen moghen / Godt / Godt / ende hem alsoo doen beben. Jaer het; want wy weten doch wel / dat hy hem niet roeren en can / als den Heere sulcks niet toe en laet. Wat wilt dit zijn? 't Is sonder twijffel / dat ick nu meer vreesen de gene die de dupbel soo seer vreesen / dan ick hem selve vreesen: want hy en can my niet doer / maer die andere / bijzonderlijck als 't Biecht-vaders zijn / maecten eenen mensch seer ongherust: ende ick hebbe somnighe jaeren lanck soo groote swaerigheden gheleden / dat ick my nu verwondere hoe ick 't hebbe connen verdragen. Ghebenedijdt zy de Heere / die my soo oprechtelijck gheholpen heeft. Amen.

HET XXVI. CAPITTEL.

Sy vervolght de selve materie: verclaert ende verhaelt dinghen die haer overcomen zijn, de vvelcke haer de yreese deden verliesen, ende gheloooven, dat het den goeden gheest vvas die haer aensprack.

Ick houde booz een ban de groote welbaden die den Heere my ghedaen heeft / dese cloeckhedyt die hy my ghegheben heeft teghen de dubbels: want anderffins is het een seer groot intolbenient oft hinder dat een siel bloode is / ende yet anders yreese dan Godt te bergrammen: wat ghemerckt wy eenen alinoghenden Coninck hebben / ende zenen soo grooten Heere die't al vermagh / ende alle menschen in syn subjectie heeft / soo en hebben wy niet te yreesen / is't dat wy vooz hem / soo ick gheseydt hebbe / oprechtelijck ende met supbere consciencie wandelen. Hier toe / soo ick gheseydt hebbe / wilde ick wel alle yreese hebben / om niet te bergrammen in't minste den ghene die ons in enen ooghenblick can te niet te doen: want hebben wy Godt te yreden ghestelt / soo en is daer niemant die teghen ons zy / oft hy sal hem moeten t'onder gheben. Men sal moghen segghen / dat het alsoo is: maer wat siele sal't toesen / die soo gherechtelijck sal leben / dat sy Godt in alles behage / ende daerom niet en behooze te yreesen / De mijne niet boozseker / die seer ellendigh is / ende onnut / ende vol duysenden miserien:

miserien : maer Godt en handelt niet ghelijck de menschen / want hy kent onse cranckheden : dan dooz groote teeckenen gheboelt een siele in haer selven / oft sy hem inder waerheyt bemint : want inde ghene die tot desen staet gheraecken / gaet de liefde ghebepnst oft bedeckt voort / ghelijck in't beghinsel / maer met sulcken groot ghetwelt ende begheerte van Godt te sien / ghelijck ick noch segghen sal / oft te bozen alreede ghesept is : het valt al hardt ende swaer / het quelt al dat sonder Godt oft om Godt niet en is : daer en is gheen ruste die den mensche niet ongherust en maect / dooz dien hy hem absent siet van sijn waerachtighe ruste / ende alsoo is het een seer claere saecke / dat sy / soo ick segghe / niet bedectelijck te werck en gaet,

My is op andere reysen ghebeurt / dat ick my bandt in groote tribulatiën ende murmuratiën om sekere affayzen / soo ick noch verhaelen sal / van by-nae de gheheele Stadt daer ick ben / ende oock van mijne Orden : ende ick seer ghequelt zijnde / mits vele redenen die ick hadde om ongerust te wesen / is gebeurt / dat den Heere my sepde : Waer voor vreeft ghy? en vveet ghy niet dat ick alnachtigh ben? ick sal volbrengen't ghene ick u beloofte hebbe. ende alsoo is het naederhandt wel volbrocht. Ende terstont ghebaelde ick in my alsulcken sterckte / dat my dochte dat ick / om den Heere te dienen / my van nieuws andere dinghen soude ondertwonden hebben / al soude het my meer arbeuts gherost ende my weder-

om tot het lijden ghebrocht hebben. Dit is soo menighwerben te doen / dat ick't niet en soude connen verhalen; hy berispde my oock dickwils / ende doet het noch als ick in eenighe onbolmaectheden valle / dat de selve berispinghen ghenoeghsaem zijn om een siele te vernielen : ten minsten maecten sy dat sy haer betert / want soo ick gheseyt hebbe / sijne Majesteit gheeft den raedt ende de remedie. Somtijlen bzencht hy my te bozen mijn boozledene sonden / specialijck als hy my wilt eenighe sonderlinghe gratie doen / soo dat het schijnt / dat de siele haer in't waerachtigh oordeel siet / want de waerheyt wordt haer booz ooghien ghestelt met een soo claere kennisse / dat sy haer selven niet en weet waer steken. Somtijts heeft hy my eenighe perjkelen boozseyt / die my ende andere persoonen te gheschieden stonden / ende dat d'v oft vier jaere van te bozen / ende zijn altemael volbrocht ghetweest / waer af icker moghelijck sommighe verhaelen sal : inder voeghen dat soo beledinghen zijn waermen can verstaen dat het Godt is / datmen 't selve nae mijn duncken niet en can laeten te weten.

Het alderskerste is / (ende 't selve doe ick oock / ende sonder dat en soude ick gheen ruste hebben / noch 'ten is oock niet goedt / dat wy vrouwe-
 37
 persoonen die hadden / overmits wy niet gheleert en zijn : ende hierin en can gheen schade maer groot profijt ghelegghen zijn / soo my den Heere dickwils gheseyt heeft :) dat ick niet en soude la-

ten alle mijn siele / en gratien die hy my is doende / aen den Biecht-vader te kennen te gheben / ende dat hy moeste geleert zijn / ende dat ick hem soude gheloozsaem wesen. Dit is dickmaels te doen. Ick hadde eenen Biecht-vader die my seer mortificeerde / ende altemet quelde hy my / ende dede my groot leedt aen / want hy en liet my niet met bidden : ende hy was / soo my dunckt / den ghene die my meest gheholpen heeft : ende niet teghenstaende dat ick hem groote liefde droegh / was ick altemet ghetenteert om hem te verlaten / want my docht / dat de quellinghen die hy my aen dede / my het ghebedt waeren belettende. t'Elcken als ick van desen sinne was / berstont ick terstont dat ick't niet en soude doen / ende dit met een alsulcke berispinghe / die my meer versloegh dan 't ghene den Biecht-vader my seyde. Altemet viel my suer / dat ick van d'een sijde ghebræeght / ende van d'ander sijde berispt werdt / ende ick hadde't al van doen / nae dat mijnen wille luttel ghebooght was. Hy seyde my eens / dat ick niet gheloozsaem en was / tertijslen ick niet bereet en was te lijden / maer dat ick mijn oogen soude slaen op 't ghene dat hy hadde geleden / ende dat my alles licht soude vallen.

Eenen Biecht-vader die in't beginsel my gebiecht hadde / raedde my eens / dat naerdemael het nu ondersocht ende gheprobeert was / dat het eenen goeden gheest was / ick soude stilswijghen / ende daer niemandt af vermanen / want dat het

beter was dese dingen te swijghen. Dit en stonde
 my niet qualijck aen : want het viel my soo
 noepelijck alsoo dickmaels als ick den Biecht-
 vader daer af sprack / en ick was soo beschaemt /
 dat ick daer dickwils meerder swaerighepdt in
 gheboelde dan in grobe sonden te biechten ; bij-
 sonderlijck als het uytnemende gaben waeren /
 soo docht my datmen my niet en soude gelooven /
 ende dat sy met my gheekten. Dit gaf my soo seer
 aen / dat my docht dat het een cleynachtighe
 was der wonderbaden Godts / ende hieromme
 hadde ick wel willen swijghen. Alsdoen ver-
 stondt ick / dat dien Biecht-vader my seer qua-
 lijck gheraden hadde / ende dat ick gheensins en
 behoorde yet te ver-swijghen booz den ghene daer
 ick my aen biechte / want daer groote gherust-
 heyt in gheleghen was / ende anders doende had-
 de ick my selven altemet moghen bedrieghen.

Soo dickwils als de Heere my yet gheboden
 hadde in't ghebedt / ende dat den Biecht-vader
 my yet anders bebal / soo seude my den Heere we-
 derom / dat ick den Biecht-vader soude ghehoor-
 saem zijn : daer nae gaf sijne Majesteit hem in /
 dat hy my 't selve oock soude belasten. Soo wan-
 neer vele boecken in Spaensche taele wegh ghe-
 baen wierden om datmen die niet en soude lesen /
 ginck my dat seer ter herten : want ick groot
 vermaeck nam in't lesen van eenighe der selver /
 welck my benomen wierdt / dooz dien datmen
 die booztaen alleen in't Latijn toeliet : doen seude
 my

my de Heere : Weest te vreden , ick sal u' eenen levenden Boeck gheven. Ick en conste niet verstaen waerom my dit gheseyt was / want ick en hadde noch gheen visioenen gehad / maer luttel daghen daer nae verstandt ick 't seer wel. Want ick hebbe soo veel ghehad te peysen ende te mediteren van 't ghene dat ick vooz ooghen sagh / ende de Heere heeft tot my waerts soo grooten liefde ghehad / om my in menigherley manieren te onderwijsen / dat ick niet vele / oft schier gheene boecken van doen ghehadt en hebbe. Sijne Majesteit is den waerachtighen boecks ghetweest / daer in ick de waerheden ghesien hebbe : ghebenedijt zy alsulcken boeck / die 't ghene datmen lesen ende doen moet / alsoo in de memorie pzingt / datmen 't gheensins vergheten en can.

Wie is die den Heere bedeckt siet met wonden / ende ghequelt met verbolginghen / sonder de selve te onthelsen / te beminnen / ende te begheren ?
 Wie is / die yet seet van de glorie die hy verleent den ghenen die hem dienē / oft hy en verstaet oock alles niet te wesen datmen poen oft lijden can / ghemerckt men alsulckē loon is verwachtede?
 Wie isser de welcke aensende de tozimenten die de verdoemde lijden / hem niet en laet voozstaen / dat alle onse tozimenten / daer by geleden / ghenoege lijckheden zijn / en en bekennen hoe vele sy Godt schuldigh zijn vooz dat hy hen soo menighwerf van die plaetse verlost heeft ? Maer want hier nae met de gratie Godts noch van eenighe dinghen
 desen

desen aengaende gheseght sal worden / sal ick boortgaen in't verhaelen van mijn leven : Godt ghebe / dat ick my wel magh verclaert hebbe in't ghene dat ick gheseyt hebbe : ick gheloobe wel / dat de ghene die experientie heeft / 't selve verstaen ende sien sal / dat ick erghens in de waerheyt hebbe weten te segghen : maer de ghene / die de selve experientie niet en heeft / en verwondere ick my niet dat allen 't selve hem dunckt rasernije te wesen. 't Is ghenoech dat ick 't selve segghe / op dat hy onbeschuldighyt wesen magh / noch ick en sal hem niet beschuldighen / die't alsoo segghen sal: Godt ghebe / dat ick niet en moet dolen in sijnen Goddelijcken wille te volbrenghen. Amen.

HET XXVII. CAPITTEL.

Waerinne sy noch een ander maniere verhaelt, door de vvelcke de Heere de siele leert, ende sonder haer aen te spreken haer sijnen vville op een vvonderlijcke vvijse verclaert. Sy verhaelt insghelijcks van een visioen ende groote gratie niet imaginere, die haer den Heere ghedaen heeft. Dit Capittel is vveerdte ghe-nooteert te zijn,

O dan wederom te comen tot het verhaelen mijns levens / ick was bevanghen met dese benauchtgheden ende quellingsghen / ende soo ick gheseyt hebbe / gheschieden vele ghebeden dat doch de Heere my door eenen anderen wegh soude leyden / die sekerder mocht wesen / naerdemael
mens

men my seude / dat desen soo sorgghelijck was.
 't Is waer / al was het dat ick om 't selve Godt
 badt / ende hoe seet dat ick wenschde te begheeren
 eenen anderen wegh in te gaen; nochtans mit
 ick mijn siele soo gheboozdert oft ghebetert sagh /
 ('ten waere ghetweest sommighe reysen / als ick
 seer vermoedt was van de dincghen diemen my
 seude / ende van de vzeese die men my aenjaeghde)
 en was in mijn macht niet 't selve te begheeren /
 hoewel ick daer ghestadelijck om badt. Ick bon-
 de my heel verandert / ick en cost anders niet
 doen / dan ick stelde my in de handen Godts / dat
 hy / wetende wat my beste was / in my volbzin-
 gen soude 't ghene absolutelijck sijnen wille was.
 Ick sagh dat ick door desen wegh ten hemel-
 waerts ginck / ende te bozen ghegaen was nae de
 helle / ende dat ick dit behoorde te begheeren / ende
 niet meppen dat het den dupbel was. Ick en cost
 my selven niet porren / al dede ick dat ick conste /
 om dat te begheeren / oft te ghelooben dat het den
 bijandt was / maer 'ten was in mijn macht
 niet. Het ghene dat ick dede / was het eenigh
 goedt werck / dzoegh ick Godt op tot dien eynde:
 ick verkoos sekere Heylighen booz deboten / op
 dat sy my souden verlossen vanden bijandt. Ick
 dede bedebaerden van neghen daghen / ick beval
 my aen Sinte Hilarton ende aen den Enghel
 Sinte Michiel / tot wien ick daerom nientwe de-
 botie aen nam / ende ick badt seer vterighlijck toe-
 beel andere Heylighen / dat de Heere de waerheyt
 soude

soude willen toonen : ick segghe / dat sy 't vantsijne Goddelijcke Manifestept souden willen vercrighen : naedemael ick twee jaeren langhe alsoo hadde ghebeden ende andere persoonen desgelijcks om 't ghyne voorschreven is / ten eynde my de Heere door eenen anderen wegh soude willen leyden / oft de waerheit openbaeren. Ende want de aensprekingen die den Heere my dede / ghelijck ick gheseut hebbe / seer doorgaens waeren / soo is my ten lesten dit ghebeurt.

Wesende op eenen feestdach vanden glozhoesen Sinte Peeter ghestelt in 't ghebedt / ick sagh neffens my / oft ont beter te seggen gheboelde ick / want met de doghen des lichaems oft der siele en sagh ick niet / maer my docht dat neffens my stondt onsen Salighmaecker / ende ick sagh dat hy 't was die my aenspreck / nae dat my dunckt. Ick / als die gheenffins en wiste dat desghelijcke visioen cost wesen / wierdt in 't beghinsel seer bezest / ende en dede anders niet dan weenen : doch soo saen als hy my maer een woort en seyde om my te verskeren / soo wierdt ick / als icks pleegh te zyn / gherust / verheuyt / ende sonder eenighe breefe. My docht dat onsen Salighmaecker altydts neffens mijn sijde ginck / ende want het gheen imaginair visioen en was / soo en sagh ick niet in wat ghedaente. Maer ick merckde seer claerlijck dat hy altydts aen mijn rechte sijde was / ende dat hy ghetuyge was van allen 't gheme dat ick dede : ende alsoo langh als ick my aendachtigh

baechtigh hiel / oft dat ick niet seer verstroyt en
was / soo en cost ick niet laten te weten dat hy by
my was.

Verstondt ginck ick / wel beladen zijnde / nae
mijnen Biecht-vader / om hem dat te segghen.
Hy vzaeghde my in wat gedaente ick hem sagh.
Ick seyde hem / dat ick hem niet en sagh. Hy
vzaeghde / hoe ick dan twist dat het onsen Saligh-
maecker was. Ick seyde hem / dat ick niet en twist
hoe / maer dat ick niet en cost laeten te verstaen
dat hy neffens my was / ende dat ick dat claer-
lijck sagh ende gheboelde: want dat de innigheyt
der stele veel meerder was in't ghebedt van stilte/
ende seer geduerigh / ende de tvercktinghen waren
wel andere dan die ick plagh te hebben / soo dat
het een seer claere saecke was. Ick en dede an-
ders niet dan ghelijckenissen by vzenen / om my
te verclaeren: maer tot die soorte van visioenen
en dunckt my niet dat eenighe bequaem is: want
aenghesien dat het een is van de alderhooghste
visioenen / soo my naederhandt gheseyt heeft een
heyligh man / ende van hooghen gheest / ghe-
naemt Broeder Peeter van Alcantara / daer ick
hiernaemaels breeder af spreken sal / ende daer-
enboven andere seer gheleerde mannen; ende dat
het een soorte is daer den vijandt hem minst can
onder ghemengelen: soo en zijn daer oock gheent
woorden hoor ons die kintel weten / om die wylt
te legghen; maer de gheleerde sullen dat beter
weten te doen. Want is het dat ick segghe / dat
ick

ick hem niet en sie / noch niet de ooghen des lichaems noch der siele / overmits het gheen imaginair visioen en is / hoe comt dan dat ick weet ende niet meerdere clarighepdt versikere dat hy by my is / dan oft ick hem sage. Want het schijnt dat het is ghelijck eenen persoon die in't doncker is / ende daerom een andere persoon niet en siet die by hem is / oft om dat sy blikt is. Dit en gaet niet wel : het heeft wel eenighe ghelijckenisse / maer seer cleyne : want niet de sinnen gheboektmen eenen persoon / oft men hoort hem spreken / oft berouwen / oft men raectt hem : maer hier en is sulcks niet / noch niet siet gheen duysternisse / dan dat hy hem vertoont aen de siele dooz een kennisse / die claerder is dan de Sonne. Ick en segghe niet dat men Sonne oft claerheyt siet / dan een licht / d'welck / sonder licht te sien / het verstandt verlicht / op dat de siele een so groot goet gheniete : het vzenicht niet hem menigh ander groot goet.

En is niet ghelijck een teghentwoozdigheyt van Godt / diemen diektwils gheboelt / specialijcks de ghene die ghebedt van bereeninghe ende stilte houden : dat het schijnt / als wy willen beginnen te bidden / dat wy vinden daer wy tegen mogen spreken / ende het schijnt dat wy verstaen dat hy ons hoort / mits de wercklinghen ende gheestelijcke gheboelinghen oft affectien / die wy gheboelen van groote liefde / gheloobe / ende andere resolutien des gheests / met geestelijcke vermozwinghe

des herten: Het ander is een groote gabe des
 Heeren/ onde moet in grooter tweerde ghehouden
 worden van den ghene diese ontfanghen heeft:
 want het is een seer verheben ghebedt/ maer 'ten
 is gheen visioen/ soo dat men soude verstaen dat
 Godt daer is/ dooz de werckingshen die hy/ soo
 ick segghe/ in de siele werckt; want dooz alsul-
 ke middel wilt hem sijne Majesteit te kennen
 gheben; hier sietmen claerlijck dat Jesus Chri-
 stus de sone der Maghet teghentwoozdigh is. In
 d'ander maniere van ghebedt vertoonen haer
 alleenlijck eenighe influentien der Godtheit:
 hier sietmen dat daer en boven ons noch verghes-
 selschapt de alderheylighste Menscheyt/ ende dat
 sy ons woek begheert gratie te doen. Dusdan
 braeghde my den Diecht-vader: En wie heeft u
 gheseyt dat het Jesus Christus is? Hy heeft het
 my dickmaels gheseydt/ antwoozde ick: maer
 eer hy't my seyde/werdt in mijn verstandt ghe-
 druckt dat hy't was: jae te voorsz seyde hy my dat/
 ende icken sagh hem niet. Ghelijckertwijs oft ee-
 nen persoon/ die ick noyt ghesien / maer wel van
 hem hadde hoorzen spreken / my quaeme spreken/
 ende dat ick blindt waere / oft in groote duyster-
 nisse/ ende dat hy my seyde wie hy was / ick sou-
 de't ghe looben / maer ick en soude soo bescheede-
 lijck niet connen segghen: dat het dien persoon
 waer/ ghelijck als ick hem ghesien hadde: maer
 hier wel/ want sonder te sien/ woort daer een soo
 claere kennisse in't verstandt ghepint/ dat het
 schijnt/

schijnt / datmen daer gheen sijn aen en can twijffelen : want de Heere wilt dat de selve soo vast in de siele ghebzuckt worde / datmen daer niet meer aen twijffelen en can dan oft men't saghe/jae veel min : want in't ghene datmen siet / twijffelt men altemet oft het ons alleenlijck ghedocht heeft; maer hier / al is het dat subitelijck sulck een achterdencken invalt / soo blijft nochtans ter ander sijde soo een groote sekerhepdt in de siele / dat de twijffelinghe gheen cracht en heeft : alsoo is het oock in een ander maniere / dooz de welcke Godt de siele leert / ende spreeckt haer aen sonder spreken / inder manieren ghelijck gheseyt is. Het is een soo hemelsche taek / datmen die hier qualijck can uytlegghen / al ghebzuckte men noch soo veel woorden / ten waere dat den Heere die dooz experientie leere. Godt print in het barmherticheit der sielen't ghene dat hy wilt dat sy verstaen / ende daer verdoont hy't sonder beelde / oft ghedaente van woorden / dan op dese wijze van visioen die ick gheseyt hebbe. Ende datmen wel notere dese manier dat Godt een siele doet verstaen't ghene dat hy wilt / ende groote waerheden / ende misterien oft verholentheden : want dickvoils / als de Heere my eenigh visioen verclaert dat sijne Majesteit my wilt vertoonen / soo verstaet ick dat alsoo : ende om dese redenen dunckt my dat het is daer den vijandt hem min mede can moepens maer zyn die niet goet / soo moet ick my selve wel bedriegē. Dese soozte van visioen ende aenspraec-

ke is sooseer geestelijck / dat nae mijn duncken de minste roeringe niet en is in de crachten oft in de sinnen / waer door den vjandt pet soude konnen vatten. Dit geschiet altemet / en en duert niet lange: want somtijden dunckt my wel dat de crachten niet opgehouden / noch de sinnen niet benomē en sijn / maer sijn teemael in haer selven / het welck niet en geschiet in alle contemplatiē / maer seer selden; doch als sy sulcks sijn / dan segge ick dat inlieden niet en wercken / noch en doen / het schijnt dat het aldes heeren werck is. Het is gelijk als wanneer de spijsse nu in de maghe is / sonder die ghegeten te hebben / noch dat wy weten hoe sy daer in gheraecht is / men nochtans wel niet wt dat sy daer is / al en weet men niet waer spijsse het is / noch wie haer daerin ghedaen heeft / het in / maer hoe het daerin comt en weet ick niet / om dat het niet ghesien en is / noch ghemerckt en is / noch men hem opt betweecht heeft om dat te begheren / noch ick opt gheweten hebbe hoe dat het wesen can.

In de aenspraecke daer ick te bozen af ghesproken hebbe / maect Godt dat het verstandt oock teghelijc sinnen danck hoorē / ghene dat gheseydt wordt; want het schijnt dat de siele daer andere ooren heeft daer sy mede hoort / ende dat men haer doet luyfden ende niet toe en laet dat sy verstopet worde: ghelijck oft men pemandt die wel hoort / niet toe en liet dat hy sijn ooren soude stoppen / ende dat men hem niet luyder stemme toe

spzaecte/ al en wilde hy niet/soo soude hy moeten
 hoozen/ ende hy doet daer emmers yet toe / ghe-
 merckct hy toehoort om te verstaen 't ghene dat-
 men hem seyt. Maer hier en is niet met allen
 sulcks/ want oock het minste dat hy te voer dede/
 te weten het luysteren nae 't ghene datmen hem
 sepde/ mozt hem hier ontnomen : hy bindt het al
 ghecockt ende inghenomen / ende en resteert niet
 dan dat hy 't gheniete : ghelijck ofter yemandt
 sonder leeren / ende sonder ghearbeydt te hebben
 om te connen lesen/ oft sonder ghestudeert te heb-
 ben/ hem bondt met alle conste ende wetenschap-
 pen/sonder te weten hoe oft van waer / oermits
 hy daertoonoyt yet ghearbeyt en heeft / oock om
 den A B C te leeren. My dunckt/ dat dese leste
 ghelijckenisse yet verclaert van dese hemelsche
 gabe / want de siele bebindt haer op eenen oogen-
 blick tijds begaeft met wetentheydt / ende ver-
 staet soo claerlijck het mysterie van de alderhey-
 lighste Drijvuldigheyt / ende andere seer hooghe
 saecten / dat gheenen soo vermaerden Theolo-
 gant en is / oft sy soude tegen hem derren verant-
 woorden de waerheyt van dese grootheden. Sy
 blijft soo verwondert/ dat eene van dese gaben ge-
 noegh is om een siele gheheelijck te verande-
 ren/ende om te maecten dat sy anders niet en be-
 minne dan den ghenen/ die haer sonder eenighen
 haeren aerbeydt bequaem ghemaect heeft om
 soo grooten goedt te ontfanghen / ende haer bee-
 lachtigh maect van sijn secreten/ende met haer
 tracteert

tracteert met alsulcke vrendtschap ende liefde/
 dat het niet om schrijven en is: want hy gheeft
 sijn mighe gaven / die groot achterdencken mede
 brenghen / om dat sy soo wonderlijck zijn / ende
 ghedaen woorden aen eene diese soo luttel verdient
 heeft / soo dat / 'ten waere met een seer crachtigh
 ende lebende gheloobe / men 't niet en soude ghe-
 looben. Ende daerom peyse ick seer lustel te spre-
 ken van de ghene die de Heere my ghedaen heeft /
 terwilen men my niet anders en belast / 'ten sy
 sommighe visioenen die erghens toe mogen pro-
 fytigh wesen / oft op dat de ghene / diense de Hee-
 re verleent sal hebben / hem niet en verwondere
 oft verschricke / ende laete vooztaen / dat het on-
 moghelijck is / ghelijck ick dede; oft om hem te
 kennen te gheten / dooz wat maniere ende wegh
 den Heere my ghelepd heeft / welck is 't ghene
 dat men my doet schrijven.

Om dan wederom te comen tot dese maniere
 van verstaen / 't ghene my daer van dunckt / is /
 dat de Heere in alle manieren begheert / dat dese
 siele eenighe kennisse hebben soude van 't ghene
 dat inden Hemel omgaet: ende my dunckt / dat
 ghelijckertwijs sy daer malcander's verstaen son-
 der spreken (d'welck waerachtigh is / al is het
 dat ick 't niet ghetveten en hadde / tot dat den Hee-
 re beliest heeft my dat te toonen in een opgheto-
 ghentheyt / daer ick dat ghesten hebbe) alsoo het
 hier oock is / dat Godt ende de siele malcanderen
 verstaen alleenlijck daer dooz / dat sijne Majesteit

twilt dat sy 't verstaen / sonder te gebzuycken eenige andere practijcke om te kennen te gheben de liefde die dese twee vrienden tot malcanderen draeghen. Ghelijckerwijs als hier / als twee personen malcanderen seer lief hebben / ende dat sy van goeden verstaende zijn / het schijnt dat sy doock sonder eenigh tecken te gheben d'een den anderen verstaen / dooz alleenenelijck malcanderen bestende; van ghelijcken moet dit wesen: want sonder dat wy sien oft verstaen in wat maniere / soo aensien die twee ghelieven recht op malcanderheit; ghelijck den Brudgom tot de Bruidt seght in de Canticquen: ende nae dat my ghedenckt / soo heb ick ghehoort dat het hier af verstaen wort.

Ⓞ wonderlijcke goedertierenheyt Godts / die u soo laet aensien van ooghen die hun ghesicht soo qualijck ghebzuyckt hebben / als gedaen hebben de oogen van mijn siele? dat sy hun emmers nae dit ghesicht ghelieven / o' Heer / het selve niet meer te slaen op verfmadelijcke dingen / ende dat hen niet en behaeghe buyten u. Ⓞ ondancckaerheyt der menschen: hoe langhe sal sy noch duren? Ick weet doch dooz experientie / dat waer is 't ghene dat ick segghe / rade dat het ghene dat geseyt can worden / het minste is van 't ghene dat ghy Heere een siele verleent / die ghy tot desen staet zyt brenghende. Ⓞ sielen / die u hebt begonst te oeffenen in 't ghebedt / ende die een waerachtigh gheloove hebt / wat goetd' raedy soecken / oock in dit

dit leven / (ick laete staen 't ghene dat men wint
 booz eeuwelijck) dat zy ghelijck het minste van
 dese ? Men siet doch dat het sekerlijck alsoo is / dat
 Godt hem alsoo gheeft aen de ghene / die 't al om
 hem verlaeten. Hy en is gheen aensieder der
 persoonen / hy bemint een yeghelijck : niemant
 en heeft excuse / hoe snoode dat hy zy / want hy al-
 soo met my handelt / my tot sulcken staet bren-
 ghende. Menmercke doch / dat het ghene dat ick
 segghe / niet soo veel en is als een tittelken van 't
 ghene dat te segghen is : alleenlijck heb ick ghe-
 seft 't ghene dat van noode is / om uyt te legghen
 dese soorte van visioen / ende gratie die den Heere
 een siele verleent. Maer ick en can niet uyt spre-
 ken 't ghene dat men geboelt / als den Heere haer
 sijn secreten ende grootheden te kennen gheeft:
 het is een bzeught die soo grootelijcks te boven
 gaet alle het ghene dat men in de werelt berden-
 ken can / dat sy wel te recht doet verfoepen de ge-
 noeghten van dit leven / de welcke al t'samē maer
 buypligheyt en zijn. Ende al waer't dat die eeu-
 welijck te ghenieten waeren / soo is het doch een
 walginghe de selve hierby eenighsins te verghe-
 lijcken. Ende wat verleent ons den Heere van
 dese wereltse gheuoeghten ? Maer een druppel
 waters van die groote diepe riviēre die ons be-
 repdt is.

Het is een schande / ende sekerlijck ick schaeme
 my mijns selven : en waer't dat beschaktheyt in
 den Heimel conste toesen / ick soude daer met rechte

de alderbeschaemste van allen twesen. Waerom
sullen wy soo grooten goet/sulcken bzeught ende
eentwighje glorie begeren al ten coste banden goe-
den Jesus? En souden wy emmers niet twenen
met de Dochters van Jerusalem/ghemerckt wy
hem het cruys niet en helpen dzaghen met den
Cyrianeaen? Hoe? sullen wy met bzolijckheden
ende recreatien comen te ghenieten't ghene dat
hy ons met den prijs van soo dierbaer Bloedt
ghetwonnen heeft? Het is onmoghelijck. Ende
meynen wy met de ijdel glorie des werelts te ber-
ghelden sulcken versmaedtheyt / als hy gheleden
heeft / op dat wy inder eentwighjeit souden regne-
neren? Het is verre van daer: verdooft/verdooft
loopen wy / wy en sullen daer noyt gheraecken.
Dine Gerw. magh dese waerheden met luyder
stemme vercondighen / ghemerckt dat Godt my
die bzijheyt benomen heeft: teghen my selbē sou-
de ick die met luyder kelen wel twillen roepen;
maer ick hooze my soo qualijck / ende ick hebbe
Godt verstaen ghelijckmen upt dit gheschryft sal
merckē / dat ick seer beschaemt ben hieraf te spre-
ken / dus sal ick swijghen.

Alleelijck sal ick segghen 't ghene dat ick al-
temet oberpeyse / den Heere wille belieben my soo
verre te bzeughen / dat ick dat goedt magh ghe-
niete. Och wat een bzijballende glorie en bzeught
sal het twesen booz de Salighe de tweleke dit goedt
nu besitten / als sy sullen sien dat sy / al was het
goeck spade / niet met allen en hebben achterghe-
laten

laten te doen om Godts wille dan alle 't ghene
 hen moghelijck was / noch hem niet en hebben
 ghelaten te gheben in alle manieren al dat sy ver-
 mochten elck een nae sijne macht ende staet?
 Ende die meer gedaen sal hebbē / die sal meer der
 blijdschay scheppē. Hoe rijk sal hy hem binden /
 die alle rijckdommen verlaeten heeft om onsen
 Salighmaecker? Hoe seer gheert / die om sijnen
 wil gheen eere begheert en heeft / maer is gheer-
 ne seer vernedert ghetweest? Hoe wijs / die hem
 verblijdt heeft dat men hem vooz sot hiel / ghe-
 merckt men de eeuwighe Wijsheyt alsoo toege-
 naemt heeft? Hoe luttel zijnder nu / dooz onse
 sonden! Nu nu schijnt het dat daer gheen meer en
 sijn bande ghene die de menschen vooz sotten hie-
 len / om dat sy hen cloecke ende treffelijcke werc-
 ken van waerachtighe lief-hebbers Christ sa-
 ghen doen. O wereldt wereldt / hoe wordt u eere
 vermeerdert / dooz dat soo luttel zijn die u kennen!
 Maer wat soude't wesen / waer't dat wy dochten
 oft ons lieten voozstaen / dat Godt nu meer be-
 haeghde datinē ons hielde vooz wijs en discreet?
 Dit / dit moet wel zijn / nae dat men nu discretie
 gebzuyckt. Terstont dunckt ons weynigh sticht-
 baer te wesen / dat men niet en gaet proncken met
 groote sedigheyt ende auctoriteyt / elck nae sijnen
 staet. Jae tot den Moninck / wepelijcken Bzister
 oft Nonne toe / sullen wy ons laeten voozstaen /
 dat het nieuwigheyt is / ende onstichtinghe vooz
 de crancken / oude ende ghelapte dinghen te dra-
 ghens

gen : jaē dat moer is / groote eensaemheyt te soet-
 ken / ende ghebedt te houden / nae dat de wereldt
 nu ghestelt is / ende nae datmen nu verghten
 heeft de dinghen der volmaecktheyt bandē groo-
 ten pvet ende vierighēyt / die de hepligē hadden.
 Waer door ick my late boorztaen / dat dit meer
 schaedt ende meer boozdert het quaede regiment
 van desen ellendighen tijt / dan het yemant son-
 de ontstichten / waert't dat de Religieusen alsoo
 met wercken te kennen gaben / ghelijck sy't met
 woorden segghen / hoe luttel dat de wereldt be-
 hoort gheacht te zijn : want uyt sulcke schandael
 treckt de heere groot profijt ; ende is het dat eeni-
 ghe daer door ontsticht worden / andere worden
 moghelijck daer door betweeght tot beternisse.
 Och oft emmers een exempel oft boorzbeelt waer
 van't ghene dat onsen Salighmaecker ende sijn
 Apostelen gheleden ende ghedaen hebben ! want
 het is nu meer van noode dan het out getreest is.
 Ende wat een fraey exempel heeft ons Gode
 boorzghestelt in den gebenedijden Broeder Peeter
 van Alcantara. De werelt en is nu niet ghestelt
 om alsulcke volmaecktheyt te verdragen. Men
 seyt / dat de lichamen nu crancker zijn / ende dat
 het niet en is ghelijck in de boozleden tijden. De-
 sen heylighen Man was van desen tijdt / maer
 den gheest was bzoem ghelijck in de boozleden
 tijden / ende alsoo tradt hy de werelt onder de boe-
 ten. Ende al en gaen wy niet soo naeckt / nochen
 doen soo groote penitentie niet als hy ghedaen
 heeft /

heeft / soo zijn daer nochtans veel dingen / gelijk
 ick anderwerf gheseydt hebbe / om de werelt te
 betreden. Ende de Heere wijst ons die / als hy
 siet dat wy hert daer toe hebben. Maer hoe groo-
 ten couragie hadde sijne Majesteit verleent aen
 desen heylighen Man / daer ick van sprake / om
 seven-en-beertigh jaeren lanck soo groote peni-
 tentie te doen / als wy altesamen weten / Ick sal
 daer wat af segghen / want ick wel wete dat het
 de opzichte waerheyt is. Hy seyde my / ende aen
 enen anderen persoon daer hy hem luttel af
 wachte ; ende my aengaende / de liefde die hy my
 droegh was daer oozsaeck af / want het heeft de
 Heere beliest dat ick hem soude hebben om my
 booz te staen ende goeden moet te gheben inden
 tijdt van soo grooten noodt / als ick gheseyt heb-
 be / ende noch segghen sal. My dunckt dat hy my
 gheseydt heeft dat het beertigh jaeren gheleden
 was / dat hy alleenlijck onder half ure gheslapen
 hadde tusschen dagh ende nacht : ende dat dit
 was den meesten aerbeydt van penitentie die hy
 gheleden hadde / om in't beghinsel den baeck te
 verwinnen / ende hierom was hy altijts oft knie-
 lende / oft staende. Hy sliep al sittende / ende ley-
 nende het hooft teghen een blockken dat daer
 toe inden muer stekende was : liggende en con-
 ste hy niet / al hadde hy ghewilt / want sijn celle /
 foomē wel weet / en was niet langer dan vier boe-
 ten en enen halven. In alle dese jaeren en deckte
 hy sijn hooft noyt met de rappe / hoe seer dat de
 Sonne

Sonneſcheen / oft dat het regende / noch en droegh
 pet aen de voeten / noch gheen ander cleet dan een
 habijt van ſaepe / ſonder pet anders aen 't lic-
 haem te hebben / ende dat was ſoo engh als 't
 moghelijck was; ende boven een mantelken
 van de ſelbe ſtoffe. Hy ſeyde my dat hy 't aſſey-
 de als 't ſeer coudt was / ende liet de poozte ende
 het venſterken van de celle open ſtaen / op dat daer
 nae / den mantel wederom aenghedaen ende de
 poozte toeghedaeen zijnde / het lichaem ſoude te
 breden zijn / ende hem alſoo vernoeegen met meer-
 der deckſel. Ten derden daghe eens te eten / was
 ſijnen ordinaris. Hy ſeyde my / dat ick my daer
 af niet en behoorde te verwonderen / want dat het
 wel doenelijck was voor een die hem daer toe ge-
 wende. Een van ſijne medegheſellen ſeyde my /
 dat hy altemet acht dagen was ſonder eten. Dit
 moeſt weſen als hy in 't ghebede was / want hy
 hadde groote opghetoghentheden / ende ghewel-
 digheden der liefde Godis / welck ick eens ſelbe
 gheſien hebbe. Zijn armoede ende de mortifica-
 tie van ſijn jonckheyt was boven maten groot;
 want hy ſeyde my / dat hy dzy jaeren lanck in een
 Clooſter van ſijn Orden ghetweeſt hadde / ſonder
 pemandt vande Broeders te kennen anders dan
 aen de ſpzaecke: want hy en sloegh noyt ſijn oo-
 ghen op / ſoo dat hy ſelver niet en wiſt waermen
 gaen moeſt nae de plaetſen daer hy nootſaecke-
 lijck moeſt gaen / dan hy volghde de andere Mo-
 nicken. Dit ghebeurde hem op de weghen. **Noyt**
en

en aensagh hy de vrouw-persoonen / ende dat veel jaeren lanck. Hy seyde my / dat hy nu niet meer en vzaeghde nae het sien dan nae niet te sien. Daer hy was seer out / Doen ick kennisse aen hem creegh / ende soo seer uytgheteert / dat hy anders niet en scheen te wesen dan van wortelen van boomen. Beneben alle dese heyligheyt was hy seer ghespraeksaem / hoewel met luttel woorden / ten waere datmen hem yet vzaeghde : ende hier in was hy seer soet / want hy hadde seer goet verstandt. Veel andere dinghen soude ick segghen / dan ick vzeese dat D. Certe. segghen sal / waer ick my mede moepe / en ick hebbe dit selve met vzeese gheschreven; ende alsoo houde ick op met alleen te segghen dat sijn eynde was ghelijck sijn leven / vzedikende sijn Broeders ende vermanende / merckende dat hem de doot was naeckende / las hy den Psalm Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, ende neder knielende stierf hy.

Daer nae heeft het den Heere beliest / dat hy my nae sijn doodt behulpsamer is ghetweest dan als hy leefde / ghebende my raedt in veel dinghen. Ick hebbe hem dickwils gesien met seer groote glorie. Hy seyde my d'eerste reyse als hy hem aen my openbaerde / dat de penitentie was die soo grooten loon verdient hadde / ende veel andere dinghen. Een jaer eer hy stierf openbaerde hy hem aen my absent wesende / ende ick wiste dat hy soude sterben / ende alsoo waerschoutde ick hem / wesende sommighe mijlen van hier. Als hy
sijner

synen gheest gaf / openbaerde hy hem aen mijs
 ende seyde dat hy ginck rusten. Ick en geloofde't
 niet. Ick seyde't sommighen personen: en' acht
 daghen daernaer quam de tydinghe dat hy doot
 was / oft om beter te segghen / begonst hadde een-
 twelijck te leven. Siet hier dan dese strengigheyt
 des lebens ghe-euynde met soo groote glorie / mi
 dunckt dat hy mi nu meer troost dan doen hy
 hier was. De Heere seyde my eens dat mi gheen
 dinck van hem begheren en soude in synen name
 oft hy soude't verhooren. Veel dinghen die ick
 hem gherecommandeert hadde dat hy van den
 Heere soude begheren / hebbe ick volbrocht ghe-
 gesien: hy sy gebenedijt inder eeuwigheyt. Amen.

Maer wat woorden hebbe ick al gemaect om
 gheen saeckie van dit leven eenighsins te achten /
 als oft ghy 't niet en wist / ende niet gheresoldeert
 en waeret alles te verlaeten / ende het selve niet te
 twerck ghestelt en haddet. Ick sie een soo groot
 verlies in de werelt / dat niet tegestaende dat niet
 meer en helpt oft en profiteert dat ick dit segghe /
 dan om mi selve moede te maecten met schyn /
 soo is het mi nochtans een vermaeck / dat alles
 tegen mi is dat ick segghe. De Heere wil mi ver-
 geben al dat ick tegen hem in dit stuck misdaen
 hebbe / ende **W. Serw.** desghelijcks / dat ick u son-
 der reden moepelijck valle / het schijnt / dat ick be-
 ghere dat ghy penitentie doen soude booz't ghene
 dat ick hier in misdaen hebbe.

HET XXVIII. CAPITTEL.

Sy verhaelt de groote vveldaden die de Heere haer gedaen heeft, ende hoe dat hy hem haer d'eerste reyse openbaerde : sy legt uyt vvat dat een imaginair visioen is, ende vvat groote effecten ende teeckenen het achterlaet, als het van Godt is. Het is een seer profijgh ende notabel Capittel.

ND dan wederkerende tot onsen propooste Ick brocht eenighe weynighe daghen over met dit visioen / dat seer gheduerigh was / ende het profiteerde my seer / dat ick van 't gebedt niet en schepde / ende ick besozghde dat al dat ick dede soude wesen sulcks dat het niet en soude mishae- gen den gheten die ick claerlyck sagh dat daer af ghetuyghe was. Ende al was het dat ick altemet vreesde / dooz datmen my soo veel seyde / en duerde my doch die vrees niet langhe / want de Heere maecte my gheest. Wesende op eenen dagh in't ghebedt / soo beltefde't den Heere my alleenlyck sijn handen te toonen / die soo uytne- mende schoon waeren / dat ick't niet ghenoegh en soude konnen uytsprecken. Ick wierdt seer verbaert / want alle nieuwigheyt van hoedantghe bobē-natuerlycke gracie dat het zy die den Heere my doet / brenghet my in't beginsel groote vrees aen. Luttel dags daer nae sagh ick oock dat Goddelijck aensicht : welck / soo my dunckt / my ghe- heelijck verstonde. Ick en conste niet verstaen / waerom

waerom dat de Heere hem soo allenghstiens meer en meer vertoonde / ghemerckt hy my naemaels de gratie wilde doen / dat ick hem gheheel soude sien / tot daer nae dat ick verstaen hebbe / dat den Heere my regeerde nae adbenant van mijn natuerlijcke cranickheydt : ghebenedijt zy hy inder eeuwigheyt / want een soo vertwoopen ende snoodde creatuere en hadde soo groote glozie te samen niet connen verdraghen ; ende ghelijck hy dat wel wiste / soo schickde 't den goerdertieren Heere.

Wte Ertw. sal meynen dat ick gheen groote bromigheyt en behoefde / om soo schoone handen ende een soo schoon aensicht te aensien : maer de gheglozificeerde lichamen zijn soo schoon ende begaest met een soo groote glozie / dat den mensche doet dwepen het aensien van een dinck dat soo boben-natuuerlijck en soo uytnemende schoon is ; ende daerom maecte 't my soo verbeert / dat ick teenemael beroert ende onstelt werde / maer terstont daer nae was ick wel geinoet / verskeret / ende met sulcke werckinghen / dat de bzeese haest verghinck.

Op eenen feestdach van Sinte Pautwels / soo ick wisse hoorde / vertoonde my haer gheheelijck dese alderheylighste Menscheydt / ghelijckmense schildert verresen zijnde / met een soo groote schoonheyt en Majesteit / gelijk ick Wte Ertw. in 't bijzonder gheschreven hebbe / als ghy my dat soo ernstelijck bevalt / ende het viel my wel swaer : want 'ten can niet gheseydt worden sonder van

sy selven te gaen oft te berdwijnen : maer ick
 heb't doen gheseyt ten besten dat ick gheconst
 hebbe/ ende alsoo en is niet van noode dat ick't
 hier wederom verhaele; alleenlijck segghe ick/
 dat al en waere inden hemel anders niet om het
 ghesicht te vermacken dan de schoonheyt van de
 gheglorificeerde lichaemhen/ het een boben maten
 groote glozie is / bysonder te aenschoutven de
 Menschheit onses Heeren Jesu Christ/ oock wan-
 neer sijne Majesteit hem hier beneden vertoont
 nae dat onse ellendigheyt can verdraghen; wat
 moet het van wesen / daermen soo grooten goet
 gheheelijck is ghenietende? Ende hoewel dit vi-
 sioen is d'imaginatie/ nochtan soo en sagh ick noyt
 dit/ noch eenigh ander/ niet lichamelijcke oogen/
 dan mit de ooghen der siele. De ghene die dit be-
 ter verstaen dan ick / segghen dat het eerste vi-
 sioen volmaectter is dan dit/ ende dat dit vol-
 maectter is dan het ghene daermen mit lichaem-
 melijcke ooghen siet. Dese segghen sy de alder-
 slechste te wesen / ende waerin den vjhandt meer
 bezoght van voortstellen / al was't dat ick als-
 doen sulck niet en conste verstaen/ behalven dat
 mijn begheerte was / aenghestien my sulcke gra-
 tie ghedaen wierde / dat ick het selve mit lichaem-
 melijcke ooghen mochte sien / op dat den Siecht-
 vader my niet en soude segghen dat het imagina-
 tie was: Ende oock naer dat het selve gepasseert
 was / ghebeude't terstont terstont / dat ick ins-
 ghelijck peppe dat het my alleenlijck soo ghe-

docht hadde / ende ick quelde my dat ick't den
 Biecht-vader ghesepdt hadde / pepsende oft ick
 hem bedrogghen hadde. Dit was een nieuwo ghe-
 kern / ende alsoo ginck ick ende sepde't hem. Hy
 braeghde my / oft het my alsoo docht / oft of ick
 hem hadde willen bedriegghen. Ick sepde hem de
 waerheyt : want nae mijn duncken en loogh ick
 niet / noch en hadde sulcks oock niet in sinne ghe-
 hadt / noch om gheen dinck ter werelt en hadde
 ick het een booz't ander willen segghen. Hy twist
 dit wel / ende oversulcks socht hy my te vreden te
 stellen / ende 't viel my soo swaer tot hem te gaen
 met dese dinghen / dat ick niet en weet hoe dat den
 byandt my in gaf dat ick't soude verdencken / ont
 my selven toziment aen te doen.

Maer de Heere haeste hem soo seer / om my dese
 gratie te doen / ende de waerheyt hier van te ver-
 claren / dat de twijffelinghe van oft het maer ima-
 ginatie en soude wesen / seer haest oberginck / ende
 naederhandt sie ick seer claerlijck mijn boerig-
 heydt : want al waer't dat ick veel jaeren lanck
 my pijnde dooz imaginatie een soo schoone dinck
 te figureren / soo en soude ick dat niet connen noch
 weten te doen / want het gaet te boben al datmen
 hier can imagineren / jae oock maer de wittig-
 heyt ende claerheyt alleen. 't En is gheen claer-
 heyt die het ghesicht beneemt / maer 'tis een soete
 wittigheyt / ende een inghestozte claerheyt die 't
 ghesicht boben maten verheught / ende niet en
 vermoyt / (ghelijck oock niet en doet de claerheyt
 diemen

diemen siet) om te aenschouwen een soo Goddelijckeschoonheyt. Het is een licht soo verscheyden van 't ghene datmen hier beneden siet / dat de claerheyt der Sonne die wy aenschouwen / schijnt soo duyster te zijn / vergeleken by de claerheyt ende licht dat hem hier aen het ghesicht vercoont / datmen daer toe de ooghen niet eens en soude wilsen open doen.

Het is eben eens oftmen een claer water sagh vloeyende over eenen cristallijnen grondt / daer het schynsel vande Sonne op blickt / ende daerby wylde ghelijcken een ander seer troebel ende ontclaer water / welck over d'aerde loopt : niet dat in d'een de Sonne haer vercoont / noch het licht en is niet ghelijck het licht der Sonnen / dan dit schijnt te zijn een natuerlijck licht / ende d'ander maer een contrefeytsel. 't Is een licht / dat gheen nacht en heeft ; ende want het altydts licht is / soo en is niet dat het selve can hinderen. Het is eyndelijck sulcks / dat al hadde yemant noch soo grooten verstandt / soo en soude hy alle de daghen sijns levens niet connen imagineren hoe dat het is : ende Godt vercoont dat soo subitelijck / dat men gheen spatie en soude hebben om sijn oogen open te doen / by aldien het noot waere om die open te doen / maer 'ten gheeft niet / weder sy open oft toe zijn ; als 't den Heere belieft / soo moeten wy 't sien / al soude 't tegen onsen danck zijn. Daer en is gheen verstropheyt die dat can beletten / noch mach die dat can wederstaen / noch gheert

neerstighepdt oft sozghbuldigheyt en is daer toe machtigh ghenoech. Dit hebbe ick wel beproeft/ soo ick segghen sal.

't Ghene dat ick nu wil segghen/ is / in wat manieren den Heere hem vertoont in dese visioenen. Ick en segghe niet/ dat ick sal verclaeren in wat manieren een soo crachtigh licht gestelt can worden in den inwendigē sin / ende in't verstant een soo claeren beeldt/ dat het schijnt dat hy daer waerachtelijck is / want dit gaet de geleerde aen: en de Heere en heeft my niet wille te kennen geve de maniere dooz de welcke dit geschiet; en ick ben soo ontwetende/ en van soo grof verstandt/ dat ick dat tot noch toe niet en hebbe connen verstaen/ niet teghenstaende sy my dat genoegh hebben willen uitlegge. En dit is seker/ dat al is't dat D. Certe. haer laet voozstaen dat ick een scherp verstandt hebbe/ ick nochtans dat niet en hebbe: want in veel dingen hebbe ick beproeft / dat het niet meer en begriypt dan 't ghene men hem voozknaut of soomen seght. De ghene die mijn blecht hoorde/ verwonderde hem altemet dan mijn ontwetendheden/ ende nouw en gaf hy my te kennen / noch ick en begheerde't oock niet te weten/ hoe Godt dit oft dat ghedaen heeft/ hoe dit oft dat heeft connen wesen / noch ick en vzaeghde't oock niet: hoe wel ick van ober veel jaeren/ ghelijck ick gheseyt hebbe/ ghetwoon was te tracteren met wel-geleerde mannen / om te weten oft yet sonde was oft niet: dat wel. Mengaende de reste en was vooz
my

my niet meer van noode / dan te peysen / Godt heeft 't al gheschapen : ende ick sagh dat ick geen occasie en hadde om my te verwonderen / dan om hem te loben : jae ick twierde veel eer hebreeght tot devotie dooz hooghe ende swaere dinghen / ende soo veel te meer hoe sy swaerder waeren.

Ick sal dan segghen 't ghene dat ick ghesien hebbe dooz experientie : hoe dat den Heere sulcks doet / sal W. C. E. T. W. beter weten te segghen / ende verclaeren 't ghene dat doncker wesen sal / ende dat ick niet en sal connen segghen. My docht wel aen sommighe dingen / dat een beeldt was 't ghene dat ick sagh / maer aen veel andere dinghen niet / maer dat het Christus selve was / nae adbenant de clareheyt daer hy hem mede verweerdighde aen my te hertoonē. Altemet was het soo onkenneelijck ende verwerret / dat het my docht een beeldt te wesen / niet ghelijck de contrefeytselen die wy hier sien / hoe volmacckt dat sy oock zijn / want ick hebber ghenoech ghesien die wel goet waeren. Het is sotternije te peysen dat eenighe ghelijckenisse soude wesen tusschen d'een ende d'ander : gheenings; niet meer dan daer en is tusschen eenen lebenden mensch ende sijn contrefeytsel : want al is hy noch soo wel iyt gheschildert / soo en can dat nochtans soo nae 't leven niet wesen / oft men siet wel dat het een dinck is sonder leven : maer ick laet dit baeren / welck nochtans hier wonderlijck wel te passe comt. Ick en seggē niet dat dit een ghelijckenisse is (want die en zijn

noyt soo juist) maer het is de waerheyt selve / soo dat de differentie is ghelijck tusschen het ghene dat levende ende 't ghene dat gheschildert is / niet min noch meer: want is het een beeldt / soo is het een levende beeldt: ten is gheenē doode mensch / maer het is den levenden Christus; ende hy gheeft te kennen dat hy t'samen mensch ende Godt is / niet ghelijck hy was in't graf / maer ghelijck hy daer uyt quam nae sijne verrijzenisse. Ende hy comt somtijden met soo grooten Majesteit / dat niemant en can ghetwijfelen oft het is den Heere self / bysonder als ick ghecommuniceert hebbe; want toy wel wesen dat hy daer is / mit ons het Gheloof dat leert. Hy toont sus dat hy meester is ober dit huys / dat het schijnt / dat de siele teenemael bergaende / haer selven siet gheheelijck verswiltē in onsen Salighmaecker. O mijnen I E S U S, och oft ick conste te kennen gheben met wat Majesteit ghy u vertoont / ende wat eenen Heer van de gheheele werelt / ende van de hemelen / jae van andere duysent ontallicke iperelden ende hemelen die ghy soudt connen schapen! Een siele verstaet / dat nae de grootheyt vande Majesteit daer ghy u mede vertoont / het niet en is om daer Heer ober te wesen.

Hier sietmen claerlijck / mijnen I E S U S, dat seer cleyn is de macht der duybelen gheleken by de uwe / ende hoe dat de ghene die u tot eenen vijent heeft / vermagh de gantsche helle met voeten te treden. Hier sietmen / wat een reden de duybels

vels ghehadt hebben om beoerft te zijn / als ghy
 neder ghedaelt zijt tot het voozghedorcht der hel-
 len : jae sy mochten hen wel dupsent hellen die-
 per wenschen / om te blieden van een soo groote
 Majestejt : ende ick sie / dat ghy een siele wilt te
 kennen gheben / hoe groot dat is dese alderhey-
 lighste Maenschejt t'samen met de Godthejt / en
 wat een macht dat sy heeft. Hier blijkt wel / wat
 dat het wesen sal te sien inden dagh des oordeels
 dese Majestejt van desen Coninck / ende te aen-
 sien sijne strengighejt teghen de boose. Hier is de
 waerachtighe ootmoedighejt die hy in de siele
 laet / dat sy haer miserte aensiet / detwelcke haer
 niet onbekent en can wesen. Hier is de beschaemt-
 hejt / ende het waerachtigh leet wesen der sonden :
 want al siet sy hem comen met minschap / soo en
 weet sy nochtang niet waer sy haer wilt steken /
 ende alsoo berdoet sy haer gheheelijck. Ick segge /
 dat dit visioen een soo uytneimende groote cracht
 heeft / als de Heere een siele wilt vertoonen eenigh
 groot deel van sijne groothejt en Majestejt / dat
 my onmoghelijck dunckt / ten waere dat de Hee-
 re haer boben-natuerlijck hulp door opgetogent-
 hejt / ende door haer te doen verliesen het aefschou-
 wen bande selve Goddelijcke tegentwoordighejt /
 door het ghenieten der selver ; dat 't soude onmo-
 gelijk zijn / segge ick / dat een creatuere dat soude
 connen berdzagen. Het is wel waer dat het daer
 nae vergaet : maer die Majestejt ende schoon-
 hejt blijft soo ghedrukt in de siele / dat het niet

moghelijck en is die te vergheten : behalven als den Heere wilt / dat de siele een seer groote dozheyt ende verlatenheyt lijde / daer ick naemaels af segghen sal; want als dan schijnt het dat sy Godt selbe verghheet. De siele gheboelt haer teenemael berandert / ende altijts droncken; jae 'het schijnt / dat haer op een nieuwen levende liefde Godts inghestoort wort / ende dat / soo my dunckt / in een seer hooghen graet. Ende al is 't dat het voozleden visioen / de welcke / ghelijck ick gheseyt hebbe / Godt sonder beelde representeert / veel hooger is; nochtans op dat de memorie daer van soude blijven nae vermoghen van onse cranckheyt / om alsoo het ghepeys altydts wel bekommet te houden / soo is het een groote saecke dat een soo Goddelijcke teghenwoordighheyt verpoont ende inde imaginatie gepzint worde: ende alsoo comen dese twee soorten van visioenen altijts t'samen. Ende het is inder waerheyt alsoo / dat sy t'samen comen: want met de ooghen der siele siet men de excellentie / de schoonheyt / ende de glorie van de alderheylighste Menschheyt; ende dooz de ander manier daer ick afghesproken hebbe / wort ons te kennen ghegeven dat het Godt is / ende dat hy machtigh is / ende dat hy 't al vermagh / ende al commandeert / ende al regeert / ende al verpult met sijne liefde.

Dit visioen is grootelijcks te achten / ende sonder perijckel / nae mijn duncken: want dooz de werckinghen cannen mercken dat den vijande hier

hier gheen macht en heeft. **M**ij dunckt / dat hy my dzy oft viermaels op dese maniere heeft willen representeren onsen Salighmaecker door valsche vertooninghe / aennemende de ghedaente des bleeschs / maer hy en can die glozie niet nae maecten ghelijck als het van Godt comt. Hy maectt vertooninghen / om te niet te doen het waerachtigh visioen dat de siele gheladht heeft / maer sy wederstaet die soo / ende wordt soo ontfelt / onlustigh ende ongherust / dat sy verliest de devotie ende soetigheyt die sy te voren hadde / ende blijft gaansch sonder ghebedt. Dit is my in't beginsel / soo ick gheseyt hebbe / dzy oft viermaels gheschiedt. Het is een soo verscheyden saecke / dat oock de ghene die maer begonst en heeft te houden't ghebedt der stilte / dat sal connen verstaen / soo my dunckt / uut de werckingen die ick vertelt hebbe doen ick was tracterende vande inspraeken.

Het is een seer kennelijcke saecke / ende'ten zy dat een siele haer wilt laten bedziengen / en dunckt my niet dat hy haer bedziengen sal / als sy wandelt in ootmoedigheyt en euboudigheyt. De ghene die eenigh waerachtigh visioen vā Godt gehadt heeft / die geboelt dat bynae terstōt: wāt al begint hy met soetigheyt ende smaeckelijckheyt / de siele wort die nochtans haestelijck van haer; ende naer mijn duncken soe moet oock die soetigheyt seer verscheyden wesen / ende en gheeft gheen tecken van patientie ende supbere liefde: hy gheeft

seer haest te kennen wie hy is: in boeghen dat daer experientie is / daer en sal de vijandt naer mijn duncken gheen schade connen doen. Doozts dat het soude imaginatie wesen / dat en is doch gheensins moghelijck / ende en heeft gheen ghelijckenisse der waerheyt: want alleen de schoonheyt ende twittigheyt dá een handt gaet alle onse inbeeldinghe te boben. Doozts / sonder ghedenckenisse van eenigh dinck / oft sonder daer op ghepepst te hebben / op eenen bot te sien teghenwoozdighe te zijn dinghen daermen veel tijts toe soude behoeven om die met de imaginatie te fatsonneren / (want dit gaet al veel hoogher / soo ick gesept hebbe / dan 't ghene dat wy hier connen begrijpē) is soo onmoghelijck als het ander: ende alwaer't oock dat wy hier in pet vermochten / soo blijckt dat nochtans claerlijck dooz 't ghene dat ick nu segghen sal. Want waer't saecken dat het ver- toont wierdt dooz het verstandt / ick laete staen dat het de groote operatien niet en soude hebben die't nu heeft / jae gheene met allen / het soude wesen ghelijck een die hem stelt tot slapen / en blijft wacker om dat hem den baeck noch niet aengheromen en is; daer den ghenen die slapens noodt heeft / oft eenighe hoofst-pijn / van selfs in slaep valt / soo hy 't selve is begherende: ende hy doet daer sijn beste toe / soo dat hem altemets dunckt dat hy wat boozdert; maer als het gheenen oprechtten slaep en is / soo en doet het hem gheen deught / noch en verlicht het hoofst niet / jae som-

tijds wordt het al swaerder. Eben eens gebeurt het hier ten deele oock dat de siele swaermoedigh blijft/niet gheholpen noch versterckt / maer eer vermoeydt ende onlustigh. Maer in't ghene dat ick wil segghen / soudemen qualijck connen uytsprecken den rijckdom dien oock het lichaem ontfanght van ghesontheyt/ende het wozt daer door vermaeckt.

Dese reden gaf ick onder andere aen de ghene die my seuden dat het den bijandt was/ende dat my 't dochte / het welck dickmaels te doen was; ende ick behielp my met ghelijckenissen soo vele als ick conste/ende die my den Heere ingaf: maer het profiteerde al seer luttel; want aenghesien in dese Stadt seer heylighe personen waeren / by de welcke gheleken ick anders niet dan een bederblicck en was / ende dat hen Godt door desen wegh niet en leydde; want werden sy terstont beanght; want het schijnt/dat mijn sonden oofsaecke waerē dat dit van den eenen tot den anderen liep / inder boegen dat sy 't quamē te weten/sonder dat ick dat nochtans aen yemandt sepde dan alleenlijck aen mijnen Biecht-vader/oft aen den ghenen aen wien te segghen hy my was belastende.

Ick sepde hen eens / waer't saecke dat de ghene/die dat seuden / my gheseyt hadden van yemandt die my recht eerst aenghesproken hadde/ende dien ick seer wel kende / dat hy 't niet en was/maer dat ick't droomde/ende dat sy dat wel wisten/

wisten/dat ick dat ontwijffelijck eer ghelooft sou-
 de hebben/ dan het ghene dat ick ghesien hadde;
 maer als die persoon my eenighe juweelen ghe-
 laten hadde/ ende dat my die aen de handt ble-
 ven tot eenen pant oft sekerheyt der liefden / heb-
 bende ick te vozen gheene met allen gehad / ende
 siende my rijck daer ick te vozen arm was; dat
 ick dat niet en soude connen ghelooven / al toilde
 ick: ende ick seyde/dat ick die juweelen ghenoech
 cost toonen / want alle die my kenden / saghen
 claerlijck dat mijn siele teenemael berandert
 was/ende het selve seyde oock mijnen Biecht-
 vader: want de beranderinghe was seer groot in
 alle dinghen / ende niet bedeckt / dan een peghe-
 lijk cost dat claerlijck sien: want ick seyde/aen-
 ghesien dat ick te vozen soo boos ghelweest hadde/
 dat ick niet en cost ghelooven / waer't dat den
 vjgandt dat dede om my te bedrieghen / ende nae
 de helle te leyden/dat hy daertoe soude nemen een
 soo contrarie middel / als is my mijn onvol-
 maecktheden af te nemen/ende daer booz deugh-
 den ende sterckhepdt in te stozten; want ick sagh
 claerlijck/ dat ick op een reyse door dese dinghen
 in eenen anderen mensch verkieert ende heran-
 dert werdt.

Mijnen Biecht-vader / de welcke / soo ick ghe-
 seyde hebbe / eenen seer heylighen Water bande
 Societejt I e s v was / antwoorde het selve / soo
 ick daernaec quam te weten: hy was seer discreet/
 ende van groote ootmoedighijt / welcke groote

ootmoedigheyt my veel swaerighede aenbrocht: want al was hy gewoon veel te bidden / ende wel gheleert / soo en betrouwde hy nochtans sijn selben niet: en want de Heere hem door desen megh niet en leydde / soo lede hy groote swaerighede om mijnen 't wil in alle manieren. Ick quam te weten / dat men hem seyde / dat hy hem van my soude wachten / dat hy van den vijandt niet bezoghen en werde / in dien hy yet gheloofde van 't ghene dat ick hem seyde. Sy vrochten ereinypelen voort van andere persoonen. Alse dese dinghen maecten my seer benauwt: ick vreesde dat ick ten lesten niemandt en soude binden die mijn biechte soude willen hoozen / maer dat sy my altemael souden schoutwen / ende alsoo en dede ick niet dan weenen. Het was de boosachtigheyt Gods / dat hy my wilde by bliuen / ende my hoozen / want hy was eenen soo grooten dienaar Gods / dat hy 't om sijnent wille al soude bestaen hebben. Ende alsoo seyde hy my / by aldien ick mijn beste dede om Godt niet te vergrammen / ende niet af en weke van 't ghene dat hy my seyde / dat ick ghen vreesse en behoefde te hebben van dat hy my verlaeten soude. Hy gaf my altyds goeden moet / ende stelde my te vreden: hy beval my altyds dat ick hem niet met allen en soude verswijghen / ende alsoo dede ick. Hy seyde my / dat ick dat doende / al waere't den duyvel / daer gheen leet af en soude connen lijden; dat den Heere eer goet soude scheppen uut het quaes dat hy

mijn

mijn siele wilde aendoen. Hy was seer neerstigh
 om mijn siele tot volmaecktheyt te bzenghen in
 alles dat hy cost. Ick / mits ick soo beanght
 was / was hem in alles gehoozsaem / hoe wel on-
 volmaecktelijck / soo dat hy dzy jaeren lanck ghe-
 noegh met my te lijden hadde / mits hy in dese
 swaerigheden doozgaens mijn biechte hoorde.
 Want in soo groote persecutien als ick lede / ende
 in andere dinghen daer den Heere in toeliet dat
 trien my qualijck oordeelde / daer ick meestendeel
 onnoesel af was / quamen sy altyd tot hem /
 ende hy twierde beschuldicht om mijnent wil /
 daer hy de minste schult hadde. Het hadde on-
 moghelijck ghetweest / en was hy soo hepligh
 niet ghetweest / ende dat hem den Heere niet ver-
 stect en hadde / dat hy 't al soude hebben con-
 nen verdzaghen / want hy moest my betant-
 woorden by de ghene die meynden dat ick
 berdoelt ginck / ende hem niet en gheloofden:
 ende van d'ander sijde moest hy my te vreden
 stellen / ende de vzeese verjaeghen die ick had-
 de / dooz my een meerder vzeese aen te jaeghen /
 want nae elck visten / mits het wat nieuw
 was / liet Godt toe dat ick seer bezest was. Dit
 altemael quam my ober / om dat ick soo groote
 sondaerffe was / ende ghetweest hadde. Hy troos-
 te my seer minnelijck: ende hadde hy hem selve
 willen ghelooben / ick en hadde soo niet te lij-
 den gheladit / want Godt gaf hem de waer-
 heyt in alles te kennen / ende het hepligh Sacra-
 ment

ment self gaf hem licht/soo ick gheloobe.

Die dienaeren Godts die achterdencken hadden / hantcerden veel met my : ende alsoo ick sommighe dinghen onberhoedts uytvloegh / soo namen sy die anders tot een bescheyden intentie. Ick hadde een van henlieden seer lief / want mijn siele was seer in hem ghelouden / ende hy was seer hepligh. Het ginck my bovē maten seer te herten / dat ick sagh dat hy my niet en verstandt / ende hy socht seer mijn voorderinge / ende dat de Heere my soude willen verlichten ; ende alsoo t'ghene dat ick seyde / (soo ick segghe) sonder daerop te letten / dat docht hen te comen uyt ghebzeck van ootmoedighheit : ende soo saent als sy eenighe faute in my saghen / de welcke veel waren / soo was't terstont ghoutwen ende gheslaghen. Sy vzaeghden my sommighe dingen : ick antwoorde simpeljck ende sonder daer veel op te letten : terstont docht hen dat ick hun wilde leeren / ende dat ick my booz wijs was houdende welck al aen mijnen Siecht-vader over ghezaghen wierde / want boozwaer sy sochten mijn profijt / ende hy ginck my bekijven. Dit duerde vedelijck langhen tijdt / dat ick soo van beel canten bedruckt werde / ende door de gratien die den Heere my dede / verdzoegh ick't al. Dit segge ick / op dat mē verstaen moge wat eenē grootē arbeit het is / als men niemandt en heeft die verbaren sy in desen gheestelijcken wegh : dat / en hadde my Godt soo seer niet by ghestaen / ick niet en weet

wat van my soude ghetweest hebben. Daer waer-
 ren reden ghenoech om my te doen mijn sinnen
 ghemissen / ende altemet vandt ick my soo ghe-
 stelt / dat ick niet en twist wat doen / dan allez mijn
 ooghen nae den Heere op te slaen : want de op-
 spzaecke van goede mannen tegert een boos ende
 cranck bzoutoken als ick ben / ende vol vrees / en
 schijnt by maniere van segghen niet met allen
 te wesen ; maer nochtans onder alle swaerig-
 heden die ick in mijn leben ghehadt hebbe / die
 seer groot ghetweest zijn / is dit een van de al-
 dermeeste. Godt ghebe / dat ick sijne Majesteyt
 hier in eenighen dienst magh ghedaen hebben :
 want dat hem dienst deden de ghene die my ver-
 doordeelden ende bestreden / daer ben ick wel se-
 ker af / ende dat het al was om mijns profijts
 wille.

HET XXIX. CAPITTEL.

Sy vervolght 't ghene dat sy begonst heeft, ende
 verhaelt sommighe groote gratien; die den
 Heere haer bevees, ende de dinghen die sij-
 ne Majesteyt haer seyde om haer te verseke-
 ren, ende op dat sy antwoorden soude den
 ghene die haer bestreden.

Ick ben verre dupten mijn propoost ghegaen /
 want ick meynde de redenen te verclaeren / die
 daer zijn om te verstaen dat het gheen imagina-
 tie en is : want hoe souden wy door werckinghe
 des verstandts de menschejdt Christi ons con-
 nent

nen vertooghen ende sijn groote schoonheyt door
 de imaginatie versieren? Emmers daer en soude
 gheenem cloppen tijdt toe van noode wesen / in
 dien daer aen de selve pet soude vergheliken
 worden. Men can die aen sy selven wel vertoonen
 door de imaginatie / ende die alsoo een poose aen-
 sien / ende de ghedaenten die sy heeft / ende haer
 swittigheyt / ende die allenghskens tot meerder
 volmaecktheyt brenghen / ende die inbeeldinghe
 alsoo aen de memorie ober gheben: wie can dat
 beletten? gemerckt ick die oock met het verstande
 can oprechten. Maer in't ghene daer wy af teac-
 teren / en is dat gheensins moghelijck / dan wy
 sijn bedwingen die te aensien als het den Heere
 beliest / ende alsoo hem dat beliest / ende het ghene
 dat hem beliest / ende 'ten is niet moghelijck daer
 wy af te nemen / noch wy te boeghen / al soudent
 wy noch so seer arbeiden; noch het selve te sien
 oft laeten te sien soo 't ons beliest: soo saen als
 wy pet particuliers willen sien / soo verdwijnt on-
 sen. Salighmaecker. Het duerde twee jaeren ende
 een half dat Godt my ghemeynelijck dese gratie
 dede; maer het is nu meer dan d'z jaeren dat
 hy my dese maniere door-gaens heeft afgheno-
 men door wat anders dat hoogher is / soo ick
 misschien daer nae segghen sal: ende mitx dat
 ick sagh dat hy my aensprack / ende dat ick aen-
 merckte sijn groote schoonheyt / ende met wat
 een soetigheyt hy die woorden sprekt door dien
 alderschoonsten ende Goddelijcken mondt / ende

altemet niet straffigheyt; ende dat ick bobē maectē seer begheerde te weten / van wat couleur oft hoe groot dat sijn ooghen waeren / op dat ick't soude weten boozts te seggen / soo en ben ick noyt tweedigh ghetweest dat te sien / noch't en baet niet dat ick daer indeyde toe doe / ja ick worde het visioen teennemaal quijt. Het is wel waer / dat ick altemet sie dat hy my minnelijck aensiet / maer dat ghesicht heeft alsulcken cracht / dat de siele dat niet en can verdraghen / ende daer volghet een soo hooghe opghetoghentheyt nae / dat sy dit schoon gesicht verliest / om al't ghene dat daer is beter te ghenteten.

Alsoo dat hier het willen oft niet willen gheen plaetse en heeft / men siet claerlijck / dat de Heere begheert dat daer anders niet en sy dan ootmoedigheyt ende beschaentheyt / ende dat wy nemen datmen ons gheeft / ende dancken den ghenen die't gheeft. Dit gheschiedt in alle visioenen / sonder daer een wyt te steken / dat wy van onsen't weghen niet en vermeughen; onse neerstigheyt en schaedt noch en helpt ons yet min oft meer te sien. De Heere wilt dat wy seer claerlijck sien / dat dit ons werck niet en is / maer van sijne Majesteit: want het is soo verre van daer dat wy daer door souden hooberdigly worden / dat het ons eer seer ootmoedigh ende bebbeest maectt / siende dat ghelijck den Heere ons de macht beneemt om te sien dat wy begheren / hy alsoo oock can dese gaben ende gratien afnemen / ende
 ons

ong te nemael laeten verloren gaen : welck ons
altijts doet bevzeest zijn / soo lanck als my hier in
dit ballinghschap leven.

De Heere vertoonde hem byrans altijts als
verresen zijnde / ende in de Hostie desghelijcks /
'ten waere somtijlen / om my te verstercken als
ick eenige tribulatie hadde / dat hy my sijn won-
den toonde aen't Cruys / ende in't hosken / selden
met de doornen Croon / somtijlen oock dragen-
de het Cruys / om / ghelijck ick segghe / mijne
ende ander persoonen nootsakelijckheyt wille;
maer het lichaem altijts glozloos wesende. Ick
hebbe veel beschaemtheys ende swaerigheyds
gheleden in't selve boozts te segghen / mits oock
grootc vzeese ende persecutie. Men docht soo seker
te wesen dat ick den druppel in hadde / dat my
sommighe personen wilden croziseren / maer
daer en draeghde ick niet veel nae; my viel swaer-
der / als ick sagh dat de Biecht vaders vzeef den
mijn biechte te hoozen / oft als ick wiste dat men
hen yet sende. Niet te min my en sal noyt con-
nen betrouwen dat ick dese hemelsche visioenen
ghesien hebbe / ende booz een reyse alleenlijck
en soude ick niet willen nemen allen het goede
ende ghenoechte des werelts : ick hiel't altijds
booz een groote gratie des Heeren / en my dunckt
dat het eenen overgroeten schat is / ende den Hee-
re self versekerde my dicsmael. Ick sagh dat ick
seer toenam in hem grootelijcks lief te hebben:
ick dede aen hem mijn clachten over alle dese

swaerigheden / ende altyts quam ick ghetroost
uyt het ghebedt / ende met een nieuwe vroemig-
heyt. Teghen henlieden en doost ick niet opstaen /
want ick sagh dat het veel argher was / mits het
hen docht cleynе dootmoedighedyt te wesen : ick
tracteerde met mijnen Biecht-vader / die my
altijds seer trooste als hy my behauidt sagh.

Alsoo de vistenen meerder ende meerder wien-
den / soo begonst een van henlieden / die my ghe-
swoon was te helpen / en aen wien ick my altemet
biechte als vader / Minister belet was / te segghen
dat het claerlijck den duyvel was. Hy behal my /
dat ick / ghemerckt gheen middel en was om te
wederstaen / my altijds soude segghen met het
teecken des Cruys / als ick eenigh visten soude
sien / ende dat ick hem de byge soude geben / want
dat hy hem vastelijck liet voozstaen dat het den
vijandt was / ende dat hy daer mede soude ach-
terblyven : dat ick niet en soude vreesen / want
dat my Godt soude helpen / ende my dat aftenen.
Dit was groote pijn vooz my : want ghemerckt
ick anders niet en conste ghelooben oft het was
Godt / soo was het vooz my een afgrijselijcke
saecte / ende oversulcks en cost ick oock niet be-
gheren (soo ick gheseyt hebbe) dat het my soude
afghenomen worden ; doch ten lesten dede ick al
dat sy my bevalen. Ick badt Godt hertelijck / dat
hy my van bedrogh soude willen verlossen : die
dede ick altyts / ende met veel tranen ; oock badt
ick de heylighe Apostelen Sinte Peeter en Sinte
Pau-

Wauwels / van de welcke de Heere my gheseydt hadde / doen hy my hem de eerste reyse op hunkieder Feest-dagh beropenbaerde / dat sy my betwaeren souden dat ick niet en mochte bedzoghē worden / ende alsoo sagh ick henlieden dickmael claerlijck ghenoegh ter sincker sijde / al en was 'e door gheen visioen imaginair. Dese gloztoose Heuligen waeren grootelijcks mijne Patroonen.

Dat bijghen gheben viel my boben maeten pijnlijck / als ick dit visioen des Heeren sagh. Want als ick hem teghenwoordigh sagh / soo en soude ick niet hebben connen ghelooben dat het den vijandt was / al souden sy my in stucke ghecapt hebben : ende oversulcks was dit voor my een seer groore penitentie. Ende om dat ick my soo dickwils niet seghenen en soude / so nam ick een cruys in de handt. Dit dede ick bynae altijts / maer dat van de bijghe te toonen niet soo dickwils / want het was my een seer groote pijn. Ick werde indachtigh der on-eer die de Joden hem aenghedaen hadden / ende badt hem dat hy't my wilde vergheben / ghemerckt ick dat dede om ghehoorsaem te zijn den ghenen die ick in sijn plaetse hadde / ende dat hy my dat niet en soude voor schult rekenen / ghemerckt dat het sijn dienaers waeren / die hy in sijn liercke ghestelt hadde. Hy seyde my / dat ick daer niet nae bzaghen en soude / dat ick wel dede in ghehoorsaem te zijn / maer dat hy soude maectē datmen de waerheyt soude wetē. Als men my vā het gebedt affhiel / soo

docht my dat hy ghestoozt was. Hy seyde my/ dat ick henlieden soude segghen / dat dat een tyrannie was : hy gaf my redenen / waer door ick soude het staen dat het den vijandt niet en was / waer af ick eenighe hier nae verhaelen sal.

Soo ick eens het Cruys in mijn handt hadde welck ick aen mijn kroosen-hoepken droegh / soo nam hy't my af met sijn handt; ende als hy my't wederom gaf / soo was het van vier groote ghesteenten veel onghelijck costelijcker dan diamanten / want het en zijn gheene : nae dat men sien can / zijn sy bycans boben-natuerlijck : diamanten schijnen een gheconterseyte ende onvolmaeckte saecke te zijn by de ghesteenten diemen daer siet. Sy hadden de vijf Wonden / seer wel ghemaeckt zijnde. Hy seyde my / dat ick boorzaen het Cruys alsoo sien soude : ende het ghebeurde my alsoo / dat ick niet en sagh het hout daer't af was / dan dese ghesteenten / maer niemandt en sagh dat dan ick alleen. Doen men my begonste te bevelen dat ick dese proebinghen doen ende wederstaen soude / soo was het toenemen der gratien soo veel te meerder : al wilde ick my verstoppen / soo en cost ick my noyt ontslaen van 't ghebiedt : jae als ick stiep / docht my dat ick was biddende; want hier was het dat de liefde wies / ende de clachten die ick aen den Heere dede / ende dat ick selve niet langher en conde herdraghen : ende 'ten was in mijn macht niet te laeten op hem te peysen / al wilde ick / ende daer mijn beste toe dede; niet

niet te min ick was ghehoorzaem als ick cost/
maer ick vermocht daer in seer luttel / oft niet
met allen. Ende de Heere en nam't my noyt af;
maer al seyde hy my dat ick't doen soude / soo ver-
sekerde hy my nochtans van d'ander sijde / ende
leerde my wat ick henlieden soude segghen / ghe-
lijck hy nu noch doet / ende hy gaf my suffisante
redenen / dat ick versekeringhe ghenoech hadde.

Onlanghs daernaer begonst sijne Majesteit /
ghelijck hy my beloofd hadde / meer teercken en
gheben van dat hy't was / mits in my wies een
soo groote liefde Godts / dat ick niet en wiste van
wien dat sy quam / want sy was teenemael bo-
ben-natuerlijck / ende ick en dede daer gheen
arbejd toe. Ick ginck al stervende / door de be-
gheerte die ick hadde van Godt te sien / ende ick
en wist niet hoe ick anders tot dat leven gheraet-
ken soude dan door de doot. My quamen ober
seer gheweldighe stormen van dese liefde / soo dat /
alhoewel sy soo onberdzaeghlijck niet en waer-
en als de ghene daer ick te bozen af ghesproken
hebbe / noch van soo groote cracht niet / ick noch-
tans niet en wiste wat ick met my selven doen
soude; want niet en conste my vernoege / noch ick
en const niet dueren / dan my docht oprechtelijck
dat my de siel uyt het lichaem getrocken wierde.
O opperste wijsheyt ! wat een soete behendighent
waerdy ghebryckende met u arme slavinne:
ghy verberghde u van my / ende ghy pzaughde
my met u liefde / met een soo smaekelijcken doot /

dat de siele daer nopt en soude willen af schepden.

Door den ghene die dese gheweldighe stormen nopt beproeft en heeft / en is niet moghelijk die te verstaen; want 'ten is gheen ongherustigheyt des herten / noch 'ten zijn gheen devotien / die eonen mensch dickwils soo beroert / dat het schijnt dat den gheest versmacht wordt / ende in hem selven niet ghedueren en can. Sulck ghebedt is veel slechter: ende men moet dat snack-aessemen laten / het selve maecende al soetelijk in te houden / ende de siele te vreden te stellen: want dit is ghelijck sommitghe kinders / die soo snackende cryten / dat het schijnt dat sy terstont stikken fullen; ende mits hen alleenlijck eens te dzincken te gheben wordt dese groote benauwtheyt gestilt. Van ghelijcken moet hier de redenen regeren / om den toom cozt te houden / (want het soude moghen gheheuren / dat deselve natuerlijckheydt helpen soude / dat wederom comen mochte deselve consideratie / met vrees dat het niet al volmaectt en zy / maer dat het booz een groot deel magh sinnelijckheydt wesen) ende men moet die kindt doen swijghen door eenige vermakelijckheydt van liefde / ende maecten dat het niet soetigheyt leere lief hebben / ende niet met ghewelt / oft met buystrecht / soo men pleeght te segghen; in der voeghen datmen dese liefde binnenwaerts houde ende niet [en late wesen] ghelijck eenen pot die te seer siedt ende teenemael overloopt /

door

dooz datmen het hout sonder discretie daer onder
 stoekt : maer datmen de oorzponck van dit vter
 vermindere / ende sijn beste doe om de blamme te
 bluffeljen met soete traenen / ende niet met pijn-
 lijcke / als wel sijn de ghene die spruyten uyt dese
 beweeginghen / ende grootelijcks schaden. Ick
 hebse altemet ghelhadt in't beghinsel / ende mijn
 hooft wierdt daer teenemael dooz ghetenteert / en
 den geest soo vermoeyt / dat ick 'sanderz-daeghs
 ende noch langhet / niet bequaem en was om tot
 het ghebedt te keeren : soo dat in't beginsel groote
 discretie van noode is / op dat het al met soetig-
 heyd gheschiede / ende dat den gheest heit ghe-
 wenne inwendighlijck te wercken / ende datmen
 sijn beste doe om te vermijden 't ghene dat uyt-
 wendig is.

De andere stozmen sijn teenemael van dese
 verscheyden : wy en legghen daer gheen houdt
 aen / dan het schijnt / dat men / het vter nu al ghe-
 stoockt zijnde / ons daer stracks in wozyt / op dat
 wy souden bzanden. De siele en maect niet / dat
 dese wonde van de absentie des Heeren haer
 smerte / maer haer wozyt eenen pyl ghesteken in
 het binnenste van het ingetwant oft oock altemet
 van het herte / dat sy niet en weet wat sy heeft /
 noch wat sy begheert. Sy weet wel dat sy God
 begheert / ende dat den pyl schijnt met venijn be-
 streken te sijn / om haer selben te doen versaken
 dooz de liefde van desen Heere / ende sy soude geer-
 ne vooz hem het leven laeten.

ghenoegh uytsprecken de maniere in de welcke den Heere tot de siele comt / ende wat een overgroote pijn hy in haer werckt / soo dat hy maect dat sy van haer selven niet een weet : maer dese pijn is soo soet / dat gheen vermaecken in dit leven en is / dat sulcken veruoeghen medebzenghe. De siele soude wel altyts willen sterben van dese steckste / soo ick gheseyt hebbe.

Dese pijn ende glorie tsamen maecten my suf / want ick niet en cost verstaen hoe dat dit cost wesen. Och wat is het te sien een ghequetste siele! ick segghe die haer soo beuint / dat sy magh segghen dat sy ghetwont is om een soo hooghe ende excellent saecke / ende claerlijck siet dat sy niet met allen gheroert en heeft waer door dese liefde tot haer soude comen : dan het schijnt / dat van de groote liefde / die den Heere tot haer draeght / raschelijck ghevallen is dit bonckskken dat haer geheel doet branden. Och hoe dickmael word ick indachtigh / als ick alsoo ghestelt ben / dat beerfken van David / *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum!* want my dunckt dat ick dit nae de letter in my bezoebe. Als dit niet met soo groosten furie en gheschiedt / soo schijnt het dat sy wat ghestilt wordt; emmers sy soeckt eenighe remedie / want sy en weet niet wat doen aengaende sommighe penitencien / want sy niet meer en gheboelt / noch bloedt te storten en doet haer niet meer pijnen dan oft het lichaem doode waere. Sy soeckt middelen ende manieren om

yet te doen dat het gheboele om de liefde Godts/
 maer de eerste smerte is soo groot / dat ick niet
 en weet wat lichaemelijck tozient de selve soude
 conuen wegh nemen. Oermits hier nu gheen
 remedie en is / soo zijn dese medecijnen al te slecht
 teghen een soo groote sieckte: sy wordt eenighsing
 te vreden ghestelt / ende passeert wat daer door/
 Godt biddende dat hy haer remedie verleenen
 wille teghen haere bangighepdt / ende sy en siet
 gheen dan de doodt / want hier door meynt sy
 teenemael haer goedt te ghenieten. Somwijlen
 comt het met sulcke furie / dat sy noch dit noch yet
 anders doen en can : het heel lichaem wordt ont-
 stelt / soo dat het noch voeten noch armen ver-
 roeren en can : jae is het dat het oberepndt staet/
 sackt soo neder ghelijck yet datmen verset / soo dat
 het oock niet en can sijnen asem herhaelen : al-
 leenlijck versucht het / niet sterckelijck / want 'ten
 can niet / maer het is van binnen.

Den Heere heeft beliest / dat ick hier altemet
 dit visioen soude sien. Ick sagh eenen Enghel
 neffens my aen de slincke sijde in lichaemelijcke
 ghedaente / welck ick niet en pleeghe te sien dan
 seer selden / al is het dat de Enghelen my hun dic-
 twils beropenbaeren; maer het gheschiedt sonder
 hun te sien / op de wijze van het voorszeden visioen
 daer ick eerstmael af ghesproken hebbe. In dit
 visioen heeft den Heere beliest dat ick hem aldus
 sien soude. Hy en was niet groot / maer cleyn / seer
 schoon / het aensicht soo ontsteken / dat hy scheen
 te

te wesen een van de opperste Engghelen / die gheheel schijnen te branden / ick gheloobe dat het zijn de ghene die men Seraphinen heet / want sy en segghen my hunne nimen niet / maer ick sie wel dat in den Hemel soo groote differentie is tusschē die ende die Engghelen / dat ick 't niet en soude connen segghen. Ick sagh hem in de handt hebben enen langen pijl van goudt / ende my docht dat hy aen't eynde van het ijser wat biers hadde. My docht dat hy my dien eenighe reysen door mijn hert stack / soo dat hy quam tot het inghetwandt toe / ende het scheen dat hy dat mede uyt trock / ende hy liet my teenemael brandende in groote liefde Godts. De pijn was soo groot / dat sy my dede kermen ende suchten : maer de soetighepdt die my dese overgroote pijn aendoet / is soo uyt-nemende groot / dat ick die niet en soude begheven quijt te zijn / ende de siele en vernoecht haer daer mede niet min dan met Godt. 't En is gheen lichaemelijcke maer gheestelijcke pijn / hoe wel het lichaem niet en laet een weynigh (jae dock wel een goet deel) daer af mede deelachtigh te zijn. Het is een soo soete carefferinghe die daer passeert tusschen de siele ende Godt / dat ick hem bidde om sijn goetheyt wille / hem die beliebe te verleenē aen den ghene die soude mogen peysen dat ick lieghe.

Binnen de daghen dat dit duerde / ginck ick eben oft ick heel slecht hadde ghetweest : my en luste noch te sien noch te sprekē / dan alleenlijck my selven

selben met mijn pijn te troetelē / die welcke ick boog
 een meerder glorie hiel / dan alle de gene die in de
 creatueren is. Dit hadde ick altemet / als den
 Heere beliefde dat my dese groote opghetoghent-
 heden soude overcomen / alsoo dat ick oock on-
 der 't volck wesende die niet en cost wederstaen /
 maer begonsten haer tot mijnen grooten leedt-
 wesen te laten blijken. Naē dat ick nu dese op-
 ghetoghentheden hebbe / en gheboele ick dese pijn
 soo seer niet meer / maer wel de ander daer ick te
 bozen af ghesproken hebbe / (my en ghedenckt
 niet in wat Capittel) de welcke in veel dinghen
 ghenoeghsaem verscheyden ende van meerder
 tweerden is. Jae als dese pijn / daer ick mi af
 spreke / begint / soo schijnt het dat den Heere de
 siele met force neemt / ende haer stelt in opgheto-
 ghentheit / ende oversulcks en is daer gheen be-
 quaemheyde om pijn te gheboelen / oft om te lij-
 den / want verstandt volghet de dreught. Ghebe-
 nedijt moet hy zijn inder eeuwigheyde / die soo
 groote gratie verleent aen een die soo groote wel-
 baden soo qualijck weet te betalen.

HET

HET XXX. CAPITTEL.

Sy herneemt het verhael van haer leven, ende seght hoe den Heere haer van veel svvaerigheden verlostte, door dat hy brocht tot de plaetse, daer sy vvas, den Heylighen man Broeder Peeter van Alcantara, van des glorioosen Sinte Franciscus Orden. Sy tracteert mede van groote tentation ende inwendige svvaerigheden, die sy altemets lede.

Sende dan dat ick luttel oft niet beletten coste dese groote storme / soo vreesde ick oock die te hebben / mits dien ick niet verstaen en conste / hoe pijn ende vzeught kosten tsamen staen / lichamelijcke pijn ende geestelijcke vzeught wiste ick wel dat tsamen staen kosten; maer soo uytnemende gheestelijcke pijn / met een soo boben-matighe vzeught / dat was daer ick in susde. Hoe wel ick mijn beste dede om te wederstaen / vermochte icks nochtans soo wispunigh / dat het my somtijts oock verdroot. Ick beschermde my met het Cruys / ende ick wilde my daer mede beschjdden teghen den ghene die ons altemael daer mede verlost heeft. Ick sagh dat my niemant en verstondt / want ick merckte 't seer wel / maer ick en doyste niet segghen dan aen mijnen Biecht-vader want dat hadde anders wel inder waerheyt te seggen ghetoest dat ick gheen ootmoedigheyt en hadde.

Het beliefde den Heere my een groot deel van mijn swarigheyt af te nemen / ende teenemael afdoen /

doen/ doen hy tot deser Stadt stierde den gebene-
 bidden Broeder Preter van Alcantara/ daer icks
 hier bozen mentie van ghemaect hebbe / wat
 verhaelende van sijn penitentie; van wien onder
 andere dingen my boozseker gheseyt wierde / dat
 hy twintigh jaeren lanck gheduerighlyck een
 cilicie van bleck ghedraghen hadde. Hy heeft
 sekere clepne Boeckes van 't Gebedt in Spaen-
 sche taale ghemaect / diemen nu veel gebuycket
 want hy daer seer profijtelijck af gheschreuen
 heeft booz personen die hun in het ghebede
 deffenen. Hy onderhiel seer strengighlyck den
 eersten Reghel vanden Heplighen Franciscus
 ende alle d'andere dinghen die boven verhaelt
 zijn. Alsoo dan de weduwe / dewelcke / gelijck ick
 gheseyt hebbe / een dienaarste Godts ende mijn
 vriendinne was / verstaen hadde dat sulcken ver-
 maerden man hier ghecomen was / ende sy mij-
 nen noot wel wiste (want haer mijn becommen-
 nissen wel bekennt waere / ende sy trooste mij seer /
 want haer gheloof was soo groot / dat sy haer
 niet anders en cost laten boozstaen dan dat het
 den Gheest Godts was / den welcken alle andere
 booz den boosen gheest hielen : ende want sy wel
 verstandigh / ende seer secreet is / ende veel gra-
 tien vanden Heere in't ghebedt gewoon is te ont-
 fangen / soo belieft 't sijne Majesteit haer te ver-
 lichten in't ghene dat oock de gheleerde niet en
 verstonden. Mijn Diecht-vaders gaven my ver-
 lof / dat ick my dooz haer soude tot gherustheyde
 stellen

stellen in sommighe dinghen / want sy daer be-
 quaem toe was om vecl redenē. Sy was alte-
 mets mede deelachtigh van de gratien die den
 Heere my dede / niet sommighe seer profijtigh
 ondertwijfingen vooz haer siele.) Alsoo sy dit dan
 verstaen hadde / ten eynde ick hem te beter soude
 moghen spraken / soo maecte sy / sonder my yet
 te segghen / dat sy verlosf vercregh van mijnen
 Provinciael / dat ick soude moghen acht daghen
 lanck in haer huys wesen : hier ende in som-
 mighe kercken hebbe ick hem dickwils nē-
 ghesproken : dit was de eerste reyse dat hy hier
 was / want naederhandt ben ick op verschey-
 den tijden met hem in communicatie gecomen.
 Ick gaf hem sommierelijck / doch seer claere-
 lijk als my moghelijck was / te kennen mijn
 leven ende maniere van voort te gaen in het ghe-
 bedt (want dit hebbe ick altydts vooz een ma-
 niere ghehadt / dat ick met alle claerheydt ende
 waerheyt tractere met de ghene dien ick mijn siel
 opene : jae tot de eerste betweginghen toe wilde
 ick wel dat hen bekent waeren / ende in twijffel-
 achtighe ende suspecte dinghen arguere ick te-
 gghen my selven) in voegghen dat ick sonder dob-
 belheydt oft bedecktheyt hem den staet van mijn
 siele te kennen gaf. Seer nae van den beghinsel
 merckte ick / dat hy my verstondt door experien-
 tie / welck teenemael was 't ghene dat ick van
 doen hadde / want doen en cost ick my selven niet
 verstaen / gelijck nu / om dat te connē uyt spraken :
 maer

maer naederhandt heeft my Godt de gratie verleent / dat ick can verstaen ende verclaren de gratien die sijne Majesteit my is doende : ende het waer van noode / dat sulcks selve beproeft hadde de ghene / die my ten vollen wilde verstaen / ende uytlegghen wat dat het is.

Hy gaf my een seer groote claerheydt : want emmers in de visioenen die niet imaginair en waeren / en const ick niet verstaen wat dat dat mocht wesen : ende oock docht my / dat ick de gene / die ick met de ooghen der sielen aensagh / eben luttel verstaen conde hoe dat wesen conste ; dan alleenlijck de gene diemen met lichamelijcke ooghen aensiet / soo ick gheseyt hebbe / docht my dat ick moest groot achtē / ende die en hadde ick niet. Dese heplighen man verlichte my in alles / ende verclaerde 't my al / ende seyde my dat ick my niet en soude quelen / maer dat ick Godt soude loben / ende dat ick booz soo seker moest houden dat het den gheest Godts was / dat / behalven het Ghe-loof / gheen dinck waerachtiger conde wesen / oft dat ick sekerder mocht ghelooven. Hy verheughde hem seer met my / ende dede my alle vriendschap ende weldaet / ende van dier tijdt droegh hy althys groote sozghē booz my / ende maecte my mede deelachtigh van sijn saken en affairen : ende want hy my sagh ontsteken te zyn met begeerten van 't ghene dat hy nu met der daet was besittende (want den Heere gaf my die seer vastelijck) en dat hy my soo goeden moet sagh heb-

ven / soo verblijdde hy hem met my te spreken.
 Want booz een dien den Heere tot desen staet
 bzencht / en is noch ghenoechte noch troost hier
 by te ghelijcken / dat hy vermandt magh vinden /
 dien den Heere schijnt hier af eenigh beginsel ge-
 geben te hebben: want doen en moest ick niet veel
 meer hebben / nae dat my dunckt, ende Gods
 ghebe dat ick't nu magh hebben. Hy hadde groo-
 te deernisse met my. Hy seyde my / dat een van de
 meeste swaerigheden van de wereldt die ick
 gheleden hadde / was de op - spraecke van de
 goede / ende dat my noch vele te verwachten
 stondt; want dat ick altydts soude in noot we-
 sen / ende datter niemandt en was in dese Stadt
 die my verstonde; maer dat hy soude spreken den
 ghene die mijn biecht hoorde / ende met een den
 ghene die my meest quelde / welck was den ghe-
 houtden Edelman / daer ick af ghesproken
 hebbe: want onder den schijn van een die my
 meest beminde / dede hy my al de oorloghe aen /
 ende nochtans is het een Godtzyesende ende
 heylige siele: ende oermits hy my onlanghs te
 vozen ghesien hadde soo booz te wesen / soo en cost
 hy noyt ghedaen hebben van wel booz hem te
 sien. Dien heylighen man dede alsoo / en spracks
 veyde / ende gaf henlieden redenen ende conten-
 tement / om dat sy hun selven te vreden stellen /
 ende my niet meer molesteren en souden. Den
 Biecht-vader en hadde des niet veel van doen /
 maer den Edelman wel: ende al en was het niet
 teene-

teenemael ghenoegh / soo hielp het nochtans dat hy my soo seer niet en soude verbaert maecten.

My raemden / dat ick hem soude schryuen al 't ghene dat my van dier tijdt af meer soude overcomen / ende dat my hertelijck vooz malcanderen souden bidden : want sijn dootmoedighejdt was soo groot / dat hy vooz yet achte het ghebedt van een die soo allendigh is als ick ben / daer ick wel af beschaemt was. Hy liet my vol troosts ende blijdschaps / segghende dat ick mijn ghebedt sonder vzeese soude houden : ende niet twijffelen oft het was den gheest Godts : ende dat ick het ghene / daer ick eenighsins aen soude twijffelen / jaedock van alles / om meerder sekerhejt wille / mijnen Biecht-vader soude te kennen gheuen / ende my daermede voozts gherust houden. Niettemin ick en const tot dese gherusthejt niet teenemael gheraecten : want de Heere leydde my dooz den wegh der vzeese / als is / te meynen dat het den vijant was / mits men my seyde dat hy het was ; in voeghen dat mynsemant en cost doen vzeesen oft gerust wesen / dat ick heilieden hier van meer soude ghelooft hebben / als dat den Heere my was instoztende. Ende daerom al liet hy my gerust / soo en ghelooftde ick hem soo vastelijck niet / dat hy my soude hebben comen los ende vry laten van alle vzeese / specialijck / als den Heere my liet blijven steken in de swaerigheden van de siele die ick nu verhaelen sal. Niettemin ick bleef / soo gheseyt is / seer ghetroot.

Ick en cost Godt niet ghenoech dancken / ende mijnen gloziosen Dader S. Ioseph / die hem / soo my docht / hier ghebzocht hadde : want hy was Commissaris generael vāde Bescherminge van S. Ioseph / ende aen onse liebe Vrouwe / aen wien ick my ghetwoon was dickwils te bevelen. My ghebeurde doen somtwijlen / ende nu oock / hoetwel niet soo dickwils / dat ick overvallen wierde met seer groote swaerigheden des gheests / ende tsamen met tozimenten ende pijnen des lichaems / dooz eenige soo excessife quaelen / dat ick geensins en cost gedueren. Op andere tijden was de lichamelijcke pijn meerder : ende als ick vā de geestelijcke ontslaghen was / soo verzoegh ick die met groote blijdschap / maer als het al tsamen quam / soo was het lijden en perffinge boben matē groot.

Ick vergat alle de tweldaden die den Heere my ghedaen hadde / ende ick behiel daer maer memorie af als van yet datmen ghedzooimt heeft / tot een meerder pijn : want het verstandt wert soo slaperachtigh ende traegh dat my duysent twijffelinghen ende achterdencken inbielen / ende my docht dat ick't niet wel en hadde verstaen / ende dat ick't by abontueren ghedzooimt hadde / ende dat ghenoech behoorde te zijn dat ick berdoolt ginck / sonder de goede te doen dolen. My docht dat ick soo quaedt was / dat my booz quam dat allen het quaedt ende de ketterijen die daer opghestaen waeren / om mijne sonden wille ghecomen waeren. Dit is een valsche ootmoedigheyt /

digheyt/die den duyvel in my socht te bertvecken
 om my ongherust te maecten / ende te sien oft hy
 my soude connen tot wanhope bzenghen ; ende
 ick hebbe nu soo groote experientie dat het van
 den duyvel comt / dat hy siende dat ick sulckx
 mercke / my des aengaende soo dickwils niet en
 quelt als hy wel plochte. Men fiet dat mercke-
 lijck aen de ongherustigheyt daer hy mede be-
 ghint / ende aen de ontsteltenisse die hy in de siele
 bzenghet / al den tijdt dat het duert / en uyt de duy-
 sternissen ende quellighen die hy in haer wercke
 mitx oock aende dozheyt en onbequaemheyt tot
 het gebedt / ja tot alle goet het schijnt / dat hy de
 siele verstickt en het lichaem bindt / op dat het nie-
 wers in en soude sijn profijt doen. Want de waer-
 achtige ootmoedigheyt / al is het dat booz haer de
 siele haer booz boos houdt / ende dat het ons pij-
 nelijck valt te sien wat wy zijn / ende dat wy
 groot wonder pepsen van onse quaetheyt / ja soo
 groot als daer ick af gheseyt hebbe / ende datmen
 dat men't der waerheyt gheboelt / en comt noch-
 tans niet gheen ontsteltenisse oft ongerustigheyt /
 noch sy en verdonckert de siele niet / noch en
 bzenghet haer gheen dozheyt aen ; maer eer / teene-
 mael verkeert / vermaectt sy haer niet gherust-
 heyt / niet soetigheyt / niet licht / niet alsulcke pijn
 die haer troost gheeft / als sy aenmerckt wat een
 groote gratie haer Godt is doende dat sy die pijn
 heeft / ende hoe wel dat sy besteedt is. Waer is leet
 dat sy teghen Godt ghesondighet heeft / ende ter

contrarie vertroost haer sijn barmhertighheyt : het licht dat sy heeft / maect haer beschaemt in haer selven / ende doet haer Godt loben van dat hy haer soo langh verdraghen heeft. In de andere ootmoedighheyt die van den vijandt comt / en is gheen licht tot eenigh goet / het schijnt dat het Godt al ten swerde ende ten viere stelt. Hy stelt haer booz ooghen de Rechtveerdighheyt : ende al ghelooft sy dat noch barmhertighheyt is / (want den vijandt en is niet machtigh haer het ghelooft te beuemen) soo en wozt sy nochtans daer booz niet vertroost / eer is het aensien van soo groote barmhertighheyt in haer vertoekende meerder toornent / om dat haer dunct dat sy tot meerder ghelouden was.

Het is een van de swaerste / ende listighste / efi bedeckste inbentien des vijandts / die ick aen hem hebbe connen mercken / ende oversulcks soude ick **D** Eerw. wel willen waerschouwen / op dat / by aldien hy u hier mede tenteerde / ghy eenigh licht meught hebben om dat te kennen / by soo verre hy u het verstandt laet om het selve te kennen. Ghy en moet niet peysen dat het al in gheleertheyt ende wetenschap ghelegen is : want al hebbe ick daer van niet met allen / nochtans als ick het ghepaffeert hebbe / verstaen ick wel dat het sotternij is. 't Ghene dat ick verstaen hebbe / is / dat ons heere begheert ende toelaet / efi gheeft den vijandt consent / ghelijck hy hem dat gaf op dat hy Job soude tenteren / hoe wel hy my / die
soo

soo boos ben/soo routelijck niet en tracteert. Het
 is my ghebeurt/ende my ghedenckt dat het was
 den dagh booz heyligh Sacraments abondt (tot
 welcken Feest-dagh ick seer deboot ben / hoe wel
 niet soo seer als het wel behoorde) dese reyse duer-
 de't my alleen tot op den Feestdagh toe : want op
 andere tijden duert het my acht ende veerthien
 dagen / jae oock dzy weken / ende ick en weet niet
 oft noch langhet / bijzonderlijck in de Goede we-
 ken / als ick my tot meerder devotie plagh te be-
 gheven. My dunckt / dat hy subijtelijck het ver-
 standt treckt op soo eleyne saecken altemet / dat
 ick op andere tijden daer mede soude lachen/ende
 doet dat tumelen over al daer hy begheert : ende
 de siel is daer als met ijere banden ghebonden/
 soo dat sy gheen meesterisse van haer selven en is/
 ende en is niet machtigh yet anders te peysen
 dan op de beuselrijen die hy haer te bozen leght/
 de welcke nauwelijcks yet te bedieden en hebben/
 en die noch en geben noch en nemen ; alleenlijck
 bindt hy de siele in sulcker boegē dat sy met haer
 selven geenen vaedt en weet. En het is boozwaer
 alsoo / dat my altemet ghedocht heeft dat de duy-
 belen met de siele als met eenen kaets-bal spelen/
 en hat sy daerentusschē niet machtigh en is haer
 van hunne macht te verlossen. 't En is niet om
 seggen wat een siel in dit stuck moet lijde: sy gaet
 labenisse soecken/en Godt gehenght dat sy gheen
 en bindt behalven dat haer altyds bijblijft het
 licht vanden vryen wille : niet claerelijck / segghe

ick / maer ghelijck oft yemanden de ooghen verbonden waeren. Ghelijck eenen persoon / die dicwils dooz eenighe plaetse ghegaen heeft / al is het doock by nacht ende in't doncker / soo weet hy nochtans wel dooz de voozleden inbeeldinghe wa erdat hy soude connen stronckelen / want hy dat by daghe ghesien heeft / ende wacht hem nu vooz dit perijckel : alsoo is het doock om Godt niet te vergrammen / dat het schijnt upt ghewoonte te gheschieden / ick laete staen dat Godt ons bewaert / welck daer meest van noode is.

Het gheloof is aldan verstorven ende slaperigh / ghelijck doock alle andere deughden / maer 'ten is niet verlozen / want de siele ghelooft wel 't ghene dat de heylighe kercke leert / maer ghelijck yet dat van buyten met den monde gheseyt wordt / want het schijnt dat sy van d'ander sijde ghepraemt ende vaddigh oft leusigh ghemaect wordt ; soo dat / dat sy Godt kent / haer bynae dunckt te wesen als yet dat mē van verre gehoozt heeft. De liefde is soo slauw in haer / dat soo want neer sy hoozt spreken / sy toeluystert als tot yet dat sy ghelooft te zijn 't ghene dat het is / om dat de heylighe kercke dat alsoo leert ; maer sy en heeft gheen ghedachtenisse van 't ghene dat sy op anderen tijdt in haer gheproeft heeft. Wilt sy haer begheben tot bidde / oft wilt sy in haer eenigheyt wesen / soo gheboelt sy meerder benautotheydt : want het tozment dat sy in haer gheboelt / sonder te weten waer af / is / soo my dunckt / onberdya-gelijck

ghelijck / ende het is halbelingh een ropje bande helle. Dit is alsoo/ghelijck den Heere my in een visioen heeft te kennen ghegheben : want de siele brandt in haer selven sonder te weten van wien oft van waer het hier comt dat sy geboelt / oft hoe sy dat ontgaen / oft waer mede sy dat blusschen sal : want haer te willen behelpen met lesen / is soo veel als oft sy 't niet en conste. Het is my eens ghebeurt / dat ick ginck lesen het Leven van eenē Heiligen / om te sien oft ick't soude dooz swelgen / ende om my te troosten met het ghene dat hy gheleden hadde : en hebbende hier oft bijmaels andere reghels herlesen / niet teghenstaende dat het Spaensch was / verstant ick op't leste min dan in't beginsel / ende alsoo liet ick't staen. Ende die ghebeurde my dickwils / maer van dese repse gedenckt my merckelijck.

Doortz in niemands gheselschap te willen comen / is noch quaeder : want den vijandt stozt eenen soo bitteren ende grammoedighen gheest inden mensch / dat het schijnt dat hy een yeghelijck wel soude willen op-eten / sonder het selve te connen beletten / hoe wel hy yet schijnt te winnen daer teghen strjdbende / oft het is den Heere die wint / beschermende den ghene die alsoo ghestelt is / op dat hy noch yet segghe noch doe teghen sijnen naesten dat hem soude mogen achterdeeligh wesen / ende daer hy Godt mede soude moghen vergrammen. Aengaende van tot den Diechtvader te gaen / is my boozseker dickwils gebeurt

't ghene ick nu segghen sal / dat hoe wel soo heyligh waeren / ghelijck zijn de ghene die ick op dien tijdt hanteerde / ende noch hantere / sy my nochtans hart toespzaken / ende my met sulcke straffighejdyt bekieben / dat sy selve naederhandt verwondert waeren / als ick hen die woorden verhaelde / ende seyden my / dat in hunne macht niet en was / al naemen sy noch soo vast booz hen sulcks niet te doen. Op andere tijden / als sy medelijden met my hadden / ende conscientie daer van maecten als ick dierghelijcke quellinghe in siele ende lichaem hadde / ende booz hun namen my goedertierlijck te troosten / soo en conden sy niet. Sy en seyden gheen quaede woorden icks wil segghen daer sy Godt mede souden vergrammen ; maer wel de alderbitterste die men van eenen Siecht-bader soude moghen verdragghen. Hunne meyninghe moeste wesen van my te mortificeren. Ende hoe wel ick my op andere tijden daer in verblijdde / ende bereet was te verdragghen / soo was het my nochtans een tozment. Doorts liet ick my boozstaen dat ick hunlieden was bedrieghende / ende ick ginck tot hen / ende waerschoutwde hen wel ernstighlijck / dat sy hun booz my souden wachten / want ick hen moghelijck soude bedrieghen. Ick sagh wel dat ick't al willens niet en soude doen / noch dat ick hen gheen leughenen soude wijs maecken / doch ick was daer booz bevreest. Een van henlieden / verstaende de tentatie die ick hadde / seyde my

eens /

eens / dat ick mijn hooft niet en soude bzenen/
want dat / al wilde ick hem bedzieghen / hy ver-
standts ghenoech hadde om hem niet te laeten
bedzieghen.

Dit was my altemets grooten troost / ende
bynae altydts / emmers seer dickwils wierdt ick
verlicht als ick tot de Communie gheweest had-
de; ende somtijlen oock ten heylighen Sacra-
mente gaende / werde ick subitelyck soo fraey
nae siel ende lichaem / dat ick my daer af vertou-
dere. 't En schijnt anders niet / dan dat op eenen
oogenblick verdwijnen alle de duysternissen der
siele: ende / de Sonne nu opghegaen zijnde / ver-
stondt ick in wat sorternijc ick ghesteken hadde.
Op andere tijden met alleen een woordt dat de
Heere my seyde door alleen te seggen / En zijt niet
besvvaert, en hebt gheen vrees (ghelijck ick
gheseydt hebbe) oft als ick eenigh visioen sagh/
wierdt ick gheheel ghesont al oft ick niet met al-
len gehad en hadde. Ick nam mijn genoeghte in
Godt; ick dede mijn beclagh aen hem / dat hy my
soo groote tormenten liet verdraghen: maer dat
wierdt al seer wel betaelt / want ghemeynlyck
volghden daer nae de graven seer overbloede-
lijck. My en dunckt anders niet dan dat alsul-
ken siele comt uyt eenen smelt-oven / ghelijck het
goudt / wel ghesuybert ende gheresineert om den
Heere in haer selven te aenschouwen: ende alsoo
ghebeurt het dat men ten lesten dese swaerighe-
den niet en acht / daer sy schenen onberdragelijck
te

te zijn : ende men soude die wel begheeren sy een
 het te lijden / in soo verre sulcks den Heere be-
 haeghelijcker waere. Ende al souden de tribula-
 tien ende verbolginghen noch veel meer wesen /
 is het datmen die verdraeght sonder den Heere te
 bergrammen / ende hem verbljdt om sijnen't
 wil te lijden / soo streckt het al tot meerder twin-
 ninghe; hoe wel ick die niet en verdraeghe alsoo't
 behoort / dan wel onbolmaecktelijck. Op andere
 tijden quamen ende comen sy my noch op een
 verscheyden manier aen / soo dat my dunckt / dat
 my gheheelijck de macht benomen wordt van
 yet goets te peysen / oft begeren te doen / maer ick
 blijbe teenemael onnut ende swaer nae siel ende
 lichaem : doch ick en gheboele de andere tenta-
 tien ende ongherustigheden niet / dan een mis-
 noepinghe / sonder te weten waeraf / ende daer
 en is niet dat de siele behaeght.

Ick dede mijn beste om eenighe uytvrenndige
 goede wercken te doen / om my alsoo besigh te
 houden / halbelingh dooz bedwanck : ende ick
 verstaet wel wat een siel is / wanneer de gratie des
 Heeren haer verberghet : 'ten viel my soo swaer
 niet / want dit aensien van mijne cleynighepde
 my eenighe satis-factie was ghebende. Op an-
 dere tijden bebinde ick my aldus / dat ick niet een
 oprecht ghepeys van Godt oft van yet goets heb-
 ben en can / dat met ghestadighept wercke / en dat
 ick oock niet bidden en can / al ben ick in mijn ee-
 nighept / doch merckelijck gheboele ick dat ick he
 kenne.

kenne. Nae dat ick verstaer / soo is het verstandt
 ende d'imaginatie 't ghene dat my hier hinder
 doet / want den wille dunckt my is goet / ende
 bereet tot alle goet / maer het verstandt is soo ver-
 strop / dat het anders niet en schijnt te wesen dan
 een rasende sot / dien niemant binden en can; ick
 en ben noch niet machtigh 't selve eenen Credo
 larick te doen stille staen. Altemet lach ick met
 myselben / ende bekenne mijn ellendigheyt / ende
 ick staer daerop siende / ende laet het ghetwozden
 om te sien wat het doen sal : ende Godt 3p ghe-
 looft / noyt begheeft het hem / welck een mirakel
 is / tot eenigh quact / dan alleen tot dinghen die
 noch goet noch quact en zijn / te weten oft hier oft
 daer oft ginder yet te doen is. Ick verstaer dan
 veel beter / wat een groote gratie den Heere my
 doet / als hy desen sot in volmaeckte contempla-
 tie ghebonden houdt. Ick overpeuse / wat het sou-
 de zijn / waer't dat my in dese sotternije saghen
 de gene die my booz goet houdt. My deyt seer de
 siele / dat ick haer onder soo quade geselschap sie.
 Ick soude haer geerne in vzijsheyt sien / ende over-
 sulcks segghe ick tot den Heere : Wanneer sal
 ick eens , ô mijnen Godt , mijn siele gheheel
 vereenight sien om u te loven , op dat alle haere
 crachten u moghen ghenieten ? En vvilt niet
 toelaeten , ô Heere , dat ick langher in veel stuc-
 ken ghedeylt zy , vvant my en dunckt anders
 niet , dan dat elck bijsonder stuck nae sijn bij-
 sonder eynde loopt. Dit lijde ick dickmael :

samtwij.

Somtijlen mercke ick wel / dat de lichamelijcke cranckheyt daer veel toe helpt.

Ick ben dickwijls indachtigh de groote schade / die de eerste sonde ons aenghedaen heeft / want daer uyt dunckt my dat het comt / dat top onbequaem zijn om een soo groot goet te ghenieten : ende het moeten de mijne wesen ; want hadde icker soo vele niet ghelijdt / ick soude veel standtvaster in het goet ghebleven hebben. Ick hebbe noch een andere groote quellinghe ghelijdt : want ghemerckt / dat my docht / dat ick wel ghehoegh verstant alle de boecken die van 't ghebedt spreken / als ick die las / ende dat de Heere my die gratie verleent hadde / dat ick die niet van doen en hadde ; soo en las ick die niet meer / dan alleenlijck de Levenen der Heyligen. Want aenghesien ick my soo gheretigh vandt tot het ghene daer sy Godt mede dienden / dunckt my dat my sulcks hielp ende courageerde. My docht een groot ghebreck van ootmoedigheyt te wesen / te peysen dat ick tot al sulcken ghebedt soude ghecomen zijn. Ende want ick my niet anders en conste laeten voozstaen / soo werde ick seer verbyctigh / tot dat sommighe gheleerde ende den ghebenedijden Broeder Peeter van Alcantara my seyden / dat ick daer nae niet vzaeghen en soude. Ick sie wel / dat ick noch niet begonst en hebbe Godt te dienen / hoetwel my sijne Majesteit gratien verleent gelijck aen vele andere gorde ; ende dat ick de onvolmaecktheyt selve ben / behalven

in goede begheerten/ ende in lief te hebben : want den Heere my hier in wat boordeel ende gratie ghedaen heeft/ op dat ick hem erghens in soude moghen dienen. **M**y dunckt wel dat ick hem lief hebbe/ maer de wercken mistroosten my/ ende de menigherhande onvolmaecktheden die ick in my sie. **O**p andere tijden comt my een slechticheyt ende botticheyt der siele over/ ick segghe/ dat my dunckt dat ick noch goet noch quaet en doe/ dan ick volghe den ghemeynen reghel/ ghelijcks men seght/ ende en gheboele noch pijn noch glorie/ ende mijn siele en is noch levende noch doot/ noch blijde noch droevigh/ ende het schijnt dat sy niet met allen en gheboelt. **M**y dunckt/ dat de siele gaet ghelijck een eselken dat gaet weyden/ welck gheboelt wordt om datmen hem niet eten gheeft/ ende het eet bynae sonder dat te gevoelen. **W**ant de siele en moet wel in desen staet niet zijn sonder te eten eenighe groote gratien des Heere/ aenghesien haer niet en verdriet een soo ellendigh leven te leyden/ ende dat passeert met goetwillinghepdt/ maer sy en gheboelt gheen betweringhe oft werckinghe waer door sy haer selven gelwaer worde.

My dunckt nu/ dat het is gelijk als men waert met eenen seer soeten twint/ ende datmen seer boozt gaet sonder te weten hoe : want in de andere boozepde maniere zijn de effecten ende uytwerkinghen soo groot / dat een siele bynae terstont haer beternisse aensiet/ mit dat terstont de goede begheer.

begeerten op-bozelen / ende en is noyt te bzedem
 met 't ghene dat sy doet. Dit wercken de groote
 ghetweldigheden der liefde / die ick gheseyt heb-
 be / in de ghene diense Godt gheeft. Het is ghe-
 lijck sommighe fonteynkens die ick hebbe sien
 springhen / daer het sandt noyt op en houdt op-
 waerts te climmen. Dit exempel ende ghelijcke-
 nisse dunckt my seer wel te verclaeren de ghestel-
 tenisse der sielen die hier toe comen : de liefde is
 altydts siedende / ende peysende wat sy doen sal ;
 sy is haer selven te nauw. Ghelijck het schijnt
 dat de aerde te nauw is om dat water te behou-
 den / ende dat sy 't daerom uytwozpt : soo is ghe-
 meynelijck een siele ghestelt / dat sy noch en
 rust / noch in haer selven ghedueren en can dooz
 de liefde die sy heeft / ende daeraf soo doozweyckte
 is / dat sy wel wilde dat andere daer oock af
 broncken (ghemerckt dat haer dat niet en ghe-
 bzeckt) om haer alsoo Godt te helpen loben. Och
 hoe dickwils wzorde ick indachtigh het lebende
 water daer den Heere tot de Samaritaensche
 bronwe van sprack ! waer dooz ick oock tot dat
 Evangelie seer deboot ben ; ende doozwaer 'tis
 alsoo dat ick 't van jonghs af ghetweest ben / alen
 berstondt ick doen dit goedt soo wel niet als nu :
 ende ick badt den Heere dickwils / dat hy my dat
 water soude gheben : ende ick hadde altydts haer
 beelbt by my / waer dat ick was / met dese wooz-
 den / die sy tot den Heere seyde / als hy tot den put
 quam / Domine da mihi aquam. Het schijnt oock

te zijn ghelijck een vier welck groot is / ende op dat het niet en mindere / soo is van noode dat altoos yet su om te vanden. Alsoo zijn de sielen / daer ick af spreke / de welcke oock met hunner grooten cost wel souden willen hout besorghen / op dat dit vier niet en soude ophouden. Ick ben sulcks / dat ick my wel niet strop / om 't selve te conuen daerin troepen / soude te vreden houden. Ende dit ghebeurt my altemet / jae dickmael: dan lach ick daer mede / dan quelle ick my seer: de inwendighhe beroeringhe vertreckt my om hem eenighsins te moghen dienen (overmits ick niet meer en vermogh) in beeldekens met meykens ende bloemkens te besteken / oft in te keyzen oft fraey te maecten eenighhe bidt plaetse / oft in eenighhe soo slechte dinghen / dat ick beschaeemt daer in wierde. Was het dat ick eenige penitentie dede / dat was seer luttel ; soo dat / 't en waere dat den Heere den wille aenghesien hadde / ick sagh dat het niet te bedieden en hadde / ende ick geckte met my selven. Oversulcks dan en lijden geenen clymen arbeit alsulcke sielen / dien Godt dit vier sijnder liefde door sijn barmhertigheyt overbloevelijck verleent heeft. Dat haer de lichamelijcke crachten faileren om yet te doen om sijnen 'twil / is wel een groote pijn: want overmits dat sijn gheen macht en heeft om hout in dit vier te werpen / ende sterft op dat su niet en vergae / soo dunct my dat su in haer selven vergaet / ende in affchen verandert wordt / ende dat su in traenen smilt /

ende verbrandt / welck wel een groot tozment is /
al is het smaeckelijck.

Grootelijcks moet den Heere lobben een siele
die hiertoe ghecomen is / ende die hy sterckheyde
des lichaems verleent om penitentie te doen / oft
die hy gheleertheyte ende wetenschap heeft ghege-
ven / ende vryheyte om te prediken / ende biechte te
hoozen / ende om sielen tot Godt te trecken : want
sy en weet noch en verstaet niet wat een groot
goet dat sy heeft / voor dat sy eens beproeft ende
ghesmaect heeft / wat dat het is / noyt den Hee-
re eenighen dienst te connen doen / ende altydts
veel van hem ontfanghen. Hy moet voor al ghe-
benedijt wesen / ende de Engelen moeten hem lof
segghen. Amen.

Ick en weet niet oft ick wel doe / dat ick dese
clepne dinghen soo nauw beschrybe : maer mits
dat D. Scrw. my noch eens heeft doen segghen /
dat ick my vryelijck soude verlenghen / ende niet
en soude achterlaeten / soo verhaele ick met claer-
heyte ende waerheyte 't ghene my ghedenckt ; ende
'ten can niet min wesen oft daer moet noch veel
achter blijven / want anders soude ick daer veel
tijts verlijten (die my nochtans te cort valt / soo
ick gheseyt hebbe) ende moghelijck en soude daer
gheen profijt af comen.

HET XXXI. CAPITTEL.

Sy verhaelt sommighe uytvwendighe tentatien, ende eenige vertooningen des vyandts, ende vvat torment haer dit dede : sy gheeft oock eenige goede leeringen tot vvaerschouwinghe van perfoonen die door den vvegh der Volmaecktheyt vvandelen.

A Enghesien ick tot noch toe ghesproken hebbe van sommighe intwendighe ende secreete tentatien ende quellingshen / die den vijandt my aendede / soo wil ick nu verhaelen sommighe andere / die bijcanis in't openbaer gheschiedt zijn / ende daer niet aen te twijffelen en was oft het was den vijandt. Ick was eens in seker bidt-plaetse / ende hy openbaerde my ter sincker sijden in een groutvelijcke ghedaente / specialijck aensagh ick sijnen mondt die seer afgrijselijck was / want hy sprack my aen. Het scheen dat uyt sijn lichaem een blamme quam / die heel claer was ende sonder schadutwe : hy seyde my seer afgrijselijck / dat ick my wel verlost hadde van sijn handen / maer dat hy my daer wederom soude maecken in te crijghen. Ick was seer verbeert / ende seghende my soo ick best cost / ende hy verdwene / maer quam terstont wederom / ende dat tot twee reysen toe / soo dat ick niet en wiste wat doen. Daer was wij-water / welck ick derwaerts aen wierey / ende doen en quam hy noyt meer wederom. Op een ander tijdt tormenteerde

Hy my vijf uren lanck met een soo vzeeselijcke pijn
 ende quellinge/ soo van binnen als van buy-
 ten / dat my niet en dunckt dat ick het nu soude
 connen verdragen. Wie by my waeren/ waeren
 seer verwondert / ende en wisten niet wat doen/
 noch ick om my selven te helpen. Ick hebbe vooz
 maniere als de lichamelijcke pijn ende quellinge
 soo onberdzaghelijck is / inwendighe wercken
 des gheests by my selven te doen soo ick can / den
 Heere biddende / waere het sijnen wille / dat hy
 my wilde patientie verleenen/ ende dat ick alsoo
 magh blijven tot het eynde des werelts. Ober-
 sulcks als my de pijn op die tijt met sulcke stren-
 gighet oberviel/ en dat ick my behielp met sulcke
 inwendige ghebeden ende propoosten / om die
 te conuen verdraghen ; soo beliefde't den Heere/
 dat ick soude weten dat het den vjandt was:
 want ick sagh neffens my een afsgrijscelijck mo-
 rtaenken / den mondt op sperrende als een die
 desperaet is / mits hy verloos daer hy meynde
 te winnen. Ick/ hem siende/ loegh/ ende en was
 niet bezyest : doch waeren sommige ontrent my
 die machteloos werden/ ende niet en wisten wat
 remedie sy besighen souden teghen soo grooten
 toynent / want de slaghen / die hy my dede van
 my gheben / waeren groot / soo dat ick niet en
 conde wederhoudē mijn lichaem/ noch het hooft/
 noch de armen; ende het quaetste van allen was
 de inwendighe beroeringhe / soo dat ick gheen-
 sins tot gherustheyt gheraecten en conde. Ick
 en dozt gheen Wj-water eysschen/ om hunlieden

niet verbaert te maecten / ende op dat sy niet mercken en souden wat dat het was. Ick hebbe menighe reyse beproeft / datter niet en is dat hen meer doet blieden om niet wederom te comen. Sy blieden oock wel van 't Cruys / maer comen terstont wederom. Daerom moet de cracht des Wjwaters wel groot wesen : immers het is booz my een sonderlijcken ende seer kennelijcken troost / dien mijn siele ghevoelt als ick't neme: 'tis seker dat ick ordinaerelijck een recreatie gevoele die ick niet wel en soude connen uytsprecken / met een intwendighe ghenoechte die mijn ghehele siele vermaect. Dit en is gheenen droom / noch een saecke die my maer eens maer seer dicktwils ghebeurt is / ende daer ick met groote aandachtighydt op ghelet hebbe. Wy moghen segghen / dat het is ghelijck als pemandt / die seer hittigh ende doztigh is / eenen grooten teughcoudt-waters dzinckt / waer door het schijnt dat den gheheelen mensche verberschinghe ghevoelt. Ick oberdencke wat een grooten saecke is al het ghene dat van de Heplighe Kercke geordonneert is; ende ick verheuge my seer / aensiende de crachtighe woorden die het water sulcken cracht gheben / dat sulcken vershil is tusschen 't ghene dat ghewijdt ende 't ghene dat niet ghewijdt en is. Overmits dan het torment niet op en hiel / seyde ick tot hensieden / waer't dat sy niet en souden lacchen / dat ick wel Wjwater begheren soude. Sy brochten't / ende wierpen't op my / maer 'ten

holp niet : ick nam 't selve / ende wierp het nae de
 sijde daer hy was / ende op eenen ooghenblick
 verdween hy / ende ick wierde gheheelijck ver-
 lost van dat quaedt / als oftmen't my met der
 handt af ghestreken hadde / behalven dat ick ver-
 moeyt bleef / als oftmen my met veel stocken ghe-
 slaghen hadde. Het was booz my groot profijt /
 te sien dat hy eenen mensch / die hem noch nae sie-
 le noch nae lichaem niet toe en behoort / soo groo-
 ten quaet aendoet / als den Heere hem sulcks ghe-
 henght; wat sal hy dan doer / als hy yemandt
 besit die hem toe behoort ? Dit berweckte in my
 een nieuwe begheerte om my te verlossen van een
 soo quaet gheselschap. Op een ander tijdt / welck
 niet langhe gheleden en is / is my het selve noch
 eens ghebeurt / al en heeft het soo langh niet ghe-
 duert. Ick was alleen / ende riep om wijwater;
 ende de ghene die naederhandt by my quamen /
 overmits sy nu uytgegaen waeren / (welck waer-
 en twee Nonnekens die in gheender manieren
 en hadden willen lieghen / soo't wel te gheloovert
 is) roken eenen seer quaden reuck / als van solfer.
 Ick en roke't niet / doch duerde het soo datmen't
 cost ghewaer worden.

Op een ander tijt was ick inden Choor / ende
 ick wierde seer geweldighlijck gedreven om bin-
 nen my selven te treden; en ick ginck van daer / op
 dat men't niet en soude mercke / nochtans hoorde
 men ontrēt de plaetse daer ick was een groot ghe-
 rucht van slaghen : ende ick hoorde neffens my
 spreken

spraken / als oft daer yet hadde gheraemt ghe-
 worden; hoewel ick niet en verstont wat sprake
 dat het was / want ick was soo aendachtigh in't
 ghebedt / dat ick niet een sier en verstont / noch
 en was oock niet met allen bebreest. Dit was by
 uae alle reysen te doen / als de Heere my de gratie
 dede / dat eenighe siele dooz mijn bemaninghe
 tot beternisse quam : ende het is seker / dat my
 ghebeurt is 't ghene ick nu segghen sal / ende hier
 af zijn veel ghetuygen / bysonderlijck die nu mij-
 nen Biecht-bader is / want hy 't geschreben ghe-
 sien heeft in eenen briez : ende al en seyde ick hem
 niet wiens briez dat het was / soo kende hy den
 persoon nochtans wel.

Daer quam eenē persoon tot my / die van ober-
 twee jaeren en half was stekende in een doot-son-
 de / een van de grouwelijckste die ick gehoozt heb-
 be : ende binnen allen desen tijdt noch en biechte
 noch en beterde hy hem niet / ende dede nochtans
 misse : ende al biechte hy andere sonden / dese aen-
 gaende seyde hy / hoe het soude moghelijck wesen /
 dat hy een soo leelijcke saecke soude biechten; hy
 hadde groote begheerte om daer uyt te geraken /
 ende nochtans en cost hy gheen meester van sijn
 selven wesen. Het deyde my seer; ende te sien dat
 in sulcker maniere tegen Godt misdaen wierdt /
 was my een groot hertsweer. Ick beloofde hem
 dat ick Godt soude bidden / dat hy hem daer af
 soude willen verlossen / ende dat ick andere per-
 soonen / die beter waeren dan ick / het selve soude

doen doen. Ick schreef aen sekeren persoon / aen
 wien hy my seyde ick den brief wel mochte
 bestellen. Ende het is soo / dat met d'eerste rey-
 se dat hy hem biechte / Godt beliest heeft dooz
 de ghebeden van veel seer heylighe personen
 dien ick de sake gherecommandeert hadde berm-
 hertighepdt te doen met de siele; ende ick / hoe
 wel miserabel wesende / dede niet groote sozgh-
 vuldigheyt al dat ick cost. Hy schreef my / dat hy
 nu tot sulcken beternisse ghecomen was / dat hy
 hem daer sommighe daghen af onthouden had-
 de / maer dat het tozment dat hem de tentatie
 aendede / soo groot was / dat hem docht dat hy in
 de helle was / nae de pijn die hy lede : dat ick doch
 hoor hem bidden soude. Ick recommandeerde
 het selve op een nieuw aen mijn Mede-susters /
 dooz welcker ghebeden ick gheloobe dat de Heere
 my die gratie dede / ende sy namen't seer ter her-
 ten. Het was eenen persoon daer niemandt en
 hadde connen op comen / wie dat het zijn moch-
 te. Ick badt sijne Majesteit / dat die tozmenten
 ende tentatien haer souden versoeten / ende dat
 de dubbels my souden comen tozmenteren / op
 conditie dat ick Godt nergkens in en soude ver-
 grammien. Het is boozwaer alsoo / dat ick eene
 maendt lanck de alder-grootste tozmenten lede /
 ende doen was het dat my die twee dinghen ghe-
 beurden die ick verhaelt hebbe. Het belieste den
 Heere dat sy hem verlieten / ende het wierdt my
 alsoo gheschreven : ende want ick hem seyde
 't ghene

't ghene ick lede op die maendt / soo nam sijn siel eenen moet / ende bleef teenemael verlost / soo dat hy den Heere niet ghenoech en cost ghedancken / ende oock my / als ick yet ghedaen hadde ; dan hem hielp de opinie die hy van my hadde / van dat den Heere my groote gratie doende was. Hy sepde / dat soo wanneer hem de tentatie seer dapper oberviel / hy mijn brieven las / ende dat hy vande tentatie verlost wierdt : ende hy was seer verwondert van 't ghene dat ick gheleden hadde / ende dat hy hem daer af verlost sagh : jae ick was selver seer verwondert / ende hadde noch veel jaeren willen lijden om die siele verlost te sien : ghebenedijt zy hy booz alles / want veel vermaghet ghebedt der ghene die den Heere dienen / ghelijck ick meyne dat in dit Convent doen dese Susters / maer om dat ick dit al beneestighde / soo moesten de duyvels wel meer op my ghestoozt zijn / ende den Heere liet sulcks toe om mijn sonden wille. In desen tijdt docht my oock op eenen nacht dat sy my verwozghden : en met dat daer veel Wijwaters ghetwozpen wierde / soo sagh ick een groote menighe van henlieden blieden / als oft sy van boben neder gheballen hadden. Dit is dickwils te doen / dat de vermaledijde my tozmenteren / ende ick ben soo luttel boozhen bebreest / siende dat sy hun niet en connen roeren / ten zy dat den Heere hen oozlof ghebe ; dat ick D. C. soude verwalghe / ende myselven vermaecken / by aldien ick 't al vertellen wilde.

Het ghene dat verhaelt is / sal moghen dienen /
 op dat den waerachtighen dienaar Godts niet
 en vraghen nae de bietebautwerijc oft verschrick-
 selen die sy booztstellen om ons verbaert te maec-
 ken : sy moeten weten / dat t'elcke reyse als wy
 luttel nae hun vraghen / hunne cracht vermin-
 dert / ende de siele veel stercker woerdt. Daer comt
 altydts eenigh groot profijt af / d'welck ick over-
 slae / om niet langh te maecten : alleenlijck sal
 ick segghen 't ghene my eens ghebeurt is op een
 alder Sielen nacht / want wesende ick doen in se-
 ker bidt-plaetse / ende hebbende voleyndt het eer-
 ste Nocturn / ende nu besigh zijnde met eenighe
 seer devote ghebeden te lesen / die wy hebben in't
 eynde van onsen Bievier / soo quam hy op den
 boeck sitten / op dat ick 't ghebedt niet en soude
 voleynden. Ick segghende my / ende hy verdtween ;
 ende soo saen als ick wederom begonst te lesen /
 soo quam hy wederom : ick gheloobe dat het dzy-
 maels te doen was / dat ick alsoo begoft ; ende tot
 dat ick wijwater wierp / soo en cost ick mijn ghe-
 bedt niet voleynden. Ick sagh op dien ooghen-
 blick sommighe sielen uyt het Waghevier gaen /
 de welcke nu by nae voldoen moesten hebben ;
 ende ick peysde oft hy dat hadde ghesocht te be-
 letten. Ick hebbe hem selden in een aengenomen
 ghedaente ghesien / maer dickwils sonder eenige
 ghedaente / ghelijck het visioen / waer door clae-
 rlijck ghesien woerdt dat hy daer is / soo ick gheseyt
 hebbe. Noch wil ick dit hier by segghen / want
 het

het heeft my seer verwondert ghemaect.

Alsoo ick op der alderheylighste Dypbuldighejdyts dagh in een seker Clooster was / wesende inden Choor in een opghetoghentheyt / sagh ick eenen grooten strijdt der duybelen teghen de Engels. Ick en cost niet verstaen wat dat visioen te bedieden hadde / maer eer veerthien daghen wierdt 't selve wel kennelijck / dooz sekeren twist die te rijzen quam tusschen eenighe gheestelijcke oft devote persoonen / ende andere die sulcks niet en waeren / waer dooz seer groote schade quam ober 't huys daer dit te doen was : desen twist duerde seer langh / ende brocht grooten hoofstweer by. Op eenen anderen tijdt sagh ick een groote menighe van henlieden rontom my / ende my docht / dat een groote claerhejdyt was die my gheheel omringhelde / ende niet toe en liet dat sy my souden ghenaken. Ick merckde dat Godt my bewaerde / dat sy aen my niet en souden comen soo verre / dat sy my hem souden doen vergrammen : ende nae 't ghene dat ick in my selben altemet beproeft hebbe / verstont ick dat het een oprecht visioen was. Het besluyt is dat ick nu soo claerlijck verstaen wat cleynne macht sy hebben / als ick teghen Godt niet en ben / dat ick se by nae niet met allen en vreesse : want sy en hebben doch gheen cracht / 'ten sy dat sy eenighe sielen sien die haer aen henlieden overgheven / ende bloode zyn : want teghen sulcke toonen sy huine cracht. Somtijlen docht my indetentation

tien die ick nu verhaelt hebbe / dat sy wederom in
 my berweecten alle de ijdelheden ende slappighe-
 den van de boozleden tijden / soo dat ick wel van
 doen hadde / Godt terstont te bidden : het toz-
 mēt was sulcks / dat my docht / gemerckt my die
 gepeysen ober quamen / dat het al moest bedzogh
 des vijandts wesen / tot dat den Biecht-vader
 my te bzeden stelde : want my docht dat de ghene
 die sulcke gratien van den Heere was ontfan-
 ghende / niet en behoorde de alder-eerste beroerin-
 ghe van een quaet ghepeys te hebben. Op andere
 tijden was my een groot cruys / ende is het nu
 oock / dat ick sie dat ick groot gheacht worde /
 princijpaelijck van degelijcke ende treffelijcke per-
 soonen / ende dat sy veel goets van my seyden.

Hier hebbe ick gheleden ende lijde noch seer
 veel : ick slae terstont mijn ooghen op het Leven
 Christi / ende van de Heylighen / ende my dunckt
 dat ick heel aver-recht gae / ende dat sulieden niet
 gegaen en zijn dan door den wegh der versmaet-
 heyt / ende van onghelijck te lijden. Dit doet my
 met verbaertheydt wandelen / ende als een die
 niet en derf sijn hooft om hoogh steken / wilde ick
 wel dat ick van niemant ghesien en waere; welck
 ick niet en doe als ick verbolginge lijde. De siele
 houdt de oberhandt / al is het dat het lichaem
 't selve gheboelt. Ende van d'ander sijde ben ick
 soo benaut / dat ick niet en wete hoe dit can we-
 sen. Niettemin het gebeurt aldus / dat het schijnt
 dat een siel in haer heerschappije is / ende dat sy 't
 al

al onder de boeten terdt. Dit quam my altemet
 ober / ende blijft my veel daghen by / ende het
 schein deught ende ootmoedighejdt te zijn / maer
 nufie ick claerlijck dat het tentatie was. Eenen
 religieus van Sinte Dominicus Orden / die
 seer gheleert was / heeft my dat wel verclaert.
 Als ick docht datmen dese gratien / die den Heere
 my is doende / soude in't openbaer comen te we-
 ten / soo gheboelde ick sulcken tozment / dat mijn
 siele grootelijck onstelt werde. Het quam soo ber-
 re / dat als ick daer op was peysende / docht my
 dat ick lieber hadde lebēde begraven geweest : en
 oberfulcks als my eerstmael dese groote binnen-
 treckingen oft opghetoghentheden soo oberqua-
 men / dat ickse in't openbaer niet en coste weder-
 staen / bleef ick naemaels soo beschaemt / dat ick
 wel nergens hadde willen gaen) daer ick van pe-
 mant hadde moeten ghesien worden.

Alsoo ick hierom eens seer beladen was / soo
 bzaeghde my den Heere / wat dat ick vreesde; dat
 hier in maer twee dinghen en kosten ghelegghen
 zijn / oft datmen teghen my soude murmureren /
 oft datmen hem soude loben: gevende te kennen /
 dat de ghene die't gheloofden / hem soudē loben;
 ende die niet / my sonder schult soudē oordeelen /
 ende dat beyde dese dinghen my tot winninghe
 soudē gherekent zijn / ende dat ick daerom gheen
 swaerighejdt en soude maecken. Dit maecte
 my seer gherust / ende het is my een troost als
 ick daerom peyse. De tentatie wies soo seer / dat
 ick

ick van hier wilde gaen / ende my begheben in
 in een ander Clooster dat veel nauwer ghesloten
 was dan 't ghene daer ick als doen in was / welck
 ick oock boven maten seer hadde hoozen pijn-
 Het was oock van mijn Gozden / ende seer verre
 gheleghen / ende dit is dat my hadde moghen ee-
 nen grooten troost wesen / te zijn daer ick onbe-
 kent hadde gheweest / maer mijnen Biecht-va-
 der en liet my dat noyt toe. Dese breefe benam
 my seer de vryheydt des gheests / maer naemaels
 quam ick te verstaen / dat het gheen goede oot-
 moedigheydt en was / ghemerckt dat sy my soo
 ongherust maecte / ende den Heere leerde my
 dese waerheydt / dat in dien ick soo gheresolbeert
 ende verskert was / dat gheen goetd werck het
 mijne was maer wel Godts / ende oock dat my
 niet swaer en viel ander persoonen te hoozen pijn-
 fen / maer my daer eer in verbljdde ende ver-
 heughde / siende dat Godt hem daer vertoonde;
 ick my desghelijcks niet pijnlijck en soude laeten
 wesen / dat hy in my sijn wercken soude doen
 schijnen.

Ick viel oock in een ander ongebal / te weten /
 dat ick Godt badt / ghebruyckende daertoe een
 bjsonder ghebedt / dat soo wanneer yemant yet
 goets in my soude mercken / dat sijne Majesteit
 hem mijn sonden soude openbaeren / op dat hy
 mochte sien hoe onverdiende gratien hy my was
 doende / want dit is altydts mijn groote begeer-
 te. Mijnen Biecht-vader seude my dat ick 't niet
 doen

doenen soude: maer bijcans tot noch toe/ als ick sagh dat yemandt seer goede opinie van my hadde/ soo gaf ick hem mijn sonden bedecktelijck/ oft soo ick best coste/ te kennen; ende daermede docht my dat ick gherust was. Men heeft my hierin oock groot schrypel gemaeckt: dit en quam uyt gheen ootmoedighet/ nae mijn duncken/ maer uyt een tentatie. Daer quamen veel persoonen tot my/ ende my docht dat ickse allegader in doelinghe hiel: ende al is het dat sy verdooft zijn/ booz soe veel als sy hen laeten boozstaen dat yet goets in my is/ soo was nochtans mijn begeerte niet henlieden te bedrieghen/ noch mijn meeninghe en was oyt sulcks: dan dē Heere die ghe- dooght het altemet tot seker eynde: van ghelijcken en soude ick oock met den Wiecht-vader noyt yet ghetracteert hebben daer ick groote schrypel in hadde/ 'ten waere dat ick ghesien hadde dat het van noode was. Alle dese kinderachtighe breefe ende swaerighedt/ ende al te vele ootmoedighedt/ berstae ick nu wel dat het groote onbolmaecktheyt was/ ende door dien dat ick niet wel verstorven en was: want een siele die haer gheheel ghestelt heeft in de handen Godts/ die en is niet beladen wedermen goedt oft quaedt van haer seght/ als sy emmers wel genoegh verstaen heeft/ dat den Heere haer begheert gratie te verleenen dat sy berstae/ dat sy van haer selven niet met allen en heeft. Dat sy dan haer betrouwen stelle op den ghenen die haer dese gratie verleent/

want

want sy sal eens comen te weten waerom hy dat in't licht brenghyt; ende dat sy haer bereet maecte tot de verbolginge / want dat is hedens daeghs een saecke die seker is / als den Heere wilt datme van eenighen persoon verstaet dat hy haer alsucke gratien is doende / dat duysent ooghen wakker zijn om sulcken siele gaede te slaen / daer nochtans niet een en waeckt op duysent sielen van een ander fatsoen. Soo en is dan inder waerheyt geen cleyne reden om te vzeesen: ende ick mepne nu dat dit mijn vzeese moest wesen / ende gheen ootmoedigheyt / maer cleynmoedigheyt: want een siele / daer de werelt dooz de ghehengenisse Godts de ooghen op heeft / magh haer wel bereet maecten om een martelaerisse des wereldts te wesen: want wilt sy der werelt niet sterben / soo sal haer de werelt selve dooden.

Ick en sie doch in der waerheydt niet anders in de werelddt dat my aenstaet / dan dat sy gheen fouten toe en laet in de goede / oft sy brenghyse tot volmaecktheydt dooz haere murmuratiën. Ick segghe / dat meerder couragie van noode is / dat pemandt dooz den wegh der volmaecktheyt gaedie niet volmaecten is / als wel is om haestelijck martelaer te wesen: want de volmaecktheydt en woordt niet op cozten tijdt vercreghen / ten sy dat den Heere pemandt dese gratie wils doen dooz particuliere privilegie: maer de werelt / soo saen als sy pemandt siet beginnen / wilt sy hem volmaeckit hebben / ende van duysent mijlen

mijlen verre let su op eenighe faute/ die in hem
 by abontuere een deught is; ende de ghene die
 hem berispt / doet het selfde tot sonde / ende ooz-
 deelt het booz sulcks oock in enen anderen. Het
 schijnt dat hy niet en behoeft t'eten / noch te sla-
 pen / noch synen asem te verhalen soomen seght:
 ende hoe su meerder opinie van hem hebben / hoe
 hen min ghedenckt dat hy noch lichamelijck
 is / hoe perfect dat hy oock zy rae de siele: hy leeft
 noch op der aerden / sijne m. erien noch onder-
 woopen wesenende / al is't dat hy de werelt noch soo
 seer onder de voeten is tredende: ende daer om /
 soo ick segghe / is daer groote couragie van noo-
 de; want de arme siele en heeft noch niet begost
 te gaen / ende su willen dat su blieghe: su en heeft
 haer passien noch niet verwonnen / ende su willen
 dat die oock in groote occasien soo volmaeckt
 ende onbetweghelijck sal zijn / als su lesen dat
 de Heplighen waeren nae dat su in gratie beve-
 stight zijn ghetweest. Het ghene dat hier in om-
 gaet / is om Godt te loben / jae wel oock om eens
 menschen herte ter deghe benautot te maecten:
 want seer veel sielkens achterwaerts keeren /
 mits dien su hun / eplaes / niet en weten te behel-
 pen. Ende ick gheloobe / dat de mijne desgelijcks
 oock sonde ghedaen hebben / en hadde den Heere
 soo barmhertighelijck van synen tweeghen niet al-
 le devoir ghedaen. Ende mits dien hy door sijne
 goedtheit alles ghewerckt heeft / soo maght uwe
 Gertw. nu verstaen / dat in wy anders niet ghe-
 weest

weest en is/ dan vallen ende opstaen. Ick wilde wel dat ick't cost uytsegghen / want ick meyne/ dat hier veel sielen bedzoghden worden/ die willen blieghen eer hen Godt bleughelen verleent.

Ick meyne dat ick dese ghelijckenisse noch eens ghebzuyckt hebbe / maer het comt hier wel te pas om daer af te spraken / want ick sie / dat eenighe sielen om dier oozsaecte wille in groote quellingshe zijn / als sy beginnen met groote begheerte / vierigheuydt ende opset van boozt te gaen in de deught / ende eenighe om Godts wille al te verlaeten dat uytwendigh is / siende nu in andere persoonen die meer booztghegaen zijn / groote wercken van deughden die den Heere haer verleent / ende die top niet ghebatten en connen ; oock siende dat in alle boeckten die van't ghebedt ende contemplatis spraken/dinghen bereyscht worden diemen doen moet om tot dese weerdigheyt op te klimmen / die sy nochtans niet terstont volbzinghen en connen ; dat sy haeren moet laten sincken ; als is / daer niet nae te bzaghen datmen quaedt van ons segghe / jae alsdan blijder te wesen / dan als men van ons deught seyde ; versmadenisse van de eere / ende afghesmedenheyt van sijn vrienden / soo dat / in dien sy het ghebedt niet en oeffenen / men met henlieden niet en beghere om te gaen / ende dat sy ons eer schijnen overtolligh te zijn ; ende veel ander dierghelijcke dinghen / detwelcke / nae mijn duncken / van Godt ghegeven moeten worden : want

my

mij dunckt dat het boben-natuerlijcke gaven
 zijn / oft emmers dinghen die onse natuerlijcke
 ghenegentheyt teghen zijn. Dat sy hundan niet
 quellen / maer hunne hope op Godt stellen: want
 't ghene dat sy nu dooz begheerte hebben / dat sal
 sijne Majestejt hen niet der daet doen hebben
 dooz het ghebedt / soo verre sy van hunnen twe-
 ghen doen dat sy connen. Want teghen dese onse
 trancke natuer is seer van noode datmen een
 vast betrouwen hebbe / ende den moet niet en late
 sincken / ende datmen niet en peyse / dat wy de vic-
 tozie niet en souden vercrigen / is het dat wy ons
 vercloecken. Ende want ick hier af groote expe-
 rientie hebbe / soo sal ick wat segghen tot waer-
 schouwinghe van utwe Gert. ten eynde ghy niet
 en peyst dat de deught nu ghevonnen is / al is
 het dat u dat dunckt / 'ten sy dat ghyse beproeft
 teghen haer contrarie ; ende men moet altyds
 achterdencken ende suspicie hebben / ende sijn sel-
 ven niet veronachtamen soo langh als wy hier
 leven ; want ons blijft terstont veel aenlevende /
 als ons / ghelijck ick segghe / niet teenemael de
 gratie ghegheben en is om te verstaen wat het al
 is ; ende in dit leven en heftmen 't noyt al sonder
 veel perijkelen. Wy docht o der weynighe jaeren /
 dat ick mijn vrienden niet alleen afghestorben
 was / maer dat sy my dock al te veel waeren ; en
 't was voortwaer alsoo dat ick hunne conuersatie
 niet verdraghen en cost : het is ghebeurt / dat ons
 een affaire van grooter impoztantie overgheto-

men is / waer door ick ghenootsaect was eenighen tijdt lanck met een van mijn Susters te woonen / die ick te voren seer bemint hadde. Ende ghenomen / dat ick in ghemeyne conuersatie (al is sy beter dan ick) met haer niet wel en accordeerde / want ghemerckt sy van verscheyden staet is / als ghehouwt zijnde / soo en cost de conuersatie altydts niet wesen van 't ghene dat ick wel begheert hadde / ende den meestendeel / dat ick coste / was ick alleen / soo sagh ick nochtans dat haer pijn my pijn aendeden / veel meer dan van eenighen mijnen naesten. Eyndelick wierde ick aen my ghetoert / dat ick noch soo vry ende liber niet en was als ick wel meynde te wesen / ende dat my noch van noode was de occasien te schrijven / op dat die deught / die den Heere my begost hadde te gheben / soude al wassende toene-
nemē; ende alsoo hebbe ick my naemaels altoos ghepijnt te doen.

Men moet een deught groot achten als den Heere die beghint te gheben / ende ons gheen sijn in perijckel stellen van die te verliesen / als is in dinghen die de eere aengaen / ende vele andere. **D**e criv. moet weten / dat sy niet allegader te-
mael verstorven en zijn / die sulcks meynen te zijn; ende het is van noode dat sy hier in noyt en verflappen ende soo wie in hem selven eenigh interest van eere gheboelt / is het dat hy in deught wilt voortgaen / dat hy my gheloobe / ende desen bandt passere / de welcke een ketene is die door
gheen

gheen bijle en can ghebroken worden / dan dooz
 Godt ende het Ghebedt / ende dat wy van onsent
 wegghen oock seer aerbeyden. My dunckt / dat
 het eenen strick is booz desen weggh / soo dat ick
 my verwondere van de groote schade dien het
 doet. Ick sie sommighe personen die heyligh
 zijn in hunne wercken / want sy soo groote ende
 wonderlycke doen / dat het volck daer af vertrou-
 dert is. O mynen Godt ! waerom is sulck een
 siele noch op der aerden ? hoe comt het / dat sy
 noch niet ghecomen en is tot het soep van vol-
 maektheydt ? wat is dit ? wie houdt achter den
 ghenen die soo vele booz Godt is doende ? Och
 wat heeft de eer-sucht in ! Ende het quaedste dat
 sy in heeft is / dat men niet en wil verstaen dat-
 men die heeft / om dat den duvel den mensche
 altemets inbeeldt / dat hy ghehouden is die te
 hebben. Dat sy my dan ghelooven ; dat sy om de
 liefde Godts dit mierken ghelooven / welck den
 Heere begheert dat spreken sal / dat den boom /
 'ten sy dat sy dese rispe weggh-nemen / al en comt
 den gheheelen boom niet te bederven (want ee-
 nighe andere deughden sullen blijven / doch alle-
 gader berrot ende uytgheten zijnde) niet schoon
 en is ; maer hy en groeyt niet / ende en laet oock
 niet groeyē die neffens hem zijn : want de vrucht
 die hy in goede exempelen van hem gheeft / en is
 niet met allen ghesont / ende sal niet langhe due-
 ren. Ick segghe dit dickmaels / hoe cleyn dat die
 eeren-point oock sy / het is gelijk den sanck op

de ozghel; alwaer als in het minste pointjen oft inde mate ghebzodt wordt / de gheheele Musicque discordeert: ende 'tis een saecke de welcke in alles de siele groete schade doet / maer in de wegh des ghebedts is het een pestilentie.

Wij zijn sozghbuldigh / om ons tot Godt te boeghen dooz vereeninghe / ende wij souden wel willen naebolghen de raden Christij / die overladen was met lasteringhen ende valsche ghetuyghenissen / ende nochtans willen wij ons eere en credit seer gheheel behouden? 'ten is niet moghe-lijck daer te ghetaken / wāt sy en gaen langhs eenen wegh niet. De Heere comt tot de siele / als wij ons selven vercloecken / ende ons beste doen om in vele dinghen ons recht af te gaen. Sommighe sullen seggen / Ick en hebbe niet waer in / noch 'ten comt my niet te bozen. Ick gheloobe / dat de Heere sulcken goet niet en sal laeten verlie- sen eenen mensche die sulcke vast opset gemaect sal hebben: jae sijne Majesteit sal hem soo veel dingen toeschicken dooz de welcke hy dese deught sal connen winnen / dat hy dier soo veel niet be-gheren en soude. Men moet handen aen dwerck slaen. Ick wil segghen / die beuserlijen ende kleynigheden die ick bedreef als ick eerst begost / oft sommighe van dien; de stoppelkens die ick gheseyt hebbe / die wozpe ick in't vier / want ick en ben niet bequaem tot yet meerders: den Heere aenbeerdet het al / ghebenedijt zy hy inder ewigheyd.

Onder andere fouten hadde ick dese / dat ick luttel verstandt hadde van mijne Getijden / ende wijsse luttel wat ick in den Choor doen moeste / ende hoe ick my daer in moeste regeren / ende dit dooz enckel onachtsaemheyt / ende dooz dien dat ick in andere ijdelheden was stekende ; ende ick sagh andere Nobitien die my hadden connen leeren. **M**y ghebeurde dat ick haer niet en wilde bzaeghen / op dat sy niet en souden mercken dat ick soo luttel wiste : ende stracks comt my te booren goedt exempel te gheben. Dit ben ick seer gewoon. Sedert dat den Heere my een weynigh de ooghen heeft gheopent / al wist ick yet / ende dat ick daer maer een weynigh aen twijfelde / soo bzaeghde ick't oock de jonghe kinderen / ende en verloos daerom noch eere noch crediet / jae het liefde den Heere / soo my dunckt / my meerder memozye te verleenen. Ick cost qualijck singhen ; ende ick was seer beanghst als ick niet wel gheleert en hadde / ende dat niet uyt bzeese van te faileren in de teghentwoozdigheyt van onsen Heere / want die hadde groote deught ghetweest / maer om de ghene die my hoorzden / die veel waren ; soo dat ick uyt enckel eer-gierigheyt sus gheturbeert wierde / dat ick vele min opseyde dan ick coste. Ick nam daer nae vooz my / dat ick soude seggen / dat ick't niet wel en coste : in het beginsel viel het my seer suer / maer naederhandt bondt ick daer smaerk in : ende het is inder waerheyt alsoo / dat / sedert ick begonste niet daerop te passen / al waer't

dat sy merckten dat ick niet en wiste / ick veel beter op seyde / ende dat de ongheluckighe eere my verliet / soo dat ick wiste te doen 't ghene ick booz eere was houdende / de welcke een peggelijck is stellende in 't ghene hem beliest. Maer dese beuselrijen die niet te bedieden en hebben (ende boozwaer ick ben niet ghenoech / om dat my dat soo swaer viel) ende hem dickwils oeffenende in cleyn dinghen ghelijck dese zijn / comtmen allenghskens dat / als sy ter eeren Godts ghedaen worden / sijne Majestejt den selven weerdighejdt ende cracht verleent. Sijne Majestejt helpt om boozt te gaen tot het ghene dat meerder is. Ende dit is my ghebeurt in dinghen van ootmoedighejdt : soo dat / ick siende dat sy altemael boozt ginghen in deughden behalven ick / (want ick en hebbe uoyt ergens toe ghedient) icks alle de mantels bouwde als sy uyt de Coor ghegaen waeren. My docht dat ick de Enghels diende die daer den Heere loofden : tot dat sy / ick en weet niet hoe / dit quamen te weten / welck my seer beschact maeckte ; want mijn deught en streckte haer soo verre niet / dat ick soude begheert hebben datmen sulcke dinghen soude ghetweten hebben / niet uyt pure ootmoedighejdt / maer uyt bzeese van begheekt te zijn / ghemerckt dat dese dinghen soo veel als niet en waeren.

Ⓞ mijnen Godt / wat een schande is het te sien soo groote boofheden / ende te willen verhaelen eenighe sandt-graenkens / die ick oock selve vander

der aerden niet op en hief om utwen twil/dan het
 was altemael ghemenght met duysent miserien:
 het water utwer gratie en liep noch onder dit
 sandt niet/om het selve te doen ophessen. O mijnē
 Schepper! och oft ick tusschen soo groote boos-
 heden vertellen mochte eenigh goet dat yet te
 bedieden hadde / ghemerckt ick de gratien ver-
 haele die ick van u ontfangen hebbe. Het is booz-
 waer alsoo lieben Heere / dat ick niet en wete hoe
 dat mijn hert dat can verdraghē / noch hoe dat
 de ghene/die dit lesen sal/sal connen laten eenen
 afkeer van my te hebben / siende dat ick/ eenen
 soo grooten weldoender soo qualijck ghediene
 hebbende / my niet en schame dese dienst-werc-
 ken te vertellen die teenemael mijn eyghen zijn.
 Ick houdese voor sulcks/ o mijnen Heere; maer
 om dat ick niet anders en hebbe te vertellen van
 mijnen tweghen/ dat doet my soo slechte beginsel-
 en vertellen/op dat de ghene die hem in meerdere
 sal oeffenen / magh hope hebben/ dat/ gemerckt
 den Heere dese schijnt gheaccepteert te hebben/
 hy veel meer desijne accepteren sal. Sijne Ma-
 jesteyt beliebe my gratie te verleenē/dat ick niet
 altydts in de beghinselen magh blijven steken.
 Amen.

HET XXXII. CAPITTEL.

Sy verhaelt, hoe dat haer den Heere eens inden gheest ghestelt heeft in seker plaetse van de helle, dien sy door haere sonden verdient hadde. Sy beschrijft eenighsins 't ghene dat sy daer sagh. Sy begint te vertellen, hoe ende in vyat maniere ghefondeert is ghevveest het Clooster van Sint Ioseph in die plaetse daer't nu is.

Langhen tijdt nae dat den Heere my nu veel van die gratien die ick verhaelt hebbe / ende meer andere groote verleent hadde / wesende op eenen dagh in't ghebedt / bondt ick my op eenen ooghenblick soo ghestelt / sonder te weten hoe / dat my docht dat ick in de helle was. Ick merckte dat den Heere begheerde / dat ick soude sien de plaetse die de vijanden my daer bereet gemaect hadden / ende die ick dooz mijn sonden verdiene hadde. Het duerde seer weynigh tijds / maer al waer't dat ick noch veel jaeren leefde / soo dunckte my onmoghelijk te zijn dat ick't soude verghe- ten. Den inganck docht my te wesen ghelijck eenen seer langhen ende smallen wegh / op de ma- nier van eenen seer leeghen donckeren ende smal- len oben. Den grondt docht my te wesen van een watter ghelijck slijck / heel vuyl / hebbende eenen pestilentialen stanck / ende vol quade beestkens stekende. Op't eynde was daer een hol in eenen muer / op de manier van een schappzape / daer ick my

my sagh in steken in een seer groote enghde. Dit was al genoegelijck om sien / gheleken by 't ghene / dat ick daer gheboelde. Ende 't ghene dat icks nu gheseyt hebbe / en hebbe ick niet wel verclaert.

Maer tot het ander en soude ick gheen beginsel connen vinden / om het selve wel te verclaren hoedat het is / noch niemandt en can't verstaen / maer ick gheboelde sulcken vier in de siele / dat ick niet en can verstaen hoe dat ick soude connen seggen hoedaenigh dat het is. De groote onberdzaghelijcke lichaemelijcke pijnen / die ick in mijn leven berdzaghen hebbe / ende nae het segghen van de medecijnen / de aldergrootste die men hier ghepafferen can (want het was dat alle mijne senutwen incrompen) sonder vele andere die ick in verscheyden manieren ghehadt hebbe / mits noch andere de welcke my / soo ick verhaelt hebbe / van den duyvel aenghedaeen wierden; en is al niet met allen / gheleken by 't ghene dat ick daer gheboelde / ende dat ick sagh dat die pijn soude sonder eynde wesen / ende sonder opt op te houden. Dit is dan al niet gheleken by den doodtelijcken strijdt der siele : het is een perffinghe / ende versmachtinghe / een soo merckelijcke benauwtheydt / met een soo wanhopigh ende anghstigh berdziet / dat ick niet en weet hoe ick't ghenoech soude connen verclaren. Want segghe ick dat het is een gheduerighe uytroepinghe der sielen / dat is al seer luttel : want dan schijnt het dat een ander u het leven neemt; maer

hier

hier vernielt de siele haer selven. *Somma* / ick
 en weet niet hoe ick soude ghenoech connen en
 kennen gheben dat intwendigh vier / ende die
 desperatie / boven die aldergrootste tozmenten
 ende pijnen. Ick en sagh niet wie dat my die aen
 dede / maer ick gheboelde dat ick ghebzandt ende
 ghemozfelt werde nae dat my dunckt : ende ick
 segghe / dat dat vier / ende die intwendighe despe-
 ratie het quaetste van allen is. Ende wesende in
 die buyle stinckende plaetse / ende daer gheen ho-
 pe ter werelt en is van eenighen troost te ontfan-
 ghen / en is het niet moghelijck datmen soude
 connen sitten oft ligghe / ende daer en is gheen
 plaetse ; hoe wel ick daer in ghedoutwt wierde
 ghelijck in een mazier-gat : want dese mueren /
 die afgrijfselijck zijn om sien / die douwen van
 selfs / ende al dat daer is woerzht u. Daer en is
 gheen licht / dan teenemael een boven-maeten
 dicke duysternisse : ende ick en can niet begrij-
 pen / hoe het gheschieden can / dat / daer gheen
 licht en is / ghesien wordt al dat het ghesicht can
 pijn aen doen. Den Heere en begheerde niet dat
 ick doen meer soude sien dan de gheheele helle.
 Naederhandt hebbe ick een ander visioen gehad
 van seer afgrijfselijcke dinghen / ende castjdingen
 van sommighe lasteren / de welcke my / nae dat
 ick sagh / veel afgrijfselijcker dochten te wesen :
 maer want ick de pijn niet en gheboelde / soo en
 deden sy my soo grooten schroom niet aen / als in
 dit visioen / in het welcke den Heere begheerde dat
 ick

ick waerachtelijck soude gheboelen die tozmen-
 ten ende benauwtheydt des gheests / eben oft het
 lichaem die gheleden hadde. Ick en weet niet hoe
 dat het was / maer ick verstonde wel dat het een
 groote gratie was / ende dat den Heere begeerde/
 dat ick ooghschijnelijck soude aensien waer my
 sijn barmhertighepdt af verlost hadde / want 'tis
 al niet dat men't alleenlijck hoorz segghen ; ende
 het ghene dat ick op andere tijden van diuersche
 tozmenten ghepeyst hadde (hoe wel niet dick-
 wils / want mijn sielen wilde niet wel door vree-
 se gheregheert zijn) ende hoe dat de duyvels met
 tanghen nypen / ends andere verscheyden tozme-
 ten die ick ghelesen hadde / en is al niet / gheleken
 by dese pijn / want 'tis al een ander dinck / som-
 ma ghelijck een conterfeysel by de waerheypdt
 ende hier [in de werelt] verbzandt te worden is
 een seer cleyne saecke / in comparatie van 't bier
 dat daer is. Ick was seer verschickt / en ben't
 nu noch ter wijlen ick dit schrybe / daer't noch-
 tans bynae ses jaeren gheleden is : ende my
 dunckt voorzwaer / dat de natuerlijcke worme
 des lichaems my van vreesse verlaet hier daer ick
 ben / ende oversulcks en peyse ick nouw hierop als
 ick eenighe swaerigheyt oft pijn te lijden hebbe /
 oft my dunckt al niet met allen te zijn dat men
 hier can lijden ; ende daerom dunckt my ten deele
 dat wy ons sonder reden beclaghien : dusdan seg-
 ghe ick noch eens / dat het ghetweest is een van de
 meeste weldaden die den Heere my ghedaen heeft
 want

want het heeft my wonderlijck seer gheholpen /
 soo om de vreesse der tribulatiën en 't tegenstrijden
 van dit leven te verliezen / als om my te bercloec-
 ken om die te verdraghen / ende den Heere te
 dancken dat hy my verlost heeft / nae dat my nu
 dunckt / van soo afgrijpselijcke ende eeuwighē pī-
 nen.

Sedert dien tijdt / gelijk ick segge / dunckt het
 my al licht te zijn / ten aensien van eenen oogen-
 blick van dat lijden dat ick daer alsoo lede. Ick
 was seer verwondert / hoe dat ick / dickwils ghe-
 lesen hebbende in de boeckē die de pīnen der hel-
 len eenighsins te kennen gheben / die nochtans
 niet en vreesde / noch en achtete vooz sulcks als sy
 zijn / ende hoe dat ick in alsulcken staet ghestelt
 wesende / coste ghenoeghē nemen in yet van
 't ghene dat my tot een soo quaede plaetse was
 boerende. Ghebenedijt moet ghy zijn mijner
 Godt inder eeuwighēyt. Oh hoe wel is gheble-
 ken / dat ghy my veel meer beminde dan ick my
 beminde. Hoe dickmaels / Heere / hebdy my ver-
 lost van eenen soo donckeren kercker / ende hoe
 dickwils stact ick my daer wederom in teghen
 uwen wille? Hier uyt scheyte ick oock dien alder-
 grootsten rouw dien ick gheboele van dat soo veel
 sielen der ketteren verdoemt worden / princīpae-
 lijck mits sy nu vooz het Doopsel ledkens waer-
 ren der Heyligher kercke : ende daer en hoven
 den ghetweldighen peber om sielen te winnen /
 want my dunckt voozwaer dat ick seer gheerne
 veel

heel doode souden sterben om alleen een siele te verlossen van die aldergrootste tozmetten. Ick peysde alsoo / Is het dat / als wy hier eenigen persoon sien / specialijck die wy lief hebben / ghequeet zijn met eenighe swaerigheyt oft pijn / het schijnt dat ons eyghen nature ons beweeght tot compassie / ende als de swaerigheyt groot is / soo worden wy selve beanght: maer te sien een siele boog eeuvelijck ghestelt te wesen in de uiterste ellendighen van alle ellendigheden / wie sal dat connen verdzaghen ? daer en is gheen hert dat dit passeren soude sonder merckelijcke pijn. Ghemerckt dan / dat wy sien / dat oock de pijn die met het leven is eyndende / ende nu een eynde heeft; ons bzenght tot soo groote medelijden; hoe can ons het ander / dat gheen eynde en heeft / met bzeden laten / siende dat den vijandt daghelijckx soo veel sielen met hem wegh voert ? Dit doet my oock wenschen / dat wy doch in een saecke / daer soo veel aen hanght / ons niet souden te bzeden houden ten minsten van onsen weghen te doen al dat wy vermoghen; ende den Heere wille belieben ons daertoe gratie te verleenen.

Als ick oberdencke / dat ick / al was ick soo uptnemende quaedt / nochtans eenighe sorghe droegh om Godt te dienen / ende niet en dede sommighe dinghen die ick sie datmen in de werelde laet dooz-slibberen als oft sy niet te bedieden en hadden / ende groote sieckten lede / ende die met groote patientie verdroegh / mit den Heere my
die

die berleende; dat ick oock niet met allen ghe-
 neught en was tot murmuratie / noch tot achter-
 clay / noch my en dunckt niet dat ick tot pement
 hadde connen quaedt hert draghen; dat ick niet
 ghierigh en was / ende my niet en ghedenckt dat
 ick pemandt opt benijdt hebbe in sulcker boegen
 dat ick Godt daer mede grootelijcks soude ver-
 gramt hebben / ende soo boozts aengaende som-
 nighe andere dinghen / want al was ick boos /
 soo hadde ick nochtans ghemeynlijck de breefe
 Godts / ende eventwel sie waer de duybels mijn
 logement ghemaect hadden / ende booztwaer my
 dunckt dat ick nae mijn schulden noch meerder
 castijdinghe verdiende) ick segghe dat het een
 breefelijk torment was : en dat het een perijke-
 leuse saecke is dat wy gherust zijn / en dat de siele
 noch brede noch rust en heeft / maer elcker reyse
 in dootlijcke sonde is vallende : dat wy ons doch
 om de liefde Godts af trecken van de occasien /
 ende de Heere sal ons helpen / ghelijck hy met my
 ghedaen heeft : sijne Majesteit believe my altijts
 te houden met sijn Goddelijcke handt / op dat ick
 niet wederom en valle / want ick hebbe nu ghe-
 sien waer ick soude vaeren. Ick bidde sijne Maje-
 steit / dat hy't niet en wille ghehengen om sijnder
 goetheit wille / Amen.

Maedemiael ick dit ende andere groote dingen
 ende secreten ghesten hadde / de welcke my den
 Heere beliefde door sijn groote barmhertigheyt
 te'bertoonen van de glorie die den goeden / ende

p'n die den quaden sal ghegeven worden / ende
 eenigh middel ende manier sochte om te moghen
 penitentie doen vooz een soo groot quaet / ende
 yet te verdienen om soo groot goet te winnen / soo
 gheboelde ick my seer gheneyght om de men-
 schen te schoutwen / ende my eens teenemael ende
 gheheelijck af te trecken van de wereldt. Mijnen
 gheest en hadde gheen ruste / niettemin ten was
 gheen quellende maer soete ongherustighepdt.
 Men sagh wel dat het van Godt was / ende dat
 sijne Majestejt de siele berwermt hadde / om te
 moghen verteren andere grovere spijse dan de
 ghene die sy was etende. Ick overdochte by my
 selven wat ick ter liefde Godts soude moghen
 doen / ende ick peysde dat het eerste van allen
 was / dat ick soude volghen den roep / dooz den
 welcken de Heere my tot de Kellighe gheroeppen
 hadde / onderhoudende mijnen Reghel met de
 meeste volmaeckthejt dat my moghelijck soude
 wesen. En al was het dat veel dinaerffen Godts
 waeren in het Clooster daer ick was / ende dat
 sijne Majestejt daer wel ghenoegh gediendt wer-
 de / niettemin om den grooten noodt daer sy haer
 in bevonden / ginghen de Nonnen dickwils upt
 tot afsulcke plaetsen daer wy met alder eerbaer-
 hepdt ende Godtsdienstighepdt mochten wesen:
 ende den Reghel en was oock niet ghesondeert
 op haer eerste strengighepdt / maer ghelijck hu
 de gheheel Orden dooz onderhouden wordt / te
 weten / nae v'inhoudt der Bullen van relaya-

tie/mitsgaders andere inconuenienten/ waer on-
 der was/ dat my docht dat ick te veel ghemackes
 hadde / want het huys was groot ende plaifant.
 Maer dat inconuenient van uyt te gaen / al was
 het dat ick't seer dickwils dede/ was my seer hin-
 derlijck/ mits dien dat sommighe perfoonen my
 seer sochten in hun gheselschap te hebben / aen
 wiens de Obersten dat niet en dorsten weygheren/
 ende door te vele gheimpoztuneert te wesen my
 sulckes commandeerden; en dat ick in deser ma-
 niere vpoztgaende/ seer luttel hadde konnen in't
 Clooster wesen: ende ick gheloobe/dat den vijant
 eensdeels daer toe moest helpen / op dat ick buy-
 ten huys soude zijn: ende nochtans / mits dat
 ick aen sommighe te kennen gaf't ghene dat my
 leerden de ghene die met my handeldē / soo quam
 daer groot profijt af. Het quam eens te pas / dat
 sekeren persoon tot my / ende tot andere die daer
 present waeren seyde/ waer't saecten dat wy wil-
 den Nonnen wesen op de maniere van de onghes-
 schoeydde Clariffen / dat noch middelen souden
 zijn om een Clooster te stichten. Ick met dese be-
 gheerten bekommert gaende / begost daer af te
 tracteren met die edele wedulwe mijn ghesellinne
 daer ick af gheseyt hebbe / die oock de selve be-
 gheerte hadde. Sy begost te peysen in wat ma-
 nieren sy dat met renten soude moghen besetten;
 doch ick sie nu wel dat wy gheenen bequamen
 weygh in en ghinghen/ al was het dat de begheer-
 te die wy daer toe hadden/ ons dede jae meynen.

Maer ick van d'ander syde (ghemerckt dat ick seer groot contentement bondt in't Clooster daer ick was/ want het was seer nae mijnen sin/ ende de celle daer ick in woonde/ was my seer bequaet) hield my noch stil ende in twijffelinghe: niet te min wy sloten onder ons / dat wy 't Godt seer neerstelijck souden opdraghen.

Alsoo ick op eenen dagh ghecommunicceert hadde / beval my sijne Majesteit/ dat ick't met alle mijn vermoghen soude besorghen / my grootelijcks belobende/ dat het Clooster niet en soude achter blijben/ ende dat hy daer in seer wel ghedient soude worden / ende dat men't den naem van Sinte Joseph soude gheben/ ende dat hy ons aen d'eene poorte soude betwaeren / ende onse liebe Vrouwe aen d'andere / ende dat Christus onder ons soude wandelen / ende dat het een sterre soude wesen die groot licht van haer soude gheben; ende al was het dat de Religien verslapt waeren/ dat ick niet en soude peysen dat hy daer luttel in ghedient wierde: wat het doch met de werelt wesen soude / 'ten waere om der Religieusen wil. Dat ick dit aen mijnen Biecht-vader soude segghen; 't ghene dat hy my beval/ ende dat hy hem badt/ dat hy daer niet tegen en soude wesen/ ende dat hy't my niet en soude beletten. Dit visioen was van soo groote effecten/ ende dese inspyzaecke/ die de Heere my dede/ gheschiedde in sulcker manieren / dat ick niet en cost ghetwijffelen oft hy was't. Ick wierdt seer beanghist/ want my qua-

men eensdeels te bozen de groote moeyten ende swaerigheden die't my soude kosten / ende hoe dat ick in dit Clooster soo twonder gheerne was / soo dat al was het dat ick te bozen begoft hadde daer af te tracteren / en was het nochtans niet met sulcke resolutie ende verselkerheyt dat daer yet af comen soude. Het schein dat hier mijnen loon in ghelegghen was. Ende want ick sagh / dat ick een saecke begoft van groote ruse / soo twijffelde ick wat ick doen soude: maer den Heere seyde my op verscheyde reysen 't selfde wederom / my booz ooghen legghende soo claere redenen ende betwijfinghen / dat ick wel sagh dat sy claer ghenoegh waeren / ende dat het synen wille was; soo dat ick anders niet en dorste doen als mijnē Biechtvader 't selve te segghen / ende ick gaf hem in gheschifte al wat daer passeerde. Hy en dorste my niet plat af segghen / dat ick 't soude laeten / maer hy sagh wel dat het niet doenlijck en was nae naturelijcke reden / mits dat mijn ghesellinne / die dat doen moeste / daer toe seer cleyne oft gheene middelen en hadde. Hy seyde my / dat ick mijnen Oversten daer af spreken soude / ende 't ghene dat hy segghen soude / dat soude ick doen. Ick en openbaerde dese visioenen mijnen Oversten niet / maer die Jousfrouwe gaffe hem te kennen / die het Clooster stichten wilde / ende het behaegghde den Provinciael seer / want hy is een lief-hebber van alle dat den Godts dienst aengaet; ende hy beloofde haer alle fabeur dat van noode was /

ende

ende seyde haer / dat hy het Clooster toelaten soude. Men tracteerde van de rente die't soude behoeven : ende wy en wilden noyt dat het meer personen soude hebben dan dertshien / om veel redenen wille. Eer wy daer af begosten te tracteren / soo schreeven wy aen Broeder Pieter van Alcantara al dat daer omgingck / ende hy raedde ons dat wy't niet en souden laeten te doen / ende hy schreef ons in alles sijn goetduncken. Soo sae'n als men't door de Stadt begost te sterven / soo quam over ons een soo groote persecutie / dat ick in't cozt niet en soude connen beschrijven / met noch spot-woorden / belacchinghen / ende te segghen dat het narrerij was : van my wierdt gheseyt / dat ick wel in mijn Clooster was : maer mijn ghesellinne wiert soo vervolght / dat sy niet en wist waer dat sy't hadde. Ick en wist niet wat doen / ende eensdeels docht my dat sy gheleijck hadden. Wesende in dese benaulvthejdt / ende my aen den Heere recommanderende / soo begost sijne Majestejt my te troosten / ende moet te gheben. Hy seyde my / dat ick hier sien soude wat de Heylighe gheleden hadden dewelcke Religien ghesondeert hadden : dat my veel meer persecutien te verdraghen stonden dan ick soude connen peysen / maer dat wy nergkens nae bzaaghen en souden. Hy seyde my sommighe dingen die ick aen mijn ghesellinne soude weder seggen : ende 't ghene dat my aldermeest verwondert maecte / was / dat wy terstont vertroost bleven

aengaende 't ghene dat ghepasseert was / en wel ghemoet om een peggelijck vromelijck te wederstaen. Ende boozwaer onder de ghene selve die debotarissen waeren / jae in de gheheele Stadt en was bijcans niemant / oft hy was ons teghen / ende hiel het selve booz groote sotternije.

De opspraeck ende turbatie van mijn Clooster selve was soo groot / dat het den Provinciael scheen een al te swaeren sake te wesen / hem tegen alle man te willen stellen; ende alsoo veranderde hy van sin / ende en wilde het Clooster niet boozder admitteren. Hy seyde dat de rente onseker ende te cleyn was / ende dat de teghenspraecke al te groot was: ende het schijnt dat hy in alles ghelijck hadde: sonna hy liet het staen / ende en wilde't niet toelaten. Booz ons die nu schenen de eerste supselinghen ontfanghen te hebben / ende specialijck booz my was / een seer groote pijn / te sien dat den Provinciael ons teghen viel: want mits dat hy sulcks begheerde / soo was ick booz een peggelijck ghe-excuseert; maer mijn ghesellinne en wildemen niet absolveren / 'ten waere dat sy 't liete staen / want sy seyden dat sy gehouden was het schandael wegh te nemen.

Sy ginck tot eenen seer gheleerden ende seer grooten dienaer Godts van Sinte Dominicus Orden / om hem dit te segghen / ende de gheheele saecke te kennen te gheben: dit was te vozen eer dat den Provinciael sijn handt af ghetrocken hadde / want in de gheheele Stadt en vonden wy niemant

niemandt die ons daer op wilde raedt gheben: ende oversulcks seyden sy dat wy't alleen uyt ons hooft deden. Dese Jouvrouw gaf desen hepligen Man alles te kennen / met specificatie van de rente die sy hadde van haer patrimonie / hertelijck versoekende dat hy ons helpen soude / want hy was doen de gheleerste van de gheheele Stadt / ende seer luttel waeren gheleerder dan hy in sijn Orden. Ick seyde hem / al dat wy voor ghenomen hadden te doen / ende sommighe redenen daer van : ick en seyde hem niet van eenighe rebelatie / dan alleen de natuerlijcke redenen die my moebeerden ; want ick en begheerde anders niet als dat hy ons nae advenant van de selve soude raedt gheben. Hy seyde ons dat wy hem acht daghen respijt souden gheben om te antwoorden / ende oft wy bereet waren te doen 't ghene dat hy ons soude segghen. Ick seyde jae : maer al was het dat ick seyde / ende dat my docht dat ick het soude ghedaen hebben / soo was ick nochtans noyt sonder verskerthepdt dat het soude gheschieden. Mijn ghesellinne hadde meerder betrouwen : om gheen dinghen datmen haer seyde / en wilde sy 't oyt achter laten. My aengaende / al docht my onmoghelijck te zyn dat het niet en soude gheschieden / soo gheloof ick nochtans in sulcker boeghen een rebelatie waer te wesen / als sy niet en is strijdende teghen dat in de H. Schryfture staet / oft teghen de gheboden van de H. Kercke / die wy schuldigh zyn te onderhouden. Want al was het

dat my rechtsinnelijck docht dat het van Godt was / niettemin by soo verre my dien gheleerden man gheseyt hadde dat wy't niet doen en mochten sonder hem te vergrammen / ende onse consciencie te besmetten / soo dunckt my dat ick daer terstont soude afghetwelen / ende eenigh ander middel ghesocht hebben : maer de Heere en gaf my niet anders in dan dit. Desen dienaer Godts seyde my daer nae / dat hy vastelijck voor hem ghenomen hadde alle sijn beste te doen om ons daer af te trecken / want het gherucht van het volck was nu tot sijnder ooren ghetomen / ende het docht hem oock sotternije te wesen / ghelijck alle andere : ende dat sekeren Edelman verstaen hebbende dat wy tot hem ghegaen waeren / hem hadde doen segghen / dat hy wel soude toesien wat hy dede / ende dat hy ons doch soude helpen : dat hy niettemin / doen hy begonst hadde te peysen wat hy ons soude antwoerden / ende op de saecke te letten / ende op de meyninghe die wy hadden / ende de manier van levē ende religie die wy hem boozghelept hadden / gheresolbeert hadde dat het grootelijcks wesen soude tot Godts eere / ende dat het gheenffins achter en soude blijven. Ende oversulecks antwoorde hy ons / dat wy ons souden haesten om daer een eynde af te maeckē / ende seyde ons de manier ende wijse die wy souden moeten volgen : en al was de rente cleyu / dat men Godt ergens in moest betrouwē : ende by aldien pemandt daer teghen wilde segghen / dat hy tot hem

hem soude comen / hy soude hem antwoorden:
 ende alsoo heeft hy ons altydts gheholpen / ghe-
 lijk ick hier segghen sal. Hier mede waeren wy
 seer ghetroot; mits oock dat sommighe heylige
 personen / die ons pleghen teghenparthy te we-
 sen / nu beter ghesint waeren / ende sommighe
 ons oock waeren helpende. Onder dese was den
 heylighen Edelman / daer ick te voren af ver-
 maent hebbe: den welcken siende dat het eenen
 wegh was tot soo groote volmaecktheyt / gelyck
 het oock is / mits dat ons gheheel fundament
 steunt op het ghebedt / (hoe wel de middelen hem
 dochten seer swaer en onbequaem wesen) soo gaf
 hy sijn goet-duncken t'onder / dat het mochte een
 sake wesen die van Godt quam. Den Heere moe-
 ste sijn herte wel geraeckt hebben: gelyck hy oock
 raecte dien goeden Meester / welck is dien Prie-
 ster ende dienaer Godts / dien ick eerstmael aen-
 sprack / soo ick gheseyt hebbe / den welcken is ee-
 nen spieghel van de gheheele Stadt / als eenen
 persoon die Godt daer heeft willen hebben tot
 hulpe ende voortganck van veel sielen; ende hy
 begost my nu in mijn saecke behulpsaem te we-
 sen. Wesende dan de affairen in sulcken staet/
 ende dat wy altydts hulp sochten in veel te bid-
 den / ende nu een huys op een welgeleghen plaetse
 gecocht zijnde / al was 't cleyn / soo en braeghde
 ick daer niet nae / want den Heere hadde my ge-
 seyt dat ick daer soude ingaen soo ick cost / want dat
 ick naederhandt sien soude wat sijne Majestejt

soude doen. Ende hoe wel hebbe ick't doch gesien!
 En oversulcks alsagh ick dat de rechte cleyn was/
 soo ghelooft ick doch dat het den Heere dooz an-
 dere middelen soude voortdrijven/ en ons helpen.

HET XXXIII. CAPITTEL.

Sy gaet voorts in de selve materie van de founda-
 tie des Cloosters vandē glorioosen S. Ioseph.
 Sy verhaelt hoe dat haer verboden vvierdt
 daer in voorts te gaen, ende van den tijdt dat
 sy't liet staen, ende van sommighe svvaerig-
 heden die sy hadde, ende hoe den Heere haer
 daer in trooste.

Wesende dan de saecken aldus ghestelt/
 en soo nae volbzacht/ dat men 's anderen-
 daeghs den erf-brief soude schrijven / soo was't
 dat onsen Vater Provinciael van sin veranderde.
 Ick geloobe dat hy is betweeght geweest dooz de
 Goddelijcke voorsichtigheyt / gelijk't oock nae-
 derhandt gebleken heeft: want dooz dien de ge-
 beden soo groot waeren/ soo ginck den Heere dat
 werck volmaecken / ende schickte dat het op een
 ander maniere soude gheschieden. Overmits hy
 van [den Provinciael] dit niet en begheerde toe
 te laeten/ soo beval hy mijnen Biecht-vader ter-
 stont dat ick daer niet voorder in en soude be-
 soigneren; hoe wel den Heere weet wat groote
 moeyte ende swaerigheyt het my ghecost hadde
 om de saecke soo verre ghebrocht te hebben.
 Doen het nu achter ghelaten wierde/ soo wierde
 het

het te meer booz voutwen-*in*ventie ghehouden/
 ende de opspzaecke tegen my wierdt grooter ende
 grooter/daer het nochtans tot noch toe mijnen
*Pr*obinciael my bevolen hadde. Ick was seer
 weder-sien mijn gheheel *C*looster dooz/ om dat
 ick een *C*looster wilde maecten dat nauwer sou-
 de ghesloten zijn. *D*e *R*eligieusen seuden/ dat ick
 haerlieden schande aendede : dat ick daer eben
 wel onsen *H*eerre cost dienen/ ghemerckt dat daer
 andere waeren die beter waeren dan ick : dat ick
 gheen liefde en dzoegh tot het huys / ende dat het
 beter was dat ick een rente besozghde booz het
 selve / dan booz een ander. *S*ommighe wilden
 datmen my in den kercker soude steken; andere/
 die seer luttel waeren / spzaken wat tot mijn fa-
 veur. Ick sagh wel dat sy in veel dinghen gelijk
 hadden / ende altemet ontschuldichte ick my by
 haerlieden : niettemin om dat ick het *p*incipael-
 ste niet en mocht segghen/ (welck was dat den
*H*eerre my dat was bevelende) soo en wiste ick
 niet wat doen/ende alsoo sweegh ick stil. *D*aer-
 nae verleende my *G*odt groote gratie/dat my die
 niet met allen aen en gaf/dan ick liet het altemael
 soo lichtelijck ende ghetwillighlijck staen / als oft
 het my niet met allen moeyte ghecost en hadde:
 maer dit en cost niemant geloobē/ooock niet van
 die debotariffen die met my verkeerden;maer sy
 meynden dat ick seer dzoef ende qualijck te vze-
 den was : jae mijnen *B*iecht-bader selve en cost
 niet anders ghelooven. Ick / om dat my docht
 dat

dat ick ghedaen hadde dat my moghelijck was /
peysde dat ick boozder niet meer ghehouden en
was tot het ghene dat den Heere my beboelen
hadde / ende bleef t'huyg / wesen seer wel te vze-
den ende gherust : hoewel ick my noyt en cost la-
ten boozstaen dat het niet gheschieden en soude.
Ick en sagh doen daer gheen middel toe / noch en
wist niet hoe oft wanneer / doch hiel ick't booz een
saecte die vast ginck.

't Ghene dat my seer ter herten ginck / was /
dat eens mijnen Biecht-vader / ghelijck als oft
ick yet teghen sijnen danck ghedaen hadde (den
Heere moeste oock wel begeren / dat my van daer
suaerigheyt soude comen / van waer ick't meest
soude gheboelen / ende van waer my in dese me-
nighvuldighe verbolginghen behoorde troost te
comen) my schreef / dat ick nu mocht sien uyt het
ghene dat ghebeurt was / dat het al maer eenen
droom was / dat ick my daerom booztaen sou-
de beteren / ende my wachten van yet meer te wil-
len doen / oft daer af te spreken / want dat ick wel
sagh wat schandael daerop ghebolght was; ende
meer andere dinghen / die alleenelijck dienden
om my meerder pijn aen te doen. Dit viel my
harder dan alle de reste t'samen / mits ick be-
gonst te peysen / oft ick occasie hadde gheweest /
oft erghens in schuldt ghehadt hadde waer dooz
Godt bergramt soude gheweest hebben ; ende dat /
by aldien de visioenen des vjandts werck wae-
ren / alle mijn ghebedt uytstrykerije was / ende
dat

dat ick grootelijcks bedzoghē was/ende verloren ghinck. Dit praemde my soo uyt der maten seer / dat ick teenemael gheturbeert ende ten alderuytsten benautot was : maer den Heere / die my in dese swaerigheden / die ick vertelt hebbe / noyt en verliet / die trooste ende versterckte my dicktwijs ghenoegh / waer van te spreken hier gheen plaetse en is. Hy seyde my doen / dat ick wel te vreden soude zyn / dat ick Godt grootelijcks ghedient / ende hem niet bergramt en hadde in die saecke : dat ick soude doen 't ghene den Biecht-baer my bebal van te swijghen voordien tijdt / tot dat het tijdt soude zyn om daer wederom handt aen te slaen. Ick was daer mede soo ghetroost ende soo wel te vreden / dat alle de persecutie die ober my ghecomen was / my niet met allen en docht te wesen.

Hier leerde my den Heere / wat een obergroote goet het is / swaerigheden ende persecutien om sinnen't wille te lijden: want den wasdom van de liefde Godts / dien ick in mijn siele gheboelde / was soo groot / mitsgaders andere dinghen / dat ick seer verwondert was ; ende dit doet my noyt ophouden van swaerigheden te begheren. De andere lieden meynden dock dat ick seer qualijck te vreden was ; ende ick hadde't sonder twijffel gheweest / en hadde my den Heere niet soo uyt der maeten ghefaboriseert met een soo groote gratie. Doen was het / dat my begosten aen te comen de groote stormen der liefde Godts / daer ick af ghesep

gheseyt hebbe / ende meerder opghetogentheden /
 hoewel ick sweegh / ende niemandt te kennen en
 gaf de winninge die ick dede. Den heyligen Pre-
 dickheer liet hem soo sekerlijck boozstaen als ick /
 dat het soude gheschieden : ende want ick daer in
 niet en wilde wercken / om niet te doen teghen de
 ghehoorzaemheydt van mijnen Biecht-vader /
 soo beneerstighde hy't met mijn ghesellinne / ende
 sy schreeven nae koomen / ende hielden raedt hoe
 sy dat souden aenlegghen. Doen begost oock al-
 hier den vijandt te besozghen / dat den eenen per-
 soon dooz den anderen quam te weten / dat ick in
 dese saecke eenighe rebelatie ghehadt hadde : ende
 sy quamen tot my met groote angst / segghende
 dat wy in eenen sozghelijcken tijdt waeren / ende
 dat my yemandt yet soude moghen op legghen
 ende beschuldighen by de Inquisiteurs. Dit
 docht my aubolligh te wesen / en dede my lachen :
 want in dit stuck en hebbe ick noyt ghevreesst /
 mits ick van myselben wel twiste / dat / eer my ye-
 mandt in saecken die het Gheloof aenigaen / sou-
 de hebben sien doen teghen de minste ceremonie
 van de h. Kercke / oft eenighe waerheydt van de
 heylighe Schrifstuere / ick duysentmael liever de
 doot soude hebben willen sterben : ende daerom
 seyde ick hen / dat sy daer booz niet en souden vree-
 sen / dat het quaedt ghenoech booz mijn siele sou-
 de wesen / in dien daer yet sulcks in ghesteken
 hadde / daer ick de Inquisitie om hadde moeten
 vreesen ; jae waer het dat ick yet sulcks ghedocht
 hadde /

hadde/ dat ick van selfs tot henlieden soude ghe-
 gaen hebben; ende dat/by aldien my yet valsche-
 lijck op gheleyt werde/ den Heere my daeraf ver-
 lossen soude / ende dat ick daer verdiensten uyt
 raepen soude. Ick tracteerde hier van met mijn-
 nen Vader den Predickheer/ de welcke / ghelijck
 ick gheseyt hebbe / soo gheleert was / dat ick my
 bijelijck mochte verskeret houden in alles dat
 hy my segghen soude; ende ick seyde hem doen
 van alle de visioenen/ vande maniere van bidde/
 ende van de groote gratie die den Heere my was
 doende / met sulcken claerheydt als my moghe-
 lijck was / hem biddende dat hy't seer wel wilde
 examineren / ende my segghen oft daer yet was
 teghen de heylighe Schriftuere / ende wat hem
 van alles docht. Hy verskerde my seer: ende nae
 dat my dunckt soo profiteerde hy daer by. Want
 al was hy seer goet / soo begaf hy hem nochtans
 van dier tijdt af veel meer tot het gebedt/ en ver-
 trock hem in een Clooster van sijn Dozden daer
 groote eenigheyt is / om hem hier in beter te mo-
 ghen oeffenen / alwaer hy meer dan twee jaeren
 was / tot dat hem de ghehoorzaemheydt daer uyt
 trock / daer hy wel doef om was; want sy hent
 van doen hadden / mits dien hy soo een bequame
 persoon was: ende het ginck my oock eens deels
 seer ter herten dat hy van hier ginck / niet te min
 ick en wilde't hem niet beletten al hadde ick hem
 noch soo groot van doen / wel wetende dat het sijn
 profijt was: want doen ick wel doef was om
 sijn

sijn vertreck/bebal my den Heere/ dat ick niet en soude droef wesen / ende dat ick my selven soude te vreden stellen/ gemerckt hy wel ghelept ginck. Hy quam van daer wederom soo verboordert in de siele/ ende gheavanceert in den gheest/ dat hy my seyde doen hy wederom ghecomen was / dat hy om gheen dinck en hadde ghewilt dat hy hadde ghelaten daer te gaen; ende ick mocht oock desghelijcks segghen van mijnen tvegen / want daer hy my te hozen was verskerende ende troostende alleen door sijn gheleertheydt / soo dede hy dat hy nu oock door experientie des gheests / die hy vercreghen hadde van boven-natuerlijcke dinghen: ende Godt stierde hem hier op sulcken tijdt als sijne Majesteit wiste dat hy van doen soude wesen / om sijn werck van dit Clooster te helpen voorzderen/welck sijne Majesteit begheerde ghemaect te worden.

7. Ick was dan alsoo stilswijghende / sonder yet te doen in dit werck / oft daer af te spreken / vijf oft ses maenden lanck/ende de Heere en bebal my noyt yet daer van: ende al en verstondt ick de reden niet/soo en cost ick my doch niet anders laten boorztaen oft het soude gheschieden. Ten uytgaen van desen tijdt / alsoo van hier ghegaen was den Rector van de Societeit IESV, soo brocht sijne Majesteit hier eenē anderen die seer gheestelijck / ende van grooten moet ende verstandt / ende wel gheleert was / juist als ick in den grootsten noodt was: want ghemercket dat

de ghene daer ick my aen biechte / sijnen Obersten hadde / ende dat sy lieden soo scherpelijck onderhouden dese dencht van hemlieden niet te roeren dan nae den wille van hunnen Oberste / al was het dat hy mijnen gheest wel verstondt / ende dat sijn begheerte was dat ick seer soude voortgaen / soo en docht hy hem nochtans in sommighe dinghen niet resolveren / om sekerre redenen die hy daer toe hadde ; ende mijnen gheest wierdt nu niet sulcken ghevoelt voort-ghezeven / dat hem seer moepelijck viel alsoo ghebonden te zijn / ende nochtans en dede ick niet bukten 't ghene dat hy my beval. Alsoo ick eens seer benautot was / om dat my docht dat den Biecht-vader my niet en ghelooftde / soo seyde my de Heere / dat ick my niet en soude quellen / dat die benautotheit haest soude ghedaen zijn. Ick wierde seer verblijdt / peysende dat het was om dat ick eer langh soude sterben / ende ghevoelde groote vzeught als ick daer op peysde. Daerhandt merckte ick claerlijck / dat het was om de comste van desen Rectoroꝝ daer ick af segghe : want ick en hadde sedert gheen occasie meer om die benautotheidt te hebben / mits dien den Rectoroꝝ / die nieuwelijck gecomen was / den Minister / die mijnen Biecht-vader was / niet teghen en hiel / maer hem seyde dat hy my soude troosten ; dat niet te vzesen en was / ende dat hy my dooreenen soo nauwen wegh niet en soude leyden ; dat hy den gheest des Heeren soude laeten werken / want het scheen altemet /

dat dooz dese groote geweldigheden des gheests
 de siele niet machtigh en was haeren asem te
 herhaelen. Desen kerctooz quam my besoeckē: en
 dē Biecht-vader seyde my dat ick met hem soude
 tracteren met alle vryheydt ende openheyt. Ick
 plochte groote teghentheyt te gheboelen in sulcke
 dingen te seggen. Ende het is alsoo / dat ick inden
 biecht-stoel tredende / in mijnen gheest gheboelde
 ick en weet niet wat / welck my booz oft nae niet
 en ghedenckt met yemandt anders gheboelt te
 hebben / ende ick en soude oock niet connen seg-
 ghen hoe dat het was / oock niet by ghelijckenisse;
 want het was een gheestelijcke blijdschap / ende
 een kennisse die mijn siele ontfincck dat die siele
 my soude verstaen / ende dat ick haer conform
 was / al en verstondt ick niet hoe / ghelijck ick
 segghe. Want hadde ick hem te bozen ghespro-
 ken / oft hadde ick van hem groote dinghen ghe-
 hoort / ten hadde gheen wonder gheweest dat ick
 my verblijdt hadde / verstaende dat hy my soude
 verstaen; maer niet een woordt en hadde hy tot
 my noch ick tot hem gheseyt / noch ten was ghee-
 nen persoon daer ick te bozen eenighe kennisse
 af ghehadt hadde / dan naederhandt hebbe ick
 wel beproeft dat mijnen gheest daer in niet ver-
 doolt en was / want in alle manieren is het booz
 my ende mijn siele groote deught gheweest dat
 ick met hem hanteerde; want sijn hanteringe is
 seer goet booz persoonen die den Heere nu schijnt
 seer gheboozdert te hebben / want hy doetsē loo-
 pen

pen/ende niet boetsjen booz boetsjen gaen; ende sijn manier is bequaem om die van alles af te trekken/ende te doen versterben / want hier in heeft hem de Heere een wonder groote gratie verleest / ghelijck oock in veel andere dinghen. Maer dat ick hem begost te hanteren / soo merckte ick terstont sijn aerdsoen / ende sagh dat het een subvere ende heplighe siele was / ende begaest van den Heere met een singuliere gratie om gheesten te onderkeimen. Hy gaf my grooten troost. Onlanghs daer nae dat ick niet hem hadde begost te tracteren / soo begonst my de Heere wederom te pzenen / dat ick de saecten van het Clooster her-nemen soude / ende dat ick aen mijnen Biechtvader ende aen desen Rectoor veel redenen ende dinghen soude segghen / op dat sy 't my niet en souden beletten; van welcke de somnighe hen deden vreesen: want dien Water Rectoor en twijfelde noyt oft het was den gheest Godts / want hy op alle de effecten met groote heerstigheyt ende indachtigheyt was lettende.

Somma / veel dinghen ghepasseert zijnde / soo en dorsten sy hem niet verstoppen om my dat te beletten. Mijnen Biechtvader gaf my wederom volle consent / om daerin te doen alle 't gene dat my moghelijck was. Ick boozsagh de swaerigheyt wel die ick aennam / mits dat ick alleen was / ende seer luttel vermocht. Wy sloten / dat wy 't seer secretelijck souden aenlegghen / ende alsoo maecte ick / dat een van mijn Sisters /

die elders buyten woonde / het huys soude roopen / ende 't selve betimmeren als oft het booz haer ghetweest hadde / met alsulcken geldt als den Heere dooz sekere middeleken verleende om dat te roopen : want het soude te lanck vallen te verhaelen hoe den Heere dat was besozghende / want ick vermijdde my seer van het te doen teghen de ghehoorzsaemheydt : niettemin icks wist wel / hadde ick't aen mijne Obersten gheseyt / dat het al verlozen moeyte soude ghetweest hebben ghelijck de naeste reyse / jae het hadde noch veel quaeder ghetweest. In't ghelddt te besozghen / ende het huys te krijghen / te ordonneren / ende dat te doen betimmeren / passeerde ick menighmael groote slavernije / ende somtijlen teenemael alleen / niet tegenstaende dat mijn'gesellinne al dede dat sy cost; maer sy vermocht seer luttel daer in / jae soo luttel dat het bijnae niet en was / dan dat het alleenlijck in haeren naem gheschiedde / ende met haer gonste; ende al de reste van den aerbeydt viel op my in soo menigherhande manieren / dat ick nu teghentwoordigh verwondert ben / hoe dat ick't coste verdraghen. Altemets seer bedruickt wesende seyde ick : Lieven Heere , vvaerom beveelt ghy my dinghen, de vvelcke schijnen onmogelijck te zijn ? Dat ick emmers, al vvaer ick een vrouvv-persoon, liberteyt hadde. Maer zijnde van alle canten ghebonden, sonder geldt, ende sonder te vvetē vvaer ick dat halen soude, noch voor de Brievē, noch tot yet, Heere vvat can ick doen?

wesenende eens in eenen grooten noot / dat ick
 niet en wiste wat ick doen soude / oft waer mede
 ick sommighe wercklieden betaelen soude / soo
 openbaerde hem aen my Sinte Joseph mijnen
 waerachtighen Vader ende Heere / ende gaf my
 te kennen / dat my gheen gheldt ontbreken en
 soude / ende dat ick met henlieden overcomen
 soude: welck ick dede sonder een mijte te hebben;
 ende de Heere voorszagh my dooz sulcke maniere /
 dat seer verwondert waeren de ghene die't hoor-
 den. Het hups docht my veel te cleyn zijn / ende
 oock het was sulcks / soo dat het gheen apparen-
 tie en scheen te hebbe om een Clooster te worden /
 ende ick wilde een ander coopen (maer ick had-
 de niet waermede / noch daer en was gheen mid-
 del om te coopen / noch ick wist niet wat doen)
 welck daer neffens stondt / oock seer cleyn wesen-
 de / om de Kercke daer van te maecken. Ende soo
 ick eens ter Communie ghetweest hadde / seyde
 my den Heere : Ick hebbe u gheseydt, dat ghy
 daer soudt ingaen soo ghy cont. Ende op een
 manier van exclamatie seyde hy daer by : Och
 begheerlijckheyt des menschelijcke gheslachts,
 die oock vrees dat u aerde sal ghebreken ! Hoe
 dickvils hebbe ick gheslapen onder den blau-
 yven hemel, door dien ick niet en hadde om
 integaen. Ick wierde seer verflaghen / ende sagh
 dat hy ghelijck hadde ; ende ick ginck nae het
 hupsken / ende dat bedeylende bebant ick dat het
 een gheheel Clooster was / hoewel cleynjens /

ende ick en was niet meer belaeden om meerder erbe te coopen / dan ick besozghde datmen daer in soude wercken in sulcker boeghen datmen daer in cost woonen / maer gheheel uyt den rouwen / ende sonder daer meer aen te doen dan van noode was / dat de ghesontheydt niet en soude ghehindert worden : ende alsoo moeten al tijds doen.

Op Sinte Claren dagh / soo ick tot de Communie ginck / veropenbaerde sy haer my met groote schoonheyt / ende seyde my dat ick goeden moet soude hebben / ende dat ick voortgaen soude in het begonst werck / belovende dat sy my helpen soude. Ick creegh groote debotie tot haer / ende haer belofte is soo waerachtigh bevonden / dat een Clooster van haer Orden / welck hier by is / ons helpt onderhouden : ende dat noch meer is / sy heeft mijne begheerten allenghs kens tot sulcke perfectie ghebracht / dat die aermoede / die dese saelighe Maeght in haer Clooster onderhiel / hier oock wort onderhouden / ende wy leven op aelmoessen : welck my gheenen cleynen aereydt getost en heeft / dat het met alle vastigheyt / ende auctoriteyt van onsen heyligen Vader gheschieden soude / (want anders en magh het niet gheschieden) ende dat het gheen incomen soude hebben. Ende de Heere doet noch meer (moghelijck beweeght wesende door het boozbidden van dese heylighe Maeght) dat hy sonder te bidden ons ghetoeghsaemlijck boozsiet van 't gheue dat ons

ons van noode is: ghelooft moet hy zijn van alles / Amen.

Wesende op den selven tijdt op onser liever Vrouwen Hemelbaerts dagh inde kercke van Sinte Dominicus Orden / was ick by my selven oberdenckende de menighte van sonden die ick aldaer eertijts ghebiecht hadde / ende andere dinghen die mijn quaet leven aenginghen. My oberquam een soo groote opghetoghentheyt / dat ick bijnae van my selven was. Ick sadt neders: ende my dunckt / dat ick niet en cost onsen Heere sien ophessen / noch wisse hoozen / soo dat ick naederhandt daer schrypel af hadde. My docht doen ick in de selve ghesteltenisse was / dat ick my sagh een seer wit ende claer- blinckende cleet aendoen: ende in't begijn sel en sagh ick niet wiet my't aendede; daernaer sagh ick onse lieve Vrouwe ontrent mijn rechte sijde / ende mijnen Vader Sinte Joseph ontrent de slincke / die my daermede cleeden. My wierdt te verstaen ghegeven dat ick nu supber was van mijn sonden. Wesende ick nu ghecleedt / ende verbult met bzeught ende glorie / docht my terstont dat onse lieve Vrouwe / my met de handen nemende / tot my seyde / dat haer seer behaeghelijck was dat ick den glorioosen S. Joseph diende: dat ick by soude glooben / dat het ghene dat ick inden sin hadde aengaende het Clooster / soude gheschieden / ende dat den Heere / ende sy beyde mede / daerin grootelijcks souden ghesient worden: dat ick niet en soude bzeesen /

dat daer oyt eenighe faute aen wesen soude (al en
 was de ghehoorzaemheyt / die ick debe / nae mij-
 nen sin niet) want dat sy ons seuden betwaeren /
 ende dat haeren Some ons nu beloofst hadde in't
 midden van onslieden te zyn / ende dat sy tot een
 teecken der waerhepdt my dat juweel gaf. Sy
 docht / dat sy my eenen gouden half-bandt om
 den hals gheworpen hadde / daer een seer coste-
 lijck Cruys aen hinck. Dit goudt ende dit ghe-
 steente is soo verscheyden van 't ghene datmen
 hier siet / dat daer gheen comparatie en is ;
 want sijne schoonhepdt is seer diberns van 't ghe-
 ne dat wy ons hier connen inbeelden / soo dat
 het verstandt niet en can begripen van wat sooz-
 te van stoffe dat dat cleedt was / noch en can die
 swittighepdt niet imagineren die de Heere wilt
 dat daer schijne : jae al datmen hier siet / schijnt
 daerby te wesen by manier van segghen als een
 conterfeysel met een swarte role ghetrocken.
 De schoonhepdt die ick in onse lieve Wrouwe
 sagh / was boven maeten groot / hoe wel ick dooz
 figuren of ghedaenten gheen in't bijsonder aen
 en sagh / maer te gader het gheheel maeksel oft
 compositie des aensichts. Sy was ghecleet in't
 wit / met een ypt der maeten groote claerhepdt /
 niet die het ghesicht verschemelt / maer dewel-
 ke soet ende lieffelijck is schijnende. Den glo-
 rioosen Sint Ioseph en sagh ick soo bescheelijck
 niet / niettomin ick sagh wel dat hy daer was /
 op de manier van die visioenen waer in ick ghe-
 seyt

seyt hebbe datmen niet en siet. My docht dat onse liebe Vrouwe seer jonck was / wesende alsoo een weynigh tijds by my / ende ick bevanghen met seer groote glorie ende vzeught / meerder / soo my dunct / dan ick opt ghehadt hadde / ende soodanighe dat ick daer noyt sonder en soude willen wesen. My docht / dat ick hun sagh opclimmen ten hemel met een groote menighe van Enghelen. Ick bleef seer verlaeten ende alleen / nochtans soo ghetroost ende opgheheben / ende aendachtigh in't ghebedt / en betweeght / dat ick my een voos tijds lanck oock niet verroeren noch ghespreken en cost / dan ick was bijnae buyten my selben. Ick hadde daer nae een groot ghewelt ende yber om my selben te vzeken om Godts wille / midtsgaders andere effecten : ende het gheschiede altemael in sulcker manieren / dat ick niet en cost ghetwijffelen (hoe wel ick daer ghenoech toe aerbeydde) oft het was van Godt. De Coninghinne der Enghelen liet my seer ghetroost / ende met groote gherustheyt. Mengaende't ghene dat sy my seyde van de ghehoorsaemheyt / is (welck my seer teghen ginck) dat ick die aen de Ouden niet en sonde gheben ; ende de Heere hadde my gheseyt / dat het niet goedt en was dat ick die aen henlieden gabe ; ende brocht my veel redenen by / om de welcke het niet en betaemde dat ick dat soude doen : maer dat ick dooz sekeren wegh soude nae Roomen seynen / my met eenen segghende / dat hy wilde maecken dat

het aldaer wel soude ghenegotieert worden. Ende alsoo is ghebeurt dat men ghesonden heeft langhs daer den Heere gheseydt hadde / daer top noyt eynde af en hadden comen crijghen; ende het quam al seer wel. Ende om die dinghen die naemaels gheschiedt zijn / was van noode dat de ghehoorzaemheydt soude aen den Bisschop ghegheben worden: ende doen en kende ick hem noch niet / ende en wist niet wat Beelaet dat wesen soude: ende 't is den wil des Heeren ghetweest / dat hy soo goedt soude wesen / ende dit huys soo grootelijcks faboziseren / als bereysshende was de groote opspzaecke die daer teghen gheschiedt is ghelijck ick hier nae segghen sal / ende om het selve te brenghen tot den staet dien het nu heeft: ghebenedijt sy hy / die dit allegader alsoo ghewerckt heeft / Amen.

HET

HET XXXIV. CAPITTEL.

Sy verhaelt, hoe dat sy moeste vertrecken vande plaetse daer sy vvas: sy seght de reden vvaerom, ende hoe dat haerea Prelaet haer sandt tot een louffrouyve van grooten huysse, die seer miströostigh vvas, op dat sy haer soude troosten. Sy beghint te vertellen 't ghene daer gheschiede, ende de groote gratie die de Heere haer dede om een middel te zijn, dat sijne Majesteit een treffelijck personagie veruyveckte, om hem uyt gheheelder herte te dienen, aen vvien sy naederhandt groot faueur ende voorderinghe soude vinden. Het is grootelijcks te noteren.

O Versulcks dan hoe grooten sorghe dat ick droegh dat het niet uytcomen en soude/soo en cost nochtans al dit werck soo secretelijck niet ghedaen worden / oft vele lieden quamen dat te weten. Sommighe gheloofden't/ sommige niet. Ick was seer bebreest dat den Provinciael ghecomen zijnde/indien sy hem daer vet af gheseyt hadden/ my belasten soude daer niet meer in te besoigneren/ ende dat het alsoo teenaemael soude achterblijven. Den heer boozsagh't op dese maniere/dat het ghebeurde dat in een groote Stadt/ twel twintigh mijlen van hier / was een Jouffrouwe/ die seer bedruckt was om de doodt van haeren man. Sy was soo buyten maeten seer bedroeft/ datmen booz haer leven vreesde. Sy

creegh

creegh wetenschap van my arme sondaerffe: want den Heere boeghde't soo / datmen haer van my soude deught segghen / om ander goedt dat hierupt quam te volgen. Dese Jouffrouwe kende den Provinciael seer wel: ende met dat sy van soo grooten huuse was / ende wel wiste dat ick in een Clooster was daermen mocht uptgaen / soo gaf haer den Heere een soo groote begheerte om my te sien / dat haer docht dat sy dooz my soude ghetrootst worden; daer sy wel moeste toe ghepoyret worden / want terstondt versocht sy dooz alle moghelijcke middelen om my daer te crighen / aen den Provinciael schrijvende / die wel berre van daer was. Hy sondt my een ghebodt op de gheloozsaemheydt / dat ick terstondt soude gaen met een ander ghesellinne. Ick quam't te weten op den Kerstnacht: het ontstelde my eenighsins / en ick quelde my seer / siende dat sy / om dat sy meynde dat in my yet deughdelijcks was / my daer wilden hebben: want / obermits ick wiste dat ick soo boos was / soo en const ick dat niet wel lijden / ende my aen Godt bebelende / was ick de gheheele Natten / oft emmers een groot deel daer van / in opghetoghentheyte. De Heere seyde / dat ick niet en soude laeten te gaen / ende dat ick nae gheen abbijzen en soude hoorē / om dat my wepnighe souden raet gheben sonder verwaentheydt: ende dat / al waer't dat ick daer eenighe swaerigheden in lede / Godt daermede seer soude ghedient worden; ende dat het booz de affayzen

van het Clooster van noode was dat ick soude vertrecken tot dat de Bulle quame / want dat den dubbel sijn listen ende laghen bereet hadde tegen dat den Provinciael soude comen ; ende dat icks nergheens booz en soude vzeesen / want dat hy my ginder soude helpen. Ick was seer versterckt ende vertroost : ick seyde't aen den Kectooz : hy seyde my dat ick gheensins en soude laeten te gaen ; want andere seyden my dat het gheen reden en was / van eenen bondt des dubbels / op dat my daer eenigh quaet soude overcomen ; dat ick wederom aen den Provinciael soude seyden.

Ick was den Kectooz ghehoorzaem / ende met het ghene dat ick in't ghebedt verstaen hadde / ginck ick sonder vzeese / maer niet sonder groote beschaktheyt / van te sien onder wat pretext men my haelde / ende hoe seer sy hun selven bedrogen : dit dede my den Heere te vierigher bidden / dat hy my niet verlaeten en soude. Het was een grooten troost / dat in die Stadt daer ick heneri ginck / een Collegie der Societeit I E S V was / en door dien ick onderwozpen was in alle't gherie dat sy my souden ghebieden / gelijk ick hier was / soo docht my dat ick eenighsins gherust soude zyn. Het beliefte den Heere / dat die Jousfrontwe soo wel ghetroost wert / dat sy terstont begonst merckelijcke beternisse te hebben / ende haer dagelijcks meer ghetroost bondt. Men estimeerde dit seer hoogh / want de droefheydt perste haer seer / ghelijck ick gheseyt hebbe : ende de Heere moeste wel aensien

aensten de menighte der gebeden die van veel goe-
 de lieden van mijn kennisse ghestort werden / op
 dat het my wel vergaen soude. Sy was seer
 Godt-breefende / ende soo goedt / dat haer groote
 Godtburchtigheyt voldede 't ghene dat my ghe-
 bzack. Sy creegh groote liefde te mywaerts /
 ende ick droegh die desghelijcks tot haer / siende
 haer groote deught. Maer het was my bijnae
 al een crups : want het goet tractement was my
 een groot tozment; ende dat men soo groot werck
 van my maecte / hiel my in groote breefe / ende
 mijn siele was soo bloo / dat sy haer niet en doost
 beronachtsamen : ende den Heere en vergat my
 oock niet / want terwijlen dat ick daer was / dede
 hy my seer groote gratien / die my soo groote brij-
 heyt gaven / ende my deden versmiden al dat ick
 sagh / ende hoe ick meer versmaedde hoe sy groo-
 ter waeren : soo dat ick niet en liet te tracteren
 met die groote Jouffrouwen / dien ick tot mijnder
 grooter eere hadde moghen dienen met sulcke
 brijheyt al oft ick haers ghelijck ghetweest hadde.
 Ick trock daer groote winninghe uyt / ende ick
 seyde 't haer. Ick sagh dat sy een vrowe was die
 soo wel haer cranckheden ende passien onderwoz-
 pen was als ick / ende hoe cleyn dat te achten is
 de hoogheyt / ende hoe sy meerder is / hoe sy oock
 meer sozghbuldigheydts ende arbejdt in heeft /
 mitsgaders een gestadigh achterpeysen om hun-
 ne grabiteyt te houden nae advenant van hun-
 nen staet / welck haer niet en laet rusten / ende te
 eien

eten buytē tijdt ende sonder regel / want het moet al nae adbenant den staet ende niet nae de complexien gaen. Sy moeten dickwils spijse eten meer nae hunnen staet / dan naer lust.

't Is voortwaer alsoo / dat ick teenemael de walghe hadde van een groote Jouffrouwe te wesen. Godt den Heere behoede my van quaede prouckerije. Hoe wel ick meyne / dat / al is dese Jouffrouwe een vāde principaekste vā het Landt / weynighe zijn die ootmoedigher ende soo recht uyt zijn als sy. Ick hadde groot medelijden met haer / ende men moet het hebben / als men siet / dat sy dickwils moet doen teghen haere nature / om haeren staet te voldoen. Aengaende de dienst-boden / ende hoe luttel men die betrouwen magh / en is niet met allen / hoe wel de haere goet waren : men moet met den eenen niet meer spreken dan met den anderen / jae de ghene diemen meest bemint / die moet als geshaet zijn. Het is een sulcke subjectie / dat dit is een van de leugens die de werelt seghet / te weten / dat sy diergelijke personen Heeren noemt / daer my anders niet en dunckt dan dat sy van hondert dinghen slaven zijn. Het beliefde den Heere / dat gheduerende den tijdt dat ick in dat huys was / de personen daer van hun seer verbeterden in den dienst Godts / hoe wel ick niet en cost ontgaen sommighe swaerigheden ende benijdinghen / die sommighe teghen my hadden ter causen van de groote liefde die my dese Jouffrouwe toedroegh. Sy meynden
moghe-

moghelijck dat ick eenigh pzofticht socht: ende de Heere moeste wel toelaten / dat mi by sommige swarigheden soo van dierghelijcke als van andere dinghen soude aendoen / op dat ick mi niet en soude vergeten in die goede chiere die mi ter andere sijden aenghedaden werde: ende 't heeft den Heere belieft mi van beydts te verlossen met bescernisse van mijne siele.

Ter wijlen dat ick daer was / quam ter selver plaetse by gheval een seer treffelijck ende weerdigh Keligtens / met wien ick ober sommighe jaeren altemet ghetraecteert hadde. Alsoo ick dan was misse hoozende in een Clooster van sijn Orden / dat niet verre en was van daer ick was / soo creegh ick keuringhe om te weten / hoe de siele van dien mensch ghestelt was / dien ick seer begheerde dat eenen groten dienaer Gods soude wesen / ende ick stont op om hem te gaen spreken: maer want ick nu begost hadde mijn ghebedt te houden / soo docht mi daer nae dat het tijdt verlies was / ende waerom ick mi daer mede wilde moeten / ende sat wederom neder: mi dunckt dat dit wel tot dzy reysen toe te doen was / maer ten laesten vermocht den goeden Enghel meer van den quaden / ende ick giuck hem roepen / ende hy quam mi spreken in eenen biecht-stoel. Ick begonst hem te vragen / ende hy mi (want het was veel jaeren gheleden dat wy malsanderen niet ghesien en hadden) van ons maniere van leven / ende ick begost hem te segghen / dat mijn leven ghe-

ghetweest hadde vol swaerigheden des gheests. Hy praemde my seer / dat ick hem soude segghen wat swaerigheden dat dit waeren : ick seyde hem dat sy niet en dienden ghetweten noch gheseyt te zijn. Hy seyde my / ghemerckt dat den Predickheer / daer ick af vermaent hebbe / die wijsste / die sijn groot vriendt was / dat hyse van hem wel soude weten / waerom ick gheen swaerighcydt en behoorde te maecten.

Somma / 'ten was in sijn macht niet my te laten te impoztureren / noch in de mijne / soo my dunckt / dat te laten te segghen : want niet teghenstaende dat ick niet hem ende met den Rectoor die ick gheseyt hebbe / ghevoon was niet groote teghenheyt ende beschaemtheyt te tracteren van dese saecken; soo en gheboelde ick doeri gheen swaerigheyt / jae ter contrarien gheboelde ick grooten troost. Ick seyde 't hem in biechte: hy stheem discreter ende boozsinnigher te zijn dan hy opt te bozen ghetweest hadde / hoe wel ick hem altoos booz eenen man van groot verstandt ghehouden hadde. Ick aensagh de groote gratien ende gaben die hy hadde om grooten voortgancs te doen / waer't dat hy hem geheel tot Godt begeben hadde. Want ick hebbe dat nu van ober eenighe jaeren herwaerts / dat ick niemanden en sie die my wel aenstaet / oft ick wilde wel terstondt sien' dat hy hem teenemael tot Godt gabe / ende dat met een soo gheweldighe begheerte / dat ick my altemet niet en can bedwingen : ende al

wilde ick wel dat een pghelijck hem diende / niet
 temin aengaende de persoonen die my aenstaen /
 comt my dat aen met seer groot ghetwelt / ende
 oversulcks bidde ick den Heere seer hertelijck
 booz henlieden. Aldus gheschiedde het my met
 den Religieus daer ick af sprake. Hy badt my dat
 ick hertelijck booz hem soude bidden / ende 'ten
 was niet van noode dat hy't my soude segghen /
 want ick was nu soo ghestelt dat ick niet an-
 ders en hadde connen doen : ende ick ginck ter
 plaetsen daer ick ghetoon was alleen mijn ghe-
 bedt te houden / ende begost met den Heere te trac-
 tere / wesende seer aendachtigh op een kinderach-
 tigh maniere / soo dat ick dickwils niet en weet
 wat ick segghe / want het is de liefde die spreeckt /
 ende de siele is soo wegh / dat ick niet en aensie de
 differentie die tusschen haer ende Godt is / want
 de liefde die sy weet dat sijne Majesteit haer
 vzaeght / maect dat sy haer selven verghheet : jae
 haer dinct dat sy in hem is / en gelijck yet dat sijn
 eygen is / staet sy sonder versoutw sotten clap uyt.
 Hy ghebedenct dat ick hem dit seyde / nae dat ick
 hem met veel tranen ghebeden hadde / dat hy die
 siele seer ernstelijck tot sijnen dienst soude roepen :
 want al hiel ick hem booz goedt / soo en was ick
 nochtans daer niet inede te vrede / maer ick toll-
 de dat hy seer goedt soude wesen / ende alsoo seyde
 ick hem : Heere, ghy en moet my dese gracie niet
 vveygheren, aensiet dat hy bequaem is om on-
 sen vriendt te zijn.

O wat een groote goetheyt ende vriendelijck-
 heyt Godts / die niet soo seet en aensiet de woor-
 den als de begeerten ende den wille daer sy mede
 ghesproken worden! Hoe can hy verdraghen dat
 een sulcke als ick ben / hem soo stoutelijcke aen-
 spreke: ghebenedijt sy hy inder eeuwigheyt. My
 ghedenckt / dat my te dier uren dat ick dat ghe-
 bedt in den nacht was doende / een groote be-
 nauwelicheydt oberquam / mits dat ick peysde oft
 ick in de gratie Godts was / ende obermits ick
 niet en cost weten oft ick in de gratie was oft
 niet (niet dat ick dat begeerde te weten / maer ick
 hadde liever te sterben / dan sulcken leven te ley-
 den / in het welcke ick niet en cost verskerct zyn
 oft ick doodt was oft niet: want gheen doodt en
 cost my soo swaer vallen / als te peysen / oft ick
 Godt soude vergramt hebben / ende alsoo quelde
 my dit seer) badt ick hem dat hy dit doch gheen-
 sijs en soude toelaeten / ende dat niet groote soe-
 tighent ende oberbloedighent van tranen. Doen
 versondt ick dat ick my wel mochte troosten /
 ende betrouwen dat ick in sijn gratie was / want
 dat alsulcken liefde Godts / ende het verleenen
 door sijne Majesteit van sulcke gratie ende wel-
 daden als hy aen de siele dede / niet toe en waeren
 latende dat een siele yet doen soude waer door sy
 in doot soude soude wesen. Ick bleef houden een
 goet betrouwen / dat de Heere doen soude't ghene
 dat ick hem aengaende dien persoon was bid-
 dende. Hy seyde my eenighe woorden / dat ick

hem soude segghen : dit viel my hert / mits dat
 ick niet en wiste hoe ick hem die segghen soude;
 want yet te ordonneren aen een derde persoon / is
 't ghene dat my altydts het alderhartste valt/
 alsoo ick gheseyt hebbe / specialijck niet wetende
 hoe hy't my soude afnemen / en oft hy mogelijk
 met my soude spotten. Ick was seer beladen: ten
 lesten resolueerde ick soo / dat ick / soo my dunckt/
 Godt beloofde / dat ick hem die niet en wilde ach-
 terlaeten te segghen / ende om groote schaemte
 die ick hadde soo schreef ick die / ende gaffe hem.
 Dat de wercktinghen die het aen hem dede / bleek
 wel dat het een saecke was die van Godt quam/
 wāt hy nam vastelijck voor hem dat hy hem tot
 het ghebiedt soude begheven / hoetwel hy dat niet
 verstont te werck en stelde. Den Heere willende
 hem tot hem trecken / dede hem door my eenighe
 waecheden segghen / die hem / sonder dat ick dat
 verstont / soo wel raecte dat hy hem verwonder-
 de. Ende ick geloope dat de Heere hem disponeer-
 de / dat hy ghelooft dat sy van sijne Majesteit
 quam: en al was ick wel miserabel / soo badd' ick
 nochtans den Heere seer vierighlijck dat hy hem
 teenemaek tot hemwaerts wilde trecken / ende
 hem doen versmaden de wellusten ende dinghen
 van dit leven : welck hy (ghelooft moet hy in der
 eeuwigheyt zijn) soo met der daet volbrocht heeft/
 dat elke repse als hy my aenspreckt / ick sta
 ghelijck oft ick suf waere: ende 'ten waere dat
 ick't ghesien hadde / ick soude qualijck connen
 gheloo-

ghelooben / dat hem Godt op soo cozten tijdt sijn gratien soo vermeerdert / ende soo tot hem ghetrocken soude hebben / dat het schijnt dat hy nu tot gheen dinck des werelts en leeft. Sijn Majesteit wille hem beschermen: want is het dat hy soo voozts gaet / ghelijck ick inden Heere hope dat hy doen sal / midts hy seer wel ghefondeert is de kennisse van sijn selven / hy sal wesen eert van sijn seer uyt ghelesen dienaers / en tot groot profijt van veel sielen. Want in saetken die den gheest aengaen heeft hy op cozten tijdt groote experientie vercreghen: want dit zijn gaben die den Heere gheeft als hy wilt / ende soo hy wilt ende het en is niet inden tijdt noch in grooten dienst gheleghen. Ick en segghe niet dat sulcks niet veel en helpt; maer dat den Heere somtijlen in twintigh jaeren niet en verleent de contemplatie/die hy aen andere gheeft op een jaer. Sijne Majesteit weet de reden; ende wy dolen als wy ons laten voozstaen / dat wy door menighe van jaeren moeten comen tot kennisse van 't ghene / dat sonder experientie in gheender manieren te vercrejgen en is: ende hierom is't dat vele dolen / soo ick gheseyt hebbe / den gheest willende kennen / sonder dien te hebben. Ick en segghe niet / dat de ghene die den gheest niet en heeft / ende nochtans gheleert is / niet en behoort te regeren den ghene die den gheest heeft; maer het is te verstaen / dat hy hem in't uytwendigh ende inwendigh moet reguleren aengaende 't ghene dat na-

tuerlijck is / nae reden ende uytwijfen des verstandts; ende aengaende 't ghene dat bobenna-tuerlijck is / nae den reghel der heyligher Schrif-ture: aengaende de reste / dat hy boozts sijn hoeft niet en vzeke / meynde te connen verstaen 't ghene dat hy niet en verstaet; ende dat hy de gheesten niet verducke / want sy worden ghe-gouberneert / booz soo veel als dat aengaet / van eenen anderen meerderen Heer / ende en sijn son-der oberste niet.

Dat hy hem niet en verwondere / noch hem en late boozstaen / dat het ommoghelijcke dinghen sijn / (den Heere sijn alle dinghen mogelijck) maer dat hy hem pijn te verstercken in 't gheloof / ende hem te veroetmoedighen / siende dat den Heere moghelijk een ondt wijfken wijser maect in dese wetentheyt / dan hem / al is hy sehoon seer gheleert: ende met dese ootmoedigheydt sal hy hemselven ende de sielen meer deught doen / dan oft hy hem uyt gabe booz eenen contemplerder / sulcks niet wensende. Want ick segghe noch eens / 'ten sy dat hy experientie hebbe / 'ten sy dat hy seer ootmoedigh sy in het verstaen dat hy 't niet en verstaet / ende dat het daerom nochtans niet ommoghelijck en sy; dat hy seer luttel sal winnen / ende noch min te winnen geben den ghenen dien hy onderhanden heeft. Dat hy niet en vzeese oft de Heere / is het dat hy ootmoedigh is / sal niet toe-laten / dat hy oft den ander soude comen te dolen.

Wesen water dan daer ick van spzake / hebbede

de deught van ootmoedigheden in veel dinghen vanden Heere ontfanghen / heeft ghestudeert in dese materie soo veel als hem moghelijck is ghe-
 weest; want hy is wel gheleert: ende dat hy niet en heeft door experientie / dat leert hy van den ghene die die heeft / ende alsoo helpt hem den Heere / hem groot gheloobe verleenende: ende oversulcks heeft hy sy selven groote deught ghedaen / ende sommighe sielen / waeraf de mijne een is. Want ghemerckt dat den Heere wel wiste wat swaerigheden my aenstaende waeren / so schijnt het dat sijne Majesteit boozten heeft / mits hy tot hem nemen wilde sommighe van de ghene die my gouberneerden / dat noch eenighe souden overblijben / die my in veel swaerigheden by ghestaen / ende groote deught ghedaen hebben. Den Heere heeft hem bijcans teemael verandert / in voeghen dat hy by manier van spreken sy selven nauwelijcks en kent / ende hy heeft hem lichamelijcke sterckheden verleent om penitentie te doen / die hy te voren niet en hadde / maer was sieckelijck; ende hy is cloeck gheswozden tot alle 't ghene dat goet is / ende boozt andere dinghen: waer aen men wel can merken / dat het eenen sonderlingen roep des Heeren ghetweest is: gebenedijt sy hy inder eeuwigheyt.

ICK gheloobe / dat hem alle de welbaert comt van de gaben die den Heere hem verleent heeft in 't ghebedt / de welcke niet slechtelijck aengheswozpen en sijn / mits nu in sommighe dinghen den

Heere dat heeft doen blijckē: want hy bzecket daer
 dooz/als de ghene die nu kennisse gecregen heeft
 van de verdiensten die men vint met persecutien
 te lijden. Ick betrouwe op de goedthoep Godts/
 dat dooz hem groot profijt sal gheschieden aen
 sommighe van sijn Orden / ende aen de Orden
 selve. Men beghint dat alreede te mercken. Ick
 hebbe groote visioenen ghehadt / ende den Heere
 heeft my sommighe dingen van hem gesept / ende
 van den Rector der Societeit I E S V, daer ick af
 ghesproken hebbe / die wel te verwonderen zijn /
 mede oock van twee andere Religieusen bā Sin-
 te Dominicus Orden / ende specialijck van eenen
 dien de Heere nu oock te kennen ghegheben heeft
 in sijnen boortganck sommighe dinghen die ick
 te vozen van hem verstaen hadde / maer aengak-
 de den ghene daer ick nu af sprekke // sijn deselve
 menighpuldigh ghetweest.

En dincck wil ick nu hier segghen. Ick was
 eens met hem in seker spreek-plaetse / ende de
 liefde/die mijne siele ende gheest verstonde dat in
 sijne siele brande / was soo groot / dat ick bijnae
 buyten my selven ghincck : want ick aenmerckte
 de grootdadigheden Godts / siende in hoe rozen
 tijdt hy een siele tot soo hooghen staet verheben
 hadde. Hy maecte my seer beschaemt: want ick
 sagh / dat hy met seer groote ootmoedigheyt luy-
 sterdenae sommighe dingen die ick hem van het
 ghebedt was seggende : maer want die in my soo
 groot niet en was / om met sulcke personen te

tracteren / soo moeste't wel zijn dat den Heere sulcks ghebooghde / om de groote begeerte die ick hadde / van hem seer verhoordert te sien, By hem ghetweest te zijn was my sulcken profijt / dat my dunckt / dat hy in mijn siele een nieuwo vier ontstack van te begheeren den Heere op een nieuwo te beghinnen te dienen.

Ⓞ mijnen I E S V S wat doet doch een siele die in u liefde ontsteken is ! hoe groot behoort wy die te achten / ende den Heere voor deselve te bidden / op dat hy haer in dit leven behouden wilde ! Sos wie dese selfde liefde heeft / die soude sulcke sielen altydt behouzen aen te hanghen / in dien't hem moghelijck waere.

Het is een groot gheluck voor eenen siecken / te binden enen anderen die de selve sieckte heeft / 'tis hem enen grooten troost te sien dat hy niet alleen en is : sy helpen malsanderen om vromelijck te lijden / ende doock om te verdienē : wonderlijck wel helpen malskanderen sulcke persoonen die gheresolveert zijn duysentmael het leven voor Godt te hasarderden / ende soecken occasie om het selve te verliesen. Sy zijn als soldaten die oorloge soecken om te moghen buet hebben / ende alsoo rijck te worden / wel wetende / dat sy daer anders niet toe comen en connen : Dit is haer officie / te arbeiden. Och wat een groote saecke is het / waer door de Heere licht verleent om te verstaen hoe veel dat wy winnen / als wy ver lijden om sijnen't wil ! Men verstaet dit niet wel / tot datmen't al

verlaet : want soo wie hem erghens aen houdt/
die gheeft te kennen dat hy't eenighsins in weer-
den houdt / ende is't dat hy't eenighsins in
weerde houdt/soo is het nootsaekelijck dat hem
swaer valle het selve te verlaeten; ende 'tis met
hem al onbolmaeckt ende verlozen. Hier comt
seer wel te pas [het ghemeyn segh-woorde] dat
hy verlozen is die den verlozen volghet. Ende was
meerder bederveniss/wat meerder verblintheyt/
wat meerder jammer isser / dan groot achten het
ghene dat niet met allen en is.

Ick come nu wederom tot mijn propoost. Alsoo
ick een obergroote blijdschap was gheboelende/
siende dese siele (want my dunckt dat den Heere
begeerde dat ick merckelijck sien soude de groote
schatten die hy in deselve ghestelt hadde) ende
aenmerckende de weldaet die hy my gedaen had-
de / dat sy sulcks door mijn toedoen wesen soude/
my selven der selver ontweerdigh achtende; soo
hiel ick in veel hoogher estime de gratien ende ge-
naden die den Heere hem betwefen hadde / ende
ick maecte daer meer wercks af / dan oft sy aen
my selve waeren verleent gheweest: ende ick
danckte den Heere grootelijcks / siende dat sijne
Majesteit begonst te volbrizinghen mijn begheer-
te / ende dat hy verhoort hadde mijn ghebedt/
welck was/dat hy alsulcke persoonen soude wil-
len verwecken. Wesende dan mijn siele nu aldus
ghestelt / dat sy in haer niet meer en conste ver-
braghen soo groote blijdschap/soo giuck sy buy-
scit

ten haer / ende verloos haer selven om meer te
 twinnen; sy verloos alle consideratien / ende hiel
 op van te aenhooren de Goddelijcke taele waer in
 den Heylighen Gheest scheen te spreken. My
 quam ober een groote opghetoghentheyt / die my
 bijnae alle gheboelen benam / al en duerde het
 niet lanck. Ick sagh onsen Salighmaecker met
 seer groote Majesteit ende glozie / toonende groo-
 te blijdschap van 't ghene dat daer gheschiedde.
 Ende aldus seyde hy my / ende begheerde dat ick
 claerlijck soude sien / dat hy in alfulcke t'samen-
 sprekingshe altydts teghentwoordigh is / ende hoe
 aengenaem dat hem is / datmen genoeghte neme
 in alsoo van hem te spreken.

Op een ander tijdt als ick verre van hier was /
 sagh ick dat de Enghelen hem met groote glozie
 optwaerts hieben / waer uyt ick verstondt / dat
 sijn siele grootelijcks booztgincck. Ende het was
 alsoo : want wesende hem doen een valsche ghe-
 tuppghenisse op ghelept / welck grootelijcks tegen
 sijn eere was / ende dat door eenen persoon dien
 hy eertijdts groote deught ghedaen hadde / want
 hy hadde hem aen sijn eere ende aen sijn siele ver-
 betert / verdoegh dat nochtans met groote blijd-
 schap / hebbede daer by noch andere goede wer-
 ken ghedaen ter eeren Godts / ende andere perse-
 cutien gheleden. My en dunckt niet oorzbaer te
 zijn / dat ick boozts andere dingen verhaele; niet-
 temin soude utwe Gertw. sulcks geraden binden /
 ghemerckt dat ghy die wel weet / men soude die
 ter

ter eere Godts hier noch naemaels moghen byboeghen. Alle de boozsegghingen die sek tot noch toe verhaelt hebbe aengaende dit Clooster / ende die ick noch verhalen sal / als oock mede van andere dinghen / zijn altemael volbrucht gheweest: waer van my de sommighe dzy jaeren / de sommighe meer / de sommighe min / eer dat men die gheweten heeft / vanden Heere zijn boozsepde gheweest; ende ick seyde die altijd aen mijnen Biecht-vader ende aen de weduwe mijn vriendinne / daer ick mede spreken mocht / alsoo ick geseyt hebbe; ende ick wiste wel dat sy't aen andere personen boozts seyde / ende die weten wel dat ick niet en lieghe: noch den Heere en wille doch niet toelaten / dat ick opt van eenigh dinck / te meer van soo gewichtige saecken / anders magh spreken dan met alle waerheyt.

Wesende een van mijn swaghers subitelijck overleden / welck my seer bedroefde / mits dat hy hem niet en hadde connen biechten / soo tweerde my in't ghebeydt geseyt dat mijn suster oock alsoo soude sterben / ende dat ick soude derwaerts gaen / ende besorghen dat sy haer daer toe soude disponeren. Ick seyde dit aen mijnen Biecht-vader / maer want hy my niet en liet gaen / soo wert my het selve noch tot meer reysen gheseyt: het welck hy siende / seyde my dat ick soude gaen / want dat het niet en conste schaeden. Sy woonde op een dorp: ende daer ghecomen zijnde sonder haer te segghen waerom ick ghecomen was / soo onder-

wces

wees ick haer in alle dingen soo ick best cost: ick raedde haer dat sy dickwils te biechtē soude gaen ende groote sorghe dzagen vooz haer siele: sy was seer goedt / ende dede dit alsoo. Vier oft vijf jaren daer naer dat sy dese ghetboonte aenghenomen hadde [vā dickwils te biechten] esi haer consciencie wel waer nam / soo stierf sy subitelijck sonder dat pemandt by haer was / ende sonder te connen biechten. Haer gheluck was / dat het maer acht daghen oft luttel meer gheleden was dat sy ghebiecht hadde / want sy dat alsoo gewoon was te doen: ick werde seer verblijt / als ick verstont dat sy ghestorven was: sy bleeft seer luttel tijds in't Daghevier.

My en dunckt niet dat acht daghen gepasseert waeren / dat den Heere / soo ick ter Communie gheveest hadde / hem my veropenbaerde / ende begeerde dat ick soude sien / hoe hy haer naer den Hemel was boerende. In alle dese middele jaren / van dat my dat gheseyt was tot dat sy stierf / en ginck noyt upt mijn memorie 't ghene dat ick verstaen hadde / noch desghelijcks oock mijn ghesellinne / de welcke gehoozt hebbende dat sy overleden was / tot my quam seer verwondert zijnde van dat alsoo volbrocht te sien. Gebenedijst sy hy inder eeuwighejdt / die soo groote sorghe dzaght vooz de sielen / op dat sy niet en souden verlozen gaen / Amen.

HET XXXV. CAPITTEL.

Sy vervolght het selve discours van de fondatie des voorseyden Cloosters van onsen glorioosen Vader den H. Ioseph. Sy verelaert, in vvat manieren de Heere ordonneerde datmen de heylighe armoede daer in soude onderhouden, ende om vvat reden sy van de voorseyde Iouffrouvve scheydde, mitsgaders andere dinghen die haer overquamen.

TEr wijlen dat ick by de voorszeyde Iouffrouvve was / daer ick meer dan een half jaer was / soo ordonneerde de Heere / dat vā my hoorde seggen een devote vzwoutve van onser Orden / de welcke meer dan seventigh mijlen verre van dese Stadt woonde / ende hertwaerts ober quam / sommige mijlen omgaende / om my te spreken. Den Heere hadde haer ingegeven om een ander Clooster te maecten van onser Orden / in't selfste jaer ende in de selfste maent dat hy my daertoe berweckt hadde : ende hebbende dese begheerte van Godt ontfanghen / soo bercocht sy al dat sy hadde / ende ginck barboets nae Roomen / om daer vzieben toe te hebben. Sy is een vzwoutve van groote penitentie / ende van veel ghebedts : ende den Heere dede haer groote gratien / ende onse liebe vzwoutve beropenbaerde haer / ende beval haer dat sy 't soude doen. Sy ginck my soo te boben in Godt te dienen / dat ick my schaemde in haer presentie te staen. Sy toonde my de vzieben die sy van

van koomen bzacht; ende binnen veertien da-
 ghen tijds dat sy by my was / ordonneerden wy
 in wat manieren wy die Cloosters souden stich-
 ten. Ende eer dat ick haer sprack / en hadde ick
 noyt ghetweten / dat onsen Reghel / eer dat hy ver-
 slapt was / inhiel dat wy niet eyghens en moch-
 ten hebben / ende mijn meyninghe en was niet
 dat te sonderen sonder rente / want mijn intentie
 was te maken dat wy gheen sorghebuldigheyt en
 souden hebben booz het ghene dat wy behoefden.
 Ende ick en aensagh de menichte van sorghen
 niet die den epgendom met hem brenghet. Maer
 dese salighe vrouwe / niet teghenstaende dat sy
 niet lesen en cost / verstorcht seer wel / mits den
 Heere haer was leerende / 't ghene dat ick / heb-
 bende de Constitutien soo dickwils ghelesen /
 noch niet en wist. Ende het behaeghde my seer /
 doen sy my dat seyde / hoe wel ick vreesde / dat men
 my dit niet en soude toelaeten / maer segghen dat
 ick sotternije bedreef / ende dat ick niet en behoor-
 de te doen dat andere om mijnen't wil souden
 moeten lijden; welck / al was ick alleen / my noch
 luttel noch veel was achterhoudende; eer was
 my een groote brenghet / te peysen van te onder-
 houden de raeden onses Heeren Jesu Christi:
 want sijne Majesteit hadde my van te bozen
 groote begeerte van armoede inghestort / in boe-
 ghen dat ick / aengaende mijnen persoon / niet en
 twyffelde oft dat was het beste: want ick hadde
 van oberlangh wel ghetwilt / in dien het hadde

nae mijnen staet moghen gheschieden / te gaen
 bidden om Godts wil / ende noch huys noch yet
 anders te hebben : maer ick vreesde dat de ande-
 re / by aldien den Heere haer dese begherte niet
 en gabe / niet wel en souden te vreden wesen / ende
 oock dat een oorzaecke soude wesen vā verstroyin-
 ghe ; want ick sagh dat sommighe arme Cloo-
 sters niet wel stil-gheestigh en waeren / ende ick
 en aenmerckte niet / dat de armoede gheen oor-
 zaecke en was van de verstroyinghe / maer dat ter
 contrarie de verstroyinghe oorzaecke was dat sy
 arm waeren / want sy en maect niet rijcker / ende
 Godt en verlaet noyt den ghene die hem dient.
 Somma / mijn gheloope was flauto / welck dese
 dienaerisse Godts niet en dede. Met dat ick ghe-
 woon was my in alles met verscheyden persoo-
 nen te beraden / soo en vant ick niemant van dese
 opinie / noch Biecht-vader / noch yemant van de
 gheleerde die ick te raede ginck : sy brochten my
 soo veel redenen by / dat ick niet en wiste wat doē /
 want wetende dat den Reghel armoede in hiel /
 ende siende dat het meerder perfectie was / soo en
 cost ick my niet inbeelden dat wy renten souden
 hebben. Ende al was het dat sy my altemets
 verwonnen hadden met redenen / nochtans als
 ick my tot het ghebedt begaf / ende onsen Sa-
 lighmaecker arm ende naeckt aen't crups aen-
 sagh / soo en cost ick gheen patientie ghenemen
 om rijck te zijn : ick badt hem met veel traenen /
 dat hy't alsoo soude willen ordonneren / dat ick
 my

my mocht aen sien met hem. Ick bondt soo vele inconuenienten in renten te hebben / ende sagh dat het een soo groote oorzaecke was van ongherustigheyt ende oock van verstroynghe / dat ick anders niet en dede dan disputeren met de geleerde. Ick schreef dit aen dien Keligteus van Sinte Dominicus Orden die ons bijstont / en hy sonde my twee bladeren van teghenschijft ghesondeert zijnde in de Theologie / op dat ick't niet en soude doen / ende oock seyde hy my dat hy daer wel op ghestudeert hadde. Ick antwoorde hem / dat ick / om niet in alle volmaecktheyt te volghen mijnen roep / ende de ghelofte die ick van armoede ghedaen hadde / ende de Raden Christi / my niet behelpen en wilde met de Theologie / ende dat hy my in dit stuck niet sijn gheleertheyt gheen vrientschap ghedaen en hadde. Als ick vermanden bondt die my behulpsaem was / dat verheughde my seer. De Jouffrouwe daer ick by was / hulp my veel daer toe. Sommighen seyden my wel in't beginsel / dat sy't goet vonden; maer naederhandt daer meer op ghelet hebbende / vonden sy soo veel inconuenienten / dat sy wederom hun beste deden om my te becouden dat ick't niet doen en soude. Ick seyde hen / ghemerckt dat sy soo gheringhe hun advijs betanderden / dat ick my aen het eerste wilde houden.

In desen selven tijdt (mits dese Jouffrouwe den heylighen Broeder Peeter van Alcantara niet ghesien en hadde) beliefde't den Heere / dat

hy tot haer huys quam / van my daer toe ver-
socht wesende : ende want hy / als die een groot
lief-hebber van de armoede was / ende deselve soo
menighe jaeren onderhouden hadde / wel twiste
den rijckdom die in haer ghelegen was / soo hylp
hy my seer / ende bebal my dat ick't gheensins en
soude laeten voortg te drijven. Met dit advijs
ende faueur / als van een die dat alderbest cost
weten dooz de groote experientie die hy daer af
hadde / nam ick vooz my voort aen niemant
anders te versoeken.

Alsoo ick op sekeren dagh het selve onsen lie-
ben Heere in mijn ghebedt was recommande-
rende / soo seyde hy my / dat ick't gheensins en
soude laten arm te maecten / want dat sulck den
wille was van synen Hemelschen Vader / ende
den synen / ende dat hy my soude helpen. Dit ghe-
schiedde soo crachtelijck in een opghetogentheyt /
dat ick gheensins en cost twijffelen oft het was
van Godt. Op een ander tijdt seyde hy my / dat
schande ghelegghen was in de rente / ende meer
andere dinghen / tot lof van de armoede / my ver-
sekerende / dat den ghene die hem dient / den noot-
druft noyt ontbreken en sal : emmers vooz my en
breesde ick sulcken ghebreck noyt / gelijk ick ghe-
seydt hebbe. De Heere veranderde oock den sin
van den Presentatus / ick wil segghen van den
Religieus van Sinte Dominicus Orden / dien
ick gheseyt hebbe dat my gheschreven hadde / dat
ick't niet en soude sonder rente sichten. Ick was
wel

wel blijde dit verstaen hebbende / ende met het goet-dincken van sulcke persoonen: my en docht anders niet dan dat ick alle den rijkdom des wereltds besat / als ick voor my nam om van almoeffen te leven.

In desen tijdt herriep den Provinciael sijn gebodt ende ghehoorzamenhepdt / die hy my opghelept hadde van daer te zyn / ende gaf my consent / dat / in dien ick begheerde van daer te gaen of noch voor eenigen tijt blijven / ick het selve mocht doen : ende ondertusschen moeste in mijn Clooster verkiefsinghe gheschieden van een nieuwe Priozerinne / ende sy adviseerden my dat vele waeren die my begheerden den last der Oberheyt op te legghen. Waerop alleenlijck te peysen my sulcken tozment was / dat ick my wel resolbeerde alderhande martelie lichtelijck ter liefde Godts te lijden / maer daer toe en cost ick my gheensins begheben. Want laetende staen den grooten aerepdt / om de menighe der Keligieusen die daer waeren / ende noch andere redenen / om de welcke ick noyt sin noch affectie en hadde tot eenigh officie / jae hadde die altijds gherufuseert ; soo docht het my een groot perijckel voor de conscientie te zyn / ende alsoo danckte ick Godt dat ick daer niet teghenwoordigh en was. Ick schreef aen mijn vriendinnen / dat sy my hunne boysen niet en souden gheben.

Alsoo ick dan seer blijde was / om dat ick my huypen dat gherucht vondt / soo seyde my den

Heere / dat ick gheensins en soude laeten daer te
 gaen : dat / overmits ick het crups begheerde te
 draghen / my eeri goetd crups bereyde was : dat
 ick het niet en soude verwerpen : dat ick met een
 couragie gaen soude / want dat hy my helpen
 wilde ; ende dat ick terstondt gaen soude. Ick
 quelde my seer / ende en dede niet dan tweenen :
 want ick peysde dat dit crups was Overste te
 wesen ; ende / ghelijck ick segghe / ick en cost my
 gheensins laeten voorszacten / dat dat oorzbaerlijck
 soude wesen voor mijn siele / ende en cost my daer
 gheensins toe voeghen. Ick verrock dit aen mij-
 nen Biecht-vader / detwelcke my bebal / dat ick
 terstondt soude maecten te gaen : dat claer was /
 dat het meerder perfectie was : doch dat (mits
 het seer heet weder was) het ghenoech was / dat
 ick my daer soude laeten binden teghen dat de
 verkiefsinge soude geschieden / en dat ick my noch
 sommighe daghen daer stil soude houden / op dat
 my de repse niet letten en soude. Maer alsoo den
 Heere dat anders geordonneert hadde / soo moest
 het ghedaen zijn : want de ongherustighepdt die
 ick in my gheboelde / was soo groot / dat ick het
 ghebedt niet houden en cost / ende my docht dat
 ick failgeerde in 't ghene dat den Heere my bebo-
 len hadde / ende dat ghemerckt dat ick daer goede
 dagen hadde / ende wel ghetraecteert was / ick my
 niet en wilde stellen in perijckel van yet te lijden /
 ende dat ick onsen lieben Heere maer met woord-
 den en paeyde : waerom ick doch / conne de elders
 wesen

wesen in meerder volmaecktheyt / het selve soude laeten / moeste ick sterben / dat ick sterbe. Hier by gheboelde ick noch een groote perffinge der siele / ende dat my den Heere ontrock alle soetighepdt die ick in't ghebedt plagh te gheboelen. Somma ick was soo ghestelt / ende mijn tozment was soo groot / dat ick de Jouffrouwe badt / dat haer believen wilde my te laeten gaen : want mijnen Biecht-bader / siende my alsoo gestelt / hadde my gheseyt dat ick soude gaen / want Godt roerde sijn hert soo wel als het mijn. Sy was seer daerin ghedaen dat ick haer wilde verlaeten / dat het een nieuw tozment was / want het hadde haer in alle manieren grooten aerbeydende veel smeekens ghecost by den Provinciael / dat ick daer was ghecomen.

Ick nam booz een seer groote weldaet dat sy't consenteerde / ghemerckt dat het haer soo aengaf : maer mits dien sy seer Godtzyesende was / ende dat ick haer seyde dat hem daer in grooten dienst ghedaen cost worden / met veel andere dinghen / ende dat ick haer hope gaf / dat ick haer noch moghelijk wederom soude comen besoecken / soo liet sy dat ten laesten niet sonder groote swaerigheyt toe. Ick en hadde nu gheen swaerighepdt maer in het vertrecken : want siende / dat het een saecke was van meerder volmaeckthepdt / ende streckende tot den dienst Godts / soo was het dat ick dooz den lust die ick hadde om hem te contenteren / vertwan de difficulteyt van de Jouffrouwe

te verlaten / die ick soo groote swaerigheyt sagh
maecken / ende meer andere personen aen de
welcke ick seer verbonden was / specialijck aen
mijnen Diecht-bader die uyt de Societeit IESV
was / ende bont my seer wel met hem : maer hoe
meer ick sagh dat ick om des Heeren wille mijn
bermaeck was verliesende / hoe my dat verlies
meerder contentement was ghebende. Ick en
cost niet verstaen hoe dat dit in sijn werck ginck /
want ick sagh merckelijck dese twee contrarien /
te weten dat ick blijdschap / solaes ende bzeught
gheboelde in 't ghene dat teghen pijn hert was :
want ick vordt my daer ghetroost ende gherust /
ende hadde goede gheleghentheyt om veel uren
langh te bidden. Van daer gaende / sagh ick wel
dat ick my selven ginck in een bier swerpen / want
den Heere hadde my nu gheseydt / dat ick ginck
om een groot crups te passeren (hoe wel ick noyt
ghemeynt en hadde dat het soo groot soude ghe-
weest hebben / als ick daernaer ghetraer twerde)
ende dies niet teghenstaende quam ick met groo-
te blijdschap / ende mijn herte bzack my dat ick
noch inden strijdt niet en was / door dien den
Heere begheerde dat ick dien hebben soude : alsoo
verleende my sijne Majesteit sterckheydt / ende
verclorckte mijne tranckheyt.

Ick / ghelijck ick segghe / en cost niet verstaen
hoe dat dit wesen conde ; ende peysde op dese ghe-
lijckenisse : waer't saccken dat ick eenigh juweel
oft yet anders hadde dat my grootelijcks was
ber-

vermaeckende / ende dat my gheseydt werde dat een ander persoon daer op verliefst was / dien ick meer beminne dan my selven / ende wien te behaeghen ick meer soecke dan mijn eyghen ghenoechte / het soude my meerder blijdschap wesen dat te derben / dan te voren was het selve te besitten / om dien persoon contentement te gheben: ende want dese bzeught van contentement aen een ander te gheben / mijn eyghen contentement te boven gaet / soo is het / dat my niet swaer en valt te derben het jutweel oft yet anders dat ick lief hebbe / oft te verliefen het contentement dat ick daer uyt scheppē: inder voeghen dat / al hadde ick wel willen swaerigheyt maecten / siende dat icks verliet die personen die soo bedroeft waeren om dat sy van my moesten scheyden / my dat doen nochtans niet moghelijck en was / nietteghenstaende dat ick van soo danckbaere conditie ben / dat my het selve op anderen tijdt seer ghequele soude hebben; ende nu / al hadde ick ghewilt / en conde ick gheen onghenoeght maecten. Dat ick niet eenen dagh langher en vertoefde / importeerde wel soo veel voozde affayzen van dit ghebenedijt Clooster / dat ick niet en weet in wat manieren men die selve hadde connen ten eynde bzenghen / in dien ick daer noch langher ghebleven hadde.

○ grootdadigheyt Godts ! Ick ben menighwerf verwondert / als ick dit oberpeyse / ende aenmercke hoe sonderlingh dat sijne Majesteit my

doen wilde helpen / op dat ten lesten soude vol-
 pndt worden dit cleyn hoecksken Godts / ghe-
 lijck ick gheloope dat het is / ende een woonstede
 daer sijne Majesteit sijn behaghen in heeft / alsoo
 hy my eens in mijn gebedt wesende geseyt heeft /
 dat dit huys hem een paradijs van plaisantie
 was.. Ende alsoo schijnt dat sijne Majesteit
 uytgherosen heeft de sielen die hy hier ghezocht
 heeft / onder welcker gheselschap ick leue met
 groote beschaemtheit : want ick en soude alsul-
 ke niet hebben weten te wenschen tot een alsul-
 ke strengigheyt / ende tot een soo groote armoede
 ende gheduerigh ghebedt als hier onderhouden
 wordt / welck sy allegader met sulcken vzeught
 ende liefde verdzaghen / dat elcke van hen lieden
 haer ontweerdigh kent om verdient te hebben tot
 sulcken plaetse te comen / in't bijzonder sommige /
 die de Heere gheroepen heeft van groote ijdelheyt
 ende wellustigheyt des werelts / daer sy hadden
 moghen in weelden leuen nae de wereltlijcke
 wotten : ende den Heere heeft haer die weelde hier
 soo verdobbelt / dat sy claerlijck verstaen / dat den
 Heere haer hondert ghegheuen heeft vooreen dat
 sy verlaten hebben / ende en houden noyt op van
 sijne Majesteit te danken. Andere heeft hy ver-
 andert van goet in beter. Men de ghene die jonck
 zijn / verleent hy vromigheyt ende kennisse om
 niet anders te connen begheren / ende om te ver-
 staen / dat het een gheruster leuen is / oock vooreen
 het tijtelijck / afghescheyden te zijn van alle din-
 ghen

gen der werelt. Men de ghene die ouder ende sieck-achtigh zijn / gheeft hy sterckheyt / ende heeft haer die in sulcker boeghen ghegheben / dat sy connen berdraghen de strengigheyt ende penitentie ghelijck d'andere.

O mijnen Heer / hoe wel blijkt aen u dat ghy machtigh zijt ! Men moet gheen redenen soecken booz het ghene dat ghy begheert / want boven alle natuerlijcke reden maect ghy de dingen soo moghelijck / dat ghy wel doet blijcken / dat om dat ghy't / o Heere / altemael soudt licht maken / anders niet van noode en is / dan dat wy u waerachtelijck lief hebben / ende alle dingen verlaten om utwen'twil. Het comt hier wel te passe te segghen / dat ghy moepelijckheyt in utwe twet zijn ghebeynsfende : want ick en sie gheenen / o Heer / ende en wete niet hoe dat den wegh nauw is die tot u leydt. Ick sie dat het een heerbane ende gheenen smallen wegh en is ; eenen wegh / dat den ghenen die hem oprechtelijck daerop begheeft / te sekerder wandelt. Berre zijn van daer de scherpe clippen ende hooghe rotsen om te vallen / want men is daer verre van alle occasien. Ick heete eenen smallen pat / eenen quaden pat ende eenen enghen wegh / dien / daer van d'een sijde een seer diepe vallepe is om in te vallen / en van d'ander sijde een scherpe steenrotse / daermen lichtelijck af valt / ende den hals bzeect / alsoo saen als men hem een weynigh bergheet. De ghene die u / mijn goedt / waerachtelijck lief heeft / die gaet sekerlijck

dooz eenen vzeeden ende heerlijcken wegh : hy is verre van hooghe ende onbeganghe berghe: hy en heeft niet wat soo haest ghesuckelt / oft ghy / Heere / gheeft hem een handt. Enen val oft meer en zijn niet ghenoech om verlozen te gaen als hy u lief heeft / ende niet de dinghen der wereldt ; hy gaet dooz de vallepe der ootmoedighydt .

Ick en can niet verstaen / waerom dat sommighe vzeesen den wegh der volmaeckthepdt in te gaen. Den Heere / dooz wien dat is / wil ons dooz sijn barmhertigheyt laten verstaen / wat een valsche sekerheyt is in soo claere perstikelen / als is te leven nae de ghemeyn ghevoonte der menschen; ende dat de waerachtighe sekerheyt gheleghen is in te arbeiden om seer voort te gaen in den wegh des Heeren. Laet ons op hem onse ooghen slaen / ende wy en sullen niet behoeven te vzeesen dat ons die Sonne der rechtveerdigheyt sal onder gaen / ende ons alsoo inden tijdt des nachts sal laeten verlozen gaen / ten zy dat wy haer eerst verlaten. Sy en vzeesen niet te gaen onder de leeuwen / dier elck een / soo het schijnt / ons soeckt te verscheynen ; welck zijn de eere / wellust / ende andere dierghelijcke ghenoechten die de wereldt sulcks noemt : ende hier schijnt / dat den vijandt ons vzeese doet hebbē van spinne-webben. Dupsent werf verwondere ick my / ende thien dupsent werf soude ick my willen verfaeden van tweenen / ende met luyder stemmen tot een peggelijck roepen /

pen/ om te verclaeren mijn groote verblindheydt
ende boosheyt; oft het eenighsins mocht helpen
dat sy hunne oogen souden open doen. Die wilse
hun doch openen door sijn goetheyt / die de macht
heeft / ende niet toelaten dat de mijne wederom
verduystert worden/ Amen.

HET XXXVI. CAPITTEL.

Sy gaet voort in de selve materie, ende seght hoe
dat eyndelijck volmaectt ende ghefondeert
vviert het Clooster vanden glorioosen Sint
Ioseph, ende vvat groote opspraecken ende
persecutien daer over quamen nae dat de
Religieusen nu ghecleedt vvaeren, midtsga-
ders de groote svvaerigheden ende tentatien
die sy verdroegh, ende hoe de Heere haer in
alles victorie verleende tot sijnen lof ende
eere.

NAe dat ick nu vertroocken was van die
Stadt/ soo passerde ick met groot content-
ement over den wegh/ bastelijck booz my nemē-
de al dat den Heere soude believen / met groote
ghetwilligheydt des herten te verdraghē. Op
den selven avondt dat ick in dese plaetse quam/
soo quam oock ons depesch ende de Bulle van
Roomen booz het Clooster / welck my wel ver-
wondert maecte / ende allen den ghene die w-
sten wat een haeste den Heere my hadde doen
hebben om wederom comen / als sy saghen hoe
seer het selve van noode ghetweest was / ende tot
wat

wat een goede ghelegentheyt ick ghecomen was.
 want ick bondt daer den Bisschop / ende den heylighen
 Broeder Peeter van Alcantara / en boozs
 eenen Edelman / die een groot dienaer Godts
 was / in wiens huys desen heyligen man logeerde /
 wesende eenen persoon die de dienaer Godts
 ghetoon was booz te stagen / ende te herberghen.
 Sy beyde vertwillighden den Bisschop dat hy
 het Clooster soude toelaten; welck niet cleyn te
 achten en was / niet dat het arm was / maer om
 dat hy soo toeghebaen was den persoonen die hy
 sagh soo gheresolveert te wesen om den Heere te
 dienen / dat dien heylighen ouden man terstondt
 betweeght werdt om het selve te favoziseren ende
 te appzoberen / ende d'een ende d'ander te berwec-
 ken dat sy ons souden helpen: hy was de ghene
 die't al dede. En waer ick niet in dese bequaeme
 occasie hier ghecomen / ghelijck als ick nu gesept
 hebbe / ick en weet niet hoe ick't al soude gemaect
 hebben: want desen heylighen man was hier
 seer luttel tijds / jae ick meyne dat het gheen acht
 daghen en waeren / wesende daerentusschen seer
 sieck / ende onlangh daer naer heeft hem den Hee-
 re ghehaelt. Het schijnt dat sijne Majesteit hem
 ghespaert hadde / tot dat hy dese saecke soude vol-
 brocht hebben / want het hadde langh aenghe-
 loopen / ick en weet niet oft meer dan twee jaeren /
 dat het seer quaelijck daermede ginck.

Het wert al seer seccetelijck ghedaen / want'ten
 hadde anders noyt connen volbrocht worden /

door dien de ghemeynte daer soo tegen was / ghe-
 lijck naederhandt ghebleken heeft. De Heere
 boozsagh / dat een van mijn swaghers sieck wert
 terwijlen dat sijn huysvrouwte uyt der Stadt
 was / en hy quam tot soo grooten noodt / dat my
 oozlof ghegeven wierde om hem by te staen / ende
 door die oozsaecke en werdten men't niet ghelwaer /
 hoe wel sommige personen niet en lieten eenigh
 vermoeden te hebben / ende eben wel en gheloo-
 den sy't niet. Het was wel om verwondert te zijn /
 dat hy niet langher sieck en was dan van noode
 en was tot die saecke : ende alsoo saen den noodt
 berepshde dat ick onslaghen soude zijn / ende dat
 hy het huys ruymen soude / soo gaf hem de Heere
 ghesontheydt / soo dat hy self verwondert was.
 Ick hadde moeyte ghenoechly om by den eenen
 ende by den anderen te besorghen / dat men't sou-
 de toelaten ; ende met den siecken / en de werck-
 lieden / op dat het haestelijck soude soo verre opge-
 maect worden / dat het mocht het fatsoen van
 een Clooster hebben / want daer was noch veel
 aen te doen / en mijn gesellinne en was in Stadt
 niet ; want ons docht dat het beter was dat sy ab-
 sent soude wesen om de saecke meer verborghen
 te houden / ende ick sagh dat het al met der haest
 woude ghedaen zijn om veel redenen / waer van
 d'een was / om dat ick t'elcker uren vreesde / dat
 men my soude wederom doen comen. Ick was
 soo volswaerigheden / dat ick begost te pepsen / oft
 dit dat crups soude zijn ; hoe wel het my docht te
 luttel

luttel te zijn booz het crups dat den Heere mij boozeyt hadde dat ick draghen moeste.

Alle dinghen dan wel gheschickt twesende / soo belsefde't den Heere / dat op Sinte Bartholomeus dagh sommighe het habijt aenbeerden / ende het heyligh Sacrament werdt met alle auctoriteyt ende macht opden Altaer ghestelt : en aldus werdt voleyndt ons Clooster van onsen alder glozioosten Vader Sinte Ioseph / in't jaer duysent vijfhondert en twee-en-festigh. Ick was daer teghentwoozdigh om hen het habijt aen te doen / ende mede twee andere Nonnen van ons eyghen Clooster / die doen by gheval buyten waeren. Midts dien dat het Clooster ghemaect werdt ten huuse van mijnen swagher / detwelcke / ghelijck ick gheseyt hebbe /'t selve ghecocht hadde om de saecke beter te bedecken / soo was ick daer in dooz consent ende dozlof / ende ick en dede niet sonder raedt van de gheleerde / om in't minste niet te doen teghen de ghehoorzsaemheydt : ende want sy saghen dat het seer pzoofstigh was booz de gheheel Orden om veel redenen / soo seyden sy my dat ick't doen mochte / niet teghenstaende dat ick't secretelijck te werck stelde / en my was mijdende dat het mijn Oberste niet en souden weten : want hadden sy my gheseydt dat de minste onbolmaecktheyt daerin ghelegen hadde gheweest / soo dunckt my dat ick't om duysent Cloosters niet en soude hebben willen doen / hoe veel te min booz een / Dit is seker : want al was het dat ick

bit begheerde om my van alles te meer af te trecken / ende mijn pzoessie ende roep met meerder volmaecktheyt te onderhouden / ende vaster beslotensheyt te onderhouden / soo begheerde ick 't selve nochtans in sulcker boeghen / dat by soo verre ick verstaen hadde dat ick Godt een behaeghlijcker werck hadde moghen doen laetende het selve teenemael staen / ick 't selve soude ghedaen hebben / ghelijck ick op anderen tijdt ghedaen hadde / seer ghetwillighlijck ende gherustelijck. Maer het was booz my dat my docht dat ick in een glorie was / als ick sagh het heyligh Sacrament stellen / ende dat daer vier arme weese dochters ghelolpen werden / want sy werden ontfanghen sonder pet in te bzenghen / ende het waeren groote dienaerssen Godts: want dit was principelijck van noode in 't beghinsel / dat sulcke persoonen soudē daerin gaen / die dooz haer goet exempel souden wesen als een fundament / in het welcke mocht uptgetwerct worden het eynde van groote volmaecktheyt ende veel ghebedts / welck onse intentie ende booznemen was; ende op dat mochte volbozcht worden een alsulck werck / welck ick verstaen hadde dat was tot dienst van den Heere / en tot eere van de Orde van sijne gloriose Moeder; want dit was al mijn becommerenis: ende van ghelijcken was my een grooten troost ende vermaeck / te hebben gedaen 't ghene dat de Heere my soo seer bevolen hadde / ende dat in dese Stadt nu een kerck meer was / van

mijnen

mijnen Vader den gloriofen Sinte Ioseph/
 dieghelijcke noch gheene daer geweest en was:
 niet dat my docht dat ick daer in yetghedaen
 hadde / want dat en heeft my nouw ghedocht/
 noch en dunckt my nu oock niet / want ick be-
 kenne altydes dat het den Herre dede / ende 't ghe-
 nedat van mijnen tveeghen was / was met soo
 veel onbolmaecktheden / dat ick eer verdiende
 berispt te zijn / nae dat ick sie / dan bedanckt te
 zijn : niettemin ick gheboelde groote vzeught/
 fiende dat sijne Majesteit my ghenomen hadde
 tot een instrument / niet teghenstaende dat ick
 soo miserabel was / tot een soo groot werck / jae
 ick maecte soo groote vzeught / dat ick bijnae
 buyten my selven was / met een seer diep gebedt.

Als het nu al ghedaen was / soo mocht het
 zijn ontrent dzy oft vier uren daer nae / dat den
 vjgandt my met eenen gheestelijcken strydt was
 bevechtende / alsoo ick nu segghen sal. Hy dede
 my peysen oft oock wel ghedaen was 't ghene
 dat ick ghedaen hadde / ende oft het niet en was
 teghen de ghehoorzaemheyt / dat ick dit besorght
 hadde sonder dat het den Provincialael my bevo-
 len hadde : want my wel docht dat hy cenigh-
 sins qualijck te vreden soude zijn / mits dien dat
 ick't onder de gehoorzaemheyt van den Bisschop
 ghestelt hadde / sonder hem te vozen dat te ken-
 nen ghegheben te hebben : hoe wel ghemerckt
 dat hy't niet en hadde willen toelaten / en dat ick
 my van sijn gehoorzaemheyt niet en ontrock / soo
 docht

soo docht my oock ter contrarie dat hy daer niet
 nae vraghen en soude. Item / oft de ghene die
 hier waeren / souden te vreden zijn te woonen in
 een soo enghe ende nauwe plaetse / ende oft haer
 den noodtdyft moghelijck niet en soude ghe-
 vreden : boorts / oft het niet een sotternije van
 my was / ende waer toe ick my daer mede ghe-
 moeydt hadde / ghemerckt dat ick mijn eyghen
 Clooster hadde. Al dat de Heere my bevolen
 hadde / allen den raedt die my daer op ghegeven
 was / allen de ghebeden die bijnae meer dan twee
 jaeren lanck sonder ophouden gheduert hadden /
 die waeren al upt mijn memorie / even oft sy noue
 ghetweest en waeren ; alleen was ick mijn eygen
 raemsel indachtigh ; ja alle de deughden / ende
 het gheloobe self waeren doen in my alsoo op-
 gheschoyt / dat ick gheen cracht en hadde om
 daer van eenighe te wercke te stellen / oft om my
 te beschermen teghen sulcke slaghen. Daer en
 boben vrecht my den vjandt te voren / waerom
 ick my wilde besluyten in een soo nauw huys-
 ken / ende dat met soo veel siecken als ick hadde ;
 hoe het moghelijck soude zijn / dat ick soo groote
 penitentie soude connen verdragen / ende verla-
 ten een soo groot ende plaissant huys / daer ick al-
 tijds soo onberdzietelijck ende met lust gheleest
 hadde / ende met soo veel vriendinnen / daer die
 van dit huys moghelijck nae mijnen sin niet en
 souden zijn ; ende dat ick al te grooten last op
 my genomen hadde / dat ick by avontuere van-

hopigh wesen soude / ende dat moghelijck den
 bijandt my hier toe ghebrocht hadde / om my te
 berooben van mijnen peys ende ruste / op dat ick
 alsoo niet en soude konnen bidden / wesende on-
 gherust / ende dat ick mijn siele soude verliezen.
 Veel alsulcke dinghen t'samen brocht hy my te
 bozen / soo dat my niet moghelijck en was op yet
 anders te peysen / ende dat met sulcken bedrukt-
 heyt ende donckerheyt oft duysternisse der siele /
 dat ick't niet en soude connen uytsprecken. Ick
 my soo ghestelt siende / ghinck om het heyligh
 Sacrament te besoecken / hoe wel ick niet en cost
 bidden : my dunckt dat ick in sulcke benaut-
 heyt ghestelt was / als is de ghene die op sijn ster-
 ven licht. Ick en soude daer oock niemant heb-
 ben derren af spreken / om dat ick noch gheenen
 ghestaedighen Biecht-vader en hadde.

O Heere Godt / wat een miserabel leven is
 dit : hier en is gheen gheduerighe vzeught te vin-
 den / noch eenigh dinck sonder wackelbaerheyt.
 'tEn was by nae niet met allen gheleden / dat
 my docht / dat ick mijn blijdschay niet en soude
 hebben willen manghelen met eenige blijdschay
 des werelts / ende nu wierdt ick wel soo seer ghe-
 quelt om de selve reden / dat ick gheenen raedt en
 wiste met my selven. Och oft wy aendachtigh-
 lijck aensaghen de dinghen van dit leven / een
 peghelijck soude by experientie bevinden / hoe
 luttel dat te achten is alle vzeught oft verdziet
 dat wy hier moghen lijden. My dunckt voor-
 waer /

waer / dat het was een van de grootwelijckste
aenstoeten die ick mijn leef-daghen ghelijadt
hebbe: ende het schijnt / dat den gheest voorzagh
het groot lijden dat noch aenstaende was / hoe
wel het soo swaer niet ghelworden en is als dit /
in dien het langhet gheduert hadde. Maer de
Heere en liet sijn arme dienaarste niet lijden / want
noyt en heeft hy ghelaten my by te staen in de
tribulatiën / ende alsoo dede hy nit oock / gebende
my een wepinigh lichts om te sien dat het den
dupbel was / ende om de waerheyt aen te schou-
wen / ende hoe dat hy anders niet en socht dan
my verwaert te maecten met loghenen. Ende
alsoo begonst ick indachtigh te worden der vaster
propoosten die ick op anderen tijdt ghemaect
hadde van den Heere te dienen / ende der begheer-
ten die ick ghelijadt hadde van te lijden om sijnen
triv; ende ick pepde by my selven / waer't dat
ick die wilde volbrēngghen / dat ick niet en behoef-
de vrede te soecken; ende quamien my swaerig-
heden ober / dat het verdienē daerin soude ghe-
legghen sijn: ende waer't dat ick het selve ver-
droeggh om Godt te dienen / dat my dat soude
gherekent worden tot een Daghebier: wat ick
beel vreesen wilde / want ghemerckt dat ick pijn-
nelijckheden socht / dat dese groot ghenoggh wa-
ren / want in de meeste besrijdinghe de winnin-
ghe ghelegghen was; waerom dat my soude cou-
ragie ghebreken / om te dienen den ghene dien ick
soo veel schuldigh was. Met dese en derghelijcke

Consideratien / my selven grootelijcks praemien-
 de / beloofde ick voor het alderheylighste Sacra-
 ment mijn beste te doen om oorlof te vercrighen
 om in dat Clooster te comen woonen / ende be-
 sluytinghe te beloben / soo wanneer ick dat met
 goede consciencie soude moghen doen. Dit ghe-
 daen zijnde / blode den dupbel op eenen ooghen-
 blick tijds van my / ende liet my gherust ende
 met vreden / ende ick bleef het oock / ende hebbe't
 sedert altydts ghetweest : ende al datmen in dit
 huys onderhoudt van insluytinghe / van peni-
 tentie / ende al de rest / valt my altemael seer soet /
 ende niet dan te weynigh : ende de vzeught die
 ick gheboele is soo uytnemende groot / dat ick al-
 temet by my selven oberpeyse / wat ick op der aer-
 den soude moghen verkiesen / dat soude connen
 soeter wesen. Ick en weet niet / oft dit eensdeels
 een oorsaecke is dat ick nu beter te pas ben dan
 ick oyt ghetweest hebbe / oft dat den Heere my be-
 gheert (mits het van noode ende reden is dat ick
 doe't ghene dat alle d'andere doen) dese gratie te
 verleenen dat ick't selve can doen / hoetwel het
 my pijnlijck valt : niettemin alle de ghene die
 van mijn siekten weten / zijn seer verwondert
 dat ick't can ghedoen: ghebenedijt zy hy die't al-
 temael gheeft / ende dooz wiens macht men het
 al vermagh.

Ick was seer vermoeydt van dien strijdt / ende
 ick loegh niet den dupbel / want ick claerlijck
 sagh dat hy het was. Ick gheloobe dat den Heere
 dit

dit toeliet : want ick binnen achtentwintigh jaeren / ende meer / dat ick Nonne geweest ben / nout enen ooghenblick lanck gheproeft en hadde / hoe dat smaectte het verdriet van Nonne te wesen; op dat ick verstaen soude / hoe groote weldaet hy my hier in ghedaen hadde / ende van wat een toymment hy my verlost hadde ; ende oock op dat ick / eenighe andere alsoo ghestelt siende / my niet verwonderen en soude / en dat ick daer mede soude compassie hebbē / ende haer weten te troosten. Dit dan ghepasseert zijnde / meynde ick nae den eten een weynigh te rusten / want den gheheelen nacht en hadde ick bijnae niet met allen stille geweest / en eenige andere boozleden nachtē en hadde ick nout ontslagen geweest van aerbeydt ende sorghe / ende gheveele daghen langh was ick seer vermoeyt : soo men in mijn Clooster ende inde Stadt quam te weten 't ghene dat gheschiedt was / soo rees daer groote onrust ende beroerte op om redenen die ick verhaelt hebbe / de welcke eenigh colour scheenen te hebben. Terstont dede my de Oberste ontbieden / dat ick van stonden aen daer soude comen : ick / siende haer ghebodt / liet mijn Nonnen die wel bedrukt waeren / ende ginck stracks henen. Ick sagh wel dat my veel swaerighepts aenstaende was / maer aengesien het Clooster nu ghemaect was / soo en vzaeghde ick daer niet veel nae. Ick begaf my tot het ghebodt / den Heere biddende dat hy my wilde bijstaen; ende den heylighen Joseph dat hy my tot

sijn Clooster wilde brengen / ende ick offerde
 hem 't ghene dat ick soude lijden. Ende seer wel
 te vreden wesende dat my de occasie ghegheven
 wierde om hem dienst te doen / ende yet booz hem
 te lijden / soo ghinck ick nae mijn Clooster / my
 laetende boozstaen dat sy my terstondt in den
 kercker fouden steken : maer dat hadde my /
 nae mijn duncken / seer aenighenaem gheweest /
 om niemandt aen te spreken / ende om een wey-
 nigh in eensaemheydt te moghen rusten / welck
 my wel van noode was / want ick was wel
 moede van soo veel met het volck te verkeeren.
 Als ick daer ghecomen was / ende my by de
 Oberste verantwoordt hadde / soo wierdt sy wat
 te vreden ghestelt : maer sy sonden alle ghelijck
 nae den Provinciael / ende de saecke werdte uytge-
 stelt om van hem gheslist te worden : ende als hy
 nu ghecomen was / soo ginck ick ten oordeel / wel
 verblijdt zijnde dat ick yet mocht lijden om den
 wil des Heeren : want ick en bevondt niet dat ick
 teghen sijne Majesteit oft teghen de Orden yet
 misdien hadde in dit stuck / ick dede eer alle mijn
 beste om de selve te vermeerderen / ende hadde
 booz dien wel willen sterben / want alle mijn be-
 gheerte was dat hy mocht onderhouden worden
 met alle volmaecktheidt. Ick werdte indach-
 tigh des oordeels van onsen Salighmaecker /
 ende sagh dat het mijn niet te ghelijcken en was
 by dat. Ick sprack mijn schult / als oft ick groot
 onghelijck hadde / ende het scheen alsoo te zijn aen
 de

de ghene die alle de oorzaecken oft redenen niet en twisten. Nae dat hy my grootelijcks berispt hadde / hoe wel niet met soo groote straffigheyt als het misdact verdiende / ende nae dat sommighe aen den Provinciael seyden / en soude ick niet begheert hebben my te ontschuldighen / want ick dat vastelijck booz my ghenomen hadde; ende daerom badt ick hem / dat hy 't my wilde vergheben / ende daer booz castijden / ende dat hy doch op my niet en wilde ghestoort wesen.

In sommighe dinghen sagh ick wel dat sy my t'onrecht betwefen / want sy seyden my / dat ick't ghedaen hadde om gheacht te zyn ende vermaert te woerden / ende andere dierghelijcke dinghen : maer in andere sagh ick claerlijck / dat sy de waerheyt seyden / als / dat ick quaeder was dan d'andere ; ende aenghestien dat ick niet en hadde onderhouden de goede Religieuse onderhoudinghe die in dat Clooster ghehouden werdt / hoe dat ick my doost laeten boozstaen / dat ick die elders soude onderhouden met meerder strengigheyt ; voorts dat ick het volck ontsichte / ende nieuwe dinghen inbzocht. In alle dese dinghen en gnelde noch en stoorde ick my niet / hoe wel ick my sulcks gheliet / op dat het niet en soude schynen / dat ick luttel bzaeghde nae 't ghene dat sy my seyden. Eynelijcken behal hy my dat ick my soude beantwoorden in de presentie van de Nonnen :

ende ick moest het alsoo doen. Ende want ick in my selven gherust was / ende den Heere my was helpende / soo hebbe ick my ver-antwoordt in sulcker boeghen / dat noch den Provinciael / noch de ghene die daer waeren / eenige oorzaecke hadden om my te verwijfen: ende daer nae sprack ick veel claerder met hem alleen / ende hy liet hem ghenoeghen / ende beloofde my / waer't dat het voort ghinck / ende de Stadt te vreden ghestelt werde / dat hy my soude oozlof gheben om daer in te gaen; want de gheheele Stadt was teerne-mael in roeren / alsoo ick nu segghen sal.

Twice oft dry daghen daer nae vergaderden sommighe bande wet met den Schouteth / ende sommighe van't Capittel / ende seyden tsamen-derhandt / datmen dat gheensins en behoorde toe te laten / want dat de gemeente daer merckelijck door beschadicht werde / en datmen het Heyligh Sacrament van daer moest nemen / ende in gheender manieren consenteren datmen soude voorzgaen. Sy deden vergaderen alle de Keli-gien / roepende upt elcke twee gheleerde mannen / om hun advijs te segghen. Sommighe swegen / sommighe verwesen't : doch sloten eyndelijck / datmen't ter slont soude te niet doen.

Alleenlijck een seer gheleert man van S. Dominicus Orden / al was't dat hem mishaeghde / niet het Clooster / maer dat het soude soo arm we-sen / seyde / dat het gheen saecke en was om alsoo te niere te doen / maer datmen't wel behoorde te
 oberleg-

oberlegghen / dat men daer tijdt ghenoech toe
 hadden / ende dat het den Biffchop aenginck / oft
 andere dierghelijcke redenen / de welke groot
 profijt deden . want / nae dat de furie was / was
 het gheluck dat het niet terstont te werck ghestelt
 en wterde. Somma / het moeste alsoo zyn / want
 den Heere begeerde't / ende sy altemaelen waren
 niet machtigh synen wil te beletten. Sy seyden
 hun redenen / ende hadden eenen goeden peber /
 ende oversulcks soo deden sy my lijden (sonder
 dat sy Godt vergramden) midts gaders alle de
 persoonen die de sake goustigh waren / de wel-
 ke redelijck veel waren / die altesamen groote per-
 secutien leden. Het volck was soo beroert / datme
 van niet anders en sprack / ende gaben my alte-
 samen onghelijck / ende quamen tot den Provin-
 ciaal ende tot ons Clooster gheloopen. Al dat sy
 van my seyden / en quelde my niet meer dan oft
 sy't niet ghesept en hadden / maer de breefe die ick
 hadde / datmen het Clooster soude te niet doen /
 die dede my groote pijn aen / ende oock dat de per-
 soonen / die my hielpen / haer crediet verlossen /
 ende groote swaerigheyt leden: want aengaende
 't ghene datmen van my seyde / daer dunckt my
 dat ick meer blijfchap uyt schepte / dan droefheyt:
 ende hadde ick eenigh gheloobe ghehad / ick en
 soude gheen alteratie met allen gheleden hebben /
 dan het gebreck van een deught is ghenoech om
 alle d'andere slaperigh te maecten / ende alsoo
 was ick seer beladen binnen de twee daghen dat

men dese twee vergaderinghen in de Stadt hielt; ende als ick alsoo bestwaert was / soo seyde my de Heere : En vveet ghy niet dat ick machigh ben? vvaer voor vveest ghy? Ende hy versekerde my / dat het Clooster niet en soude te niet gaen / waer mede ick seer vertroost bleef.

Hy souden een informatie aen den Raedt van den Coningh / ende daer quam ordre datmen soude relaes oberseynden hoe dat het inghestelt was. Siet hier nu een groot proces begonst / want daer ghingen sommighe van Stadts weghen nae't Hof / ende daer moesten oock eenighe gaen van's Cloosters weghen; ende daer en was gheen gelt / noch ick en wiste wat doen. De Heere boozsaght alsoo / dat mijnē Provinciael my noyt en verbode de handt mede aen te houden / want hy is sulcken lief-hebber van alle deught / dat / al hoe wel hy niet en hielp / hy hem oock daer niet tegen en wilde stellen. Hy en gaf my geenen oozlof om hier te comen / tot datmen soude sien wat daer af comen soude. Dese dienaerffen Godts waeren alleen / ende deden meer door haer ghebeden / dan ick met alle mijn negotieren / hoe wel daer groote neerstigheyt gedaen moest worden. Het scheen altemet dat het al gebzack / bijsonder daeghs te voren dat de Provinciael quam / als wanneer my de Priozinne beval dat ick my nergens mede moeyt en soude / ende daer mede was het al verlozen.

Ick ghinck tot Godt / ende seyde hem : Heere, dit hays en hoort my niet toe, het is ghemaect

om uyven t'vvil: ghemerckt dan daer nu niemant en is die daer voor sorghet, dat u Majesteit dat doe. Ick bleef soo verlicht ende gherust / als oft ick de gheheele werelt hadde gheladit die booz my hadde willen negotieren / ende terstondt hiel ick de saecke booz verskert. Enen Pziester / een groot dienaar Gods / ende lief-hebber van alle volmaecktheydt / die my altydts gheholpen hadde / ghinck nae 't Hof om de saecke te bedinghen / ende aerbeydde seer. Inghelijck den heylighen Edelman / daer ick te bozen mentie af ghemaect hebbe / dede seer veel in dese saecke / en favoriseerde die in alle manieren. Hy verdroegh veel aerbeydts / ende groote persecutie / ende ick hiel hem altydts in alles als mijnen Vader / ende houde hem noch hedensdaeghs. Ende de Heere wrocht soo groote vierigheydt in de ghene die ons hielpen / dat een yghelijck hem de saecke soo booz sijn eyghen aentrock / als oft sijn leven ende eere daer aen ghehanghen hadde / daer sy nochtans daer niet meer mede te doen en hadden / als dat hun docht dat den Heere daer mede ghedient was. Het bleeck claerlijck dat sijne Majesteit den boozghenoemden Pziester bijstondt / die oock een was van de gene die my veel hielpē / en wiert van Bisschops weghen ghesonden in een groote vergaedinghe die ghehouden wierde / ende hy stondt alleen teghen allegader / ende stelde hen eyndelijck te vreden / leggende hen sekere middelen te bozen / welck veel ghenoech was om de saecke wat

wat te schozffen; maer niemant en was mach-
 tigh ghenoegh om hun soo teghen te houden / oft
 sy hadden coztes daer nae willen hunnen hals
 daer onder setten / ghelijck men seght / om het
 Clooster te niet te doen. Dese dienact Godts/
 daer ick afspreke / was de ghene die de cledingge
 gaf / ende het heyligh Sacrament op den Altaer
 stelde / waerom hy veel te lijden ghehadt hadde.
 Dese persecutie duerde ontrent en half jaer / soo
 dat te lanck vallen soude / by aldien ick alle de
 groote swarigheden / die ons over quamen / in't
 bijzonder wilde verjaelen.

Ick was seer verwondert / dat den vijandt soo
 groote moeyte dede teghen een deel vrouwtkens /
 ende dat hen alle de lieden lieten voozstaen / dat
 de Stadt groote schaede soude hebben van alleen
 twelf vrouwen met de Priozinne / want sy en
 moeten niet meer van ghetal wesen : ick spreke
 van de ghene daer sy hun teghen stelden / ende
 die een soo strenghen leven leydden / dat in soo
 verre daer schaede oft dolinghe in ghelegen ghe-
 weest hadde / die vooz haer haerlieden selver ghe-
 weest hadde : maer dat de Stadt soude schaede
 daer by lijden / dat schijnt niet vast te gaen / ende
 nochtans bondt men soo veel die hun daer tegen
 stelden met geruster conscientie. Sy quamen ten
 lesten soo verre / dat sy seyden / waer't dat het ren-
 ten hadde / dat sy't souden ghehengen / ende laten
 voortgaen. Ick was nu soo moede van te sien de
 travallie van alle de ghene die my hielpen / meer
 dan

dan van mijn eyghen lijden / dat my docht niet
quaedt te zyn dat het Clooster renten hadde / tot
der tijdt toe dat het volck ghestilt ware / ende dat
men de selve daer nae liet varen. Oock docht my
altemet / als boos ende onbolmaeckit twesende/
dat het de Heere alsoo begheerde / ghemerckt dat
wy sonder rente dat niet en costen becomen / ende
ick begost nu van dien sin te wesen.

's Nachts te voren dat men hier af soude trac-
teren; (ende het accordt was nu begost te maec-
ken) soo ick in het ghebedt was / seyde my de Hee-
re / dat ick sulcks niet doen en soude / want waer't
dat wy begosten renten te hebben / datmen ons
daer nae niet en soude toelaten die te verlaeten /
midts gaders noch sommighe andere dinghen.
In den selven nacht openbaerde hem aen my
den heylighen Broeder Peeter van Alcantara /
die nu overleden was : ende eer hy overlede / soo
schreef hy my / dat hy verstaen hadde de groote
opspzaecke ende persecucie die wy leden / dat hy
hem verblijdde / dat de fondatie des Cloosters
met alsulcken grooten teghenspraecke gheschie-
de / om dat het een teecken was / dat de Heere daer
seer soude in ghe-eert ende ghedient worden / aen-
ghesien den vijandt sulcken neerstighejdt was
doende / ten eynde dat niet en soude gheschieden;
en dat ick geensins en soude consenteren dat het
soude renten hebben. Jae hy beval my dat twee
oft drijmaels in dien brief / segghende dat het al
soude gaen nae mijn begheerte / in soo verre die
alsoo

alfoo ghedaen wierde. Ick hadde hem te voren noch tweemaels ghesien nae dat hy overleden was / met die groote glozie die hy hadde / ende alfoo en dede hy my niet schroomen / jae eer verbljdde ick my seer : want hy vertoonde hem altydts met een glorioos lichaem / bekleedt met groote glozie / de welcke ick oock seer overbloedelyck ontfinc door hem te aensien.

My ghedenckt / dat hy d'eerste reyse dat ick hem sagh / onder andere dingen / verhaelende de groote glozie die hy was ghenietende / my seyde / dat de penitentie die hy ghedaen hadde / seer gheluckigh hadde geveest / de welcke soo grooten prijs vercregen hadde. Maer wat ick meyne alreede hier wat afgeseyt te hebben / soo en segghe ick nu niet meer / dan dat hy my dese reyse een stuer ghesicht toonde / en seyde alleenlijck / dat ick in geender manieren eenige rente soude aenbeelden / ende waerom dat ick sijne raet niet en wilde volgen; ende hy verdween terstont. Ick bleef seer verwondert / ende den dagh gecomen zijnde / seyde ick aen den Edelman 'tghene dat daer passeerde / want het ginck al tot hem als tot den ghenen die met de sake aldermeest gemoeyt was : en dat men gheensins tot eenighe rente soude verstaen / ende dat men het proces soude laeten booztgaen. Hy was in dit stuck veel stercker dan ick / ende alfoo verbljdde hy hem seer. Naederhandt seyde hy my / hoe noode hy sprack van eenigh contract oft accozdt te maecten.

Daernaes als de sake nu tot eenen goeden staes ghebzacht was / stondt een ander persoon op / die eenen grooten dienert Godts was / ende met eenen goeden ueber gedreuen wierde. Hy seude / dat men de sake soude stellen in handen van gheleerde mannen. Hier creegh ick veel onruste : want sommige van de ghene die my hilpen / vonden dit goet : ende van alle de perten die den vjhandt my ghespeelt hadde / was dit de alderquaetste om te verdraghden. Den Heere hielp my in alles / want alsoo in cozt niet en can genoegh verclaert worden 't ghene dat daer al passeerde binnen twee jaeren tijts / van het beghinsel des Cloosters tot dat het volbzacht was. Het eerste ende het leste halve jaeren vielen ons de alderstwaerste.

Wesende dan de Stadt nu eenighsins gestile / bede dien Pater Presentatus van Sinte Dominicus Orden soo wel sijn debooze / dat hy ons bijstondt / al en was hy daer niet teghentwoordigh / maer de Heere bzacht hem hier op sulcken tijdt wanneer hy ons groote denghyt cost doen / ende het scheen dat sijne Majestejt hem tot gheen ander eynde en bede hier comen : want hy seude my naemlaes / dat hy gheen oorsaecke ghehadt en hadde om te comen / maer dat hy 't by ghebal verstaen hadde. Hy was hier soo langh als van noode was. Wederoni verrocken zijnde / besorghde hy dooze sekere middelen / dat onsen Provinciael my oozlof gaf om met sommige andere tot dit Clooster te comen / daer het nochtans
scheen

scheen bynae onmoghelijck te zijn / dat hy dat soo haest doen soude om den dienst te moghen doen / ende te onderwijsen de ghene die daer waeren. Op den dagh dat wy daer quamen / was het booz my een wonder groote vreught. Alsoo ick booz al / eer ick in het Clooster ginck / in de kercke mijn ghebedt dede / ende bycans in een opghetoghentheydt was / soo sagh ick onsen Saligmaecker / die my met groote liefde / soo my docht / ontfinck / ende my een croone op't hooft stelde / my bedanckende van 't ghene dat ick ghedaen hadde booz sijn Moeder.

Op een ander tijdt / alsoo wy altemael t'samen biddende waeren in de Choor nae de Completen / soo sagh ick onse lieve Vrouwe met een uytnemende glorie / ghecleedt met eenen witten mantel / onder den welcken sy ons altemael scheen te beschermen. Ick wierdt kennende / wat een groote glorie de Heere soude gheben aen de Religieusen van dit Clooster. Soo saen als men den dienst begost te doen / soo creegh het volck groote devotie tot dit huys. Men ontfinck meer Nonnen / ende de Heere begost te betwighen de ghene die ons meest verbolgh hadden / dat sy ons souden gunstigh wesen / ende aelmoeffen doen / ende alsoo hielen sy booz goet 't ghene dat sy te voren soo seer betwozpen hadden / ende sy verlieten allenghskens het proces / ende seyden / dat sy nu wel sagen dat het Godts werck was / aenghesten dat syne Majesteit getwilt hadde / dat het met soo grooten

opspzake soude sijnen booztgarek hebben. Ende daer en is nu niemant / die hem laet boozstaen dat het beter achterghelaeten hadde gheveest: ende alsoo dzaghen sy sulcken sozghē om ons te boozsien van aelmoeffen / dat de Heere hen berweckt om ons die te sependen / sonder die te bidden / oft perhanden yet te eysschen: ende wy gheraken deur sonder ghebzeck hebbe / van 't ghene dat ons van noode is: ende ick betrouwe in den Heere / dat het altyds dueren sal. Want met dat sy luttel in ghetal zijn / by aldien sy doen dat sy schuldigh zijn / gelijk sy nu met de gratie Godts doen / ben ick verskert dat haerlieden niet ghebzeken en sal / ende en sullen niemant behoeven moepelijck oft quelligh te zijn; maec de Heere sal booz haerlieden sozghē dzaghen / ghelijck hy tot noch toe ghedaen heeft: soo dat het een seer grooten troost booz my is / dat ick my hier binde met soo verstorven ende afghetrocken sielen. Haer offeninghe is / te oberpeysen hoe sy sullen booztgaen in den dienst Godts. De eensaemheyt is haerlieden troost; ende te peysen dat sy vermanden sien souden die niet en dient om hen meer te helpen ontfeken te worden in de liefde van haeren Bruydegom / dat is haerlieden een cruys / al'was het oock seer nae maeghschap. En oversulcks en comt hier niemant die dat niet en soeckt / want noch hy en gheeft haerlieden / noch sy en gheben hem anders gheen contentement: haer taele en is anders niet dan van Godt te spre-

ken / ende hier om is het dat sy niemant en verstaen / noch haerlieden en verstaet niemant / dan de ghene die de selve taele spreekt. Wy volghen den Reghel van onse liebe Vrouwe van Carmes / ende dien volcomentlijck / sonder relaxatie / alsoo dien gheordonneert heeft Broeder Hugo Cardinael van Sinte Sabina / ende uutgegeven werde in't jaer duysent twee hondert ende achtenbeertigh / in't vijfde jaer vanden Pausdom van Innocentius den vierden Paus van dien naem.

Wy dunckt dat alle den arbeydt dien wy gheleden hebben wel bestedt sal zijn. Ende al is den Reghel wat straf / (want men eet noyt vleesch sonder nootd / ende men bast acht maenden lanck / mitsgaders andere dinghen / soo men siet inden eersten Reghel) niettemin en zijn de Sisters hier mede niet te vreden / maer sy onderhouden noch andere dinghen / die ons ghedocht hebben nootdigh te zijn om den eersten Reghel met meerder volmaecktheyt te volbrēghen : ende ick betrouwe op den Heere / dat het begonst werck goeden voortganck sal hebben / ghelijck sijne Majestejt my dat gheseyt heeft. Het ander Clooster / dat die gheestelijcke Vrouwe / daer ick af gesproken hebbe / begheerde te stichten / is oock volmaeckt doogde hulpe des Heeren / in de Stadt van Alcalá / welck oock niet sonder grooten tegenstrijdt geschiedt en is / ende heeft haer menighen grooten arbeydt gecost. Ick weet wel / dat aldaer de Keli-gtense discipline met alle volmaecktheyt onderhouden

houden woardt / confozm van desen onsen eersten Regel. Den Heere moet belieben / dat het al magh wesen tot sijnder eere ende lof / ende der glozioser Maeghet Maria / wiens habijt wy draeghen. Amen.

Ick gheloobe / dat u Certw. verdzieten sal te lesen dese langhe beschrijvinge van dit Clooster / de welcke nochtans seer cozt is ten regarde van de groote swarigheden die't ghecost heeft / ende de wondere dinghen die den Heere daer in gezocht heeft / daer veel ghetuyghen af zijn / die het selve by hunnen eedt sullen connen bevestighen : ende alsoo bidde ick u Certweerdigheydt om Godts wil / is 't dat ghy goedt vindt te scheuren de reste van 't ghene dat hier beschreven is / dat ghy emmers wilt bewaren 't ghene dat dit Clooster aengaet / ende gheben het selve nae mijn doodt aende Susters die hier zijn sullē / want het sal seer verwerken de ghene die hier met der tijdt comen sullen / om den Heere te dienen / ende te beneerstigen dat het ghene dat begost is / niet en vergae / maer altydts voortsgae / siende hoe veel den Heere ghedaen heeft om het selve te stichten / ende dat dooz middel van een soo boosen ende verwoyde dinc / als ick ben.

Ende ghemerckt de Heere hem soo sonderlijck ghetoont heeft in het selve te favoriseren / op dat het soude ghemaect worden / soo dinccke my dat groot quaet sal doen / ende van Godt seer ghecastijt sal worden alsulcke / die Ten oft verflappen
 k k 2 sal

sal de volmaecktheydt die den Heere hier begonst heeft / ende verleent dat die met sulcke soetigheyt onderhouden woꝝdt / dat men seer wel siet dat sy verdzaghelijck is / ende met ruste onderhouden can woꝝden / de welcke hier noyt ghebezeken en sal den ghenen die haeren Wyddegom Jesum Christum in eenigheyt sullen willen ghenieten. (welck sy altyts behooren te soecken) alleen met hem alleen te spraken / ende niet meer te wesen dan derthien; want dooz het eendzachtigh ghevoelen van diversche persoonen wete ick dat het alsoo betaemt / ende dooz experientie hebbe ick dat gesien dat sy om te continueren den gheest die hier onderhouden woꝝdt / ende om op aelmoeffe. ende sonder bedelen te leven / niet meer behooren te wesen. Dat sy altydts meer ghelooven de ghene / die dooz veel arbejds ende veel ghebeden van diversche persoonen heeft besozght 't ghene dat het beste was : ende in't groot contentement / ende luttel moepelijckheydt die wy binnen dese jaeren / die wy hier ghetwoont hebben / in alle Keligieusen ghezoeft hebben / ende dooz dat sy beter te passe zijn dan sy pleghen / magh men claerlijck sien dat dit is het ghene dat ons aldermeest dient: ende dien het selve swaer dunckt / die magh dat wijten haer slappigheydt inden gheest / ende niet het ghene dat hier onderhouden woꝝdt; ghemerckt dat terre ende onghesonde persoonen / die den gheest hebben / het selve met soo groote soetigheyt comen onderhouden:

ende

ende dat sy haer in een ander Clooster vertrecken/daer sy haer saligheydt sullen wercken conform van haeren gheest.

HET XXXVII. CAPITTEL.

Sy spreekt van de vverckinghen die haer by bleven als den Heere haer eenige gratie verleent hadde, ghevende ondertusschen seer goede leeringhe. Sy seght hoe seer men behoort te besorghen ende in grooter vveerde te houden de vwinninghe ende verdienste van een hoogher glorie, ende om gheenen aerbeydt het eeuwvigh goedt te verlaten.

Ick can my qualijck begheben om meer gratien te verhaelen die my den Heere ghedaen heeft / dan de boozeyde / de welcke noch niet dan te veel en zijn om te conuen ghelooben dat sy aen een soo boose persoon gheschiedt zijn: niettemin om ghehoorzaem te zijn in't ghene dat den Heere my bevolen heeft / ende aen u Eertweerdigheydt / soo sal ick sommighe dinghen segghen tot sinder eere: Godt ghebe dat het magh wesen tot proffijt van eenighe siele te aensien dat hy een soo miserabel creature alsoo heeft willen faboziseren: wat sal hy dan doen aen yemandt die hem nearestelijck sal ghedient hebben? op dat hem een peghelijck magh vercloecken om sijne Majestejt te behaghen / ghemerckt hy oock in dit leven alsulke gaben verleent.

Inden eersten moet men verstaen / dat in dese

gratien / die de Heere aen een siele verleent / meer-
 der ende minder glorie is : want in sommighe
 bistoenen gaet de glorie / soetighepdt ende troost
 die vande andere soo te bobē / dat ick my seer ver-
 wondere van sulcke verscheydentheyt van ghee-
 stelijcke blijdschap / oock in dit leven : want het
 ghebeurt altemet / dat de soetighept ende verheu-
 ghinghe / die den Heere in een bistoen oft opghe-
 toghenthepdt verleent / soo verscheyden groot is /
 dat he. niet moghelijck en schijnt te zijn / datmen
 hier yet meer soude connen begheren / ende ober-
 sulcks is het dat de siele 't selve niet en begheert /
 noch en soude oock eenigh hoogher vermaeck
 wenschen : hoe wel ick / nae dat den Heere my
 te kennen ghegheven heeft / hoe groot dat in den
 Hemel is de differentie tusschen het ghene dat
 d'eeene / ende 't ghene dat de andere daer ghenie-
 ten / wel sie / dat hier oock gheen maete en is in
 het gheben als het den Heere beliest ; ende alsoo
 wilde ick wel dat ick die oock niet en hadde in
 den Heere te dienen / ende dat ick mijn gheheel
 leven ende crachten ende ghesonthepdt daer in
 mocht besteden : en ick en soude door mijn schule
 niet willen verliesen het minste deeltjen vande
 ghenietinghe des Heeren . Jae ick segghe / waer't
 datmen my vzaeghde / wat ick lieber hadde / allen
 het lijden des wereldts tot den dagh des oordeels
 toe te verdraghden / ende daer nae tot een wepnigh
 meer glorie verheben te wordē / oft sonder eenigh
 lijden te gaen tot een wepnigh minder glorie ; ick
 soude

soude seer gheerne aenbeerden allen het boozseude lijdē / om te moghen ghenieten een tweynigh meerder kennisse van de grootheyt Godts. Want ick sie / dat de ghene die hem meer kent ende verstaet / hem oock meer bemint ende looft. Ick en segghe niet / dat ick niet te vreden en soude zijn / oft dat ick my niet en soude booz seer gheluckigh houden / indien ick in den Hemel waer / al waer't oock in de alderleeghste plaetse : want de Heere soude my hier in seer groote barmhertigheyt doen / ghemerckt dat ick afsulcke plaetse in de helle verdienē hadde : ende oversulcks wille doch sijne Majesteit believen dat ick daer magh comen / en dat hy niet en wille sien nae mijn groote sonden. 't Ghene dat ick segghe / is / waer't dat ick cost / al soude't my seer veel moeten kosten / ende dat my de Heere gratie gabe om veel te aerebeyde / ick niet niet allen en soude door mijn schult willen verliesen. Wee my miserabel / dat ick't nu altemael door soo veel sonden verlozen hadde!

Daer staet te noteren / dat in alle gratie die de Heere my dede van visioenen oft revelatie / mijn siel altydts bleef houden eenigh groot ghetwin / ende in sommighe visioenen seer vele. Van Christus te aensien / bleef my sijn alder-grootste schoonheypdt inghepint / ende ick hebbe die noch hedensdaeghs / want hier toe ghenoech is hem eens ghestien te hebben / hoe veel te meer soo dickwils als my den Heere dese gratie betwesen heeft / Ick behiel een overgroot ghetwin / ende

was dit. Ick hadde een seer groote faute/daer my groote schaede dooz quam; ende was dese/dat alsoo saen als ick sagh dat my eenigh persoon affectie dzoegh/ende de selve my wel behaeghde/soo werde ick hem soo seer toeghedaen/dat mijn memorie wonderlijck ghedronghen ende ghetrocken wert om op hem te peysen/al en was't met gheen meyninghe van Godt te vergrammen: maer ick sagh hem seer gheerne/ende my was lief op hem te peysen/ende op de goede dingen die ick in hem sagh: het was my wel een soo schadelijck dinck/dat mijn siele daer dooz te niet ginck. Maer doen ick de groote schoonheyt des Heeren ghesien hadde/soo en sagh ick niemant/die my by hem gheleken docht schoon te zijn/oft die my becommert hiel; want dooz alleenelijck mijn ooghen des aendachtighejts te slaen op het beeldt dat ick in mijn siel hebde/ben ick des aengaende soo liber ende vry/dat ick sedert dien tijdt de walghe schijne te hebben van alle dat ick sie/ten op sien van de excellentien ende gratien die ick in desen Heere ghesien hebbe. Noch daer en is wetentheyt/nach eenige soorte van vermaeck die ick yet achte by een enkel woort te hooren ghesproken van dien Goddelijcken mont/hoe veel te meer soo menighe? Jae't en zy dat de Heere om mijn sonden wil toelate dat hy uyt mijn memorie gae/soo houde ick booz onmoghelijck dat yemandt mijn memorie opt sal soo seer connen belemmeren/oft ick sal terstont vry ende los

blijven

Wijven door alleenlijck een weynigh op desen Heere te peysen.

Mijn is eens yet ghebeurt met eenen Siechtvader: want ick altijdts seer beminne de ghene die mijn siele regeren. Want ghemerckt dat ick die soo waerachtelijck houde als stadt-houders Godts/soo dunckt mi dat mijn affectie altijdts meest tot henlieden streckt: ende want ick recht wandelde/soo toonde ick henlieden vriendelijckheyt. Sy lieden als vol achterdencken ende dienaren van Godt zijnde/ vreesden dat ick henlieden eenighsins soude aen hanghen / (alwaer 't oock met een heplighe liefde) ende toonden mi afkeeringhe: dit was nae dat ick henlieden soo onderwoopen begost te zijn in de gheschoofsamenheyt/want te voren en creegh ick soo groote liefde tot henlieden niet. Ick loegh by mi selven/sien- de hoe verdoolt dat sy waeren: ende hoe wel ick niet altyts eben claer te kennen en gaf hoe luttel ick mijn hert op hemant stelde/als ick in mi selven was doende soo verskerde ick henlieden nochtans/ende hoe sy mi meer hanteerden / hoe sy meer bekennde werden hoe veel ick den Heere schuldigh was/soo dat het achterdencken dat sy van mi hadden/altijds was in de beghin-selen. Ick creegh meerder liefde ende betrouwen op desen Heere/ mits dien ick hem gesien hadde/ als die met hem soo geduerige conversatie hiel. Ick sagh / dat al is hy Godt/ hy oock mensch is/ wie hem niet en verwondert ober de cranckheden

Der menschen / als die wel verstaet ons ellendighy
maecksel / het welc seer geneuyght is tot valle dooz
de eerste sonde / om de welcke te remedieren hy ge-
comen is. Ick magh met hem tracteren als met
mijnen vriendt / al is hy mijnen Heere : want ick
mercke ghenoech dat hy niet en is ghelijck de
ghene die wy hier booz Heeren houdē / die al haer
oberhepdt stellen in ghesochte ende ghemaecte
pomperijen . Daer moet een ghelwisse ure zyn
om hun te spreken / ende sekere persoonen moe-
ten't wesen die hun aenspreken. Is daer eenen
armen bloet die eenighje saecke te tracteren heeft /
dat sal hem veel loopens / fabeurs ende moeyte
kosten. Maer wat een dinghen is het als men
met den Coningh te hanteren heeft ! Daer en
moetmen niet gaen tot arme ende on-edele lie-
den / dan men moet vernemen wie dat de alder-
familierste des Conincks zyn : ende men magh
wel booz seker houdē / dat het gheen persoonen en
zijn die de werelt onder de boeten tredē ; want al-
sulcke segghen de waerheyt / mits sy niet en bree-
sen ; noch en behoeven te breefen ; maer sy en die-
nen niet booz't Hof / want daer en magh men
niet doen als swijghen 't ghene dat hem quaedt
dunckt ; ende noch en soudemen dat niet dozben
pepsen om niet in disgratie te comen .

⊙ Coninck der glozien / ende Heer van alle
Coninghen / u rijck en is doch met gheen stocks-
kens afgepaelt / want het heeft geen eynde ! Men
en behoeft gheen middelaers om tot u te gheraet-
ken :

ken: met datmen maer utwen persoon aensiet/
 soo mercktmen terstonde / dat ghy alleen zijt die
 tweerdigh is om Heere gheheeten te zijn. Utwe
 Majesteit die toont / dat ghy gheenem treyn van
 gheselschap oft wacht van doen en hebt / om dat-
 men mercken soude dat ghy Coninck zijt: want
 hier beneden soude eenen Coninck alleen quae-
 lijck door hem selven ghekent worden: al wilde
 hy noch soo seer voor Coninck ghekent wesen/
 soo en salmen dat nochtans niet ghelooven/aen-
 ghesten hy niet meer en heeft dan alle andere
 menschen / ende daerom moet yet sonderlinghs
 aen hem ghestien worden / op datmen dat gheloo-
 be. Ende alsoo is het reden / dat hy ghesochte oft
 aenghesette pomperijen gebuycke: want sonder
 die en soude hy niet niet allen gheacht worden:
 want dat hy schijnt machtigh te zijn / dat en
 comt van hem niet / ende daerom moet hem de
 authoziteyt van elders comen.

O mijnen Heere / o mijnen Coninck! och oft
 ick wel cost beschrybē de Majesteit die ghy hebt.
 Het waer onmoghelijck / datmen soude laeten te
 sien / dat ghy enen grooten keyser door u selven
 zijt! Het maectt schrick / dese Majesteit te aen-
 sien: maer vele meer schrick maectt het / o mij-
 nen Heere / te sien daer benessens utwe oormoedig-
 heyd / ende de liefde die ghy toont aen sulck een
 als ick ben. In alles moghen wy met u tracte-
 ren ende spreken / gelijk't ons beliest / gequiteert
 hebbende de eerste verschricktheydt ende vreesse
 van

van utve Majestejt te aensien / mits daer een
meerdere blijft van u te vergrammen ; maer niet
uyt hzeese der castijdinghe / liebe Heere / de twel-
ke niet met allen gheacht en wordt by 't ghene
dat het is u te verliesen. Siet hier de profjten
van dit visioen / behalvẽ noch meer andere groote
die het in de siele merckt als het van Godt comt :
uyt de wercktinghen merckt men dat de siele
licht heeft. Want / ghelijck ick dickmaels ghe-
sejt hebbe / den Heere begheert dat sy in duyster-
nisse zy / ende dit licht niet en aenschoutve : ende
alsoo en is het gheen wonder / dat bezcest zy eene
die haer soo boos kent als ick.

Het is nu maer versch ghebeurt / dat ick acht
daghen lanck alsoo ben gestelt geweest / dat my
docht dat niet met allen in my en was / en ick en
rost geen kennisse hebbẽ van 't gene dat ick Godt
schuldigh ben / noch ghedenckenisse van sijne
tweladaden : maer de siele was heel plomp ende
stomp ghetworden / haer becominerende ick en
weet niet waer mede / oft in wat manieren : sy
en hadde gheen quade gepeysen / maer sy was soo
swaer ende onbequaem om goede ghepeysen te
hebben / dat ick met my selven loegh / ende ghe-
noeghte nam te sien de verwozpenthejt van een
siele / wãneer de Heere niet gerdurighlijck in haer
en werckt. Sy siet wel dat sy in desen staet son-
der hem niet en is / want dit en is niet ghelijck
de groote swaerigheden die ick altemet hebbe /
soo ick ghesejt hebbe ; maer al is het dat sy hou
bijzenght /

hijbzenght/ende doet het luttel dat sy van haeren t'wegghen doen can/soo en wilt nochtang het bier der liefde Godts niet bzanden. Het is een groote gratie dat men den roock siet / om te weten dat het niet teenemael ghebluscht ende verstorven en is. Den Heere ontsteekt het wederom : want alsdan schijnt het dat de siele / al bzeckt sy haer hooft met blasen ende hout aen te legghen/ teene-mael versmacht. Ick meyne dat het beter is dat sy haer dan teenemael oberghebe / mits sy dooz haer selven alleen niet en vermagh / ende dat sy haer beghebe tot andere verstandighe wercken/ soo ick gheseyt hebbe : want moghelijck beneemt haer den Heere het ghebedt/op dat sy haer daerin oeffene/ende leere dooz experientie / hoe luttel sy dooz haer selven vermagh.

Het is seker / dat ick my heden met den Heere verheught hebbe / ende my verstout hebbe aen sijne Majesteit te claghen / ende hem gheseydt : Hoe gaet dit, lieven Heer, dat niet ghenoech en is dat ghy my in dit ellendigh leven houdt, ende dat ick dat om uven t'vvil verdraghe ende begere te leven, daer anders niet en is dan alle beletselen om u niet te ghenieten, maer dat ick noch moet eten ende slapen, ende hanteren en verkeeren met al de vverelt, ende dat ick al verdraeghe om uven t'vvil, naedemael dat u kenlijck is, ô Heere, dat het my een seer groot torment is; ende dat ghy niettemin voor soo luttel tijds als my overschiet om u te ghenieten,

u voor my verberght? Hoe can dit staen met u groote barmhertigheydt? hoe vermagh dit de liefde die ghy my draeght? Ick meyne, vvaer't faecken dat ick my van u cost verberghen, ghelijck ghy u van my verberght, dat ghy't om de liefde die ghy my draeght niet en soudt connen verdraghen: maer ghy zijt met my, ende siet my altijdts. Dit en is niet om te verdraghen ô Heere: ick bidde u, aensiet doch, dat groote besvvaernisse aenghedaen vvordt den ghenen die u soo lief heeft. Dit ende andere dierghelijcke dinghen hebbe ick altemet gheseyt / hebbende eerstmael wel verstaen / hoe ghenadighe plaetse my in de helle bereypt was / by het ghene dat ick verdient hadde: maer de liefde maectt eenen mensch soo suf / dat ick my selben niet en gheboele / dan dat ick met vollen verstande dese clachten doe / ende den Heere verdraeght het al van my: ghebenedijt zy een soo goeden Coninck.

Laet ons eens met sulcke stoutigheydt comen by de Coningen van dese werelt! Hoe wel ick my niet en verwondere datmen den Coninck niet en derf aen spreken / want het is reden datmen hem vreesse / ghelijck oock de Heeren die vertoonen dat sy hoofden zijn. Maer de werelt is nu soo verre ghecomen / dat het leven der menschen behoorde langher te wesen / om te leeren de fatsuonen / nieuwiggheden / ende manieren van courtoiseren: souden sy daer een wepnigh tijds af-trekken om Godt te dienen / ick seghene my als ick sie wat daer

daer omgaet. Het is soo veel / dat ick niet en twist hoe leben als ick hier in quam : want 't en wordt booz gheen spel gherekent / dat hem yemande vergheet eenighe personen meerder eere aen te doen dan sy verdienen: ja sy laeten hen sekerlijcks boozstaen dat het tot spijt gedaen is / soo dat van noode is dat ghy u van utwe intētie moet excuseren / by aldien / ghelijck ick segghe / ghy u vergheten hebt : ende Godt gabe dat sy 't noch wilden ghelooven.

Ick segghe wederom dat ick niet en twist hoe leben : want een arme siele bindt haer seer perplex. Sy siet datmen haer ghebidt dat sy haer ghepeys altyts becommere met Godt / ende dat het van noode is hem altydts booz ooghen te hebben / om veel perijkelen te ontgaen : van d'andere sijde siet sy / dat haer niet gheoorloft en is een punt te veronachtsamen van de courtoisien des wereldts / om gheen occasie te hebben dat ghestoort mochten worden de ghene die hunne eere op alsulcke courtoisien ghestelt hebben.

Dit quelde my seer / ende ick was altydts becommert met my te excuseren : want al was het dat ick mijn beste dede / soo en cost ick my nochtans niet ghetwachten van veel fauten hier in te doen / de welcke / alsoo ick segghe / in de werelde booz niet clym ghehouden en worden. Ende het is in de waerheydt alsoo / dat in de Religien / alwaer wy met reden in dit stuck behoozde gheexcuseren

ruseert te zijn / excusatie plaetse heeft / niet / so
 men seght / dat de Cloosters moeten wesen een
 Hoff van courtoisie / of daermen die behoorde te
 connen. Ick voortwaert / die dit niet verstaen en
 can / hebbe ghepeyst / oft eenigh heylighe mocht
 gheseydt hebben / dat het moesten wesen een Hof
 om te onderwijzen de ghene die daer begheerden
 courtesaenen in den hemel te wesen / ende datmen
 dat aberrechts verstaen hadde. Want dat de ge-
 ne daermede souden becommert wesen / de welcke
 niet reden behoorden ghestadelijck sozghen te dra-
 ghen om Godt te behaghen / ende de wereldt te
 versmaden ; ende dat selve souden so grootelijck
 sozghbuldigh zijn om den wereltse menschen
 te behaghen in saecken die soo dickmaels veran-
 deren / en weet ick niet hoe dat gheschieden can.
 Het mochte noch passeren / in dien men die op een
 reyse cost leeren : maer nu waer wel van noode
 dat by maniere van spreken een schole waere /
 daermen anders niet en dede dan leeren / hoeda-
 nigh het opschijft der brieven moet wesen / want
 nu laetmen het pampier overschieten op d'een
 nu op d'ander sijde : ende de ghene die men te bo-
 ren niet en plagh te noemen Magnifico oft Scer
 booznemen / moet nu gheheeten worden Illustre
 oft Doorluchtigh. Ick en weet niet waer toe het
 noch ten lesten comen sal : want ick en ben noch
 gheen vijftigh jaeren oudt / ende te wijlen dat
 ick gheleest hebbe / hebbe ick soo groote verande-
 ringhe ghesien / dat ick niet en weet te leven.

Wat sullen dan doen de ghene die nu ter werelde comen / ende veel jaeren sullen leven ? Doozwaer ick hebbe mede-lijden met gheestelijcke personen / die ghehouden zijn in de werelde te verkeerren om sekere heylighe redenen : want het is een afsgrijfselick cruys welck sy in dese saecke te lijden hebben. Waer't dat sy costen ober een comen / ende hen altesamen ontwetende maecten in de wetenschappen / ende dat sy begheerden boozsulcks ghehouden te zijn / soo souden sy hun hart eenen grooten aerbeydt ontslaen. Maer siet / in wat sortigheden ick my ghesteken hebbe : in stede van te spreken van de groothebe Godts / ben ick ghecomen te spreken van de vertworpenheden des werelts. Maer want de Heere gratie verleent heeft om haer verlaeten te hebben / soo sal ick oock daer wat scheidden ; ick laet aldaer gheworden de ghene die met soo grooten aerbeydt onderhouden dese nietigheden : ende Godt ghebe / dat wy die in het ander leven / welck ontwanc- kelbaer is / niet en moeten beroopen.

HET XXXVIII. CAPITTEL.

Sy spreeckt van sekere groote gratien, die den Heere haer dede, soo in haer te kennen te gheven sommighe hemelsche secreten, als andere groote visioenen ende revelatien die den Heere haer beliefde te vertoonen. Sy seght, vvat vverckinghen haer daer af by bleven, ende vvat een groote voorderinge haer siele daer uyt creegh.

Wesende eens op eenen avondt soo qualijck te passe/ dat ick mijn ghebedt wilde laten staen/ soo nam ick een Roosen-hoepken op dat ick my mondelijck soude bekommerē/moeyte doende om het verstandt niet stil te houden; hoe wel ick in uytwendighe stilte was/ hebbende my vertroocken in een bidt-plaetse. Maer alle dese neerstigheden helpen seer luttel / als den Heere sijn gratie wilk toonen. Ick hadde alsoo een weynigh tijds ghetweest/doen my een opghetogentheydt des gheests met alsulcken ghetwelt overquam/ dat ick die gheensins en cost wederstaen. My docht dat ick in den Hemel ghestelt was / eside eerste persoonen die ick daer sagh/waren mijn Vader ende Moeder/ ende daer by noch soo groote dinghen op soo corten tijdt als men soude connen eenen Aue Maria lesen / dat ick seer buyten my selven was/my dit dunckende een al te groote gratie wesen. Mengaēde den'tijt mocht het wel wat langer getweest zyn/doch 't en heeft niet veel

te bedieden. Ick vreesde oft daer eenigh bedroggh hadde in gelegē getweest / al was het dat my docht neen. Ick en wist niet wat doen / want ick was seer beschaemt om alsoo tot mijnen Biecht-vader te gaen / niet upt ootmoedighedte soo my dunckt / maer om dat ick docht dat hy met my soude ghecken / ende segghen : Wat eenen Sinte Pauwels / om de hemelsche dinghen te sien ? oft / Wat eenen Sinten Jeronimus ? Ende want dese glorioose Heylighen alsulcks ghehadt hadden / soo werdt ick noch meer bebreest / ende en dede anders niet dan seer weenen : want my en docht niet dat dit coste waer wesen. Ten lesten / al viel het my swaer / ghinck ick tot den Biecht-vader : want ick en soude noyt yet hebben dorben verstwijghen / al hadde my sulcks te segghen noch soo swaer ghevalen / om de groote vreesse die ick hadde van bedrogghen te zyn. Als hy my soo benautot sagh / soo trooste hy my seer / ende seyde my veel goede dingen / om my van die quellinghe te verlossen.

Inden volghenden tijdt is ghebeurt / ende het ghebeurt my noch somtijlen / dat den Heere my noch meerder secreten gheopenbaert heeft : want dat een siele soude meer willen sien dan haer vertoont en woordt / dat en is gheensins in haer macht / ende en is niet moghelijck : ende alsoo en sagh ick t'elcke reyse niet meer dan de Heere my wilde vertoonen. Dit was soo veel dat het minste deel ghenoegh was om een siele tot groote

bertwonderinghe ende booztgancck te bzenghen /
 ende haer te doen versmaden alle de dinghen de-
 ser werelt. Ick wilde wel dat ick yet cost te ken-
 nen gheben van het alderminste dat ick verstont:
 ende als ick pepse in wat maniere dat sulcks sou-
 de / connen ghedaen worden / soo bebinde ick dat
 het onmoghelijck is : want in de differentie al-
 leen die daer is tusschen het licht dat wy hier
 sien / ende het ghene dat daer vertoont wordt /
 d'twelck altesamen anders niet en is dan licht /
 en is daer gheen ghelijckenisse ; want oock de
 claerheyt der Sonnen schijnt daer niet by te zijn.
 Somma / de imaginatie / hoe subtil dat sy oock
 zy / en is niet machtigh om te contrefeyten oft te
 betwerpen het fatsoen van dit licht / of yet anders
 van 't ghene dat de Heere my te kennen gaf met
 een soo hooghe verheuginghe / dat niet om seg-
 ghen en is : want alle de sinnen worden ver-
 heught in eenen soo hooghen graet ende soetig-
 heydt / dat het niet te ghelooven en is / ende alsoo
 is beter daer niet meer af te segghen.

Het hadde eens alsoo meer dan een ure geduert /
 dat de Heere my wonderlijcke dingē was vertoo-
 nende / soo dat het scheen dat hy niet van neffens
 my en ginck / en hy seyde my : Siet dochte r vvat
 dat verliesen de ghene die teghen my zijn , en
 laet niet hen sulcks te segghen. *Och liebē heer /*
hoe luttel baet mijn seggen aen de ghene die hun
eyghen wercken in verblintheyt houden / 'ten zy
dat uwe Majesteit hen licht ghebe ! Aen sommi-
 ghe

ghe personen / dien ghy dat verleent hebt / heeft
 het geprofiteert dat sy utwe grootheden verstaen
 hebben : maer sy sien / o liebe Heer / dat ghy die
 vertoont aen een soo boose ende miserabele crea-
 tuere / soo dat ick niet cleyn en achte / dat nie-
 mandt gheweest en is die my heeft willen ghe-
 looven. Wten name ende utwe barmhertigheyt
 moeten gheloost zijn / dat ten minsten ick merc-
 kelijcke voorzeringhe in mijn siele ghevoelt heb-
 be : sedert soude sy wel altydts aldaer willen we-
 sen / ende niet wederom tot het leven comē / want
 de verachtinghe die my by bleef van alle 't ghene
 dat hier beneden is / was seer groot / het en docht
 my anders niet dan buyligheyt te zijn : ende ick
 sie hoe verworpenlyck dat wy ons bekommeren /
 die daer in blijven steken.

Doen ick by die Ebele vrouwe was daer ick
 af gheseyt hebbe / soo quam my eens mijn hert-
 pijn over / de welke ick doen seer sterck hadde /
 ghelijck ick gesept hebbe / hoe wel sy nu soo sterck
 niet en is. Ende want sy seer caritativ was / soo
 dede sy my juweelen langhen van gout / ende
 costelijcke gesteenten die sy hadde / specialijck een
 van Diamantē / welck seer hoogh ghe-estimeert
 wierde. Sy meynde dat ick daer door verheught
 soude worden ; maer ick loegh by my selven / ende
 werdt beweeght tot compassie / siende wat dat de
 menschen achten / ende denckende op 't ghene
 dat de Heere ons bereypt heeft / overdocht ick by
 my selven / hoe onmoghelijck my soude wesen

dese dinghen in eenighe tweerde te houden / al wil-
 de ick daer toe oock mijn beste doen / 'ten waere
 dat den Heere my af name de gedenckenisse van
 andere dinghen. Dit is een groote Heerschappijē
 der sielen / jaē soo groote / dat ick niet en weet / oft
 dat yemandt anders begrijpen / sal dan die het sel-
 ve besit / want het is de opzichte ende natuerlijc-
 ke verlatenheyt / mits het gheschiedt teenemael
 sonder onsen aerbeydt. Godt doet het al / mits
 sijne Majesteit dese waerheden in sulcker boggen
 vertoont / dat sy inghedruckt blijben / soo dat men
 claerlijck siet / dat wy dat anders in sulcker ma-
 nieren op soo rozen tijdt niet en souden connen
 vrijghen. Van doen af en hreese ick de doot niet
 meer / die ick seer plagh te hreesen / nu dunckt
 my dat het een seer lichte saecke is vooz een die
 Godt dient / want op eenen ooghenblick tijdt
 siet haer een siele verlost van dese gebauckenisse /
 ende ghestelt in ruste. Want dat Godt alsoo den
 gheest verheft / ende hem soo excellentē dinghen
 vertoont in dese opghetoghenheden / dat dunckt
 my groote ghelijckenisse te hebben met het af-
 scheyden der siele van het lichaem / want sy siet
 haer dan op eenen ooghenblick in allen dit goet.
 En laet ons nu niet sien op de pijnē die sy gevoelt
 als sy daer moet uyt gaen / want die niet veel te
 achten en is : ende het is te ghelooben / dat veel
 saechter sterben de ghene die Godt waerachte-
 lijck beminnen / ende de dinghen des lebens ver-
 laten hebben.

My dunckt oock dat my dat seer gheholpen
 heeft om beter te kennen ons waerachtigh va-
 derlandt / ende te aenmercken hoe dat wy hier
 pelgrims zijn : ende 'tis een groote saecke / tefien
 wat dat daer is / ende te weten waer datmen he-
 nen gaet. Want als yemandt nae eenigh lande
 reysjt om daer stede-bast te blijven woonen / sal
 hem veel helpen om min te gheboelen den aer-
 beydt des wegghs / dat hy eerstmael ghesien heb-
 be / dat het een landt is daer hy wel ghemacke-
 lijck sal leven. Het helpt oock om ons beter te
 doen overdencken de hemelsche dinghen / ende
 maect dat wy onse conbersatie daer houden son-
 der swaerigheyt. Dit is een groot ghetwin : want
 alleenlijck het aensien des hemels doet de siele in
 haer selven gaen : want overmits den Heere be-
 lieft heeft haer wat te laten sien van 't ghene dat
 daer is / soo blijft sy daer bast op peysende : ende
 het ghebeurt somtijden / dat ick weet dat de ghe-
 ne die my gheselschap houden / ende daer ick my
 mede verheughe / zijn de ghene die daer woo-
 nen : ende my dunckt dat sy waerachtelijck levē /
 ende de ghene die hier leven / schijnen my soo
 doot te zijn / dat my dunckt dat de heele wereldt
 my gheen gheselschapen houdt ; specialijck wan-
 neer ick die groote betweghinghen hebbe / soo
 dunckt my dat het maer eenen droom / jae alsot-
 ternije is / wat ick met de ooghen des lichaems
 aensie. Het ghene dat ick nu met de ooghen der
 siele ghesien hebbe is 't ghene dat sy begheert;

ende dat sy haer noch verre daer af siet / dat doet
 haer sterben. Spndelijck is het een aldergroot-
 ste gratie / die de Heere doet den ghene die hy deser
 ghelijcke visioenen verleent / want hy daer dooz
 grootelijcks ghelolpen woordt / ende besonder-
 lijck om te draghen een seer swaer crups ; want
 daer en is niet dat hē vernoeghyt / het mishaeght
 hem al wat hy siet : ende 'ten waere dat de Heere
 toeliet datmen't altemet vergaet (hoe wel men
 die daer nae wederom indachtigh woordt) ick en
 weet niet hoe datmen soude connen leben. Ghe-
 benedijdt ende ghelooft moet hy zijn in der eeu-
 wighepdt ; ende het wille doch sijne Majestejt
 believen dooz het Bloedt dat sijgen Sone vooz
 my ghestort heeft / dat / naedemacl hem beliest
 heeft dat ick yet soude verstaen van soo grootē
 goeden / ende de selve hier renighsins soude be-
 ghinnen te ghenieten / my niet en geschiede ghe-
 lijck Lucifer / die dooz sijn faute 't selve al verlo-
 ren heeft. Dat hy't doch nre en ghehenghe :
 want de bzeese die ick altemet gheboele en is niet
 cleyn : hoe wel ter contratie / ende dat by nae al-
 tijdts / de berrhertighepdt Godts my verseke-
 ringhe gheeft / dat ghemerckt hy my uyt soo
 veel sonden ghetrocken heeft / hy my niet en sal
 laeten verlozen gaen. Dit bidde ick uwe Gertv.
 dat sy altijts daerom willde bidden. Oversulcks
 dan en zijn de gratien / die ick verhaelt hebbe/
 nae mijn duncken soo groot niet / als dese die ick
 nu verhaelen sal / ende dat om veel redenen / ende
 om

om het groot goet dat my daer door aenghele-
ben is / ende om de groote sterckheyt in de siele:
hoe wel dat elck bysonder genomen soo groot is/
dat daer niet by te ghelijcken en is,

Wesende in de kercke op eenen Sinyen abont
was de Masse / ende my vertroocken hebbende in
een secrete plaetse daer ick ghevoon was dick-
mael te bidden / soo begost ick te lesen een Trac-
taet van desen Feest-dagh / gemaectt door eenen
Cartuyser : ende ick las de merck-teecken en de
welcke hebben moeten de ghene die beghinnen/
die booztgaen / ende die nu volmaectt zijn / om
te onderkennen oft den H. Gheest met henlieden
is. Ende als ick die dzy staten ghelesen hadde/
soo docht my door de goedertierenheyt Gods
dat hy met my was / booz soo veel als ick ver-
staen cost. Hem nu daer booz lobende / wierd ick
indachtigh / dat ick op eenen anderen tijdt het
selve noch ghelesen hadde / ende dat van alle 't sel-
ve in my groote faute gheweest was : want ick
sulcks wel sagh / door dien dat ick nu het contra-
rie in my bebroedde. Ende alsoo bekennde de
groote ghenade die den Heere my ghedaen had-
de / begost ick te bedencken de plaetse die ick door
mijn sonden in de helle verdient hadde / ende
danckte grootelijcks den Heere / want my docht
dat ick mijn siele niet meer en kende / nae ick
haer nu soo verandert sagh. Als ick dan in dese
consideratie was / soo quam my een groot ghe-
welt over / sonder dat ick de oorsaecke cost ghe-

tweten : het scheen dat de siele upt het lichaem
 wilde bzeken / mits dat sy haer niet bequaem
 noch machtigh en vout te ontfangen ende te ver-
 wachten soo grooten goet. Het ghelwelt was soo
 groot / dat ick my selven niet en cost bedwingen /
 ende was naer mijn duncken seer verscheyden
 van't ghene dat ick op andere tijden plagh te
 gheboelen / noch ick en cost niet verstaen wat
 mijn siele mocht hebben / oft wat dat sy begheer-
 de / mits sy soo ghealtereert was. Ick leende my
 pewers teghen / want ick en coste noch sitten
 noch staen / dooz die my mijn natuerlijcke crach-
 te teenemael begaf.

Al dus ghestelt zijnde / sie ick boven mijn hoofte
 een duybe / seer verscheyden bande ghene die wy
 hier beneden sien / want sy en hadde alsulcke
 pluymen niet / maer de bleughelen waeren ghe-
 lijck van sekere cleyne schelpes / die grootē glants
 ende claerte van haer gaben : sy was grooter dan
 een ghemeyn duybe. My dunckt / dat ick het
 gherucht der bleughelen hoorde / ende sy stont al-
 soo met open bleughelen bliggerende ontrent ee-
 nen Abe Maria tijds. Mijn siele was doen soo
 ghestelt / dat sy haer selven alsoo verliesende / de
 duybe oock upt haer ooghen verloos. Mijnen
 gheest wierde wel gherust dooz eenen soo goeden
 gast / daer / soo my dunckt / sulck een wonderlijc-
 ke gratie hem hadde behoozen tot ongherustheyt
 ende verbaestheyt te bzenghen / nochtans / als
 ick die begonst te smaecten / de vzeese hem ver-
 liet /

liet / ende de gherustheyt met het ghenieten begonst / hy tot opgetoghentheyt getrocken zijnde. De glorie van dese opgetoghentheyt was wonderlijck groot. Ick was de gheheele feest-dagen door soo versuft ende ghelijck als dwaes / dat ick niet en wist wat ick met my selven doen soude / noch hoe dat soo groote gracie ende faueur in my rost plaetse hebben. Ick en hoorde noch en sagh / hy maniere van spreken / door de groote inwendighe vzeught die ick hadde. Van dien dagh af merckte ick dat ick in een veel hooghere liefde Godts seer gheboordert / ende in de deught vele meer versterckt was : ghebenedijt ende ghelooft sy hy inder eeuwigheyt / Amen.

Op eenen anderen tijdt sagh ick de selbe duyve boben het hooft van eenen Pater vander Predickheeren Orden / behalven dat my docht dat de stralen ende den wederschijn der selver-bleughelen haer veel vzeeder uytspredden : my werdte verstaen ghegheben / dat hy veel sielen tot Godt vzenghen soude.

Op eenen anderen tijdt sagh ick / hoe dat onse liebe Vrouwe een witte cappe aendede dien Presentatus vande selve Orden / daer ick te voren eenighe reysen af ghesproken hebbe. Sy seyde my / dat sy hem / om den dienst die hy haer ghedaen hadde in mede te helpen dat dit huys soude ghemaeckt worden / dat cleedt was ghebende / tot een tecken dat sy sijn siele vooztaen in supberheyt betwaeren wilde / Ende dat hy in gheen dootsonde

sonde vallen en sonde. Ick houde booz seker dat
 het alsoo was : want hy stierf luttel jaeren daer-
 nae / ende in de rest van sijn leven ende in sijn
 doot dede hy alsulcke penitentie / ende sijn leven
 ende sterben was soo heyligh / dat booz soo veel
 als men can verstaen / daer niet aen te twijffelen
 en is. Eenem Religieus die by hem in sijn doot-
 bedde was / heeft my gheseyt / dat hy hem seyde
 een weynigh eer hy sijnen gheest gaf / dat den
 Heylighen Thomas by hem was. Hy stierf mee
 groote vreught / ende begheerte van uyt dit val-
 linghschap te scheidten. Daer nae heeft hy hem
 aen my altemet gheopenbaert met seer groote
 glorie / ende heeft my sommighe dinghen geseyt.
 Hy was het ghebedt soo toeghedae / dat ook /
 doen hy stierf / hy hem daer niet af en conde ont-
 houden / al wilde hy om sijne flauwte wille / wat
 hy hadde vele opghetogentheden. Hy schreef my
 een weynigh te bozen eer hy stierf / wat remedie
 hy doch soude moghen besighen / want soo saen
 als hy Misse ghedaen hadde / wert hy booz eenen
 langhen tijdt opghetoghen / sonder dat te connen
 beletten. Godt heeft hem eyndelijck verleent den
 loon / dien hy door sijnen langhen dienst sijn heel
 leven langh verdient hadde. Van den Rectoro
 der Societeit I E S V , daer ick altemets af ver-
 maent hebbe / hebbe ick sommighe dinghen ghe-
 sien / nopende de groote gratien die den Heere
 hem dede / de welck ick / om niet te lanck te maec-
 ken / hier niet en stelle. Hem is eens een groote
 swae-

swaerighepdt overcomen / soo dat hy seer vervolghende ende grootelijcks beanghst wierde. Soo ick op eenen tijdt Waiffe was hoozende / soo sagh ick onsen Heere / doen de Hostie op geheben wierde / aen 't crups hanghende. Hy seyde my sommighe woorzen / die ick hem tot sijnen troost segghen soude / ende noch andere / hem boozcomende van't ghene dat hem te geschieden stondt / ende hem booz ooghen leggende hoe veel hy booz hem gheleden hadde / ende segghende / dat hy hem soude bereyden om te lijden. Dit gaf hem grooten troost ende moed / ende het is hem naederhande al overcomen / ghelijck't den Heere my gheseyt hadde.

Van de Religieusen van sekere Orden / ende generalijck van de gheheele Orden / hebbe icks groote dingen ghesien. Ick saghse in den Hemel met witte banen in de handen; ende eenighe reysen / soo ick segghe / noch andere wonderlijcke dinghen / ende daerom houde ick dese Orden in grooter weerden: want ick hebbe veel met henlieden gheconverseert / ende ick sie / dat hun leven is ghelijck het ghene dat de Heere my van henlieden heeft te kennen ghegeven.

Soo ick op eenen nacht in mijn ghebedt was / soo seyde my de Heere sommighe woorzen / dooz de welcke hy my booz ooghen stelde hoe quaet dat mijn leven ghetweest hadde / welck my groote schaemte ende smerte aen dede: want al is het / dat sy niet straf en zijn / sy wercken niet te min
een

een sulcke gheboelinghe ende pijn / dat sy een mensch te niete doen / ende men gheboelt meer voortgancks dooz het kennen sijns selfs dooz een van dese woorden / dan op veel daghen yemandt soude conten beneerstighen dooz het overpeysen van sijn eyghen miserie : want dat bzenghyt met hem een soo inghegroefde waerheydt / datmen't niet en can ontkennen. Hy stelde my booz ooghen de begheerten der grooter ijdelheydt die ick eertijds ghehadt hebbe / segghende / dat ick booz een groote weldaet houden moeste / dat hy begeerde / dat eenen soo quaeden wil / als den mijnen / die ick soo qualijck besteedt hadde / op hem ghestelt soude worden / ende dat hy dien begheerde te aenbeerden. Op andere tijden seyde hy my / dat ick indachtigh soude wesen / hoe dickwils my docht dat ick booz eere ghehouden hadde / te doen teghen sijn eere. Somwijlen oock / dat ick soude overpeysen wat ick hem schuldigh was / ghemerckt dat / als ick hem den meesten slaghe gaf / hy my was weldaeden verleenende. Hadde ick eenighe fauten de welcke niet luttel en zijn / soo gheeft de Heere my die in sulcker boeghen te kennen / dat het schijnt dat ick my teenemael te niet doe; ende overmits ick dier vele hebbe / soo is dit dickwils te doen. Het is altemet ghebeurt / wanneer den Biecht-vader my berispt hadde / ende ick my socht te troosten met het ghebedt / dat ick daer de oprechte berispinghe was bindende.

Maer om wederom te comen tot 't ghene dat ick

ick seude / alsoo de Heere my begoft in memozie te
 brenghen mijn sondigh leven / soo peysde ick /
 mits traenen stoztende (want / soo my docht / ick
 tot noch toe niet ghedaen en hadde) oft hy my
 eenighe gratie hadde (willen doen : want dat is
 seer ordinaris / als ick eenighe particuliere gra-
 tie ontfanghe vanden Heere / dat ick eerstmael
 by my selven tot niet ghetworden ben / op dat ick
 claerlijck soude sien / hoe seer het selve boben mijn
 verdiensten is : daerō geloobe ick dat het de Heere
 doet. Een wepnigh daer nae werdt mijnen geest
 alsoo opghetoghen / dat my by nae docht dat hy
 teenemael bupten het lichaem was : emmers
 men ghevoelt dan niet datmen daer in leeft. Ick
 sagh de alderheplighste Menscheyt met veel uyt-
 nemender glorie dan ick die oyt ghesien hadde.
 My werdt vertoont door een wonderlijcke ende
 claere kennisse / hoe dat hy in den schoot des Va-
 ders is / ende dit en soude ick niet connen seggen
 hoe het is / want sonder my selven aen te sien / soo
 docht my dat ick my sagh in de teghentwoordig-
 heyt der Godtheyt. Ick was wel soo verbaest en
 soo wonderlijck ghestelt / dat my dunckt dat som-
 mighe daghen passeerden eer ick wederom cost
 tot my selven comen : ende altydts docht my /
 dat ick in mijn ghesicht teghentwoordigh had-
 de deselve majestept des Zoon Godts / hoe wel
 niet als te bozen / want dit verstondt ick seer
 wel : dan sy blijft soo ghegraveert in de imagi-
 natie / dat sy vooz eenen tijdt haer dat niet en can-
 quijc

guyt maecten (voor hoe korten tijdt het selve dock geschiet zy) ende het bzenghyt grooten troost ende dock voozderinghe by.

Dit selve visioen hebbe ick noch op dzy ander reysen ghesien. Het is nae mijn duncken het alderhooghste visioen dat den Heere belieft heeft my te vertoonen / ende het bzenghyt met hem seer groote profyten. Het schijnt dat het de siele grootelijcks supbert / ende het beneemt dese onse sinnelijckheydt by nae alle haer cracht. Het is een blamine / die / soo het schijnt / verbzandt ende te niete doet alle de begheerten des lebens : want naedemael ick / ghelooft moet Godt zijn / die niet en hadde tot ijdele dinghen / soo werdt my hier doch seer wel vertoont / hoe dat het al ijdelheydt is / ende hoe ijdel dat zijn de heerschappijen van hier beneden : ende het is een groote ondertwijfinghe om de begheerten optwaerts te heffen tot de pure waerheyt. Daer blijft in de siele gepzine sulcken eerbiedinghe tot Godt / dat ick't niet en soude comen uptspreken / emmers sy is seer verscheyden van 't ghene datmen hier can vercrighen. Hy maect in de siele een groote verbaestheydt / om dat sy siet hoe dat sy soo stout is gheweest / oft dat yemandt soo stout derf zijn om een soo aldergrootste Majestejt te vergrammen. Ick magh noch altemet verclaert hebben dese effecten der visioenen / mitsgaders andere dinghen / dan daer by hebbe ick gheseyt dat d'een van meerder cracht is dan d'andere / maer de cracht

cracht van dese is uytnemende groot. Als ick ginck om te communiceren / ende indachtigh werde der aldergrootste Majestejt die ick gescien hadde / ende sagh dat het den selven Heere is die in het alderheylighste Sacrament is (ende dickwils belieft het den Heere dat ick hem sie inde Hostie) soo stont my mijn hart te berghe / ende my docht dat ick teernemael verdwoen. O mijnen Heere! Maer by aldien ghy uwe grootheyt niet en waert bedeckende / wie soude soo stout zijn / soo dickwils te comen vereenighen een soo buyl ende ellendighe dinck met een soo groote Majestejt! Gebenedijt moet ghy zijn / o Heere / u moeten loben de Engelen ende alle de creaturen / dat ghy't alsoo voeght nae onse crackheyt / op dat wy ghenietende soo hooghe gaben / niet en souden verschriekt worden van uwe groote macht / dat wy uyt vreesse de selve souden laeten te ghenieten / als wesende crancke ende ellendighe menschen.

Ons mochte wederbaeren 't ghene dat wederbaeren is sekeren ambachtsman / (ende ick weet sekerlijck dat het alsoo ghebeurt is.) Hy hadde eenen schat ghevonden: ende overmits den selven grooter was dan sijne couragie / die heel cleyn was / begripen conde / is hy / heint daer mede belammert siende / in een droefheyt gheballen / dat hy allenghstkens quam te sterben uyt enckel benautvheytde ende sozghvuldighetde / mits hy niet en wiste wat hy daermede doen soude. En

hadde hy dien niet seffens ghebonden / ende hadde hem yemant dien allenghskens uytghedept / en daer mede onderhouden / hy hadde veel vzolijcker ghelceft dan als hy arm was / ende 'ten hadde hem de doot niet ghecost. Och t'ijckdom der armen! hoe wonderlijck tweet ghy de sielen te onderhouden / ende sonder dat sy soo groote schatten sien / zijt ghy hen die van langher handt toonende! Wanneer ick een soo groote Majesteit verborghen sie in een soo cleynen dinck / als is de Hostie / soo is het dat ick sedert dien tijdt verwondert ben van een soo groote wijsheyt / ende ick en wete niet / hoe dat den Heere my den moet ende de sterckheyt verleent om tot hem te gaen. Ende 'ten waere dat de ghene / die my soo groote weldaden verleent heeft / ende verleent / my die alsoo gabe / 'ten waer niet mogelijk dat ick soude connen simuleren oft laetē met luyder stemme te vercondigen soo wonderlijcke dingen. Wat en sal dan niet geboelē een soo ellendige als ick ben / beladen zijnde met veel groutwelijckheden / ende die haer leven met soo cleyne vzeese van Godt oberghebrocht heeft / als sy oberdenckt tot wat een groote Majesteit sy gaet / als hy begheert dat mijn siele hem sie? Hoe sal sy niet dien mont / die soo veel woorden teghen den selven Heere ghesproken heeft / derren comen tot dat aldergloriosoeste lichaem vol van sijnberheyt ende deughtsaemheyt? Soo dat een siele moeyelijcker ende pijnlijcker valt / om dat sy hem niet ghenoegh ghe-

ghe-eert en heeft / de liefde die dat alderschoonste
aensicht toont met een sulcke betweeghlijckheyt
ende spraecksaeemheyt / dat haet een schrick aen-
jaeght de Majesteit die sy in hem siet. Maer wat
moeste ick pepsen de twee repsen dat ick ghesien
hebbe 't gene dat ick verhaelt hebbe ? Doortwaer/
mijnen Heere ende mijn glorie / ick soude by nae
segghen / dat ick eens deels yet ghedaen hebbe tot
uwer eere / ten tijde van die groote benautoche-
den die mijn siele gheboelt. Gy ick en weet niet
wat ick segghe / soo dat ick dit by nae schryve
sonder selve te spreken : want ick gheboele my ge-
turbeert / ende eenighsing bukten my selven te
zijn / mits dat ick dese dinghen ghedencke. Ick
soude wel segghen / waer't dat dit gheboelen uyt
my selven quame / dat ick yet ghedaen hadde om
uwen 'twille / mijnen Heere : maer ghemerct dat
gheen goede ghepeps en can wesen / 'ten sy dat
ghy't gheeft / soo en moet het my gheenen danck
ghetweten zijn : ick ben / o Heere / de schuldenesse /
ende ghy zijt de ghene teghen wien ick misdaen
hebbe.

Alsoo ick eens soude ter Communie gaen / soo
sagh ick met de ooghen der siele twee duyvels /
veel claerder dan met de ooghen des lichaems /
ende dat met een seer groutwelijcke ghedaente.
My dunckt dat hun hozens de siele van den ar-
men Priester omringhelden / ende ick sagh mij-
nen Heere met sulcke Majesteit / als ick gheseyt
hebbe / ghestelt zijnde / in sulcke forme als hy my
nam 2 dien

dien quam uptrepeckē / tusschen alsulcke handen /
 de welcke claerlijck schenen tegen hem misdaen
 te hebben ; ende ick werde kennende dat die siele
 in doot-sonde ghestelt was. Hoe vzeemt moest het
 wesen / o Heere / u schoonheydt te aenschouwen
 tusschen die grouwelijcke ghedaenten / Sy waer-
 ren als bebbeest en verbaest in utve presentie / soo
 dat sy gheerne souden wegh gelopen zijn / soo het
 scheen / hadt ghy hun wilkē laten gaen. Ick creegh
 sulcken turbatie / dat ick niet en weet hoe dat ick
 cost communiceren / en ick was seer bebbeest / wāt
 my docht / hadde het visioen van Godt ghetweest /
 dat sijne Majesteit niet en soude toegelaten heb-
 ben / dat ick het quaedt / welck in de siele was /
 ghestien soude hebben. De Heere seyde my selber /
 dat ick booz hem soude bidden / ende dat hy dit
 toeghelaten hadde / op dat ick verstaen soude was
 een cracht dat de woorden der Consecratie heb-
 ben : ende hoe dat Godt daer niet en sal laeten te
 wesen / al soude den Priesler / die deselve spreekt /
 noch soo quaedt zijn : ende op dat ick sijn groote
 goetheydt soude aenmercken / dooz de welcke hy
 hem stelt in de handen van sijnen bijandt / ende
 dat teenemael tot mijn proffijt / ende van alle
 menschen. Ick bebroedde wel / hoe veel meerder
 obligatie dat de Prieslers hebben om goet te zijn
 dan ander menschen / ende hoe swaeren saecke
 dat het is / dit alderheylighste Sacrament on-
 tweerdelijck te ontfanghen / ende hoe grootelijcks
 dat den duybel meester is over een siele die in
 doot-

doot-sonde is. Het dede my groote dencht/ende ick werde wel bekennende hoe grootelijcks ick in Godt ghehouden ben / ghebenedijt zy hy inder eeuwighejdt.

Opeen ander tijdt is my noch wat anders ghebeurt / welck my boven maten seer verbaest maecte. Ick was opeen plaetse / daer sekeren persoon quam te sterben / die seer qualijck gheleest hadde / ende sulcks / soo ick verstondt / vele jaeren lanck : maer hy was twee jaeren langhsieck ghetweest / ende het scheen dat hy hem in sommighe dingen ghebetert hadde. Hy stierf sonder biechte / niettemin myen docht niet / dat hy moest verdoemt wesen. Ter wijlen dat men besigh was om het lichaem in de kiste te steken / soo sagh ick veel dupbels dat lichaem nemen / ende het scheen dat sy daer mede speelden ende deden daer justitie ober / welck my seer bevreest maecte / want sy trocken't met groote krauwels van d'een tot d'ander. Doen ick het sagh nae het graf draghen met alsulcke eere ende ceremonien als alle andere / soo oberdacht ick de goedtheydt Godts / hoe dat hy niet en wilde / dat die siele soude infaem worden / maer dat soude secreet bliuen dat sy sijn byandt was. Ick was half suf van 't ghene dat ick ghesien hadde. Soo lanck als den dienst duerde / en sagh ick gheen dupbels meer : daer nae als men het lichaem in't graf soude legghen / soo was daer binnen een soo groote menighe dupbels bereet om dat te battē /

dat ick bryten my selven was van dat te aensien/
 jae geen clepne couragie was my van hoodde om
 dat niet te laeten blijckē. Ick dachte by my selvē/
 hoe dat sy met de siele moesten leven/ ghemerckt
 dat sy sulcken oberhandt haddē ober het arm lic-
 haem. Godt gabe/ dat de gene/ die in quade staet
 zyn/ saghen soo een groutwelijcke saecke als ick
 doen sagh/ my dunckt dat het grootelijcks soude
 helpen om hen wel te doen leven. Alle dit doet my
 meer leeren kennē wat ick Gode schuldigh ben/
 ende waer van hy my verlost heeft. Ick was met
 groote vreesse bevaen/ tot dat ick't mijnē Biecht-
 bader te kennen ghegebē hadde/ pepsende oft het
 eenigh bedzogh van den vijādē mocht wesen om
 dese siele te infanteren / hoe wel sy niet booz seer
 Godtvreesende gehoudē en was. 't Is wel waer/
 dat het my doet vreesen / al en waer't gheen be-
 dzogh / soo dickwils als ick daeraen ghedencke.

Maedemael dat ick begonst hebbe te spraken
 van visioenen nopende de oberledens/ soo wil ick
 sommighe dinghen verhalen / die den Heere be-
 lieft heeft dat ick des aengaende sien soude van
 sommighe sielen. Ick sal maer van eenige wep-
 nigh spraken / om cozt te maecken / ende om dat
 het niet noodigh en is; ick wil segghen / om dat
 het niet en dient tot eenigh proffijt. My wert ghe-
 sept/ dat oberledē was een die onsen Provinciael
 gheweest was (maer als hy stierf soo was hy
 Provinciael van een ander Provincie) met den
 welcken ick eertijts getracteert hadde/ ende was

in hem ghehouden om sommighe goede wercken. Hy was een seer deughtsaem man. Doen ick verstondt dat hy overleden was / was ick seer verflaghen / mitz ick achterdencken hadde van sijn saligheydt / want hy hadde twintigh jaeren lanck Oberste ghetweest / welck een saccke is daer ick vooz hzeese / want my dunckt dat het een seer sorgelijcke saccke is / last der sielen te hebben. Ick vertroock my in een Bidt-plaetse met groote verbaestheydt / ende eyghende hem toe alle de goede wercken die ick mijn leefdaghje lanck ghedaen hadde / die seer luttel mochten zyn / ende alsoo badt ick onsen Heere / dat sijne verdiensten wil den verbullen 't gene dat de siele van doen hadde om uyt het Daghebier te gaen.

Tertwijlen dat ick den Heere alsoo badt op't alderbeste dat ick cost / soo docht my dat hy uyt de diepte der aerden quam neffens mijn rechte sijde / ende ick sagh hem nae den Hemel varen met seer groote blijdschap. Hy was seer oudt / maer ick sagh hem als twesende van dertigh jaeren / jae hy scheen my noch jongher te zyn / ende sijn aensicht was claer-blinckende.

Dit bissoen duerde seer cozten tijdt / maer ick wiert soo wel ghetroost / dat my sijn doot sebert dien tijdt noyt meer bedroeben en cost / hoe wel veel personen daerom seer droef waeren / dooz dien dat hy seer wel bemint was. Den troost die mijn siele gheboelde was soo groot / dat ick nergens nae en hzaeghde / ende en cost niet twijffelen

len oft het visioen was goet / ick wil segghen dat gheen bedroghe en was. En was maer veertien daghen gheleden dat hy ghestorven was : nochtans en vergat ick niet te besorghen datmen hoor hem soude bidde / ende 't selve oock door my selven te doen / behalven dat ick 't met sulcke vierghheit niet ghedoen en cost als ick 't ghedaen soude hebben hadde ick dit niet ghestien : want als den Heere my dat alsoo toont van eenighe siele / ende dat ick daer nae hoor de selve bidde wil / so gedunckt my / sonder dat te connen betwinnen / dat het is ghelijck oftmen den rijcken een aelmoesse gabe. Daer nae verstondt ick (want hy stierf seer verre van hier) wat doot den Heere hem toe ghesonde hadde / de welcke soo stichtbaer getweest was / dat hem pederman betwöderde over het bevrouw / tranē / en ootmoedighheit daer hy in stierf.

Daer stierf t'huys een Nonne / (ende dit was niet veel meer dan anderhalven dagh gheleden) een groote dienaerffe Godts. Ter wijlen dat een Nonne was lesende een Lesse vande Overledene (welck voor haer in den Choor ghelesen wierde) stont ick neffens haer om haer te helpen in het Verset. In het middel vande Lesse sagh ick haer / ende my docht dat de siel oplam aen de selve sijde daer ick d'andere ghesien hadde / ende dat sy nae den hemel ginck. Dit en was gheen beeldachtigh visioen ghelijck het voorleden / maer op de wijze vande andere daer ick af gesproken hebbe / niettemin twijfeltmē niet meer aen / dan aen de ghene diemen siet.

Een ander Nonne quam te sterben hier in dit selve huys / tusschen achtchien ende twintigh jaeren oudt zijnde / de welcke altydts sieck / ende seer Godtruytigh / een groote lief-hebberffe des Coors / ende seer deughtsaem ghelueest hadde. Ick meynde voorzeker dat sy in't Dagebier niet en soude gaen / mits sy soo veel sieckten gepasseert hadde / maer dat haer de verdiensten souden overschieten. Terwijlen de Ghetijden ghelesen wierden eerven haer soude begraven / (het mocht vier uren gheleden zijn / dat sy doodt was) werd ick kennende / dat sy uyt de selve plaetse quam / ende nae den Hemel ginck.

Wesende eens in een Collegie der Societeyt Iesv / met die groote benautgheden / die ick verhaelt hebbe dat ick somtijlen hadde / ende noch hebbe in siele en in lichaem / vande ick my alsoo gestelt / dat ick doock niet een enckel goet gepeps / soo my dunckt hebben en coste. Daer was dien nacht enen coadjutor gestorben van dat huys der Societeyt / ende ter wijlen dat ick voor hem badt soo ick cost / en voor hem de Misse van eenen anderen Pater der Societeyt hoorde / werde ick seer innighlijck ingekeert in my selven / ende sagh hem opbaren nae den Hemel met groote glozie / en den Heere met hem : ick werde kennende dat sijne Majesteit dooz een sonderlingh faeyr met hē ginck.

Eenen anderen Religieus van onser Orden / die een seer goet Religieus was / was seer sieck : ende alsoo ick Misse hoorde / soo werde ick in my selven

selven ingetrocken tot groote innigheyt / en werde siēde hoe dat hy doot was / ende nae den Hemel ginck sonder in't Waghebier te gaen. Hy was ghestorven op de selve ure dat ick hem sagh / gheleijck ick naederhandt verstaen hebbe. Ick was seer verwondert dat hy in't Waghebier niet ghegaen en was. Maer ick werde kennende / dat hem geholpen hadden de Bullen der Orden / om in't Waghebier niet te gaen / mits dat hy een Religieus ghetweest was die sijn professie wel onderhouden hadde. Ick en weet niet waerom my dit te kennen ghegeven werde : maer my dunckt dat de reden moet wesen / om dat een Religieus te sijn / niet alleen in het habijt ghelegen en is / te weten in het selve te draghen / om te genieten den staet van meerder volmaectheyt / welck is een Religieus te wesen.

Ick en wil van dese dingen niet meer spreken / want soo ick geseyt hebbe / ten is niet vā noode / hoe wel der sielen seer veel sijn die den Heere hem getweerdicht heeft my te vertoonen : maer onder alle die ick gesiē hebbe / en weet ick niet dat eenighe gepasseert is sonder in't Waghebier te gaen / behalven de siele van desen Religieus / en den heiligen Broeder Peeter van Alcantara / ende den Bedickheer daer ick af ghesproken hebbe. Aengaende sommige heeft het den Heere beliest / dat ick soude sien den staet der glorie die sy hebbe / my vertoonende de plaetse die sy besitten. Daer is groot verschil tusschen den eenen en den anderen.

HET XXXIX. CAPITTEL.

Sy gaet voorts in de selve materie, van te verhalen de groote gracen die den Heere haer verleent heeft: Sy verclaert, hoe dat hy haer beloofde, veel te doen den persoonen, voor de welcke sy soude bidden. Sy verhaelt sommighe merckelijcke dinghen, vvaerin sijne Majesteyt haer dit faueurgedaen heeft.

Alsoo ick den Heere eens seer moeyelijck viel / dat hy doch het ghesicht soude wederom gheben aen sekeren persoon in wien ick seer ghehouden was / die het selbe schier teenemael verlozen hadde (ende hy jammerde my seer / ende ick vreesde dat de Heere my om mijn sonden niet en soude verhooren;) soo beropenbaerde hy hem aen my ghelijck hy op andere tijden gedaen hadde / ende begost my de Wonde van sijn slincke handt te toonen / ende met d'ander trock hy eenen grooten naghel uyt die daer in was stekende. **M**y docht / dat hy met den naghel t'samen het bleesch uyt trock : men conde lichtelijck sijn groote pijn mercken / welck my groote deernisse aen dede : ende hy seyde my / aenghesien dat hy dat booz my gheleden hadde / dat ick niet en soude twijffelen / oft hy soude noch veel beter doen 't ghene dat ick van hem was begherende : dat hy my was belobende / dat ick niet van hem begheren en soude / oft hy soude't doen / midtsdien dat hy wel wist / dat ick niet anders en soude begheren

gheren dan dat sijnder glorie conform ware/
 ende dat hy alsoo doen soude 't ghene dat ick op
 dat pas van hem begheerde : ende want ick oock
 ten tijde / dat ick hem noch niet en diende / niet
 van hem begheert en hadde / oft hy hadde't beter
 ghedaen dan ick't hadde weten te wiffchen / dat
 ick niet en soude twiffelen / oft hy soude het selve
 nu veel meer doen / als hy wel wist dat ick hem
 beminde. Ick en gheloove niet dat dit acht da-
 ghien gheleden was / als de Heere desen persoon
 het gesicht wederom gaf : dit wist mijnē Viecht-
 vader terstont. Het mochte wesen / dat dit niet
 gheschiedt en was door mijn ghebedt : maer ick /
 als ick dit visioen ghelhadt hadde / was daeraf
 soo verskert / dat ick sijne Majesteit als van een
 gracie die hy my ghedaen hadde bedanckte.

Op eenen ander tijdt was een andere persoon
 seer sieck van een seer swaere sieckte / de welcke
 ick daerom hier niet en verclaere / om dat sy 'ken
 weet niet van wat soorte was. Het ghene dat hy
 op twee maenden tijds ghepasseert hadde / en
 was niet om te verdragen : ende hy was in soo
 groote pijn / dat hy hem selve verscheurde. Mijn-
 nen Viecht-vader / de welcke was den Rector
 daer ick afghesproken hebbe / ghinck hem besoe-
 ken / ende hadde met hem groote compassie / ende
 seyde my dat ick hem in alle manieren soude
 gaen besoecken / want het was eenē persoon aen
 wien ick dat wel mochte doen / aenghesien hy
 my nae maeghschap was. Ick ghinck / ende hy
 betvregh-

betveeghde my tot soo groote compassie / dat ick den Heere seer instantelijck begost te bidden vooz sijn ghesontheyt. Hier in sagh ick claerlijck / nae al dat my dunckt / de gratie die hy my dede; want terstont was hy 's anderdaeghs teenemael vandte pijn verlost.

Ick was eens boven maeten seer bedroeft / wetende dat eenen persoon / in wien ick seer ghehouden was / yet wilde doen dat grootelijcks teghen Godt ende sijn eere was / ende hy was daer nu teenemael toe gheresolueert. Ick was wel soo beladen / dat ick niet en wist wat remedie te ghebruycken om sulcks te beletten / ende het scheen sock dat daer gheen toe en was. Ick badt den Heere vut grondt mijns herten / dat hy eenighe remedie wilde gheben: maer mijn droefheydt en cost niet gheminderen / vooz dat ick sulcks sagh. Ick ghinck alsoo ghestelt wesende nae een eremitage / die wel vut de weghe was (want alsulcke zijn in dit Clooster) ende wesende in eene daer onsen Salighmaecker aē de colomme stont / hent biddende dat hy my dese gratie doen wilde / soo hoorde ick / dat my een seer soete vops aensprack / als oft sy dooz een sluyte quam. Mijn haer stont recht obereynde / wāt het maecte my verbaert / ende ick hadde wel willen verstaen 't ghene dat men my seyde / maer ick en cost niet / want het duerde niet seer langh. Doen mijn vrees nu ghebden was / welck terstont gheschiedde / soo ghoeboelde ick sulcke gherustheydt / ende vzeught
ende

ende Verheuginghe van binnen / dat ick seer verwondert was / hoe dat alleelijck een boys te hoorren (want ick hoorde die met lichaemelijcke ooren / ende dat sonder een woordt te verstaen) soo groote operatie in de siele dede. Hier uyt merckte ick / dat my ghevoorden soude 't ghene dat ick begheerde / ende alsoo gheschiedde't / dat my be pijn teenemael afghenomen werde in een saecke die noch niet en was / als oft ick die hadde ghedaen ghesien / ghelijck't daer nae ghedaen wierde. Ick seyde't aen mijn Biecht-baders / (want ick hadder doen twee) die wel gheleert ende goede dieneren Godts waeren:

Ick quam te weten dat sekere persoon / die vastelijck vooz haer ghenomen hadde Godt uyt gheheelder herten te dienen / ende die haer nu sommighe daghen in't ghebedt gheoeffent hadde / waerin sijne Majestejt haer vele gratien be-toonde / het selbe hadde verlaten om sekere occasien die sy gehadt hadde / waer van sy haer noch niet en ont-trock / de welcke oock wel periculis waeren. Het ginck my seer nae / om dat het eenē persoon was die ick beminde / ende in de welcke ick oock gehouden was : ick meyne dat het meer dan enen maendt aenliep / dat ick anders niet en dede dan Godt biddē / dat hy dese siele tot hem keeren wilde. Alsoo ick op eenen dagh in mijn ghebedt was / soo sagh ick eenen duvel neffens my / die eenighe pampieren / die hy in sijn handt hadde / met groote gramschap in stucken scheurde.

de. Ick werde seer vertroost / om dat schein vol-
 bzacht te zijn 't ghene dat ick begheerde : ende heb
 was alsoo ; want naederhandt quam ick te we-
 ten / dat sy een biechte ghedaen hadde met groot
 oprechtelijck berouw / ende dat sy haer soo tot
 Godt bekeert hadde / dat ick in sijne Majesteit
 betrouwe / dat sy altydts seer voozts sal gaen /
 ghebenedijdt sy hy van alles / Amen.

Wengaende dit stuck / dat den Heere eenighe
 sielen uut groote soude ghetrocken heeft om dat
 ick hem daerom badt / ende dat hy andere ghe-
 brocht heeft tot meerder volmaecktheit / dat is
 dickwils gheschiet / als mede oock eenige sielen
 uut het Daghevier te trecken / ende andere mer-
 telijcke dinghen. De ghenaden die my den Hee-
 re betoont heeft / zijn soo veelderhande / dat ick
 my soude vermoeden / ende insghelijcks de ghene
 die't souden lesen / waer't dat ick die alle wilde
 verhalen / ende sulcks veel meer in sielen dan in
 lichamen te ghenesen. Dit is seer kennelijck ghe-
 weest / ende hier af heeft men veel ghetuyghen.
 Terstont maecte ick groote conscientie / om dat
 ick niet en cost laten te ghelooven / dat het den
 Heere door mijn ghebedt dede / (ick late staen dat
 het principaelijck om sijn goetheydt alleen was)
 maer die dinghen zijn nu in soo groote menigh-
 te / ende soo kennelijck aen andere persoonen / dat
 ick gheen swarigheyt en maecte van het selve te
 ghelooven : ende ick lobe sijne Majesteit / ende het
 maectt my beschaemt om dat ick sie dat ick soo
 veel

veel te meer schuldigh ben / ende het doet / nae
 mijn duncken / meer wassen de begheerte die ick
 hebbe om hem te dienē / ende de liefde vernieuwt
 haer. 't Ghene dat my aldermeest doet verwon-
 deren is / dat in dinghen / die den Heere siet dat
 niet oorzbaer en zijn / ick hem gheensins en can
 gebidden / al wilde ick / dan met soo clepne macht
 ende vierighepdt ende ernst / dat / alhoe wel ick
 my daer noch seer toe soecke te pijnē / het my niet
 moghelijck en soude zijn te doen / ghelijck ick doe
 in andere dinghen die sijne Majestejt doen sal /
 om de welcke ick geboele dat ick dickwils magh
 bidden / ende heel ghestadighlijck : al is het dat
 ick daer gheen groote sorghe vooz en draghe / soo
 schijnt het nochtans dat het my van selfs te vore
 comt. Daer is soo groote differentie tusschen dese
 twee manieren van bidden / dat ick't niet en sou-
 de connen verclaeren. Want al bidde ick om het
 een (want ick en laets niet mijn beste te doen om
 den Heere te bidden / al en gheboele ick in my die
 vierighepdt niet / die ick hebbe in andere dingen /
 hoe seer dat my oock yet aēgaet) soo is het noch-
 tans ghelijck een / die een belemmerde tonghe
 heeft / dat hy niet spreken en can al wilt hy ; oft
 indien hy spreeckt / soo is het soo dat hy siet dat
 men hem niet en verstaet ; ende van d'ander sijde
 ghelijck een die claerlijck ende cloecklijck tot pe-
 mant spreeckt / die hy siet dat hem gheerne hoort.
 Het een wordt begheert / om soo te segghen / als
 door een mondelijck ghebedt : het ander door een
 soo

soo verheben contemplatie / dat den Heere hem
 in sulcker boeghen vertoont / datmen verstaet
 dat hy ons verstaet / ende dat sijne Majesteit hem
 verblijdt dat wy dat van hem begeren / ende dat
 hy ons magh deught doen: gebenedijdt zy hy in
 der eeuwigheyt / die soo veel gheeft / daer ick hem
 soo luttel ghebe. Want wat doet hy doch / lieben
 Heere / die hem selven niet teemael en vernie-
 ticht om uwen t'wil; ende hoe veel / hoe veel / hoe
 veel / segghe ick / jae ander duysent werben magh
 ick het selve segghen / ghebzeekt my hier toe &
 Daerom en behoorde ick niet te willen leven: hoe
 wel ick daer noch andere redenen toe hebbe / om
 dat ick niet en lebe conform het ghene dat ick u
 schuldigh ben. Wat een onbolmaecktheit binde
 ick in my / ende wat een slappigheyt om u te die-
 nen? Het is seker dat my altemet dunckt / dat ick
 wel wilde sonder gheboelen zijn / om soo grooten
 quaet aen my selven niet te sien: die wille sulcks
 remedieren / die het doen can.

Doen ick was ten huuse van die edele Wrou-
 we daer ick af ghesproken hebbe / daer ick met
 groote sorghebuldigheyt moest wesen / ende al-
 deur bemerkende ijdelheyt die alle dinghen de-
 ses lebens met haer bezighen / want ick was
 seer gheacht / ende was seer gheprezen / ende daer
 waeren veel dinghen daer ick wel hadde mogen
 mijn sinnen op setten / indien ick my selven had-
 de willen aensien / maec ick aensagh den ghe-
 nen die het waerachtigh ghesicht heeft / om

dat hy my niet verlaeten en soude. Nu ick dan
 ben sprekende van het waerachtigh ghesicht/
 soo woerde ick indachtigh wat een moepelijck-
 heydt dat het is booz een dien de Heere ghebzocht
 heeft tot kennisse der waerheydt/ te tracteren met
 wereltlijcke personen in dese aertsche dinghen/
 waer de waerheydt soo seer in verdonckert is/
 alsoo my den Heere eens gheseydt heeft: want
 veel van dese dinghen die ick hier schrybe / en co-
 men upt mijn hoeft niet/ maer desen mijnen He-
 melschen meester was my die te bozen seggende.
 Ende want ick in die dingen die ick merckelijck
 verhaele / sulcks verstaen hebbe / oft den Heere
 my 't selve gheseydt heeft / soo maecte ick con-
 scientie daer een sillabe by te voegen oft af te trec-
 ken: van ghelijcken/ als het my niet teenemael
 oprecht en ghedenckt/ dat gaet dooz als upt mijn
 selven gheseydt zijnde / oft oock / om dat sommi-
 ghe dinghen sulcks moghen zyn. Ick en noeme
 niet mijn 't ghene dat goet is/ want ick weet wel
 als dat in my niet goets en is/ dan 't ghene dat de
 Heere my soo sonder mijn verdiensten gheghe-
 ven heeft; maer ick noeme upt my selven gheseyt
 te zyn / 't ghene my dooz gheen revelatie te ken-
 nen ghegheven en is.

Maer o mijne Heere/ hoe dickwils willen top
 oock in geestelijcke saecken alle dinghen verstaen
 nae ons eygē goetduncken esi seer verdraeyt van
 de waerheydt/ soo wel als in wereltliche saecken/
 ende ons dunckt dat wy onsen booztgancck moe-

ten meten nae de jaeren dat wy ons eenighsins in't ghebedt gheoeffent hebben; ende oock schijnt het dat wy maecte willen stellen den ghene die sijn gaben sonder mate uytstort / als het hem belieft / ende die op een half jaer meer can gheben aen den eenen / dan op veel jaeren aen een ander. Ende dit is een saecke die ick soo doozsien hebbe in veel persoonen / dat ick verwondert ben hoe wy dit connen in twijffel bzenghen. Ick gheloo- ve wel / dat hierin niet bedroghen en sal worden de ghene die de gabe van de gheesten te kennen sal hebben / ende aen twien de Heere waerachtige ootmoedigheyt sal ghegheben hebben / want sulcken mensch oordeelt nae de effecten / vaste pro- poosten / ende liefde / ende de Heere gheeft hem licht om het selve te sien / ende hier in siet hy de verboozeringhe ende den voortganck der sielen / ende niet inde jaeren : want in een half jaer can pemandt meer ghetwonnen hebben / dan een an- der in twintigh jaeren : want / soo ick segghe / de Heere gheeft het aen de ghene die't hem belieft / ende oock aen de ghene die hem beter boeght. Want ick sie nu tot dit Clooster sommighe doch- ters comen / die seer jonck zijn / de welcke van Godt gheraeckt zijnde / ende een weynigh lichts ende liefde ontfangen hebbende / ende dat op lut- tel tijds dat hy haer eenighe soetigheyt verleent heeft / en hebben nae hem niet meer ghetwacht / nocherghens meer nae ghevzaeght / oock sonder renigh achterdencken van den cost te hebben /

overtmidts sy haer vooz haer gheheel leven lanck
 sluyten in dit Clooster welck gheen renten en
 heeft / als personen die het leven versmaeden
 vooz den gene die sy wel weten dat haer lief heeft/
 verlaten sy't al / ende versaecken haeren eyghen
 wil / noch hett en comt niet te vozen / dat sy sullen
 connen swarighedyt binden in een soo nauwe
 beslyutinghe ende strenghighedyt ; al te samen
 offeren sy haer tot een sacrificie om de liefde
 Godts. Och hoe gheerne gheef ick haerlieden het
 voordeel in dese sake / jae oock behoozde ick be-
 schaemt te zyn vooz Godt ! want het ghene daer
 sijne Majestejt my niet toe ghebzocht en heeft in
 een soo groote menighete van jaren als gheleden
 is dat ick my begost hebbe in't ghebedt te oeffe-
 nen / ende hy om my sijn gratien te verleenē / daer
 soe bzencht hy haer op dzy maenden tijdts / jae
 sommighē oock altemet op dzy dagen / hen noch
 vele min goedts doende dan my ; hoe wel sijne
 Majestejt haerlieden wel betaelt / wel verskert
 zijnde dat haer niet en beroutwt het ghene dat sy
 vooz hem ghedaen hebben.

Hier toe wilde ick wel / dat wy indachtigh
 waeren / hoe veel jaeren het gheleden is dat wy
 professe ghedaen hebben ; ende andere perso-
 nen / hoe langh dat het gheleden is dat sy begonst
 hebben ghebedt te houden ; ende niet om te quel-
 len alleen de ghene die ons op cozten tijdt verre
 te boven gaen / om de selve te doen achterwaerts
 keeren / ende nae onsen pas te gaen ; ende de ghe-
 ne die

ne die als Arents blieghen door de gratien die hen Godt is verleende/ te doen wesen als schouw-
 we kiekkenen : maer wy moeten ons ooghen op
 Godt slaen / ende den toom los gheben aen de
 ghene die wy ootmoedigheyt sien hebben / want
 den Heere/ die hen soo groote gratien verleent/ en
 sal hun niet laeten van boben neder ballen. Sy
 betrouwen hen selven wel aen Godt/ want hier
 toe helpt hen de waerheyt die sy van het Gheloo-
 be kennen/ ende en sullen wy ons aen Godt niet
 beren betrouwen : ende willen wy hun meten
 nae onse maete / nae advenant van onse cleyn-
 moedigheyt? Soo niet : maer by aldien wy niet
 en connen begrijpen haere groote affectien ende
 resolutien (want sonder experientie cannen die
 qualijck verstaen) laet ons ons selven veroot-
 moedighen / ende hen niet oordeelen ; want on-
 der 't deeksel dat wy haerlieder proffijt soecken/
 benemen wy dat aen ons selven / ende wy ver-
 liesen de occasie die den Heere ons gheeft om ons
 te verootmoedighen/ ende op dat wy souden ver-
 staen wat ons ghebzeckt / ende hoe veel meer
 dese sielen afghescheyden zijn van de creatueren/
 endeghekeert tot Godt/ dan de onse/ghemerckt
 dat sijne Majesteit haer soo seer tot hantwaerts
 keert.

Ick en peyse anders niet / noch en soude yet
 willen peysen / dan dat ick liever hadde een ghe-
 bedt van luttel tijds welck seer groote effecten
 werckt / de welcke hun terstondt laten blijcken;

(want het is onmoghelijck dat het de selve hebbe om alles te verlaten / alleenelijck om Godt te behagen / sonder groote cracht der liefden;) dan een ander ghebedt van veel jaeren / welck gheen cracht en heeft om yet meer upt te rechten ter liefde Godts op't leste dan in't beginfel; 'ten waeren by abontueren sommige cleyne dingen / ghelijck sout / die men noch weghen noch batten en can; en die een muschken schijnt in den beck te moghen wegh dzagen. Ick en houde dit booz gheen groote werckinghe oft mortificatie / als wy wel van sommige dinghen werck maecten die wy ter eeren Godts doen / soo dat het jammer is datmen daer op pepst / al waer't oock datmen dier seer veel dede. Ick ben sulcks / ende ick sal verghten de ghenaden die de Heere my t'elcken is doende: ick en segghe niet dat sijne Majesteit die niet en sal groot achten / want hy is goeder-tieren / maer ick wilde daer wel gheen werck af maecten / ende niet aensien dat ick die wercke / overmits sy niet met allen en zijn. Maer vergelt het my / mijnen Heer / ende en beschuldicht my niet / want ick moet my ergens mede troosten / gemerckt dat ick u nergens in en diene / want waer't saecken dat ick u in hooghe saecken diende / ick en soude gheen werck maecten van sommige nietigheden. Saligh zijn de menschen die u dienen met groote wercken. Waer't saecken dat booz soo veel als ick hen lieden dat benijde / ende het selve wel soude begheren / my booz goede wercken gherekent

reken mocht worden / ick en soude niet verre ten achter zijn in u te believen : maer ick en deughe niet / mijnen Heer / maectt ghy my doch bequaem / overmits ghy my soo lief hebt.

Op is binnen dese daghen ghebeurt / dat / van Roomen ghecomen zijnde de Wulle / van dat dit Clooster gheen renten en soude moghen besitten / de saecke teenemael ten eynde ghebzacht wierde / welck / soo het schijnt / my eenighen arbeidt ghecost heeft. Ick troost scheppende in te sien dat het alsoo volbzocht was / ende bebroedende den arbeidt dien ick ghehadt hadde / ende den Heere danckende / dat hy erghens in van my hadde willen ghedient wesen / begonst by my selven te overpeysen de dinghen die ick gheleden hadde : ende 'tis alsoo / dat ick in elcke die ick ghedaen hadde / ende die wat schenen te zijn / seer veel ghebzeken ende onbolmaectheden vondt / in sommighe oock cleppen moet / ende in velen een slap geloobe; want tot deser tijdt toe dat ick al volbzocht sie 't ghene my den Heere gesept heeft van dat dit Clooster soude ghemaectt worden / en hebbe ick 't selven oyt absolutelijck connen ghelooben / noch ick en hebbe daer oock niet aen connen twijfelen. Ick en weet niet hoe dit ghinck : 'tis soo dat het my dickmaels van d'een sijde onmoghelijck docht / ende van d'ander sijde en cost ick daer niet aen twijfelen / ick wil segghen / ghelooben dat het niet en soude gheschieden. Ick bebondt eyndelijck / dat den Heere van sijnen 't weghen al ghe-

Daen hadde dat goet was / ende ick dat quaet was ; ende alsoo liet ick daer meer op te peysen / ende en soude niet begheren des meer indachtigh te zijn / om niet te stronckelen dooz mijn soo menighvuldighe ghebzeken. Ghebenedijt moet hy zijn / die uyt alle dinghen weet eenigh goet te trecken als het hem beliest / Amen.

Ick segghe dan / dat het periculus is de jaeren te tellen datmen hem in't ghebedt gheoeffent heeft : want al is daer ootmoedigheyt by / soo can eeneu nochtans 'k en weet niet wat byblijben / als is / datmen hem laet voozstaen / dat men yet voozsijnen dienst verdient hebbe. Ick en segghe niet / dat sy't niet verdient en hebben / ende het sal hen wel betaelt worden : maer ick houde vooz seker / dat een gheestelijck mensch / die hem laet voozstaen dat hy die gheestelijcke soetigheiden tweerdigh is / om dat hy hem veel jaerē met bidden becommert heeft / noyt en sal opclimmen tot de volmaeckthejdt des gheests. Is het niet ghenoech / dat hy verdient hebbe / dat hem Godt behoede van de sonden daer hy ghelwoon was in te vallen eer hy het ghebedt oeffende / sonder dat hy hem een proces aendoe vooz sijn gēlt / soomen seght. Dit en dunckt my gheen diepe ootmoedighejdt te zijn : het magh zijn dat het ootmoedighejdt is / maer ick houde sulckx vooz groote stoutighejdt / ghemerckt dat ick / die soo luttel ootmoedigh ben / het selve nae mijn duncken noyt en hebbe dertē bestaen. Het magh wel zijn /
dat

dat ick noyt sulcks begheert en hebbe / mits ick oock noyt ghedient en hebbe : hadde ick't ghedaen / ick soude by abontueren meer van den Heere daer booz willen betaelt zijn / dan alle d'andere. Ick en segghe niet / dat een siele niet en wast oft toeneemt / oft dat Godt haer dat niet gheben en sal / in dien het ghebedt soemoedigh ghetweest is / maer men moet de jaeren vergheten : want het is al walginghe wat wy doen moghen / in comparatie van een druppel bloets van de ghene die den Heere booz ons ghestort heeft. Ende is het faecken dat wy soo veel te meer schuldigh zijn hoe wy meer dienen / wat is dat dat wy begheeren / mits dien als wy een mijte van onse schuld betaelen / men ons duysent Ducaten wederom gheeft : laet om Godts wil vaeren dese oordeelen die hem toebehooren. Alsulcke ghelijckenissen zijn altoos quaedt / oock in tijtelijcke dinghen / hoe veel dan te meer in dinghen die Godt alleen weet : welck sijne Majesteit wel betoonde / als hy eben veel betaelde aen de laetste als aē d'eerste. Ick hebbe soo veel verscheyden reysen ende soo veel daghen ober dese dzy bladeren gheschryven (want ick hebbe soo luttel tijdt ghehadt / ende hebbe oock noch soo luttel / ghelijck ick gheseyde hebbe) dat ick vergheten hadde 't ghene ick begost hadde te segghen / welck is dit visioen. Ick sach my selven / int't ghebedt zijnde / in een blacks velt alleen / ende rondtom my veel volck van verscheyden soorten / die my omringhelden : my

docht dat sy allegader wapenen in hun handen hadden om my te quetsen; de sommighe lansen / andere sweerden / andere poingnaerden / andere seer langhe moozdtpzemen / somma ick en cost nieuwers doozbzeken / sonder my te stellen in perijckel des doots / ende bondt my alleen / sonder yemant die my bijstondt. Wesende mijnē gheest in dese benauttheyt / soo dat ick niet en wist wat doen / soo sloegh icks mijn ooghen ten hemel / ende sagh onsen Salighmaecker / niet in den hemel / maer wel hoogh boven my in de locht / die sijn handt tot mywaerts uytstack / ende my van daer behulpigh was / in boeghen dat ick nu niemant en bzeefde van dat volck / ende sy lieden en costen my gheen schade doen al wilden sy. Dit visioen schijnt sonder bzucht te zyn / ende heeft my nochtans seer groot proffijt ghedaen / want my werd te verstaen ghegheben wat dat het be- teeckende / ende een weynigh daer-nae bevondt ick my by nae in gelijk gebedt / ende ick werd kennende / dat dat visioen een ghelijckenisse was bande werelt / want het schijnt / dat al wat in de werelt is / wapenē heeft om de arme siele te quetsen / ick laete staen de menschen / die den heere niet veel en dienen / mitsgaders eere / ende rijckdom / ende wellust / ende andere dierghelijcke dinghen: want het is seker / dat / als sy niet booz haer en siet / sy haer bindt in't net ghebzocht te wesen / emmers ten minsten soecken haer in strick te bzenghen de naeste bzenden / maeghschap / ende / daer

daer ick meer af verwondert ben / oock seer goede menschen; van dien allen bondt ick daer nae my soo bestreden te zijn (sy meynende dat sy wel daer aen deden) dat ick niet en wiste hoe ick my verweyzen soude / oft wat ick doen soude.

Ⓞ Heere Godt / waer het dat ick seyde / hoe menighe verscheyden swaerigheden ick binnen dien tijdt gheleden hebbe / oock nae het ghene dat hier bozen verhaelt is / wat een goed-leer-point soude het wesen / om teenemael te versmadē al dat daer is? My dunckt / dat het de meeste persecutie was die ick opt geleden hebbe. Ick segge / dat ick my somtijlen van alle cantē soo benautwt sagh / dat ick gheen ander remedie en bondt / dan mijn ooghen optwaerts te slaen nae den Hemel / ende Godt te aenroepen : ick was wel indachtigh het ghene dat ick in dit visioen ghesien hadde : het hielp my seer om op niemant te betrouwen / want daer en is niemant die ontvanckelbaerigh sy dan Godt alleen. In alle dese swaerigheden sondt de Heere altydts tot my eenen persoon van synen tweghen / om my by te staen / gheleijck hy my in dat visioen vertoont hadde / sonder dat ick peivers meer aen gebonden was dan om den Heere te behaghen; welck ghenoegh geweest is om te onderhouden de cleynē deught die ick hadde van u te soecken te believen : ghebenedijt moet hy zijn inder eeuwigheyt.

Wesende eens seer ongherust ende geturbeert / soo dat ick tot gheen innigheyt en cost comen /

in strijdt ende onbiede ghestelt zijnde / mijn ghepeysen swierende tot dinghen die niet volmaecte en waren / ende my dunckt oock niet dat ick die verslappigheyt hadde die ick ghetwoon ben te hebben; siende daer beneffens dat ick soo vileyn was / begonst ick achterdencken te crijghen / oft de gratien die de Heere my ghedaen hadde / moghelijk bedrogghen waren: somma ick stack in een groote duysternisse der siele, Aldus benautwt zijnde / begonst de Heere my aen te spreken / segghende / dat ick my niet quellen en soude / want dat ick dooz my alsoo ghestelt te sien / verstaen mochte wat een miserie het soude zijn / by aldien hy my soude verlaten / ende dat gheen verslechterheyt en was / soo langh als wy met dit vleesch becleedt zijn. My werde te kennen ghegheben / hoe wel dat besteedt is dese oorloghe ende strijdt om sulcken prijs te ontfanghen; ende my docht / dat den Heere compassie hadde met ons die in dese werelt leven: dat ick niet en soude peysen dat hy my vergheten hadde / want dat hy my noyt verlaten en soude / maer dat van noode was dat ick soude doen 't ghene dat in my was. De Heere seude my dit met groote barmhertigheyt ende soetigheyt / midts gaders andere woordē waer in hy my groote gratie dede / ende die niet en behoeven verclaert te zijn. Dit seude my sijne Majestept menighmael / my groote liefde betoonende: Ghy hoort my nu toe, ende ick hoore u toe. De woorden die ick altydts ghetwoon ben te segghen /

ghen / die ick nae mijn goetduncken met waer-
 hepdt segghe / zijn dese: Heere vvat passe ick op
 my selven, dan op u? Dese woorden ende ver-
 heughinghen wercken in my soo groote be-
 schaemthepdt / als ick indachtigh ben wie ick
 ben / dat my dunckt (ghelijck ick meyne noch
 te bozen gheseyt te hebben / ende segghe het selve
 noch altemet aen mijnen Biecht-vader) dat
 meer bzmighepdts van noode is om dese gra-
 cien te ontfanghen / dan om seer groote swa-
 righeden te verdraghen. Als dit gheschiedt / soo
 en hebbe ick bynae gheen ghedenckenisse van
 mijne wercken / alleen staet my booz dat ick boos
 ben / sonder eenigh discouers des verstandts /
 d'twelck my oock somtijde dunckt bobennatuer-
 lijck te wesen.

Altemet comen my soo vierighe begheerten
 ober van te communiceren / dat ick niet en weet
 oft ick't soude connen stercker segghen dan het en
 is. 't Is ghebeurt op eenen mozghenstondt dat
 het soo seer reghende / dat gheen wedet en scheen
 te zijn om uyt den huyse te gaen : wesende ick nu
 uyt ghegaen / soo was ick soo buyten my selven
 dooz de boozseyde begheerte / dat my docht / al
 haddemen my spieffen op mijn hert gheset / ick
 soude daer dooz ghepasseert hebben / hoe beel te
 meer dooz water / Doen ick in de Kercke gecome
 was / quam my een groote opgetogentheyt ober.
 My docht dat ick de Hemelen sagh open gaen /
 ende niet alleen eenen inganck / ghelijck ick op
 ande.

andere tijden ghesien hadde: my wierdt vertoont den thsoon/ die ick noch somtijlen ghesien hadde/ alsoo ick u Gertw. gheseyt hebbe / ende boben dien noch eenen anderen/ in den welcken ick verstaende werde/ dooz een kennisse die ick niet verclaren en kan/ dat het de Godtheydt was / al en sagh ick die niet. **M**y docht dat hy opghelouden werde/ van sekere dieren : ick peysde oft het de Euangelisten getweest hadden; maer hoe dat den thsoo was/ oft wat daer in was en sagh ick niet/ dan alleen een groote menichte van Enghelen. **M**y docht dat sy sonder comparatie veel schoonder maeten dan die ick op andere tijden in den Hemel ghesien hadde. Ick hebbe ghedacht oft het Seraphinen oft Cherubinen waren / want sy zijn seer verscheyde van d' andere in glozie / want sy schenen ontstekten te zijn: somma/ de verscheydentheydt is seer groot / ghelijck ick gheseyt hebbe. 't En waere niet moghelijck te beschrijven oft oock upt te spreken de glozie die ick doo in my gheboelde/ ende niemant en can dat beboeden die't niet beproeft en heeft. Ick verstodt dat daer te samen was al watmen begheren can/ ende ick en sagh niet met allen. **M**y wierdt gheseyt / ick en weet niet van wien/ dat het ghene dat ick daer cost doen/ was gheleghen in te verstaen dat ick niet met allen en cost verstaen / ende in te beboeden hoe dat het altemael niet en is / gheleken by 't gene dat daer is. Het is soo/ dat mijn stele haer naemaels schaemde/ siende dat sy opeenigh gheschapen

schapen dinck can lettē / hoe veel te meer haer af-
 fectie daer op stellen / want my docht dat het
 al maer eenen mierenhoop en was. Ick commu-
 niceerde / ende hoorde de Misse / ende ick en weet
 niet hoe ick daer wesen conde: my docht dat der
 tijdt seer cort getweest was: ick was wel verwon-
 dert als de ure sloegh / stende dat ick twee uren
 lanck in die opghetoghentheydt ende glorie ghe-
 tweest hadde. Ick was naederhādē seer verwon-
 dert / hoe dat comende tot dit vier der warachtig-
 gher liefde Godts welck van boven schijnt te co-
 men (want 'ten waere my niet moghelijck daer
 een gepnster af te hebben / 'ten 3° dat het sijne
 Majesteit beliebe / ghelijck ick noch andertwerf
 gheseyt hebbe / hoe seer ick dat oock mocht beghe-
 ren / ende daer toe arbeuden / jae al soude ick my
 selven daerom te niēte doen) schijnt te verteyzen
 den ouden mensche / die dooz ghebzeken ende
 traegheydt ende miserie veroudert is; in der ma-
 niere als den voghel Phenix doet / ghelijck ick
 ghelesen hebbe / dat uut sijn affchen / nae dat hy
 verbrandt is / eenen anderen opstaet: alsoo blijft
 oock een siele daernaē teenemael verandert dooz
 andere begheerten / ende groote sterckheyt. 't En
 schijnt niet dat het de selve is die te vozen was /
 maer dat sy nu met een nieuwe supberheydt be-
 ghint dooz den wegh des Heeren te gaen. Soo
 ick sijne Majesteit badt dat het alsoo mocht we-
 sen / ende dat ick hem op een nieuw mocht begin-
 nen te dienen / seyde hy my: Ghy hebt een goede
 ghe-

ghelijckenisse ghemaect: siet, dat ghy dat niet en vergheet, om alijds te beneerstighen u te verbeteren.

Wesende eens in deselve twijffeltrighe daer ick toztelijcks af ghesproken hebbe / te weten oft dese visioenen van Godt waeren / soo openbaerde hem my de Heere / ende seyde my straffelijck : Och kinderen der menschen, hoe langh suldy versteent van herten zijn ! Dat ick een saecte in my wel ondersoecten soude / oft ick my hem teemael oberghegheben hadde / oft niet : dat / in dien het soo waere / ick mochte ghelooven / dat hy my niet en soude laeten verlozen gaen. Ick was seer gheturbeert door dese exclamatie : hy seyde my wederom seer vriendelijck ende soetelijck / dat ick my niet en soude quellen / want hy wel wist / dat ick van mijnen t'wegen niet en soude in faute blijven van my te begeben tot alle 't ghene dat sijnen dienst aenginck / dat al gheschieden soude dat ick begheerde; en alsoo werde oock volbracht 't ghene ick doen van hem begheerde: dat ick soude aensten / hoe dat de liefde in my daghelijcks was wassende om hem te beminne : dat ick hier uyt cost mercken dat het van den duyvel niet en was: dat ick niet en soude peysen / dat Godt soude ghedoogen / dat den vijandt soo groote macht soude hebben ober de sielen van sijne dienaeren / ende dat hy u soude connen gheben de clareheydt des verstandts ende de gherustigheydt die ghy hebt. Hy gaf my oock te kennen / ghemerckte dat

soo

soo veel ende soo treffelijcke persoonen my gesept hadden dat het van Godt was / dat ick qualijck soude doen waer't dat ick't niet en gheloofde.

Alsoo ick eens las den Psalm / Quicumque vult, werd my te kennen ghegheben de maniere hoe dat maer eenē Godt en is en d'z personnen / ende dat soo elaelijck / dat ick seer verwondert ende verheught was. Het baete my boben maeten seer / om te beter te kennen de grootheyde Godts / ende sijn wonderlijckheden : en soo wanneer ick peyse oft hoorze spreke vande H. D'vuldigheyt / soo dincte my dat ick verstaē hoe dat het can wesen / welck my een groote vreught is.

Op eenen Hemelbaerts dagh vande Coninghinne der Enghelen / beliefde't den Heere my de gratie te doen / dat my in een opghetoghentheydt vertoont werde haer opclimbinghe ten Hemel / midtsgaders de blijshappe ende heerlijcheydt daer sy mede ontfanghen wierd' / ende in wat plaetse sy is. Dat ick soude segghen hoe die was / dat en waere my niet moghelijck. De glorie die mijnen gheest ontfinck van soo groote glorie te aensten / was boben maeten groot : ick behiel daer van seer groote werckingen / ende het hielp my om meer te begheren groote swaerigheden te lijden / ende my bleef by een groote begheerte om onse lieve Vrouwe te dienen / ghemerckt dat sy soo veel verdient heeft.

Wesende in een Collegie der Societeit I E S V, terwijle dat de Broeders van dat huys comuni-

ceerde/sagh ick een seer costelijck pabil lionen bobel
hun hoofde: dit sagh ick tot twee reysen/ende als
andere liede cōmunicerde/ soo en sagh ick't niet.

HET XL. CAPITTEL.

Sy vervolght de selve materie, in te verhalen de
groote gratien die haer de Heere ghedaen
heeft. Wt sommighe cannen seer goede
leeringhe scheppen: vvant dit, gelijk sy ghe-
leyt heeft, is haer principaelste intentie ghe-
vveest, achtervolghende de ghehoorsaem-
heydt, te stellen alsulcke de vvелcke tot pro-
fijt van de sielen zijn dienende. Met dit Ca-
pittel voleyndt het discours haers levens, dat
sy gheschreven heeft: vvелck vvesen moet ter
eeren Godts, Amen.

So ick eens in mijn ghebedt was/gheboelde
sick sulck een groote vzeught in my/ dat ick/
als ontveerdigh van een sulcke tweldaet/begost te
peysen/hoe veel beter ick verdient hadde te wesen
in die plaetse die ick ghesien hadde vooz my be-
veet te zijn in de helle: want/ghehlyck ick gheseyt
hebbe/ ick en verghete noyt hoe ende in wat ma-
nieren ick my daer ghesien hebbe. Door dese con-
sideratie begost mijn siele meer ontsteken te wor-
den/ende my quam een opghetoghentheydt des
gheests ober/ in sulcker voeghen / dat ick't niet
en can segghen. My docht dat ick in die Maje-
steyt die ick op andere tijden verstaen hebbe/in-
ghesconcken/en daer vol van was. In dese Maje-
steyt

stept toerdt my een waerheyt te kennen ghege-
 ven / de welcke is de volmaeckinghe van alle
 waerheden : ick en can niet segghen hoe / want
 ick en sagh niet met allen. *My* werd't gheseyd't/
 sonder te sien van wie / maer ick verstonde wel
 dat het de waerheyt selve was : 't En is gheen
 cleyne saecke, dat ick nu voor u doe, vwant hier
 is een van de dinghen daer ghy veel voor schul-
 digh zijt : vwant alle de schaede des vvereldts
 comt daer uyt, dat men de vvaerheden der hey-
 ligher Schriftuere niet en verstaet met claere
 vvaerheyt : daer en sal niet een tittelken af falie-
 ren. *My* aengaende docht *my* altydts dat ick
 dit gheloofte hadde / ende dat het alle de **Christe-**
nen gheloofden. *Hy* seyde *my* : Och dochter,
 hoe luttel zijn sy die *my* in de vvaerheydt lief
 hebben ! vwant vvaer't dat sy *my* lief hadden,
 icken soude hen mijne secreten niet verbergen.
 Weet ghy vvel, vvat het is, *my* in de vvaerheyt
 lief hebben ? Verstaen, dat al het ghene val-
 scheyt is, dat *my* niet en behaeght ? Ghy sult
 claerlijck sien 't ghene ghy nu niet en verstaet,
 aen het profijt dat het u siele doet. Ende ick
 hebbe 't soo behonden / ghedanckte moet den Hee-
 re zijn : want sedert dunckt *my* soo groote ijdel-
 heydt ende valscheyt te zijn / al wat tot den dienst
 Godts niet en streckt / soo dat ick het niet en sou-
 de weten te segghen ghelijck ick 't verstaet : noch
 oock het medelijden dat ick hebbe met de ghene
 die ick soo verblint sie in't ghene dat dese waer-
 heyt

heyt aengaet / midtsgaders andere ende veel p^{re}s-
sijten die ick hier segghen sal / en soude ick niet
connen uytspzeken. De Heere seyde my hier een
woordt in't particulier welck was van seer groo-
te gunste. Ick en weet niet hoe dat sulcks was /
want ick en sagh niet / maer ick bleef soo ghe-
stelt / (welck ick oock niet en soude connen uyt-
spzeken :) met seer groote sterckheyt / ende waer-
achtighen moet / om te volbzenghen met alle
mijn crachten oock het alderminste deel van de
heylighe Schrytuere. My dunckt / dat my niet
en soude connen te bozen ghelept worden / welck
ick niet en soude dorven lijden.

My is soo inghedruckt ghebleven een waer-
heydt van dese Goddelijcke Waerheydt die my
gherepresenteert werdt (sonder te weten hoe oft
wat) dat sy my doet een nieuwe eerbiedinghe
hebben tot Godt / want sy gheeft kennisse van
sijne Majesteit / ende een macht / in sulcker ma-
nieren dat het niet om segghen en is : maer ick
verstae wel dat 't een groote saecke is. My bleef
by eenen grooten lust om niet te spzeken van
seer waerachtighe dinghen / ende die verre gaen
boven het ghene dat in de werelddt omgaet / ende
alsoo begost my te verdzieten hier te leven. Hy
liet my seer groote teerheyt des geests / bzeught /
ende ootmoedigheyt. My dunckt / dat / sonder te
verstazn hoe den Heere my doen soo veel gaf / icks
het minste achterdencken niet en hadde / dat dat
soude bedroggh wesen. Ick en sagh niet met alle /
maer

maer ick verstant wat een groot goedt daer ghelegghen is in niet met allen te achten al wat ons niet naeder tot Godt en voeght : ende alsoo werde ick kennende wat een groote saecke het is / dat een siele in waerhejdt wandele in de ooghen de Waerhejt selber.

Al dat ick gheseydt hebbe / heeft hy my te kennen ghegheben / altemet sprekende / somtijlen oock sonder spreken / ende sommige dinghen met meerder claerhejt dan andere die my met woorden gheseydt wierden. Ick verstant boven dese waerhejt seer groote waerheden / veel meer dan oft veel gheleerde my dat gheleert hadden. My dunckt / dat sy my gheensins en hadden alsoo connen inprenten / noch soo claerlijck te kennen gheben de ijdelhejt deser werelt. Dese waerhejt / die ick segghe dat my te kennen ghegheben wierde / is in haer de waerhejdt selve / ende en heeft noch beghinsel noch eynde / ende alle andere waerheden nemen haeren oorspronck van dese waerhejdt / ghelijck alle andere liefden haeren oorspronck nemen van dese liefde / ende alle andere grootheden van dese grootheid : hoe wel dit duysterlijck ghesproken is / gheleken by de claerhejt daer my de Heere dat heeft willen mede te kennen gheben. Ende hoe wel blijkt hier de macht van dese Majestejt / midts sy op soo cozten tijdt een siele tot soo groote winninghe brenghet / ende in haer soo groote dingen gedruickt laet. O grootheid o Majestejt! wat doet ghy mijnen almach-

tighen Heere? Mensiet doch wien ghy soo hoghe ghenaden zijt doende. En gedenckt u niet/ dat mijn siel is ghetweest eenen afgrondt van lo ghen-taele/ ende een zee van ijdelheden / ende dat al dooz mijn schuldt/ mits ick/ daer ghy my van de leughen uyt der natuer hebt doen eenen afkeer hebben / my selve in vele dinghen hebbe doen leughen hanteren? Hoe can / o mijnen Godt/ soo grooten gratie ende jonste bestaen met eenen die deselve soo weynigh verdient heeft?

Wesende eens met d'andere de Ghetijden/ werd mijn siele subitelyck in haer selven ghekeert/ ende my docht dat sy gheheel was gelijk eenen claeren spieghel / wesende van alle canten seer claer/ van achter/ter syden/van boben /ende van benedē/ endelin het middelste verdoonde hem my onsen Salighmaecker ghelyck ick hem ghe woon ben te siē. My docht dat ick hem claerlyck sagh in alle deelen mijnder sielen gelijk in eenen spiegel/ende ick en soude niet weten te seggen hoe dat oock desen spieghel gheheel ghegraveert wert in den selven Heere / met een seer lieffelijcke ghemeynschap/ die ick niet en soude connen verclaren. Ick weet wel/ dat my dat visioen seer groot profijt ghedaen heeft soo dickwils als ick daerop ghepeyst hebbe / in't bysonder als ick ter Communie ghetweest ben. My wierdt te kennen ghegheben/ dat als een siel in doot-sonde is / desen spieghel ghedeckt wordt met eenen dicken nebel/ ende seer swert wordt / dat den Heere daer niet in

en can vertoont noch ghesien worden / hoe wel hy altydts teghentwoordigh is / ons het wesen ghebende ; ende dat ketterys te zijn / is eben oft den spieghel ghebozken waere / welck veel ergher is dan verdonckert te zijn. Daer is groot verskil tusschen het sien ende segghen ; want men can't seer qualijck verclaeren. Maer my heeft ghebaet / ende grootelijcks ghespeten dat ick soo dickwils door mijn sonden mijn siele verduystert hebbe / waer door ick desen Heere niet en hebbe connen sien.

Dit visioen dunckt my seer proffijgh te wesen booz menschen die vande wereldt afgesneden zijn / om den Heere te leeren aenschoutven in het binnenste van hunne sielen / welck is een consideratie die aldermeest aenleeft / ende is proffijtelijcker dan 't selve buyten sy selven te aensien / gelijk ick op andere tijden gesept hebbe / ende oock beschreven staet in sommighe boecken van devotie / die tracteren waer men Godt behoort te soecken. In 't particulier seghet sulcks de gloriozen heplighen Augustinus / te weten dat hy hem noch op eenige plaetsen / noch in recreation / noch petwers elders daer hy hem socht / soo was bindende als in hem selven. Ende 'tis seer claer dat dit het beste is. Ende 'ten is niet vā noode / dat men opclimme tot den Hemel / oft boozder gae dan tot sy selven ; want anders en is dat niet dan den gheest vermoeden / ende de siele verstroyen / ende 't hzenght minder proffijt by. Een saecke

wil ick hier waerschouwen / oft yemandt dat mo-
 ghelijck hadde / dat altemet ghebeurt in groote
 opghetoghenthedyt / te weten / dat / als boorzby
 ghepasseert is dien cleynen tijdt binne den twee-
 ken de siele in de vereeninghe is / de welcke haer
 crachten verflonden houdt (ende dit duert niet
 langhe / ghelijck ick gheseyt hebbe) de siele noch
 inghekeert blijft in haer selven / dat sy oock in't
 uytwendighe tot haer selven niet ghekeerren en
 can / maer dat de twee crachten / memorie ende
 verstant / daerentusschen bynae raesende ende
 uytstuwigh zijn. Dit / segghe ick / ghebeurt alte-
 met / specialijck in de beghinselen. Ick peyse / oft
 het daer af comt / dat onse natuerlijcke cranck-
 heydt niet en can verdraegghen soo groote cracht
 des gheests / ende dat sy de imaginatie krenckt.
 Ick weet dat dit sommighe personen ghebeurt.
 Ick soude gheraden binden / dat sy hen fouden
 pijnen het ghebedt booz alsdan te laeten / ende
 op een ander tijdt in te halen 't ghene sy nu ver-
 liefen / om dat het niet seffens romen en soude /
 want daer anders groot quaet soude moghen op
 volghen. Ende dit blijkt by experientie / ende
 oock / hoe goet het is / datmen bezoede wat onse
 ghesontheydt vermagh.

In alles is experientie ende eenen meester van
 noode: want als een siele soo verre gheromen is /
 soo comen haer veel dingē ober daer sy nootsaer-
 kelijck met yemandt moet van tracteren : maer
 is't dat sy dien ghesocht hebbende niet en bindt /
 soo

soo en sal haer de Heere niet verlaten / ghemerckt
 hy my niet verlaten en heeft / wesen de sulcks als
 ick ben: want ick gheloobe wel dat luttel zijn die
 tot experientie van soo veel dinghen ghecomen
 zijn; ende als pemandt die niet en heeft / soo is te
 bergheefs dat hy remedie wilt schaffen sonder
 ongerust ende beanghijt te wordē / sonder de wel-
 ke nochtans sulcken siele niet te helpen en is /
 maer sal veel eer tot onrust ende pijn ghebrocht
 worden: niettemin den Heere sal dit oock op re-
 keninghe nemen / ende daerom is beter hier van
 te tracteren (welck ick noch op andere tijden
 gheseyt hebbe / ende insghelijcks al wat ick nu
 segghe / dan het en ghedenckt my niet wel; ende
 ick sie / dat veel daer aen gheleghen is / specialijck
 als het vrouwperfoonen zijn) met haren Biecht-
 vader / ende dat hy sulcks 3p. Ende men vindt
 meer vrouw dan mans perfoonen / dien den Hee-
 re dese genaden verleent / welck ick verstaen heb-
 be van Broeder Peeter van Alcantara (ende ick
 hebbe het selve oock bemerckt) de welcke seyde /
 dat de vrouwen bequamer waren om voort te
 gaen in desen wegh dan de mans / daer van ghe-
 bende veel treffelijcke redenen (die hier niet al
 en dienen gheseyt te zijn) al tot faueur van de
 vrouwen.

Soo ick eens in mijn ghebedt was / wierde
 my subitelijck vertoont / sonder dat ick eenighe
 ghedaente oft beeldt sagh (ende de vertooninghe
 gheschiedde met alle claerhepdt) hoe dat in Gode

ghesien worden alle dinghen / ende hoe hy die altemaelt in hem heeft. Ick en soude dit niet weten te beschrijven / maer het bleef seer inghedzuckt in mijn siele / ende het is een van de groote genaden die de Heere my ghedaen heeft / ende vande gene die my aldermeest confuus ende beschaemt ghemaeckt hebben / doen ick indachtigh was der sonden die ick ghedaen hadde. Ick geloobe / hadde't den Heere beliest / dat ick dat op andere tijden ghesien hadde / ende dat dit saghen de ghene die hem vergrammen / dat sy noch hert noch moeten souden hebben om sulcks te doen. Ick segghe dat my dit docht / sonder dat ick dat versekeren can / dooz dien ick niet ghesien en hebbe; maer men moet yet sien / soo dat ick magh ghebruycken dese ghelijckenisse: want het gheschiet dooz een soo subtyle ende teere maniere / dat het verstant dat niet en can begripen / oft ick en can my selben in dese visioenen niet verstaen die niet en schijnen beeldds-ghetwyse te gheschieden: ende in sommighe moet daer wel yet af wesen / maer want de crachten alsdan in opghetoghentheydt zijn / soo gebeurt het dat sy dat naederhandt niet en weten te formieren / ghelijck den Heere dat aldaer vertoont / ende wilt dat sy't ghenieten. Men magh segghen / dat de Godtheydt is ghelijck eenen seer clarē diamant / veel grooter dan de ghehele werelt; oft ghelijck eenen spieghel / gelijck ick van de siele gheseyt hebbe in't boozgaende visioen / behalven dat het opeen soo hooge manne-
gaet/

gaet / dat ick' er niet en soude connē uytsprecken: en dat al het gene dat wy doen / in desen diamantsteen ghesien wort; hy sulcks zijnde dat hy't al in hem houdt / wāt daer en is niet / dat binne dese grootheydt niet besloten en zy. Het was wel een groot wonder voor my / hier in desen claere Diamant op soo corten tijdt soo veel dinghen seffens te sien: ende een deertelijcke saecke is het soo dicktwils als ick des indachtigh ben / te sien / hoe dat in een soo groote supberheydt des claren lichtes verbeeldt werden soo leelijcke dinghen als mijn sonden waren. Ende het is soo / dat / als ick daer op worde denckende / ick niet en weet hoe ick dat verdraghen can: ende alsoo was ick doen wel soo beschaemt / dat my dunckt dat ick niet en wijs waer ick my soude steken. Och oft dit yemandt cost doen verstaen de ghene die seer oneerbaere ende leelijcke sonden bedrijben / op dat hen mocht ghedencken dat die niet verholen en zijn / ende dat sy Godt niet recht tot gramschap verwecke; ghemerckt sy alsoo in presentie van sijne Majesteit gheschieden / ende dat wy ons soo ontweerdighlijck in sijne teghentwoozdigheydt draghen. Ick sagh daer / hoe wel te recht men de helle verdient door een doodsonde alleen / want men can niet genoegh verstaen / hoe seer sware saecke dat het is die te bedrijben in de teghentwoozdigheyde van een soo groote Majesteit / ende hoe verre dat dierghelijcke dinghen zijn van het ghene dat hy is: ende oversulcks blijkt daer meerder sijne berm-

bermhertighepdt; ghemerckt dat hy ons ver-
 draeght / niet tegenstaende dat wy dit al wel we-
 ten. Dit heeft my doen dencken / Is het dat sul-
 ken dinck eenen mensch soo doet verschicken /
 wat sal't dan wesen in den dagh des oordeels /
 als dese Majestejt haer claerhepdt sal toonen /
 ende dat wy sullen sien de sonden die wy gedaen
 hebben? Och Heere Godt / wat een verblintheyt
 is dit daer ick in ghesteken hebbe! Ick hebbe my
 selven dickwils verflaghen ende verbaest in 't
 ghene dat ick hier gheschreven hebbe: ende u
 Gertw. en sal haer niet verwonderen / dan alleen /
 hoe dat ick noch can leven / als ick dese dinghen
 ende my selven befie. Ghebenedijdt zy hy inder
 eeuwighepdt / die my soo langh verdragen heeft.

Wesende eens in mijn ghebedt met groote in-
 nighpdt / soetighpdt / ende stilte / soo docht my
 dat ick bande Engelen omringhelt ende seer nae
 by Godt was; ende ick begost sijne Majestejt te
 bidden vooz de h. Kercke. My werdt te kennen
 ghegeven het groot profijt dat seker Orden doen
 soude in de leste tijden / ende met wat een vromi-
 ghpdt de Religieusen daer van het Gheloof sul-
 len voozstaen.

Soo ick eens was biddende vooz het h. Sa-
 crament / veropenbaerde hem aen my eenē heylighen /
 wiens Orden eenighsing is verballen
 gheweest. Hy hadde in sijn handen eenen groo-
 ten boeck: hy dede dien open / ende seyde my / dat
 ick soude lesen sekere letterē de welcke groot ende
 seer

seer wel om lesen waeren / ende luydden aldus:
In de toccomende tijden sal dese Orden flore-
ren, ende veel Martelaers hebben.

Wesende op een ander tijdt in de Choor onder
de Mettenen / soo vertoonden hun vooz mij staen-
deses oft seben / (my dunckt dat sy van dese selve
Orden moesten wesen) met sweerden inde han-
den : ick meyne / dat daer dooz te kennen ghege-
ben wort / dat sy het Gheloof beschermen sullen:
want wesende op een ander tijdt in't ghebedt /
soo werd't mijnen gheest opghetoghen / ende my
docht dat ick op een groot velt was / daer ick veel
lieden sagh teghen malcanderen strijden / ende
die van dese Orden stredē met groote vierighypt.
Sy waeren seer ontsteken ende schoon van aen-
sicht / ende wozen veel ter aerden die sy ver-
wonnen hadden / ende andere sloeghen sy doot.
My docht dat desen strijdt was teghen de ket-
ters. Ick hebbe desen gloziosen Heylighe noch
altimet ghesien / ende hy heeft my sommige din-
ghen gheseyt / ende bedanckt van het ghebedt dat
ick doe vooz sijn Orden / ende heeft my beloof't
dat hy my aen den Heere sal recommanderen.
Ick en noeme de Orden niet (want belieft het den
Heere dat het in't licht come / hy sal dat besoz-
gen) op dat andere haer des niet en belgen : maer
elcke Orden / oft elcken Religiens daer van in't
bijsonder / soude behoore te arbejden / dat den Hee-
re dooz sijn middel sijn Orden soo geluckigh wilde
maecken / dat sy hem mochten dienē in soo groo-
ten

ten noodt als de h. Kercke nu is lijdende. Ghe-
luckigh zijn de ghene die hun leven hier in sullent
eynden.

My badt eens eenen persoon / dat ick den Hee-
re soude bidden / dat hy hem wilde te kennen ghe-
ben / oft hem aenghetaem soude wesen dat hy
een Bisdom aenveerde. De Heere seyde my / soo
sck hem ontfanghen hadde : Als hy met alle
vvaerheyte ende claerheyte verstaen sal hebben,
dat de vvaerachtighe heerschappije is, niet met
allen te besitten, dan sal hy't moghen aenveer-
den. ghebende te kennen / dat de ghene / die ghe-
roepen wordt tot yzelaetschap / het selve niet en
behoort te begheren / noch te soecken / oft emmers
niet te beneestighen.

Dese gratten / ende veel niet andere / heeft de
Heere ghedaen / ende doet noch seer gheduerigh-
lijck aen dese sondaerisse / die my niet en duncken
ban noode te wesen hier gheseyt te zijn / gemerckt
dat upt het ghene dat gheseyt is / ghenoech ver-
staen can worden mijn siel / ende den gheest die
den Heere my ghegheben heeft. Ghebenedijt zy
hy inder eeuwigheyd / dat hy soo groote sozghen
booz my ghedraghen heeft.

De Heere seyde my eens / my troostende (ende
dit met groote liefde) dat ick my niet en soude
quellen / want dat wy in dit leven niet altyts en
connen in een wesen zijn : dat ick somtijds soude
bterigh zijn / ende somtijds oock niet ; somtijts
ongherust / ende somtijds gherust / en somtijds
weder-

wederom ghetemteert: maer dat ick in hem ho-
pen / ende niet vreesen en soude.

Ick oberpepsde eens by my selven / oft het
gheen aenghebondenheyt en was / gheerne te
zijn by alsulcke mensche / met de welcke ick tractere
van dinghen die mijn siel aengaen / ende hem
doek liefde te draghen / ende insghelijcks die ghe-
nen / die ick weet dat groote dienaers des Heeren
wesen / of vzeught te scheppen upt hunliede ghe-
selschap. Hy seyde my / waer't dat eenen siecken /
de welcke in perijckel van sijn leven was / docht
dat hem den medecijn gheneefde / dat het gheen
deught en was / hem te laten daer bozen te danc-
ken ende hem te beminnen. Wat ick d'ich soude
ghedaen hebben / ten hadde ghetweest i' dooz sulcke
persoonen ? Dat de conuersatie met de goe-
de niet en conde schaeden / maer dat i' sijn wooz-
den altijd gheuwichtigly ende heyligly moesten
wesen / ende dat ick niet en soude late i' henlieden
te hanteren / want my dat eer soude baten dan
schaeden. Ick werde hier dooz seker vertroost /
want somtijds als my docht dat hi aengebort-
denheyt was / hadde ick dooz my i' genomen met
henlieden niet meer te tracteren. De Heere gaf
my altyds raet in alle dinghen / so dat hy my
seyde hoe ick my cost hebben tegh i' den de crancke /
ende sekere persoonen. Hy en vronachtsaemt
my noyt. Ick quelle my somto gien / siende dat
ick soo luttel deughe om hem te i' nienen / ende dooz
dien dat ick nootsaeckelijck moet et tijde verslijten
met

met een soo cranck ende ellendigh lichaem / als
het mijn is / meer dan ick wel soude begheren.

Ick was eens in mijn ghebedt / ende den tijt
quam aen van slapen te gaen / ende ick was vol
pijnen / ende my quam over mijn ghetwoonlijc-
ke spoutwinghe. Sieinde dan dat ick soo aen my
selven ghebonden was / ende dat den gheest van
d'ander sijde oock tijdt booz hem was verpffsch-
de / soo werd' ick met sulcken benaucthepdt be-
vanghen / dat ick seer begost te wreuen / ende my
grootelijcks te quellen. Dit en is niet alleen
eens / maer dickmael te doen / soo ick segghe : my
dunckt / dat ick in gramschap ontstelken werde
teghen in my selven / soo dat ick my datelijck ver-
foepe / in het doozgaens sie ick wel / dat ick my
selven niet en verfoepe / noch my en ont-trecke
't ghene dat ick sie my van noode te wesen. Ende
Godt geb. / dat ick dickmacks niet meer werck
van my en maecke dan van noode is / welck ick
soo moet doe. Wesende dan in dese benaucthepdt
die ick segghe / soo openbaerde hem de Heere aen
my / ende verzeughde my seer / segghende dat
ick die dinghen soude doen ter liefde van hem /
ende dat ick het passeren soude / want dat noch
van noode was dat ick leefde. Ende alsoo dunckt
my / dat ick geen quellinghe meer ghevoelt en
hebbe / sedert dat ick my vastelijck gheresolveert
hebbe met alle mijn crachten desen mijnen Heere
ende trooster te dienen : want al liet hy my som-
wijlen wat lijden / soo trooste hy my nochtans

in sulcker voeghen / dat ick niet bijsonders en doe in het lijden te wenschen: ende alsoo dunckt my dat ick voortaan tot niet anders dan hier toe en behooze te leven / en het is 't ghene daer ick Godt meest uyt der herten onsi bidde. Ick segghe somtijden tot hem uyt gantscher herten: O Heere, oft te steruen oft te lijden: ick en beghere van u niet anders voor my. Ick verblijde my als ick de ure hooze staen / want my dunckt dat ick Godt een wepnigh naerder come om hem te sien / wits ick bevinde dat dese ure van mijn leven ghepasseert is.

Op andere tijden ben ick alsoo gestelt / dat ick niet en gheuoele dat ick leve / noch my en dunckt niet dat ick begeere te steruen / dan ick vinde my beuaen met slappighejdt ende teenemael in duysternisse van veel groote swaerigheden / die icks dickmaels hebbe / ghelijck ick geseyt hebbe. Ende want het den Heere belieft heeft / dat dese gratien die sijne Majestejt my is doende / in 't openbaer ghecomen zijn (ghelijck hy my oock ober sommighe jaeren gheseyt hadde / dat het alsoo gheschieden soude / welck my seer quelde / ende hebbe tot noch toe niet wepnigh te lijden ghehadt / ghelijck 't u Gertw. kenlijck is / want een yeghelijck neemt dat soo hy 't verstaet.) soo is dit mijn troost geweest / dat het door mijn schuldt niet geschiedt en is: want ick hebbe alijts groote toeficht ende sorgghuldighejt ghehadt / om 'tselue niet te segghen / dan aen mijn Biecht-vaders / oft aen per-

soonen / die ick wel wiste dat daer af twistē te spre-
 ken; ende dat niet dooz ootmoedigheyt / maer om
 dat my swaer viel 't selve oock aen mijn Biecht-
 vaders te seggen / ghelijck ick gheseyt hebbe. Nu
 zy Godt gheloofst / dat / hoewel vele teghen my
 kreumen / ende sulcks uyt eenen goedē yever / ende
 dat andere schzoomen met my te hanteren / jae
 dock mijn biechte te hoozen / ende dat andere my
 veel dingen segghen (mits ick bemercke dat dooz
 dien middel den Heere beliest heeft vele sielen te
 ghenesen / ghelijck ick clareljck ghesien hebbe /
 ende indachtigh ben / hoe vele den Heere dooz ee-
 ne alleē soude lijden) ick daer seer luttel op passe.
 Ick en weet niet / oft hieraf een oozsaecte is / dat
 sijne Majesteit my hier in dit soo nauw besloten
 hoeckskē ghesteken heeft / en daer ick nu meyn-
 de dat van my / als van een dooden / geen memo-
 rie meer en soude wesen; maer 'ten heeft soo seer
 niet ghetweest als ick wel gewilt hadde / want icks
 genootsaecte ben sommige persoonen aen te spre-
 ken: maer om dat ick niet en ben daermen my
 siet / soo dunckt my dat dē Heere beliest heeft my
 in een haben te stouwen / daer ick hope dooz sijn
 genaede wel betwaert te zijn. Om dat ick nu buy-
 ten de werelt ben / ende in een cleyn doch hepligh
 gheselschap / sie ick als hoogh van boven neder-
 waerts / ende vraghe seer luttel nae 't ghene dat
 men seght oft weet. Ick soude meer achtē dat een
 sielen wepnigh verboozdert werde / dan al 't ge-
 ue datmen van my can segghen: soo dat sedert
 ick

ick hier ben / den Heere belieft heeft / dat alle mijn
 begeerten hier toe strecke; ende hy heeft my als in
 eenen slaep gestelt in dit leven / soo dat my dunckt
 dat ick bynae altyds droomme 't gene dat ick sie;
 ende ick en gevoele noch ghenoechte noch pijn in
 my / die groot sy. Is het saecken dat sommighe
 dinghen my die aendoen / dat is soo haest gedaen
 dat ick verwondert ben / ende werckt in my een
 gevoelen als een dinck dat ick droomme. Ende dit
 is de puere waerheyt : wāt al wil ick my naeder-
 handt verblijden dooz de ghenoechte / oft my be-
 droeben dooz de pijn / soo en is het nochtans in
 mijn macht niet / min noch meer dan booz een
 verstandigh persoon wesen soude / pijn oft glorie
 te scheppen uut het ghene dat hy gedroomt heeft:
 want den Heere heeft nu mijn siele doē ontwaec-
 ken van het ghene dat my van te voren dede ghe-
 voelen hebben / midts dien ick noch niet verstop-
 ven noch doot en was tot de dingen des werelts /
 ende sijne Majesteit en begheert niet dat sy we-
 derom verblindt worde.

In dese maniere leue ick nu / mijnen Heere
 ende Vader: u Gertweerd. bidde doch Godt booz
 my / dat hem beliebe oft my by hem te haelen / oft
 middelen te verleenen om hem te dienen. Sijn
 Majesteit wille gheuen / dat het ghene dat ick
 hier gheschzeven hebbe / u Gertw. eenigh proffijc
 magh doen / welck niet sonder arbeit geschiet en
 is / om den cleynen tijdt dien ick ghehadt hebbe:
 maer gelukkig sal den arbeit wesen / indien ick

yet alsoo hebbe weten te segghen / dat den Heere
 daer dooz maer eens magh ghedanckt worden /
 want hier mede soude ick my booz betaelt hou-
 den / al waer't dat u Gertw. 't selve terstot al ver-
 brande. Doch en wilde ick niet dat sulcks ghe-
 schiedde / booz dat het die dzy persoonen ghesien
 hadden die u Gertw. wel weet / ghemerckt dat sy
 geweest zijn ende noch zijn mijn Diecht-vaders:
 want is het dat het niet en dooght / soo is reden
 dat sy aflegghen de goeds opinie die zy van my
 hebben; ende is het oock anders / sy zijn deught-
 saem ende gheleert / ick weet wel dat sy sien sullen
 van waer het comt / ende sullen loben den ghene
 die't dooz my gheseyt heeft. Sijne Majestejt wil
 u Gertw. altydts behoeden / ende soo een grooten
 Heylighen maecten / dat ghy dooz wven gheest
 ende licht mooght verlichten dese ellendige crea-
 ture / weynigh ootmoedigh / ende seer vertwaent /
 die my vermeten hebbe te beschryben soo hooghe
 dinghen. Godt ghebe dat ick daer in niet gefail-
 leert en magh hebben / wesende mijne intentie
 ende begheerte om wel te doen ende ghehoorzaem
 te zijn; ende dat dooz my den Heere eenighsins
 magh ghelooft werden / welck is het ghene waer
 booz ick hem van over menighe jaren altydts
 ben biddende: ende aengesien my de werckē hier
 toe ontzelten / soo hebbe ick my verstout om in
 orden te stellen dit mijn ongheschickt leven; hoe
 wel ick daer in niet meer neerstighepdt noch
 tijdts versleten en hebbe dan van noode is ghe-
 weest

weest om het selve te schryben / maer hebbe hier
ghestelt al'tghene dat in mynen persoone gepas-
seert ende gheschiedt is / met alle oprechticheyde
ende waerhepdt / soo ick best ghecost hebbe. De
Heere wil gheben (want hy is machtigh / ende
als hy begheert soo can hy't) dat ick in alles
magh tweten te volbrenghen synen heyligen wil /
ende en wille niet torlaten dat dese siele verlozen
gae / die sijne Majesteit door soo veel middelen
ende manieren / ende soo menighmael uyt de hel-
le verlost / ende tot hem ghetrocken heeft, Amen.

En heylighen Gheest sy met u
 Eertw. altydts / Amen. 't En
 soude niet quaetlyck ghedaen
 wesen / dat ick utwer Eertweer-
 digheyt aenpzeese desen dienst/
 om haer te verobligeren / dat sy
 seer sozghbuldig soude wesen om my aen Godte
 te recommanderen / want nae 't ghene dat ick
 gheleden hebbe in my selven hier beschreben te
 sien / ende tot mijn memorie te bzingen sod groo-
 te menighete van mijn miserien / vermocht ick
 sulcks wel te doen: hoe wel ick met der waerheyt
 magh segghen / dat my swaerder gheballen
 heeft te beschrijven de ghenaden die den Heere
 my verleent heeft / dan de misdaden die ick te-
 ghen sijne Majestejt ghedaen hebbe. In lauck
 te wesen / hebbe ick gedaen 't ghene my u Eertw.
 beholen heeft / op sulcke conditie dat u Eertw.
 sal doen 't ghene sy my beloofst heeft te willen
 scheuren 't ghene dat haer misghaghen sal. Ick
 en hadde't noch niet teenemael herlesen nae dat
 het gheschreben was / doen u Eertw. daerom
 was sendende. Maagh wesen dat sommighe
 dinghen quaetlyck verclaert / ende sommighe
 tweemael ghestelt zijn: want den tijt die ick ghe-
 hadt hebbe is soo cozt gheweest dat ick niet en
 hebbe connen herlesen 't ghene ick gheschreben
 hadde. Ick bidde u Eertw. dat ghy't wilt corri-
 gieren / ende doen uytgeschrijven / in dien het tot
 den Eertweerdighen Meester Pater Abila soude
 ghe-

ghedzaghē worden / want yemant mocht mijn handt kennen. Ick wilde seer wel dat hy't saghe / gemerckt ick't tot sulcke intentie eerstmael hebbe begonst te schryben : want by soo verre hem dunckt dat ick eenen goeden wegh ingae / sal my dat eenen grooten troost wesen / want my aengaende en resteert niet meer om al te doen dat in my is. **D** **E**rtw. sal in alles doen dat haer goet dunckt / ende daer sy haer toe siet verobligeert te sijn aen de ghene die u soo gheheelyck haere siele betrouwt. De utwe sal ick den Heere bevelen mijn heel leben lanck / daerom haest u sijne Majestejt te dienen / op dat ghy my meught behulpsaem sijn / want uut het ghene dat ick hier verhaele / sal u **E**rtweerd. mercken / hoe wel ghy u selven employeert in u teenemael te begheven / gelijk ghy begost hebt te doen / aen den ghene / die hem soo sonder maete aen ons gheeft : ghebenedijt sy hy inder eeuwighejdt ; want ick betrouwe op sijn barmhertighejdt / dat wy miltanderen binden sullen / daer u **E**rtw. ende ick claerder sullen sien de groote genaden die hy ons betwefen heeft / ende daer wy hem inder eeuwighejt sullē loben. **A**mē.

Desen Boeck is voleyndt gheweest in Junius van het jaer M. D. LXII. te Weten de eerste reyse dat sy hem gheschreven heeft sonder distinctie van Capittelen. Want nae desen date heeft sy dien wederom herschreven, den selven bedeylende in Capittelen, ende veel dinghen daer by voegende die naederhandt gheschiedt zyn, als is de fondatie van het Clooster van Sint Ioseph tot Auila.

M E E S T E R

B. LOVYS DE LEON

tot den Leser.

MEt het originael van desen Boeck zijn my t'samen ter handt gecomen sommighe pampieren gheschreven met de handt vande Heylighe Moeder TERESA van IESVS, vvaer in sy, oft tot haerder memorie, oft om die te kennen te gheven aen haer Biecht-vaders, ghestelt hadde dinghen die Gødt haer seyde, ende de genaeden die hy haer dede, boven de ghene die in desen Boeck begrepen zijn: de vvelcke ick goet ghevonden hebbe daer by te voeghen, vvant sy grootelycks tot stichtinghe sullen dienen. Ende oversulcks hebbe ick die soo ghestelt nae de letter, alsoo de Moeder deselve gheschreven heeft, die alsoo seght:

DEN

DE N Heere seude my op sekeren tijdt dit: Meyndy, dochter, dat het verdienen gheleghen is in vreught te ghenieten? Het is alleen gheleghen in te vvercken, ende in te lijden, ende in lief te hebben. Ghy en sult niet ghehoort hebben, dat S. Pauvels de blijdschappen des Hemels oyt meer ghenoten heeft dan eens, ende dat hy seer dickvils gheleden heeft: ende ghy siet mijn geheel leven vol lijdens, ende van blijdschap suldy alleen ghehoort hebben op den bergh van Thabor.

En peyst niet, als ghy my siet tusschen de armen van mijn Moeder, dat sy die blijdschap vvas genietende sonder groot torment. Sedert dat Simeon die vvoorden tot haer sprack, heeft mijn Vaeder haer een claer licht inghestort, om te sien yvat ick lijden moeste. De groote Heylighen, die in de vvildernissen leefden, aenghesien sy door Godt gheleydt vvaeren, deden svvaere penitentien, ende vvierden daerenboven grootelijcks bevochten van den vijandt ende van hun selven; sy vvaeren menighen tijt sonder eenighen gheestelijcken troost. Ghe-looft my dochter, dat die mijn Vader meer bemint, die seyndt hy meer lijdens toe, ende de liefde is nae advenant het lijden. Waer in can ick u die meer betoonen, dan in 't selve te be-
gheren

gheren voor u, vvelck ick voor my selven be-
gheert hebbe? Aensiet dese Wonden, noyt en
sullen uyve pijnen soo verre comen: dit is den
vvegh der vvaerheyt. Alsoo suldy, dit verstaen
hebbende, my helpen beschreyen de verderffe-
nisse daer de vvereltlijcke menschen in steken,
die alle haere begeerten, ende sorgen, ende ghe-
peysen verslij: en in het contrarie te soecken.

**Soo ick my op dien dagh begost tot bidden te
begheben/ soo dede my mijn hoeft soo seer / dat
my schier docht onmoghelijck te zijn / dat ick het
selve soude connen doen. Den Heere seyde my:
Hieruyt suldy mercken den loon des lijdens;
vwant ghemerckt dat ghy niet ghestelt en vvaert
om met my te spreken, soo hebbe ick met u ge-
sproken, ende hebbe u vermaect.**

**Ende het is voorszwaer alsoo / dat het luttel
min dan anderhalf ure aenliep / dat ick in aen-
dachtelijcke stilte was. Daerentusschen seyde hy
my die woorden die ick verhaelt hebbe / ende al
het ander: ende ick en wierde niet met allen ver-
stroyt / noch ick en wiste niet waer ick was / ende
dit met een soo groote vzeught / dat ick die niet en
soude connen uytspzeken / ende ick en hadde geen
pijn meer in't hoeft / daer ick my seer van ver-
wonderde / ende ick behiel een groote begheerte
om te lijden. Hy seyde my oock / dat ick wel in
memorie soude houden de woorden die hy tot sijn
Apostelen ghesproken hadde / dat den knecht niet
en behoorde meerder te zijn dan den Meester.**

Op eenen Palmsondagh / recht soo ick gecommuniceert hadde / bleef ick soo verheben in den gheest / dat ick oock de Hostie niet en cost doorszwelghen: ende deselve in mijnen mondt houdende / ende een weynigh tot my selven ghecomen zijnde / docht my waerachtelijck / dat mijnen gheheelen mont vol bloets was / jae oock mijn aensicht ende mijn gheheel lichaem scheen my daer mede obergotē te zijn: ende het docht my want te zijn / eben oft den Heere dat eerst versien gestoet hadde: ende de soetigheyt die ick doen gheboelde / was nytmemende groot / ende de Heere seyde my: Dochter, ick vvil dat u mijn Bloedt sal profijt doen, ende en vrees niet dat mijn bermhertigheyt u ontbreken sal: ick hebbe dat ghestort met groote pijn, ende ghy gheniet dat met soo groote vreught, als ghy siet. Ick betaelē u vvel ghenoech de blijdschap, die ghy my op desen dagh hebt aenghedaen. Dit seyde hy: want het meer dan dertigh jaeren geleden is / dat ick ghe woon ben te communiceren op dien dagh / als ick emmers can / ende ick bereyde mijn siele nae mijn vermoghē om den Heere te herbergghen / want my altydts gedocht heeft een groote wzeetheydt gheweest te zijn / die hem de Jodey doen aendeden / als sy hem nae een soo heerlijck inhalen soo verre lieten gaen eten; ende maecte mijn rekeninghe dat hy by my bleef / maer het was in een seer quade herberge / nae dat ick nu sie. Ende alsoo sozmeerde ick my seer grobe ende slechte

conste

consideratien: ende den Heere moeste die wel vooz goedt houden / want dit is een van de visioenen die ick vooz seer seker houde / ende alsoo heeft my dit seer ghebaet tot de Communie.

Ick hadde in eenen Boeck ghelesen / dat het onvolmaecktheidt was costelijcke beeldekens te hebben / ende alsoo wilde ick my een quijt maerken dat ick in mijn celle hadde. Iae al eer ick dat ghelesen hadde / docht my conform der armoede te wesen gheen andere te hebben dan van pampier; dit nu ghelesen hebbende / en hadde ick die niet van andere soozten willen hebben / ende ick hoorde van den Heere 't ghene dat ick nu segghen sal / doen ick het minste op hem was pepsende / dat dit gheen goede bersterbinge en was: welck beter was / de armoede / oft de liefde: ende ghemerckt dat de liefde beter was / dat ick geens en soude verlaeten 't ghene dat my daer toe mocht vertoecken / noch dat ick mijn Nonnen het selve soude afnemen: want dat den Boecks sprack van het overbloedigh cieraet ende curieusheyt aen de beelden / ende niet vande beelden selve. Dat 't ghene dat den vjandt met de letteren doet / was dat hy hen alle middelen af treckt die hen tot der deught souden moghen vertoecken / ende dat sy alsoo verlozen ghinghen. Mijn geloovighe (seyde hy) dochter, moeten nu meer doen, dan in eenigen tijt, contrarie van 't ghene dat sy lieden doen.

Alsoo icks eens overpepse / hoe veel sijnherder

dat:

datmen leeft als men niet bekommert en is met eenige affairen / ende in hoe vol onbolmaecktheden ende ghebzeken ick moet steken / wanneer ick daer mede bekommert ben / soo verstont ick dat hy my seyde: 't En can niet mit vvesen, dochter, daerom maect dat ghy in alles goede meyninghe hebt, ende dat ghy nievvers aen ghebonden en zyt, ende aensiet my, op dat het ghene dat ghy doet, magh vvesen conform 'tghene ick ghedaen hebbe.

Wesfende eens wat de reden mocht wesen / dat ick nu by nae noyt opghetoghen en werde in't openbaer / verstont ick dat hy seyde: 't En is nu gheenen tijdt, ghy hebt crediet ghenoech tot het ghene daer ick u toe begheere, vvy aensien de cranckheydt van de boose menschen.

Wesfende ick eens beladen / oft ick in de gratie Godts was oft niet / seyde hy my: Dochter, het licht is seer verscheyden van de duysternisse: ick ben ghetrouvv, ende niemant en sal verloren gaen sonder het selve te verstaen. Hy sal sy selven bedrieghen, die hem sal vwillen verskeren door gheestelijcke soetigheden. De vvaerachtighe verskertheydt is de ghetuygenisse van een goede consciencie. Maer niemant en moet peysen dat hy hem can in't licht houden door sy selven, ghelijck niemant en can maecten dat den natuerlijkē nacht niet aen en come, vvant dat hanght aen mijn gracie. Het beste middel om het licht te behouden is, dat een siele verstaet
dat

dat sy door haer selven niet en vermagh, ende dat het haer van my comt: vvant al is sy nu schoon in't licht, op eenen ooghenblick dat ick van haer scheidde, sal den nacht aencomen. Dit is de vvaerachtighe ootmoedigheyt, dat een siele verstaet vvat dat sy vermagh, ende vvat dat ick vermagh. En laet niet op te schrijven de vermaninghe die ick u gheve, op dat ghy die niet en vergheet, ghemerckt dat ghy andere vvilt opschrijven die u de menschen gheven.

Op Sinte Sebastiaens avondt / in het eerste jaer dat ick Priozesse ghetworden was / in't Clooster van d'Incarnatie / soo het Lof begonst / sagh ick dat op den Priozesse stoel / alwaer een liebezoutwen beeldt stondt / de Moeder Godts nederdaelde met een groote menighe van Enghelen / ende dat sy / soo my docht / daer in neder sat. Ick en sagh doen het beeldt niet / dan wel onse liebe Vrouw selve : my docht dat sy eenighsins gheleijck was het beeldt welck my de Gravinne ghegheven hadde / hoe wel ick het selve niet dan met een rassigheyt cost onderkennen / om dat ick terstont seer opghetrocken werde. My docht / dat ick boven de croonen van de stoelen / ende op de lenen veel Enghelen sagh / hoe wel niet in lichaemelijcke ghedaente / want het was een visioen in het verstandt. Ick bleef alsoo het gheheele Lof deur / ende sy seyde my: Ghy hebt vvcl ghedaen, dat ghy my hier gheset hebt, ick sal my hier teghenvvoordigh vinden tot de Loffanghen, die sy

fy mijnen Sone doen sullen, ende sal hem die presenteren.

Wesende mijnen Biecht-vader op eenē abont met grooter haesten van my toegh ghegaen/ uyt oorzaecke van andere beletselen die nootsakelijcker waeren / soo was ick een poosten tijds in droefheydt ende pijnē / ende want my dunckt dat ick aen gheen creature der werelt ghebonden en was / soo begost ick eenigh scrupel te gheboelen / vreesende oft ick hadde begost dese vryheyt te verliezen. Dit was 's abonds te doen: ende 's anderdaeghs 'smorghens andtwoodde my de Heere daer op / seggende / dat ick my niet en soude verwonderen: want gelijck de sterffelijcke mensche gheselschap soecken / om haer sinnelijcke wellusten mede te deplē / alsoo soeckt oock een siele haer blijdschappen ende droefheden mede te deplen / als sy pemandt heeft die haer verstaen can / ende bedroeft haer als sy niemandt en heeft. Soo hy nu een poose tijds by my bleef / soo wierd ick indachtigh / dat ick aen mijnen Biecht-vader geseyt hadde / dat dese visioenen haestelijck voorbyginghē; ende hy seyde my / dat vershil was tusschen dese ende andere beeldachtighe visioenen / ende dat gheenen sekere reghel en cost wesen in de ghenaden die de Heere ons is doende / want het reden was / dat sy somtijlen sus somtijlen oock anders souden wesen.

Soo ick eens ghecommuniqueert hadde / docht my wel bescheedelijck dat den Heere neffens my
quam/

quam / ende my begonst te troosten niet groote
 verheughenissen / ende my onder andere dingen
 seyde: Siedy my hier veel dochter, dat ick't ben,
 roont u handen: ende my docht dat huse greep/
 ende aen sijn sijde stack / ende seyde: Siet mijn
 Wonden, ghy en zijt sonder my niet, brencht
 dit cort leven door. * **W**t somnighe dinghen/
 die hy my seyde / werde ick kennende / dat sedert
 hy opgheclommen is ten Hemel / hy noyt neder-
 ghedaelt en is ter aerden / om niet vermandt ghe-
 meynschap te houden / dan alleen in't Heyligh
 Sacrament. **H**y seyde my / dat hy verresen zijn-
 de tot onse lieve Vrouwe ghinck / om dat sy nu
 in grooten noot was / want dat de pijn haer soo
 doorsneden hadde / dat sy niet terstont tot haer
 selven en quam om die blijfchap te ghenieten;
 ende dat hy langhen tijdt met haer was / midts
 het wel van noode was.

So

* De heylighe Moeder en seght hier niet, gelijk veel som-
 nighe dat verstaen ende hun selven bedroghen hebben, dat
 alsdoen de Mensch-heydt Christi vvas van den hemel gheco-
 men om haer aen te spreken, het veelc sy aen niemanden
 ghedaen en hadde sedert haere hemelvaert: vwant, ghelijck
 men siet, sy hadde doen ghecommunicceert, ende oversulcks
 hadde sy Christum by haer in de gedaenten van het H. Sacra-
 ment, de veelcké haer seyde 't ghene dat sy hier verhaelt. Van
 ghelijcken, segghende dat den Heere Christus niet op dese
 aerde ghecomen is sedert dat hy ten hemel ghevaeren is, en
 ontkent sy niet, dat hy hem aen vele van sijne dienaeren ver-
 openbaert, ende met henlieden ghesproken hebbe, niet dat
 hy afgheclommen is, maer dat hy hunne sielen ende verstan-
 den om hoogh treckt, dat sy hem hooren ende sien, ghelijck
 van S. Steven ende van S. Pauvels gheschreven staet in de
 VVercken der Apostelen.

Soo ick op eenen moghenstondt in't gebedt was/ quam my een groote opghetoghentheydt ober/ ende my docht/ dat de Heere mijnen gheest opboerde tot sijnen Vader/ ende hem seyde: Ick gheve u de ghene die ghy my ghegheven hebt; ende my docht dat hy my tot hem trock. Dit en is gheen verbeeldinghe/ maer het gheschiet met groote versekertheyt/ ende met een soo geestelijcke delicateffe/ dat het niet om segghen en is. Hy seyde my sommighe woorden/ der welcker my niet en ghebenckt: de sommighe ginghen de ghenaden aen die hy my doen soude. Het dwerde een poose tijds dat hy my by hem hiel.

Allsoo ick op den tweeden dagh vande Vasten ghecommuniceert hadde in't Clooster van Sint Joseph tot Malagon/ soo verthoonde my hem onsen Salighmaecker in een beeldachtigh bisioen/ ghelijck hy plaght: ende soo ick op hem stontt sien/ saght ick/ dat hy in stede van de doornen croone ober sijn heel hoofd een croone van groot licht hadde/ welck wel in de plaetse moest wesen daer hy ghetwondt ghewrest hadde. Ende obermidts ick devotie hebbe tot dese crooninghe des Heeren/ soo werde ick daer door seer ghetroost/ ende begost te peysen/ wat een groot toyment het moest gewest zyn dat hem soo veel wonden ghecauseert hadde/ ende begost my te bedzoef. Den Heere seyde my/ dat ick gheen deernisse met hem en soude hebben om die wonden/ maer om de menighe van andere diemen hem nu was ghevende,

vende. Ick vzaeghde hem / wat ick soude moogen
 doen om dat te remedieren / want ick tot alles
 bereet was. Hy seyde my / dat het nu gheen tijde
 en was om te rusten / maer dat ick my soude ha-
 sten om dese Cloosters op te maectē : dat hy daer
 in de sielen der Religieusen wilde rusten: dat ick-
 se al soude ontfanghen diemen my soude geben/
 want der seer vele waeren die hem niet en dien-
 ten / om dat sy nergheus plaetse en hadden : dat
 de Cloosters / die ick in cleyne Stedē soude stich-
 ten / moesten wesen eben ghelijck dit is : dat sy
 daer eben veel costen verdienen / hebbende de be-
 gheerte hant het selve te doen dat in andere ghe-
 daen wort: ende dat ick soude besorghen / dat sy
 alle souden wesen onder de regeringhe van eenen
 Obersten / ende dat ick seer soude arbeide / op dat
 den intwendighen peys niet en soude ghebraken
 worden om 't ghene dat den lichamelijckē noot-
 druft aengaet / dat hy ons helpē wilde / dat ons
 dien niet ghebraken en soude; ende dat men be-
 sondere sorghe soude draghen voer de siecke : dat
 een Oberste / die de siecken niet en versiet noch en
 hoert / was eben gelijck de bzienden van Job:
 dat hy was slaende tot proffijt haerder sielen/
 ende dat sy lieden de patientie in avonturen stel-
 den: dat ick soude beschrijvē de fondatie van dese
 Cloosters. Ick begost te peysen / hoe dat ick tot
 dat van Medina noyt yet ghedaen en hadde / om
 daer de fondatie af te beschrijven. Hy seyde my/
 wat ick meer begheerde om te sien / dat die fon-
 datie

datte miraculeus gheweest was. Hy wilde te kennen gheben / dat hy dat alleen volbracht hadde / als hoe wel het selve verre byten den wegh scheen te gaen. Ick resolbeerde dat te werck te stellen.

Dij daeghs nae den Ascensidens dagh / hebende in mijn ghebedt nae de Communie een poose bestaert gheweest / overmidts dat ick soo berstroyt was dat ick op een saecke niet en cost blijven staē / soo claeghde ick aen den Heere over onse miserabel nature. Mijn siele begost ontsteken te wordē / want my docht / dat ick claerlijck hoor mijn ooghen teghentwoordigh sagh de ghehele heylighe Opvuldigheyt door een visioen des verstandts / altoer mijn siele verstondt door een seker maniere van representatie / als door een figure des waerheydts / op dat mijn bottigheyt het selve te beter soude verstaen / hoe dat Godt t'samen dyp etide een is: ende alsoo docht my dat my alle dyp de persoonen aanspraecken / ende dat sy hen bescheedelijck vertoonden in mijn siele / ende my seiden / dat ick van desen dagh af in my soude beternisse gevoelen in dyp dinghen / (want dat elcke een van dese dyp persoonen my genade dede) in de liefde / in te lijden met vzeught / in te ghevoelen dese liefde met ontstekinge in de siele. Ick verstondt alsulcke woorden / door de welke den Heere seude / dat de dyp persoonen sullen wesen in de siele die in staet van gratie is. Soo ick daer naer den Heere was danckende van een soo

groote gratie/ bekenkende my dier seer ontweerdigh te zijn / seyde ick tot sijne Majesteit met groote affectie / ghemerckt dat hy my alsulcke genaede wilde doen/ waerom hy my aldus hadde verlaten om soo boos te wesen; want daeghs te bozen hadde ick in groote benauwtheydt ghetweest om mijn sonden / hebbende die booz mijn ooghen. Ick wierdt claerlijck siende / hoe veel de Heere van synen tveeghen ghedaen hadde / van dat ick maer een kleyn kindt was / om my tot hem te trecken met seer crachtighe middelen/ ende hoe sy my al niet ghebaet en hadden. Hier dooz werdt ick claerlijck kennede de wyrtienende groote liefde die de Heere ons betwijst in dit al te vergheben / als wy ons tot hem willen keert; ende meer te mijwaerts dan tot yemant anders / om veel redenen. My dunckt / dat die dyz personen / die ick sagh / wiesende maer eenē Godt / soo gepynt bleven in mijn siele / dat ick niet en hadde connen laten vereenicht te zyn met soo Goddelijcken gheselschap / hadde dat alsoo langher blijven dueren. Op eenen anderē tijdt / een weynigh booz dit / soo ick ter Communie ghinck / ende de Hostie noch inde cibozie was / want men hadde my die noch niet ghegheben / sagh ick yet ghelijck een Duybe die haer vleughelen t'samen slaende een gerucht maecte / welck my soo turbeerde ende ophief / dat ick my gheen cleyn ghewelt en moeste aendoen / om de Hostie te ontfanghen. Dit was al te doen in Sint Joseph van Avila /

Auila / altoer ick oock eens ghehoort hebbe: Den tijdt sal comen, dat in dese Kercke veel mirakelen sullen gheschieden; men salse noemen de hey'ighe Kercke. Dit hebbe ick verstaen in Sinte Joseph van Abila in't jaer duysent vijf hondert ende eenensestig.

Beyfende eens by myselfen / oft ghelijck hebben de ghene dien het misshaeghde dat ick uyt ginck om elders te sonderen / ende dat ick beter soude wesen my altydts tot het gebedt employerende / hoorde ick: Tervvijen datmen leeft, en is de yvinninghe niet ghelegghen in hem te pinnen my meer te ghenieten, maer in mijnen vvilte te doen.

My docht / ghemerckt dat Sinte Pauvels spreeckt van de besuytinghe der vrouwen (welek my onlanghs gheseydt is / ende ick hadde noch ghehoort dat dit soude de wille Gods wesen) dat my gheseydt wierde: Seght hen, dat sy hun niet en moeten reguleren naer een deel der Schifture, maer dat sy andere oock behooren te aensien: ende, oft sullen sy my by avontueren connen de handen binden?

Soo ick op eenen dagh nae de Octave van onser liever Vrouwen Visitatie was biddende in een clupse van den bergh Carmelus / hoorde een van mijne Broeders / seyde ick tot den Heere / ick en weet niet oft het was met de ghepeysen: Waerom is mijnen Broeder in sulcken plaetse, daer hy in perijckel is van sijn saligheydt? Waert

faecken, Heere, dat ick yemant van u Broeders in sulcken perijkel saghe, vvat en soude ick niet doen om hem daer uyt te treckē? my docht/dat ick niet achtergelatē en hadde te doen dat in mijn macht getweest hadde. De Heere seude my: Och dochter, dochter, die van de Incarnatie zijn mijn Susters, ende staet ghy stil? neemt dan eenen moet, ende siet dat ick't begheere, ende'ten is soo syvaer niet als't u dunckt: ende vvaer door ghy meynt dat de andere huysen sullen verliezen, daer door sal den eenen ende den anderen vvinnen: en vveder staet dat niet, vvant mijn macht is groot.

Soo ick eens was pepsende op de groote penitentie die een seer gheestelijck persoon was doende / ende hoe dat ick hadde connen meer doen / nae de begheerten die de Heere my altemet ghegheben heeft van die te doen / en hadde ick't niet ghelaten om mijn Wiecht-vaders ghehoorfaem te zijn; ende oft het niet betey en waere deselve hoorzaen daer niet meer in ghehoorfaem te zijn soo seude hy my: Soo niet, dochter, ghy gaet door eenen goeden ende sekeren vvegh: ghy siet op alle de penitentie die die persoon doet, ick houde meer van u ghehoorfaemheyt.

Soo ick eens in mijn ghebedt was / vertoonde my de Heere op de maniere van een visioen des verstants / hoe dat een siele gestelt is / die in staet van gratie is / in triens gheselschap ick door het ghesicht des verstants sagh de Heylige Dyr-
buldig-

vuldigheyt / uyt welcke ghemeenschap de siele
ontfinck een macht die haer heerschappij gaf
ouer de gantsche werelddt. Daer werd' ick ver-
staende dese woorden der Ghesanghen : Dilectus
meus descendit in hortum suum. Hy vertoonde
my oock / hoe dat ghestelt is de siele die in sonde
is / te weten / sonder eenighe macht / wesen-
de ghe-
lijck eenen persoon / die teenemael ghekent ende
gebetert is / ende met verbondē oogen / die niet en
kan sien / al wilt hy / noch gaē / noch hooren / en is
in groote duysternisse. Ick hadde soo groote deer-
nisse met de sielen die alsoo ghestelt zijn / dat allen
arbeyt my schijnt licht te wesen / om een te ver-
lossen. My docht / dat / als yemandt dit soude ver-
staen gelijk ick het gesien hebbe (welck ick qua-
lijck soude connen uytspzeken) niet moghelijck
en soude zijn / dat hy soo grooten goetd verliesen /
oft in soo grooten quaet soude willen wesen.

Wesende in't Clooster van de Incarnatie /
in't tweede jaer mijnder Broozschap / in d' Octa-
ve van Sinte Maerten / soo ick nu soude commu-
niceren / soo deplde Pater Fr. Johannes de la
Cruz (die my de Communie uytreyckte) de Ho-
stie in twee / booz nach een ander Suster. Ick
meynde dat hy't niet en dede uyt ghebzeck van
Hostien / maer om my te mortificeren / mits dat
ick hem gheseyt hadde / dat ick seer gheerne had-
de dat de Hostien groot waeren; niet teghenstaen-
de dat ick wel wiste dat dat niet en impozteerde /
ende dat de Heere daer niet en liet gheheel te zijn /

al was het een seer cleyn stuckstien. Zijne Majesteit seyde my: En vrees niet, dochter, dat u yemandt van my sal connen scheidē. ghevendē te kennen/ dat dat niet en importeerde. Doen vertoondē hy hem my dooz een beeldachtigh visioen/ghelijck hy gewoon was op andere tijden/ seer intwendighlijck / ende gaf my sijn rechte handt/ende seyde: Aensiet desen nagel, de vvelcke is een teecken dat ghy van heden af mijn bruydt sult vvesen: tot noch toe en hadde ghy's niet verdient, voortāen sul' ghy mijn eere vvaer nemen, niet alleen als van uwe Schepper, ende Coninck, ende van uyven Godt, maer als mijn vvaerachtighe bruydt: mijn eere is nu de uwe, ende de uwe is de mijne. Dese gratie viel my soocrachtigh/ dat ick niet wiste waer my selven laten/ ende ick was als suf ende dwaes/ en seyde tot den Heere/ dat hy oft mijn verinozpentheydt verbreyden/ oft my soo groote gratie niet verleenē en soude: want boozwaer my docht dat mijn natuere dat niet verdraghen en cost. Ick bleef alsoo den gheheelen dagh seer doozdroncken. Ick hebbe naederhandt daer uyt groot profijt ontfanghen/ ende noch meerder beschaemtheit ende quellingshe / siende dat ick niet niet allen en doe niet soo groote gratien ende gaven.

Soo ick in't Clooster van Toledo was/ ende my sommighe rieden/ dat ick daer niemādt en soude laeten begraven die gheen Edelman en waere/ soo seyde my de Heere: Siet dochter, ghy sult

sult groorelijcks dolen, v vilt ghy de vvetten des vverelts aensien. Slaet u ooghen op my, die arm ben, ende dien de vvereldt verstootten heeft. Dunckt u dat de grooten des vverelts voor my oock sullen groot zijn? oft vvat is dat u lieden moet achtbaer maecten, het gheslacht, oft de deught?

De Heere seyde my op eenē dagh: Ghy haectt alrijdts nae svvaerigheden, en van d'ander sijde vvederstaet ghy die: ick schicke alle de dinghen soo ick vyete dat uwen vville is, ende niet nae dat uve sinnelijckheydt ende cranckheydt is. Griipt dan eenen moet, ghemerckt dat ghy siet hoe seer ick u helpe: 'tis mijnen vvil ghevveest dat ghy dese croone soudt vvinnen: ghy sult binnen u leven mijns Moeders Orden seer vervoordert sien. Dit seyde my de Heere in't midden vā Februarij in't jaer duysent vijf hondert eenen sebentigh.

Wesende in Sinte Joseph van Avila op Sincen abont/ in de cluyse van Nazareth / ende oberdenckende een boben-maten groote gratie die de Heere my op dien dagh ober twintigh jaeren luttel min oft meer gedaen hadde/ soo quam my een groot ghetvelt ende vierigheydt des gheests ober / die my teenemael was optrekkende. In dese groote innigheydt des gheests seyde my de Heere 't ghene ick nu segghen sal. Dat ick van synen tweghen soude segghen aen de Waters Descalces/ dat sy vier dinghen souden sien te on-

Derhouden : want alsoo langh als sy dat souden
 doen / soude dese Religie althdts meer ende meer
 wassen; maer wanneer sy daer in failleerden / soo
 moesten sy hen laeten boozstaen / dat sy aftweken
 van haer beginsel. Het eerste / dat de hoofden al-
 tijts souden eendzachtigh wesen. Het tweede / al
 waeren daer veel Cloosters / dat in elck nochtā
 luttel Religieusen souden wesen. Het derde / dat sy
 niet wereltlijcke menschen luttel souden berkee-
 ren / ende dat tot profijt van hunnestelen. Het
 vierde / dat sy meer souden soecken te leeren met
 wercken dan met woorden. Dit gheschiedde in't
 jaer M. D. LXXIX. Ende want het booz seker in
 de waerheyt alsoo is / soo hebbe ick't met mijnen
 name onderteeckent.

TERESA VAN IESVS.

P O T E S T A S

*Bibliopola facta à R. P. Prouinciali Carmelitarum
Excalceatorum Prouincia Belgica.*

I E S V S, M A R I A.

CUm diplomatibus Sacræ Cæsareæ Majestatis Ferdinandi II. semper Augusti, ac Regis Hispaniarum Philippi IV. omnibus & singulis Typographis, Bibliopolis, &c. seriò inhibeat, ne quis libros à Religiosis Ordinis nostri Discalceatorum editos, vel in posterum edendos, vel eosdem ab alijs in diuersas linguas translatos, aut in compendium redactos, infra Sacri Romani Imperij, Regnorum-que & dominiorum suæ Sacræ Cæsareæ, ac Regis Catholici Majestatum hæreditariorum fines, simili vel alio characteris genere vel formâ, siue in toto siue in parte excudere vel recudere, aut aliò excudendos vel recudendos mittere, aut alibi etiam impressos seu recusos adducere, vendere vel distrahere, clam seu palàm, sine facultate Prouincialis nostri Ordinis pro tempore existentis in scriptis habenda, sub pœna confiscationis omnium librorum, & alijs grauioribus, audeat vel præsumat; tenore præsentium facultatem concedimus Henrico Aertssens, Typographo & ciui Antuerpiensi, vt typis mandare valeat *Vitam S. Matris nostre TERESIAE*, per ipsammet Hispanicè conscriptam, & modò in Flandricum translata, ac typis euulgandam per *R. P. F. Eliam à S. Teresa* Ordinis nostri Religiosum. In quorum fidem præsentibus manu propria subscriptas, & officij nostri sigillo munitas dedimus Antuerpiæ in Conuentu nostro S. Ioseph, iv. Idus Octobris, anno M. DC. XXXI.

*Fr. HILARIUS A S. AVGVSTINO
Prouincialis.*

Locus Sigilli

P. Ioannes à Iesu Maria Secretarius.

APPROBATIO.

Het Leven vande H. Moeder TERESA de IESVS
Fondaterisse der Carmeliterissen Discal-
cen, door haer selven, midts commandement
haers Overste, in't Spaensch beschrevē, ende nu
in onse Nederlandtsche tale naer het origineel
overgheset, ende uytgegeven door den Eervv.
P. F. Elias à S. Teresa Religieus der selver Ordre,
sal tot groot profijt der sielen, ende vervoor-
deringhe der devotien ende andere deughden
onder de Christenen moghen ghedruckt vvor-
den. Actum in Antwerpen den xxvii. Iunij
MC. xxxii.

ZEGERS VAN HONTSUM

*Canonicus & Penitentiarius Antuer-
piensis, Librorum Censor.*

PRIVILEGIE.

PHILIPPVS by der gratie Godts Coningh van Castilien / van Aragon / van Lion / beyde de Sicilien / etc. Aertshertoghe van Oostenryck / Hertoghe van Bourgondien / van Lotrycke / van Brabant etc. Grabe van Habsbourg / van Vlaenderen / van Arthois / etc. Palsgrabe van Hergoutw / van Hollandt / van Zeelandt / etc. heeft gheconsenteert ende ghepermitteert / consenteert ende permitteert by desen aen Hendrick Aertssens, gheswozen Boeckdrucker / te maghen drucken Het Leven vande H. Moeder TERESA de IESVS, door haer selven beschreven / ende nu met het oziemeel gheconsenteert ende verbetert in onse Nederduytsche sprake door den Eerw. P. F. Elias à S. Teresa, Religieus der selver Orde / Verbiedende allen anderen Boeckdruckeren oft Boeckvercooperen / den selven naer te drucken in heel oft in deel / oft elders gedrukt in dese Landen te brengen oft te vercoopen / op de verbeurte van de selve boecken / ende andere penen / ghelijck het breeder blijkt by de openen brieven ghegheben tot Brussel / inden jare M. DC, XXXI. den XXX. Octobris.

By den Koninghin in sijnen Raede.

Onderteekent

Steenhuyse.

T'ANTWERPEN,

By Hendrick Aertffens/ inde Kam-
merstraete in de witte Lelie.

M. DC. XXXII.

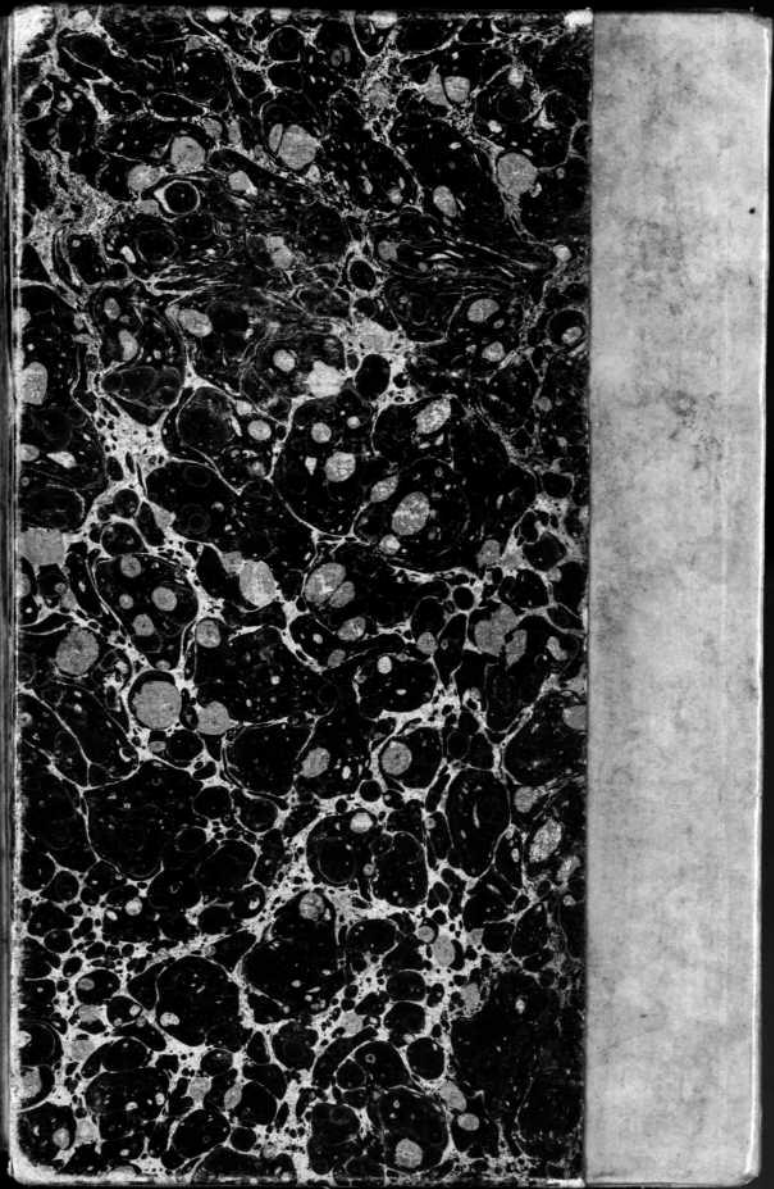
MARQUÉS DE SAN JUAN DE PIEDRAS ALBAS

BIBLIOGRAFÍA TERESIANA

SECCIÓN II

Obras de Santa Teresa de Jesús

Número.....	662	Precio de la obra.....	Plas.
Estanto.....	4	Precio de adquisición.	»
Tabla.....	3	Valoración actual.....	»

Sta. Goereda

Het Reven, (La vida) = Fantwerpen = 1632

662.